

**Gárdonyi Zoltán Református Általános
Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola**

OM azonosító: 062933

Pedagógiai Program

Érvényes: 2020. szeptember 1-től

Farné Kovács Mónika
igazgató

1. Az iskola nevelési programja

“Legyetek szolgálói Istennek, segítői embertársaitoknak és védelmezői a teremtett világnak!”

Bevezető

Mitől református egy iskola?

A gyermeket – adottságával együtt – Isten ajándékának tekintjük.

A nevelés alapvető színtere a család. Az iskola nem csorbíthatja a szülők jogait, és nem vállalhatja át a kötelességeiket. Munkája hatékonyabb, ha nevelési céljainak, módszereinek megválasztásában, megvalósításában együttműködik a szülői házzal.

Az **iskola** olyan – hatályos jogszabályok alapján működő, közösség által fenntartott, a család által választott – intézmény, amely:

- a gyermek fejlettségét a hosszú távú érdekeit figyelembe veszi,
- meghatározott célrendszer jegyében kiválasztott, kipróbált művelődési anyagot követi,
- személyiségfejlesztésre irányulóan, rendszeresen, módszeresen, folyamatosan készíti fel a gyermekeket az életre, szakképzett pedagógusokat alkalmaz,
- a gyermeki világ védeltsége érdekében a külvilágtól bizonyos mértékig elszigetelt.

Az Egyház, mint Jézus Krisztus teste, híveinek közössége, Urától azt a feladatot kapta, hogy az Istennel való szövetségét megtartsa, az evangéliumot terjessze, keresztesse, és a keresztyéneket istenfiúságuk tudatában nevelje az ahhoz illő életre (Mt. 28. 19-20).

A szülők, keresztszülők a gyermek keresztesésekor megfogadják, „hogy úgy nevelik és neveltetik, hogy ha majd felnőtt, ő maga önként tegyen vallást a Szentháromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet előtt”.

A keresztyén iskola jó lehetőség az Egyház küldetésének és a szülők, keresztszülők fogadalmának teljesítésére. Sajátos értékrendjével, kiegészítő tananyagával, tantervi- óratervi hangsúlyeltolódásaival és módszereivel elősegíti, hogy a gyermekből egészséges, jellemes, művelt keresztyén (krisztusi) ember váljék.

A hit Isten ajándéka, de hallásból van, ismeretekre, élményekre, tapasztalatokra épül.

A keresztyén iskola hitvalló pedagógusokat feltételez, mivel személyiségfejlesztő tevékenységében központi szerepet kap a hit kegyelmi ajándékának elfogadására való fölkészítés, elsősorban személyes példaadás által.

A református iskola olyan keresztyén iskola, amely a Reformáció szelleméhez híven keresztyén (krisztusi) embereket törekszik nevelni, akik:

- Istennek a teljes Szentírásban foglalt igéjét életük egyetlen zsinórmértékének vallják, és isteni kijelentésként tisztelik.
- Eljutnak a bűnös embernek a kegyelmes Istennel való, új életet adó lelki találkozásához, és vallják, hogy egyedül Istennek ingyen kegyelméből, a Jézus Krisztusban vetett hit által van váltságuk, megigazulásuk és üdvösségük (életük, boldog életük és örök életük).
- A szentlélek belső bizonyágtétele alapján teljes hittel és engedelmisséggel, önmagukra nézve úgy kutatják a szentírást, hogy megtalálják életük értelmét, azt a módot, ahogyan életüket Isten dicsőségére és embertársaik javára szentelhetik.

- A Magyarországi Református Egyház hitvalló, tevékeny tagjai: igénybe veszik annak segítségét, szolgálatait, rendszeresen részt vesznek gyülekezeti alkalmain, családtagjaikkal együtt élnek a sákramentumokkal, részt vállalnak missziói, diakóniai és egyéb munkáiban, az anyagi terhek viselésében.

A református iskola hitvallásainkat, saját és a többi református iskola hagyományait, valamint az adott korszak minden valódi értékét felhasználja. A nevelő és a növendék egymást krisztusban testvérének tekinti.

A református iskola úgy próbálja elérni nevelési céljait, hogy végzett növendékei:

- szolgáljanak Istennek, segítői embertársaiknak és védelmezői a teremtett világnak,
- készek legyenek az őket megszólító Isten üzentének meghallására, annak megértésére és az arra való feleletre,
- szeretetben járjanak, és helyt álljanak az emberi közösségben,
- a mindenségben Isten által beépített törvények feltárásán fáradozzanak a tudományok művelése által.

Kívánom, hogy a pedagógiai program teljesítéséhez Isten adjon erőt mindnyájuknak, kísérje áldás munkánkat, s legyen béke e házban, a biharkeresztesi Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Művészeti Iskola nagy családjában.

Farné Kovács Mónika
igazgató

Az iskola bemutatása

Biharkeresztes az Alföld szélén a Budapest-Nagyvárad vasútvonal határállomása, Budapesttől 250 km-re fekvő kis mezőváros. A helység neve 1910-ig Mezőkeresztes, majd a községnevek rendezése alkalmával a „Mező” előnevet „Bihar”-ral cserélték fel. Már a XIII. században meglévő település, mely a nagyváradi püspökséghez, majd 1665-től református gyülekezet a nagyváradi esperességhez tartozott.

Lakosainak száma közel 4000 fő.

A település **hátrányos helyzetű régió**ban fekszik, lakóinak többsége mezőgazdaságból él. Magas a munkanélküliek száma, sok a hátrányos helyzetű, illetve a csonka család. A városban óvoda, általános iskola és középiskola is van.

A zenei- és művészeti nevelésnek Biharkeresztesen nem voltak előzményei, az alapítók úttörő tevékenységet folytattak településünkön.

Az iskola **Gárdonyi Zoltán Református Zeneiskola** néven jött létre **1997**-ben. Fő célja a magyar- és egyetemes zenei kultúra, azon belül is kiemelten az egyházi zene ápolása és továbbadása volt. 1997 után az intézmény tevékenységi köre bővült a néptánc, valamint a kerámia oktatásával. Gárdonyi Zoltán Református Alapfokú Művészetoktatási Intézményként volt olyan esztendő, hogy 12 telephelyen látta el a nevelési-oktatási feladatokat elsősorban a Tiszántúli Református Egyházkerület intézményeiben.

2009 tavaszán, szülői kezdeményezésre merült föl a művészeti képzés mellett az általános iskolai oktatás bevezetésének lehetősége. A fenntartó **Biharkeresztesi Református Egyházközség Presbitériuma** átgondolva a szülők kezdeményezését, a város és a református gyülekezet adottságait egyhangúan úgy határozott, hogy a már működő Gárdonyi Zoltán Református Alapfokú Művészetoktatási Intézményét többcélú oktatási intézménnyé alakítja át. Elhatározta, hogy **általános iskolai** intézmény egységet létesít 1-8. évfolyamon, a biharkeresztesi székhelyén, s felmenő rendszerben a **2009/2010**-es tanévben 1. és 2. évfolyamot indított. A 2015/2016-os tanévben az intézmény már 8 évfolyammal működött, egy saját és egy bérelt épületben.

Intézményünk 2012-től Regisztrált Tehetségpontként, **2016-tól Akkreditált Kiváló Tehetségpontként** működik.

Református iskolánk küldetésnyilatkozata

Jézus Krisztus missziói parancsa: **“... tegyetek tanítványotokká minden népet ...”** (Máté 28, 19) nem csupán az egyháznak szól, hanem a családnak és az iskolának is. A református iskola jó lehetőség arra, hogy segítse a szülőket és a gyülekezeteket abban, hogy valóra válthassák a gyermek keresztelesekor tett ígéretüket, amely szerint úgy nevelik és neveltetik őt, „hogy ha majd felnőtt, a konfirmáció alkalmával ő maga önként tegyen vallást a Szentháromság Istenbe vetett hitéről a gyülekezet előtt.”.

A református iskola keresztyén közösség. Olyan hitvalló (lehetőleg református) pedagógusokat feltételez, akik hivatásukat Istentől kapott küldetésnek tekintik. Életpéldájukkal, minden megnyilvánulásukkal keresztyénné, krisztusi emberré kívánják nevelni tanítványaikat.

A **Magyarországi Református Egyház** református vallású diákjaiból öntudatos magyar reformátusokat kíván nevelni iskoláiban.

- Reformátusok, tehát olyan keresztyének, akik **életének zsinórmértéke a Szentírás**; elfogadják ősi hitvallásainkat, a Heidelbergi Kátét és a II. Helvét Hitvallást, tudják, hogy Isten választotta ki őket, s ha Tőle kérnek segítséget, a Lélek alkalmassá teszi őket feladatuk elvégzésére.
- Magyar reformátusokat, azaz olyan kálvinistákat, akik **a magyar kultúrát - elsősorban rendkívül gazdag anyanyelvünket és népi kultúránkat - megbecsülik**, azt tisztán megőrizni, gazdagítani és továbbadni kívánják, ismerik és szeretik hazájukat, az itt élők és a határainkon kívülre szorult magyarok múltját, jelenét, értékeit; szívesen vallják magukat magyarnak, s családjukért, egyházukért, hazájukért áldozatra készek.
- Öntudatos magyar reformátusokat, azaz olyan magyar reformátusokat, akik **tudják, kiben és miért hisznek, képesek önállóan, logikusan gondolkodni, cselekedni**, törekednek önmaguk és környezetük megismerésére, megóvására; jellemük, erkölcsi ítélőképességük és ízlésük fejlesztésével a jó és a rossz, az igaz és a hamis, a szép és a rút egyre biztosabb megkülönböztetésére; a valódi értékek felismerésére és tiszteletére; különböző tudományterületeken és művészetekben alapos ismeretek megszerzésére; testi-lelki-szellemi harmóniában történő életvitelre; embertársaik segítésére; a hit ajándékának elfogadásához szükséges ismeretek, élmények, tapasztalatok megszerzésére; felelős helyállásra.
- A református iskola úgy tudja elérni fenti **nevelési céljait**, hogy:
  - megismerteti növendékeit a Biblia igazságaival és az egyháztörténet máig érvényes tanulságaival; a hiteles Krisztuskövetés vonzó személyes példáját nevelői által is a tanulók elé állítja; hitéletének közösségi alkalmi révén a gyülekezeti életben való felelős részvételre indít;
  - növendékeiben felkelti a tudásvágyat, és megalapozza a magas szintű önművelés igényét; növendékeit a tudományok segítségével rávezeti a teremtett világ megismerésének és megőrzésének fontosságára; a kultúra időtálló értékeinek közvetítése által fogékonyá teszi őket a szépre; a reál és a humán tudás átadásával kifejleszti bennük a józan, kritikus és önálló gondolkodás és a felelős cselekvés képességét;
  - gondosan ápolja az anyanyelvet és a magyar nemzeti hagyományokat; megérteti tanítványaival, hogy a világ megismeréséhez elsősorban saját nyelvükön, kultúrájukon keresztül vezet az út; tudatosítja, hogy hazánk része Európa nagy

családjának; rendszerességével és következetességével a személyes és társadalmi szintű kötelességtudat és áldozatvállalás mintáját állítja növendékei elé.

A Magyarországi Református Egyház iskoláiban a **nem református vallású** diákjait öntudatos magyar keresztyénekké kívánja nevelni. Lehetővé teszi számukra saját vallásuk-felekezetük hitvallásainak megismerését, ugyanakkor elvárja tőlük a református értékek ismeretét és tiszteletét.

A fenti célok elérése érdekében a Magyarországi Református Egyház iskoláinak az a **feladata**, hogy imádsággal, igényes nevelő-oktató munkával, a magyar református iskolák hagyományainak, a keresztyén közösség nevelőerejének, a legfejlettebb tudományos és technikai eredményeknek és eszközöknek, valamint a családokkal és a gyülekezetekkel kiépített gyümölcsöző kapcsolatoknak a felhasználásával, a lehető legtöbbet tegye meg azért, hogy minden növendéke fel tudja mutatni azokat a képességeit, amelyeket csak ő maga kapott a Teremtőtől.

1.1. A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai

A Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola az érvényben lévő **Nemzeti Köznevelési Törvény** és a **Magyarországi Református Egyház Köznevelési Törvénye** alapján működő nyolc évfolyamos alapfokú általános iskola és tizenkét évfolyamos alapfokú művészetoktatási intézmény. A magyar alapfokú iskolahálózat része.

1.1.1. A nevelő-oktató munka alapelvei

A Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola vállalja a magyar református pedagógiai gondolkodás évszázadok során kikristályosodott **elveit**. Ezek az alábbiak:

- A szószék és a katedra közös célt szolgál. Az utóbbi feladata, hogy Isten dicsőségét hirdesse, amint az a művészetben, tudományban, természetben megnyilatkozik.
- Isten személyesen szólítja meg az embert. A tanárnak tudnia kell, hogy minden tanuló önálló személyiség, s így mindegyikükhöz külön út vezet.
- A Teremtő talentumokkal ajándékozza meg az embert. Az iskola feladata, hogy segítse a diákot ezek felismerésében, s ráébressze az ezzel járó felelősségre. A tehetségével való szerény, de okos gazdálkodás a református iskola diákjaiban szilárd hivatástudatot és munkaerkölcst kell, hogy kialakítson.
- A reformátori szemlélet szerint hivatás és hivatás között nincsen rangsor, különbséget e téren csupán a hivatás betöltésének mértéke jelenthet.
- Reformátoraink vallották, hogy nemcsak az egyénnek, hanem egész közösségeknek, népeknek is Istentől rendelt küldetésük van. A református iskola ennek jegyében osztozott és osztozik a nemzeti sorskérdésekben.

1.1.2. A nevelő-oktató munka céljai, feladatai

Alapvető célja:

- a tanulók egyéni képességeinek, pozitív személyiségjegyeinek kibontakoztatása,
- állandó fejlesztése a tanórai és azokon kívüli kereteken belül az iskolai közösségek és a társadalmi környezet szoros együttműködésével

Ennek érdekében a következő **értékeket** tartjuk követendőnek, amelyeket nevelési programunk és helyi tantervünk tevékenységrendszeréhez kapcsolódó **feladatokkal** kívánunk megvalósítani:

- A **keresztyén értékrend** → a Biblia történeteinek megismertetésével, felkészítés a felnőtt egyházi tagságra,
- az **egyéni képességek, adottságok legteljesebb kibontakoztatása**,
- a közösségi célok elérése érdekében, az önismerettel, önbecsüléssel egyidejűleg mások jogainak és érdekeinek tiszteletben tartásával a **toleranciára és segítőkészségre nevelés**
- az **emberi kultúra és tudomány értékeinek megismertetése, védelme és gazdagítása**
- a **jelen és múlt egész emberiségre, Európára, más népek életére kiható nagy eredményeinek, értékeinek, nyelvének, szokásainak megismertetése** mellett az egész **magyarság, országunk és városunk, szűkebb környezetünk kulturális, eszmei örökségének és jelenének megismertetése, s annak megbecsülésére, a velük való azonosulásra nevelés**
- a **kisebbségben élő magyarságért érzett felelősség- és közösségvállalás kialakítása**. A hazánkban élő **nemzeti, etnikai kisebbségek és más népek, nemzetek jogainak tisztelete, kultúrájuk, hagyományaik megismertetése és annak megbecsülésére nevelés**
- iskolánk hagyományainak megőrzése, jó hírnevének öregbítése, névadónk szellemiségének ápolása
- a természeti és mesterséges környezet iránti felelősségteljes magatartás kialakítása egyéni és közösségi szinten egyaránt,
- a közösségbe való beilleszkedés, a felnőtt életre való felkészülés érdekében a demokratikus jogok és kötelességek elsajátíttatása és gyakorlása
- a kommunikációs kultúra fejlesztése az anyanyelv és az idegen nyelvek, az informatikai ismeretek magas szintű megszerzésével
- a tanulás iránti vágy felkeltése, az értelmi képességek kiteljesítése, az önálló ismeretszerzésre törekvés és a kreativitás segítése
- a felnőtt életre, pályaválasztásra való tudatos felkészítés
- a káros szokások, deviancia elutasításával a testi és lelki harmónia, az egészséges életvitel, a boldog családi életre való felkészülést elősegítése
- a megelőzést, a szociális és mentális esélyegyenlőséget szolgáló gyermekvédelem

Munkánk során szem előtt tartjuk a hátrányos megkülönböztetés tilalmát, valamint a titoktartási kötelezettséget, a személyiségi jogok védelmét.

1.1.3. A nevelő-oktató munka eszközei, eljárásai

A)

Célkitűzés: Az iskola minden tanulója ismerje - korosztályának megfelelő szinten - azokat a legfontosabb eszméket, eszményeket, amelyeket társadalmunk, az iskola, és a család követ.

Feladat: Tudják megkülönböztetni a pozitív, előrevivő értékeket a negatív, visszahúzó, káros eszméktől, elméletektől. A Biblia, Isten Igéjének ismerete, Krisztus tanításának segítségével, egyházunk felnőtt tagjainak személyes példamutatásával ellensúlyozni kell

társadalmunk negatív jelenségeit az iskola falain belül (értékvesztés, anyagilag és szociálisan szétszakadó társadalom, bizonytalan jövőkép, agresszió stb.).

Eszközök, eljárások: A kisebbeket főleg játékos, gyakorlati formában kell megismertetni, a nagyobbakkal az érvelés, beláttatás eszközét is alkalmazzuk. A személyes példamutatás és az érzelmi megközelítés mindkét korosztálynál fontos. Ezekre a tanórákon és azokon kívül (szakkörök, sportkör), a társas kapcsolatok minden vonatkozásában figyelmet kell fordítani.

Rendszeressé kell tenni a kölcsönös véleményformálás alkalmait a tanár-diák, a felnőtt-gyermekközösség és a gyermekközösségek egyes csoportjai között. (Osztályfőnöki- és tanórák, kirándulások, óráközi szünetek, iskolagyűlések, stb.). Be kell vonni ebbe a szülőket, családokat is (fogadóórák, szülői értekezletek, családi rendezvények alkalmával.)

B)

Célkitűzés: Törekedjen megismerni a múlt és a jelen tudományos, technikai, művészeti és sportfejlődését, igyekezzen saját képességeinek legteljesebb kibontakoztatásával ezeket tovább gazdagítani. Tudja, hogy a tanulás, a tudás a legfőbb értékteremtő eszköz, a feladatok elvégzése, a köteleességteljesítése ennek feltétele.

Feladat: A tehetséges, alkotó, kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulókat támogatni, megfelelően értékelni, jutalmazni kell, a közösség előtt pozitív példaként kell ismertetni.

Eszközök, eljárások: A tanulmányi és egyéb versenyeken való sikeres szereplést, a tanár és diák munkájában is el kell ismerni. Minden teljesítményt adekvát módon, súlyának megfelelően kell értékelni. (Szaktanári, osztályfőnöki, igazgatói, nevelőtestületi dicséret, illetve egyéb jutalom)

C)

Célkitűzés: A tanulóknak saját egyéni adottságaik megismerésére kell törekedniük, ugyanígy a pedagógusoknak is tudniuk kell minden tanulóról, milyen területen, hogyan kell fejleszteni képességeiket. (Diagnosztizáló felmérés) Figyelmet kell fordítani arra, hogy a követelményeket a tanulók egyéni képességeihez mértén szabjuk meg, fejlődésüket önmagukhoz mértén értékeljük. A tanulók világosan tudják, milyen célokat tűztünk eléjük, s ezekhez milyen úton juthatnak el. Tudják egyéni érdekeiket a közösségieknek alárendelni, tudásukat nem csak saját hasznukra kamatoztatni.

Feladat: Az iskola által kialakított értékelési rendszert minden tanulónak, tanárnak és a családnak is meg kell ismernie, ezt következetesen alkalmazni kell. (Részletezés a helyi tantervben). A tanulási technika tökéletesítése, az értelmi képességek folyamatos fejlesztése minden tanórán feladat.

Eszközök, eljárások: Az egyes osztályok együttes értékelésével a közösség iránti felelősségtudatot erősítjük.

D)

Célkitűzés: A tanulók ismerjék más népek, népcsoportok, vallások, a különböző nemű és életkorú emberek értékeit, szokásait, az együttélés alapvető normáit, amelyeket egymással szemben be kell tartanunk.

Feladat: A mienktől eltérő kultúrájú, szokású embercsoportok, egyéniségek megismertetésén keresztül az általuk képviselt értékek bemutatása, a gyerekek figyelmének ráirányítása arra, hogy másoktól is tanulhatunk, átvehetünk hasznos tapasztalatokat.

Eszközök, eljárások: A történelem és életmód tanulmányozása, a művészi és hétköznapi tapasztalatok feldolgozása során kerüljön sor ezeknek az őszinte megvilágítására, gyakoroltatására. Felnőtt és korosztálybeli példa alapján is sajátíthatják el a gyermekek a megértést, segítőkészséget, türelmet egymás, és a rászorulókat iránt. (Órakozi szünetekben, szabadidős foglalkozások során, az iskolaépületen belül és kívül, a felnőttekkel, kisebbekkel, idősökkel, sérültekkel való érintkezések során)

E)

Célkitűzés: Intézményünkbe beiratkozás után minden tanuló igyekezzen elfogadni az itt kialakult hagyományokat, törekedjen azok aktív fenntartására és továbbfejlesztésére.

Feladat: A tanulóközösség minden tagja vegyen részt rendezvényeinken, készüljön fel ünnepségeinkre, ismerje névadónk életútját, tudja megindokolni a névválasztást.

Ismerje zászlónk, jelszavunk, címerünk az egyházi jelképek jelentését. Képviselje méltóképpen iskolánkat más intézményekben, külső rendezvényeken. Versenyeken, vetélkedőkön felkészülten, legjobb tudása szerint szerepeljen.

Eszközök, eljárások: Jelszavaink, címerünk és egyházi jelképeink megismertetése, jelentésük tudatosítása minden kapcsolódó tantárgy és tevékenység, program keretében.

F)

Célkitűzés: A tanulók ügyeljenek tiszta, kulturált, esztétikus környezetükre, tegyenek meg mindent annak megóvása érdekében.

Feladat: A tanulóközösség minden tagja jelentse, ha bármilyen rongálást, veszélyhelyzetet észlel. Tudja, mit kell tennie a tűz, baleset- és vagyonvédelem területén, saját szintjén. Hetesként, felelősként hibátlanul lássa el a környezetvédelemmel kapcsolatos teendőit. Tudja, melyek a környezetet károsító közvetlen vagy közvetett hatások, tudatosan tevékenykedjen a jelenben és készüljön a jövőbeni (felnőttkori) feladataira.

Eszközök: Az osztályok hetesi rendszerben látják el feladataikat. A tanulók órakozi szünetekben ügyelelesként vigyáznak a rendre, a tisztaságra.

G)

Célkitűzés: A tanulóközösség minden tagja tudja, hogy milyen jogai és kötelességei vannak a családban, az iskolai közösségekben és majdani társadalmi közegében. Gyakorolja ezeket a napi tevékenységében.

Feladat: A tanulóközösség minden tagja ismerje a gyermeki jogokat (a házirend tartalmazza), éljen ezekkel, jogai megsértése esetén tudja, hová fordulhat jogorvoslatért.

Tudjon megfelelő formában kiállni saját és társai jogaiért, legyen képes nyilvános megszólalásra, intézkedésre életkorának megfelelő szinten. Vállaljon szerepet a diákönkormányzati munkában, vagy résztvevőként segítse azt.

Eszközök, eljárások: A házirendet minden gyermek beiratkozáskor megkapja. A házirend minden tanteremben kifüggesztésre kerül. Az osztályfőnök segíti az osztályába járó gyermekek diákönkormányzati munkáját.

H)

Célkitűzés: A tanulóközösség minden tagja ismerkedjen meg a minket körülvevő világ kommunikációs jelrendszereivel, tudjon ezekkel bánni, azokat értékelni, önmagát megértetni másokkal, másokat megérteni.

Feladat: A tanulóközösség minden tagja fejlessze anyanyelvi és idegen nyelvi kulturáltságát, ismerje a számítógép, média nyelvezetét alapfokon és azok lehetőségeit, használhatóságát. A szóveges, vizuális és auditív kommunikáció jelrendszereiben, eszköztáraiban tanuljon meg eligazodni, szelektálni. A tömegkommunikációt, médiát, korosztályának megfelelően tudja használni. (Könyvtár, televízió, fotó- és videotechnika, mozgókép, sajtó, rádió használata. A reklám szerepének megfelelő értékelése.)

Eszközök, eljárások: A tanórákon és a napközis- és szabadidős tevékenységek során használjuk a szóveges, vizuális és auditív kommunikáció jelrendszereket, ezzel is elősegítve az azokban való eligazodást és szelektálást.

I)

Célkitűzés: Alapvető célunk a tanulók egyéni képességeinek, pozitív személyiségjegyeinek kibontakoztatása, állandó fejlesztése a tanórai és azokon kívüli kereteken belül az iskolai közösségek és a társadalmi környezet szoros együttműködésével. Célunk továbbá, hogy korszerű digitális ismeretekkel rendelkező, kiegyensúlyozott, életre felkészült tanulók kerüljenek ki iskolánkból, akik számára lehetőség nyílik a továbbtanulásra, az élethosszig tartó tanulás fontosságának meglátására, a munkaerő –piaci változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás képességének megalapozására.”

Feladat: A szilárd alapkészségek kialakítása mellett feladatunk, hogy a fejlődő világ és munkakörnyezetbe való beilleszkedésre való képességet is megalapozzuk. Egy korszerű digitális oktatási, pedagógiai-módszertani rendszer kidolgozása, jelenlegi oktatási rendszerünkbe való integrálása és alkalmazása lehetővé teszi tanulóink számára a motiváció, az érdeklődés és az ismeretszerzés iránti vágy folyamatos fenntartását, a digitális pedagógiai módszertanok alkalmazásával adaptálható digitális készségek és kompetenciák fejlesztését. Az eltérő szociokulturális környezetből érkező tanulók hatékony együttnevelése érdekében szem előtt tartjuk a toleranciára, empátiára, esélyegyenlőség megtartására való nevelést, ez a digitális felkészültség biztosítása során is mérvadó szemlélet.

Eszközök, eljárások: Pályázati lehetőség kihasználásával EFOP korszerű digitális eszközök beszerzése, új pedagógiai-módszertani rendszerek megismerése és bevezetésük a mindennapi tanítási gyakorlatba. Mindezt hatékony pedagógus képzés teszi lehetővé.

J)

Célkitűzés: Minden tanuló tanuljon meg tanulni, értelmi képességeit tudatosan fejleszteni, törekedjen önálló ismeretszerzésre, értékelje a szellemi és fizikai alkotásokat. Megfelelő kitartással elérhető célokat igyekezzen kitűzni, elsajátítani ismereteket, ezeket hasznosítani.

Feladat: A hatékony tanulás tanítása. Önismeret fejlesztése.

Eszközök, eljárások: Értékelésnél a sokoldalú, érdeklődő, aktív, fejlődésre képes személyiség jegyeit emeljük ki. Az 5.évfolyamon a “Tanulás tanítása” foglalkozáson való részvétel lehetősége.

K)

Célkitűzés: Az alapozó ismereteken túl lehetőséget kell biztosítanunk a gyermek saját képességeinek megismerésére, kipróbálására, érdeklődésének felkeltésére.

Feladat: Minél több lehetőség biztosítása az általános képzés mellett speciális képességek fejlesztésére is.

Eljárások, eszközök: A művészeti képzés megszervezése (táncművészet, zeneművészet, képző- és iparművészet), sport és idegen nyelvi képzési lehetőségek biztosítása. Megismertetjük a gyermeket a különböző szakmák, foglalkozások lényegével, alkalmat adunk ezek gyakorlati megismerésére is.

L)

Célkitűzés: Ismerjék meg a gyermekek az ember biológiai, pszichés jellemzőinek alapját, az egészséges testi és lelki élet feltételeit. Tudjanak az önmagukban bekövetkező változások okairól és következményeiről, az egyes külső tényezők, az életmód hasznos vagy káros hatásairól.

Ismerjék fel a sport, az egészséges táplálkozás, a pihenés és munka, tanulás kedvező arányainak jótékony hatásait, a káros szenvedélyek veszélyes következményeit. Készüljenek fel az emberi kapcsolatokra családi és szexuális vonatkozásban is.

Feladat: A tanulók biológiai, egészségügyi, pszichológiai és gyakorlati, - életviteli kérdéseikre kapjanak megfelelő választ a tanórákon és tanórán kívül. Iskolaorvosi, védőnői, nevelési tanácsadói segítségével, a családok bevonásával a problémákat le kell küzdeni, megoldásukon együtt dolgozni.

Eszközök, eljárások: Egészségfejlesztési tervben leírták alapján

M)

Célkitűzés: Esélykülönbségek csökkentése, lehetőség szerint az esélyegyenlőség megteremtése a tanulói közösségben

Feladat: Az esélyegyenlőséget a gyermekek érdekében szükség szerint segítséggel (gyámügyi- és szociális intézmények, családsegítő szolgálat) is biztosítanunk kell.

Eljárások, eszközök: Tanulási problémákkal, részképesség zavarral küzdő tanulók felzárkóztatását a differenciált órai és azon kívüli foglalkozásokon (fejlesztő pedagógiai, logopédiai foglalkozás, korrepetálás, tanulószoba) biztosítjuk.

1.2. A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

Alapvető feladat a tanulók személyiségének az iskolai tevékenységek általi sokoldalú fejlesztése.

Feladatok:

1) A tanulók **erkölcsi nevelése**

- Az alapvető erkölcsi értékek megismerése, tudatosítása, meggyőződéssé alakítása

2) **Értelmi nevelés**

- Az értelmi képességek, illetve az önálló ismeretszerzéshez szükséges képességek kialakítása, fejlesztése,
- a világ megismerésére való törekvés kialakítása.

3) A tanulók **közösségi** (társas kapcsolatokra felkészítő) **nevelése:**

- Az emberi együttélés szabályainak megismertetése,
- a társas kapcsolatok fontosságának tudatosítása, az együttműködési készség kialakítása.

4) A tanulók **érzelmi (emocionális) nevelése**

- Az élő és élettelen környezet jelenségeire,
- a tanulók közösségeire,
- önmagukra irányuló helyes, cselekvésre és aktivitásra készítő érzelmek kialakítása.

5) A tanulók **akarati nevelése**

- Az önismeret, a tanulók saját személyiségének kibontakoztatására vonatkozó igény felébresztése,
- a kitartás, a szorgalom, a céltudatosság, az elkötelezettség kialakítása.

6) A tanulók **nemzeti nevelése**

- A szülőhely és a haza múltjának és jelenének megismertetése,
- a nemzeti hagyományok, a nemzeti kultúra megismertetése, emlékeinek tisztelete, ápolása, megbecsülése,
- a hazaszeretet, az egészséges lokálpatriotizmus érzésének felébresztése.

7) A tanulók **állampolgári nevelése**

- Az alapvető állampolgári jogok és kötelességek megismertetése,
- az érdeklődés felkeltése a társadalmi jelenségek és problémák iránt,
- igény kialakítása a közösségi tevékenységekre, az iskolai és a helyi közéletben való részvételre,
- a tudatos fogyasztói magatartás kialakítására nevelés.

8) A tanulók **munkára nevelése**

- Az emberek által végzett munka fontosságának tudatosítása,
- a tanulók önellátására és környezetük rendben tartására irányuló tevékenységek gyakoroltatása,
- pályorientáció.

9) A tanulók **testi nevelése, a testmozgás iránti igény felkeltése.**

- Egészséges, edzett személyiség kialakítása,
- az egészséges életmód és az egészségvédelem fontosságának tudatosítása,

- az egészséges életmód iránti igény kialakítása.
- 10) A tanulók **hitben nevelése**, hitre jutásának elősegítése
- Megismertetni a Bibliával,
  - megtanítani a leggyakrabban énekelt egyházi énekekre,
  - kialakítani a templomba járás szokását,
  - a református vallású tanulók számára a 7. év végére konfirmáció letétele,
  - aktív gyülekezeti taggá válás,
  - a keresztyén értékek közvetítésének elsajátítása.
- 11.) A tanulók **korszerű számítógép- és internethasználatra** nevelése
- számítógép használat, internethasználat a gyakorlatban, a mindennapi életben
  - az internethasználat előnyei
  - az internethasználat veszélyei
  - fogyasztóvédelemmel kapcsolatos ismereteket.

1.3. A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

1.3.1. Az egészségfejlesztés általános értelmezése

Az egészségfejlesztés az a

- **folyamat**, amely képessé teszi az embereket arra, hogy megértsék és növeljék befolyásukat a saját egészségük meghatározói felett annak érdekében, hogy egészségük jobb legyen
- **szemléletmód**, amely a társadalmi és gazdasági jólétet szolgálja interszektorális módon
- **képesség**, amely az egyén és csoport szintjén megvalósítja és fenntartja az egészség állapotát

Az iskolai egészségnevelésünk célja, hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési magatartásának, életvitelének kialakulását.

1.3.2. Az iskolai egészségfejlesztés feladata

Az iskolai egészségfejlesztés az iskola egész életébe, mindennapjaiba beépülő tevékenység, hiszen egyaránt irányul a pedagógusok és a tanulók egészségismereteinek bővítésére, korszerűsítésére, a fizikai és pszichoszociális környezet egészségtámogató jellegének erősítésére, az oktatói-nevelői tevékenységben a személyközpontú megközelítésre a tanulók személyiségfejlesztése érdekében.

1.3.3. Az intézmény egészére vonatkozó egészségnevelési feladatok gyakorlati megvalósítása (módszerei):

- Az iskola személyi és tárgyi környezetével segítse a pozitív beállítódásoknak, magatartásoknak és szokásoknak a kialakulását, melyek javítják a fiatalok egészségi állapotát, ehhez szükséges az iskola folyamatos felújítása, karbantartása, takarítása,
- évente balesetvédelmi, tűzvédelmi, közlekedésbiztonsági oktatás és tűzriadó gyakoroltatása,

- fogorvosi és orvosi ellenőrzés minden évben,
- a védőnő folyamatos munkája, jelenléte a tanév során,
- interjúk, felmérések készítése az iskola közvetlen partnerei és egészség viszonyáról,
- problémamegoldó gyakorlatok, értékeléssel,
- részvétel a helyi egészségvédelmi programokon,
- sport, kirándulás, egészségnapok rendszeres szervezése,
- az iskolai egészségügyi szolgálat tevékenységének elősegítése,
- környezetvédelmi tevékenységek kialakítása (madárvédelem, faültetés),
- a szabadidő hasznos, értelmes eltöltésére irányuló programok szervezése,
- az egészséges életmódra nevelés tantárgyakban történő megjelenítése,
- az iskolalelkész lelki gondozást nyújt az öt felkeresőknek,
- heti két hittanóra és a napkezdő, illetve hétkezdő istentisztelet a lelki élet fejlesztésére.

Támaszkodunk az osztályfőnökök, a szaktanárok és a munkaközösség– vezetőik munkájára is. A feladat jellege közös problémakezelést és egységes viszonyulást igényel.

Az iskolai egészségfejlesztést nem lehet a család nélkül megvalósítani. A szülők (család) megfelelő tájékoztatás, információ átadás után aktívan tudják támogatni az iskola egészségnevelési programjait, akár szakértelmükkel is. A szülői munkaközösség olyan szervezet, amely összekötő szerepet tölthet be az iskola és az otthon között.

1.3.4. Évfolyamokra lebontott egészségnevelési feladataink:

(a vastagon írott részek minden következő évfolyamra is értendők)

ÉVFOLYAM	AZ EGÉSZSÉGNEVELÉS MEGVALÓSÍTÁSÁNAK FORMÁI
1	<ul style="list-style-type: none"> - A helyes napirend kialakításával szabadidejük helyes eltöltésére és a rendszeres életmódra neveljük tanulóinkat. Friss levegőn való tartózkodás fontossága. - Étkezés, esztétikus körülmények között, helyes étkezési szokások kialakítása év elejétől, de környezet órán tananyag is az év során. - Szülői értekezleten a szülők figyelmének felhívása az egészséges életmód fontosságára és a higiénikus környezet biztosítására. - Balesetvédelmi oktatás. - Heti 5 testnevelés óra, sport rendezvények szervezése, tömegsport lehetősége: a testi, fizikai erő, állóképesség, ügyesség, bátorság, kitartás fejlesztése révén egész személyiségük fejlődik, csapatjátékokkal közösségi élményt szereznek. - Rajzórán megfigyelésekre alapozva, események ábrázolásával a helyes érzelmi kötődések kialakítása, s a helytelenre való felhívás. - A technika órákon eszközök helyes használatával, munkafogások elsajátításával neveljük tanulóinkat. - A helyes közlekedés megtanítása, gyakoroltatása a tanulók testi épségének megóvására és a balesetek elkerülésére irányuló környezetismeret óra keretében. - Magyar, valamint hit- és erkölcstan órákon az ember kapcsolatairól, szerepéről, helyéről mesélő történetek olvasása, megbeszélése, egészséges lelki fejlődés, lelki élet kialakításának elősegítése. - Szűkebb és tágabb környezetünk természeti és tárgyi értékeinek megismerése és védelme, természettel és az állatokkal való kapcsolat fontossága és helyes mivolta a környezetismeret tananyag keretén belül is. - Az ünnepek a néphagyományban egy- egy évszakhoz kapcsolódóan – a magyarságtudat megerősítése környezetismeret, magyar és osztályfőnöki óra keretében. - Az egészséges táplálkozás, és a káros szenvedélyek megelőzése előadás, video - Osztálykirándulások. - Tavaszi nagytakarítás az osztályokban, iskolában, iskola környékén. - Virágok, fák ültetése az iskolaudvarra, Föld Napja alkalmából. - Rendszeres fogorvosi ellenőrzéssel évente a fogorvos felméri tanulóink fogainak állapotát. A gyermekeket jó tanácsokkal látja el, a szükséges beavatkozásokra felhívja a szülők figyelmét. - Lokálpatriotizmus kialakításának a megalapozása a környezetismeret tantárgy keretén belül.
2	<ul style="list-style-type: none"> - Természetvédelem az erdő élővilágának megismerése által környezetismeret óra keretén belül

	<ul style="list-style-type: none"> - Egészséges életvitelre tanítás, testünk megismerése által szociális és életviteli kompetenciák fejlesztése: egészséges jövőkép, önismeret, önkritika kialakításának megalapozása a tananyag keretében. - Szociális és életviteli kompetenciák fejlesztése az „Aki más, mint én!” típusú tananyagok felhasználásával: empátiakészség fejlesztése, önszabályozás, törődés, tekintet másokra, együttérzés, jóindulat, az előítéletektől való megszabadulás, tolerancia, nyitottság, mások véleményének elfogadása. - A mező élővilágának megismerése által természethez való viszonyukat mélyítjük tovább környezetismeret órán.
3	<ul style="list-style-type: none"> - Vizek, vízpartok élővilágának megismerése által tovább mélyítjük a természethez fűződő kapcsolatot környezetismeret órán. - Testünk működésének folyamatait megismerve megtanítjuk a gyermekeket az egészséges életmód fontosságára - Magyarország alaposabb megismerésével a népünkhöz való tartozás, a hazaszeretet fontosságát átérezzük a gyermekekkel
4	<ul style="list-style-type: none"> - A környezetünkben lévő növények és állatok megismerése által a helyes táplálkozásra, a természeti környezethez fűződő viszony, s ezen keresztül a környezetvédelmi ismeretek elmélyítésére kerül sor a környezetismeret órán. - A szerveink betegségeinek, a káros szenvedélyeknek a megismerése által tájékozhatjuk az egészséges életmódhoz kapcsolódó információinkat. - Magyarország természeti kincseinek megismerésével hazaszeretetüket fejlesztjük környezetismeret órán.
5	<ul style="list-style-type: none"> - Helyes önismeret és a lelki egészség kapcsolatának fontossága. - Pozitív erkölcsi tulajdonságok kialakítása, és az egyénre, valamint a közösségre gyakorolt hatásai. (Magyar, hittan, osztályfőnöki órákon elsősorban.) - Természetismeret órán a szűkebb és tágabb természeti környezet jellemzőinek megismerése által a környezetvédelemre nevelés válik hangsúlyossá. Szokássá tenni az egészséges életmódot, a harmonikus életvitelt, a természet és a környezet tudáson és szereteten alapuló védelmét. - Drogprevenció, fertőző betegségek, káros szenvedélyek, bűnmegelőzés témákban előadás szervezése, filmvetítések a védőnő, vagy más szakemberek bevonásával (pl. DADA program) - Az egészséges táplálkozás, serdülőkori változások, személyi higiénia, felvilágosító előadások, filmvetítések, melyekre meghívott vendégként érkeznek szakemberek, pl. védőnő, nőgyógyász, pszichológus, rendőr.
6	<ul style="list-style-type: none"> - A serdülőkori változások ismerete a problémák megoldásához osztályfőnöki óra keretében. - Természetismeret órán a szűkebb és tágabb természeti környezet jellemzőinek megismerése által a környezetvédelemre nevelés válik hangsúlyossá. Szokássá tenni az egészséges életmódot, a harmonikus életvitelt, a természet és a környezet tudáson és szereteten alapuló védelmét.

	<ul style="list-style-type: none"> - A Föld felépítésének, alkotóelemeinek, éghajlati tényezőinek megismerése által a környezetvédelemre összpontosítunk.
7	<ul style="list-style-type: none"> - Kémia órákon vegyszerek, mosószerek helyes használata, tárolása és túlzott használatuk veszélyei környezetünkre. - Változások kora – kortárs csoportok pozitív és káros hatásai osztályfőnöki óra keretében. - Veszélyes anyagok és helyzetek – a tanulók tudjanak különbséget tenni a helyes és helytelen dolgok között, és tudjanak nemet mondani. - A világ különböző éghajlati öveinek és azok élővilágának a megismerésével Földünk védelmét fejleszthetjük tovább biológia órán.
8	<ul style="list-style-type: none"> - Helyes önismeret, önértékelés és önkritika alakítása folyamatosan. - Barátság jelentősége az önismeretben, párválasztásban (hittan, v a lamint osztályfőnöki órák) - Szerelem – nemi élet és elkezdésével járó veszélyek, a nemi szervekről kapott ismeretek során a nemi szervek higiéniájáról, a felelőtlen és öncélú szexualitás kerüléséről információk átadása biológia órán. - Családalapításra való felkészülés osztályfőnöki, biológia és hittan órán. - Testünkben zajló különböző folyamatokról tanulta az egészséges életmód, a tisztaságigény, a higiénia és az ízlés alakítását végezzük biológia órán.

Az iskolai egészségnevelési programban együttműködő partnereink: az iskola védőnője, iskolaorvosa, a HBM Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézménye, a Megyei ÁNTSZ, a helyi egészségügyi szolgálat, a rendőrség, a Biharkeresztesi Egységes Szociális intézmények (BESZI), a helyi önkormányzat szociális osztálya.

1.3.5. Az iskola-egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által ellátandó feladatok:

1. Alapszűrések végzése a vonatkozó módszertani irányelv szerint:

- testi fejlődés (súly, hossz, mellkőrfogat),
- pszichomotoros, mentális, szociális fejlődés,
- érzékszervek működése (látásélesség, színlátás, hallás),
- BCG-heg ellenőrzése,
- mozgásszervek szűrése (lúdtalp, gerincelváltozások),
- golyvaszűrés,
- vérnyomásmérés.

2. A gyermekek, tanulók személyi higiéniájának ellenőrzése, testi, szellemi fejlődésük ellenőrzése, regisztrálása

3. Elsősegélynyújtás

4. Az orvosi vizsgálatok előkészítése

5. A védőoltásokkal kapcsolatos szervezési, előkészítési feladatok elvégzése

6. A krónikus betegek, magatartási zavarokkal küzdők életvitelének segítése
7. Részvétel az egészségtan oktatásában elsősorban az alábbi témákban:
  - Az egészséggel kapcsolatos alapismeretek (személyi higiéné, egészséges életmód, betegápolás, elsősegélynyújtás),
  - családtervezés, fogamzásgátlás,
  - szülői szerep, csecsemőgondozás,
  - szenvedélybetegségek megelőzése.
8. Testnevelés, gyógytestnevelés, technikai órák, iskolai helyiségek és környezet, az étkeztetés higiénés ellenőrzésében való részvétel
9. Kapcsolattartás a szülőkkel (szülői értekezlet, családlátogatás)
10. Pályaválasztás segítése
11. Az elvégzett feladatok dokumentációjának vezetése (egészségügyi törzslapok, ambuláns napló, védőoltások, szakorvosi beutalások, veszélyeztetettek nyilvántartása stb.)
12. Egészségnevelési előadások, felvilágosító fórumok, egyéni beszélgetések
13. Rendszeres, ill. szükség szerinti tisztasági vizsgálat
14. Iskola-egészségügyi ellátás egyeztetett munkaterve minden tanév szeptemberében

1.3.6. Iskolaorvos feladatai:

- a tanulók életkorhoz kötött vizsgálata, amely magában foglalja a testi, érzelmi és intellektuális fejlődés követését és az érzékszervek vizsgálatát. Az életkorhoz kötött szűrővizsgálatok a fejlődés követésén kívül a krónikus betegségek és kóros elváltozások korai felismerésére is irányulnak (szekunder prevenció),
- közreműködés a közegészségügyi-járványügyi, környezet-egészségügyi, táplálkozás egészségügyi és balesetvédelmi feladatok ellátásában az iskola vezetésével egyeztetve,
- felkérésre közreműködés egészségügyi szakértői feladatokban, foglalkozások tartása.
- az iskolaorvos, és különösen a védőnő hagyományos feladatai közé tartozik a tanórai egészségnevelésben való részvétel is.

1.3.7. A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások révén eredményezi a hatékonyság növekedését (indikátor-tényezők):

- A tanulási eredményesség javítása,
- az iskolai lemorzsolódás csökkenése,
- a társadalmi befogadás és esélyegyenlőség elősegítése,
- a dohányzás, az alkoholfogyasztás, a kábítószer-fogyasztás és egyéb szenvedélyek elsődleges megelőzése,
- bűnmegelőzés,
- a társadalmi kapcsolatok javulása a kortársakkal, szülőkkel, pedagógusokkal,
- az önismeret és önbizalom javulása,
- az alkalmazkodókészség, a stresszkezelés, a problémamegoldás javulása,

- érett, autonóm személyiség kialakulása,
- a krónikus, nem fertőző megbetegedések (lelki betegségek, szív-érrendszeri, mozgásszervi és daganatos betegségek) elsődleges megelőzése,
- a társadalmi tőke növelése.

1.3.8. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek fontossága

Az iskolában, háztartásban, közlekedés során mindenkit érhet kisebb vagy nagyobb sérülés, baleset, s bármikor kerülhetünk olyan helyzetbe, hogy segítséget kell nyújtanunk mások számára is. Az elsősegély azonnali segítségnyújtás vagy beavatkozás, amelyet a sérült kap valamely sérülésére vagy hirtelen egészségkárosodása miatt, a mentők, orvos vagy más személy megérkezése előtt. Sokszor a helyszínen nyújtott első segítség életet menthet, meghatározhatja a baleset kimenetelét, a gyógyulás esélyeit, vagy felépülés időtartamát. Az időben felismert és szakszerűen nyújtott segítség megakadályozhatja a sérülés súlyosbodását, további romlását is. Ezért fontos, hogy már az általános iskolában oktassuk az elsősegélynyújtás alapelveit és gyakorlatát.

1.3.8.1. Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának célja

- ismerjék meg az elsősegélynyújtás fogalmát,
- ismerjék meg az élettannal, anatómiával kapcsolatos legfontosabb alapfogalmakat,
- ismerjék fel a vészhelyzeteket,
- tudják a leggyakrabban előforduló sérülések élettani hátterét, várható következményeit,
- sajátítsák el a legalapvetőbb elsősegély-nyújtási módokat,
- ismerkedjenek meg a mentőszolgálat felépítésével és működésével,
- sajátítsák el, mikor és hogyan kell mentőt hívni.

1.3.8.2. Kiemelt feladatai:

- A tanulók korszerű ismeretekkel és az azok gyakorlásához szükséges készségekkel és jártasságokkal rendelkezzenek elsősegély-nyújtási alapismeretek területén,
- a tanulóknak bemutatjuk és gyakoroltatjuk velük az elsősegélynyújtás alapismereteit,
- a tanulók az életkoruknak megfelelő szinten - tanórai és a tanórán kívüli (egyéb) szervezett alkalmak keretében – foglalkoznak az elsősegélynyújtással kapcsolatos legfontosabb alapismeretekkel.

1.3.8.3. Az elsősegély-nyújtási ismeretek kapcsolódása a helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz

TANTÁRGY	ELSŐSEGÉLY-NYÚJTÁSI
Biológia	- rovarcsípések - légúti akadály - artériás és ütőeres vérzés - komplex újraélesztés
Kémia	- mérgezések - vegyszer okozta sérülések - savmarás - égési sérülések
Fizika	- égési sérülések
Testnevelés	- magasból esés
Technika	- Közlekedés témakörben elsősegélynyújtási
Osztályfőnöki	- teendők közlekedési- és háztartási baleset esetén, segítségnyújtás baleseteknél; a mentőszolgálat felépítése és működése; a mentők hívásának helyes módja;

1.3.8.4. Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások:

- minden évben egy alkalommal (a tavaszi időszakban) elsősegély-nyújtási bemutatót szervezünk a tanulóknak az Országos Mentőszolgálat bevonásával.
- évente egy egészségvédelemmel, helyes táplálkozással, elsősegélynyújtással foglalkozó témanap szervezése az alsó és a felső tagozatos tanulók számára, a böjti időszakban

Módszere: Elsősegélynyújtással, baleset-megelőzéssel kapcsolatos ismeretek feldolgozása. A hagyományos frontális oktatást a szerepjátékok és a gyakorlati készségek (kötözés, rögzítés, stabil oldalt fektetés stb.) fejlesztése egészíti ki.

1.4. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka iskolánkban egyrészt a nevelők és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, másrészt közvetett módon, a tanulói közösség ráhatásán keresztül érvényesül. A tanulók közösségben, illetve közösség által történő nevelésének megszervezése, irányítása iskolánk nevelő-oktató munkájának alapvető feladata.

1.4.1. A közösségfejlesztés területei:

1) A tanulói közösségek megszervezése, nevelői irányítása

- az iskolai élet egyes területeihez (tanórákhoz, tanórán kívüli tevékenységekhez) kapcsolódó tanulói közösségek kialakítása, valamint ezek életének tudatos, tervszerű fejlesztése,
- a tanulói közösségeket irányító pedagógusok legfontosabb feladata, a közösségek tevékenységének tudatos tervezése és folyamatos megszervezése, hiszen a tanulói közösség által történő közvetett nevelés csak akkor érvényesülhet, ha a tanulók a közösség által szervezett tevékenységekbe bekapcsolódnak, azokban aktívan részt vesznek, és ott a formákhoz tapasztalatokat gyűjthetnek,
- mindenki kapott tálentumot, hogy azt a közösség javára kamatoztassa,
- tanulja meg a másáig elfogadását.

2) A tanulók életkori fejlettségének figyelembevétele a tanulóközösségek fejlesztésében

- A tanulói közösségek irányításánál a nevelőknek alkalmazkodniuk kell az életkorral változó közösségi magatartáshoz: a kisgyermek heteronóm – a felnőttek elvárásainak megfelelni akaró – személyiségének lassú átalakulásától az autonóm – önmagát értékelni és irányítani képes – személyiséggé válásig,
- első osztályban fontos feladat beszoktatás az iskolai életbe,
- átmenet biztosítása az alsó és a felső tagozat között,
- felkészítés a középiskolai életre
- az önkormányzás képességének kialakítása,
- a tanulói közösségek fejlesztése során ki kell alakítani a közösségekben, hogy nevelői segítséggel közösen tudjanak maguk elé célt kitűzni, a cél eléréséért összehangolt módon tevékenykedjenek, illetve az elvégzett munkát értékelni tudják.

3) A tanulói közösségek tevékenységének megszervezése

- A közösség egyéni arculatának, hagyományának kialakítása,
- a tanulói közösségekre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek és tevékenységek rendszeressé válásának kialakítása, ápolása,
- a tanuló váljon érzékeny a közös célok megteremtésére,
- fokozatos önállóságra, önszerveződésre nevelés,
- diákjogok érvényesítésének gyakorlása.

1.4.2. Közösségfejlesztő rendezvényeink:

- hagyományos rendezvényeink: tanévnyitó, tanévzáró ünnepség,
- ünnepek, megemlékezések: március 15., október 23., október 6., a kommunista és egyéb diktatúrák áldozatai (február 25.), a holokauszt áldozatai (április 16.), a Nemzeti Összetartozás Napja (június 4.),
- egyházi ünnepek: a reformáció napja, advent, karácsony, nagypéntek, húsvét, áldozócsütörtök, pünkösd,

- más ünnepekről, nevezetes napokról megemlékezés: Iskolai faliújságon vagy a honlapon: fogászati hónap, állatok világnapja, a zene világnapja, a magyar kultúra napja, a költészet napja, magyar nyelv napja, Európa-nap, anyák napja, gyermeknap, stb.
- iskolapolgári fogadalomtétel a 3. évfolyamon az október 23-ai nemzeti ünnephez kapcsolódóan, ünnepi istentisztelet keretében
- ugyanezen alkalommal az újonnan érkező intézményi dolgozók eskütétele
- az egyházközséghez kötődő rendezvényeink: konfirmáció, családi istentisztelet, adventi gyülekezeti szolgálatok,
- ”Suliváró”, nyílt nap a szülőknek, “Hangyatábor” a leendő elsősöknek
- iskolaelőkészítő foglalkozások a nagycsoportos óvodások részére
- Mikulás (osztálykeretben)
- Farsang,
- karácsonyi műsor,
- hétkezdő áhítat
- Csendesnapok
- háziversenyek különböző témákhoz és művészeti tevékenységekhez kapcsolódóan
- kulturális programok,
- városi sportversenyeken való részvétel
- házi bajnokságok, sportversenyek,
- környezetvédelmi akciók: faültetés, parkosítás, virágosítás, osztályrendezés, dekorálás,
- alapfokú művészetoktatásban részt vevő csoportjaink tanévzáró előadása
- Iskolakert program működtetése
- Boldog Iskola – Boldogságprogram működtetése

1.4.3. A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok:

Az iskola alapvető közösségei az osztályok. A tanítási órák általában osztályközösségekben zajlanak. Itt a közös munka, a közösen átélt élmények, azonos feladatok, problémák kovácsolják össze a közösség tagjait.

A tanítási órákon alkalmazott csoportmunka lehetőséget ad kisebb közösségek kialakulására. A változó összetételű (véletlenszerű) csoportalakítás elősegítik a peremre szoruló gyermekek közösségbe illeszkedését is.

Tanulópárok kialakítása során kisebb közösségeket hozunk létre, melyek bensőségebb kapcsolatot eredményeznek.

A tanítási órán tanulják meg a gyermekek saját és mások sikereinek, kudarcainak az elfogadását is.

A csoportmunkák során tanulják meg a gyerekek az „én” elé helyezni az „ők”-et. Cél, hogy merjék egymás előtt a tanulással kapcsolatos problémáikat, gondjaikat megbeszélni.

1.4.4. Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai:

1.) Tanulószoza, napköziotthon, iskolaotthon

A tanulók a közös tanulási és szabadidős tevékenység során megtanulják és gyakorolják az együttélés alapvető szabályait. Tanulópárok kialakításával is segítik egymást a tanulásban.

2.) Iskolai sportkör

Az iskolai sportkör, kiegészítve a mindennapos tanórai testnevelést, hozzájárul a mozgáskultúra színesebbé tételéhez, emellett erős közösségfejlesztő hatással is bír - egy célért, együtt, egymásért küzdeni! A sport fejleszti a tanulók önkontrollját. A sportközösségekben megtanulhatók és gyakorolhatók a konfliktuskezelő módszerek.

3.) Szakkörök

A különféle szakkörök működése a tanulók egyéni képességeinek fejlesztésén túl a közösségfejlesztést is szolgálja. Az osztálykeretek felbomlanak, előfordul a más korcsoportú tanulókkal való együttműködés szüksége is. A közös érdeklődési kör mentén szerveződött közösségek az iskolai élet más területén is összetartó erőt jelentenek. A szakkörök jellegüket tekintve lehetnek művésziek, technikaiak, szaktárgyiak, de szerveződhetnek valamilyen közös érdeklődési kör, hobbi alapján is. A tanévben indítható szakkörökről augusztus hónapban a nevelőtestület dönt.

4.) Osztályrendezvények

Az osztályok igényeik szerint osztályprogramokat szervezhetnek. (Mikulás, tanulmányi séta, kirándulás stb.) A tanulási szituációtól eltérő helyzetben átrendeződik a közösség megszokott szerkezete, más oldalukról ismerhetjük meg tanulóinkat.

1.4.5. A diákönkormányzat közösségfejlesztési lehetőségei:

Az osztályközösségek választott képviselőik útján vesznek részt a diákönkormányzat munkájában.

- 1.) A diákképviselők megválasztása, delegálása és beszámoltatása fontos közösségfejlesztő mozzanatok.
- 2.) Az DÖK által szervezett kulturális és zenés rendezvények erősítik az együvé tartozás élményét.

1.4.6. A szabadidős tevékenységek közösségfejlesztő feladatai:

Iskolánk rendezvényei a közösségi élet formálását, a közös cselekvés örömét szolgálják, az együttműködésre nevelnek.

- **Hagyományőrző tevékenységek**
Az intézmény hagyományainak ápolása, jó hírnevének megőrzése az alkalmazotti és a gyermekközösség minden tagjának kötelessége, amely közösségformáló erővel bír.
- **A nemzeti, egyházi, családi ünnepek és megemlékezések**
A tanulók identitástudatát fejlesztik, élményt szereznek a kisebb és a nagyobb közösségekhez tartozásról is.
- **Versenyegek, iskolák közötti találkozók**
Az állami iskolák rendezvényein való részvétel segíti önmagunk; mint egyházi közösség meghatározást, míg az egyházi iskolák rendezvényei az együvé tartozás élményét erősítik.

1.5. A pedagógusok helyi feladatai

A pedagógusok feladatainak részletes listáját személyre szabott munkaköri leírásuk tartalmazza.

1.5.1. A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai az alábbiak:

- tanítási óráira és tanítási órán kívüli foglalkozásaira rendszeresen felkészül, figyelembe véve a gyermekek életkori sajátosságait, törekedve a módszertani innovációra és a rendelkezésre álló idő optimális kihasználására,
- a tanórai munkáját a gyermekek adottságainak, haladási tempójának megfelelően differenciáltan szervezi,
- a lemaradó tanulók számára felzárkóztató foglalkozásokat szervez, továbbhaladásukhoz egyéni segítségnyújtást biztosít,
- tehetséges tanulóit differenciáltan foglalkoztatja, versenyekre felkészíti,
- a tanulók munkáját rendszeresen ellenőrzi, azt igazságosan, méltányosan és motiváló módon értékeli,
- a számonkérésben törekszik a szóbeli és az írásbeli formák egyensúlyának megtartására,
- kötelező írásbeli (házi) feladatokat ellenőrzi, javítja, vagy a tanulókkal együttesen értékeli,
- a dolgozatokat maximum 10 munkanapon belüli kijavítja, félévi, évvégi zárás előtt minden számonkérést elvégez, témazáró, javító dolgozatot kijavít,
- a papír alapú és digitális naplót, valamint a jelenléti ívet rendszeresen, naprakészen, a határidők betartásával vezeti.
- a tanulók személyiségfejlesztését a tanulás-tanítása folyamatában tervszerűen végzi, s ennek keretében feladata a gyermek minél alaposabb megismerése, amit a tanulók állandó, tudatos megfigyelésével, változatos közös tevékenységek szervezésével, szükség szerint családlátogatással, és különböző vizsgálatok segítségével érhet el,
- megismeri a tanulóiról szóló szakvéleményeket és szakértői véleményeket, annak ajánlásait figyelembe veszi, az érintett tanulók tanításakor, osztályzásakor,
- fokozatosan szoktatja tanulóit az iskolai élet szabályainak betartására, megismerteti és betartatja velük az iskola házirendjét,
- biztosítja tanulóinak számára, hogy nyugodt, türelmes, elfogadó légkörben nevelkedjenek,
- feladata a tanulás megszerettetése, a szellemi erőfeszítésekben rejlő örömforrások felfedeztetése, a gyermekek érdeklődésének fenntartása, fejlesztése,
- tanítási órákon és azokon kívüli foglalkozásokon különös gondot fordít a tanulók együttműködési készségeinek, önállóságának, és öntevékenységének kialakítására,
- a közös iskolai tevékenység minden mozzanatában gyakoroltatja a kulturált viselkedés szabályait,
- különbözőzeti, osztályozó vizsgák lebonyolítása,
- kísérletek összeállítása, dolgozatok, tanulmányi versenyek összeállítása és értékelése,
- a tanulmányi versenyek lebonyolítása,
- felügyelet a vizsgákon, tanulmányi versenyeken, iskolai méréseken,
- iskolai kulturális, és sportprogramok szervezése,
- osztályfőnöki, munkaközösség-vezetői, diákönkormányzatot segítő feladatok ellátása,
- az ifjúságvédelemmel kapcsolatos feladatok segítése,
- szülői értekezletek, fogadóórák megtartása,
- részvétel nevelőtestületi értekezleteken, megbeszéléseken,

- részvétel a munkáltató által elrendelt továbbképzéseken,
- a tanulók felügyelete óráközi szünetekben és ebédeléskor,
- tanulmányi kirándulások, iskolai ünnepek és rendezvények megszervezése,
- iskolai ünnepeken és iskolai rendezvényeken való részvétel,
- részvétel a munkaközösségi értekezleteken,
- tanítás nélküli munkanapon az igazgató által elrendelt szakmai jellegű munkavégzés,
- iskolai dokumentumok készítésében, felülvizsgálatában való közreműködés,
- gondoskodás a szemléltető és technikai eszközök helyes tárolásáról, épségének megőrzéséről, szertárrendezés, a szakleltárak és szaktantermek rendben tartása,
- osztálytermek rendben tartása és dekorációjának kialakítása,
- feladata, hogy állandó jelleggel gyarapítsa szakmai és pedagógiai tudását, törekedjen szaktárgya körébe tartozó új, tudományos eredmények megismerésére, és a módszertani fejlesztések körében való tájékozódásra
- óráin alkalmazza az IKT eszközöket
- "Jógyakorlatait" megosztja a tantestület közösségével

1.5.2. Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai és hatásköre

Az osztályfőnököt a felmenő rendszer elvét figyelembe véve az igazgató bízta meg. Az osztályfőnök legfontosabb helyi feladatait a személyre szabott munkaköri leírások tartalmazzák (SZMSZ melléklet).

Feladatai a következők:

- az iskola pedagógiai programjában meghatározottak szerint neveli osztályának tanulóit, figyelembe véve a személyiségfejlődés jegyeit és a közösségfejlesztés elveit,
- segíti a tanulóközösség kialakulását, együttműködik az osztály diákbizottságával,
- segíti és koordinálja az osztályban tanító pedagógusok munkáját,
- kapcsolatot tart az osztály szülői munkaközösségével, folyamatosan figyelemmel kíséri a tanulók tanulmányi előmenetelét, az osztály fegyelmi helyzetét, neveltségi szintjét,
- az osztályban tanító pedagógusokkal közösen értékeli a tanulók magatartását, szorgalmát,
- szülői értekezletet és fogadóórát tart,
- ellátja az osztállyal kapcsolatos adminisztratív teendőket:
  - osztálynapló vezetése, ellenőrzése,
  - félévi és év végi statisztikai adatok szolgáltatása,
  - bizonyítványok, törzslapok megírása,
  - továbbtanulással kapcsolatos adminisztráció elvégzése,
  - hiányzások igazolása,
- nyomon követi, segíti az osztálya kötelező orvosi vizsgálatát,
- ellátja osztályában a gyermekvédelmi feladatokat, kapcsolatot tart az iskola

- gyermekvédelmi felelősével és a segítő szakemberekkel,
- rendszeresen tájékoztatja a tanulókat az iskolai feladatokról közreműködik a tanórán kívüli tevékenységek szervezésében,
- élményszerű szabadidős programokat szervez,
- javaslatot tesz a tanulók segítélyezésére, jutalmazására, büntetésére,
- részt vesz munkaközösségének munkájában, segíti a közös feladatok megoldását,
- órát látogat az osztályában.

1.6. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység

A készségek, képességek tekintetében kedvezőtlen tendencia is megfigyelhető: több gyermek érkezik már az óvodából hozzánk valamilyen beszédhibával, magatartási vagy tanulási zavarral. A tehetséggondozó, tanórán kívüli tevékenységek mellett egyre nagyobb hangsúlyt kell fektetnünk a felzárkóztatásra, a tanulási és magatartási problémák kezelésére, a szociális hátrányok enyhítésére.

Az egyéni képességek minél teljesebb kibontakoztatását, a tehetséges tanulók gondozását, valamint a lemaradt tanulók felzárkóztatását az egyes szaktárgyakhoz kapcsolódó tanórán kívüli tehetséggondozó és felzárkóztató foglalkozások segítik.

1.6.1. Feladataink a kiemelt figyelmet igénylő tanulók ellátása érdekében:

- az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése, az egyéni bánásmód minél tudatosabb alkalmazása,
- a nevelők és a tanulók személyes kapcsolatainak erősítése, érzelmi kapcsolatrendszer kiépítése, „gazdagítása”,
- kapcsolattartás a Református Egységes Gyógypedagógiai Módszertani Intézménnyel és a Hajdú-Bihar Megyei Pedagógiai Szakszolgálat Székhelyintézményével és Berettyóújfalui Tagintézményével
- beiskolázáskor kapcsolat felvétele a tanuló óvodájával, szükség esetén a gyermekjóléti és a családsegítő szolgálattal,
- rendszeres konzultáció a szülőkkel, tájékoztatásuk szóban vagy írásban,
- pedagógiai, pszichológiai és egyéb előadások szervezése a szülők részére.

1.6.2. A tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása:

- a tanítási-tanulási folyamat megfelelő pedagógiai módszerrel és eszközzel történő irányítása,
- a tanulás iránti motiváció erősítése és a kudarcűrő képesség növelése,
- a kommunikáció fejlesztése,
- a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,
- a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társas kapcsolatok kialakítása,
- a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

Ennek érdekében

- pedagógiai-módszertani önképzéseken és továbbképzéseken való részvétel,
- a munkaközösségek együttműködésének megerősítése,
- napközi otthonos, tanulószobai ellátás biztosítása.

1.6.3. A kiemelt figyelmet igénylő tanulókat segítő program:

- az egyéni képességekhez igazodó differenciált órászervezés,
- speciális tanulás-módszertani segítségnyújtás minden tantárgyi órán,
- napközi otthonos, tanulószobai ellátás,
- a felzárkóztató foglalkozások, korrepetálások fejlesztőpedagógiai és logopédiai ellátás, iskolapszichológus biztosítása a Református EGYMI szakembereinek igénybevételével
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a szülők bevonása a hatékony otthoni tanulás érdekében,
- a továbbtanulás segítése, pályaorientáció.

1.6.4. A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése-oktatása

Iskolánk Alapító Okiratában rögzítésre kerültek azok a területek, melyek esetében a sajátos nevelési igényű tanulók ellátását fel tudjuk vállalni. Ezek a területek a fogyatékoság típusa szerint a következők.

- beszéd fogyatékos
- látássérült (vak, aliglátó, gyengénlátó)
- egyéb pszichés fejlődési zavarral (súlyos tanulási, figyelem- vagy magatartásszabályzási zavarral) küzd

Más sajátos nevelési igényű tanulók esetében, szülői kérést követően, “befogadó nyilatkozat”-tal tudjuk felvenni a gyermekeket, melyben a szülő elfogadja, hogy az intézmény, szakmai háttér hiányában, az ő speciális nevelésüket-oktatásukat nem tudja szakszerűen ellátni. A szülő vállalja, hogy gyermeke speciális ellátásáról gondoskodik. Az ilyen típusú fogyatékosággal rendelkező tanulók felvétele minden esetben egyéni elbírálás alá esik. A döntést – az összes vélemény, körülmény megismerése és mérlegelése után – az igazgató hozza meg.

A beszéd fogyatékos, látássérült, valamint az egyéb pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztésének programját a pedagógiai program **4. sz. melléklete** tartalmazza.

Iskolánkban a sajátos nevelési igényű tanulók nevelése, oktatása a többi tanulóval együtt, **integrált** formában történik.

A sajátos nevelési igényű tanulók nevelését-oktatását a **32/2012. (X. 8.) EMMI rendelet 2. sz. mellékleteként kiadott: Sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának irányelve** alapján szervezzük meg.

- a sajátos nevelési igényű (SNI), valamint a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő (BTMN) tanulók a tanítási órákon túl, gyógypedagógus illetve fejlesztőpedagógus vezetésével, habilitációs, rehabilitációs fejlesztést szolgáló órakeretben, egyéni fejlesztési terv alapján, fejlesztő foglalkozásokon vesznek részt.
- iskolánk az SNI és a BTMN tanulók neveléséhez-oktatásához, igénybe veszi a Református EGYMI Debreceni Tagintézményének szolgáltatásait is.
- A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztéséhez biztosított feltételek:
  - gyógypedagógus végzettségű pedagógus alkalmazása,
  - az irányelvek figyelembevételével készített eltérő tanterv, mely része az iskola helyi tantervének,
  - a fogyatékoság típusának megfelelő tankönyvek, tanulási segédletek,
  - a tanulók képességének megfelelő differenciált foglalkoztatás,
  - a fogyatékos tanulók részére kidolgozott értékelési formák alkalmazása,
  - speciális gyógyászati, valamint tanulást, életvitelt segítő technikai eszközök,
  - képességfejlesztő játékok, eszközök,
  - számítógépek fejlesztő programokkal.

1.6.5. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése

Az iskolába járó gyermekek egy része szociális, műveltségi hátránnyal küzd. Felzárkóztatásukhoz a tanórán kívüli korrepetálások, speciális, egyéni foglalkozások nyújtanak segítséget, és lehetővé teszik a hátrány minimalizálását vagy lehetőség szerinti megszüntetését. Ennek leghatékonyabb eszközei a rendszeres kapcsolattartás, beszélgetés, családlátogatások, szülői értekezletek, nyílt tanítási napok. A felzárkóztatásra szoruló tanulókkal való foglalkozást differenciáltan oldjuk meg.

1.6.5.1. A felzárkóztatás szükségszerűségének ismérvei

Felzárkóztatásra szorul a gyermek, ha:

- szórt figyelmű,
- nehezen tud koncentrálni,
- gyorsan felejt, és nehezen idézi fel a tanultakat, látottakat,
- túlmozgásos vagy túlzottan lassú,
- kez ügyessége fejletlen,
- lassan vált át egyik feladatról a másikra,
- olvasási, helyesírási, matematikai problémái vannak,
- a szakértői bizottság javaslata alapján egyéni fejlesztést igényel valamely rész-képesség területén adódó lemaradás miatt.

1.6.5.2. A felzárkóztatás célja

- a környezeti hátrányok kompenzálása, az osztály illetve az iskolai közösségbe való bekapcsolódás és továbbhaladás lehetőségének biztosítása, az esélyegyenlőség megteremtése,
- készségek, képességek fejlesztése,
- a napi tanulás feltételeinek biztosítása, a korrekciós tevékenység és a korrepetálás révén a napi lépéstartás megszervezése, az eredményes tanulási folyamat megszervezése,
- valamely részképesség területén megnyilvánuló hátrány kompenzálása,
- viselkedési szokások kialakítása, változtatása, gyakorlati alkalmazása, az általános emberi normák, valamint az iskolai házirend szellemében,
- pályára irányítás, pályaválasztás, a beiskolázás segítése

1.6.5.3. A felzárkóztatáshoz kapcsolódó tevékenységek és módszerek

Tevékenység	Módszer	Felelős	Határidő
1. A tanulási kudarcnak kitett tanulók felismerése	képességek felmérése iskolába lépéskor / DIFER teszt képességek felmérése az iskoláztatás folyamán	pedagógus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus, szakértői bizottságban fejlesztő pedagógus, pszichológus	tanév eleje
	megfigyelés	tanító, szaktanár, osztályfőnök, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus	folyamatosan
	dokumentumelemzés (a tanuló iskolai produktumainak célirányos áttekintése)	tanító, szaktanár, osztályfőnök, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus	tanév eleje, illetve közben
	beszélgetés a (gyermekkel és szülővel)	tanító, szaktanár, osztályfőnök	folyamatos
	a tanulók tanulási szokásainak felmérése (kérdőív)	tanító, szaktanár, osztályfőnök	első félév

2. A tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése (az iskolán belül)	egyéni fejlesztés (fejlesztési terv alapján)	pedagógus, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus	folyamatos
	differentiált		folyamatos
	korrepetálás	érintett pedagógus	folyamatos
	napközi otthon, tanulószoba	tanító, tanár tanulószobavezető	folyamatos
	előkészítő évfolyam (az első osztály sikertelen elvégzése esetén az első osztály megisméltése szülői beleegyezéssel)	tanító	tanév vége
	mentesítés bizonyos tárgyak értékelése alól	igazgató, tanító, szaktanár, szakértői bizottság	tanév eleje, illetve folyamatos
3.A tanulási kudarcnak kitett tanulók fejlesztése (iskolán kívül)	a tanulási zavarokkal küzdő tanulók speciális szakemberekhez történő irányítása (szakértői bizottságok, orvosi intézmények)	tanító, szaktanár, osztályfőnök, fejlesztő pedagógus, gyermekvédelmi felelős	folyamatos
4. A fejlesztés hatékonysága, értékelés	a tanulók tanulási szokásainak felmérése (kérdőív)	tanító, szaktanár, osztályfőnök	tanév vége
	fejlesztő szakemberek szöveges értékelése az egyéni haladásról	fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus	negyedévente, illetve tanév végén
	megfigyelés	tanító, szaktanár, osztályfőnök, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus	folyamatos, illetve tanév vége
	tanulmányi eredmények elemzése (dokumentumelemzés)	tanító, szaktanár, osztályfőnök, fejlesztő pedagógus, gyógypedagógus	tanév vége
	beszélgetés (gyermekkel, szülővel)	tanító, szaktanár, osztályfőnök	tanév vége

1.6.6. A tehetség, képesség kibontakoztatásának jelentősége

A tehetséggondozás az iskolai oktatás egyik lényegi kérdése. Erre kötelez minket a világban elszórtan élő magyar származású tudósok öröksége is.

Intézményünk regisztrált és akkreditált Kiváló Tehetségpontként működik. Legfontosabb vállalásunk a tehetség felismerése és annak gondozása.

Küldetésünk teljesítéséhez, a fenntartó jóvoltából, külön épületet is tudunk biztosítani, Gárdonyi Tehetség Ház néven.

A tehetség- és a képességek kibontakoztatása szempontjából elsődleges, hogy tanulóink versenyképes, használható, gyakorlatias tudásra tegyenek szert. Mindehhez szükséges az egyéniség, személyiség erőteljesebb fejlesztése. A magasabb szintű gondolkodási képességek erősítése, a természeti és gazdasági jelenségek értelmezése, a probléma megoldási technikák megismertetése, igazi műveltségélményhez juttatás.

Tehetségen azt a velünk született, adottságokra épülő, majd gyakorlás, céltudatos fejlesztés által kibontakoztatott képességeket értjük, amely az emberi tevékenység egy bizonyos, vagy több területén az átlagot túlhaladó teljesítményt tud létrehozni.

A tehetség jellemzői: átlagnál magasabb intelligencia, magas fokú kreativitás, a következtetés képessége, önálló útkeresés, szorgalom és kitartás, előítéletektől való mentesség, bizonytalanság tolerálása, becsvágy, kockázatvállalás, divergens gondolkodás, folyamatos kommunikáció.

Tudjuk, hogy idejekorán, a szükséges valószínűséggel bármely társadalmi rétegben született gyermekről megállapíthatjuk a vele született vagy tanult tehetséget. Az esélyegyenlőség csak abban az esetben valósulhat meg, ha a kedvezőtlen helyzetben élő, jó adottságokkal rendelkező gyermekek minél hamarabb hozzájuthatnak adottságaik, képességeik kifejlesztésének a lehetőségeihez. A speciálisan szervezett, céltudatos munkával, speciális gondozással és feltételekkel a kiemelkedő képességek fejleszthetők. Ahányféle emberi adottság és képesség van, annyi fejleszthető tehetséggé, s szinte ahány ember, annyi tehetséges ember is van. A felismert tehetség neveléséhez világosan megfogalmazott célra, mindenre kiterjedő nevelési koncepcióra és következetes, szorgalmas munkára van szükség.

1.6.6.1. A tehetség felismerésének lehetőségei

- pedagógusok megfigyelései,
- szülők, környezet jelzése alapján,
- a tehetség felismerését célzó mérések,
- egyéb jelzések (zene, sport stb.),
- iskolán kívüli elfoglaltságok megismerése,
- kötetlen beszélgetések (szülők, edzők stb.),
- adatgyűjtés.

1.6.6.2. A tehetség megnyilvánulási formái

- tudományos tehetség
- vezetői tehetség

- pszichomotoros tehetség
- művészi tehetség

1.6.6.3. A tehetség kibontakoztatását serkentő és gátló tényezők

A tehetség kibontakoztatását serkenti:

- A megfelelő légkör megteremtése,
- a motiváció, a pedagógus ösztönző attitűdje,
- a bizalom,
- a megfelelő szervezeti strukturáltság,
- a játékoság.

A tehetség kibontakoztatását gátolja:

- A kreativitás lebecsülése,
- a túlzott fegyelem,
- a teljesítménykényszer.

1.6.6.4. A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán

- Az egyéni képességekhez igazodó differenciált órászervezés,
- emelt szintű, kiscsoportos, oktatás.

1.6.6.5. A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán kívül

- a tehetséggondozó foglalkozások, szakkörök,
- az iskolai sportkör,
- versenyek, vetélkedők, bemutatók (szaktárgyi, sport, kulturális, stb.),
- az iskolai könyvtár, valamint az iskola más létesítményeinek, eszközeinek egyéni vagy csoportos használata,
- a továbbtanulás segítése, pályaorientáció,
- a kiemelkedő teljesítményt nyújtó tanulók és felkészítő tanáraik jutalmazása.

1.6.6.6. Célok, feladatok, kritériumok a tehetséggondozás terén

Célok	Feladatok	Kritériumok
-------	-----------	-------------

<p>Iskolánk célja a tehetséges tanulók korai felismerése, hogy minél hamarabb elkezdhessük fejlesztésüket.</p>	<p>Osztályfőnökök, szaktanárok megfigyelései, céltudatos adatgyűjtés.</p> <p>Iskolán kívüli elfoglaltságok megismerése beszélgetés a szülőkkel, edzőkkel, tanárokkal.</p>	<p>A partnerekkel való permanens kapcsolattartás.</p>
<p>Célunk a felismert tehetség fejlesztése, ösztönzése, kibontakoztatása az önmegvalósítás jegyében.</p>	<p>A szükséges szakmai támogatás biztosítása, melynek eszközei:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● tanórai csoportbontás, differenciálás; ● érdeklődés alapján szerveződő szakkörök, klubok; ● tantervdúsítás; 	<p>A szakkörök és klubok sikeres működése.</p> <p>Tanulmányi versenyeken való sikeres részvétel.</p> <p>Sikeres felvételi vizsgák (továbbtanulás).</p>
	<ul style="list-style-type: none"> ● tanulmányi versenyekre való felkészítés; ● középiskolai előkészítő tanfolyamok; ● táborok, erdei iskola (Pályázati lehetőségek függvényében). 	<p>Közösségi produkciókban való sikeres szereplés.</p> <p>Egyéni produktumok, publikációk, műalkotások létrehozása.</p> <p>Kiegyensúlyozott, elégedett, sikeres gyermekek.</p>
<p>Célunk az esélyegyenlőség biztosítása valamennyi tehetséges gyermek számára társadalmi hovatartozástól függetlenül.</p>	<p>Meg kell próbálnunk kompenzálni a családi és anyagi háttér hiányosságait. Pályázatok útján biztosítanunk kell a szükséges anyagi, tárgyi feltételeket azon tehetséges tanulók részére, akik rossz anyagi körülmények között élnek.</p> <p>Hozzáférhetővé kell tennünk számukra a különböző szakkönyveket, folyóiratokat, feladatgyűjteményeket.</p>	<p>Táborozási hozzájárulások elnyerése pályázatok felhasználásával.</p>

Célunk, hogy a tanulók vállalják tehetségüket és használják fel az érvényesülésükhöz.	Feladatunk a lehetséges helyes utak, lehetőségek minél tágabb körét bemutatni.	A tanulók találják meg a tehetség gyümölcsöztetésének módját.
Tudjuk, hogy a tehetséggondozás csak a család támogatása mellett lehetséges, ezért célunk a családdal való együttműködés.	A családnak tudtára kell adni a felismert tehetséget, a fejlesztés lehetőségét, formáját, helyét. Folyamatosan informálni kell az aktuális helyzetről, az elért (rész) eredményekről, sikerekről, kudarcokról.	A család lehetőségeihez mérten támogassa mind anyagilag, mind erkölcsileg a gyermek fejlesztését.

1.6.7. Az ifjúságvédelemi feladatok ellátása

Az **ifjúságvédelem célja**: a gyermekek védelme, a veszélyeztetettség megelőzése és megszüntetése, a családban történő nevelés elősegítése, valamint a gyermek egészséges személyiségfejlődésének biztosítása, lelki és szociális képességeinek kiteljesítésére nevelése.

1.6.7.1. A védelem módjai, feladatai:

A hátrányos helyzetű gyermekek regisztrálása a szülő által leadott „**Határozat Gyermekvédelmi kedvezmény megállapításáról**” elnevezésű dokumentum alapján történik.

A jegyző által veszélyeztetettnek nyilvánított gyermekek év eleji felmérése, illetve folyamatos regisztrálása az osztályfőnökök vagy a szaktanárok jelzése alapján.

1.6.7.2. Intézményi célok

A deviáns magatartási formák kialakulásának megelőzése, fokozott figyelemmel a negatív társadalmi csoportokhoz való csatlakozás, alkoholizálás, dohányzás, drog és bűncselekményekben való részvétel következményeinek bemutatása.

1.6.7.3. Intézményi feladatok:

- A nevelési és oktatási intézmény közreműködik a gyermekek, a tanulók veszélyeztetettségének megelőzésében és megszüntetésében, együttműködik a gyermekjóléti szolgálattal, a gyermekvédelmi rendszerhez kapcsolható személyekkel, intézményekkel, hatóságokkal, a gyermekjogi képviselővel,
- az intézmény vezetője biztosítja a gyermek és ifjúságvédelmi felelős munkájához szükséges feltételeket,
- a tanulókat és a szülőket a tanév kezdetekor tájékoztatja a gyermek és ifjúságvédelmi felelős személyéről és elérhetőségéről,
- a gyermek és ifjúságvédelmi felelős segíti az iskola pedagógusainak gyermekvédelmi munkáját,

- iskolai és iskolán kívüli szervezetek, diákönkormányzat, nevelőtestület, szülői közösség tevékenységének koordinálása.
- A káros függőségek kialakulását megelőző programok szervezése:
  - dohányzás ellen,
  - alkoholizálás ellen,
  - számítógép és számítógépes játék – függőség kialakulásának megelőzése,
  - a szabadidő eltöltése, szabadidős programok szervezésekor.
- Az egészséges életmód kialakítása:
  - Testi, lelki és szociális fejlődést szolgáló megelőző programok szervezése, mely kiemelten kezeli, hogy az egészség érték, s ebben az irányban pozitív beállítottságot alakít ki,
  - rossz táplálkozási szokásokat átalakító, felvilágosító programok szervezése.
  - Az iskola, a családi környezet, a közlekedés leggyakoribb baleseti helyzeteinek megismertetése, a balesetek elkerülése érdekében.
- Különös figyelemmel kísérjük a tanulót:
  - A tanulmányi átlag csökkenése,
  - hiányzások számának megnövekedése,
  - a család életében jelentkező gazdasági vagy egyéb gond észlelése esetén,

1.6.7.4. A gyermek- és ifjúságvédelmi felelős feladatai:

- Rendszeresen figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos jogszabályi változásokat és ezekre felhívja az igazgató és a pedagógusok figyelmét,
- minden tanév elején az iskolai munkaterv részeként elkészíti az iskola gyermekvédelmi munkatervét,
- gyermekvédelmi munkáját önképzéssel és a szakirodalom tanulmányozásával folyamatosan fejleszti,
- az osztályfőnökök jelzései alapján nyilvántartja a veszélyeztetett és a hátrányos helyzetű tanulókat,
- minden tanév elején tájékoztatja a szülőket és a tanulókat saját tevékenységéről, feladatiról és arról, hogy milyen jellegű problémákkal mikor és hol kereshetik fel,
- tájékoztatja a szülőket és tanulókat, hogy problémáikkal az iskolán kívül milyen gyermekvédelmi feladatokat ellátó intézményeket kereshetnek fel. Az iskolában a tanulók és a szülők által jól látható helyen közzéteszi a gyermekvédelmi feladatot ellátó fontosabb intézmények címét, telefonszámát,
- a tanulók részére egészségvédő, mentálhigiénés és szenvedélybetegség megelőző programokat szervez,
- figyelemmel kíséri a gyermekvédelemmel kapcsolatos pályázatokat és lehetőség szerint részt vesz a pályázatokon,

- az osztályfőnök jelzése alapján az igazolatlan mulasztásokat jelzi a Gyermekjóléti Szolgálat és a Kormányhivatal felé.

1.6.7.5. Feladatok a szülők körében:

- együttműködés, szemléletformálás,
- családlátogatás a veszélyeztetettség okának felderítése végett,
- szülői értekezleteken és fórumokon való aktív részvétel,
- tanácsadások szervezése szakemberek bevonásával,
- felvilágosító munka: pl. segélyekről, kedvezményekről.

1.6.7.6. Feladatok a tantestületben:

- Együttműködés, szemléletformálás,
- információ – áramoltatás,
- továbbképzésre motiválás,
- pályázatok figyelése,
- szakirodalom ajánlása,
- egyes tantárgyakra építés a prevencióban, és ezek koordinálása (biológia, kémia, testnevelés, stb.).

Feladatunk, hogy megkeressük és alkalmazzuk a hatékony pedagógiai eljárásokat a tanulók művelődési esélyeinek javítására.

Mind a gyermek és ifjúságvédelmi felelős, mind a tantestület tagjai kötelesek a tudomásukra jutott információkat bizalmasan kezelni, a személyiségi jogokat tiszteletben tartani.

1.6.8. A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Az életmódváltozásból fakadóan az iskolának magára kell vállalnia olyan nevelési feladatokat is, amelyek korábban a család feladatai voltak. A család intézménye válságban van. Ennek társadalmi hatásaként folyamatosan nő a hátrányos helyzetű, erkölcsileg-anyagilag veszélyeztetett gyermekek száma.

Segítő tevékenységeink:

- differenciált tanulásszervezési eljárások alkalmazása,
- a szociális hátrányból adódó hiányosságokat az egésznapos benntartózkodással igyekszünk kompenzálni,
- az önálló foglalkozásokon, a korrepetáláson és a napköziben a tanuláshoz szakszerű segítséget nyújtunk,
- megszervezzük a kulturált szabadidős- és sporttevékenységet,
- megalapozzuk, megszilárdítjuk a kulcskompetenciákat,
- feltárjuk a tanulók tanulási nehézségeit,
- feltárjuk a tehetségjegyeket,
- adaptív tanulásszervezési eljárásokat alkalmazunk,

- gységes, differenciált és egyénre szabott tanulási követelményeket, ellenőrzési- értékelési eljárásokat alkalmazunk.
- biztosítjuk az IKT eszközök és internet használatát hátrányos helyzetű tanulók számára, akik helyzetüknél fogva nem tudnak otthoni, családi körülmények között a digitális eszközökkel találkozni, így megadva számukra a felzárkózás lehetőségét.

Az iskolavezetés és az osztályfőnökök szorosan együttműködnek az iskolai gyermek-és ifjúságvédelmi felelőssel, az iskolai védőnővel, a Református Egységes Pedagógiai Módszertani Intézettel és a HBM Pedagógiai Szakszolgálat Berettyóújfalui Tagintézményével, valamint a Gyermekjóléti Szolgálattal és az Önkormányzattal.

1.7. Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje

A tanulók és a tanulóközösségek érdekeinek képviselőire, a tanulók tanórán kívüli, szabadidős tevékenységének segítésére az iskolában diákönkormányzat működik. Az iskolai diákönkormányzat munkáját az osztályokban megválasztott küldöttekből álló diákönkormányzati tagság irányítja, akik minden tanév elején önmaguk közül vezetőt és vezető helyettest választanak. A diákönkormányzat munkáját az iskola igazgatója által megbízott pedagógus segíti. A tanulók személyesen, tanáraik, szüleik, valamint a Diákönkormányzat képviselői útján vehetnek részt az iskolai közéletben, érvényesíthetik jogukat. Döntéshozatal előtt a diákönkormányzat véleményét kikérjük az alábbiak esetében:

- a házirend elfogadása előtt,
- az intézményi SZMSZ egyes rendelkezéseinek elfogadása előtt,
- a tanítás nélküli munkanapok programjának tervezésénél,
- a kirándulások, szabadidős tevékenységek megszervezésénél
- a tanulók közösségét érintő kérdések meghozatalánál
- a tanulók helyzetét elemző, értékelő beszámolók elkészítéséhez, elfogadásához,
- a tanulói pályázatok, versenyek meghirdetéséhez, megszervezéséhez,
- az iskolai sportkör működési rendjének és tevékenységi körének megállapításához,
- az egyéb foglalkozások formáinak meghatározásához,
- a könyvtár, a sportlétesítmények működési rendjének kialakításához,

1.8. Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel

Az iskola partnereivel az együttműködés során egymás munkájának segítésére, kölcsönös tiszteletre és toleranciára törekszünk.

Az iskola a kapcsolattartás és tájékoztatás legfőbb eszközeként a saját honlapot használja. A honlapunk naprakész információkat tartalmaz az iskola életéről, fényképes, szöveges beszámolót adunk az iskolában történt legfontosabb eseményekről.

A gyors információáramlás érdekében iskolánk a hivatalos honlap mellett, közösségi oldalt is működtet.

1.8.1. Kapcsolattartás a szülőkkel, a családdal

A legalapvetőbb közösség a család, melybe a tanuló beilleszkedik. A család meghatározza, formálja, befolyásolja a gyermek fejlődését, a másokhoz való viszonyát. Alapvető szociális kötődéseket, formákat alakít ki, amelyeket az iskolába kerülve lehet és kell is fejleszteni. A családok nevelési feladataik ellátásához a következő fórumokon nyújtunk segítséget:

Alsó tagozaton a szülők nagy része – amikor gyermekéért jön –, napi kapcsolatot tart a tanítókkal. Bevált gyakorlat az üzenő füzet általi tájékoztatás is. Minden évfolyamon tanévente 3 alkalommal szülői értekezleteket tartunk. A fogadó óra alkalom a tanár és a szülő négy szemközti beszélgetésére.

A szülők tájékoztatását szolgálja a havonta, papír alapon és digitálisan is megjelenő “Havi Hírharang” c. kiadványunk.

Az iskolalelkész fogadó óráján várja a hozzá forduló szülőket.

Beiskolázási időszakban évről-évre nagy az érdeklődés iskolánk iránt. A gyermekek beiskolázásával kapcsolatban a szülők többnyire rendkívüli gondossággal, figyelemmel járnak el, és egyre több szülő tud azonosulni iskolánk szellemiségével, célkitűzéseivel. A “leendő szülőkkel” honlapunkon keresztül, majd tájékoztató rendezvényeken alakítjuk ki a kapcsolatot.

1.8.2. A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák

A mindennapos szervezési ügyekben az osztályok, illetve az iskola egészét érintő kérdésekben az osztályfőnökök közvetítenek a tanulók és az iskolavezetés között.

Az osztályok DÖK képviselőik útján tájékozódnak az aktualitásokról. Az diákközgyűlés az egész közösségi élet legfőbb fóruma. A fontos, aktuális információkat a faliújságon, a honlapon és a közösségi oldalunkon is közöljük.

1.8.3. A szülők közösségét érintő együttműködési formák:

A szülők képviseleti szerve delegáltjai útján részt vesz a tanulókat érintő döntésekben. Ez a szervezet saját szervezeti működési szabályzata alapján dolgozik, tartja a kapcsolatot az iskolába járó gyermekek szüleivel, az iskola fenntartójával, a vezetőivel és a tantestülettel. A szülői szervezetbe minden osztály három megbízott szülőt delegál, akik eljárhatnak az osztály vagy az iskola egészét érintő kérdésekben.

A szülői szervezet a választmány tagjaiból elnököt, és különböző tisztségviselőket választ. Az iskola vezetője gondoskodik a szülői szervezet működési feltételeiről az intézményi SzMSz-ben foglaltak szerint. A szülői szervezet aktív, együttműködő. A tanév végén rendezett BIHart Fesztivál szintén jó alkalom az ismerkedésre, kötetlen beszélgetésre.

A szülők szülői értekezleteken, fogadóórákon közvetlenül találkoznak a nevelőkkel, az iskolavezetéssel és az osztályba járó többi gyermek szüleivel.

1.8.4. Az iskola partnereit érintő együttműködési formák

1.8.4.1. Kapcsolattartás a Református Egyházközséggel

Nagyon fontos, hogy a gyermekeink és a gyülekezet tagjai között szoros, segítő, szeretetteljes kapcsolat alakuljon ki, hogy ne csupán felelősségben érezzék magukénak intézményünket,

hanem szeretetben, örömben is. Gyermkeinket arra neveljük, hogy tiszteljék és becsüljék meg az idős embereket.

A kapcsolattartás tartalma:

- Látogatás a templomba nagyobb ünnepek alkalmával, kis ünnepek közös rendezése karácsonykor és húsvétkor
- A karácsony előtti héten a gyülekezet tagjainak meghívása kis ünnepekre, vendégül látásuk
- Karácsonyi ajándécsomagba sütemény és karácsonyi üdvözlőlapok készítése az idős néniknek, bácsiknak. Ezáltal közeledhetnek egymáshoz gyermekeink, felnőttek, s az intézmény dolgozói egyaránt.
- Tanévnyitóra és az évzáróra is meghívjuk a gyülekezeti tagokat, hogy figyelemmel kísérhessék gyermekeink egész éves munkáját, igyekezetét.
- Nyílt nap keretében a gyermekekkel bábelőadást és mesedramatizálást tervezünk, ezzel is megajándékozva az idős embereket.

1.8.4.2. Kapcsolattartás a város óvodájával és tagóvodáival, iskolájával

- Közös munkaértekezletek tartása
- Egymás munkájának figyelemmel kíséréséhez nyílt napok, közös fórumok szervezése
- Látogatások megszervezése, egymás vendégül látása
- Közös gyermeknap rendezvény szervezése
- Városi sportnap megrendezése a település összes köznevelési intézményének részvételével

1.8.4.3. Kapcsolattartás a Gondviselés Háza Református Idősek Otthonával

- Közösségi alkalmak tartása
- Gyermekek műsorainak bemutatása az Idősek Otthonában.
- Közös kulturális- és egyéb programok, kirándulások megtervezése, szervezése. Látogatás az idősek otthonába, ott bekapcsolódás a különféle tevékenységekbe, pl.: játék, kézimunka, versenyek
- Ajándékkészítés az ott élő idősek számára

1.8.4.4. Kapcsolattartás egyéb intézményekkel, szervezetekkel:

- **Városi Könyvtárba** a gyermekeinkkel látogatást teszünk, hogy megismerkedjenek annak használatával, jelentőségével, a város életében betöltött szerepével.
- **Rendőrség:** tanulóinkkal betekintést nyerhetünk látogatásunk során az intézmény munkájába. Meghívunk rendőröket, hogy meséljenek munkájukról, a közbiztonság betöltött szerepükről.
- Együttműködünk a **Magyarországi Református Egyház** más oktatási intézményeivel. Iskolánk szakmai munkáját a **Református Pedagógiai Intézet (RPI)** segíti.
- A törvényességi kérdésekben a **Zsinat Oktatásügyi Irodája** van a segítségünkre.

- Szoros együttműködésben dolgozunk a Magyarországi Református Egyház Fenntartásában működő biharkeresztesi **Napkelet Tanodával** a hátrányos helyzetű gyermekek szociális helyzetének és tanulmányi munjának segítése érdekében.
- Együttműködést tartunk fenn a Magyarországi Református Egyház **Cigány Missziójával**, melynek során szakmai anyagokhoz és konkrét szakmai segítséghez jutunk a roma kultúra és nevelés terén.
- Biharkeresztes város **kulturális- és sportintézményeivel, egyesületeivel és civil szervezeteivel** közös programokon veszünk részt.
- A nevelő-oktató munkánkat segítik a **Gyermekjóléti Szolgálat** és a **gyámhatóság** szakemberei, az **iskolaorvos**, a **védőnő** és az **iskolarendőr**.
- A helyi **Cigány Kisebbségi Önkormányzat** segítségét kérjük adománygyűjtések idején, hogy az általunk felajánlott adományok az igazán rászoruló cigány családokat segítsék.
- A **Román Kisebbségi Önkormányzat** elsősorban a tehetséges tanulóink támogatását tartja fontosnak. Lehetőségeikhez mérten szívesen segítenek az évvégi jutalmazásban.

1.8.5. A kapcsolattartás formái

Szülők	Tanulók	Partnerek
- Szülői értekezlet	- Személyes beszélgetés	- Személyes találkozó
- Fogadóóra	- DÖK-megbeszélések	- Levél
- Honlap	- Honlap	- Elektronikus kapcsolattartás
- Hírlevél	- Hírlevél	- Megkeresés
- Faliújság	- Faliújság	- Támogatói szerződések
- Facebook	- Facebook	- Szponzori lehetőségek
- Helyi média	- Helyi média	
- Iskolai rendezvények, programok (bál, kiállítások, kirándulások)	- Iskolai rendezvények, programok (kiállítások, kirándulások)	
- Ellenőrző	- Ellenőrző	
- Tájékoztató füzet	- Tájékoztató füzet	
- Levél		

1.9. A tanulmányok alatti vizsgák

A tanulmányok alatti vizsgák rendjét és lebonyolítását az iskola Vizsgaszabályzata részletesen tartalmazza (**2. számú melléklet – Intézményünk vizsgaszabályzata**)

	Általános iskolai tagozat	Művészetoktatási
A vizsgák típusa	<ul style="list-style-type: none"> - Osztályozóvizsga - Javítóvizsga - Különbözeti vizsga - Pótló vizsga 	<ul style="list-style-type: none"> - Felvételi (alkalmassági) vizsga - Szintfelmérő vizsga - Összevont beszámoló - Félévi tanszaki vizsga - Év végi tanszaki vizsga - Művészeti alapvizsga (az A/6 lezárása) - Továbbképző évfolyam záróvizsgálója
Vizsgabizottság létszáma	Min. 3 fő (1 elnök, 2 tag)	Min. 3 fő (1 elnök, 2 tag)
Vizsgabizottság elnökének és tagjainak feladata	Az elnök felel a vizsga szakszerű és törvényes megtartásáért, a vizsgabizottság törvényes működéséért.	
Az intézmény vezetőjének feladata	A vizsga törvényes előkészítése, a zavartalan lebonyolítás feltételének biztosítása.	
A vizsgaszabályzat célja	A diákok tanulmányai alatt szerzett vizsgáinak lebonyolítási rendje.	
A vizsgaszabályzat hatálya	<p>Az aki:</p> <ul style="list-style-type: none"> - Osztályozóvizsgára jelentkezik; - A nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasított; - A nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasított; - Más intézmények olyan tanulóira, akik átvételüket kérik az intézménybe és ennek feltételeként az intézmény igazgatója különbözeti vizsga letételét írja elő. 	<p>Az aki:</p> <p>Művészetoktatásban részesül.</p>
Keletkezett dokumentumok	<ul style="list-style-type: none"> - Jelentkezési lap - Jegyzőkönyv - Záradékok 	

Értékelés rendje	A vizsga írásbeli és szóbeli részből áll. A vizsga írásbeli részét a szaktanár javítja és osztályzattal értékeli, a vizsga szóbeli részét a szaktanár osztályzattal értékeli. A tantárgy osztályzata a két jegy számtani átlaga lesz. 0,5-es jegynél az írásbeli jegye a döntő.
Vizsgatárgyak részei és követelményei	Egyes tantárgyakra/művészeti ágakra lebontott írásbeli, szóbeli és/vagy gyakorlati vizsga, mely a kerettantervben szereplő ismereteket és tevékenységeket kéri számon.
Vizsga időpontja	A tanulmányok alatt szervezett vizsgák időpontja az iskolai dokumentumokban (pl. iskolai munkatervben, házirendben) kerül meghatározásra, amelyről a szokásos módon (levélben, honlapon, hirdetésnyelven) az intézmény tájékoztatja a tanulókat és szülőket.

1.10. A tanulók felvételének és átvételének helyi szabályai

1.10.1. Az iskola felvételi eljárásrendje

- Az iskolába való jelentkezés feltétele a Köznevelési törvény által előírt életkor betöltése, valamint az óvoda által kiadott szakvélemény.
- Iskolánk kijelölt beiskolázási körzettel nem rendelkezik, valamennyi biharkeresztesi és környékbeli család számára nyitott, amennyiben azonosulni tudnak az iskola református szellemiségével és pedagógiai módszereivel.
- A felvételi eljárás során tájékoztatót tartunk a szülők számára az iskola sajátosságait bemutatva és lehetőséget biztosítunk nyílt órák keretében az iskolában folyó oktató-nevelő munka megismerésére. A tanköteles korba lépő gyermekek számára pedig lehetőséget kínálunk arra, hogy több héten át ismerkedhessenek iskolánk életével, szellemiségével.
- A felvétel lelkészi ajánlás alapján történik, elsősorban gyülekezeti tagság, majd sorrendben a lelkészi ajánlás figyelembe vételével. Iskolánknak csak megkeresztelt gyermek lehet a tanulója, aki elfogadja iskolánk szellemiségét és házirendjét. Felvételnél be kell mutatni a keresztlevelet fénymásolatát. A szülők, nevelési elveink elfogadását, a Küldetésnyilatkozat aláírásával fejezik ki. A felvételnél előnyben részesülnek a református vallású családok gyermekei, azok, akiknek testvérei már intézményünkben tanulnak, munkatársaink gyermekei és a lelkész családok gyermekei. Felvesszük más felekezeti családok gyermekeit is, amennyiben azonosulni tudnak nevelési-oktatási célkitűzéseinkkel.
- A jelentkezéshez szükséges jelentkezési lapot a tanév munkarendjében meghatározott időponttól az iskola titkárságán lehet kérni, valamint az iskola honlapjáról letölthető.
- A felvételt nyert és elutasított tanulókat az igazgató írásban értesíti. Az elutasított tanulók szülei fellebbezési joggal élhetnek az iskola fenntartójához benyújtott írásbeli kérelemmel. (Biharkeresztesi Református Egyházközség, Nagy Zsolt esperes-lelkész, 4110 Biharkeresztes, Damjanich u. 3.) A fenntartó a fellebbezési eljárás során megvizsgálja a megüresedő helyeket, és az eredeti szempontok figyelembe vételével hozza meg döntését.
- A felvételi eljárásra a Köznevelési törvény köznevelés rendszerében hozott döntésekkel kapcsolatos szabályai vonatkoznak.

Az első osztályba történő beiratkozáson be kell mutatni:

- a gyermek születési anyakönyvi kivonatát, lakcím kártyáját, TAJ kártyáját
- a szülő személyi igazolványát,
- a gyermek keresztelési emléklapját,
- lelkeszi ajánlást,
- a gyermek oktatási azonosítójáról szóló igazolást

1.10.2. Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai

1.10.2.1. Az átvétel feltétele és eljárásrendje

Ha az adott osztály létszáma engedi, a szülő kérésére - elsősorban a tanév befejezése után - biztosítjuk a más iskolába járó tanulók számára az iskolaváltás lehetőségét.

Ennek menete a következő:

- A tanuló gondviselője átvétel iránti kérelmet nyújt be iskolánkba. A kérelem az iskola titkárságán kérhető **(1. sz. melléklet: Kérelem minta)**
- Az intézményvezető a szülőkkel előzetesen egyeztetett időpontban szóbeli tájékoztatást ad az átvétel módjáról, lehetőségéről. Biztosítja az intézményi dokumentumok hozzáférhetőségét. (Pedagógiai Program, SZMSZ, Házirend)
- Az átvételt kérő szülő bemutatja az alábbi dokumentumokat:
  - a tanuló születési anyakönyvi kivonatát, (személyi igazolványát), lakcím kártyáját, TAJ kártyáját
  - a szülő/gondviselő személyi igazolványát,
  - az elvégzett évfolyamokat tanúsító bizonyítványt,
  - lelkeszi ajánlást
  - keresztlevelet (vallásának megfelelően)
  - a szülő írásbeli nyilatkozatát arról, hogy az intézmény dokumentumait megismerte és annak tartalmát magára és gyermekére nézve kötelezően elfogadja.
- Az átvételről az igazgató dönt az érintett osztályfőnök véleményének kikérésével.
- Ha az igazgató engedélyezi a tanuló átvételét, a két iskola által tanított tantárgyak összehasonlítása alapján dönt arról, hogy a tanuló számára el kell-e rendelnie különbözeti vizsgát.
- Ha a tanulónak nem kell különbözeti vizsgát tennie, az igazgató tanév közben is engedélyezheti az átvételét, ebben az esetben írásbeli befogadó nyilatkozatot küld a tanuló iskolájának. A tanuló akkor iratkozhat be iskolánkba, ha az „Értesítés iskolaváltoztatásról” dokumentumot kézhez kaptuk.
- Ha a tanulónak különbözeti vizsgát kell tennie, csak annak eredményes teljesítése után iratkozhat be iskolánkba, ezért a tanköteles tanulónak eredeti iskolájában fenn kell tartania a tanulói jogviszonyát.
- Az évközi átvételnél a különbözeti vizsga előzetes letételétől eltekinthet az igazgató, ha a tanuló eddigi eredményei, illetve a hiányzó tantárgy nehézségi foka alapján biztosítottnak látja a különbözeti vizsga eredményességét.

- Évközi vizsgát kizárólag a fenti esetben tartunk, egyébként az augusztusi vizsgaidőszakban szervezzük meg.
- Évközi átvételnél a tanuló érdemjegyeit a volt iskolája által megküldött hiteles dokumentumok alapján az osztályfőnök átvezeti az osztályozási naplóba.
- Az átvett tanulónak az esetleges tudásbeli hiányosságait a szaktanárok segítségével és útmutatásai szerint pótolnia kell.

1.10.2.2. Az iskolaváltás elutasítása

Ha a két iskola tantervei között nem nagyok a különbségek, esélyteremtő iskola révén nem zárkozunk el a tanulási kudarccal küzdő, gyengébb eredményű tanulók átvételétől, de az iskolaváltást kizárja –kivéve, ha ezt a másik iskola igazgatója kéri – ha a tanuló magatartásával komoly gondok vannak, vagy ha sokat mulasztott igazolatlanul. Ennek megállapítására a tanulónak az átvétel kérelmezésekor be kell mutatnia az ellenőrzőjét.

Ha a két iskola tantervei között jelentősek a különbségek, nem tudjuk átvenni – különösen a felsőbb évfolyamokra – azt a tanulót, akinél az eddigi teljesítménye alapján nem feltételezhető, hogy eredményes különbözeti vizsgát tesz.

Ha a tanuló az augusztusi különbözeti vizsgán bármely tantárgyból nem teljesítette az elégséges szintet, az átvételét elutasítjuk.

Elutasítás esetén a szülőnek az igazgató döntésével szemben fellebbezési joga van, melyet 15 napon belül írásos formában gyakorolhat az intézmény fenntartójához címzett (Biharkeresztesi Református Egyházközség, Nagy Zsolt esperes-lelkész, 4110 Biharkeresztes, Damjanich u. 3.) fellebbezésben.

2. Az intézmény helyi tanterve

2.I. Helyi tanterv az általános iskola 1-8 évfolyamán

Érvényes: 2020. 08. 31.-ig

2.I.1. A kerettanterv adaptálása helyi szinten

2.I.1.1. A választott kerettanterv megnevezése:

Tantárgy megnevezése	Változat
Ének-zene 1-4.	A
Magyar nyelv és irodalom 5-8.	A
Matematika 5-8.	A
Biológia-egészségtan 7-8.	A
Fizika 7-8.	A
Kémia 7-8.	A
Ének-zene 5-8.	A
Hit-és erkölcsan1-8.	Református Pedagógiai Intézet

2.I.1.2. A kerettanterv tantárgyai és óraszámjai

2013. szeptember 01. -től felmenő rendszer az 1. és 5. évfolyamon: A kerettantervek kiadásának és jogállásának rendjéről szóló 51/2012. (XII. 21.) számú EMMI rendelet 1. számú és 2. számú mellékletei alapján az alábbi tantárgyak és kötelező minimális óraszámok kerültek bevezetésre:

Óraterv a kerettantervekhez: 1-4. évfolyam				
Tantárgyak	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	7	7		
Magyar nyelv			2	2
Magyar irodalom			4 +1*	4
Idegen nyelvek				2+1
Matematika	4+1	4+1	4+1	4+1

Hit – és erkölcsstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Informatika				
Egyházi ének				+1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25+1	25+1	25+1	27+1
Felhasznált órakeret	25	25	25	28

Szabadon választható órakeret 1-4. évfolyam				
Tantárgyak	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom			+1	
Idegen nyelvek				+1
Matematika	+1	+1	+1	+1
Informatika				
Egyházi ének				+1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Szabadon tervezhető órakeretből felhasznált	1	1	2	3

Az egyházi ének órahálóban való elhelyezése szintén a 2018/2019-es tanévtől változik. A jövőben ezt a tantárgyat a 4. és 5. évfolyam helyett a 3. és 4. évfolyamon tanítjuk.

*(Ezzel egyidőben a 3. évfolyamon a szabadon tervezhető órakeret terhére adott 1 magyar irodalom órát kivettük az intézmény órakeretéből.)

Az egyházi ének órákat érintő változás két tanév rendjét érinti. Ez idő alatt ebből a tantárgyból 3 órát jelent a tantárgyfelosztásban.

A változásban érintett tanévek a következők:

2018/2019. tanév: 3. - 4. - 5. évfolyam

2019/2020. tanév: 3. - 4. - 5. évfolyam

2020/2021. tanévtől 3. - 4. évfolyam

A 2018/2019-es tanévtől módosításra kerül az intézmény óraterve az 1. évfolyamon. Ez a változás felmenő rendszerben valósul meg a többi évfolyamon az alábbi táblázat szerint.

Óraterv a kerettantervekhez: 1-4. évfolyam				
Módosított óraterv bevezetésének éve	2018/2019	2019/2020	2020/2021	2021/2022
Tantárgyak	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	7	7		
Magyar nyelv			2	2
Magyar irodalom			4	4
Idegen nyelvek	0,25	1	1	2+1
Matematika	4+1	4+ 0,5	4+0,5	4+ 0,5
Hít-és erkölcsstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret	1	1	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	2
Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Testnevelés és sport	3	3	5	5
Néptánc	2	2		
Informatika	0,25	0,5	0,5	0,5
Egyházi ének			+1*	+1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	25+1	25+1	25+1	27+1
Felhasznált órakeret	25,5	26	26	28

(*Az egyházi ének 2018/2019-es tanévtől változik)

Szabadon választható órakeret 1-4. évfolyam				
Tantárgyak	1.	2.	3.	4.

Magyar nyelv és irodalom				
Idegen nyelvek	+0,25	+1	+1	+1
Matematika	+1	+0,5	+0,5	+0,5
Informatika	+0,25	+0,5	+0,5	+0,5
Egyházi ének			+1	+1
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Szabadon tervezhető órakeretből felhasznált	1,5	2	3	3

Megjegyzés: a NAT [9.§ (1). a.] szerint a hit – és erkölcsstan tantárgy óraszámái nem számítanak bele az órakeretekbe.

2018. szeptember 1-től módosításra került az intézmény óraterve a felső tagozaton, melyet az alábbi táblázat tartalmaz

Óraterv a kerettantervhez 2018/2019 és 2019/2020 tanév				
5-8. évfolyam				
Tantárgyak	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv	2	2+0,5	2	2
Magyar irodalom	2	2	1+1	2
Idegen nyelvek	3	3	3+1	3+1
Matematika	4	3+1,5	3+1	3+1
Hit - és erkölcsstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Történelem, társadalmi és állampolgári	2	2	2	2
Természetismeret	2	2+1		
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5+0,5
Biológia-egészségtan			1,5	1,5+0,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1
Hon- és népismeret	1			

Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika	+1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Egyházi ének	+1			
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	28+1	28+1	31+1	31+1
Felhasznált órakeret	29	29	32	32

Szabadon választható órakeret 5-8. évfolyam				
Tantárgyak	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv		+0,5		
Magyar irodalom			+1	
Idegen nyelvek			+1	+1
Matematika		+1,5	+1	+1
Természetismeret		+1		
Kémia				+0,5
Biológia-egészségtan				+0,5
Informatika	+1			
Egyházi ének	+1			
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Szabadon tervezhető órakeretből felhasznált	2	3	3	3

Óraterv a kerettantervhez 2020/2021 tanévtől				
5-8. évfolyam				
Tantárgyak	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv	2	2+0,5	2	2
Magyar irodalom	2	2	1+1	2
Idegen nyelvek	3	3	3+1	3+1
Matematika	4+1	3+1,5	3+1	3+1
Hit - és erkölcstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Történelem, társadalmi és állampolgári	2	2	2	2
Természetismeret	2	2+1		
Fizika			1,5	1,5
Kémia			1,5	1,5+0,5
Biológia-egészségtan			1,5	1,5+0,5
Földrajz			1,5	1,5
Ének-zene	1	1	1	1

Hon- és népismeret	1			
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Informatika	+1	1	1	1
Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	
Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Egyházi ének				
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Rendelkezésre álló órakeret	27+1	28+1	31+1	31+1
Felhasznált órakeret	28	29	32	32

Szabadon választható órakeret 5-8. évfolyam				
Tantárgyak	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv		+0,5		
Magyar irodalom			+1	
Idegen nyelvek			+1	+1
Matematika	+1	+1,5	+1	+1
Természetismeret		+1		
Kémia				+0,5
Biológia-egészségtan				+0,5
Informatika	+1			
Egyházi ének				
Szabadon tervezhető órakeret	2	3	3	3
Szabadon tervezhető órakeretből felhasznált	2	3	3	3

Egyházi ének:

A Magyarországi Református Egyház Zsinata 2005. évi II. törvénye elrendelte az általános iskolák két évfolyamán az egyházi ének-zene oktatását.

Az egyházi ének tantárgy legalább két évig rendszeres tantárgyként, tanrendbe iktatottan heti 1 órában kötelező. Ez a 2018/2019. tanévig a 4. és 5. évfolyamon valósult meg. Ettől a tanévtől kezdve a tantárgy tanítása áttevődött a 3. és 4. évfolyamra.

Hit - és erkölcsstan:

A MRE 2016. évi I. tv. szabályozza a református iskolákra vonatkozó Hit - és erkölcsstanoktatás szabályait, amiben a református oktatási intézményekre vonatkozóan minimum heti 2 órában írja elő a Hit - és erkölcsstan tantárgy oktatását.

A tantárgy tanítása a Református Hit - és erkölcsstanoktatási Kerettanterv alapján történik.

2.II. ÚJ NEMZETI ALAPTANTERV 2020-2021-től

2.II.1. A Helyi tantervhez kapcsolódó óraszámok az általános iskola 1-4 évfolyamán

(A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012.

Kormányrendelet és 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet alapján)

Óraterv a kerettantervhez 2020/2021 tanévtől felmenő rendszerben				
1-4. évfolyam				
Tantárgyak	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom	7	7	-	-
Magyar nyelv	-	-	2	2
Irodalom	-	-	3	3
Első élő idegen nyelv	1	1	2	2 + 1
Matematika	4	4	4	4
Hit-és erkölcsstan	1 + 1	1 + 1	1 + 1	1 + 1
Környezetismeret	-	-	1	1
Ének-zene	2	2	2	2
Vizuális kultúra	2	2	2	1
Technika és tervezés	1	1	1	1
Digitális kultúra	-	-	1	1
Testnevelés	3	3	5	5
Néptánc	2	2	-	-
Egyházi ének	-	-	1	1
Heti óraszám	24	24	26	26
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Szabadon felhasználható órakeretből elhasználva	1	1	2	1
Egyházi jellegből adódó plusz óra	1	1	2	2

Maximális órakeret	24	24	24	25
--------------------	----	----	----	----

Megjegyzés:

Egyházi ének:

A Magyarországi Református Egyház Zsinata 2005. évi II. törvénye elrendelte az általános iskolák két évfolyamán az egyházi ének-zene oktatását heti.

Az egyházi ének-zene tantárgy legalább két évig rendszeres tantárgyként, tanrendbe iktatottan heti 1 órában kötelező. Iskolánkban az egyházi ének-zene oktatás az alsó tagozat 3. és 4. évfolyamán valósul meg.

Hit - és erkölcsstan:

A MRE 2016. évi I. tv. szabályozza a református iskolákra vonatkozó Hit - és erkölcsstanoktatás szabályait, amiben a református oktatási intézményekre vonatkozóan minimum heti 2 órában írja elő a Hit - és erkölcsstan tantárgy oktatását.

A tantárgy tanítása a Református Hit - és erkölcsstanoktatási Kerettanterv alapján történik.

Az iskola egyházi jellegéből adódó plusz óraszámokkal tovább növelhető az óraszám, az nem része az alapóraszámoknak és a szabadon tervezhető órakeretnek sem. NAT 9.§(1). a.

2.II.2. A Helyi tantervhez kapcsolódó óraszámok az általános iskola 5-8 évfolyamán

(A Nemzeti Alaptanterv kiadásáról, bevezetéséről és alkalmazásáról szóló 110/2012.

Kormányrendelet és 5/2020. (I.31.) Kormányrendelet alapján)

Óraterv a kerettantervhez 2020/2021 tanévtől felmenő rendszerben				
5-8. évfolyam				
Tantárgyak	5.	6.	7.	8.
Magyar nyelv	2	2	1	1
Irodalom	2	2	2	2
Matematika	4	4	3+1	3+1
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Hon – és népismeret	1	-	-	-
Hit- és erkölcstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Természettudomány	2	2	-	-
Kémia	-	-	1,5	1,5
Fizika	-	-	1,5	1,5
Biológia	-	-	1,5	1,5
Földrajz	-	-	1,5	1,5
Első élő idegen nyelv	3	3 + 1	3 + 1	3 + 1
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1
Dráma és színház	-	1	-	-
Technika és tervezés	1	1	1	-
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Heti óraszám	29	29	31	31

Kötelező alapóraszám	27	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Szabadon felhasználható órakeretből elhasználva		2	1	1
Egyházi jellegből adódó plusz óra	1	1	1	1
Maximális órakeret	28	28	30	30

Megjegyzés:

Hit - és erkölcsstan:

A MRE 2016. évi I. tv. szabályozza a református iskolákra vonatkozó Hit - és erkölcsstanoktatás szabályait, amiben a református oktatási intézményekre vonatkozóan minimum heti 2 órában írja elő a Hit - és erkölcsstan tantárgy oktatását.

A tantárgy tanítása a Református Hit - és erkölcsstanoktatási Kerettanterv alapján történik.

Az iskola egyházi jellegéből adódó plusz óraszámokkal tovább növelhető az óraszám, az nem része az alapóraszámnak és a szabadon tervezhető órakeretnek sem. NAT 9.§(1). a.

2.III. AZ ÚJ NEMZETI ALAPTANTERV bevezetésének ütemezése az alsó tagozaton

Rövidítések jelentése a táblázatban:

Ú – Új Nemzeti Alaptanterv, érvényes: 2020. 09. 01-től felmenő rendszerben

R – Régi Nemzeti Alaptanterv, érvényes kimenő rendszerben:

2020. 08. 31./2023. 08. 31.-ig

Óraterv 2020/2021 tanév					
1-4. évfolyam					
Új Nemzeti Alaptanterv-2020	Régi Nemzeti Alaptanterv-2013	Ú	R	R	R
Tantárgyak Ú.(2020.09.01-től)	Tantárgyak R. (2013.09.01-től)	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom		7	7	-	-
Magyar nyelv		-	-	2	2
Irodalom	Magyar irodalom	-	-	4	4
Első élő idegen nyelv	Idegen nyelv	1	1	1	2+1
Matematika		4	4+0,5	4+0,5	4+1
Hit-és erkölcsstan		1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret		-	1	1	1
Ének-zene		2	2	2	2
Vizuális kultúra		2	2	2	2
Technika és tervezés	Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Digitális kultúra	Informatika	-	0,5	0,5	-
Testnevelés		3	3	5	5
Néptánc		2	2	-	-
Egyházi ének		-	-	1	1

Heti óraszám	24	26	26	28
Kötelező alapóraszám	22	23	22	24
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Szabadon felhasználható órakeretből elhasználva	1	2	2	2
Egyházi jellegből adódó plusz óra	1	1	2	2
Maximális órakeret	24	25	25	28

Megjegyzés: Az iskola egyházi jellegből adódó plusz óraszámokkal tovább növelhető az óraszám, az nem része az alapóraszámnak és a szabadon tervezhető órakeretnek sem.

NAT 9.§ (1). a.

Óraterv 2021/2022 tanév					
1-4. évfolyam					
Új Nemzeti Alaptanterv-2020	Régi Nemzeti Alaptanterv-2013	Ú	Ú	R	R
Tantárgyak Ú.(2020.09.01-től)	Tantárgyak R. (2013.09.01-től)	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom		7	7	-	-
Magyar nyelv		-	-	2	2
Irodalom	Magyar irodalom	-	-	4	4
Első élő idegen nyelv	Idegen nyelv	1	1	1	2+1
Matematika		4	4	4+0,5	4+0,5
Hit-és erkölcsstan		1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret		-	-	1	1
Ének-zene		2	2	2	2
Vizuális kultúra		2	2	2	2
Technika és tervezés	Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Digitális kultúra	Informatika	-	-	0,5	0,5
Testnevelés		3	3	5	5

Néptánc	2	2	-	-
Egyházi ének	-	-	1	1
Heti óraszám	24	24	26	28
Kötelező alapóraszám	22	22	22	24
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	3	3
Szabadon felhasználható órakeretből elhasználva	1	1	2	2
Egyházi jellegből adódó plusz óra	1	1	2	2
Maximális órakeret	24	24	25	27

Megjegyzés: Az iskola egyházi jellegéből adódó plusz óraszámokkal tovább növelhető az óraszám, az nem része az alapóraszámnak és a szabadon tervezhető órakeretnek sem.

NAT 9.§ (1). a.

Óraterv 2022/2023 tanév					
1-4. évfolyam					
Új Nemzeti Alaptanterv-2020	Régi Nemzeti Alaptanterv-2013	Ú	Ú	Ú	R
Tantárgyak Ú.(2020.09.01-től)	Tantárgyak R. (2013.09.01-től)	1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom		7	7	-	-
Magyar nyelv		-	-	2	2
Irodalom	Magyar irodalom	-	-	3	4
Első élő idegen nyelv	Idegen nyelv	1	1	2	2+1
Matematika		4	4	4	4+0,5
Hit-és erkölcsstan		1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret		-	-	1	1
Ének-zene		2	2	2	2
Vizuális kultúra		2	2	2	2
Technika és tervezés	Életvitel és gyakorlat	1	1	1	1
Digitális kultúra	Informatika	-	-	1	0,5

Testnevelés	3	3	5	5
Néptánc	2	2	-	-
Egyházi ének	-	-	1	1
Heti óraszám	24	24	26	28
Kötelező alapóraszám	22	22	22	24
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	3
Szabadon felhasználható órakeretből elhasználva	1	1	2	2
Egyházi jellegből adódó plusz óra	1	1	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	27

Megjegyzés: Az iskola egyházi jellegéből adódó plusz óraszámokkal tovább növelhető az óraszám, az nem része az alapóraszámnak és a szabadon tervezhető órakeretnek sem.

NAT 9.§ (1). a.

Óraterv 2023/2024 tanév					
1-4. évfolyam					
Új Nemzeti Alaptanterv-2020		Ú	Ú	Ú	Ú
Tantárgyak Ú.(2020.09.01-től)		1.	2.	3.	4.
Magyar nyelv és irodalom		7	7	-	-
Magyar nyelv		-	-	2	2
Irodalom		-	-	3	3
Első élő idegen nyelv		1	1	2	2+1
Matematika		4	4	4	4
Hit-és erkölcsstan		1+1	1+1	1+1	1+1
Környezetismeret		-	-	1	1
Ének-zene		2	2	2	2
Vizuális kultúra		2	2	2	2
Technika és tervezés		1	1	1	1
Digitális kultúra		-	-	1	1
Testnevelés		3	3	5	5

Néptánc	2	2	-	-
Egyházi ének	-	-	1	1
Heti óraszám	24	24	26	26
Kötelező alapóraszám	22	22	22	23
Szabadon tervezhető órakeret	2	2	2	2
Szabadon felhasználható órakeretből elhasználva	1	1	2	2
Egyházi jellegből adódó plusz óra	1	1	2	2
Maximális órakeret	24	24	24	25

Megjegyzés: Az iskola egyházi jellegéből adódó plusz óraszámokkal tovább növelhető az óraszám, az nem része az alapóraszámnak és a szabadon tervezhető órakeretnek sem.

NAT 9.§ (1). a.

Hit - és erkölcsstan:

A MRE 2016. évi I. tv. szabályozza a református iskolákra vonatkozó Hit - és erkölcsstanoktatás szabályait, amiben a református oktatási intézményekre vonatkozóan minimum heti 2 órában írja elő a Hit - és erkölcsstan tantárgy oktatását.

A tantárgy tanítása a Református Hit - és erkölcsstanoktatási Kerettanterv alapján történik.

2.IV. AZ ÚJ NEMZETI ALAPTANTERV bevezetésének ütemezése a felső tagozaton

Óratervezet a kerettantervhez 2020/2021 tanévtől felmenő rendszerben					
5-8. évfolyam					
Új Nemzeti Alaptanterv-2020	Régi Nemzeti Alaptanterv-2013	Ú	R	R	R
Tantárgyak Ú.(2020.09.01-től)	Tantárgyak R.(2013.09.01-től)	5	6	7	8
Magyar nyelv		2	2+0,5	2	2
Irodalom	Magyar Irodalom	2	2	1+1	2
Matematika		4	3+1,5	3+1	3+1
Történelem	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek		-	-	-	1
Hon – és népismeret		1	-	-	-
Hit- és erkölcstan		1+1	1+1	1+1	1+1
Természettudomány	Természetismeret	2	2+1	-	-
Kémia		-	-	1,5	1,5+0,5
Fizika		-	-	1,5	1,5
Biológia	Biológia-egészségtan	-	-	1,5	1,5+0,5
Földrajz		-	-	1,5	1,5
Első élő idegen nyelv	Idegen nyelvek	3	3	3 + 1	3 + 1
Ének-zene		2	1	1	1
Vizuális kultúra		1	1	1	1
Dráma és színház		-	-	-	-
Technika és tervezés	Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	-
Digitális kultúra	Informatika	1	1	1	1
Testnevelés	Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki		1	1	1	1
Heti óraszám		29	29	32	32
Kötelező alapóraszám		27	25	28	28

Szabadon tervezhető órakeret	1	3	3	3
Szabadon felhasználható órakeretből elhasználva	1	3	3	3
Egyházi jellegből adódó plusz óra	1	1	1	1
Maximális órakeret	28	28	31	31

Óraterv a kerettantervhez 2021/2022 tanévtől felmenő rendszerben					
5-8. évfolyam					
Új Nemzeti Alaptanterv-2020	Régi Nemzeti Alaptanterv-2013	Ú	Ú	R	R
Tantárgyak Ú.(2020.09.01-től)	Tantárgyak R.(2013.09.01-től)	5	6	7	8
Magyar nyelv		2	2	2	2
Irodalom	Magyar Irodalom	2	2	1+1	2
Matematika		4	4	3+1	3+1
Történelem	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek		-	-	-	-
Hon – és népismeret		1	-	-	-
Hit- és erkölcstan		1+1	1+1	1+1	1+1
Természettudomány	Természetismeret	2	2	-	-
Kémia		-	-	1,5	1,5+0,5
Fizika		-	-	1,5	1,5
Biológia	Biológia-egészségtan	-	-	1,5	1,5+0,5
Földrajz		-	-	1,5	1,5
Első élő idegen nyelv	Idegen nyelvek	3	3+1	3 + 1	3 + 1
Ének-zene		2	1	1	1
Vizuális kultúra		1	1	1	1
Dráma és színház		-	1	-	-
Technika és tervezés	Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	-
Digitális kultúra	Informatika	1	1	1	1
Testnevelés	Testnevelés és sport	5	5	5	5

Osztályfőnöki	1	1	1	1
Heti óraszám	29	29	32	32
Kötelező alapóraszám	27	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	3	3
Szabadon felhasználható órakeretből elhasználva	1	2	3	3
Egyházi jellegből adódó plusz óra	1	1	1	1
Maximális órakeret	28	28	31	31

Óraterv a kerettantervhez 2022/2023 tanévtől felmenő rendszerben					
5-8. évfolyam					
Új Nemzeti Alaptanterv-2020	Régi Nemzeti Alaptanterv-2013	Ú	Ú	Ú	R
Tantárgyak Ú.(2020.09.01-től)	Tantárgyak R.(2013.09.01-től)	5	6	7	8
Magyar nyelv		2	2	1	2
Irodalom	Magyar Irodalom	2	2	2	2
Matematika		4	4	3+1	3+1
Történelem	Történelem, társadalmi és állampolgári ismeretek	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek		-	-	-	-
Hon – és népismeret		1	-	-	-
Hit- és erkölcstan		1+1	1+1	1+1	1+1
Természettudomány	Természetismeret	2	2	-	-
Kémia		-	-	1,5	1,5+0,5
Fizika		-	-	1,5	1,5
Biológia	Biológia-egészségtan	-	-	1,5	1,5+0,5
Földrajz		-	-	1,5	1,5
Első élő idegen nyelv	Idegen nyelvek	3	3+1	3 + 1	3 + 1
Ének-zene		2	1	1	1
Vizuális kultúra		1	1	1	1
Dráma és színház		-	1	-	-

Technika és tervezés	Technika, életvitel és gyakorlat	1	1	1	-
Digitális kultúra	Informatika	1	1	1	1
Testnevelés	Testnevelés és sport	5	5	5	5
Osztályfőnöki		1	1	1	1
Heti óraszám		29	29	31	32
Kötelező alapóraszám		27	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret		1	2	2	3
Szabadon felhasználható órakeretből elhasználva		-	2	2	3
Egyházi jellegből adódó plusz óra		1	1	1	1
Maximális órakeret		28	28	30	31

Óraterv a kerettantervhez 2023/2024 tanévtől felmenő rendszerben				
5-8. évfolyam				
Új Nemzeti Alaptanterv-2020	Ú	Ú	Ú	Ú
Tantárgyak Ú.(2020.09.01-től)	5	6	7	8
Magyar nyelv	2	2	1	1
Irodalom	2	2	2	2
Matematika	4	4	3+1	3+1
Történelem	2	2	2	2
Állampolgári ismeretek	-	-	-	1
Hon – és népismeret	1	-	-	-
Hit- és erkölcstan	1+1	1+1	1+1	1+1
Természettudomány	2	2	-	-
Kémia	-	-	1,5	1,5
Fizika	-	-	1,5	1,5
Biológia	-	-	1,5	1,5
Földrajz	-	-	1,5	1,5
Első élő idegen nyelv	3	3+1	3 + 1	3 + 1
Ének-zene	2	1	1	1
Vizuális kultúra	1	1	1	1

Dráma és színház	-	1	-	-
Technika és tervezés	1	1	1	-
Digitális kultúra	1	1	1	1
Testnevelés	5	5	5	5
Osztályfőnöki	1	1	1	1
Heti óraszám	29	29	31	31
Kötelező alapóraszám	27	26	28	28
Szabadon tervezhető órakeret	1	2	2	2
Szabadon felhasználható órakeretből elhasználva	1	2	2	2
Egyházi jellegből adódó plusz óra	1	1	1	1
Maximális órakeret	28	28	30	30

2.2. Az oktatásban alkalmazható tankönyvek és taneszközök kiválasztásának elvei

A tankönyveket a mindenkori hatályos tankönyvjegyzékről rendeljük, figyelembe véve a Református Pedagógiai Intézet által javasolt tankönyvek listáját is.

A tankönyvekkel és taneszközökkel kapcsolatos elvárásaink:

- A tananyagot a Nemzeti alaptanterv összefüggésrendszerében jelenítse meg,
- a szaktudományok eredményei az adott évfolyam(ok)on a tanulók tipikus fejlettségi szintjéhez igazodóan jelenjenek meg,
- az ismeretek elsajátítását az életkornak megfelelően differenciált didaktikai eszköztárral segítse,
- a kognitív fejlődés törvényszerűségeinek vegye figyelembe,
- nyújtson segítséget a kompetenciák fejlesztéséhez,
- a tananyag feldolgozását illetően elsősorban az induktív, a heurisztikus és a kooperatív tanulásra épülő módszereket részesítsék előnyben,
- a tanulók munkáltatását biztosító taneszközök sok és sokféle feladatot tartalmazzanak.
- Legyenek bennük véleménynyilvánításra ösztönző gyakorlatok, ezek legyenek alkalmasak az önismeret, az empátia fejlesztésére is,
- a gyakorlatok mennyisége és nehézségi foka nyújtson lehetőséget a személyre szabott jártasság- képesség- és készségfejlesztésre, a felzárkóztatásra, a tehetséggondozásra,
- tegye lehetővé a gyermekek kognitív és emocionális szükségleteinek kielégítését, a változatos nevelő hatások érvényesítését,
- alkalmas legyen a pedagógiai programunkban leírtak megvalósítására,
- legyen életszerű, a gyermekekhez közelálló, esztétikailag is megnyerő,
- egymásra épülő – taneszköz – család tagja legyen,
- legyen hozzá a modern elvárásoknak megfelelő elektronikus, digitális tan- és segédanyag,
- tartós, jól használható, áttekinthető legyen,
- esztétikus külső forma és belső tartalom jellemezze,
- megfelelő legyen egy-egy tanórai anyag terjedelme.

2.3. A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása

„A hazánk Alaptörvényében megfogalmazott feladatokat szem előtt tartva és A nemzeti köznevelésről szóló törvényben foglalt célok elérése érdekében, a törvény elveinek és szabályozásának megfelelően a Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban Nat) a köznevelés feladatát alapvetően a nemzeti műveltség, a hazai nemzetiségek kultúrájának átadásában, megőrzésében, az egyetemes kultúra közvetítésében, az erkölcsi érzék és a szellemi-érzelmi fogékonyság elmélyítésében jelöli meg. Feladata továbbá a tanuláshoz és a munkához szükséges képességek, készségek, ismeretek, attitűdök együttes fejlesztése, az egyéni és csoportos teljesítmény ösztönzése, a közjóra való törekvés megalapozása, a nemzeti, közösségi összetartozás és a hazafiság megerősítése.

Ennek érdekében az alábbi pedagógiai feladatokat határozza meg a közoktatás intézményei számára:

- Az erkölcsi nevelés
- Nemzeti öntudat, hazafias nevelés
- Állampolgárságra, demokráciára nevelés
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- A családi életre nevelés
- A testi és lelki egészségre nevelés
- Felelősségvállalás másokért, önkéntesség
- Fenntarthatóság, környezettudatosság
- Pályaorientáció
- Gazdasági és pénzügyi nevelés
- Médiatudatosságra nevelés
- A tanulás tanulása

2.3.1. Az erkölcsi nevelés

A Nat által megfogalmazott feladatok:

A köznevelés alapvető célja a tanulók erkölcsi érzékének fejlesztése, a cselekedeteikért és azok következményeiért viselt felelősségtudatuk elmélyítése, igazságérzetük kibontakoztatása, közösségi beilleszkedésük elősegítése, az önálló gondolkodásra és a majdani önálló, felelős életvitelre történő felkészülésük segítése. Az erkölcsi nevelés legyen életszerű: készítsen fel az elkerülhetetlen értékkonfliktusokra, segítsen választ találni a tanulók erkölcsi és életvezetési problémáira. Az erkölcsi nevelés lehetőséget nyújt az emberi lét és az embert körülvevő világ lényegi kérdéseinek különböző megközelítési módokat felölelő megértésére, megvitatására. Az iskolai közösség élete, tanárainak példamutatása támogatja a tanulók életében olyan nélkülözhetetlen készségek megalapozását és fejlesztését, mint a kötelességtudat, a munka megbecsülése, a mértéktartás, az együttérzés, a segítőkészség, a tisztelet és a tisztesség, a korrupció elleni fellépés, a türelem, a megértés, az elfogadás. A tanulást elősegítő beállítódások kialakítása – az önfegyelműl a képzelőtehetségen át intellektuális érdeklődésük felkeltéséig – hatással lesz egész felnőtt életükre, és elősegíti helytállásukat a munka világában is.

Erkölcsi nevelés iskolai megvalósítása

Az iskola helyi pedagógiai programjának alapvető értéke a keresztyén erkölcsi értékek átadása. A református iskolának kötelessége felvállalni diákjai erkölcsi nevelését, jellemének formálását, hiszen a mai társadalom rendkívül sokszínű értékközvetítése, a családok hagyományos nevelési elveinek felbomlása megerősíti ezt a felelősséget az iskola irányában.

A jellemformálásnak a heti órarend két hittan órája csak iránymutatója tud lenni a diákokat érő külső hatások, és az általuk behozott rejtett tantervi hatások mellett.

Iskolánk tanulói rendkívül sokféle környezetből érkeznek, sokféle hatásnak vannak kitéve. Az azonos normarendszer közvetítése, az egységes erkölcsi elvárások csak nehezen érvényesíthetők. Tudjuk, hogy az a fiatal, akinél az évszázadok kipróbált zsinórmértéke, a jézusi minta beépült,

könnyebben igazodik majd el a fogyasztói társadalom silány média- módszereiben, információ-tömegében. Ehhez életkoránál fogva hiteles, élhető mintákra van szüksége.

A református iskola keresztyén érték közvetítő hatása elsősorban pedagógusai hitén, emberi kvalitásain múlik. A pedagógus minden megnyilvánulásával értéket közvetít. Az iskola nevelői közösségének tagjai rendszeresen képzik magukat szakterületük és református értékeink megismerésében. Naponta, reggeli beszélgetések során, vezetik be tanítványaikat az élet mindennapos problémáinak keresztyén erkölcsi értékrendű megoldásához.

Tantárgyaik oktatásában felhasználják bibliai ismereteiket, nevelési eljárásaikban a keresztyén pedagógiát.

Az iskolában folyó nevelő-oktató munka az alábbi reformátori alapelvekre épül:

Solus Christus! (Egyedül Krisztus!)

Sola Scriptura! (Egyedül a Szentírás!)

Sola gratia! (Egyedül kegyelemből!)

Sola fide! (Egyedül hit által!)

Ebből következik a Soli Deo gloria! (Egyedül Istené a dicsőség!)

A keresztyén pedagógus törekszik etikus magatartásával mintát közvetíteni, de hit nélkül is lehet erkölcsös életvitele és etikus cselekedete a pedagógusnak. Az iskola alapvető elvárása pedagógusaival szemben a keresztyén normákat betartó életvitel és magatartás.

A tanulók erkölcsi nevelését támogató tevékenységek:

- a reggeli Csendes percek beszélgetései,
- hétkezdő áhítat
- hit-és erkölcsstan órák,
- tantárgyi integrációk,
- gyülekezetekkel való kapcsolattartás,
- családi istentiszteletek közös műsorai.

2.3.2. Nemzeti öntudat, hazafias nevelés

A Nat által megfogalmazott feladatok:

A tanulók ismerjék meg nemzeti, népi kultúránk értékeit, hagyományait. Tanulmányozzák a jeles magyar történelmi személyiségek, tudósok, feltalálók, művészek, írók, költők, sportolók munkásságát. Sajtítsák el azokat az ismereteket, gyakorolják azokat az egyéni és közösségi tevékenységeket, amelyek megalapozzák az otthon, a lakóhely, a szülőföld, a haza és népei megismerését, megbecsülését. Alakuljon ki bennük a közösséghez tartozás, a hazaszeretet érzése, és az a felismerés, hogy szükség esetén Magyarország védelme minden állampolgár kötelessége. Európa a magyarság tágabb hazája, ezért magyarságtudatukat megőrizve ismerjék meg történelmét, sokszínű kultúráját. Tájékozódjanak az egyetemes emberi civilizáció kiemelkedő eredményeiről, nehézségeiről és az ezeket kezelő nemzetközi együttműködési formákról.

Nemzeti öntudat, hazafias nevelés iskolai megvalósítása

A reformátusság hagyományában őrzi a nemzet sorsában való osztozást. Az általános iskola tanulói számára a személyes példákon keresztül lehet közelebb hozni a régmúlt történelmi eseményeit. A történelem, irodalom tanításában kiemelt szerepet kapnak a magyar történelem kiemelt eseményei, példaképként felmutatható személyiségei,

Választható tantárgyként a Hon-és népismeretet tanítjuk az 5. évfolyamon.

2.3.3. Állampolgárságra, demokráciára nevelés

A Nat által megfogalmazott feladatok:

A demokratikus jogállam, a jog uralmára épülő közélet működésének alapja az állampolgári részvétel, amely erősíti a nemzeti öntudatot és kohéziót, összhangot teremt az egyéni célok és a közjó között. Ezt a cselekvő állampolgári magatartást a törvénytisztelet, az együttélés szabályainak betartása, az emberi méltóság és az emberi jogok tisztelete, az erőszakmentesség, a méltányosság jellemzi. Az iskola megteremti annak lehetőségét, hogy a tanulók megismerjék a főbb állampolgári jogokat és kötelezettségeket, és ennek keretében biztosítja a honvédelmi nevelést. A részvétel a közügyekben megkívánja a kreatív, önálló kritikai gondolkodás, az elemzőképesség és a vitakultúra fejlesztését. A felelősség, az önálló cselekvés, a megbízhatóság, a kölcsönös elfogadás elsajátítását hatékonyan támogatják a tanulók tevékeny részvételére építő tanítás- és tanulásszervezési eljárások.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés iskolai megvalósítása

A keresztyén nevelés egyik alapvető célja, hogy a gyermekkorból felnövő ifjak megérjének a szabadság felelős megélésére. Legyen vonzalmuk a transzcendens és a valós értékek iránt, ismerjék önmagukat, és az őket körülvevő világot. Ebben a világban érezzék felelősséget embertársaik sorsa iránt, tudjanak állampolgári jogaikkal élni, és tartsák be kötelezettségeiket.

A tantárgyakon keresztül átadható ismereteken túl a nevelés mindennapi gyakorlatával ezeknek a viselkedési attitűdöknek elsajátítására törekszünk. A házirend diákokkal közösen megfogalmazott elvárásai, a jogok és kötelezettségek betartása és betartatása a társadalmi együttélés felnőtt formáinak mintáira épülnek. Ezek nem öncélú utasítások, hanem az egyén és a közösség védelme érdekében megfogalmazott együttműködési szabályok. A demokrácia alapja az egyén és közösségi normák összehangolása.

A diákönkormányzat működése során a tanulók megtanulják, hogy az egyes döntések meghozatalához sokféle szempontot figyelembe kell venni, s a demokrácia nem azt jelenti, hogy mindenkinek igaza van. Az iskola működését befolyásoló döntések meghozatala során a tanulók tájékoztatást kapnak a döntés körülményeiről, hozzá szólhatnak, véleményt nyilváníthatnak. Az osztály problémáinak megbeszélésekor az osztályfőnök fontos mintát közvetít a jogok és kötelezettségek betartásában és betartatásában, az egyéni kezdeményezések és a közösség érdekének összehangolásában.

2.3.4. Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

A Nat által megfogalmazott feladatok:

Az önismeret – mint a személyes tapasztalatok és a megszerzett ismeretek tudatosításán alapuló, fejlődő és fejleszhető képesség – a társas kapcsolati kultúra alapja. Elő kell segíteni a tanuló kedvező szellemi fejlődését, készségeinek optimális alakulását, tudásának és kompetenciáinak kifejezésre jutását, s valamennyi tudásterület megfelelő kiművelését. Hozzá kell segíteni, hogy képessé váljék érzelmeinek hiteles kifejezésére, a mások helyzetébe történő beleélés képességének az empátiának a fejlődésére, valamint a kölcsönös elfogadásra. Ahhoz, hogy az oktatási és nevelési folyamatban résztvevő tanulók, az elsajátított készségekre és tudásra támaszkodva énképükben is gazdagodjanak, a tanítás-tanulás egész folyamatában támogatást igényelnek ahhoz, hogy tudatosuljon, a saját/egyéni fejlődésüket, sorsukat és életpályájukat maguk tudják alakítani. A megalapozott önismeret hozzájárul a kulturált egyéni és közösségi élethez, mások megértéséhez és tiszteletéhez, a szeretetteljes emberi kapcsolatok kialakításához.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztésének iskolai megvalósulása

A keresztyén nevelés célja, hogy a tanulók személyisége helyes irányba fejlődjön. Ennek fontos eleme, hogy a pedagógus ismerje tanítványai tulajdonságait, és szeretettel segítse fejlődésüket. Eközben egyes tulajdonságokat erősíteni kell, míg másokat lefaragni. A pedagógusnak rá kell vezetnie tanítványait a helyes önismeretre, s felmutatni egy számukra megközelíthető személyiségideált. Egyen-egyenként formálva, igazítva jellemüket, cselekedetüket. A legfőbb emberi értékek Jézus életében mutatkoznak meg legteljesebben, a példának és az önismereti összehasonlításoknak a nevelésben - nevelő és nevelt számára is - etalonja. A nevelés során a pedagógus mindig szeretettel és tapintattal tud segíteni a tanulók helyes önismeretének kialakulásában. A bírálatnál törekszünk a konkrét feladat minősítésére, és kerüljük az egyes tantárgy vagy feladatteljesítés eredményét a tanuló személyiségére vetíteni.

Az első két évfolyam képességmérései a tanulók egyéni képességeinek felmérését és a lemaradó területek emelését célozzák, de egyben a tanulók önismeretére is hatással van.

A pedagógus és tanuló között kialakuló feltétlen elfogadás az iskola kezdeti szakaszában az első önismereti lépések alapja.

A tanulók viselkedésének helyes és helytelen voltát megmagyarázzuk, és együtt az osztállyal átbeszéljük. Így nem csupán a jutalom vagy a büntetés ténye marad meg a diákok emlékezetében, hanem az ok-okozati összefüggés, és viselkedésük magyarázata is, ami visszahat önismeretükre. A dicséretnél és a bírálatnál pedagógusaink törekednek a helyes önértékelés kialakítására, ami nem becsüli le, és nem becsüli túl saját értékeit.

2.3.5. A családi életre nevelés

A Nat által megfogalmazott feladatok:

A család kiemelkedő jelentőségű a gyerekek, fiatalok erkölcsi érzékének, szeretetkapcsolatainak, önismeretének, testi és lelki egészségének alakításában. A szűkebb és tágabb környezet változásai, az értékrendben jelentkező átrendeződések, a családok egy részének működésében bekövetkező zavarok szükségessé teszik a családi életre nevelés beemelését a köznevelés területére. A köznevelési intézményeknek ezért kitüntetett feladata a harmonikus családi minták közvetítése, a családi közösségek megbecsülése. A felkészítés a családi életre segítséget nyújt a gyermekeknek és fiataloknak a felelős párkapcsolatok kialakításában, ismereteket közvetít a családi életükben

felmerülő konfliktusok kezeléséről. Az iskolának foglalkoznia kell a szexuális kultúra kérdéseivel is.

A családi életre nevelés iskolai megvalósítása

Az iskola felvételi szempontjai között első helyen szerepel a tanuló családjának gyülekezeti tagsága. Elsődleges üzenet a családok számára, hogy az iskola fontos értéknek tekinti a család keresztyén értékrendjét. A teljes családban növő gyerekek fejlődése kiegyensúlyozottabb. A mai társadalom nem kedvez ezeknek az értékeknek, az embereket rákényszeríti az önzésre, saját érdekük, előnyük hajszolására. A diákok egy része olyan családi modellt hoz, amelyből hiányzik az apa vagy az anya mintája. Ezeknek a gyerekeknek nagy a szeretet, törődés iránti igénye.

Az iskolai élet során igyekszünk tanulóinkat a felelős embertársi kapcsolatra nevelni, ezzel elősegítve a leendő párkapcsolatuk tartósságát. Segítünk tájékozódni a mai világ manipulatív információs környezetében, saját vágyaik kontrollálásában. A szexuális felvilágosítást elsősorban szülői feladatnak tekintjük, erre a családok figyelmét felhívjuk, és tanácsokkal segítjük őket. A tanulók érése hatalmas időbeli eltérést mutat, a korán érő gyerekek szüleinek felhívjuk a figyelmét szülői feladatukra. A biológia tananyagon keresztül természetesen foglalkozunk a témával és összekapcsoljuk a keresztyén ember számára követendő példákkal.

Az iskola életének integráns része a családból hozott ismeretek feldolgozása. Azokat a tevékenységeket, amelyek elsősorban a családi élet részét képezik, otthon gyakoroltatjuk a gyerekekkel. A jó családi példákat egy-egy irodalmi példán keresztül, vagy a napi beszélgetések során mutatjuk be.

Az iskola népszerűsíti a gyülekezetek családgondozó alkalmait, rendezvényeit, s segít ráirányítani a figyelmet a családban lévő értékekre.

2.3.6. A testi és lelki egészségre nevelés

A Nat által megfogalmazott feladatok:

Az egészséges életmódra nevelés hozzásegít az egészséges testi és lelki állapot örömteli megéléséhez. A pedagógusok ösztönözzék a tanulókat arra, hogy legyen igényük a helyes táplálkozásra, a mozgásra, a stressz kezelés módszereinek alkalmazására. Legyenek képesek lelki egyensúlyuk megővására, társas viselkedésük szabályozására, a konfliktusok kezelésére. Az iskola feladata, hogy a családdal együttműködve felkészítse a tanulókat az önállóságra, a betegség-megelőzésre, továbbá a szabályok betartására a közlekedésben, a testi higiénében, a veszélyes körülmények és anyagok felismerésében, a váratlan helyzetek kezelésében.

A pedagógusok motiválják és segítsék a tanulókat a káros függőségekhez vezető szokások kialakulásának megelőzésében.

A testi és lelki egészségre nevelés iskolai megvalósítása

A tanulók teljes körű egészségnevelésének feladatait, az azokhoz kapcsolódó felelősségi és tevékenységi köröket a Pedagógiai Program 1.3. fejezete, valamint a 2.11. fejezete tartalmazza.

2.3.7. Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

A Nat által megfogalmazott feladatok:

A Nat ösztönzi a személyiség fejlesztését, kibontakozását segítő nevelést-oktatást: célul tűzi ki a hátrányos helyzetű vagy fogyatékkal élő emberek iránti szociális érzékenység, segítő magatartás kialakítását a tanulóknál úgy, hogy saját élményű tanuláson keresztül ismerik meg ezeknek a csoportoknak a sajátos igényeit, élethelyzetét. A segítő magatartás számos olyan képességet

igényel és fejleszt is egyúttal (együttérzés, együttműködés, problémamegoldás, önkéntes feladatvállalás és-megvalósítás), amelyek gyakorlása elengedhetetlen a tudatos, felelős állampolgári létehez.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség iskolai megvalósítása

Az ember nem önmagának él. A mai társadalmi környezet ezt a bibliai üzenetet nehezen fogadja be. Olyan világban élünk, ahol a szeretet és az egymásra figyelés helyett a pénz és az információ az érték. A „celebek” mintái a felszínes külső csillogást, a kommersz értékeket erősítik, az őszinte szó, az őszinte érzések háttérbe kerülnek.

Iskolánk pedagógusai azonban tudják, hogy az ember életének boldogsága csak mások őszinte és szerető közegében található meg, s erre tanítják naponta diákjaikat.

A másokért végzett szolgálat örömét élhetik át tanulóink a templomi szolgálatok, az idősök otthonába vitt műsorok alkalmával. A Református Szeretetszolgálat működését segítik diákjaink önkéntes munkáikkal, gyűjtéseikkel.

2.3.8. Fenntarthatóság, környezettudatosság

A Nat által megfogalmazott feladatok:

A felnövekvő nemzedéknek ismernie és becsülnie kell az életformák gazdag változatosságát a természetben és a kultúrában. Meg kell tanulnia, hogy az erőforrásokat tudatosan, takarékosan és felelősségteljesen, megújulási képességükre tekintettel használja. Cél, hogy a természet és a környezet ismeretén és szeretetén alapuló környezetkímélő, értékvédő, a fenntarthatóság mellett elkötelezett magatartás váljék meghatározóvá a tanulók számára. Az intézménynek fel kell készítenie őket a környezettel kapcsolatos állampolgári kötelességek és jogok gyakorlására. Törekedni kell arra, hogy a tanulók megismerjék azokat a gazdasági és társadalmi folyamatokat, amelyek változásokat, válságokat idézhetnek elő, továbbá kapcsolódjanak be közvetlen és tágabb környezetük értékeinek, sokszínűségének megőrzésébe, gyarapításába.

Fenntarthatóság, környezettudatosság iskolai megvalósítása

Az ember feladata a teremtett világ őrzése és művelése. Ez a mai, csupán haszonelvű termelési folyamatok mellett nem kap megfelelő hangsúlyt. Az iskola nevelési-oktatási munkájában természetesen alapelv. Az iskola mindennapi életében is figyelmet fordítunk a környezetvédelemre, az energia-takarékosságra. A fogyasztói szokások kordában tartása nem csupán a mértékletesség parancsának tesz eleget, de a fölösleges termelésre is korlátozó hatással lehetne. Tanulóinknak ezeket az összefüggéseket a természettudományos tárgyak, a környezetismeret, a technika tantárgy tanítása során bemutatjuk.

A környezettudatos magatartás ott kezdődik, hogy a tanulók saját környezetükkel szemben akaratos figyelmet tanúsítanak.

2.3.9. Pályaorientáció

A Nat által megfogalmazott feladatok:

Az iskolának – a tanulók életkorához igazodva és a lehetőségekhez képest – átfogó képet kell nyújtania a munka világáról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket kell biztosítani, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik

megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

Ezért fejleszteni kell bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Pályaorientáció iskolai megvalósítása

Az iskola egyéni fejlődést figyelemmel kísérő és segítő eljárásai során segíti a tanulók középfokú iskolába való jelentkezését.

Az egyéni foglalkozásokat, a tehetséggondozás módszereit, eljárásait a Pedagógiai Program 1.6. fejezete tartalmazza.

A tanulók az iskolai szakkörökben különböző tevékenységformákban kipróbálhatják magukat. Minden diákunk megtapasztalja a szerepléssel járó helyzeteket a családi istentiszteleteken, az idősek otthonában adott műsorok során, ahol az osztály valamennyi tanulója szerepet kap.

Középfokú oktatáshoz közeledő tanulóinknak felkészítő foglalkozásokat ajánlunk fel, vagy csoportbontással növeljük a felvételi tantárgyakra való hatékonyabb felkészülést.

Ösztönözzük őket a középiskolák megismerésére, nyílt napokon való részvételre.

A pályaorientációval kapcsolatos további elveket és feladatokat a Pedagógiai Program 2.16.3. fejezete tartalmazza.

2.3.10. Gazdasági és pénzügyi nevelés

A Nat által megfogalmazott feladatok:

A felnövekvő nemzedéknek hasznosítható ismeretekkel kell rendelkeznie a világgazdaság, a nemzetgazdaság, a vállalkozások és a háztartások életét meghatározó gazdasági-pénzügyi intézményekről és folyamatokról. Cél, hogy a tanulók ismerjék fel saját felelősségüket az értékteremtő munka, a javakkal való ésszerű gazdálkodás, a pénz világa és a fogyasztás területén. Tudják mérlegelni döntéseik közvetlen és közvetett következményeit és kockázatát. Lássák világosan rövid és hosszú távú céljaik, valamint az erőforrások kapcsolatát, az egyéni és közösségi érdekek összefüggését, egymásrataltságát. Ennek érdekében a köznevelési intézmény biztosítja a pénzügyi rendszer alapismereteire vonatkozó pénzügyi szabályok, a banki tranzakciókkal kapcsolatos minimális ismeretek és a fogyasztóvédelmi jogok tanítását.

Gazdasági és pénzügyi nevelés iskolai megvalósítása

A iskola felelős azért, hogy tanulói a társadalomban való boldogulás alapvető ismereteit elsajátítsák. A gazdasági, pénzügyi ismeretek az általános iskolás tanulók számára is tanítható ismeretanyagot tartalmaznak. A történelem, matematika és a technika és életvitel tantárgyak tananyagai lehetőséget adnak a pénzügyi és gazdasági ismeretek megalapozására. A termelés, a munka és a kereskedelem összefüggéseinek meglátása, a bankok, pénzintézetek működési sajátosságainak megismerése a felnőtt élet alapvető ismereteihez tartoznak.

2.3.11. Médiatudatosságra nevelés

A Nat által megfogalmazott feladatok:

Cél, hogy a tanulók a mediatiszt, globális nyilvánosság felelős résztvevőivé váljanak: értsék az új és a hagyományos médiumok nyelvét. A médiatudatosságra nevelés az értelmező, kritikai

beállítódás kialakítása és tevékenység-központúsága révén felkészít a demokrácia részvételi kultúrájára és a médiumoktól is befolyásolt mindennapi élet értelmes és értékelvű megszervezésére, tudatos alakítására. A tanulók megismerkednek a média működésével és hatásmechanizmusával, a média és a társadalom közötti kölcsönös kapcsolatokkal, a valóságos és a virtuális, a nyilvános és a bizalmas érintkezés megkülönböztetésének módjával, valamint a különbségek és az említett médiajellemzők jogi és etikai jelentőségével.

Médiatudatosságra nevelés iskolai megvalósítása

A ma tanulói kevesebb ismeretet sajátítanak el az iskolai kötelező tananyag megtanulásával, mint azon kívül. Ha figyelembe vesszük a televízió, számítógép, internet által szerezhető ismereteket, s a gyerekek egymástól szerzett információit, akkor beláthatjuk, hogy ennek a területnek a kiemelt kezelése valamennyi pedagógus feladata. Az önálló tanulás képessége, az új ismeretekhez való alkalmazkodás, az információk értelmezése és szűrése a mai ember számára alapvető életfeltétel.

Alsó tagozaton a tanítók a nevelési helyzetnek megfelelően megbeszélik a tanulókat érdeklő, őket foglalkoztató aktuális médiatartalmakat. Felső tagozaton a válogatott tananyag közvetítésével, a tanárok pedagógiai attitűdjével tudatos értékválasztásra neveljük tanulóinkat.

2.3.12. A tanulás tanítása

A Nat által megfogalmazott feladatok:

A tanulás tanítása az iskola alapvető feladata. Minden pedagógus teendője, hogy felkeltse az érdeklődést az iránt, amit tanít, és útbaigazítást adjon a tananyag elsajátításával, szerkezetével, hozzáféréssel kapcsolatban. Meg kell tanítania, hogyan alkalmazható a megfigyelés és a tervezett kísérlet módszere; hogyan használhatók a könyvtári és más információforrások; hogyan mozgósíthatók az előzetes ismeretek és tapasztalatok; melyek az egyénre szabott tanulási módszerek; miként működhetnek együtt a tanulók csoportban; hogyan rögzíthetők és hívhatók elő pontosan, szó szerint például szövegek, meghatározások, képletek. Olyan tudást kell kialakítani, amelyet a tanulók új helyzetekben is képesek alkalmazni, a változatok sokoldalú áttekintésével és értékelésével. A tanulás tanításának elengedhetetlen része a tanulás eredményességének, a tanuló testi és szellemi teljesítményeinek lehetőség szerinti növelése és a tudás minőségének értékelése.

A tanulás tanítása iskolai megvalósítása

Az iskolában alkalmazott pedagógiai módszerek rövidtávú céljait mindig az adott tanulócsoporthoz, osztály életkora, fejlettsége, illetve ezen belül egyes gyermekek képességfejlesztési feladatai határozzák meg. Az iskolában folyó pedagógiai munka alapja a tanulók egyéni képességeinek kibontakoztatása, a református egyház tanítását követő erkölcsi értékrendjük, önálló gondolkodásuk kialakulásának formálása.

Fontos célkitűzés a tanulók egyéni képességeihez és a társadalmi elvárásokhoz igazodó legjobb tudás kialakítása, a tanulóhoz való képességek minőségi alapozása.

Az iskola kezdeti szakaszában azokat a tanulóhoz szükséges képességeket fejlesztjük célzottan, amelyekkel a későbbi évek során, mint eszköztudással számolunk. A biztos alaptudás, az egyéni képességeknek megfelelő szövegértés, és logikai készségek a feltételei a későbbi tanulási hatékonyságnak. A kisgyermekkorban kialakított tanulóhoz való belső motiváció nyomán jutnak el a tanulók önbizalmukat megerősítő sikerélményekhez, s válik a jól alkalmazott tanítási módszer a tanulóhoz szükséges igény és szorgalom alapjául.

Iskolánk mindenpedagógusa arra törekszik, hogy a tanulók tanulóhoz szükséges alapkészségeit és kialakítsa és folyamatosan fejlessze. Ehhez az első két évben a tanításra, egyéni

készségfejlesztésre helyezve a hangsúlyt az értékelés csupán a belső motiváció erősítését szolgálja. Az alapvető olvasási-írási, matematikai készségek kialakulása után tanítjuk eszközként használni a megszerzett tudást, s értékeljük a teljesítményt, vigyázva, hogy a tanulási, fejlődési kedvet megtartsuk tanítványainkban. A logikusan feldolgozható ismeretanyag számonkérésénél hangsúlyt helyezünk a logikus feleletre, ösztönözve tanulóinkat az értelmes tanulásra. A tanulási időkre egyénileg megtanulható, elkészíthető feladatokat adunk.

Intézményünk 5. évfolyamán bevezettük a „**Tanulás tanulása**” elnevezésű foglalkozást, melynek során a tanulók elsajátítják azokat a módszereket és eljárásokat, amelyek megkönnyítik a felső tagozatos tantárgyak tananyagainak megtanulását.

2.3.13. A NAT kiemelt kompetenciafejlesztési feladatai

Az Európai Unióban kulcskompetenciákon azokat az ismereteket, készségeket és az ezek alapját alkotó képességeket és attitűdöket értjük, amelyek birtokában az Unió polgárai egyrészt gyorsan alkalmazkodhatnak a modern világ felgyorsult változásaihoz, másrészt a változások irányát és tartalmát cselekvően befolyásolhatják. A tudásalapú társadalomban felértékelődik az egyén tanulási képessége, mert az emberi cselekvőképesség az élethosszig tartó tanulás folyamatában formálódik.

A NAT által kiemelt kulcskompetenciák

- Anyanyelvi kommunikáció
- Idegen nyelvi kommunikáció
- Matematikai kompetencia
- Természettudományos és technikai kompetencia
- Digitális kompetencia
- Szociális és állampolgári kompetencia
- Kezdeményezőképesség és vállalkozói kompetencia
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség
- A hatékony, önálló tanulás

Iskolánk pedagógiai gyakorlata a preventív szemléletű kompetencia-fejlesztésen alapul. Az oktatás-nevelés folyamatában a tanuló sokoldalú fejlesztése történik, melynek során hosszú távon alkalmazható ismeretekkel, képességekkel igyekszünk gyarapítani személyiségét, intellektusát. Az iskola az egész gyermeket látja, és a felnőtt életre igyekszik felkészíteni.

A Nat által kiemelt kulcskompetenciák ebben a folyamatban a következőképpen kapnak helyet.

Anyanyelvi kommunikáció

Az anyanyelvi kommunikáció magában foglalja a fogalmak, gondolatok, érzések, tények, vélemények kifejezését és értelmezését, megőrzését és közvetítését, valamint a helyes, öntudatos és alkotó nyelvhasználatot az élet minden területén. Az anyanyelvi kommunikáció az anyanyelv elsajátításának folyamata és eredménye, amely természeténél fogva kapcsolódik az egyén kognitív képességeinek fejlődéséhez. Az anyanyelvi kommunikáció feltétele a megfelelő szókincs, valamint a nyelvtan és az egyes nyelvi funkciók ismerete.

Iskolánk nagy hangsúlyt helyez az olvasási készség belső motivációra épülő kialakítására, az olvasás megszerettetésére, anyanyelvünk művelésére. Az olvasás eszközszintű tudása elengedhetetlen a megfelelő iskolai teljesítményhez, s a felnőtt életben való boldoguláshoz.

Az olvasási technika kialakulása egyénekenként eltérő időráfordítást igényel, s minden esetben az időráfordítással egyenes arányban fejlődik.

A szóbeli kifejezőkészséget valamennyi tanóránkon, szereplések alkalmával, és a beszélgetős Csendes percekben gyakoroltatjuk. A szövegértés a szókincs, a fogalmi rendszer gazdagságától és a logikus gondolkodás szintjétől függ. Ezeket a területeket a különböző tantárgyakban célzottan fejlesztjük.

Idegen nyelvi kommunikáció

Az idegen nyelvi kommunikáció olyan képességekre és készségekre is támaszkodik, mint a közvetítés az anyanyelv és az idegen nyelv között, valamint más kultúrák megértése. A kommunikatív nyelvi kompetencia lexikális, funkcionális, grammatikai és szövegalkotási ismereteket, valamint szocio- és interkulturális készségeket feltételez.

A magyar nyelv elkülönül az európai nyelvektől, közvetlen nyelvrokonságra nem tud támaszkodni a németet vagy az angol nyelvet tanuló. Ezért már gyermekkorban célszerű az első idegennyelvvvel megismertetni tanulóinkat. Az anyanyelvi tudás elsődlegessége mellett idegennyelv ismeretére is szükség van.

Negyedik évfolyamtól tanulóink angol nyelvi órákon vesznek részt.

Matematikai kompetencia

A matematikai kompetencia kialakításához elengedhetetlen az olyan meghatározó bázisképességek fejlesztése, mint a matematikai gondolkodás, az elvonatkoztatás és a logikus következtetés. E kompetencia összetevőit alkotják azok a készségek is, amelyekre támaszkodva a mindennapi problémák megoldása során a matematikai ismereteket és módszereket alkalmazzunk.

A matematikai kompetencia kialakulásában, hasonlóan más területekhez, az ismeretek és a készség szintű tevékenységek egyaránt fontos szerepet töltenek be.

A matematikai ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek, struktúrák, az alapműveletek és az alapvető matematikai fogalmak, jelölések és összefüggések készség szinten alkalmazható tudását.

A matematikai kompetencia azt jelenti, hogy felismerjük az alapvető matematikai elveket és törvényszerűségeket a hétköznapi helyzetekben, elősegítve a problémák megoldását a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. E kompetencia teszi lehetővé a törvényszerűségek felismerését a természetben, és alkalmassá tesz az érvek láncolatának követésére, a matematika nyelvén megfogalmazott törvények megértésére.

Iskolánk tantárgyi struktúrájának legkiemeltebb területe a matematika. A kerettanterv emelt óraszámú matematika tananyagát tanítjuk, emelt számú gyakorló óra biztosításával. A tantárgy alapjait az alsó tagozatos évfolyamokon szerzik meg tanulóink, a biztos alapműveleti tudás a kulcsfontosságú mérések anyaga. A megértésre, a műveleti gondolkodás kialakulására külön gondot fordítunk oktatási módszertanunkban.

A felső tagozaton tanított fizika és kémia tantárgyak tananyaga a tanulók matematika tudását is erősíti.

Természettudományos és technikai kompetencia

A természettudományos kompetencia az ismereteknek és készségeknek azt a rendszerét jelöli, amely segít abban, hogy megismerjük, illetve megértsük természetes és mesterséges

környezetünket, és ennek megfelelően irányítsuk cselekedeteinket. A technikai kompetencia ennek a tudásnak az alkotó alkalmazása az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében.

A természettudományos és technikai kompetencia magában foglalja a fenntarthatóság, azaz a természettel hosszú távon is összhangban álló társadalom feltételeinek ismeretét, és az annak formálásaért viselt egyéni és közösségi felelősség elfogadását.

A természettudományok esetében elengedhetetlen a természet működési alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek és technológiai folyamatoknak az ismerete, de ismerni kell az emberi tevékenységeknek a természetre gyakorolt hatásait is. A természettudományos és technikai kompetencia kritikus és kíváncsi attitűdöt alakít ki az emberben, aki ezért igyekszik megismerni és megérteni a természeti jelenségeket, a műszaki megoldásokat és eredményeket, nyitott ezek etikai vonatkozásai iránt, továbbá tiszteli a biztonságot és a fenntarthatóságot.

Iskolánkban a természettudományos gondolkodás kialakítása először az alsó tagozat módszertani törekvéseiben kap hangsúlyt. Fontosnak tartjuk, hogy tanulóinkban tapasztalatokra épülő ismeretszerzéssel, magas minőségű tartalommal rendelkező természettudományos fogalmi rendszert alakítsunk ki. Nem a verbalitás szintjén, hanem tényleges, tapasztalati asszociációs szinten. A valóság megfigyelése, a tapasztalatok elemzése során a tanulók elhelyezik önmagukat, az embert a teremtettségben, mint annak felelősséggel felruházott szerves részét. A megfigyelések, tapasztalatok mellett a műveleti gondolkodás kialakulására is hangsúlyt helyezve alapozzuk meg tanulóink természet iránti érdeklődését, és mutatunk rá a tudományág fontosságára.

Tanulmányi kirándulásaink során a tanulók alaposabban megismerkednek lakóhelyünk természeti környezetével, valamint az adott természeti környezet sajátosságaival. Részt vesznek természetismereti, környezetvédelmi vetélkedőkön, bemutatókon.

A természet közvetlen megismerése nyomán felső tagozaton több diák számára lesz érdekes a fizika, biológia, kémia tanulása, s nem csupán egy tantárgy kötelező tananyagát látják benne.

Digitális kompetencia

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (információs és kommunikációs technológia, a továbbiakban IKT) és a technológiák által hozzáférhetővé tett, közvetített tartalmak magabiztos, kritikus és etikus használatát a társas kapcsolatok, a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén.

A digitális kompetencia magába foglalja a főbb számítógépes alkalmazásokat – szövegszerkesztést, adattáblázatok, adatbázisok, információtárolást és-kezelést, az internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikációt. Ide tartozik a komplex információ előállítását, bemutatását és megértését elősegítő eszközök használata is.

Iskolánk IKT eszközökkel való ellátottsága évről-évre fejlődik. A tanulók digitális kompetenciáinak fejlesztése nem szorítkozik csupán az informatika órákra. Ezért a szabadon felhasználható órakeretből nem növeltük az informatika órák számát. Ellenőrzött, támogató körülmények között végeznek különböző tantárgyakból kutatást, anyaggyűjtést az interneten. Az informatika óra a gyakorlati tapasztalatok elméleti háttérét tudatosítja, illetve egyszerű programozási ismeretek, stb. nyújtásával az eszközök működési elvét mutatja be.

Szociális és állampolgári kompetencia

A közjó iránti elkötelezettség és tevékenység felöleli a magatartás minden olyan formáját, amelynek révén az ember hatékony és építő módon vehet részt az egyre sokszínűbb társadalmi és szakmai életben, továbbá – ha szükséges – képes a konfliktusok megoldására. Az állampolgári kompetencia lehetővé teszi, hogy a társadalmi folyamatokról, struktúrákról és a demokráciáról kialakult tudást felhasználva aktívan vegyünk részt a közügyekben. E kompetencia alapja az a

sokféle képességre épülő készség, hogy az ember különféle területeken tud hatékonyan kommunikálni, figyelembe veszi és megérti a különböző nézőpontokat, tárgyalópartnereiben bizalmat kelt, és empátiával fordul feléjük.

Az attitűdök vonatkozásában az együttműködés, a magabiztosság és az integritás a legfontosabb.

A keresztyén iskola tanulói tudják, hogy nem önmaguknak és nem öncélúan élnek. Már első osztályos koruktól kezdve neveljük őket az egymásra figyelésre, az együttműködő társas magatartásra. A bibliai tanítások alapján felhívjuk figyelmüket társadalmi szerepükre, a másik ember iránti felelősség felvállalására. Az iskolában, a gyülekezetekben elsajátítják azokat a csoportnormákat, amelyek alkalmassá teszik őket a felnőttkori társadalmi szerepvállalásra.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

A kezdeményezőképeség és a vállalkozói kompetencia segíti az embert, hogy igyekezzék megismerni tágabb környezetét, és ismeretei birtokában képes legyen a kínáló lehetőségek megragadására. Ez tudást, kreativitást, újtásra való törekvést és kockázatvállalást jelent, valamint azt, hogy az egyén céljai érdekében terveket készít és valósít meg. Alapját képezi azoknak a speciális ismereteknek, készségeknek és magatartásformáknak, amelyekre a mindennapi életben, a társadalomban és a munkahelyen szükség van.

Olyan készségek, képességek tartoznak ide, mint a tervezés, a szervezés, az irányítás, a vezetés, a feladatok megosztása, az elemzés, a kommunikáció, a jó ítélőképesség, a tapasztalatok értékelése, a kockázatfelmérés és-vállalás, a munkavégzés egyénileg és csapatban, valamint az etikus magatartás.

Iskolánk pedagógiai módszertana támogatja ezeknek a magatartásformáknak a kialakítását az egyes tanuló egyéniségéhez alkalmas módon. A matematikai logika fejlesztése nem elszigetelt területként mutatkozik meg a tanulók tudásában, hanem életük valamennyi mozzanatát befolyásoló tényezőként. Az ok-okozati összefüggések, a logikus tervezés, a feladatok részekre bontása, a dolgok mérlegelése, valóságtartalmuk vizsgálata, mind olyan tulajdonságokat alakít ki tanulóinkban, ami az élet minden területén hasznukra válik. A tanulási folyamatban hosszú távon megtartott belső motiváció segíti a tanulók önbecsülésének és kezdeményezőkétségének megtartását. Az etikus magatartást nevelői hatásokkal, a család és az iskolalelkész támogatásával alakítjuk tanulóinkban.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség magában foglalja az esztétikai megismerést, illetve az elképzelések, képzetek, élmények és érzések kreatív kifejezésének elismerését, befogadását mind a hagyományos művészetek nyelvén, mind a média segítségével, különösen az irodalomban, a zenében, a táncban, a drámában, a bábjátékban, a vizuális művészetekben, a tárgyak, épületek, terek kultúrájában, a modern művészeti kifejezőeszközök, a fotó és a mozgókép segítségével.

Olyan képességek és készségek értendők ide, mint a művészi önkifejezés, a művészi érzék, a műalkotások és előadások értelmezése és elemzése, a saját nézőpont összevetése mások véleményével,

Iskolánk az emberi teljesség irányát mutatja fel tanulóinak. Ennek fontos területe a művészetek iránti érzékenység, és annak megértését szolgáló ismeretanyag. Alsó tagozaton a tanulók számára időt és lehetőséget biztosítunk a rajzoláshoz, a kreatív munkák végzéséhez, és a napi éneklés is szerepet kap a kicsik életében. A gyakorlással alakuló saját képességekkel közelebb kerülnek a művészetek megértéséhez, műveléséhez. A délutáni alapfokú művészeti iskolai tanszakok kiegészítik a tanórai ismereteket, alkotási lehetőségeket. A tanulók a rendszeres színházlátogatásokon keresztül indulnak el a színházi világ felé.

A hatékony, önálló tanulás

A hatékony, önálló tanulás azt jelenti, hogy az ember képes kitartóan tanulni, saját tanulását megszervezni egyénileg és csoportban egyaránt, ideértve a hatékony gazdálkodást az idővel és az információval. Felismeri szükségleteit és lehetőségeit, ismeri a tanulás folyamatát. Ez egyrészt új ismeretek szerzését, feldolgozását és beépülését, másrészt útmutatások keresését és alkalmazását jelenti. A hatékony és önálló tanulás arra készíti a tanulót, hogy előzetes tanulási és életpasztaalataira építve tudását, a képességek együttesére támaszkodó készségeit a legkülönbözőbb helyzetekben alkalmazza: tanulási és képzési folyamataiban, otthon, valamint a munkában egyaránt. A motiváció és a magabiztosság e kompetencia elengedhetetlen eleme.

Az iskola legfontosabb feladata, hogy használható ismereteket, tapasztalatokat és képességeket munkáljon ki a rábízott növendékekben. A biztos alapismeretek, az iskolánk módszertani alapjában kinyilvánított eszközszintű tudás kimunkálása az olvasás-szövegértés és a matematikai logika területén jelentik az élethosszig való tanulás képességének alapjait az egyes tanuló számára.

Az eszköztudás kialakítása olyan módszerekkel párosul, amelyek igyekeznek megtartani a tanulók belső motivációját a tanuláshoz, de egyben tudatosítani bennük kötelességeiket is. Ennek kialakításához életkorilag és egyénileg eltérő nevelési eszközöket alkalmazunk.

2.4. Mindennapos testnevelés célkitűzései és megvalósítása

- Minden testnevelési órán és minden testmozgási alkalmon kerüljön sor megfelelő keringési- és légző-rendszeri terhelésre.
- Alkalmazzon az eltérő testi adottságú gyermekek számára is megfelelő, örömet adó, sikerélményt nyújtó mozgásformákat.
- A tanulók kapjanak kellő elméleti ismeretet az ún. életmód sportágak felnőttkori gyakorlásához.
- Minden testnevelési órán legyen gimnasztika, benne légzőtorna és a gerinc biomechanikailag helyes használatát automatizáló tartásjavító torna.

A mindennapos testnevelés, testmozgás megvalósításának módját a köznevelési törvény 27.§. (11) bekezdésében meghatározottak szerint szervezzük meg.

Az egészségfejlesztő testmozgás pedagógiai szempontjai:

- Minden gyermek minden nap részt vesz a testmozgás programban,
- minden testmozgási alkalmon megtörténik a keringési- és légző – rendszer megfelelő terhelése,
- minden testmozgás során törekszünk a mechanikailag helyes testtartás kialakítására és fenntartására,
- különös gondot fordítunk a gerinc- és ízületvédelem szabályainak betartására,
- figyelünk arra, hogy minden alkalom örömet és sikerélményt jelentsen az eltérő adottságú tanulóknak is,
- a testnevelés és a sport személyiségfejlesztő hatásai érvényesülnek a teljes testmozgásprogramban,

- igyekszünk életmód-sportokat, életminőség-sportokat, játékokat és táncokat is megtanítani.

2.5. Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek

Az ismeretszerzés szervezeti keretei:

Megnevezés	Feladatai
Tanóra	Heterogén osztályközösségeknek szervezve, csoportbontás lehetőségével élve, korszerű oktatásszervezési módszerek használatával – különös tekintettel a kooperatív technikák és a projekt módszerek, tanórai differenciálás, tevékenységközpontú oktatás használatára.
Projektoktatás	Meghatározott témával, éves munkatervben jelölve. A projektoktatás során a témaegységek feldolgozása, a feladat megoldása a tanulók érdeklődésére, együttműködésére épül, a probléma megoldása és az összefüggések feltárása útján.
Három hetet meghaladó projekt	Adott témakörben több tantárgy bevonásával szervezve.
Tantárgyi projektek	Adott tantárgy éves programjába illesztve, a projekt módszer használatával feldolgozott téma, témarészlet.
Témahét	3-5 nap a tanórai és a tanórán kívüli foglalkozások keretében szervezve, kiemelten kezelve az egészséges életmód, a környezeti, művészeti nevelés témakörét.
Tantárgy tömbösítés	A szakrendszerű oktatásban, az adott éves intézményi órakeret bizonyos százalékában, felmenő rendszerben.
Műveltségterület tantárgyi bontás nélküli oktatása	Például 1-2. osztályban, magyar műveltségterületen, felmenő rendszerben.
Moduláris oktatás	Tantárgyi modulok használata különböző kompetenciaterületeken.
IKT-val támogatott tanóra	A tanórák %-ban való meghatározása felmenő rendszerben.

2.6. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

A pedagógus az általa tanított tantárgyakból – a tanuló teljesítményét, előmenetelét tanítási év közben rendszeresen értékeli. Az első évfolyamon és 2. évfolyam félévkor a tanult tantárgyakban nyújtott teljesítményt szóvegesen értékeli.

A használt minősítések:

- kiválóan teljesített,
- jól teljesített,
- megfelelően teljesített,
- felzárkóztatásra szorul.

2. évfolyam év végétől a félévi és az év végi minősítés is osztályzattal történik. A félévi és az év végi osztályzatot az érdemjegyek alapján határozzuk meg. Az év végi osztályzatot a nevelőtestület osztályozó értekezleten áttekinti. Az évközi érdemjegyeket és az év végi osztályzatokat szóbeli szóveges értékeléssel is kiegészítjük. A tanuló tudásának értékelésénél és minősítésénél a következő érdemjegyeket és osztályzatokat használjuk:

- jeles (5),
- jó (4),
- közepes (3),
- elégséges (2),
- elégtelen (1).

A tanuló magatartásának és szorgalmának értékelését és minősítését az osztályfőnök – az osztályban tanító pedagógusok véleményének kikérésével – végzi. Az iskolánkban használt érdemjegyek és osztályzatok:

Magatartás értékelésénél és minősítésénél:

- példás (5),
- jó (4),
- változó (3),
- rossz (2),

Szorgalom értékelésénél és minősítésénél:

- példás (5),
- jó (4),
- változó (3),
- hanyag (2).

Az osztályzatról a tanulót és a szülőket félévkor értesítő, év végén bizonyítvány útján értesítjük.

A magántanulók félévkor és év végén vizsgát tesznek. A vizsga anyaga az adott tantárgy adott évfolyamra vonatkozó követelménye. A vizsga írásbeli és szóbeli részből áll. Az írásbelikre a dolgozatokra érvényes %-os értékek vonatkoznak. Kétes jegy esetén az írásbeli jegy a döntő.

A vizsgabizottság tagjai az osztályban tanító tanárok. A kijavított írásbeli dolgozatot lehetőség szerint egy másik azonos szakos is leellenőrzi.

A szakértői bizottság véleménye alapján egyes tantárgyak érdemjegyekkel és osztályzatokkal történő értékelése és minősítése alól felmentett tanulók félévkor és év végén szöveges értékelést és minősítést kapnak.

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette. A magasabb évfolyamba lépés követelményei a helyi tantervekben az adott tantárgyknál „A továbbhaladás feltételei az .... évfolyam végén” táblázatokban találhatóak.

A szöveges értékelés a törvénynek megfelelően a **“kiválóan teljesített”, “jól teljesített”, “megfelelően teljesített”** vagy **“felzárkóztatásra szorul”** minősítéssel történik.

Az egyes tantárgyakon belül az évfolyamokra meghatározott követelmények teljesítését a munkaközösségek egységes normák alapján bírálják el. Ezen túl a tanulók önmagukhoz, képességeikhez mért teljesítménye (fejlődése, visszaesése) is tükröződik az osztályzatokban.

A rendszeres értékelések között megfelelő arányban vannak a szóbeli és írásbeli, a napi felkészülést és a témazáró, illetve átfogó témacsoportot érintő teljesítmény eredményességét mérő osztályzatok.

2.6.1. Alapelveink az értékelés során:

A gyermek iránti tiszteletet az értékelés során is meg kell adni. Ennek a tiszteletnek a megnyilvánulása, hogy figyelembe vesszük a tanulók adott életkorhoz kapcsolódó vélhető és tipikus valamint egyéni sajátosságait, speciális igényeit, az értékelés során törekszünk a pozitív hangvételi, nevelő jellegű, lehetőség szerint bátorító, biztató és fejlődést segítő megfogalmazásra és értékelésre, melynek célja, hogy a tanuló az adott területen, témakörön belül fejlődjön. Az értékelés során objektivitásra törekszünk. Az elsajátított ismereteket, összefüggéseket mérhető módon, pontozással értékeljük. A tanév elején az egyes tantárgyak követelményeit a tanulók tudomására kell hoznunk. Az egyes tantárgyak egységes iskolai követelményrendszerét minden tanár köteles betartani. A szaktanár minden tanév első óráján köteles ismertetni saját értékelési rendszerét, a hiányzások, mulasztások következményeit, a pótlási és javítási lehetőségeket.

2.6.2. A tantárgyi értékelés formái, szempontjai:

Az eredményes előrehaladás érdekében fontos a tanulók munkájának és tudásának rendszeres ellenőrzése és értékelése, amely folyamatos szóbeli értékeléssel valósulhat meg. A számonkérés alapja a kerettantervben rögzített, és a tematikai egységeknél is szereplő, az adott év tananyagához tartozó követelmények rendszere.

2.6.3. Az értékelés típusai:

- a **tanév eleji diagnosztizáló mérés** segíti a tanítót a tanulók előzetes ismereteinek feltérképezésében, útmutatást ad a tanulócsoporthoz szabott tanítási módszerek, eljárások kiválasztásában.
- folyamatos **formatív értékelés:** célja elsősorban a tudás, a teljesítmény változásának követése, visszaigazolása a megerősítés, a fejlesztés és a korrigálás érdekében

- **szummatív értékelések** pl. a témazáró dolgozatok, fogalmazások, év végi felmérések. Tájékoztatják a pedagógust, a tanulót és a szülőt a tanuló teljesítményéről a helyi tantervben rögzített követelményekhez viszonyítva.

2.6.4. Értékelési szempontok:

- A pedagógus folyamatosan végezzen az osztályában személyre irányuló értékelést,
- illetve visszatérően az osztályt érintő, teljes körű értékelést is,
- az értékelés döntően személyre szóló, fejlesztő legyen, vagyis a tanuló aktuális teljesítményét saját korábbi teljesítményéhez is viszonyítsa,
- a tanár változatosan, árnyaltan értékelje a tanulók munkáját. A tanári értékelés formáját tekintve lehet verbális vagy nonverbális, ill. szóbeli vagy írásbeli visszajelzés (ez utóbbiak egy szótól a szövegig terjednek),
- az értékelés legyen konkrét, objektív, könnyen és jól dokumentálható,
- a tanuló minden szóbeli és írásbeli produktumát értékeljük, lehet néhány szavas vagy mondatos,
- alkalmazzuk az önellenőrzést, önértékelést, ítéletalkotást, vitát, fordítsunk gondot ezek fejlesztésére,
- fontos, hogy a tanulók az ellenőrző, értékelő feladatok elvégzése után maguk is pontosabb képet alkothassanak saját és társaik képességeiről, felismerjék hiányosságait, érezzék szükségét a hiányok pótlásának, a hibák kijavításának,
- a tanulók munkájának megítélésében hangsúlyos szerepet kapjon a szóbeli és az írásbeli kommunikációs készség: az írás, a helyesírás, az olvasás, a szóbeli és az írásbeli szövegalkotás értékelése,
- a reális és ösztönző értékelés alapja a tanulók tudásának, teljesítményének alapos ismerete. E tekintetben nagy jelentősége van a folyamatos megfigyelésnek, adatgyűjtésnek, az adatok rendszerezésének, reflektálásának,
- formáló-segítő értékelésre van szükség, vagyis megerősíteni, visszaigazolni, amit a tanuló már tud, amit sikeresen old meg, egyúttal útmutatást adni arra nézve: hogyan emelhetné tudását, teljesítményét még magasabb szintre.

2.6.5. Az értékelés fajtái:

- szóbeli feladatmegoldás,
- írásbeli feladatmegoldás,
- cselekvés, részvétel dramatikus módszertani feladatokban
- vizuális megjelenítés,
- szóbeli felmérés,
- írásbeli felmérés,
- szóbeli felelet: a tanuló beszámol az adott tanítási órára feladott tananyagból. A tanulók előzetes bejelentés nélkül szóban feleltethetők az órákon. A feleletet szóbeli (vagy számjegyekkel történő) értékelés követi.
- írásbeli felelet: A tanuló számonkérése az adott tanítási órára feladott tananyagból.

Egy-két tanóra tananyagát foglalja magában.

- szóbeli beszámoló,
- szóbeli házi feladat,
- írásbeli házi feladat,
- témazáró dolgozat: Nagyobb tanulási ciklusok lezárását követő értékelés. Egy tanítási napon 2 dolgozathoz több nem írható, ezért a tanulókkal a dolgozatok időpontját előre ismertetni kell. (A tanuló hiányzása esetén a felmérést és az értékelést későbbi időpontban pótolni kell.) Az értékelés során a tanulók teljesítményéről összesítést kell készíteni, amely százalékos kimutatást és rövid elemzést is tartalmazzon. A tanuló joga, hogy az írásbeli munkáját, annak beszédétől számított 10 tanítási napon belül kijavítva és értékelve megtekinthesse. A szülő joga, hogy a fogadóórán gyermeke dolgozatait, írásbeli feleleteit megtekinthesse.
- feladatlap,
- kiselőadás: Egy adott téma önálló feldolgozása és előadása
- előre elkészített hozzászólás,
- műsorrészlet,
- memoriter elmondása,
- társas feladatokban felelősségvállalás
- csoportmunkában, projektmunkában való együttműködés
- önálló gyűjtőmunka
- az egész osztály munkáját elősegítő tantárgyi munka
- tantárgyi versenyeredmények
- alternatív értékelési módok (pl. rajz, táblázat, képregény, stb.)
- gyakorlati munkák
- órai munka: Az órai munkába való bekapcsolódás, órai munkavégzés minősége.

Tanulóink értékelésekor az ötfokozatú osztályzatskálát használjuk. A kiemelkedő tantárgyi teljesítményt a digitális naplóban az év végi jegynél **D**-betűvel jelezzük. A bizonyítványban a jegyzet rovatba a következő bejegyzés kerül: **“... tantárgyból dicséretben részesül”**.

Ha egy tanuló év végén legalább négy tantárgyból kap dicséretet és a magatartás és a szorgalom jegye is 5-ös, akkor **nevelőtestületi dicséretben** részesül.

Az alsó tagozatosok értékelésére 1. évfolyam félévére és év végére, valamint a 2. évfolyam félévére tanítóink szöveges értékelést dolgoztak ki. A tanév végén az egész évben nyújtott teljesítményt értékeljük. Az érdemjegyek minimális száma havonta 1. Az egyes tantárgyak speciális értékelési szempontjai a helyi tanterv tantárgyi részében található.

2.6.6. Értékelés az alsó tagozaton

2.6.6.1. Az 1-2. évfolyamon a szöveges minősítés formája és tartalma:

Az 1. évfolyam év végi szöveges minősítésének mondatbankját az alsós munkaközösség állította össze az év végi követelmények figyelembevételével. A mondatok bekerülnek a digitális naplóba. Év végén onnan kerül kinyomtatásra a bizonyítvány. Az 1. és a 2. évfolyam félévi szöveges értékelése szintén így készül.

2.6.6.2. A tantárgyi érdemjegyek megállapításának a szempontjai az alsó tagozaton:

	5	4	3	2	1
Ismerete	biztos	nem teljes körűen biztos	felszínes, hiányos	nagyon hiányos	alapvetően hiányos
A szakkifejezéseket	tudja, mindig helyesen használja	tudja	hiányosan tudja	jelentős hiányokkal tudja	nem tudja
A tanult eljárásokat	kiválóan alkalmazza	jól alkalmazza	hibákkal alkalmazza	sok hibával alkalmazza	nem alkalmazza
Írásbeli, szóbeli beszámolóí során	önálló	kisebb segítségre szorul	csak részben önálló	segítséggel sem önálló	segítséggel sem képes
Az összefüggéseket	meglátja, felfedezi	érti	részben érti	ritkán érti	nem érti
A tanultak rendszerbe illeszkedést	önállóan végzi	kevés segítséggel végzi	sok segítséggel végzi	csak segítséggel tudja elvégezni	segítséggel sem tudja elvégezni
Írásbeli munkája	91%-100%	76%-90%	56%-75%	40%-55%	0-39%
Szóbeli felelete közben	nem igényel tanári kiegészítést	1-2-szer igényel tanári segítséget	többször igényel tanári megsegítést	folyamatosan segítséget igényel	segítséggel sem képes felelni

2.6.7. Tantárgyi érdemjegyek megállapításának szempontjai a felső tagozaton

	5	4	3	2	1
Ismerete	biztos	nem teljes körűen biztos	felszínes, hiányos	nagyon hiányos	alapvetően hiányos
A szakkifejezéseket	tudja, mindig helyesen használja	tudja	hiányosan tudja	jelentős hiányokkal tudja	nem tudja

A tanult eljárásokat	kiválóan alkalmazza	jól alkalmazza	hibákkal alkalmazza	sok hibával alkalmazza	nem alkalmazza
Írásbeli, szóbeli beszámoló	önálló	kisebbségi segítségre szorul	csak részben önálló	segítség nélkül sem önálló	segítség nélkül sem képes
Az összefüggéseket	meglátja, felfedezi	érti	részben érti	ritkán érti	nem érti
A tanultak rendszerbe illeszkedését	önállóan végzi	kevés segítséggel végzi	sok segítséggel végzi	csak segítséggel tudja elvégezni	segítség nélkül sem tudja elvégezni
Írásbeli munkája	91%-100%	75%-90%	55%-74%	31%-54%	30% vagy alatta
Szóbeli felelete közben	nem igényel tanári segítséget	1-2-szer igényel tanári segítséget	többször igényel megsegítést	folyamatosan segítséget igényel	segítség nélkül sem képes felelni

2.6.8. A félévi és év végi tantárgyi osztályzatok megállapításának módja

- a félévi és év végi tantárgyi osztályzat megállapítása a szaktanár kompetenciája
- az osztályzat kialakításánál a félév/tanév során szerzett tantárgyi osztályzatok átlagának számítása a legfőbb szempont.
- átlagszámításnál a témazárók, felmérések jegyei duplán számítanak.
- ha az átlagszámítás eredménye egész jegy, ezt kell félévi/év végi osztályzatként beírni, ettől semmilyen indokkal nem lehet eltérni.
- ha az átlagszámítás eredménye nem egész szám, akkor a szaktanár mérlegelésén múlik, hogy - a gyerek munkáját, személyiségét, képességét és szorgalmát ismerve - a jobb vagy a gyengébb osztályzatot adja-e. Ilyen esetben lehet, de nem kötelező, a matematikai kerekítés szabályát alkalmazni.
- ha az osztályfőnök nagy eltérést észlel az átlagszámítás és a szaktanár által adott osztályzat között, akkor szükséges a kettőjük közötti konzultáció.
- amennyiben a megbeszélés során nem születik megegyezés, az igazgató vagy igazgatóhelyettes bevonásával újabb konzultációt kezdeményezhet bármelyik fél. Ekkor a háromjuk szavazata alapján, egyszerű többséggel kell eldönteni a vitatott érdemjegyet.

2.6.9. Mérések az egyes évfolyamokon

- **1. évfolyam**
  - A DIFER-ben szereplő tesztek diagnosztikus képet nyújtanak a tanulók készségeinek fejlettségéről, megmutatják, hogy mely területeken szükséges a gyermekeket fejleszteni.

A mérések alapján dönti el a pedagógus, hogy kit kell eseleg szakértői vizsgálatra küldeni.

- **4. évfolyam**

- Minden tanulónak egy alkalommal részt kell vennie elektronikus alapon működtetett mérőeszközök alkalmazásával történő diagnosztikus készség és képesség mérésben olvasásból, matematikából és természetismeretből.

- **6-8. évfolyam**

- Országos kompetenciamérés magyar és matematika tantárgyakból.
- Idegen nyelvi mérés angol nyelvből.

Év elején diagnosztizáló bemeneti méréseket végzünk. Alsó tagozaton magyar, matematika és környezetismeret tantárgyakból.

4-8. évfolyamig, a tavaszi időszakban elvégezzük a tanulók fizikai állapotának felmérését, testnevelés órákon.

Az osztályfőnökök hatásköre az osztályközösségek, egyének neveltségi szintjének mérése. Minden évfolyamon évente egy alkalommal ajánlott az osztályfőnököknek a szociometriai vizsgálat elvégzése.

2.7. Az otthoni, a napközis és a tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei

2.7.1. Általános elvek házi feladatok adásánál

A házi feladatok adásánál szem előtt kell tartani a tanulók teherbírását, illetve délutáni elfoglaltságaikat (művészeti képzés, szakkörök, versenyek, pályázatokra való készülés). A napi leterheltség figyelembevételével összesen maximum másfél – két óra tanulást igénylő házi feladat adható a diákoknak.

Házi feladat nem lehet feldolgozatlan, ismeretlen, új anyag, csak a tanultak bevésését illetve gyakorlati alkalmazását elősegítő feladat. Hosszabb terjedelmű vers memorizálása, házi fogalmazás készítése, írásbeli gyűjtő munka, esszé írása csak fokozatosan, több napos határidővel adható fel.

Hétfvégén a gyermeknek szüksége van kikapcsolódásra, feltöltődésre (sportolás, kirándulás, túra, elegendő alvás), ezért pénteki napon is csak annyi házi feladatot kaphat, amennyit egyéb napokon. Természetesen, ha betegség miatt vagy egyéb okból kifolyólag huzamosabb ideig hiányzott a tanuló, a tanári segítségnyújtás mellett a hétfvége a legalkalmasabb időpont arra, hogy hiányosságait bepótolja.

Hosszabb tanítási szünetek idejére javasoljuk kötelező olvasmányok illetve ajánlott irodalom olvasását, hosszabb versek memorizálását, vagy gyakorlását.

2.7.2. A napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei

Korosztály	A felkészülés módja	Betartását koordinálja
1-4. évfolyam Napköziotthon	Az iskolában készülnek a következő tanítási napra, maximum 60 perces tanulási időben. Otthoni felkészülésre készség, és képességfejlesztő feladatot kapnak, egy órát meg nem haladó mennyiségben.	Osztályfőnök Napközis nevelő

2.7.3. A tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei

Korosztály	A felkészülés módja	Betartását koordinálja
5-8. évfolyam Tanulószoba	Az iskolában készülnek a következő tanítási napra (a kutató-és gyűjtőmunkát kivéve). Másnapi felkészülésük átlag napi 1,5 – 2 óra alatt megvalósítható legyen. Az egy tantárgyból adott feladat mennyisége a fél órát ne haladja meg.	osztályfőnök, munkaközösségek tanulószoba vezető

2.7.4. Az egész napos oktatási formában történő felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei

Az 1. és 2. évfolyamon működő egész napos iskolai rendben napi 2 önálló tanulás áll rendelkezésre a házi feladatok iskolai elvégzésére. Ezt a gyermekek tanítói felügyelet mellett és egyéni segítségnyújtással végzik. Munkájukat a pedagógus minden esetben leellenőrzi és értékeli. Hét közben otthoni házi feladat nem adható. A gyerekek egyedül az olvasás gyakorlását végzik otthon, szülők segítségével, az egyéni meghallgatás érdekében. A gyermekek hét során végzett tevékenységeit a szülők hét végén tekinthetik meg, és ellenőrizhetik le. Ekkor a gyermekek hazaviszik mindazokat a könyveket, füzeteket, melyekben a hét folyamán dolgoztak.

A memoriterek megtanulása az egész napos oktatási formában is otthoni feladat, melyre a pedagógusok megfelelő időt biztosítanak.

2.8. A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei

Az alsó tagozatban a biztos alapozásra fektetjük a hangsúlyt: az olvasás, az írás, a számolás, a beszédképesség fejlesztése terén.

Az egységes alaptevékenységet osztályszerkezetben végezzük.

Minden évfolyamon, ahol a tanulói létszám eléri vagy meghaladja a 26 főt, ott a differenciált tanulásszervezés mellett, a tantárgyi rendszerbe belép a csoportbontás; idegen nyelv, informatika, magyar nyelv és irodalom valamint matematika tantárgyak esetében.

Az alapképzést kiegészítő, nem kötelező tanórai foglalkozások indításának elvei, feltételei:

- Tartalma, követelménye legyen összefüggésben a pedagógiai program cél- és feladatrendszerével.
- Biztosított legyen a személyi, és tárgyi feltétel, valamint az eszközrendszer a képzés teljes idejére.

A tanulók által választható foglalkozások minimális létszámánál a törvényben meghatározottak az irányadók. Ezeket a foglalkozásokat a magasabb évfolyamra lépés szempontjából kötelező tanórai foglalkozásként kezeljük. A tanulók és szülők aláírásukkal igazolják, hogy értesültek a tanuló által igénybe vett választható foglalkozás látogatásának feltételeiről. A tanév során meghatározó, hogy a tanítást és a tanulást a gyermekek érdekének és az alaptevékenység hatékonyságának figyelembevételével szervezzük.

2.9. A településen élő nemzetiségek kultúrájának megismerése

Biharkeresztes, közvetlenül a román határ mentén helyezkedik el. A településen Román Kisebbségi Önkormányzat működik, mellyel partnerkapcsolatot építettünk ki. Az utóbbi időben a határon túlról egyre többen telepednek le városunkban, aminek következtében intézményünkben növekszik a kettős állampolgárságú tanulók száma (román-magyar). Fontosnak tartjuk megismerni kultúrájukat, népszokásaikat, hagyományaikat.

A helyi tantervben a Hon-és népismeret modult választottuk, ennek tananyaga tartalmazza a tanulók számára a településen élő nemzetiségekről a megfelelő ismereteket.

Az általános iskolai tagozaton a megismerhető sajátosságokat a vizuális kultúra és ének tantárgyak, a vallási szokásokat az ökumenizmus jegyében a hit-és erkölcs tananyagában tanítjuk.

2.10. A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek

Intézményünkben évente felmérjük tanulóink fizikai állapotát. Az általános fizikai teherbíró képesség mérése során leképezhetők az egyes képességeknél felmerülő hiányosságok. Az így feltárt problémás területek a gyermekek életmódjának ismeretével kiegészítve megfelelő kiindulási alapot biztosítanak az egyén, illetve a közösség felzárkóztató, fejlesztő tervének elkészítéséhez.

Iskolánk az új fizikai fitneszmérési rendszert, a NETFIT-et (a Nemzeti Egységes Tanulói Fitnesz Teszt) használja.

A NETFIT 4 fittségi profilban 9 mérés segítségével jellemzi a tanulók állóképességét, erejét, hajlékonyságát és testösszetételét. A mérések eredményei tesztől függően két illetve három zónába kerülhetnek. Egészségzónába, fejlesztési zónába, fokozott fejlesztési zónába.

A NETFIT szoftveres alkalmazása olyan személyre szabott értékelési lehetőséget kínál minden tanuló számára, amely vizuálisan is szemlélteti a fittségi állapotot, valamint konkrét ajánlásokat fogalmaz meg a fejlesztés érdekében.

2.11. Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei

2.11.1. Az iskolai egészségnevelésünk célja,

hogy elősegítse a tanulók egészségfejlesztési magatartásának, életvitelének kialakulását annak érdekében, hogy a felnövekvő nemzedék minden tagja képes legyen arra, hogy folyamatosan nyomon kövesse saját egészségi állapotát, érzékelje a külső és belső környezeti tényezők megváltozásából fakadó, az egészségi állapotot érintő hatásokat és ez által képessé váljon az egészség megőrzésére. A teljes fizikai, szellemi és szociális jól – lét állapotának elérése érdekében az egyénnek vagy csoportnak képesnek kell lennie arra, hogy meg tudja fogalmazni vágyait és az optimális megoldásokat.

Az egészséget tehát alapvetően, mint a mindennapi élet erőforrását, nem pedig, mint életcélt kell értelmezni. Az egészség pozitív fogalom, amely a társadalmi és egyéni erőforrásokat, valamint a testi képességeket hangsúlyozza.

Az egészségnevelés alapjának a prevenciót tartjuk. Fel kell ismernünk és másokkal is felismertetnünk, hogy könnyebb megelőzni a káros hatások kifejlődését, mint kezelni a bajokat. Kisgyermekkorától kezdve nagyon fontos a tudatosság, az automatizmusok elsajátítása, a gyakorlás. Egészségnevelési céljaink megvalósításának konkrét tennivalóit, az egészségfejlesztés iskolai feladatait a Pedagógiai Program 1.3.2. pontja tartalmazza. Az évfolyamokra történő lebontása az 1.3.4. pontban került rögzítésre, a feladatok gyakorlati megvalósítását pedig az 1.3.3. pont foglalja magában.

2.11.1.1. Tanórai tevékenység

Tantárgyi órák keretében foglalkozunk (biológia, osztályfőnöki óra):

5. osztályban: a táplálkozás egészségügyi jelentőségével, a helyes táplálkozás egészségre gyakorolt előnyös hatásaival.

6. osztályban: az egészségügyi felvilágosítással (nemi érés).

7. osztályos tanulóink pályaalkalmassági vizsgálaton vesznek részt.

8. osztályban: a drog, alkohol, dohányzás (szenvedélybetegségek) káros, pusztító hatásaival.

A védőnői szolgálat munkatársai aktívan bekapcsolódnak ebbe a munkába, bemutatókat, előadásokat szerveznek, illetve tartanak.

2.11.1.2. Tanórán kívül szervezett tevékenységek

- vetélkedők, rajpályázatok, csapatversenyek rendezése,
- vöröskeresztes vetélkedő,
- elsősegélynyújtó, balesetmegelőző foglalkozások,

- egészséges táplálkozás érdekében részt veszünk az “Iskolagyümölcs” és az “Iskolatej” programokban
- a mindennapos testmozgást megvalósítjuk, lehetőleg minél több időt töltünk szabad levegőn,
- önismereti játékok.

Nagy gondot fordítunk arra, hogy gyermekeink időben megkapjanak minden védőoltást, eljussanak az összes szűrővizsgálatra, hogy idejében orvoshoz tudjanak fordulni a kiszűrt egészségügyi problémáikkal.

2.11.2. Az iskola környezeti nevelésének elvei

Az iskola környezeti nevelésének hozzá kell járulnia ahhoz, hogy:

- kialakulhasson a felelős, környezettudatos magatartás;
- a tanulók kellő ösztönzést és tudást szerezhessenek a személyes és környezeti értelemben egyaránt ésszerű, a lehetőségeket felismerő és felhasználni tudó egészséges életvitelhez;
- a diákok megértsék a környezetvédelemmel összefüggő kérdések fontosságát, az ezzel kapcsolatos beállítódásaik szilárdak legyenek, és konkrét tevékenységekben alapozódhassanak meg.

Iskolánk feladatának tekinti azt, hogy diákjaink felnőve a megfelelő ismeretekkel, készségekkel és szemlélettel rendelkezzenek, hogy ne csak saját pillanatnyi érdekeik szerint, hanem a Föld egészségnek fennmaradása érdekében cselekedjenek. Ennek érdekében céljaink a következők:

2.11.2.1. Pedagógiai célok

- Az egyetemes természetnek (a Világegyetem egészének), mint létező értéknek tisztelete és megőrzése, beleértve az összes élettelen és élő létezőt, így az embert is, annak környezetével, kultúrájával együtt,
- a Föld egészséges folyamatainak visszaállítása, harmóniára törekvés,
- a bioszféra és a biológiai sokféleség megőrzése,
- az általános célokra vonatkozó érték-és szokásrendszer érzelmi, értelmi, esztétikai és erkölcsi megalapozása,
- az ökológiai gondolkodás kialakítása, fejlesztése,
- rendszerszemléletre nevelés,
- holisztikus és globális szemléletmód kialakítása,
- a szerves kultúra megvalósítása a környezeti nevelésben,
- fenntarthatóságra nevelés,
- a környezetetika hatékony fejlesztése,
- érzelmi és értelmi környezeti nevelés,
- tapasztalatokon alapuló, kreatív környezeti nevelés,
- tolerancia és segítő életmód kialakítása,
- a környezettudatos magatartás és életvitel kialakulásának segítése,

- az állampolgári – egyéb közösségi – felelősség felébresztése,
- az életminőség fogyasztáson túlra mutató alkotóinak keresése,
- az egészség és a környezet összefüggéseinek felismertetése, e képesség kialakítása és fejlesztése,
- problémamegoldó gondolkodás, döntéshozatali képesség fejlesztése,
- globális összefüggések megértése iránti igény felkeltése.

2.11.2.2. Környezeti nevelési tevékenységeink

2.11.3. A különböző tantárgyak környezeti neveléshez kapcsolódó konkrét céljai

Magyar nyelv és irodalom

- ismerjék meg az irodalmi művekben megjelenő természeti és környezeti értékeket, az ember és a természet közötti harmonikus kapcsolatok kialakulását,
- legyenek képesek irodalmi szövegek alapján problémafelvetésekre, vitára, véleményalkotásra, érvelésre,
- erősödjön esztétikai, erkölcsi érzékenységük,
- legyenek képesek lényeges és lényegtelen információk közötti különbségtételre,
- tudjanak hivatalos iratokat (petíciókat, kérvényeket, javaslatokat) készíteni,
- tudatosan készüljenek a "nyelvi környezetszennyezés" elkerülésére.

Történelem

- értsék meg és tudják, hogy hogyan, mikor és milyen emberi tevékenységek révén alakult át a természet,
- vonják le a tapasztalatokat ismereteikből a fenntartható társadalom megvalósítása érdekében,
- tudják értelmezni, hogy hogyan hatottak a környezeti változások a gazdálkodásra, az életmódra, a közösségi normák alakulására,
- ismerjék meg a helyi történelmi értékeket,
- alakuljon ki bennük a hagyományok tisztelete,
- legyenek képesek a globális problémákra megoldásokat keresni a természeti népek példáján keresztül,
- értsék meg az egész világot érintő globális problémákat,
- érezzék az egyén, az állam és a társadalom felelősségét és feladatait a problémák elhárításában, csökkentésében.

Idegen nyelv

- váljanak érzékenyék a természet szeretetére a jól megválasztott szövegek, feldolgozásának segítségével,
- legyenek érzékenyek a hazai környezeti problémákra és ismerjék meg a nyelv segítségével más országok hasonló problémáit,
- tudják más népek ilyen irányú tevékenységeit és ismerjék az idegen országok környezetvédelemmel foglalkozó szervezeteit,
- legyenek képesek a környezetvédelmi problémákra önállóan, csoportmunkában, project munkában választ keresni,
- fejlődjön állampolgári felelősségtudatuk,
- alakuljon ki és fejlődjön a nemzetközi felelősség a környezettel szemben.

Matematika

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket matematikai módszerekkel demonstrálják,
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére,
- tudjanak táblázatokat, grafikonokat készíteni és elemezni,
- tudják megfigyelni az őket körülvevő környezet mennyiségi és térbeli viszonyait,
- váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására,
- ismerjenek konkrét, a valós életből vett példákat, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni,
- alakuljon ki a környezeti rendszerek megismeréséhez szükséges számolási készségük.

Fizika, kémia

- legyenek képesek a környezeti változások megértésére, magyarázatára,
- ismerjék meg az élő szervezetre káros fizikai és kémiai hatások (sugárzások, zaj, rezgés, vegyi anyagok) egészségkárosítását, tudják ezek kibocsátásának csökkentési lehetőségeit,
- ismerjék fel a fizikai és kémiai törvényszerűségek és az élőlények életjelenségei közötti analógiákat, valamint az élő és élettelen közötti kölcsönhatásokat,
- tudják elemezni a környezet változásának törvényszerűségeit, s ennek tudatában legyenek képesek megoldást keresni a globális környezeti problémákra,
- legyenek képesek a környezeti elemek egyszerű vizsgálatára, az eredmények értelmezésére,
- mérjék fel annak fontosságát, hogy a környezeti erőforrásokat felelősséggel szabad csak használni,
- ismereteik birtokában váljanak tetteik következményeit látó, előregondolkodó állampolgárrá,

- rendelkezzenek a környezetbiztonsághoz szükséges ismeretekkel,
- törekedjenek a környezettudatos magatartás kialakítására,
- értsék meg a különböző technológiák hatását a természeti és épített környezetre, valamint becsüeljék meg ezek gazdasági hatásait.

Biológia, földrajz

- szerezzenek tapasztalatot, gyűjtsenek élményeket a közvetlen élő és élettelen környezetükről,
- érzékeljék és értékeljék a környezetben lezajló változásokat, mint a természeti és társadalmi folyamatok hatásainak eredményeit,
- ismerjék meg a globális környezeti problémákat és azok megelőzési, illetve mérsékelési lehetőségeit,
- értsék meg, hogy a társadalom-földrajzi változások, a felgyorsult globalizáció a Föld erőforrásainak kimerüléséhez vezet,
- alakuljon ki az igény a szülőföld cselekvő felfedezésére,
- ismerjék és szeressék a természeti és az épített környezetet,
- ismerjék meg az élőlények alapvető szervezeti – működési jellemzőit, fedezzék fel azok között az ok-okozati összefüggéseket, valamint a környezeti hatások miatt bekövetkező változásokat,
- ismerjék a környezetszennyezés egészségkárosító hatásait,
- aktív tevékenységgel legyenek képesek az egészségügyi problémák megelőzésére és mérséklésére,
- alakuljon ki ökológiai szemléletmódjuk.

Informatika

- váljanak képessé arra, hogy a más tantárgyakban tanított környezeti összefüggéseket informatikai módszerekkel demonstrálják (számítástechnika alkalmazása),
- legyenek képesek a környezeti mérések eredményeinek értelmezésére, elemzésére a különféle szoftverek segítségével,
- fejlődjön logikus gondolkodásuk, szintetizáló és lényegkiemelő képességük, képesek legyenek a számítógép segítségével megszerezhető tudás szűrésére, redukálására, váljanak képessé egy adott témához megfelelő adatok kiválogatására, gyűjtésére és feldolgozására,
- képesek legyenek az interneten illetve a szakirodalomban információkat keresni, konkrét, a valós életből vett példákat értelmezni, és legyenek képesek ezeket elemezni, tudjanak megfelelő következtetéseket levonni.
- számítástechnikai eszközök használata során valósítsa meg az anyag- és energiatakarékos alkalmazás feltételeit.

Hittan

- elevenítsék fel a Biblia tanításait, útmutatásait azzal kapcsolatban, hogy milyen a helyes, kívánatos viselkedés a Földünk, környezetünk, a természet és teremtett világunk megóvása érdekében
- legyenek képesek a már kialakított, megteremtett értékek között úgy élni, hogy a lehető legkevesebb károsodást okozzák,
- mérjék fel annak elengedhetetlen fontosságát, hogy az utódaiknak is megfelelő életteret kell hagyniuk,
- alakuljon ki az a szemléletük, hogy a természet elemei emberi hasznosságuk fokától függetlenül is értéket képviselnek,
- alakuljon ki személyes elkötelezettség és tolerancia a környezeti kérdésekkel kapcsolatban,
- fejlődjön, szilárduljon meg a társadalmi szolidaritás és igazságosság az egészséges környezetért.

Ének–zene

- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát,
- ismerjék meg a természet zenei ábrázolásának módjait,
- fedezzék fel a természet szépségeinek megjelenését a népdalokban,
- tudják, hogy az élő és az élettelen természet hangjai a zenében és a hétköznapi életben egyaránt akusztikus élményt jelentenek,
- fedezzék fel a zenei környezetszennyezést, és tudjanak ellene védekezni.

Rajz és vizuális kultúra

- ismerjék fel a természeti és a művészeti szépség rokonságát és azonosságát,
- ismerjék meg a természet képzőművészeti ábrázolásának lehetőségeit,
- ismerjék a természetes alapanyagok használatát,
- tudjanak példákat mondani a környezetvédelmi szempontok szerinti formatervezésre,
- kutassanak fel, ismerjenek meg helyi népi építészeti emlékeket.

Testnevelés

- fedezzék fel, értsék meg, hogy a környezeti hatások jelentős mértékben befolyásolják egészségüket, egészséges testi fejlődésüket,
- értsék és tapasztalják meg a szabadtéri foglalkozásokon keresztül, hogy a környezetszennyezés az egészségre veszélyes,
- igényeljék, hogy a sportoláshoz lehetőség szerint természetes anyagokból készüljenek az eszközök, és a tornaszerek,

- ismerjenek meg régi, magyar, mozgást igénylő népi játékokat,
- tudatosítsák az egészség és a környezet komplexitását

2.11.4. Tanórán kívüli keretek

- környezet - és természetismereti versenyeken, vetélkedőkön indítjuk tanítványainkat, rajz – és fotópályázatokon veszünk részt,
- jeles napok megünneplése
- a kerékpáros közlekedés népszerűsítése,
- néphagyományaink, népszokások megismertetése
- városunk építészeti értékeinek megismertetése
- városunk természeti értékeinek megismertetése

Osztálykirándulások, tanulmányi séták során:

- a valóságos környezet megismertetése, értékeinek befogadására, a problémák értelmezésére nevelés
- a kirándulásokon a megismerő tanulás, a cselekvő, felfedező magatartás elsajátíttatása,
- a kollektív és egyéni érdeklődés kialakulásának ösztönzése
- személyiség- és közösségfejlesztés

Az iskola közvetlen környezetében:

- feladatunk a mindennapi iskolai élet fizikai és szellemi környezetének átalakítása a környezeti nevelési program szellemében.
- fontos megtervezni az iskola mindennapi életének ezernyi mozzanatát, s azt, hogy ezeken keresztül hogyan válhat az iskola környezetbaráttá, miképpen alakíthatja az ott dolgozók és tanulók életmódját környezet-tudatosabbá.

Ehhez járulnak hozzá az alábbiak:

- anyag-és energiatakarékos iskolaüzemeltetés és tanórai mozzanatok,
- pedagógusok, dolgozók példamutatása,
- a szelektív hulladékgyűjtés következetes megvalósítása,
- termék, folyosók és az udvar zöldítése, a tantermek díszítése,
- a tömegközlekedési eszközök, a kerékpáros és gyalogos közlekedés népszerűsítése,
- az iskolai ismeretterjesztés tanórán kívüli eszközeinek jobb kihasználása (faliújság, iskolaújság, helyi media, IKT eszközök),
- jeles napok: a Víz világnapja, a Föld napja, Madarak és fák napja, hasznosítható anyag gyűjtése (iskolai papírgyűjtés tanévenként 2 alkalommal),

Iskola – szülő – tanuló viszony:

Az iskola legfontosabb célcsoportjai a környezeti nevelés terén: a tanulók, a családok, a szülők.

Az iskolai környezeti nevelés hozzájárul a szülők, illetve a helyi lakosság helyes környezet- és természetvédő szemléletének kialakításához is. Az iskola törekszik a szülők környezeti akciókba való bevonására. Szoros együttműködés alakult ki a hasznosanyag-gyűjtés terén, faültetési akciók, kerítésfestés, parkosítás területén.

Fontos, hogy a szülőket rendszeresen tájékoztassuk környezeti nevelői munkánkról, valamint az ezzel kapcsolatos feladatainkról. Iskolánk külső, belső megjelenésének tükröznie kell azt a szemléletet, hogy mindenki fontosnak tartja a környezet állapotának milyenségét, az egészséges, esztétikus környezet biztosítását a hatékony munkavégzéshez. Nem sokat ér a szavakban átadott tudás, ha az iskola egész működése, dolgozóinak személyes példája ellentmond annak. Ehhez mindenkinek – pedagógusnak, technikai munkatársnak egyaránt – tevékenyen hozzá kell járulnia a saját munkaterületén.

2.12. A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei

Az értékelés célja:

- Tájékoztatás a tanulók tanulmányi előmeneteléről, személyiségük, képességük és készségeik fejlődéséről.
- Útmutatások, ajánlások közvetítése a szülői ház felé.
- A szükséges és kívánatos korrekciók végrehajtása a tanulók és pedagógusok tevékenységét illetően.
- A személyiségfejlesztés és a pedagógiai munka eredményességének, hatékonyságának követése.
- Az értékelés fő célja a kitűzött célok és az elért eredmények egybevetése, a sikertelenségek okainak feltárása és a szükséges lépések megtétele

Az értékelés alapelvei:

- segítse az iskola nevelési és oktatási céljainak elérését,
- mindig legyen személyre szabott,
- segítse a tanulók önismeretének fejlődését,
- többségében a tanuló iskolai tevékenységére vonatkozzon.

Az értékelés szempontjai:

- megfelelés az iskolai körülményeknek,
- megfelelés az általános viselkedési normáknak,
- a közösséghez és annak tagjaihoz való viszony,
- a tanulás iránti motiváltság,
- a tanulási folyamatban való munkavégzés,
- többlet tevékenység/feladat vállalása.

Kiemelkedő teljesítmények értékelése

A jutalmazás alapja:

- kimagasló tanulmányi eredmény,
- közösségért végzett tevékenység,
- kiemelkedő sportteljesítmény,
- diákkörben, öntevékeny művészeti csoportokban kiemelkedő színvonalú szereplés,
- minden olyan tevékenység, ami az iskola hírnevét öregbíti.

A jutalmazás formái:

- írásbeli szaktanári, illetve osztályfőnöki dicséret,
- igazgatói írásbeli dicséret,
- az egész tanévben végzett kiemelkedő munkáért a bizonyítványba is beírt tantárgyi, vagy nevelőtestületi dicséret

2.12.1. A magatartás értékelésének elvei

A magatartás és szorgalom értékelését havonta érdemjeggyel értékeli az osztályfőnök az osztályban tanító pedagógusokkal közösen.

A tanulók magatartásának értékelésénél és minősítésénél az 1-8. évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), rossz (2) érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

- A tanulók magatartását az 1. évfolyamon a tanítási év végén az osztályfőnök szóvegesen minősíti és ezt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzzi.
- A 2-8. évfolyamon a tanuló magatartását az osztályfőnök minden hónap végén érdemjegyekkel értékeli.
- A magatartás félévi és év végi osztályzatát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg. Vitás esetben az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.
- A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Iskolánkban a magatartás értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- a házirend életkorának megfelelő előírásait példamutatóan betartja;
- tanórán és a tanórán kívül példamutatóan, rendesen viselkedik;
- kötelességtudó, feladatait teljesíti;
- önként vállal feladatokat és azokat teljesíti;
- tisztelettudó;
- társaival, nevelőivel, a felnőttekkel szemben udvariasan, előzékenyen, segítőkészen viselkedik;

- az osztály és az iskolai közösség életében aktívan részt vesz;
- óvja és védi az iskola felszerelését, a környezetet;
- nincs írásbeli figyelmeztetése, intője vagy megrovása.
- teljesíti az előírt havi 1 alkalom templomlátogatást, és ezt a templomlátogatási naplójával igazolja

Jó (4) az a tanuló, aki:

- a házi rend életkorának megfelelő előírásait betartja;
- tanórán vagy a tanórán kívüli foglalkozásokon rendesen viselkedik;
- feladatait a tőle elvárható módon teljesíti;
- feladatokat önként nem, vagy ritkán vállal, de a rábízottakat teljesíti;
- az osztály- vagy az iskolaközösség munkájában csak felkérésre, biztatásra vesz részt;
- nincs írásbeli figyelmeztetője

Változó (3) az a tanuló, aki.

- az iskolai házi rend életkorának megfelelő előírásait nem minden esetben tartja be;
- a tanórán vagy tanórán kívül többször fegyelmezetlenül viselkedik;
- feladatait nem minden esetben teljesíti;
- előfordul, hogy társaival, a felnőttekkel szemben udvariatlan, durva;
- a közösség, az iskola szabályaihoz nehezen alkalmazkodik;
- igazolatlanul mulasztott;
- osztályfőnöki figyelmeztetése, vagy intője van.

Rossz (2) az a tanuló, aki:

- a házi rend életkorának megfelelő előírásait sorozatosan megsérti;
- feladatait egyáltalán nem, vagy csak ritkán teljesíti;
- magatartása fegyelmezetlen, rendetlen;
- társaival, a felnőttekkel szemben rendszeresen udvariatlanul, durván viselkedik;
- viselkedésromboló hatású, az iskolai nevelést, oktatást akadályozza;
- több alkalommal igazolatlanul mulaszt;
- több szaktanári figyelmeztetést kapott, illetve van osztályfőnöki megrovása vagy ennél magasabb fokozatú büntetése.

A magatartás elbírálásakor az egyes érdemjegyek, illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

2.12.2. A szorgalomjegyek megállapításának elvei

A szorgalom értékelését szövegesen, illetve érdemjeggyel, havonta végzi az osztályfőnök az osztályban tanító pedagógusok bevonásával.

szorgalmának értékelésénél, a minősítésénél az 1-8. évfolyamon a példás (5), jó (4), változó (3), hanyag (2) érdemjegyeket illetve osztályzatokat használjuk.

- A tanulók szorgalmát az 1. évfolyamon a tanítási év végén az osztályfőnök szövegesen minősíti, és azt az értesítőbe, illetve a bizonyítványba bejegyzí.
- A 2-8. évfolyamon a tanuló szorgalmát az osztályfőnök az érdemjegyek és a nevelőtestület véleménye alapján állapítja meg félévkor és a tanév végén. Vitás esetben, az osztályban tanító nevelők többségi véleménye dönt az osztályzatról.
- A félévi és az év végi osztályzatot az értesítőbe és a bizonyítványba be kell jegyezni.

Az iskolában a szorgalom értékelésének és minősítésének követelményei a következők:

Példás (5) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- tanulmányi feladatait minden tantárgyból rendszeresen elvégzi;
- a tanórákon aktív, szívesen vállal többlet feladatokat is, és azokat elvégzi;
- munkavégzése pontos, megbízható;
- a tanórán kívüli foglalkozásokon, versenyeken önként részt vesz;
- taneszközei tiszták, rendesek, és ezeket a tanítási órákra mindig elhozza.

Jó (4) az a tanuló, aki:

- képességeinek megfelelő, viszonylag egyenletes tanulmányi teljesítményt nyújt;
- rendszeresen, megbízhatóan dolgozik;
- a tanórákon többnyire aktív;
- többlet feladatot, tanórán kívüli foglalkozáson vagy versenyeken való részvételt önként nem vagy ritkán vállal, de az ilyen jellegű megbízatást teljesíti;
- taneszközei tiszták, rendezettek.

Változó (3) az a tanuló, akinek:

- tanulmányi eredménye elmarad képességeitől;
- tanulmányi munkája ingadozó, a tanulásban nem kitartó, feladatait nem mindig teljesíti;
- felszerelése, házi feladata gyakran hiányzik;
- érdemjegyeit, osztályzatait több tárgyból is lerontja;
- önálló munkájában figyelmetlen, a tanórán többnyire csak figyelmeztetésre, felügyelettel dolgozik.

Hanyag (2) az a tanuló, aki:

- képességeihez mérten keveset tesz tanulmányi fejlődése érdekében;
- az előírt követelményeknek csak minimális szinten felel meg;
- tanulmányi munkájában megbízhatatlan, figyelmetlen;
- feladatait többnyire nem végzi el;
- felszerelése hiányos, taneszközei rendetlenek;
- a tanuláshoz nyújtott nevelői vagy tanulói segítséget nem fogadja el, annak ellenszegül;
- félévi vagy év végi osztályzata valamely tantárgyból elégtelen.

A szorgalom elbírálásakor az egyes érdemjegyek illetve osztályzatok eléréséhez a felsorolt szempontok közül legalább háromnak az együttes megléte (vagy megsértése) szükséges.

2.12.3. A jutalmazás elvei

Azokat a tanulókat, akik tanulmányi munkájukat képességeikhez képest kiemelkedően végzik, kitartó szorgalmat vagy példamutató közösségi magatartást tanúsítanak, illetve hozzájárulnak az iskola jó hírnevéhez, az intézmény dicséretben részesíti.

Az írásbeli jutalmazás formái:

- szaktanári dicséret
- osztályfőnöki dicséret
- igazgatói dicséret
- nevelőtestületi dicséret

A jutalmazás indokai:

- Hosszabb ideig végzett színvonalas szaktárgyi munka, gyűjtőmunka, osztály- és iskolai vetélkedőkön való jó szereplés.
- Tanulmányi, sportversenyeken való jó szereplés, jó helyezés.
- Osztályközösségben kiemelkedő és jutalmat érdemlő cselekedet, a vállalt feladatok kifogástalan és példamutató elvégzése esetén a tanuló **osztályfőnöki dicséretet** kap
- **Igazgatói dicséretet** kap az a tanuló, aki iskolán kívül rendezett tanulmányi-, sport-, kulturális- vagy művészeti versenyen 1–10. helyezést ér el.
- Az egész évben példamutató magatartást tanúsító és kiemelkedő tanulmányi és közösségi munkát végzett tanulók a tanév végén szaktárgyi teljesítményükért, példamutató magatartásukért és kiemelkedő szorgalmukért **szaktárgyi dicséretben** részesíthetők. A dicséretet a tanulók bizonyítványába be kell írni.
- **Igazgatói dicsérő oklevelet** kap, aki év végén kitűnő, **osztályfőnöki dicsérő oklevelet** kap, aki év végén jeles eredményt ér el. Az oklevélhez jutalom is társulhat.
- Az a tanuló, aki az alsó-, illetve a felső tagozat 4 éve során kitűnő tanulmányi eredményt ér el, valamint magatartása és szorgalma is példás volt, **nevelőtestületi dicséretben** részesül.
- **Timótheus-ösztöndíjban** részesül az a tanuló, aki meg van keresztelve, teljesíti az iskola hitéleti elvárásait, 6 éven keresztül jeles, vagy kitűnő tanulmányi eredményt

ér el, magatartása és szorgalma mindvégig példás, 6 éven keresztül részt vesz alapfokú művészetoktatásban, és mind az általános iskolai, mind a művészeti tanszakon versenyeken, illetve pályázatokon, fellépéseken öregbíti az intézmény jó hírnevét. Az ösztöndíj odaítélésének feltétele, hogy a tehetséges diákok támogatását is felvállaló Timótheus Alapítvány rendelkezzen megfelelő anyagi forrással.

2.12.4. Fegyelmező intézkedések

Az a tanuló, aki:

- tanulmányi kötelezettségeit folyamatosan nem teljesíti,
- a tanulói házirend előírásait megszegi,
- igazolatlanul mulaszt,

fegyelmező intézkedésben részesül.

Fokozatai:

- szaktanári figyelmeztetés,
  - napközis nevelői figyelmeztetés,
  - tanulószobai nevelői figyelmeztetés,
  - osztályfőnöki figyelmeztetés,
  - osztályfőnöki intés,
  - osztályfőnöki megrovás,
  - igazgatói figyelmeztetés,
  - igazgatói intés,
  - igazgatói megrovás,
  - tantestületi figyelmeztetés,
  - tantestületi intés,
  - tantestületi megrovás.
- bármelyik megléte a következő fokozatot vonja maga után

A tanulói büntetéseket, a fokozatosság elvét megtartva, írásba kell foglalni a naplóba és az ellenőrzőbe.

A szaktanári figyelmeztetések egy adott tantárgyhoz-, tanárhoz kapcsolódó mulasztások, vétségek. Ezek sorozatos előfordulása osztályfőnöki fegyelmező intézkedések megtételét vonja maga után. Az igazgatói figyelmeztetés igen súlyos mulasztások, többször ismétlődő köteleességszegések, vagy igen súlyos köteleességszegés esetében adható. (Részletezésüket lásd a Házirendben!)

A legsúlyosabb köteleességszegések fegyelmi eljárás keretében kerülnek kivizsgálásra. A tanulók fegyelmi felelősségét a 2011. évi CXCV. tv. 58§ (3), (4) és (5) szabályozza.

A tanuló gondatlan, vagy szándékos károkozása esetén a tanulók szülője kártérítésre kötelezhető. A kártérítési felelősségre vonást a fenti törvény 59§ (1), (2), (3) szabályozza.

A fegyelmi eljárás, csakúgy, mint a többi fegyelmező intézkedés is – a tanuló személyiségének tiszteletben tartásával, testvéri szeretettel, jobbító szándékkal, pedagógiai céllal történik.

2.13. A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei

A nevelők a tanulók tanulmányi teljesítményének és előmenetelének értékelését, minősítését elsősorban az iskola helyi tantervében tantárgyanként előírt követelményekhez viszonyítják, emellett figyelembe veszik a tanuló tudásának, képességének változását, eredményei hogyan változtak - fejlődtek-e vagy hanyatlottak - az előző értékelés óta.

Amennyiben a tanuló érdemjegyeinek átlaga a tanév végén 2,0 –nál kevesebb, akkor a szaktárgyat tanító pedagógusnak mérlegelési lehetősége van a tekintetben, hogy a tanuló az adott tantárgyból javítóvizsgát tegyen.e. Három tantárgyból történt bukás esetén a nevelőtestület dönt arról, hogy tanuló évfolyamot ismételjen-e, vagy javító vizsgát tehet.

Az iskolánkban alkalmazott tanulásmódszertan, valamint a tanulók egyéni képességeire való odafigyelés és támogatás, tanév közben preventív módon kezeli a tanulmányi nehézségekkel küzdő diákokat, s hozzásegíti őket, hogy magasabb évfolyamra léphessenek.

2.14. A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések

“Mert nincsen Isten előtt személyválogatás.” (Róma 2,11)

- Jó kapcsolatot ápolunk a családsegítő, illetve gyermekjóléti szolgálattal.
- Rendszeresen jár védődő iskolánkba.
- Valamennyi jelentkező tanulónak biztosítjuk a napközis, illetve tanulószobai ellátást. Ez különösen az alsó tagozatosok és a hátrányos helyzetű gyerekek számára kiemelten fontos.
- Gyermekétkeztetést minden tanulónk számára tudunk biztosítani a törvény által garantált kedvezményekkel.
- Kiemelten fontosnak tartjuk a szülőkkel való együttműködést, kapcsolattartást, tájékoztatást. A szülőket tájékoztatjuk a szociális juttatások lehetőségeiről.
- A gyermekek érdekeit messzemenően figyelembe véve és a törvényes lehetőségeket kihasználva, szakértői vizsgálatot kezdeményezünk. A fejlesztéseket a szakvéleményben leírtak alapján szervezzük meg.
- A hátrányos helyzetű tanulók számára tanulmányi sikerességet segítő programok kidolgozását és folyamatos fenntartását szorgalmazzuk.
- Célunk a hátrányos helyzetű tanulók esetében a lemorzsolódás kiküszöbölése.
- Végzős osztályaink továbbtanulási hajlandósága 100%-os (a HH-s és HHH-s tanulók esetében is), melyben fontos szerepe van az iskola hatékony, esélyegyenlőségre törekvő tevékenységének.
- Az 1. évfolyamon DIFER mérést végzünk, ennek alapján mentoráljuk tanulóinkat a 4. évfolyam befejezéséig.
- Szakkörök szervezésével lehetőséget biztosítunk az egyéni képességek fejlesztésére.
- Ugyanezt a célt szolgálják a versenyztetési lehetőségek is.
- A tanítási órákon korszerű és differenciáló módszertant alkalmazunk.
- Pontos és rendszeres tájékoztatást igyekszünk adni a szülők felé.
- Felvilágosító jelleggel, drogprevenciós és bűnmegelőzési programokat szervezünk.

2.15 A 16 óráig való benntartózkodás elvei és gyakorlata

A köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (NKT) 27.§ (2.) bekezdése szerint az általános iskolákban 16 óráig foglalkozásokat kell szervezni a tanulók számára.

Intézményünk, ennek a törvényi kötelezettségnek eleget téve, három féle délutáni tevékenység megszervezését végzi. Ezek a délutáni foglalkozási formák úgy kerültek kiválasztásra, hogy a gyermekek életkori sajátosságainak leginkább megfeleljenek. 1. és 2. évfolyamon iskolaotthon, 3. és 4. évfolyamon napköziotthon, felső tagozatban pedig tanulószoba működik.

2.15.1. Egész napos oktatási forma

Az egész napos oktatási rend bevezetésére a 2018-2019-es tanévtől felmenő rendszerben kerül sor először az 1. évfolyamon, majd a 2019-2020-as tanévtől a 2. évfolyamon.

Bevezetésének oka, pedagógiai indoklottsága, pedagógiai koncepciója

A nálunk tanuló gyermekek szüleinek többsége nagyon elfoglalt, ezért szívesen választanak olyan tanulási formát, ahol megoldott a gyermekük egész napos foglalkoztatása.

Az egész napos oktatási formában történő oktató- nevelő munka során a tanulók életkori sajátosságait is figyelembe véve, a nap egészére (8.00 – 16.00) elosztva váltják egymást a tanítási órák, a tanulási képességekhez igazított tanórákra való felkészülés, a regenerálódást szolgáló szabadidős programok. Ezen kívül közösségteremtő erejével kiegészíti a család szocializációs szerepét.

Az egész napos oktatási rendben dolgozó osztályokban napi 9 tanítási órát töltenek el a tanulók, ezért fontos, hogy a gyermekek életében rendszer legyen, hiszen egy rendszeresen ismétlődő folyamathoz könnyebben tudnak alkalmazkodni. Ez a napirend-órarend természetesen nem jelent rideg szabályokat. Ez egy rugalmasan kezelhető keret, mely a gyermek fizikai, pszichés terhelhetőségétől függően lazítható.

A tanítási órák 45 percesek. Az önálló tanulás részben délelőtt, részben délután történik. Az eltérő tanulási tempó miatt differenciált feladat adásával lehet a szinkront megteremteni a gyermekek tudása között. A délelőtti és a délutáni időszakban is rendszeresen van szabadidő, mely a kikapcsolódást, a monotóniából való kizökkenést teszi lehetővé. A szabadidő eltöltésének lehetőségei: levegőn való mozgás, játék, kreatív manuális foglalkozás.

Az étkezésnél a kulturált étkezési szabályok, szokások, illemtudó kommunikáció kialakítása a feladat. Az iskolaotthonban két tanító dolgozik a gyerekekkel, megosztva egymás között a tantárgyakat. Ez a forma nagymértékben megkönnyíti mind a gyerek, mind a szülő mindennapjait. Egyenletesebb terhelést biztosít, és elkerüli a család számára fárasztó hétköznapi otthoni tanulást. A gyermek az iskolában – tanítói segítséggel – tanulja meg a helyes tanulási módszereket és így kudarmentesen, gyorsabban jut el a hatékony, önálló tanulás szintjére.

Az egész napos oktatási rend a pedagógusok szempontjából is előnyös, mivel a nevelők irányítják a saját tanítási órákra való felkészülést (önálló tanulás), így rendszeresen szerezhetnek tapasztalatokat saját tanítási óráik hatékonyságáról. Ezzel nagyobb az esély arra, hogy a tanítási-tanulási folyamat egységessé váljék.

Iskolánkban a hagyományos iskolaotthonos forma kibővül a művészeti oktatás elemeivel. Így kap teret benne integráltan a képzőművészeti nevelés: képi, esztétikai élménynyújtás, a különböző technikák megismerése (papír, agyag, festék, színes kréta, ceruza, mozaik stb), megalapozva ezzel a szobrászat és kerámia tanszak választásához szükséges készségek, képességek valamint érdeklődés kialakulását.

Az ének – zenei nevelés fontos eleme, hogy a kisgyermek minél kisebb korban megismerkedhessen számára egyszerűen megszólaltatható hangszerrel. Ezért az ének – zene tantárgyba integrálva első évfolyamtól kezdve bevezetésre került a furulyaoktatás, mely

megalapozza a művészeti oktatásban folyó zenei képzést.

A testnevelés tantárgy heti 5 órájából kettőt néptánc tanításával váltottunk ki. A tánc ugyanúgy erősíti a gyermekeket és fejleszti mozgásukat, mint a hagyományos testnevelés. A ritmikus táncmozgás azonban nagyobb többletet hoz az életükbe, ugyanis az együtt éneklés és együtt táncolás erősíti a közösségi élményt, fejleszti a szociális kapcsolatokat.

Az egész napos oktatási forma lehetőséget teremt arra is, hogy a mai kor elvárásainak megfelelően már 1. osztály félévétől tanulhassanak a gyermekek informatikát és idegen nyelvet. (jelenleg angol nyelvet)

E tanítási formánál jellemző, hogy a tanulók kötelező jelleggel csak pénteken viszik haza az iskolatáskát és a felszerelést. Ekkor nyílik lehetősége a családnak, hogy gyermekük heti munkáját áttekintse. Az olvasástanulás időszakában javasolt az olvasásgyakorlás hét közben is, ezért az olvasókönyveket szülői igény esetén hétköznap is hazavihetik.

A kedvező tapasztalatokat figyelembe véve iskolánk nevelőtestülete úgy döntött, hogy az új Nemzeti Alaptanterv 1. évfolyamon történő bevezetésével egyidőben, a 2020-2021-es tanévtől kezdve felmenő rendszerben kibővíti az egész napos oktatási formát az alsó tagozat minden évfolyamára.

2.15.2. Napközi (3. és 4. évfolyamon)

Pedagógiai indokoltsága, pedagógiai koncepció

A napköziben folyó munka, jelentős alkotórésze az iskolai tevékenység egészének. Jól kiegészíti az ott folyó nevelőmunkát.

A napköziotthon tevékenységének egyik fő célja, hogy a gyermekek jól érezzék magukat a délutáni foglalkozásokon. Ezt a szervezési keretek rugalmas alkalmazásával, új szemlélet, új módszerek bevezetésével igyekszünk elérni. Másik fontos cél a napköziotthon esetében az, hogy a délutáni tanulási tevékenység során a leghatékonyabb segítséget nyújthassuk minden gyermek számára. Egyéni képességeiket, szociális háttérüket figyelembe véve differenciáltan, személyre szabottan foglalkoznak velük a napközis tanítók. Ez által fejlesztik személyiségüket.

A fejlesztés kiemelkedő területei:

- figyelem, megfigyelőképesség fejlesztése játékos formában
- olvasóvá nevelés: mesék, regények megismerésével
- szóbeli kifejezőképesség fejlesztése, szókincsgyarapítás
- önálló ismeretszerzés (könyvtár, szótárak használata)
- önálló tanulási képesség kialakítása, különböző tanulási technikák elsajátításával
- az érzelmi élet gazdagítása
- önismeret fejlesztése
- társas kapcsolatok erősítése

Vonzó a napközi a gyermekek és szüleik számára, mert az alábbiak jellemzik:

- szeretetteljes, elfogadó légkör
- integráció (egyéni foglalkozást igénylő tanulók)
- rugalmas napirend
- önálló tanuláskor felzárkóztatás, egyéni segítségnyújtás, tehetséggondozás
- egészséges életmódra nevelés, higiénés szokások kialakítása
- környezeti nevelés
- hasznos és kulturált szabadidős tevékenység

Önálló tanulás a napköziotthonban:

Az önálló tanulás célja, hogy valamennyi gyermek képességének megfelelő szinten készítse el feladatait. A napköziben elvégzendő írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásában a napközis nevelő minden esetben egyeztet az osztálytanítókkal. Az önálló tanulást délutánonként ez alapján végzik. A napközis nevelők differenciáltan is segítik a tanulókat. Elérendő cél, hogy a gyermekek - saját adottságaiknak megfelelő szinten - önállókká váljanak a tanulásban, kellő feladattudatuk alakuljon ki a felső tagozat megkezdése előtt.

A tanulási tevékenység mellett az alábbi foglalkozások vannak jelen a napköziotthon munkájában:

- játékfoglalkozások
- technikai, (manuális) foglalkozások
- sportfoglalkozások
- kulturális tevékenységek

A délutáni napközis tevékenységet a 2020-2021-es tanévtől kezdve felmenő rendszerben az 1-4 évfolyamon felváltja az egész napos oktatási rend.

2.15.3. Tanulószoba (5. – 8. évfolyam)

Iskolánk, minden tanítási nap délutánjára, tanulószobai foglalkozásokat szervez. A foglalkozások időtartama a délelőtti tanítási órák számának függvényében 1x vagy 2x 45 perc. A tanulószoba kezdési ideje: 14:30 (7. óra esetében 15:15), befejezésének időpontja: 16 óra.

A szülők a tanév elején írásban nyilatkoznak arról, hogy igénybe kívánják-e venni a tanulószobai szolgáltatást. Az írásbeli nyilatkozat a gyermek és a szülő számára egyaránt kötelező érvényű. A foglalkozásról való távolmaradást a szülőnek ugyanúgy igazolnia kell, mint a tanítási órákról való távolmaradást. A betegséget, az egész napos hiányzást elegendő egyszer igazolni.

A tanulószobára történő év közbeni beiratkozás csak akkor lehetséges, ha az intézmény a megemelkedett tanulólétszám mellett is garantálni tudja a minőségi ellátást.

A lemorzsolódó, illetve a két tanítási éven belül megbukott tanulók számára az intézmény vezetője előírja a tanulószobai részvételt.

A foglalkozások rendje

A tanulószobai foglalkozás megkezdésekor a részt vevő tanulóknak a kijelölt tanteremben kell tartózkodniuk. A megkezdett foglalkozás csak indokolt esetben zavarható meg. A délután folyamán a tanulók számára legalább 15 percnyi időt kell biztosítani uzsonnájuk elfogyasztásához.

A tanulószobáról csak rendkívüli esetben, a szülő által előzetesen az osztályfőnökhöz eljuttatott írásbeli kérés – és erre válaszként kapott engedély - esetén mehet el a tanuló.

A tanulószobai foglalkozások pedagógiai jelentősége

Az intézmény a tanulószobai foglalkozások időtartamára szakképzett pedagógusi felügyeletet biztosít, így segítve a tanulók minőségi felkészülését a tanítási órákra.

A foglalkozásokon a tanulók minden esetben elkészítik az írásbeli feladataikat, valamint lehetőség szerint a szóbeli feladatokat, vagy azoknak egy részét is.

A tanulószobai foglalkozásokat vezető pedagógus a szaktanárok segítségével szervezi a tanulók munkáját, érdeklődik a napi feladatokról, jelzi a szaktanárok felé a felmerülő problémákat.

A tanulószobai foglalkozásokat vezető pedagógus figyelembe veszi a rá bízott tanulók esetleges tanulási nehézségeit, tanácsaival igyekszik megkönnyíteni a tanulók önálló tanulását, illetve tanulás módszertani segítséget nyújt számukra.

A tanulók 16 óráig való benntartózkodásának megszervezése a fenti három, tanulást segítő tevékenységen kívül, kiegészül az alapfokú művészetoktatás tanszakainak választhatóságával, sporttevékenységek, szakköri tevékenységek, felzárkóztató és tehetséggondozó tevékenységek választásának lehetőségével is.

2.16. A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek és az azokhoz tartozó feladatok, tevékenységek

2.16.1. Boldogiskola program

Az adaptált program kiemelt küldetése, hogy a pozitív pszichológia eredményeire építve adjon ötleteket és módszertani segítséget a boldogságra való képesség fejlesztéséhez az iskolás korosztály számára. Ennek alapján : „Arra törekszünk, hogy a Boldogságórák derűs és élménygazdag feladatai, játéka, valamint gyakorlatai fokról fokra kibontakoztassák a derűt és életszeretetet. Gyermekünk így a jövőbe vetett hittel, bátran járják végig a felnőtté válás vezető utat, majd boldogságra képes emberré válhatnak.” (Prof. Dr. Bagdy Emőke, a Boldogságóra program fővédnöke)

A teljes Boldogságóra program 10 egymásra épülő témából áll, amelyek fokról fokra ismertetik meg a boldogság különböző összetevőit, feltételeit. Az egyes témakörök sorrendben:

1. Boldogságfokozó hála
2. Optimizmus gyakorlása
3. Kapcsolatok ápolása
4. Boldogító jócselekedetek
5. Célok kitűzése és elérése

6. Megküzdési stratégiák
7. Apró örömeik élvezete
8. Megbocsátás
9. Testmozgás
10. Fenntartható boldogság

Egy téma feldolgozásához egy hónap áll a pedagógusok és az osztályok részére.

Minden tanév záró értekezletén dönt a nevelőtestület arról, hogy mely osztályok, évfolyamok kezdik, illetve folytatják a boldogságóra programot.

2.16.2. Határtalanul program

Intézményünk nevelőtestülete fontosnak tartja tanulóink magyarságtudatának, a nemzeti összetartozás érzésének erősítését. A határainkon túl élő magyarok életének, irodalmának, földrajzának, néprajzának tapasztalati úton való megismertetése hagsúlyos szerepet kap nevelő munkánk során. Kiváló lehetőség erre a **“Határtalanul!”**, EMMI által támogatott pályázat, amely a mindenkori 7. osztályok számára nyújt alkalmat egy több napos határon túli kiránduláshoz, s amelyre lehetőség szerint pályázunk.

Ehhez kapcsolódó feladataink:

- az aktuális 7. évfolyamnak előkészítő foglalkozások szervezése, a tervezett útvonalhoz kapcsolódóan (nevezetes helyek, történelem, hírességek életrajza, néprajzi ismeretek....)
- a kirándulás megvalósulása után egy témanap megszervezése, amelyen az osztály beszámol az útról a teljes iskolai közösség előtt (fotók, szóbeli beszámoló, video stb)

2.16.3. Pályaorientációs Program és MTMI nevelés/ képzés

2.16.3.1. Pályaorientáció

Intézményünk fontos feladatnak tekinti a **pályaorientációt** és az **MTMI (matematika, természettudományos, műszaki és informatikai)** kompetenciákra épülő szakmák megismertetését.

A tanulók életkorához és lehetőségeinkhez igazodva, igyekszünk átfogó képet nyújtani a munka világról. Ennek érdekében olyan feltételeket, tevékenységeket biztosítunk, amelyek révén a diákok kipróbálhatják képességeiket, elmélyülhetnek az érdeklődésüknek megfelelő területeken, megtalálhatják hivatásukat, kiválaszthatják a nekik megfelelő foglalkozást és pályát, valamint képessé válnak arra, hogy ehhez megtegyék a szükséges erőfeszítéseket.

Ezért fejlesztjük ki bennük a segítséssel, az együttműködéssel, a vezetéssel és a versengéssel kapcsolatos magatartásmódokat és azok kezelését.

Pályaorientáció és a munka világa

1–4. évfolyam	5–8. évfolyam	
	5–6. évfolyam	7–8. évfolyam
Szakmák megismerése	Véleményalkotás az egyes szakmákról, munkatevékenységekről.	A tervezett pálya jellemzői, összevetése a személyes elképzelésekkel, a lehetőségek helyes megítélése, reális önértékelés.
		A megélhetést biztosító munkára való alkalmasság nélkülözhetetlen összetevőinek (szaktudás, tanulás, munkakultúra) tudatosítása.

Közműveltségi tartalmak, közösségi szerepek

1–4. évfolyam

- Községi feladatvállalás az osztályban, az iskolában és a lakóhelyen.
- A legismertebb szakmák, hivatások jellemzői

5–8. évfolyam

- Községi feladatok vállalása az osztályban, az iskolában.
- A tágabb közösségért (iskola, település) végzett önkéntes munka lehetőségei és jelentősége, a tanuló adottságai és lehetőségei szerint aktív részvétel abban.
- A pénzkereső munka: a szakmák, foglalkozások csoportjainak jellemzői. A szakma-, illetve pályaválasztás előkészítése.

A pályaorientáció fontosságát szem előtt tartva igyekszünk ilyen témájú pályázatokban is részt venni. 2017-ben elnyert **EFOP-3.2.5.17-2017-00049** számú **“Pályaorientáció biztosítása a Gyulai, Zsadányi és Biharkeresztesi Református oktatási intézményekben”** elnevezésű pályázatnak köszönhetően diákjaink, szüleik és pedagógusaink az alábbi tevékenységekben vehetnek részt:

- Rendhagyó, tematikus órák, találkozók végzett diákokkal, sikeres emberekkel.
- Iskolalátogatás, nyílt nap, pályaválasztási rendezvények.
- Interaktív, illetve virtuális térben megvalósított – életpálya építéshez kapcsolódó- versenyek, vetélkedők.
- Több szakmaterületet érintő munkahely bemutatása: gyárlátogatás
- Pályaválasztási tanár-diák-szülő találkozó, pályaválasztási tanácsadás
- Szülők Akadémiája
- Nyílt napok óvodásoknak, játszóházak
- MTMI területet érintő szakkörök szervezése

2.16.3.2. MTMI nevelés/képzés

Természettudományos nevelés

Az egyén, a közösségek és a természet harmóniájának elősegítése nevelő-oktató munkánk kiemelt feladata. A kísérletezés, a megfigyelés, a természettudományos gondolkodás differenciált fejlesztése és alkalmazása, a műszaki ismeretek hétköznapi életben is használható elemeinek gyakorlati elsajátítása kiemelten fontos. Cél, hogy a természettudomány ismeretei és módszerei úgy épüljenek be a diákok gondolkodásába és tevékenység-repertoárjába, hogy előhívhatók legyenek a mindennapi problémák értelmezése és megoldása során.

- **Matematikai kompetencia**

A matematikai kompetencia kialakításához elengedhetetlen az olyan meghatározó bázisképességek fejlesztése, mint a matematikai gondolkodás, az elvonatkoztatás és a logikus következtetés. E kompetencia összetevőit alkotják azok a készségek is, amelyekre támaszkodva a mindennapi problémák megoldása során a matematikai ismereteket és módszereket alkalmazzunk.

A matematikai kompetencia kialakulásában az ismeretek és a készség szintű tevékenységek egyaránt fontos szerepet töltenek be.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A matematikai ismeretek magukban foglalják a számok, mértékek, struktúrák, az alpműveletek és az alapvető matematikai fogalmak, jelölések és összefüggések készség szinten alkalmazható tudását.

A matematikai kompetencia azt jelenti, hogy felismerjük az alapvető matematikai elveket és törvényszerűségeket a hétköznapi helyzetekben, elősegítve a problémák megoldását a mindennapokban, otthon és a munkahelyen. E kompetencia teszi lehetővé diákjaink számára a törvényszerűségek felismerését a természetben, és alkalmassá teszi őket az érvek láncolatának követésére, a matematika nyelvén megfogalmazott törvények megértésére.

A matematikai műveltséghez való pozitív hozzáállás annak az igazságnak a tiszteletén alapul, hogy a világ rendje megismerhető, megérthető és leírható.

- **Természettudományos és technikai kompetencia**

A természettudományos kompetencia az ismereteknek és készségeknek azt a rendszerét jelöli, amelynek megfelelő szintje lehetővé teszi, hogy megfelelő ismeretek és módszerek felhasználásával leírjuk és magyarázzuk a természet jelenségeit és folyamatait, bizonyos feltételek mellett előre jelezve azok várható kimenetelét is. Segít abban, hogy a tanulók megismerjék, illetve megértsék természetes és mesterséges környezetünket, és ennek megfelelően irányítsák cselekedeteiket. A technikai kompetencia ennek a tudásnak az alkotó alkalmazása az emberi vágyak és szükségletek kielégítése érdekében. A természettudományos és technikai kompetencia magában foglalja a fenntarthatóság, azaz a természettel hosszú távon is összhangban álló társadalom feltételeinek ismeretét, és az annak formálásáért viselt egyéni és közösségi felelősség elfogadását.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A természettudományok esetében elengedhetetlen a természet működési alapelveinek, az alapvető tudományos fogalmaknak, módszereknek és technológiai folyamatoknak az ismerete, de

ismerni kell az emberi tevékenységeknek a természetre gyakorolt hatásait is. Így értik meg a tanulók a tudományos elméletek szerepét a társadalmi folyamatok alakulásában, valamint az alkalmazások és a technológiák előnyeit, korlátait és kockázatait a társadalomra nézve.

A természettudományos és technikai kompetencia birtokában mozgósítani tudjuk természettudományos és műszaki műveltségüket a munkában és a hétköznapi életben: amikor új technológiákat, eszközöket, berendezéseket ismernek meg és működtetnek, amikor a tudományos eredményeket a hétköznapi életben alkalmazzák egyéni és közösségi célok érdekében, vagy természettudományos és műszaki műveltséget igénylő döntéseket hoznak. Az ilyen kompetenciával felvértezett tanuló egyaránt kritikus az áltudományos, az egyoldalúan tudomány- és technikaellenes, illetve a technikát, a termelést az emberi szempontok és a környezeti fenntarthatóság fölé helyező megnyilvánulásokkal szemben.

A természettudományos és technikai kompetencia kritikus és kíváncsi attitűdöt alakít ki a tanulóknál, akik ezért igyekeznek megismerni és megérteni a természeti jelenségeket, a műszaki megoldásokat és eredményeket, nyitottak ezek etikai vonatkozásai iránt, továbbá tisztelik a biztonságot és a fenntarthatóságot.

- **Digitális kompetencia**

A digitális kompetencia felöleli az információs társadalom technológiáinak (információs és kommunikációs technológia, a továbbiakban IKT) és a technológiák által hozzáférhetővé tett, közvetített tartalmak magabiztos, kritikus és etikus használatát a társas kapcsolatok, a munka, a kommunikáció és a szabadidő terén. Ehhez a következő készségeket, tevékenységeket alapozzuk meg: az információ felismerése (azonosítása), visszakeresése, értékelése, tárolása, előállítása, bemutatása és cseréje; digitális tartalomalkotás és -megosztás, továbbá kommunikációs együttműködés az interneten keresztül.

Szükséges képességek, készségek, ismeretek és attitűdök

A digitális kompetencia az IKT természetének, szerepének és lehetőségeinek megértését, alapos ismeretét, illetve ennek alkalmazását jelenti a személyes és társadalmi életben, a tanulásban és a munkában. Magába foglalja a főbb számítógépes alkalmazásokat - szövegszerkesztés, adattáblázatok, adatbázisok, információtárolás és -kezelés, az internet által kínált lehetőségek és az elektronikus média útján történő kommunikáció (e-mail, hálózati eszközök) - a szabadidő, az információ-megosztás, az együttműködő hálózatépítés, a tanulás, a művészetek és a kutatás terén. Tanulóinknak érteniük kell, hogy miként segíti az IKT a kreativitást és az innovációt, ismerniük kell az elérhető információ hitelessége és megbízhatósága körüli problémákat, valamint az ezek kiszűrésére használatos alapvető technikákat, továbbá az IKT interaktív használatához kapcsolódó veszélyeket és etikai elveket. Tudniuk kell a szerzői jogból és a szoftver-tulajdonjogból a felhasználókra vonatkozó jogi kereteket.

Szükséges olyan készségeket kialakítanunk diákjainkban, amelyek magukba foglalják az információ megkeresését, összegyűjtését és feldolgozását, a kritikus alkalmazást, a valós és a virtuális kapcsolatok megkülönböztetését. Ide tartozik a komplex információ előállítását, bemutatását és megértését elősegítő eszközök használata, valamint az internet alapú szolgáltatások elérése, az ezek segítségével történő keresés, az IKT alkalmazása a kritikai gondolkodás, a kreativitás és az innováció területén.

Az IKT használata kritikus és megfontolt attitűdöket igényel az elérhető információ és az interaktív média felelősségteljes alkalmazása érdekében. A digitális kompetencia fejlődését segítheti továbbá az aktív részvétel a kulturális, társadalmi és/vagy szakmai célokat szolgáló közösségekben és hálózatokban.

A digitális kompetenciák kialakításának minél gyorsabban és sokrétűbben történő elősegítése volt a fő célunk akkor, amikor ebben a témában pályázatot nyújtott be iskolánk fenntartója 2016-ban. Az elnyert, **EFOP-3.2.3-17-2017-00066** azonosító számú, **“Digitális környezet a köznevelésben”** című pályázat lehetővé teszi iskolánk számára a modern IKT eszközök beszerzését, valamint a hozzájuk kapcsolódó technikai ismeret, módszertani tudás elsajátítását a nevelőtestület számára. A Helyi tantervbe a választott csomagok beépítésre kerülnek, oly módon, hogy a digitális módszertannal támogatott tanórák aránya meghaladja a 40%-ot, a bevont csoportok/tanórák esetében pedig a 45-50%-ot.

A projekt megvalósulásával a pedagógusok digitális felkészültségének, módszertani kultúrájának növelése megy végbe, a további célcsoportok számára a digitális és egyéb kulcskompetenciák hatékonyabb fejlesztése valósul meg. A fejlesztésekkel járó haszon hosszú távon érinti az élethosszig tartó tanulást és a munkaerő-piaci érvényesülést is.

A pályázat konzorciumban valósul meg, melynek tagjai még:

- Móricz Zsigmond Református Kollégium Gimnázium Szakközépiskola és Általános Iskola Kisújszállás
- Jókai Mór Református Általános Iskola Nyíregyháza
- Sulyok István Református Általános Iskola Komádi

A Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola **Intézményi Digitális Fejlesztési Tervét** a Pedagógiai Program **6. számú melléklete** tartalmazza.

2.16.4. Projektoktatás – témahetek megszervezése intézményünkben

A nevelési-oktatási intézmények működéséről és a köznevelési intézmények névhasználatáról szóló 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet (a továbbiakban: miniszteri rendelet) 7. § (4) bekezdése lehetővé teszi számunkra, hogy projektoktatás formájában bekapcsolódjunk az Oktatásért felelős Miniszter által meghirdetett témahetek sorozatába.

Iskolánk a következő témaheteket építi be aktuális munkatervébe:

- pénzügyi tudatosság és gazdálkodás hete
- digitális témahét
- fenntarthatósági témahét

A témahetek keretében az adott témával összefüggő tanítási órákat, foglalkozásokat szervezünk.

2.16.5. Erdei Iskola szervezése

Az erdei iskolák feladata, szerepük a gyermekek fejlődésében

Erdi iskola a tanév szorgalmi időszakában szervezhető. Ez egy többnapos tanulmányi kirándulás, ahol a tananyag szervesen összefügg az iskola tantervével és a tanítás helyszínével. A tudás tárgya maga a környezet, amiről a tanulók ismeretbővítő és képességfejlesztő céllal, aktív tevékenységen keresztül szereznek ismereteket. Az erdei iskolában minden tanuló számára előírt tananyag megismerését, feldolgozását szolgáló foglalkozás folyik. A gyermek együtt dolgozik, tanul, tevékenykedik társaival, és más résztvevőkkel (tanár, erdész, pék, szőlősgazda, fazekas, járókelő stb.). Az ismereteket nem közlik vele, nem elmondják, hanem magának kell

felfedeznie, megtapasztalni, a megfelelő eszközök, módszerek felhasználásával információkat gyűjtenie, azokat feldolgozni, értékelni, majd következtetéseket levonni, megállapításokat megfogalmazni. Az erdei iskolában újra össze lehet rakni az iskolai oktatásban tantárgyakra és órákra szétszedett világot, megmutatni környezetünk komplexitását. Az erdei iskola biztosítja a szociális tanulás lehetőségét, a személyiség- és közösségfejlesztést, ráveszi a gyereket, hogy kommunikáljon.

Az erdei iskola megszervezésének módja

Intézményünk abban az esetben tudja felvállalni az erdei iskola megszervezését, ha erre a célra fordítható pályázati forráshoz jut, vagy ha ezt az iskola költségvetése lehetővé teszi.

Bevonható évfolyamok: 3.- 8.

2.16.6. MindLab 4pont4 Kognitív Tréning

A program bevezetésének pedagógiai céljai

A 4pont4-es Kognitív Tréning egy hatásos oktatási program, amely fejleszti a gyermekek gondolkodását, érzelmi intelligenciáját és problémamegoldó képességét, és ezt olyan, a gyermekek szívét és eszét egyaránt meghódító stratégiai játékok felhasználására építi, mint a sakk, mancala vagy backgamon.

Célunk a **gondolkodás** („Kognitív Tréning”) bevezetése az oktatásba.

Szakemberek szerint az ideális gondolkodásfejlesztés az, amikor az elektronikus médiát a fizikai stratégiai játékok adottságaival kombináljuk, megőrizve a pedagógus irányítását a foglalkozáson.

A játékok úgy vannak kiválasztva, hogy segítsék a tanulókat a gondolkodási modellek megértésében, és hogy lehetővé tegyék ezeknek a modelleknek az átvezetését a valós életbe.

A 4pont4-es program egy teljes, 4 évre szóló, évente 4 részre osztott elektronikus tanterv, amellyel 4 fontos készséget fejlesztünk: a **szociális, életvezetési, logikai és érzelmi** készségeket (SOLE system).

A négy éves tanmenet 4 részre van osztva: minden iskolaévben és mindegyik kognitív tréning foglalkozáson egy vagy két stratégiai játékot (sakk vagy egyéb) használunk, hogy a megbeszélte témát megértessék.

A SOLE rendszer a következő készségeket és képességeket fejleszti:

Szociális készségek: <ul style="list-style-type: none"> ● A csoport ereje ● Közös segítség ● Együttműködés ● Verbális és nem verbális kommunikáció ● Reagálás a partnerek cselekedeteire	Életvezetési készségek: <ul style="list-style-type: none"> ● Probléma-megoldás ● Memória-készségek javítása ● Matematikai gondolkodás ● Laterális gondolkodás ● Döntéshozatal ● Kreatív Gondolkodás ● Stratégiai és taktikai tervezés ● Intuíció
Logikai készségek:	

<ul style="list-style-type: none"> ● A tervezés fontossága ● Prioritások meghatározása ● Hogyan kérdezzünk helyesen és hatékonyan ● Deduktív és induktív érvelés ● Cselekvés bizonytalan körülmények között	<ul style="list-style-type: none"> ● Erőforrás-kezelés <p>Érzelmi készségek:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● Siker és kudarc ● Nyerni és veszíteni ● Tanulni a hibákból ● Konfliktuskezelés ● Elégedettség és csalódás
--	--

A MindLab 4pont4 Kognitív Tréning iskolánkban a 2019-2020-as tanévben az 1. évfolyamon kerül bevezetésre, az iskolaotthon önálló tanulási idejében, heti egy órában. A program pozitív hatásainak ismeretében felmenő rendszerben minden évfolyamon szeretnénk elérhetővé tenni diákjaink számára.

2.16.7. Tudás kertje program

A Tudás kertje program lényege az együttműködés, a közös célok megfogalmazása és elérése. Kiváló lehetőség arra, hogy különböző kultúrájú gyermekek és felnőttek együtt hozzanak létre valami fontosat, amiért dolgozni kell, amit ápolni és gondozni is kell.

A kert megtervezése és gondozása nem feltétlenül igényel komoly szaktudást, a közös munka (pl. ásás, gereblyezés, öntözés stb.) mérsékeli vagy akár el is tüntetheti azokat a kulturális és társadalmi különbségeket, amelyek a gyerekek, gyerekcsoportok között fennállnak.

A kert mindezen túl lehetővé teszi a gyerekeknek, hogy testközelből figyelhessék a növények növekedését, természetét, a kisebb testű állatok, madarak, rovarok életét, bepillantást nyerve az ökoszisztémák működésébe.

A kerti munka segítségével a gyerekek megérthetik azt is, hogy mennyi munkába, fáradtságba, energiába kerül, amíg az asztalunkra kerül az általunk elfogyasztott sokféle étel, milyen foglalkozású emberek vesznek részt az ételtermelésben, és milyen sokrétű az ellátandó feladatok köre. Nem utolsó sorban a pályaorientáció színtere is lehet.

Ezen túl a kertben gyakorlatilag minden tantárgy oktatható, minden témához rendelkezésre állnak a szemléltető eszközök. A kertpedagógia már itthon is számos kiváló példával, javaslattal szolgál ahhoz, hogyan lehet élvezetes, testre szabott órákat tartani az iskolakertben, és ez a program is szeretne hozzájárulni ezek gyarapításához. A kezdeményezés távlati célja, hogy az iskolakert mozgalom túlnőjön a kezdeti kereteken, egyre több iskola csatlakozzék hozzá, minél többen sajátítsák el, majd járuljanak hozzá a kertpedagógia gyakorlatához, és jöjjön létre az iskoláknak, a pedagógusoknak és a közösségeknek egy olyan hálózata, amely Magyarországon a mindennapi tanári gyakorlat részévé és eszközévé tudja tenni az oktatásnak ezt a régi-új csodálatos eszközét, a kertet!

A program a **TÁMOP-3.3.17-15/1-2015-0008 számú projekt** keretében valósult meg.

Az iskolakertünk lehet a testmozgás, a rendszeres munka helyszíne, az a tér, ahol a gyerekek feladatot kaphatnak, felelősségteljes munkát végezhetnek, és élvezhetik ezek gyümölcseit a saját termények leszüretelésekor, feldolgozásakor, elfogyasztásakor.

3. Alapfokú művészetoktatás

A művelődési és közoktatási miniszter a **3/2011. (I. 26.) NEFMI rendeletében** az alapfokú művészetoktatásra kiadott követelményei és tantervi programja koncepcióban és tartalmában eltér a közoktatási intézmények tartalmi szabályozásától a Nemzeti Alaptantervtől.

A NAT alapelveket, követelményeket ír elő, a művészetoktatás tantervi programja részletezett, kerettanterv jellegű. Ezért e programok kisebb módosításokkal helyi tantervként is alkalmazhatók.

A Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola a 3/2011. (I. 26.) NEFMI által kiadott AZ ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS KÖVETELMÉNYEI ÉS TANTERVI PROGRAMJA című kerettantervi ajánlást helyi tantervként ADAPTÁLJA és azt alkalmazza minden művészeti tanszak esetében.

Pedagógiai programunk a művészeti nevelés általános célkitűzésein kívül az alábbiakat tartalmazza:

- az alapfokú művészetoktatás alapelvei, céljai és feladatai, jövőképünk
- kiemelt kompetenciák a művészetoktatás területén
- a közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok
- a tehetség, képesség kibontakozását segítő pedagógiai tevékenység
- a szülő, a tanuló a pedagógus együttműködésének formái
- az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének formái
- az iskola felvételi rendszere és a magasabb évfolyamba lépés feltételei
- a tanulók értékelése, minősítése
- a szorgalom értékelése a művészeti tanszakokon
- alkalmazható tankönyvek és tanulmányi segédletek, a taneszközök kiválasztásának elvei
- a művészeti alapvizsgára vonatkozó szabályok

A **helyi tantervek** az alapító okiratban meghatározott művészeti tanszakok tevékenységére vonatkozó célokat, feladatokat, az egyes tanszakok tantárgyainak fejlesztési követelményeit, a művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit és témaköreit határozzák meg, melyek a pedagógiai program **5. sz. mellékletét** képezik.

3.1. Az alapfokú művészetoktatás alapelvei, céljai és feladatai, jövőképünk

3.1.1. Alapelvek

Az alapfokú művészeti iskola a művészeti ágak iránt érdeklődő tanulók számára biztosítja készségeik, képességeik fejlesztését, alkotó és önkifejező képességeik kibontakoztatását, tehetségük gondozását. Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja a speciális művészeti készségek és ismeretek fejlesztését képező tartalmakat és tudásszintet meghatározó alapidokumentum. A követelmény és tantervi program segítséget nyújt ahhoz, hogy az alapfokú művészetoktatás valamennyi hazai intézményében az alapvető nevelési és oktatási tartalmak egységesen és arányosan érvényesüljenek.

Az alapfokú művészetoktatás olyan **fejlesztőpedagógiát képvisel**, amelyben a hangsúly a követelmények teljesítésével történő képesség- és személyiségfejlesztésen van.

A tantervi szabályozás rugalmassága révén hozzájárul az integrált oktatás-nevelés megvalósításához, az esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség kompetenciaterület fejlesztéséhez.

A **tananyag** a különböző művészeti területek azon alapvető tartalmait foglalja magába, amelyek elengedhetetlenül szükségesek a művészeti terület szerinti műveltség megalapozásához, a különböző kompetenciák fejlesztéséhez.

A tananyag **eszköz a tanulók értelmi, érzelmi és kifejezőképességeinek fejlesztésében.** A művészetoktatás a készség- és képességfejlesztést, az ismeretgazdagítást a személyiségformálás eszközeként kezeli, követelményeit a gyermek életkori fejlődési jellemzőihez igazítja.

A művészetoktatás tantervi programja az egyes művészeti területek követelményeire, a művészeti ágak sajátos nevelési és oktatástörténeti értékeire, a művészeti nevelés tapasztalataira, a művészetpedagógiai és művészetpszichológiai kutatások eredményeire, a magyar művészeti nevelés nemzetközileg is elismert gyakorlatára épül.

A **Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola** pedagógiai programja **három művészeti terület** (zeneművészet, képző- és iparművészet, táncművészet) tevékenységrendszerét, tantárgyrendszerét tartalmazza, az alábbiak szerint:

- Az alapfokú művészetoktatási intézményben a tankötelezettség nem teljesíthető, illetve a tanuló nem készülhet fel az alpműveltségi vizsga letételére.
- Az alapfokú évfolyamok elvégzéséről szóló bizonyítvány továbbképző évfolyamokra, illetve művészeti szakközépiskolába jelentkezésre jogosít.
- A **képző- és iparművészeti képzés** során lehetőség nyílik az esztétikai érzékenység alakítása mellett a látás kiművelésére és tudatosítására, bővítve a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. Kialakítja a gyermekekben a képességet a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének gyakorlatára. A képző- és iparművészeti oktatás a vizuális kultúra ágait, a műfaj sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és továbbéltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében és a tanulók életkorának megfelelő vizuális műveltség kialakításában.
- A **táncművészeti képzés** lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének és mozgáskultúrájának, biztonságának, ritmusérzékének, hallásának, tér- és formaérzékének fejlesztésére, gazdagítására. Kibontakoztatja a tanulók kreativitását, improvizációs képességét, készségét, hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenység és a művészetek iránt. A táncművészeti oktatás célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek megismertetésében, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére.
- A **zeneművészeti képzés** lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, fogékonyság - alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására. A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket, és gyarapítja ismereteiket. A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az

önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel.

3.1.2. Az alapfokú művészeti nevelés célja és feladatai, jövőképünk:

A művészeti nevelés eredményeként a **jövőképünkben** egy olyan felnövekvő generáció jelenik meg, amely az alábbi célkitűzéseinket a mindennapokban megéli és személyiségében hordozza. Azt szeretnénk, hogy művészeti oktató-nevelő munkánk:

- A művészeti nevelés eszközeivel alakítsa ki a **kultúra iránti nyitott magatartást**, az esztétikai érzékenységet. Neveljen a művészetek befogadására, értésére és művelésére.
- A gyermekek és a felnövekvő nemzedék, a majdani állampolgárok **általános műveltségét emelje, tudásukat, érzelmvilágukat, a művészi szép iránti érzéküket fejlessze.**
- A növendékek **a művészetek aktív befogadjává, a különböző művészeti ágak amatőr, vagy hivatásos művelőjévé, alkotójává váljon**, a legtehetségesebb gyerekekből alkotó művészeket neveljen.
- A választott művészeti ágon belül nyújtson **speciális művészeti ismereteket**, és az alkotó munkával együtt járó **pozitív élmények** segítségével járuljon hozzá **a harmonikus, érzelmileg gazdag, kreatív személyiség kialakításához.**
- Sajátos eszközeivel ösztönözzön a **társadalmi kapcsolatteremtésben együttműködésben és kommunikációban a toleráns magatartásra.**
- Nyújtson speciális ismereteket, formáljon érzelmileg gazdag, kreatív személyiségeket tanulóiból.
- Az arra alkalmas képességű tanulókat **készítse fel szakirányú továbbtanulásra.**

A művészeti oktatás, nevelés eszközrendszerével hozzájáruljon:

- Olyan társadalmi feladatok, kérdések megoldásához, mint a fogyatékos ill. személyiségzavarral küszködő gyermekek nevelése, beilleszkedése.
- A zene és művészetterápia eszközeivel a gyermekek személyiségzavarainak leküzdéséhez, gyógyításához a gyermekek preventív neveléséhez, pl. bűnmegelőzés.

3.2. Kiemelt kompetenciák a művészetoktatás területén

Szakmai kompetenciák:

- A művészeti ágak sajátosságainak megfelelő tartalom.

Személyes kompetenciák:

- Önállóság,
- döntésképeség,
- érzelmi stabilitás, kiegyensúlyozottság,
- mozgáskoordináció,
- fejlődőképesség, önfejlesztés.

Társas kompetenciák:

- Kapcsolatteremtő készség,
- kezdeményezőkézség,
- empátikus készség,
- tolerancia,
- kommunikációs rugalmasság,
- adekvát metakommunikáció,
- konfliktusmegoldó készség.

Módszerkompetenciák:

- Kreativitás, ötletgazdagság,
- problémamegoldás,
- figyelem összpontosítás,
- helyzetfelismerés,
- kritikus gondolkodás.

3.3. A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok

A tanulói személyiség fejlesztésére irányuló nevelő és oktató munka egyrészt a tananyagba beépítve, másrészt az oktatók, a művészek és a tanulók közvetlen, személyes kapcsolata révén valósul meg, illetve a tanulói közösségen keresztül érvényesül.

A közösségben kialakuló értékrend, normák, szabályok, elvárások segítik az egyént a döntésekben, a felelősségvállalásban.

3.3.1. A közösségfejlesztés területén kiemelt feladataink:

- Az iskolai tanulói közösség egyéni arculatának kialakítása;
- a közösség hagyományainak megismertetése;
- a tanulói közösség tevékenységének megszervezése, összehangolása;
- a tanulói közösségre jellemző, az összetartozást erősítő erkölcsi, viselkedési normák, formai keretek kialakítása, folytonosságának elősegítése

3.3.2. A fejlesztés eszközei:

- Produkciók létrehozása, bemutatása;
- a szűkebb és tágabb közösség ünnepeinek megtartása, ünnepteremtés;
- iskolai hagyományok teremtése, megőrzése (fesztiválok, versenyek, alkotótáborok);
- tanórán kívüli foglalkozások biztosítása;
- a tanulók, illetve a tanulók és a pedagógusok közös problémamegoldó tevékenységén alapuló foglalkozások biztosítása.

Az iskolai közösség kialakítása, fejlesztése csak a tanulók aktív részvételével, közreműködésével valósítható meg. Feladatunk a fent megfogalmazott keretek között az iskolai közösség és a tágabb társadalmi környezet közötti kapcsolat biztosítása is.

3.4. A tehetség, képesség kibontakozását segítő pedagógiai tevékenység

A képességek feltárása, a tehetség felismerése folyamatosságot, valamint a pedagógus, szülő, tanuló együttműködését igénylő feladat. Iskolánk alapvető feladatai közé tartozik a tehetségek felkutatása, gondozása, kibontakozásuk elősegítése.

3.4.1. A tehetségfejlesztés iskolánkban alkalmazott módjai:

- Gazdagítás és elmélyítés (differenciálás, nyitott feladatok, különböző munkatempó, egyéni fejlesztés, különféle csoportosítás osztályon, évfolyamon belül, a tehetséges tanulók minél nagyobb önállóságot, alkotó jellegű feladatot kapnak);
- gyorsítás (több évfolyam anyagát rövidebb idő alatt teljesítheti a tanuló).

3.4.2. A tehetségfejlesztés feladatai, eszközei:

- Az egyéni képességekhez igazodó tanórai tanulás megszervezése;
- tanórai és tanórán kívüli tehetséggondozó foglalkozások (neves szakemberek bevonásával szervezett tréningek, kurzusok, táborok az önismeret, az önértékelés, a művészi kifejezőkészség, a problémamegoldó készség fejlesztésére, az ismeretek bővítésére);
- felkészítés versenyekre, fesztiválokra;
- versenyek, fesztiválok szervezése;
- felkészítés szakirányú továbbtanulásra.

3.5. A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái és továbbfejlesztésének lehetőségei

3.5.1. A tanulókkal kapcsolatos feladatok:

- szaktanári, tanulói, szülői közös tevékenységet igénylő feladatok, programok, szervezése (bemutatók, nyílt napok, táborok, tanulmányi kirándulások);
- a tanulók bevonása az iskolai rendezvények szervezésébe;
- diákönkormányzat elősegítése, fejlesztése.

3.5.2. A szülőkkal kapcsolatos feladatok:

- éves munkaterv szerint két szülői értekezlet, valamint fogadóóra biztosítása, az ezen felül szervezett alkalmakról az érintetteket külön kell tájékoztatni;
- levelezés, értesítő, telefon;
- a szülői véleménynyilvánítás változatos lehetőségeinek megteremtése (fórumok, kérdőívek, interjúk);

- tájékoztatás az iskola hosszabb távú célkitűzéseiről, pedagógiai programjáról, illetve éves programjáról;
- a szülők meghívása nyílt napokra, vizsgákra, bemutatókra, iskolai rendezvényekre,
- a szülők bevonása az iskolai rendezvények szervezésébe.

3.6. Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái

3.6.1. Követelmények

A követelményeket a **Helyi tanterv** követelményrendszere tartalmazza.

3.6.2. A beszámoltatás formái

a) Évközi beszámoltatás

- Gyakorlati feladat végrehajtása önállóan vagy tanári irányítással
- Szóbeli felelet
- Írásbeli felelet

b) Év végi beszámoltatás (vizsga)

- Nyilvános bemutató
- Színpadi produkció (előadás és/vagy jelenet, jelenetek), vagy
- csoportos gyakorlatsor, vagy
- bemutató óra (tanári irányítással végrehajtott feladatok)
- gyakorlati feladat végrehajtása (önálló munka; pl.: gyűjtőmunkák, gyakorlatsor összeállítása, levezetése stb.)
- Szóbeli vizsga
- Írásbeli vizsga

3.6.3. A beszámoltatási formák alkalmazásának szabályai

a) Az év végi beszámoltatás (vizsga)

- az előképző évfolyamain nem kötelező,
- az 1–6. alapfokú évfolyamokon a tanult valamennyi tantárgyból kötelező:
  - gyakorlati tantárgyakból a nyilvános bemutató kötelező,
  - szaktanárok választása alapján lehetőség van a kombinált beszámoltatásra: több tantárgyból összevontan számolnak be a tanulók a tanév végén

b) Év közben a beszámoltatás rendszeres (legalább három alkalom félévente).

c) Művészeti alapvizsga az utolsó alapfokú évfolyamra előírt követelmények teljesítését követően tehető.

3.7. Az iskola felvételi rendszere és a magasabb évfolyamba lépés feltételei

3.7.1. Felvétel az iskola évfolyamaira

Az iskola 1. előképző és 1. alapfokú évfolyamára jelentkezés életkori feltételei:

- Az előképző 1. évfolyamára azok a tanulók jelentkezhetnek, akik a jelentkezés évében töltik be 6. vagy 7. életévüket;
- az alapfok 1. évfolyamára azok jelentkezhetnek, akik a jelentkezés évében töltik be 8. vagy magasabb életévüket.

Az iskolába jelentkezőt bizottság hallgatja meg, amely javaslatot készít a tanuló csoportbesorolásáról. A bizottság tagjai az adott művészeti ág pedagógusaiból áll, és minimum 2 tagú.

Ha a tanuló az iskola magasabb évfolyamára kéri felvételét, a jelentkezési lapján ezt fel kell tüntetnie. Kérelméről a bizottság különbözeti vizsga alapján dönt, az iskola helyi tantervében az adott évfolyamra meghatározott követelmények figyelembevételével, majd javaslatot készít az igazgatónak a tanuló évfolyam- és csoportbesorolását illetően. Amennyiben a tanuló nem kéri a magasabb évfolyamba való besorolását, úgy arról a bizottság dönt.

A meghallgatás és a különbözeti vizsga anyaga a helyi tantervre épül.

A tanulók felvételéről az igazgató dönt.

Ha a tanuló más alapfokú művészetoktatási intézményből kéri átvételét, akkor bizonyítványába bejegyzett elvégzett évfolyamai alapján soroljuk be a megfelelő évfolyamba, illetve csoportba. Ha a kötelezően, illetve a szabadon választott tantárgya módosul, a tanulónak különbözeti vizsgát kell tennie, az iskola helyi tantervében az adott évfolyamokra meghatározott követelmények alapján.

3.7.2. A magasabb évfolyamba lépés feltételei

A tanuló az iskola magasabb évfolyamába akkor léphet, ha az előírt tanulmányi követelményeket sikeresen teljesítette.

Ha tanév végén a tanuló teljesítményére – legfeljebb két tantárgyból – elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet. Ha elégtelen osztályzatainak száma meghaladja a kettőt, a tanuló az évfolyam megismétlésével folytathatja tanulmányait.

A tanuló kérelmezheti, hogy több évfolyam tanulmányi követelményének egy tanévben, illetve az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget, osztályozó vizsga letételével. Erre, tanulmányi előmenetele alapján a szaktanár is tehet javaslatot.

Az iskola alapfokú évfolyamáról a továbbképző évfolyamra az léphet, aki – a jogszabályban meghatározottak szerint szervezett – művészeti alapvizsgát tett.

Ha a tanulónak egy tanítási évben az igazolt és igazolatlan mulasztása a tanítási órák egyharmadát meghaladja, a tanuló nem osztályozható, kivéve, ha a nevelőtestület engedélyezi, hogy osztályozó vizsgát tegyen. A tanulók mulasztásainak igazolásával kapcsolatos szabályozásokat az iskola szervezeti és működési szabályzata és házirendje tartalmazza.

3.8. A tanulók értékelése, minősítése

3.8.1. A tanuló teljesítményének értékelésére, minősítésére vonatkozó általános elvek

- A tanulók értékelésének alapja a folyamatos teljesítmény, figyelembe véve a tanuló fejlődési ütemét.
- Egy tantárgy követelményeire épülő év végi vizsgán a tanuló teljesítményét a tanár egy érdemjeggyel értékeli.
- Több tantárgy követelményeire épülő év végi vizsgán a tanuló teljesítményét a tanár(ok) tantárgyanként külön érdemjeggyel értékeli(k).
- Félévkor és év végén a tanuló teljesítményét a tanár szöveges értékeléssel, illetve osztályzattal minősíti.
- A félévi értékeléseket/ osztályzatokat az év közben szerzett érdemjegyek alapján, az év végi osztályzatokat az évközi érdemjegyek és a vizsga érdemjegye(i) alapján kell megállapítani.

3.8.1.1. Az előképző 1 -2. évfolyamán

A tanulók évközi értékelése **szöveges formában** történik, havi rendszerességgel. A tanulók félévi és év végi teljesítményének minősítésére a négyfokozatú szöveges minősítési formát alakítottuk ki:

- kiválóan teljesített (kt)
- jól teljesített (jt)
- megfelelően teljesített (mt)
- felzárkóztatásra szorul (fsz)

3.8.1.2. Az alapfok és a továbbképző évfolyamain

A tanulók évközi értékelése **érdemjegyekkel** történik, havi rendszerességgel. A tanulók tudásának értékelésénél és minősítésénél a következő érdemjegyeket és osztályzatokat használjuk:

- jeles (5),
- jó (4),
- közepes (3),
- elégséges (2),
- elégtelen (1).

3.8.1.3. Az értékelés szempontjai művészeti áganként

3.8.1.3.1. Táncművészeti ág - Néptánc tanszak

Az előképző évfolyamokon:

Kiválóan teljesített az a tanuló, aki:

A tanult játékokban aktívan részt vesz, annak dalait tisztán, önállóan is képes énekelni. Zenére pontosan jár, fut, több dallamon keresztül. Rövidebb ritmusképleteket hibátlanul visszatapsol, mozdulatsort lekövet. 2/4-es motívumokat önállóan, pontosan előad.

Jól teljesített az a tanuló, aki:

A tanult játékokban részt vesz, annak dalait csak társaival képes énekelni. Zenére jár, fut. Rövidebb ritmusképleteket többszöri próbálkozásra tapsol vissza, mozgásemlékezete fejlesztésre szorul. 2/4-es motívumokat a tanár segítségével mutat be.

Megfelelően teljesített az a tanuló, aki:

A tanult játékoknak nem aktív részese, annak dalait nem énekl. Zene mellett lép fut, ezt képes javítani. Rövidebb ritmusképletet pontatlanul tapsol vissza. Mozgásemlékezete fejletlen. A 2/4-es motívumokat tanár segítségével is pontatlanul mutat be.

Felzárkóztatásra szorul az a tanuló, aki:

Az órákon passzív, a tanult játékokban nem vesz részt, annak dalait nem énekl, zene mellett jár, fut és ezt későn veszi észre. Rövidebb ritmusképleteket többszöri próbálkozás után sem képes visszatapsolni.

Az alapfok és továbbképző évfolyamokon:

5 (jeles):

Folyamatosan zenében marad, élményszerű az előadása, táncát tudatosan díszíti (taps, arc, kéz, táncszók, táncszerkesztés, énekelés stb.). A tanult materiát, a teret tudatosan kezeli. Partnerével együtt táncol.

4 (jó):

Folyamatosan zenében marad, kisebb technikai hibákat (kar- és kéztartás, párhuzamos lábfő, íves tartás stb.) véthet. Előadásmódja kevésbé kifejező, a tánc díszzeit és a teret esetlegesen használja, de törekszik a hiányosság leküzdésére. Képes a tanult materiát variálni. Törekszik a tánc során a partnerével történő párkapcsolat kialakítására.

3 (közepes):

Kisebb zenei és motívikai pontatlanságokat véthet, hibáját észreveszi és folyamatosan javítja, képes a folyamatos táncolásra. A tanult materiát csak vázlatosan használja. Előadásmódja kívánnivalókat hagy maga után. Tánc statikus (térhasználat), tánc közbeni partnerkapcsolata, táncdíszítése szegényes. Kisebb technikai hiányosságai (tartás stb.) vannak.

2 (elégéses):

A motívumokat ismeri, előadásuk során zenei és motívikai pontatlanságokat véthet, melyet képes javítani. Táncszerkesztése darabos. A teret, a tánc díszzeit esetlegesen használja, tánc közbeni partnerkapcsolata véletlenszerű. Előadásmódja, technikai hiányosságai elfogadhatóak.

1 (elégtelen):

Zene mellett táncol, s ezt későn veszi észre. A hiba javítása közben megáll. Tánca estleges. Táncszerkesztése, térhasználata darabos, eseménytelen. Előadásmódja félszeg, bátortalan. A tánc díszzeit nem használja. A motívikát felületesen ismeri. Technikai hiányosságai az előző számonkérés óta nem javultak.

3.8.1.3.2. Képző- és iparművészeti ág - Képzőművészeti tanszak (A/1.2.3. évf.) Szobrászat- és kerámia tanszak (A/4. évfolyamtól)

Az előképző évfolyamokon:

Kiválóan teljesített az a tanuló, aki:

A tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes. A technikai és mechanizmusbeli követelményeket biztosan oldja meg, és azokat rajzban is kiválóan alkalmazza. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái is teljes önállóságra vallanak.

Jól teljesített az a tanuló, aki:

A tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Hasonló az ötöshöz, de bizonytalanságai vannak. A tananyag alapvető részeit tökéletesen tudja, ismereteit a feladatok megoldásában is különösebb nehézség nélkül alkalmazza.

Megfelelően teljesített az a tanuló, aki:

A tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget. A tanterv alapvető anyagát jól elsajátította, az alapvető mechanizmusbeli nehézségeket leküzdötte, a lényegesebb kérdések megoldásában némi nehézségek mellett elfogadható eredménnyel azokat alkalmazza. Munkáiban kisebb bizonytalanságot mutat, amelyet a tanár segítségével le tud küzdeni.

Felzárkóztatásra szorul az a tanuló, aki:

A tantervi követelményeknek nevelői útmutatással sem tud eleget tenni. A minimumot sem tudja.

Az alapfok és továbbképző évfolyamokon:

5 (jeles):

Ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ismeri, érti, tudja a tananyagot, mindezt alkalmazni is képes. A technikai és mechanizmusbeli követelményeket biztosan oldja meg, és azokat rajzban is kiválóan alkalmazza. Szóbeli feleletei és írásbeli munkái is teljes önállóságra vallanak.

4 (jó):

A tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés és jelentéktelen hibával tesz eleget. Hasonló az ötöshöz, de bizonytalanságai vannak. A tananyag alapvető részeit tökéletesen tudja, ismereteit a feladatok megoldásában is különösebb nehézség nélkül alkalmazza.

3 (közepes):

Ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, néhány hibával tesz eleget. A tanterv alapvető anyagát jól elsajátította, az alapvető mechanizmusbeli nehézségeket leküzdötte, a lényegesebb kérdések megoldásában némi nehézségek mellett elfogadható eredménnyel azokat alkalmazza. Munkáiban kisebb bizonytalanságot mutat, amelyet a tanár segítségével le tud küzdeni.

2 (elégséges):

Ha a tantervi követelményeknek súlyos hiányossággal tesz csak eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Mechanizmusbeli hibái is hátráltatják a tantervi anyag biztos alkalmazását, még a tanár segítségével is. Elképzelései a művészet tartalmát illetően nagyon minimálisak, rajzi - koordinációs hibákkal küzd, és folyamatosan ellenőrzésre szorul.

1 (elégtelen):

Ha a tantervi követelményeknek nevelői útmutatással sem tud eleget tenni. A minimumot sem tudja.

3.8.1.3.3. Zeneművészeti ág

Az előképző évfolyamokon:

Kiválóan teljesített az a tanuló, aki:

A tanult zenei ismeretek elsajátításában aktívan részt vesz, önállóan is tud fejlődni. Zeneórákra pontosan jár. Pontosan előad, a zenei definíciókat ismeri. Szorgalmas. Folyamatos fejlődést mutat óráról órára. Zeneelméleti, illetve gyakorlati hangszeres tudása kiemelkedő. Ismeri, érti a tananyagot, tudását alkalmazni is képes. Önállóan, pontosan, szabatosan fejt ki ismereteit. A házi feladat a tanulási folyamat szerves része. Igényesen, folyamatosan, céltudatosan dolgozik, feladatot vállal és azt pontosan, megbízhatóan teljesíti. Kötelességtudata magas fokú, a vállalt és kapott feladatok elvégzésében példaképül állítható társai elé.

Jól teljesített az a tanuló, aki:

A tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés, jelentéktelen hibával tesz eleget, apró bizonytalanságai vannak. Pontosan előad, a zenei definíciókat ismeri. Ha a tanult zenei ismeretek elsajátításában aktívan részt vesz, önállóan is tud fejlődni. Zeneelméleti illetve gyakorlati hangszeres tudása jó. A házi feladat a tanulási folyamat szerves része. Zeneórákra pár hiányzást kivéve pontosan jár.

Megfelelően teljesített az a tanuló, aki:

A kötelességeit nem teljesíti, figyelmetlen, az órán tanult zenei ismeretekben folyamatosan visszaesik. Pontatlan ismeretekkel rendelkezik. Zeneelméleti illetve gyakorlati hangszeres tudása csupán megfelelő. A házi feladatot a tanulási folyamatban nem megfelelően teljesíti.

Felzárkóztatásra szorul az a tanuló, aki:

A tantervi minimumot sem tudja felmutatni. A tantervi követelményeknek nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni. A házi feladatot a tanulási folyamatban egyáltalán nem megfelelően teljesíti. Az órákon passzív, a tanult anyagokat képtelen felmutatni. Többszöri k,

Az alapfok és továbbképző évfolyamokon:

5 (jeles):

Ha a tantervi követelményeknek kifogástalanul eleget tesz. Ha aktív vállalásaival, felelősséggel végzett alkotó munkájával elősegíti maga és közössége fejlődését. Zeneelméleti illetve gyakorlati hangszeres tudása kiemelkedő. Ismeri, érti a tananyagot, tudását alkalmazni is képes. Önállóan, pontosan, szabatosan fejt ki ismereteit. Lényegre mutatóan definiál, gondolatmenete logikus. Igényesen, folyamatosan, céltudatosan dolgozik, feladatot vállal és azt pontosan, megbízhatóan teljesíti. A házi feladat a tanulási folyamat szerves része. Előadásmódja élményszerű. Zeneórákra pontosan jár. Kötelesség tudata magas fokú, a vállalt és kapott feladatok elvégzésében példaképpül állítható társai elé. Zeneelméleti illetve gyakorlati hangszeres tudása kiemelkedő.

Ha a tanuló érdemjegye tantárgyanként egész évben jeles (5), tantárgyi dicséretet kaphat bizonyítványába.

4 (Jó):

Ha a tantervi követelményeknek megbízhatóan, csak kevés, jelentéktelen hibával tesz eleget, apró bizonytalanságai vannak. A definíciókat ismeri, de kisebb előadási hibákat vét. Pontosan előad, a zenei definíciókat ismeri. Előadásmódja kevésbé kifejező. Törekszik a hiányosságok leküzdésére, képes pozitív lépéseket tenni ezek kiküszöbölésére. A házi feladat a tanulási folyamat szerves része. Zeneelméleti illetve gyakorlati hangszeres tudása jó.

3 (Közepes):

Ha kisebb zenei pontatlanságokat véthet, hibáját észreveszi és folyamatosan javítja.

Ha a tantervi követelményeknek pontatlanul, hibásan tesz eleget, nevelői segítségre (javításra, kiegészítésre) többször rászorul. Ismeretei felszínesek. Előadásmódja kvánnivalókat hagy maga után. A házi feladat a tanulási folyamat nem teljesen szerves része. Zeneelméleti illetve gyakorlati hangszeres tudása közepes. Kevésbé tud önállóan teljesíteni, beszélni. Szóbeli feladatait is csak kis segítséggel képes megoldani, tulajdonképpen párbeszéd alakul ki tanár és diák között, a cselekvés nem önálló.

2 (Elégséges):

Ha az előadásmódja gyenge. Ha a tantervi követelményeknek csak súlyos hiányossággal tesz eleget, de a továbbhaladáshoz szükséges minimális ismeretekkel, jártassággal rendelkezik. Egyszavas válaszokat ad. A fogalmakat nem érti, képtelen önálló feladatvégzésre. A házi feladat a tanulási folyamat nem szerves része. Zeneelméleti illetve gyakorlati hangszeres tudása elégséges.

Kötelességeit nem teljesíti, figyelmetlen, munkához való viszonya elutasító, közömbös.

1 (Elégtelen):

Ha a tantervi követelményeknek nevelői útbaigazítással sem tud eleget tenni. A tantervi minimumot sem tudja. A házi feladat a tanulási folyamatban nincs jelen. Zeneelméleti illetve gyakorlati hangszeres tudása nagyon rossz. Évfolyamot kell ismételnie.

3.9. A szorgalom értékelése a művészeti tanszakokon

A tanuló szorgalmát félévkor és év végén egy osztályzattal kell minősíteni. A tanuló szorgalmának értékelését és minősítését félévkor és tanév végén a csoportvezető tanár – a csoportban tanító pedagógusok véleményének kikérésével – végzi.

A szorgalom értékelése a tanuló foglalkozásokon való aktivitása, feladatvégzésének pontossága, kötelességtudata, képességeihez mért teljesítményének szintje, egyenletessége, alapján történik.

A tanuló szorgalmának értékelésére, minősítésére alkalmazható érdemjegyek és osztályzatok:

- példás (5);
- jó (4);
- változó (3);
- hanyag (2).

Példás annak a tanulónak a szorgalma, aki:

A foglalkozásokon folyamatosan aktívan közreműködik, felkészülését a rendszeresség, kötelességtudat és a pontosság jellemzi, a feladatok végzésében önálló, a képességeihez mérten a legmagasabb teljesítményt nyújtja, teljesítménye egyenletes, önművelése rendszeres.

Jó annak a tanulónak a szorgalma, aki:

A foglalkozásokon aktívan közreműködik, de aktivitása nem folyamatos, rendszeresen készül, de nem pontos és alapos, a csoportmunkában és az önálló munkában tehetségéhez mérten igyekszik részt venni.

Változó annak a tanulónak a szorgalma, akinek:

A foglalkozásokon aktivitása egyenetlen, a tanórákra való felkészülése rendszertelen, feladatait váltakozó érdeklődéssel végzi, önművelése rendszertelen, képességei alatt teljesít.

Hanyag annak a tanulónak a szorgalma, aki:

A foglalkozásokon nem mutat semmilyen aktivitást, feladatait nem végzi el, érdektelenség, közöny jellemzi.

3.10. Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei

A taneszközök kiválasztása a szaktanárok javaslata alapján történik.

A tankönyvválasztás a szakmai munkaközösség véleményének kikérésével a szaktanár joga. A választásnál a következő szempontokat vesszük figyelembe:

- Tartalma feleljen meg az iskola helyi tantervének;
- korszerű ismereteket közvetítsen;
- didaktikai módszerei feleljenek meg – a pedagógiai programban meghatározott – az iskolában folyó nevelés-oktatás alapelveinek, céljainak, feladatainak, eszközeinek, eljárásainak;

- segítse a tanulást, motiváljon;
- nyelvezete az adott korosztálynak megfelelő legyen;
- szerkezete legyen világos, érthető;
- esztétikus, igényes legyen;
- az ára legyen kedvező.

Az iskola biztosítja a kiválasztott tankönyvek könyvtári hozzáférhetőségét is.

3.11. A művészeti alapvizsga

Az alapfokú művészeti vizsgára vonatkozó szabályokat az iskola vizsgaszabályzata is tartalmazza részletesen.

3.11.1. A művészeti alapvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsga tantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

3.11.2. A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés:

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.

3.11.3. A művészeti alapvizsga minősítése:

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

Azokban a tantárgyakban, ahol a tantárgy vizsgája több vizsgarészből áll, ott a tantárgy osztályzatát a vizsgarészek osztályzatának számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső osztályzatának meghatározásában a szóbeli vizsgarész osztályzata a döntő.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti, alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

3.12. A művészetoktatásra vonatkozó helyi tanterv

A művelődési és közoktatási miniszter a **3/2011. (I. 26.) NEFMI rendeletében** az alapfokú művészetoktatásra kiadott követelményei és tantervi programja koncepcióban és tartalomban eltér a közoktatási intézmények tartalmi szabályozásától a Nemzeti Alaptantervtől.

A NAT alapelveket, követelményeket ír elő, a művészetoktatás tantervi programja részletezett, kerettanterv jellegű. Ezért e programok kisebb módosításokkal helyi tantervként is alkalmazhatók.

A Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola a 3/2011. (I. 26.) NEFMI alapján kiadott tantervi programokat a művészetoktatás során helyi tantervként alkalmazza kisebb módosításokkal.

A változtatás a kötelezően és szabadon választható tantárgyakra, tankönyvekre, kották kiválasztására irányul.

A pedagógiai programban megfogalmaztuk a művészeti nevelés általános célkitűzéseit, az egyes művészeti területek cél és feladatrendszerében a specifikus, de még mindig általános nevelési elveket. A helyi tantervek az adott tantárgyra, hangszerre, művészeti tevékenységekre vonatkozó célokat, feladatokat határozzák meg, melyek a pedagógiai program mellékletét képezik.

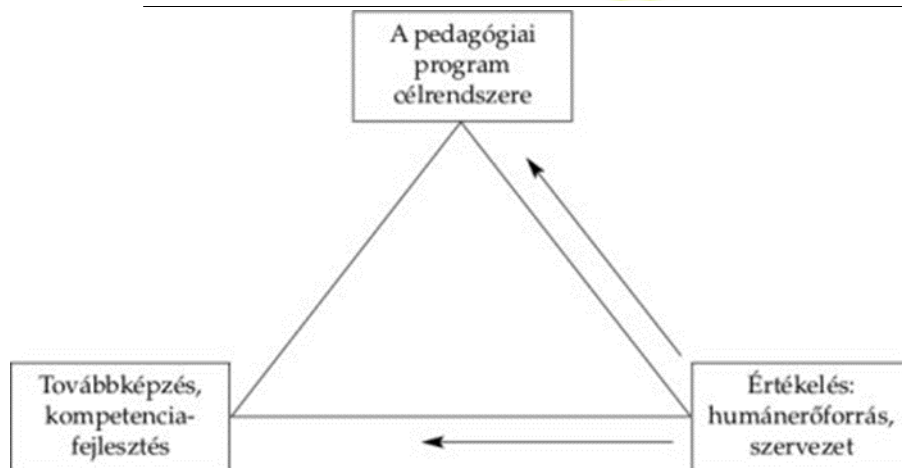
4. Továbbképzések

A változásokhoz való alkalmazkodás során a másik tudásának megszerzése és a saját tudásunkhoz való hozzáadása szinte mindig gyorsabb és hatékonyabb, mint valamilyen merőben új megoldás kitalálása. A versenyképességnek ezért fontos eleme a tudás szabad áramlása.

A továbbképzés a felkészülés egyik vagy talán legfontosabb eszköze a pedagógus (ön)képzésének. A továbbképzések célja, hogy a kurzusokon megszerezett tudás beépüljön a napi gyakorlatba, s a résztvevők az elsajátítottakat minél szélesebb körben adják át kollégáiknak, s ezzel egyidejűleg emeljék az intézményben működő szakmai munka színvonalát is.

4.1. Helybe vitt továbbképzések számának növelése

Az iskolában rendszeresen megtörténik a pedagógiai célok teljesítésének értékelése, ha működik pedagógusi teljesítményértékelési és fejlesztési rendszer, s ezek ismeretében rendszeresen felülvizsgálják a továbbképzési programot, tervet. A 2. ábra mentén – amely további elemzésre is lehetőséget ad, de most csak a továbbképzés szempontjából vizsgáljuk – tekintsük át ennek menetét.

2. ábra A pedagógiai program célrendszere, a humánerőforrás és a szervezet értékelése, illetve a továbbképzés és a kompetenciafejlesztés közötti kapcsolat

Pedagógiai programjában a szervezet megfogalmazott olyan célokat, melyek teljesítésén, megvalósításán dolgozik. A célok eléréséhez szükség van felkészült, kompetens szakemberekre. Ennek érdekében a szervezetnek gondoskodnia kell a pedagógusok kompetenssé tételéről, ennek egyik formája a továbbképzés. Bizonyos időközönként ellenőrizni, értékelni kell, hogy a célok megvalósítása megfelelő ütemben, megfelelő módon zajlik-e. Ha nem, akkor azt kell megvizsgálni, hogy ennek mi az oka. Ha a pedagógusok kompetenciájának hiánya, akkor át, illetve újra kell gondolni a kompetenciafejlesztést, s azon belül a továbbképzési tervet és programot. A továbbképzések mentén keletkező konfliktusok minimalizálása vezetői feladat, amely csak tudatos tervező és értékelő munkával lehet eredményes.

4.2. Belső tudásmegosztó fórumok, technikák és módszerek

A továbbképzések fejlesztésekben definiált felértékelődése felveti, hogyan épül be az ott megszerzett tudás a tanítás-tanulás folyamatába; milyen belső szervezeti tudásmegosztó fórumok működnek a továbbképzéseken megszerzett kompetenciák továbbadására, megosztására.

Ezek intézményi alkalmazása nagyon eltérő mind a használt formák számát, mind hatékonyságát tekintve. Néhány példát, jó gyakorlatot ismertetünk a következőkben.

A legegyszerűbb forma szerint a képzésen részt vett pedagógusok tájékoztatják kollégáikat a képzésről, a megszerzett tudásról, annak hasznosíthatóságáról: beszámolnak tantestületi, illetve nevelési értekezleten, munkaközösségi foglalkozáson; közzéteszik tudásukat, tapasztalatukat az iskola honlapján, az iskolai könyvtárban, hírlevélben stb. Ez nem több mint tájékoztatás, a tanultak bemutatása. Miközben nagyon fontos elem, hatékonysága a tudásmegosztás szempontjából alacsony fokú, de tekinthető első lépésnek. Ezeken a fórumokon ugyanis mindenki képet kaphat arról, ki milyen programon volt, így felkelthető a kollégák érdeklődése.

Vannak ezen túl más formák is, amelyek jelenthetik a következő lépést, s talán hatékonyabbak is lehetnek a tudásmegosztás szempontjából. Tarthatnak a kollégák a tanultak felhasználásával bemutatóórákat; működhet a „sorstársak látogatásának” gyakorlata is, amikor a kollégák egymásnál órát látogatnak, felhasználva ezeket a helyzeteket tanulási fórumokként.

Fontos elem lehet a munkaközösségen, illetve tantestületen belüli pedagógusok közötti kooperáció: módszertár létrehozása (gyűjtemény, feladatbank); az „azt tanultam, hogy” módszerével kivonat készítése a továbbképzésről; összegzés az órákon alkalmazott módszerekről.

Egyre nagyobb teret nyer az iskolákban az egy osztályban tanító pedagógusok rendszeres megbeszélése az adott osztályról, az oktatási és nevelési eredményekről, problémákról. A továbbképzésekhez kapcsolva egységes pedagógiai hatás érvényesülhet egy-egy osztály esetében.

Vannak ma is olyan iskolák, ahol e rohanó világban is működik pedagógiai alkotóműhely. Ez a pedagógusok önkéntes alapon szerveződő szakmai fóruma, amelynek általában saját szakmai programja van (szakirodalom feldolgozása, bemutatása; nemzetközi tendenciák ismertetése adott témában; beszámoló egy-egy konferenciáról, az ott hallottak közös továbbgondolása; saját kutatás, tanulmány bemutatása; belső benchmark fórum stb.). Egy-egy új szakmai, pedagógiai, módszertani képzés után a kurzuson részt vett kolléga felkínálja tudását, s a szakmai fórumon beszélgetés, közös gondolkodás keretében osztja meg az érdeklődő kollégákkal tapasztalatait, kiegészítve akár a tanultakat a szakirodalomban olvasottakkal.

Ha a képzésre járó kollégák előre tudják, hogy tájékoztatási kötelezettségük van (bármilyen formában), valószínűleg egészen másképpen vesznek részt a képzésen. Vélhetően jobban figyelnek azokra a tartalmakra, helyzetekre, módszertani elemekre, amelyeket tovább tudnak adni kollégáiknak, már a képzésen tervezik, miről, hogyan és mit fognak elmondani.

Ma még nem gyakori nálunk, hogy egy pedagógus az óra után a tanáriba lépve megossza szakmai vagy nevelési problémáit, kudarcait kollégáival, segítséget kérve tőlük a megoldáshoz. A továbbképzésekhez kapcsolódó fórumok ezt a teret is kiszélesíthetik, s létrejöhetnek kiscsoportos találkozások a nevelési helyzetek egymás közötti megbeszélésére.

Egyre inkább elterjedőben van, s nagy a hatékonysága az egész tantestület egyszerre történő képzésének. Ilyen esetekben közös az élmény, közös a tapasztalat, s a kipróbálás esetleges nehézségeiben a kollégák tudnak egymással konzultálni, meg tudják osztani a tapasztalataikat. Ilyenkor maga a képzés szolgál belső tudásmegosztó fórumként! Az ilyen kurzusok eredményességéről, hatékonyságáról ebben az esetben is csak feltételezéseink vannak.

A belső képzések fejlesztésben betöltött szerepéről álljon itt egy példa. Ha egy tantestületben néhány pedagógus részt vesz például kooperatív technikákat tanító képzésen, akkor a pedagógusok munkájának értékelésekor honorálandó pluszteljesítmény a kooperatív technikák osztálytermi alkalmazása. Ha a tantestület minden tagja részt vesz ilyen képzésen, akkor az értékeléskor már elvárás a kooperatív technikák osztálytermi alkalmazása.

Intézményen kívül is adódnak helyzetek, lehetőségek a tanultak megosztására, közkinccsé tételére: pedagógiai konferenciák révén; iskolai bemutatkozással kerületi, városi, községi, kistérségi szinten is; tudásmegosztás keretében térségi munkaközösségben; illetve publikálás során a tanultak intézményi, osztálytermi hasznosításáról.

5. A pedagógiai program módosítása

A pedagógiai program módosítására:

- az iskola igazgatója
- a nevelőtestület bármely tagja
- a nevelők szakmai munkaközösségei vagy
- az iskola fenntartója tehet javaslatot.

A szülők és a tanulók a pedagógiai program módosítását közvetlenül illetve a diákönkormányzat képviselői útján az igazgatónak javasolhatják.

Jelen pedagógiai program módosítása csak a nevelőtestület elfogadásával és a fenntartó jóváhagyásával lehetséges.

6. Nyilvánosságra hozatal

Iskolánk pedagógiai programja nyilvános, minden érdeklődő számára megtekinthető egy-egy példányban a következő helyeken:

a) iskola

- igazgatói iroda
- nevelői szoba
- iskolatitkári iroda
- irattár
- honlap
- iskolai könyvtár

b) Fenntartó

- Biharkeresztesi Református Egyházközség Lelkeszi Hivatala

1. számú melléklet

A tanulói átvétel szabályozása

Tárgy: Kérelem

Gondviselő neve: .....

Elérhetősége (telefon, e-mail): .....

Anya születési neve: .....

Elérhetősége (telefon, e-mail): .....

Lakcím: .....

Igazgató neve: *Farrné Kovács Mónika*

Intézmény neve: *Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és AMI*

Címe: *4110 Biharkeresztes, Damjanich u. 21.*

Kérelem

Alulírott azzal a kéréssel fordulok az intézmény vezetőjéhez, hogy
..... nevű ..... osztályos gyermekemet
szíveskedjenek a(z) .....

intézményből az Önök intézményébe átvenni.

Indokaim:

.....
.....
.....
.....

Keltezés:.....

.....

gondviselő aláírása

2. számú melléklet

Vizsgaszabályzat /Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és AMI A tanulmányok alatti vizsgák rendje

Törvényi háttér:

- 2011. évi CXCV. törvény a nemzeti köznevelésről
- 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet
- 22/2013. (III.22.) EMMI rendelet

A tanulmányok alatti vizsgák célja azon tanuló osztályzatainak megállapítása,

- akinek félévi vagy év végi osztályzatait évközi teljesítménye és érdemjegyei alapján a jogszabályok és az intézmény Pedagógiai Programja szerint nem lehetett meghatározni, ezért a nevelőtestület határozatával osztályozóvizsgára utasít (pl. magántanuló, mulasztás miatt nem osztályozható, stb.),
- aki a pedagógiai programban meghatározottaknál rövidebb idő alatt (tanév összevonással) szeretné a követelményeket teljesíteni, ezért osztályozó vizsgára jelentkezik,
- aki számára az igazgató különbözeti vizsgát ír elő,
- akit a nevelőtestület határozatával javítóvizsgára utasít.
- aki valamely művészeti tanszak tanulója

Osztályozó vizsga:

Osztályozó vizsgát kell tennie a tanulónak a félévi és év végi jegyek lezárását megelőzően, ha

- hiányzásának mértéke eléri a 250 órát, illetve egy adott tantárgyból a tanítási órák több mint 30 %-át és emiatt nem osztályozható,
- felmentést kapott -kérelmére - a kötelező tanórai foglalkozások látogatása alól sajátos helyzete miatt,
- engedélyt kapott arra, hogy egy vagy több tantárgy tanulmányi követelményének egy tanévben vagy az előírtnál rövidebb idő alatt tegyen eleget

Ha a tanuló az osztályozó vizsga időpontjában nem jelenik meg, vagy nem felelt meg, tanulmányait sikeres javítóvizsga után folytathatja.

Javítóvizsga:

- Ha a tanuló tanév végén elégtelen osztályzatot kap, a nevelőtestület határozata alapján javítóvizsgát tehet.
- Ha a tanuló a tanév végén - legfeljebb három tantárgyból - elégtelen osztályzatot kapott, javítóvizsgát tehet.
- Javítóvizsgával folytathatók a tanulmányok akkor is, ha a tanuló az osztályozó vizsgáról igazolatlanul távol maradt, vagy azt nem fejezte be az előírt időpontig.
- A javítóvizsga napját az igazgató állapítja meg, és az iskola hirdetőtábláján, valamint elektronikus oldalain közzéteszi.
- A javítóvizsga idejéről és a vele kapcsolatos tudnivalókról a tanulók szüleit értesíteni kell.
- Ha a tanuló a javítóvizsga napján nem jelenik meg, vagy a javítóvizsgán nem felelt meg, tanulmányait csak az osztály megismétlésével folytathatja.
- A javítóvizsga eredményét az osztályfőnök, vagy a főtárgy tanára vezeti be a törzslapba és a bizonyítványba.
- A záradékot az igazgató és a főtárgy tanára írja alá, az eredményhirdetés a bizonyítvány kiosztásával történik.

- A javítóvizsga nem nyilvános és nem ismételhető meg.

Különbözeti vizsga:

- Iskolaváltoztatás vagy külföldi tanulmányok magyarországi folytatása feltételeként írhatja elő az iskola igazgatója a különbözeti vizsga letételét. Abból a tantárgyból vagy tantárgyrészből kell különbözeti vizsgát tennie a tanulónak, amelyet az iskola a megkezdni tervezett évfolyamtól alacsonyabb évfolyamon tanított, s amely tantárgy, tananyag ismerete feltétele a sikeres továbbhaladásnak, a magasabb évfolyamra lépésnek.
- A különbözeti vizsga tantárgyait, tartalmát, időpontját az igazgató határozza meg, a határozatot írásban megküldi a tanulónak és szüleinek. A határozatról tájékoztatja az érintett szaktanárokat.
- Abban az esetben, ha a tanuló önhibáján kívül nem tudja teljesíteni az osztályozó/javító/különbözeti vizsga követelményeit, a teljes vizsga anyagából, vagy a nem teljesített vizsgarészből - kérelmére - pótló vizsgát tehet. Időpontját egyéni elbírálás alapján az igazgató jelöli ki.

Pótló vizsga:

- A vizsgázó pótló vizsgát tehet az igazgató által meghatározott vizsganapon, ha a vizsgáról neki fel nem róható okból elkésik, távol marad, vagy a megkezdett vizsgáról engedéllyel eltávozik, mielőtt a válaszadást befejezné.
- A vizsgázónak fel nem róható ok minden olyan, a vizsgán való részvételt gátló esemény, körülmény, amelynek bekövetkezése nem vezethető vissza a vizsgázó szándékos vagy gondatlan magatartására. Az igazgató engedélyezheti, hogy a vizsgázó a pótló vizsgát az adott vizsganapon tegye le, ha ennek a feltételei megteremthetőek. A vizsgázó kérésére a vizsga megszakításáig a vizsgakérdésekre adott válaszait értékelni kell.
- A pótlóvizsgáról való igazolatlan távolmaradás tanévvesztéssel jár.

Felvételi, alkalmassági vizsga (művészetoktatás)

- Az iskolába jelentkező tanulók számára az intézmény nem tart felvételi, alkalmassági vizsgát.
- A legmagasabb művészeti iskolai osztályt eredményesen végzett tanuló felvételi vizsga nélkül továbbképző osztályba léphet.

Szintfelmérő vizsga (művészetoktatás)

- Abban az esetben, ha egy tanuló magasabb évfolyamra kéri átvételét az intézménybe, s ezzel egyidejűleg az alapfokú művészetoktatásba is be kíván kapcsolódni, szintfelmérő vizsgát kell tennie a művészeti tanszak évfolyamának megállapítása céljából. A szintfelmérő vizsga időpontját az igazgató jelöli ki.

Művészeti alapvizsga és záróvizsga

- Az alapfokú művészetoktatás követelménye szerint a tanuló az utolsó alapfokú évfolyam befejezését követően művészeti alapvizsgát tesz, az utolsó továbbképző évfolyam elvégzését követően pedig művészeti záróvizsgát tesz.
- Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett. A művészeti alapvizsga a továbbképző évfolyamokon való továbbtanulás feltétele.
- Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

- A művészeti alap – és záróvizsga a művészeti ág jellegének megfelelő elméleti és gyakorlati vizsgából áll. Az elméleti (írásbeli és szóbeli) és gyakorlati vizsga a Korm. rendeletben foglaltak alapján kerül megszervezésre.
- A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.
- A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján az Intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. → lásd: mellékletek
- A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá, amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgozhatja.
- A választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.
- Mentésülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, teljesítményt, szintet eléri.
- Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból, első alkalommal tett művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga.
- A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.
- Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.
- A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.
- Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.
- Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

Összevont beszámoló

- Rendkívüli előrehaladás esetén a szaktanár és a tanszakvezető együttes javaslata alapján az igazgató engedélyezheti, hogy a tanuló a tanév végén két, esetleg több osztály anyagából tegyen összevont beszámolót.
- A főtárgyi beszámoló anyagát 2/3 részben magasabb osztály anyagából kell összeállítani.
- A kötelező tantárgyból a magasabb osztály követelményi alapján kell az osztályzatot megállapítani.

Félévi és év végi vizsga a művészeti tanszakokon

- A tanulók a főtárgyi tudásukról a zeneművészeti tanszakokon hangverseny keretén belül félévkor és év végén, a táncművészeti tanszakokon pedig év végén, egy bemutató keretein belül csoportos formában adnak számot, melyet háromtagú vizsgabizottság értékel. A vizsgabizottság a tanári karból áll fel.
- A félévi osztályzatot a tanár állapítja meg az első félév érdemjegyei és a félévi hangverseny, illetve a félév során történt színpadi fellépések, vagy az elkészített alkotások alapján (képző- és iparművészet).
- A képző- és iparművészeti tanszakokon tanulók az év során végzett munkájukról kiállítás keretében adnak számot.

- A beszámoló az érdemjegyet a főtárgy tanárának javaslata alapján a bizottság állapítja meg. A bizottság elnöke az igazgató vagy az igazgatóhelyettes.
- Egész évi munkája alapján kell osztályozni azt a tanulót, aki betegség vagy testi sérülés miatt a beszámolón megjelenni nem tud és távolmaradásának okát orvosi igazolással bizonyítja. Ebben az esetben a bizonyítvány és a törzslap megjegyzés rovatában fel kell tüntetni, hogy a tanév végi beszámolón nem vett részt.
- A tanévvégi beszámolóra nem bocsátható, illetve nem osztályozható az a tanuló, akinek a tanévben az igazolt és igazolatlan mulasztásai együttesen meghaladják az előírt kötelező óraszám egyharmadát.
- Az osztályzatokat félévkor a tájékoztató füzetbe, évvégén a naplóba, az anyakönyvbe (törzslap) és bizonyítványba szómegejelöléssel és számjeggyel, illetve a művészeti előképző esetében előírt szöveges minősítéssel kell bejegyezni.
- A tanuló valamely kötelező tantárgy tanulása alól, ha felmentést kapott, a felmentés tényét félévkor a tájékoztató füzetben, a tanév végén a törzslapban és a bizonyítványban az osztályzat rovatban „fm” rövidítéssel kell jelezni.
- A tanév végi beszámolóra nem bocsátható, illetve nem osztályozható az a tanuló, akinek a tanévben az igazolt és az igazolatlan mulasztásai együttesen meghaladják az előírt kötelező óraszám 1/3-át, kivéve, ha a tananyagot elsajátította és a nevelőtestületi engedéllyel beszámolót tesz.

A felsőbb osztályba lépés a művészeti tanszakokon

- A művészeti iskola felsőbb osztályába az a tanuló léphet, aki a közvetlenül megelőző osztályt sikeresen elvégezte, arról bizonyítványt kapott és tanulmányait nem szakította meg.
- Az a tanuló, aki osztálya tantervi tananyagát önhibáján kívül elvégezni nem tudja, az igazgatótól legkésőbb május 10-ig kérheti, hogy tanulmányait a következő tanévben ugyanannak az osztálynak tanulójaként folytathassa.
- Az igazgató a szaktanár meghallgatása alapján dönt. Ebben az esetben a tanuló osztályzatot nem kap. A bizonyítványba és a törzslapba a fenti tény be kell jegyezni.
- Az előző osztályban folytatja tanulmányait az a tanuló, akinek igazolt mulasztása valamely tantárgyból meghaladja az összóraszám 1/3-át, kivéve, ha a tananyagot elsajátította és igazgatói engedéllyel, beszámolót tesz.

A tanulók felvételének helyi szabályai a művészeti tanszakokon

- A tanulói jogviszony létrejötte, beiratkozás
- A tanulói jogviszony a jelentkezési lapok kitöltésével, és az intézményhez történő eljuttatásával jön létre.
- A tanulói jogviszonyt - jelentkezési lap kitöltésével – a tanulóknak, illetve szüleiknek minden tanévkezdéskor meg kell újítani.
- Új tanuló beiratkozását szeptember első hetében kell megtartani. Az esetleges üres helyek betöltésére szeptember 15-ig pótbearatkozást lehet tartani.
- Új tanuló felvételéről az igazgató dönt, az iskola engedélyezett tanulói létszámát figyelembe véve.
- A felvételtől írásban kell a tanulókat és a szülőket, gondozókat (a továbbiakban szülő) értesíteni, a felvételt követő 15 napon belül.
- Ha egy tanszakra több jelentkező van, mint a működési engedélyben meghatározott férőhely, a jelentkezőt akkor is az intézmény tanulóinak sorába kell felvenni.
- A tanulók osztályba sorolásáról - a felvételi vizsgán nyújtott teljesítménye alapján – az igazgató dönt, a szaktanár javaslatát figyelembe véve.

- Egy tanuló több tanszakra is járhat, de meg kell határozni a fő tanszakát. A második tanszakon a tanulónak kiskorú tanuló esetén a szülőnek tandíjat kell fizetnie.
- Az intézmény mindenki számára nyitott. A csoportok összeállításakor nem az életkor, hanem a tanulók adott művészeti ágra vonatkozó technikai, ill. szellemi és fizikai fejlettsége a meghatározó. Az intézmény nem vállalkozhat korrekciós, terápiás feladatok ellátására.
- Ha a tanuló az intézmény magasabb évfolyamára kéri felvételét, a jelentkezési lapján ezt fel kell tüntetnie. Kérelméről a bizottság különbözeti vizsga alapján dönt.
- Ha a tanuló egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti, osztályzatait minden érintett évfolyamra meg kell állapítani. Ha a tanuló több iskolai évfolyam valamennyi követelményét teljesíti, az osztályzatokat valamennyi elvégzett évfolyam bizonyítványába be kell jegyezni.

A tanuló átvételének helyi szabályai a művészeti tanszakokon

- A tanév elején a más művészeti iskolából érkező tanuló esetében, amennyiben az iskolánk az ott kiadott bizonyítványának megfelelő tanszakot és évfolyamot nyújtani tudja, folyamatosan bekapcsolódhat a képzésbe,
- A tanév elején más művészeti iskolából érkező tanuló esetében az ott kiadott bizonyítványnak megfelelő tanszakot és/vagy évfolyamot az iskolánk, ha nem tudja biztosítani, lehetőségként kínálhatja felvételi, illetve különbözeti vizsga után az engedélyezett tanszakot, évfolyamot
- tanév közben más művészeti iskolából érkező tanuló amennyiben érvényes megkezdett tanévvel rendelkezik az adott tanszakon és évfolyamon, az átvétel adminisztrációja után azonnal elkezdheti tanulmányait, amennyiben az iskolánk az ott kiadott bizonyítványának megfelelő tanszakot és évfolyamot biztosítani tudja,
- tanév közben, amennyiben más művészeti iskolából érkezik a tanuló, és az ott megkezdett tanszakot és évfolyamot intézményünkben nem tudja folytatni, felvételi vizsgával az iskolánk tanszakainak bármelyikén továbbtanulhat. Ez esetben a felvételi vizsgának azt kell igazolnia, hogy a tanuló rendelkezik-e a tanév felvételéig tartó időszakára eső ismeretekkel, képességekkel.

A tanulmányok alatti vizsgák részai:

- A tanulmányok alatti vizsgák írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsgarészeket tartalmazhatnak. Az írásbeli vizsgarész a tantárgyak helyi tantervre épülő vizsgakövetelmények alapján helyben elkészített vizsgadolgozat - feladatlap megoldásából, a szóbeli vizsgarész a tantárgyak helyi tantervre épülő vizsgakövetelmények alapján helyben elkészített tételek kifejtéséből vagy kifejtendő feladatok megoldásából áll. A gyakorlati vizsgarész gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásából áll.

A tanulmányok alatti vizsgák időpontja, a jelentkezés módja

Osztályozó vizsgák időpontja:

- az első félév zárása előtt
- tanév vége előtt: június első és második hete

Javítóvizsgák időpontja:

- augusztus utolsó két hete.

Különbözeti vizsgák időpontja:

- augusztus utolsó hete
- az első félév zárása előtt: január 1-2. hete

Szintfelmérő vizsga:

- az igazgató által külön kijelölt nap

Művészeti alapvizsga és záróvizsga:

- Intézményünkben a művészeti alapvizsga és záróvizsga a tanév utolsó négy hetében az igazgató által meghatározott időpontban kerül megrendezésre.

Összevont beszámoló időpontja:

- Összevont beszámolót a tanév végi beszámolókkal egyidejűleg, vagy az igazgató által megadott időben lehet tartani.
- A tanulónak összevont beszámoló engedélyezését írásban kell kérnie. A kérelmet legkésőbb április 30-ig lehet az igazgatóhoz benyújtani.

A félévi és az év végi vizsga (művészeti tanszakok):

- A félévi vizsga lebonyolításának időpontját az igazgató határozza meg a tanév rendjére vonatkozó aktuális miniszteri rendelet alapján. Ezt a tanévre vonatkozó munkatervben rögzíti.
- Az év végi vizsga lebonyolításának időpontját az igazgató a tanév utolsó két hetében jelöli meg, melyet gálaműsor keretében a teljes tanulói létszám részvételével rendez meg.
A vizsgák időpontjait az iskola éves munkaterve tartalmazza, ettől eltérő időpontot - írásos kérelemre - az igazgató engedélyezhet.

A vizsgákra jelentkezés módja:

- Ha a vizsgát a tanuló kéri, a vizsgákra írásban kell jelentkezni, az adott év április 30-ig
- Az igazgató vagy a nevelőtestület által előírt különbözeti, osztályozó/javítóvizsgákra, illetve a félévi és év végi művészeti vizsgákra nem kell jelentkezést benyújtani.
- Az osztályozó vizsga esetében, a vizsga előtt legalább egy hónappal írásban értesíteni kell a tanuló szüleit.
- A vizsgára való jelentkezést a mellékletben található jelentkezési lap kitöltésével lehetséges (2.számú melléklet).

A művészeti alap- és záróvizsgára a tanulónak írásban jelentkeznie kell április 30-ig. A vizsgára való felkészülést a szaktanámak elő kell segítenie.

A vizsga tartalma

Minden vizsgatantárgy követelményei azonosak az adott évfolyam adott tantárgyának az adaptált kerettantervekben rögzített követelményrendszerével.

Az osztályozó és a javítóvizsgán **az adott tanév helyi tantervben előírt törzsanyaga** kérhető számon.

Az egyes tantárgyakból a vizsga összetevőinek - a témaköröknek - súlyozását az érintett munkaközösségek határozzák meg.

A vizsga tartalmának megfelelő **témaköröket** a tanulónak a felkészüléshez írásban ki kell adni.

A követelményrendszer egységes, független a letenni kívánt vizsga fajtájától. A követelmények írásbeli, szóbeli (és gyakorlati) részből állhatnak.

A sajátos nevelési igényű tanulókra, illetve a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő vizsgázókra vonatkozó szabályok

A tanulmányok alatti vizsga során lehetővé kell tenni mindazon mentességek, kedvezmények érvényesítését, amelyet a tanuló megfelelő vizsgálat, szakértői vélemény alapján kapott. A mentességről, kedvezményekről az igazgató határozatot hoz, melyről a tanulót/szülőt és a vizsgabizottságot értesíti.

A vizsgázó kérésére, a szakértői javaslat figyelembe vételével az igazgató engedélyezheti:

- az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló idő legfeljebb harminc perccel történő meghosszabbítását,
- szóbeli vizsgán a húsz perc gondolkodási idő legfeljebb tíz perccel való megnövelését,
- az iskolai tanulmányok során alkalmazott segédeszközök használatát,
- írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsga, vagy a szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsga letételét.

Ha a vizsgázónak a 20/2012.(VIII.31.) EMMI rendelet 68. § (4) bekezdése alapján engedélyezték, hogy az írásbeli vizsga helyett szóbeli vizsgát tegyen, és a vizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll, két vizsgatételt kell húznia és kifejtenie. A felkészüléshez és a tétel kifejtéséhez rendelkezésre álló időt tételenként kell számítani. A vizsgázó kérésére a második tétel kifejtése előtt legfeljebb tíz perc pihenőidőt kell adni, amely alatt a vizsgázó a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

Ha a vizsgázó a szóbeli vizsga helyett írásbeli vizsgát tesz, a vizsgatétel kihúzása után külön helyiségben, vizsgáztató tanár mellett készíti el dolgozatát. A dolgozat elkészítésére harminc perccel kell biztosítani. A dolgozatot a vizsgázó vagy a vizsgázó kérésére a vizsgáztató tanár felolvassa.

Független vizsgabizottság előtti vizsga

A tanulmányok alatti vizsgát az iskolában, illetve rendeletben meghatározottak szerint független vizsgabizottság előtt is lehet tenni.

A tanulónak joga van ahhoz, hogy tudásáról független vizsgabizottság előtt adjon számot, tehát kérheti, hogy év végi osztályzatát az iskolán kívül a független vizsgabizottság állapítsa meg.

A kérelmezés eljárásrendje:

A független vizsgabizottság előtt lehető tanuló alatti vizsgát a megyeszékhely szerinti járási hivatala szervezi.

A tanuló - kiskorú tanuló szülője aláírásával -

- a félévi, illetve év végi osztályzat megállapítására a félév, illetve a szorgalmi idő utolsó napját megelőző harmincadik napig,
- ha mulasztás miatt nem osztályozható - és részére a nevelőtestület engedélyezte az osztályozó vizsgát - az engedély megadását követő három napon belül

jelentheti be, ha osztályzatának megállapítása céljából független vizsgabizottság előtt kíván számot adni tudásáról.

A bejelentésben meg kell jelölni, hogy milyen tantárgyból kíván vizsgát tenni. Az iskola igazgatója a bejelentést **öt napon belül** továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek, amelyik az első félév, illetve a szorgalmi idő utolsó hetében szervezi meg a vizsgát.

A tanuló - kiskorú tanuló esetén a szülő aláírásával - a bizonyítvány átvételét követő tizenöt napon belül kérheti, hogy javítóvizsgát független vizsgabizottság előtt tehesse. Az iskola a kérelmet hét napon belül továbbítja a vizsgáztatásra kijelölt intézménynek.

Az igazgató a kérelmet továbbítja a megyeszékhely szerint illetékes járási hivatalba, amely írásban értesíti a tanulót vagy a szülőt és a tanuló iskolájának igazgatóját a vizsga helyéről és idejéről.

A tanuló a tantárgy(ak) jellegétől függően - a tantervi előírások alapján - tesz csak írásbeli, írásbeli és szóbeli vagy csak szóbeli vizsgát, illetve gyakorlati vizsgát. A vizsga részeit az iskola nevelőtestülete határozza meg. A vizsga végén a bizottság értékeli a tanuló teljesítményét és megállapítja a végleges osztályzato(ka)t.

A független vizsgabizottságnak nem lehet tagja az a pedagógus, aki abban az iskolában tanít, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

Ha a tanuló független vizsgabizottság előtt vagy vendégtanulóként ad számot tudásáról, a vizsgabizottság, illetőleg a vizsgáztató iskola törzslapi bejegyzés céljából értesíti azt az iskolát, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll. A tanuló magasabb évfolyamra lépéséről - figyelembe véve a független vizsgabizottság által adott, illetve a vendégtanulóként szerzett osztályzatot - az iskola dönt, amellyel a tanuló tanulói jogviszonyban áll.

A vizsgák szervezésének, lebonyolításának általános szabályai

Az igazgató feladatai

Az igazgató felel a vizsga törvényes előkészítéséért és a zavartalan lebonyolítás feltételeinek megteremtéséért.

Az előkészítés feladatai:

- a jelentkezések összegyűjtése,
- döntés a jelentkezésekről és mentesítésekről, a döntés határozatba foglalása,
- a vizsgarend kialakítása, helyszínek, időpontok kijelölése, bizottságok megbízása,
- a vizsgafeladatok, vizsgatételek elkészítése a követelmények alapján,
- a vizsga körülményeinek, feltételeinek biztosítása a zavartalan lebonyolítás érdekében.

A vizsgabizottság

A tanulmányok alatti vizsgát legalább háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. Ha a vizsgát az iskola szervezi, a vizsgabizottság az iskola pedagógusaiból áll, elnökét és tagjait - kérdező tanár, ellenőrző tanár - az igazgató bízza meg.

Az alapfokú művészetoktatásban a bizottság tagjai a tanuló főtárgy tanára és még legalább egy, lehetőleg azonos vagy rokonszakos tanár, (pl.: tanszakvezető, szaktanácsadó, külsős tanár).

A vizsgabizottság elnökének feladatai

- felel a vizsga szakszerű és törvényes megtartásáért, a vizsgabizottság törvényes működéséért,

- meggyőződik arról, hogy a vizsgázó jogosult-e a vizsga megkezdésére, illetőleg teljesítette-e a vizsga letételéhez előírt feltételeket, továbbá szükség esetén kezdeményezi a szabálytalanul vizsgázni szándékozók kizárását,
- vezeti a szóbeli vizsgákat és a vizsgabizottság értekezleteit (előzetes értekező, tájékoztató értekező, záró értekező, eredményhirdető értekező),
- átvizsgálja a vizsgával kapcsolatos iratokat, a szabályzatban foglaltak szerint aláírja a vizsga iratait,
- a vizsgabizottság értekezletein véleményeltérés esetén szavazást rendel el.

Az elnök feladatainak ellátásába a vizsgabizottság tagjait bevonhatja.

A vizsgabizottság tagjainak feladatai

A **kérdő tanár** csak a vizsga tárgya szerinti tantárgynak megfelelő szakos tanári végzettséggel és szakképzettséggel rendelkező pedagógus lehet.

Feladatai a vizsga előkészítése során:

- elkészíti és a felkészüléshez a tanulóknak átadja a vizsga témaköreinek listáját,
- elkészíti az írásbeli feladatsort, a szóbeli tételsort és annak értékelőlapját, valamint az értékelési-pontozási útmutatót, melyeket - a munkaközösség-vezetői ellenőrzés és aláírás után- az igazgatónak átad (A feladatsort és a tételsort titkosan kell kezelni.)

A vizsgázók írásbeli dolgozatait a vizsgát követően, a szóbeli vizsga előtt kijavítja és értékeli a vizsgakérdésekre adott megoldásokat.

A szóbeli/gyakorlati vizsga során:

- kérdésekkel segíti a vizsgázót a tétel kifejtésében,
- a részpontszámokat rávezeti a vizsgarész értékelő lapjára,
- gondoskodik az egyes tantárgyak vizsgáihoz szükséges segédeszközökről,
- közreműködik a szóbeli vizsga rendjének megtartásában.

Az **ellenőrző tanár**: Az igazgató jelöli ki a munkaközösség tagjai közül. Kontroll szerepet tölt be a vizsga során. Közreműködik az írásbeli dolgozat pontszámának véglegesítésében, a szóbeli tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, javaslatot tesz a vizsgázó teljesítményének értékelésére.

További szabályok:

- A vizsga zártkörű, azon az illetékeseken kívül más nem vehet részt.
- A vizsgáról jegyzőkönyvet kell felvenni.

A vizsgarészek lebonyolítása

1. Az írásbeli vizsga szabályai

- Egy napon egy tanulónak maximum három írásbeli vizsga szervezhető, a vizsgák között legalább 10 perc pihenőt kell biztosítani. Az írásbeli feladatsort egy adott évfolyam összes tanulójának azonos időpontban kell megírnia. Ha a tanuló neki fel nem róható okból nem tud részt venni a javítóvizsgán a kijelölt napon, akkor új feladatsort kell számára készíteni.

- A vizsgateremben az ülésrendet a vizsga kezdetekor a vizsgáztató tanár úgy köteles kialakítani, hogy a vizsgázók egymást ne zavarhassák, és ne segíthessék.
- A vizsga kezdetekor a vizsgaelnök a vizsgáztató tanár jelenlétében megállapítja a jelenlévők személyazonosságát, ismerteti az írásbeli vizsga szabályait, majd kihirdeti az írásbeli tételleket/kiosztja a feladatlapokat.
- A vizsgázóknak a feladat elkészítéséhez útbaigazítás, segítség nem adható.
- Az írásbeli vizsgán csak a iskola bélyegzőjével ellátott lapon, feladatlapokon, tétellapokon lehet dolgozni.
- A rajzokat ceruzával, minden egyéb írásbeli munkát tintával(golyóstollal) kell elkészíteni.
- Az íróeszközökről a vizsgázók, az iskola helyi tanterve alapján a vizsgához szükséges segédeszközökről az iskola gondoskodik; azokat a vizsgázók egymás között nem cserélhetik.
- A vizsgázó az írásbeli válaszok kidolgozásának megkezdése előtt mindegyik átvett feladatlapon feltünteteti nevét, a vizsganap keltét, a tantárgy megnevezését. Vázlatot, jegyzetet csak ezeken a lapokon lehet készíteni.
- A vizsgázónak az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatanterv szerint negyvenöt perc, magyar nyelv és irodalom vizsgatanterv esetén hatvan perc. Ha az írásbeli vizsgát bármilyen esemény megzavarja, a kiesett idővel a rendelkezésre álló időt meg kell növelni.
- A vizsgázónak az írásbeli feladatok megválaszolásához rendelkezésre álló maximális idő vizsgatanterv szerint került meghatározásra.

2. A szóbeli vizsga szabályai

- Egy vizsgázónak egy napra legfeljebb három vizsgatantervből szervezhető szóbeli vizsga.
- A vizsgázónak legalább tíz perccel korábban meg kell jelennie a vizsga helyszínén, mint amely időpontban az a vizsgacsoport megkezdje a vizsgát, amelybe beosztották.
- A vizsgateremben, egy időben legfeljebb hat vizsgázó tartózkodhat.
- A szóbeli vizsgán a vizsgázó vizsgatanterv szerint húz tételt vagy kifejtendő feladatot, és kiválasztja a tétel kifejtéséhez szükséges segédeszközöt. Az egyes tantárgyak szóbeli vizsgáihoz szükséges segédeszközökről a kérdező tanár gondoskodik.
- A tételben szereplő kérdések megoldásának sorrendjét a vizsgázó határozza meg.
- A vizsgázó útbaigazítás és támogatás nélkül, önállóan felel, de ha elakad, a vizsgabizottság tagjaitól vagy a kérdező tanártól kaphat segítséget.
- A vizsgázók a vizsgateremben egymással nem beszélgethetnek, egymást nem segíthetik.
- Minden vizsgázónak vizsgatanterv szerint legalább 15 perc gondolkodási időt kell biztosítani a felkészülésre. A felkészülési idő alatt a vizsgázó jegyzetet készíthet, de gondolatait szabad előadásban kell elmondania.
- Egy-egy vizsgatantervből a feleltetés időtartama tíz percnél nem lehet több. A vizsgabizottság tagjai a tétellel kapcsolatosan a vizsgázónak kérdéseket tehetnek fel, ha meggyőződtek arról, hogy a vizsgázó a tétel kifejtését befejezte vagy a tétel kifejtésében elakadt. A vizsgázót nem szabad félrevezetni, gondolkodásában, a tétel kifejtésében megzavarni. A vizsgázó a tétel kifejtésében akkor szakítható félbe, ha a rendelkezésére álló idő letelt.
- Ha a vizsgázó a húzott tétel anyagából teljes tájékozatlanságot árul el, az elnök egy alkalommal póttételt húzat vagy pótfeladatot biztosít részére. A póttételtől való felkészülési idő és felet-idő is minimálisan 15 perc illetve maximálisan 20 perc.
- Ha a vizsgázó a feleletet befejezte, a következő vizsgatantervből történő tételhúzás előtt legalább harminc perc pihenőidőt kell számára biztosítani, amely alatt a vizsgahelyiséget elhagyhatja.

3. A gyakorlati vizsga

Gyakorlati vizsga az alapfokú művészetoktatás különböző tanszakain történik intézményünkben. A vizsga részletes szabályai az egyes művészeti ágak esetében vannak részletezve.

Általános szabályok:

- A vizsgázót, csoportos vizsga esetén a csoportot, előzetesen tájékoztatni kell a gyakorlati vizsga tartalmáról és rendjéről.
- A gyakorlati vizsgarész vizsgafeladatait osztályzattal kell értékelni.
- Az írásbeli vizsgára vonatkozó rendelkezéseket kell alkalmazni a gyakorlati vizsgára, amennyiben a vizsgafeladat megoldását valamilyen rögzített módon, a vizsga befejezését követően a vizsgáztató tanár által javítható formában kell elkészíteni (pl. rajz, festmény, tárgyi alkotás).
- A gyakorlati vizsgafeladatok végrehajtásához az adott tantárgynál helyben meghatározott idő áll rendelkezésre. Ebbe az időbe a vizsgafeladatok ismertetésének ideje nem számít bele. A gyakorlati vizsgarész végrehajtásához rendelkezésre álló idő feladatok szerinti megosztása tekintetében a vizsgafeladatok leírása tartalmazhat rendelkezéseket.

Gyakorlati feladatsor

A gyakorlati feladatsort és az értékelési útmutatót az igazgató által a vizsgáztatással megbízott szaktanár állítja össze és juttatja el a vizsgázó számára minimum 30 nappal a vizsga előtt. A feladatsort a igazgató, vagy az igazgatóhelyettes hagyja jóvá, aláírásával látja el (a vizsga időpontja előtt minimum 35 nappal).

Gyakorlati vizsga lebonyolítása

A gyakorlati vizsga maximum 150 perc időtartamú lehet. A vizsga hosszát a feladatsor ismeretében az igazgató határozza meg.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga pontozása

Az írásbeli dolgozatot a kérdező tanár a pontozási útmutatóban meghatározottak szerint kijavítja. A szóbeli vizsga előtt - az előzetes értekezleten- az elnök és az ellenőrző tanár közreműködésével a bizottság véglegesíti -szükség esetén módosítja - a pontszámokat.

A szóbeli és a gyakorlati vizsga pontozása

A szóbeli és a gyakorlati vizsgán a feleletrészek osztályzatait a vizsgabizottság tagjai együtt határozzák meg. Vita esetén a szavazattöbbség dönt. Az osztályzatokat a szóbeli vizsga értékelőlapjára rávezetik.

A tanuló végső érdemjegye a szóbeli vizsga után

Az írásbeli, szóbeli és gyakorlati vizsgarészek osztályzatainak átlaga adja a vizsga végső érdemjegyét.

Az egyes osztályzatokat, valamint a vizsga végső érdemjegyét rá kell vezetni a vizsga jegyzőkönyvére.

A tanuló összteljesítményét %-ban kifejezve az érdemjegyek tantárgyanként a következők:

ÁLTALÁNOS ISKOLA

Az osztályozó vizsga, különbözeti vizsga, pótló és javítóvizsga az alábbi részekből állhat:

Írásbeli vizsga

Szóbeli vizsga

Gyakorlati vizsga

- iskolánkban informatika és testnevelés tantárgyból lehet gyakorlati vizsga

A vizsgák minimum és optimum követelménye tantárgyanként lett megfogalmazva, és nyilvános. /akár a honlapon is szerepelhet, de mellékletként is/

Alsó tagozat tantárgyainak számonkérési szempontrendszere az érdemjegyek megállapításakor:

	5	4	3	2	1
Ismerete	biztos	nem teljes körűen biztos	felszínes, hiányos	nagyon hiányos	alapvetően hiányos
A szakkifejezéseket	tudja, mindig helyesen használja	tudja	hiányosan tudja	jelentős hiányokkal tudja	nem tudja
A tanult eljárásokat	kiválóan alkalmazza	jól alkalmazza	hibákkal alkalmazza	sok hibával alkalmazza	nem alkalmazza
Írásbeli, szóbeli beszámolóí során	önálló	kisebb segítségre szorul	csak részben önálló	segítséggel sem önálló	segítséggel sem képes
Az összefüggéseket	meglátja, felfedezi	érti	részben érti	ritkán érti	nem érti
A tanultak rendszerbe illeszkedését	önállóan végzi	kevés segítséggel végzi	sok segítséggel végzi	csak segítséggel tudja elvégezni	segítséggel sem tudja elvégezni
Írásbeli munkája	91%-100%	76%-90%	56%-75%	40%-55%	0-39%
Szóbeli felelete közben	nem igényel tanári kisegítést	1-2-szer igényel tanári segítséget	többször igényel tanári megsegítést	folyamatosan segítséget igényel	segítséggel sem képes felelni

Felső tagozat tantárgyankénti bontásban a vizsga módja és időtartama:

Tantárgy	A vizsga módja	A vizsga időtartama /perc
Angol 5-8.	írásbeli és szóbeli	45
Biológia 7-8.	szóbeli	20
Fizika 7-8.	írásbeli	30
Földrajz 7-8.	írásbeli	30
Magyar irodalom 5-8.	írásbeli és szóbeli	45
Magyar nyelvtan 5-8.	írásbeli	30
Kémia 7-8.	írásbeli és szóbeli	45
Matematika 5-8.	írásbeli és szóbeli	45
Történelem 5-8.	írásbeli	30
Természetismeret 5-6.	szóbeli	20
Ének 5-8.	szóbeli	20
Testnevelés 5-8.	gyakorlati	45
Hon-és népismeret	szóbeli	20
Rajz 5-8.	írásbeli	30
Technika	írásbeli	30
Hit- és erkölcsstan	szóbeli	20
Egyházi ének	szóbeli	20
Informatika	gyakorlati	45

Az vizsgák értékelésénél az év közben szokásos módszert alkalmazzuk:

0 % - 30 % → elégtelen (1)

31 % - 54% → elégséges (2)

55 % - 74 % → közepes (3)
75 % - 90 % → jó (4)
91 % - 100 % → jeles (5)

ALAPFOKÚ MŰVÉSZETOKTATÁS – elméleti tantárgyak

Folklórismeret (táncművészeti ág)	91-100%:5	
Szolfézs (zeneművészeti ág)	76-90%:	4
Művészettörténet (képző- és iparművészeti ága)	56-75%:	3
	40-55%:	2
	0-39%: 1	

Szabálytalanságok kezelése

Ha a vizsgáztató tanár az írásbeli vizsgán szabálytalanságot észlel, elveszi a vizsgázó feladatlapját, ráírja, hogy milyen szabálytalanságot észlelt, továbbá az elvétel pontos idejét, aláírja és visszaadja a vizsgázónak, aki folytathatja az írásbeli vizsgát. A vizsgáztató tanár a szabálytalanság tényét és a megtett intézkedést írásban jelenti az igazgatónak.

Az igazgató az írásbeli vizsga befejezését követően haladéktalanul kivizsgálja a szabálytalanság elkövetésével kapcsolatos bejelentést. Megállapításait részletes jegyzőkönyvbe foglalja. A jegyzőkönyvnek tartalmaznia kell a vizsgázó és a vizsgáztató tanár nyilatkozatát, továbbá minden olyan tény, adatot, információt, esemény leírását, amely lehetővé teszi a szabálytalanság elkövetésének kivizsgálását. A jegyzőkönyvet a vizsgáztató tanár, az iskola igazgatója és a vizsgázó írja alá. A vizsgázó külön véleményét a jegyzőkönyvre rávezetheti.

Ha a vizsgáztató tanár a feladatlapok javítása során arra a feltételezésre jut, hogy a vizsgázó meg nem engedett segédeszközt használt, segítséget vett igénybe, megállapítását rávezeti a feladatlapra, és értesíti az igazgatót.

Ha a vizsgázó a vizsga során szabálytalanságot követett el, az iskola igazgatójából és két másik - a vizsgabizottság munkájában részt nem vevő - tanárból álló háromtagú bizottság a cselekmény súlyosságának mérlegelésével a következő döntést hozhatja:

- a vizsgakérdésre adott megoldást részben vagy egészben érvénytelennek nyilvánítja, és az érvénytelen rész figyelmen kívül hagyásával értékeli a vizsgán nyújtott teljesítményt,
- az adott vizsgatantárgyból - a javítóvizsga kivételével - a vizsgázót javítóvizsgára utasítja.

A szabálytalansággal összefüggésben hozott döntést és annak indokait határozatba kell foglalni.

Ha a szóbeli vizsgán a vizsgázó szabálytalanságot követ el, vagy a vizsga rendjét zavarja, a vizsgabizottság elnöke figyelmezteti a vizsgázót, hogy a szóbeli vizsgát befejezheti ugyan, de ha szabálytalanság elkövetését, a vizsga rendjének megzavarását, a vizsgabizottság megállapítja, az elért eredményt megsemmisítheti. A figyelmeztetést a vizsga jegyzőkönyvében fel kell tüntetni.

A tanulmányok alatti vizsga iratai és kezelésük

A vizsga jegyzőkönyve

A tanulmányok alatti vizsgákról tanulónként és vizsgánként jegyzőkönyvet kell kiállítani.

A 20/2012. (VIII. 31.) EMMI rendelet 104. § alapján a jegyzőkönyvön fel kell tüntetni:

- a vizsgát lebonyolító intézmény nevét, OM azonosítóját és címét,
- a tanuló nevét, születési helyét és idejét, állampolgárságát, anyja születéskori nevét, lakcímét,
- a vizsgatárgy megnevezését,
- az írásbeli vizsga időpontját, értékelését,
- a szóbeli és/vagy gyakorlati vizsga időpontját, a feltett kérdéseket, a vizsga értékelését és a kérdező tanár aláírását,
- a végleges osztályzatot,
- a jegyzőkönyv kiállításának helyét és idejét,
- az elnök, a jegyző és a vizsgabizottság tagjainak nevét és aláírását.

Több évfolyam több tantárgyi követelményének teljesítése:

Ha a tanuló egy vagy több tantárgy több évfolyamra megállapított követelményeit egy tanévben teljesíti, osztályzatait minden érintett évfolyamra meg kell állapítani.

Ha a tanuló több iskolai évfolyam valamennyi követelményét teljesíti, az osztályzatokat valamennyi elvégzett évfolyam bizonyítványába be kell jegyezni.

Ha a tanuló nem teljesíti az iskolai évfolyam valamennyi követelményét, az egyes tantárgyak osztályzatát a törzslapján valamennyi elvégzett évfolyamon fel kell tüntetni, és a vizsga évében, ezt követően az adott évben kiállításra kerülő év végi bizonyítványba be kell írni.

Jogorvoslat

A tanulmányok alatti vizsgákkal összefüggésben hozott döntésekkel szemben a tanuló, illetve a kiskorú tanuló esetében a szülő a jogorvoslatához való alkotmányos jogát érvényesítheti.

A tanulmányok alatti vizsgákkal kapcsolatos döntések, illetve azok elmulasztása ellen az eljárást megindító kérelem a közléstől, ennek hiányában a tudomásra jutástól számított tizenöt napon belül nyújtható be az iskolához, mint elsőfokon döntő szervhez. A felülbírálati kérelem és a törvényességi kérelem benyújtásával kapcsolatos határidő számítására, a mulasztásra, a kérelem elbírálásával kapcsolatos eljárásra a közigazgatási hatósági eljárás és szolgáltatás általános szabályairól szóló (2004. évi CXL. törvény 102. §) törvény rendelkezéseit kell alkalmazni.

A szabályosan megtartott tanulmányok alatti vizsga nem ismételtető.

A zeneművészeti alapvizsga- és záróvizsga általános szabályai, követelményei

A művészeti alapvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézményben főtárgyból utolsó alapfokú évfolyamot sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett, a tanév befejezését megelőzően 30 nappal.

A vizsgára történő bocsátást kiskorú tanuló esetében a szülőnek vagy gondviselőnek írásban kérelmeznie kell. Amennyiben a tanuló az alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, a vizsgára jelentkező tanulót nem lehet elutasítani.

A vizsga időpontjáról a szülőt, gondviselőt értesíteni kell. A művészeti alapvizsga a zeneiskolai tanulmányok kiemelkedő eseménye, ezért a körülményeknek, valamint a tanulók ruházatának az alkalomhoz illőnek kell lennie.

A gyakorlati vizsga lebonyolítási rendje

- A vizsga nyilvános, hangversenyszerű.
- A gyakorlati vizsga lapról olvasási feladatát a nyilvános gyakorlati vizsgától eltérő időpontban is meg lehet tartani. (Például a szóbeli vizsgán.)
- A vizsgabizottság zárt körben hozza meg határozatát.

Az elméleti vizsga lebonyolítási rendje

- Az elméleti vizsga minden esetben zártkörű.

A művészeti alapvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga követelményeit, vizsgafeladatait az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembe vételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga feladatait a követelmények alapján a zeneiskola tanszakvezetői állítják össze a tanszak tanáraival oly módon, hogy azokból mérhető és elbírállható legyen a tanuló felkészültsége és tudása.

A művészeti alapvizsga feladatait a tanszakvezetők írásban történő felterjesztése után az igazgató hagyja jóvá. Amennyiben az nem felel meg a követelményeknek, átdolgoztatja.

A választható tantárgyak közül vizsgatárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet a zeneiskola pedagógiai programja biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy utolsó évfolyamán az előírt követelményeknek eleget tett.

Hangszer, illetve magánének főtárgyas tanulóknak szolfézs tantárgyból is kell művészeti alapvizsgát tenniük.

A vizsgabizottság létszáma és összetétele

a) Gyakorlati vizsga:

3 fő - a tanuló tanára + 2 tanár (lehetőség szerint ebből 1 fő ugyanazon a tanszakon tanító), vagy az iskola igazgatója, akadályoztatása esetén helyettes. A vizsgabizottság tagja lehet a zongorakíséretet ellátó tanár is.

A tanulóknak a saját vagy a kölcsön hangszerét kell biztosítani, az intézménynek a kísérő hangszert és/vagy a zongorát.

A vizsgadarabok sorrendje általában: skála – (ujjgyakorlat) – etűd – előadási darab(ok /korszakonként/) – kamaradarabok. Magánének tantárgy esetében a főtárgy tanára határozza meg a vizsgadarabok sorrendjét.

b) Elméleti vizsga:

„A” tagozaton írásbeli vagy szóbeli vizsga, „B” tagozaton mindkét vizsgarész.

Írásbeli vizsgán a vizsgabizottság összetétele: a tanuló tanára + 1 a tanulót nem tanító tanár.

Szóbeli vizsgán a vizsgabizottság összetétele: 3 fő - a tanuló tanára + 2, ebből 1 elméleti szakos tanár, vagy az igazgató, akadályoztatása esetén helyettes.

A vizsgajegyzőkönyv vezetése a vizsgabizottság elnökének a feladata. A vizsgabizottság elnökének személyét az év végi vizsgarendben az igazgató határozza meg.

A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga letétele alól az a tanuló, aki országos művészeti versenyen egyéni versenyzőként – a versenyfelhívásban meghatározott helyezést, szintet eléri.

A felmentést a tantárgyat tanító tanár és a tanszakvezető – amennyiben a tanszakvezető a tanító tanár, abban az esetben helyettese- írásbeli előterjesztése alapján az igazgató engedélyezi.

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az alapfokú zenei tanulmányok teljes befejezése előtt, egyes vizsgatárgyból első alkalommal tett művészeti alapvizsga. Ez abban az esetben fordul elő, amikor a tanuló főtárgyból és elméletből nem azonos évfolyamra jár.

A művészeti alapvizsga minősítése

A művészeti vizsga minősítésének általános szabályai

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán vizsgatárgyanként külön-külön 1-től 5-ig terjedő osztályzattal kell minősíteni.

Az osztályzatra a tanulót tanító tanár tesz javaslatot, a végleges eredményt a vizsgabizottság szavazással hozza meg.

A művészeti alapvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból osztályzatok számtani közepe adja.

Eredményes művészeti alapvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette. Sikertelen a művészeti alapvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményeit nem teljesítette.

A művészeti alapvizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelésének szempontjai

Fúvós hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Ütőhangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előkék),
- több verővel való játék dallamhangszeren,
- különböző hangszer kombinációk kezelése, hangszer- és verőváltások alkalmazása,
- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Billentyűs hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,

- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Vonós hangszerek

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A szolfézs írásbeli értékelésének formái és értékelésének szempontjai:

- **teszt:** a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- **fogalmazás (műelemzés):** információtartalom; a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya; a felhasznált irodalom színvonala, mennyisége; eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya; felépítés, fogalmazás, helyesírás;
- **dallamírás:** dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szolfézs szóbeli vizsga értékelésének szempontjai

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete);
- zenetörténeti tájékozottság;
- stílusismeret;
- formai ismeretek;
- népzenei ismeretek (népdalelemzés);
- intonáció;
- lapról olvasási készség;
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A művészeti alapvizsga részei

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat szolfézs írásbeli, illetve szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Az írásbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtárgy „A” és „B” tagozat:

szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama : **45 perc**

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer, magánének főtárgy „A” tagozat:
A szóbeli vizsga időtartama : **szolfézs
10 perc**

A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtárgy „B” tagozat:
A szóbeli vizsga időtartama: **szolfézs
10 perc**

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Hangszer főtárgy „A” tagozat:
A gyakorlati vizsga időtartama: **főtárgy
10-20 perc**

Hangszer és magánének főtárgy „B” tagozat:
A gyakorlati vizsga időtartama: **főtárgy
15-25 perc**

Improvizáció:

A három táncdialektusból választott és a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncaiból a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár), illetve egyéneként párban.

Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják - a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból.

3. A vizsga értékelése

3.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

Írásbeli vizsga:

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák. Az osztályzatra a helyben meghatározott pontszámok szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

Szóbeli vizsga

- A szokás elhelyezése az évkörben,
- A szokástartalom ismerete (magyarázata),
- Tájékozottság a hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjairól,
- A megtanított tananyagtartalom elsajátításának mértéke.

3.2. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai.

- a koreográfia ismerete,
- a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása.

A MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli és gyakorlati vizsgarészből áll.

1.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Tánc történet 5-10 perc

1.2. A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama:

Néptánc

- Improvizáció 8-10 perc

2. A vizsga tartalma

2.1. Az írásbeli vagy szóbeli vizsga tartalma:

Tánc történet

- a köznapi és művészi mozgás,
- a tánc és a társ művészetek,
- a tánc történet főbb korszakai, a tánc társadalmi szerepének változásai:
  - a tánc és a vallások, rítusok (őskor, ókor)
  - a tánc és a szórakozás, a tánc és a reprezentáció (ókor, középkor, reneszánsz, barokk)
  - a színpadi táncművészet kialakulása (udvari balett)
- romantikus balettek,
- klasszikus balettek,
- modern tánc,
- folklórizmus,
- jelentős hazai együttesek profiljának, táncosok pályájának, koreográfusok munkásságának jellemzői,
- az egyetemes tánc történet legjelentősebb, alkotói és műveik.

2.2. A gyakorlati vizsga tartalma:

Improvizáció:

A helyi tantervben meghatározott dialektusok táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort. A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál. Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrendet.

A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánc típusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket.

3. A vizsga értékelése

3.1. Az írásbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák. Az osztályzatra a helyben meghatározott ponthatárok szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá.

3.2. A szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a táncművészet főbb korszakainak ismerete,
- tájékozottság a táncművészet műfajainak jellegzetességeiről,
- kiemelkedő alkotók és művek ismerete.

3.3. A gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a táncrend ismerete, stílusos előadása,
- a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
- a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek.

A SZOBRÁSZAT és KERÁMIA TANSZAK VIZSGAKÖVETELMÉNYEI ***A KERÁMIA MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA KÖVETELMÉNYEI***

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama:

Rajz-festés-mintázás:	max. 90 perc
Kerámia műhelygyakorlat:	max. 180 perc
	- rajzi, tervezési feladat 50 perc
	- tárgykészítés agyagból 130 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalakotó képessége. A feladat tükrözze a tanuló kerámiaművészet

műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A tárgyalkotó feladat megoldásában mutassa be a tanuló kerámiatechnikai jártasságát, tudását.

A kerámia műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kerámiatárgy vagy tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi, tervezési munka alapján megvalósított, égetett és/vagy festett, mázazott alkotás, amely lehet:

- felrakással vagy korongozással készült egyszerűbb használati tárgy vagy díszedény,
- mintázott, festett vagy mázazott plasztika.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített kerámiatárgy.

A kerámia vizsgamunka az intézmény által meghatározott tárgytípus, színes tervvázlat alapján agyagból, választott technikával, nyomhagyásos, pecsételt vagy plasztikus felületdíszítések alkalmazásával létrehozott alkotás, amely lehet:

- korongozott tálka vagy edény,
- felrakással készült edény,
- lapból épített, kerek vagy szögletes alaprajzú edény,
- a kerámiában használatos kézi formázási, mintázási eljárásokkal készült plasztika.

3. A vizsga értékelése

A kerámia műhelygyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, plasztikai, tárgytervező készség,
- alapvető eszköz- és szerszámismeret,
- felrakott, korongozott és lapból épített edénykészítés fázisainak, azok helyes sorrendjének ismerete,
- alapvető díszítési eljárások ismerete,
- egyszerű festési, mázazási módok ismerete,
- forma és díszítmény összhangja,
- a tárgyak színezésének, színvilágának harmóniája.

A KERÁMIA MŰVÉSZETI ZÁRÓVIZSGA KÖVETELMÉNYEI

1. A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

1.1. A gyakorlati vizsga tantárgyai és időtartama

Rajz-festés-mintázás³⁰ max. 120 perc

Kerámia műhelygyakorlat max. 240 perc

- rajzi, tervezési feladat 60 perc

- tárgykészítés agyagból 180 perc

1.2. A szóbeli vizsga tantárgya és időtartama:

Kerámia műhelygyakorlat max. 10 perc

2. A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tárgytervező, tárgyalkotó képessége. A feladat tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, formaértelmező készségét, a kerámiaművészet műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A tárgyalkotó feladat megoldásában mutassa be a tanuló kerámiatechnikai jártasságát, tudását, művészi igényességét.

2.1. A kerámia műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Rajzi, tervezési dokumentációval, szakmai indoklással együtt benyújtott kész kerámiatárgy vagy tárgyegyüttes.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással - színes rajzi, tervezési munka alapján megvalósított, égetett és/vagy festett, mázazott alkotás, amely lehet:

- felrakással, korongozással vagy a kézi formázási technikák kombinációjával készített használati tárgy vagy díszedény, dombormű, csempe vagy mintázott, festett, mázazott plasztika,
- gipszforma segítségével préselt edény,
- öntőforma segítségével öntött edény.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulóknak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan készített kerámiatárgy.

A kerámia vizsgamunka az intézmény által meghatározott tárgytípus, színes tervvázlat alapján, agyagból, választott technikával, plasztikus felületdíszítések alkalmazásával létrehozott alkotás, amely lehet:

- korongozott tál vagy edény,
- felrakással készült edény,
- lapból épített edény,
- dombormű, csempe,

- kézi formázási módok kombinációjával készített tárgy,
- a kerámiában használatos mintázási eljárásokkal készült plasztika.

2.2. A kerámia műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a kerámia anyagai,
- a kerámiaformázás műveletei, technológiái,
- díszítési eljárások,
- égetési módok,
- a kerámiaművészet fejlődési korszakai,
- a magyar agyagművesség,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

3. A vizsga értékelése

3.1. A kerámia műhelygyakorlat gyakorlati vizsga értékelésének általános szempontjai:

- rajzi, plasztikai, tárgytervező készség,
- a rajzi tervezés és a kivitelezés pontossága,
- a tárgykészítési technikák alapvető ismerete,
- alapvető díszítési eljárások ismerete,
- kerámiafestési, -mázazási módok ismerete,
- forma és díszítmény összhangja,
- a tárgyak színezésének, színvilágának harmóniája.

3.2. A kerámia műhelygyakorlat szóbeli vizsga értékelésének általános szempontjai:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szabatosága, pontossága,
- kommunikációs készség.

GÁRDONYI ZOLTÁN REFORMÁTUS
ÁLTALÁNOS ISKOLA ÉS
ALAPFOKÚ MŰVÉSZETI ISKOLA

Székhely: 4110 Biharkeresztes, Damjanich utca 21.

Telephely: 4110 Biharkeresztes, Kossuth utca 52.

Tel/fax: 54/431-258

e-mail: gardonyirefi@gmail.com

OM: 062933

Iratminta

JELENTKEZÉSI LAP

Vizgára történő jelentkezéshez

Tanuló neve:.....

Anyja születési neve: .....

Tanuló születési helye, ideje: .....

Lakcím: .....

Értesítési cím (amennyiben eltér a lakcímtől): .....

.....

Évfolyama, osztálya: .....

Vizsga formája (a megfelelő rész aláhúzendő):

Osztályozó vizsga

Javítóvizsga

Különbözeti vizsga

Szintfelmérő vizsga

Művészeti alapvizsga

Művészeti záróvizsga

Összevont beszámoló

Előrehozott vizsga

Jelentkezési határidők:

- *A vizsgákra való jelentkezés határideje a vizsga időpontját megelőző 30. nap.*
- *Összevont beszámoló esetén a jelentkezés határideje minden év május 10. napja.*

Kelt: Biharkeresztes, 20.....

.....
szülő/gondviselő aláírása

.....
vizgára jelentkező tanuló aláírása

VIZSGA JEGYZŐKÖNYV

Vizsgáztató intézmény neve: Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és AMI (OM: 062933)

Címe: 4110 Biharkeresztes, Damjanich u. 21.

Vizsgáló tanuló neve:..... **Állampolgársága:** .....

Szül. helye: ..... **Ideje:** ..... **Anyja neve:**.....

Tanuló lakcíme: .....

Vizsga típusa:.....

Vizsgatárgy megnevezése:.....

Mely évfolyam(ok) anyagából tesz vizsgát a tanuló: .....

Az írásbeli vizsga időpontja: ..... **A tanuló vizsgán szerzett osztályzata:** .....
(Az írásbeli vizsgán kitöltött feladatlap a jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

A szóbeli vizsga időpontja: ..... **A tanuló vizsgán szerzett osztályzata:** .....
A tanulónak feltett kérdések: .....

A gyakorlati vizsga időpontja: ..... **A tanuló vizsgán szerzett osztályzata:** .....
(Csoportos gyakorlati vizsga esetén a vizsga anyagáról és a csoport tagjairól készült táblázat a jegyzőkönyv mellékletét képezi.)

A tanuló végleges osztályzata: .....

Kelt.: .....

.....
a vizsgabizottság elnöke

.....
a jegyzőkönyv vezetője

.....
a vizsgabizottság tagja

.....
a vizsgabizottság tagja

P.H.

Iratminta

VIZSGA FELADATLAP

A vizsga típusa : .....
Tanuló v. osztály neve, megjelölése:.....
Az írásbeli vizsga időpontja:.....
Helyszíne: .....
Felügyelő tanár(ok): .....
(név és aláírás)

FELADATSOR

2. sz. melléklet

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
1. Pedagógiai módszertani felkészültség	1. Milyen a módszertani felkészültsége? Milyen módszereket alkalmaz a tanítási órákon és egyéb foglalkozásokon?	<p>1. Alapos, átfogó és korszerű szaktudományos és szaktárgyi tudással rendelkezik.</p> <p>2. A szaktárgynak és a tanítási helyzetnek megfelelő, változatos oktatási módszereket, taneszközöket alkalmaz.</p> <p>3. Tanítványait önálló gondolkodásra, a tanultak alkalmazására neveli.</p> <p>4. Tanítványaiban kialakítja az online információk befogadásának, feldolgozásának, továbbadásának kritikus, etikus módját.</p> <p>5. Az alkalmazott pedagógiai módszerek a kompetenciafejlesztést támogatják.</p> <p>6. A szakma sajátosságaihoz illeszkednek alkalmazott korszerű elméleti és gyakorlati módszerei.</p>	<p>Rendelkezzen átfogó, korszerű szaktárgyi tudással! Alkalmazzon változatos módszereket, melyek a tanulók kompetenciáit fejleszti. A módszerei alkalmazkodjanak a szakma és a tanulói közösség sajátosságaihoz. A tanulókat önálló gondolkodásra nevelje, hogy a tanultakat képesek legyenek a gyakorlatban alkalmazni. Fejlessze a tanulók on-line információszerzését úgy, hogy képesek legyenek azokat kritikusan és etikusan használni.</p>
	2. Ismeri és alkalmazza-e a tanulócsoporthoz, különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket?	<p>1. Felméri a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát. Hatékony tanuló-megismerési technikákat alkalmaz.</p> <p>2. A differenciálás megfelelő módja, formája jellemző.</p> <p>3. Az elméleti ismeretek mellett a tanultak gyakorlati alkalmazását is lehetővé teszi.</p> <p>4. Alkalmazza a tanulócsoporthoz, különleges bánásmódot igénylőknek megfelelő, változatos módszereket.</p> <p>5. A pedagógus az életkori sajátosságok figyelembevételével választja meg az órán alkalmazott módszereket.</p>	<p>A pedagógus ismerje meg a tanítványait, hogy hatékonyan tudjon differenciálni, valamint a különleges bánásmódot igénylő tanulóknak segítséget nyújtani. Működjön együtt az osztályfőnökkel, az ifjúságvédelmi felelőssel, bűnmegelőzési tanácsadóval és a fejlesztő pedagógussal. Munkája során mindig tartsa szem előtt a tanulók életkori és egyéni sajátosságait.</p>

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
1. Pedagógiai módszertani felkészültség	3. Hogyan értékeli az alkalmazott módszerek bevalását? Hogyan használja fel a mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában?	1. Felhasználja a mérési és értékelési eredményeket saját pedagógiai gyakorlatában. 2. Pedagógiai munkájában nyomon követhető a PDCA- ciklus. 3. Alkalmazott módszerei a tanítás-tanulás eredményességét segítik.	Aktívan vegyen részt az iskola mérési rendszerében, és rendszeresen végezzen elemzéseket a tanulói eredmények figyelembe vételével. Az elemzés eredményeit építse be munkájába, ezzel is hozzájárulva önmaga folyamatos fejlesztéséhez.
	4. Hogyan, mennyire illeszkednek az általa alkalmazott módszerek a tananyaghoz?	1. A rendelkezésére álló tananyagokat, eszközöket – a digitális anyagokat és eszközöket, az adott szakma eszköz- és felszerelési jegyzékében szereplő eszközöket – ismeri, kritikusan értékeli és megfelelően használja. 2. Fogalomhasználata pontos és következetes. 3. Kihasználja a tananyag kínálta belső és külső kapcsolódási pontokat (szaktárgyi koncentráció) 4. Rendelkezik a szaktárgy tanításához szükséges tantervi és szakmódszertani tudással. 5. Pedagógiai munkája során képes építeni a tanulók más forrásokból (pl. a gyakorlati képzőhelyeken) megszerzett tudására.	Ismerje a helyi tantervet, a rendelkezésre álló tananyagot és eszközöket. Azokat kritikusan értékelje és megfelelően használja. Keresse meg a tananyag kínálta belső és külső kapcsolódási pontokat segítve ezzel a tananyag, az összefüggések megértését. Építsen a más forrásból szerzett tudásra. Alkalmazzon a szaktárgynak megfelelő módszereket, fogalomhasználata legyen pontos, következetes.

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
2. Pedagógiai folyamatok tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz szükséges önreflexiók	1. Milyen a pedagógiai tervező munkája: tervezési dokumentumok, tervezési módszerek, nyomkövethetőség, megvalósíthatóság, realitás?	<p>1. Pedagógiai munkáját éves szinten, tanulási-tanítási (tematikus) egységekre és órákra bontva is megtervezi.</p> <p>2. Komplex módon veszi figyelembe a pedagógiai folyamat minden lényeges elemét: a tartalmat, a tanulók előzetes tudását, motiváltságát, életkori sajátosságait, az oktatási környezet lehetőségeit, korlátait, stb.</p> <p>3. Tudatosan tervezi a tanóra céljainak megfelelő stratégiákat, módszereket, taneszközöket.</p> <p>4. Többféle módszertani megoldásban gondolkodik.</p>	<p>Munkáját éves terv szerint végezze. Igazodjon jóváhagyott tanmenethez. Óráit a tanulói csoporthoz illeszkedve tervezze, figyelembe véve az életkori sajátosságokat, a csoport szintjét, a szakmacsoport sajátosságait. Dolgozatírási szándékáról értesítse a tanulókat legkésőbb a dolgozatírást megelőző órán. A dolgozatok eredményét egy héten belül (5 munkanap) értékeléssel együtt ossza ki. A digitális naplót rendszeresen vezesse.</p>
	2. Hogyan viszonyul egymáshoz a tervezés és megvalósítás?	<p>1. Az órát/foglalkozást közismereti, szakmai elméleti és gyakorlati foglalkozásokat) a cél(ok)nak megfelelően logikusan építi fel</p> <p>2. A tanulók tevékenységét, a tanulási folyamatot tartja szem előtt.</p> <p>3. Tudatosan törekszik a tanulók motiválására, aktivizálására.</p> <p>4. Terveit az óra eredményességének függvényében felülvizsgálja.</p>	<p>Tanóráit a tervnek, céloknak megfelelően építse fel. Helyezze előtérbe a gyakorlatorientált oktatást. Szemléltető eszközöket alkalmazzon a könnyebb követhetőség érdekében. Órai/táblai vázlata legyen áttekinthető. Segítse a tanulót a tankönyvben való eligazodásban. Ha kell, közös csoportfelületet hozzon létre, ahol folyamatosan tájékoztat, tájékozódik, segítséget nyújt. Tudatosan motiváljon. A tanórák tapasztalata alapján az óraterveit, tanmeneteit vizsgálja felül, szükség esetén módosítsa.</p>

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
<p>2. Pedagógiai folyamatok tevékenységek tervezése és a megvalósításukhoz szükséges önreflexiók</p>	<p>3. A tervezés során hogyan érvényesíti a Nemzeti alaptanterv és a pedagógiai program nevelési céljait, hogyan határoz meg pedagógiai célokat, fejlesztendő kompetenciákat?</p>	<p>1. A célok tudatosításából indul ki. A célok meghatározásához figyelembe veszi a tantervi előírásokat, az intézmény pedagógiai és szakmai programját.</p>	<p>Ismerje és vegye figyelembe a központi, valamint a helyi tantervi előírásokat. Kövesse nyomon tantárgyának tanév végi követelményeit.</p>
	<p>4. Hogyan épít tervező munkája során a tanulók előzetes tudására és a tanulócsoporthoz jellemzőire?</p>	<p>1. Célszerűen használja a digitális és on-line eszközöket</p>	<p>Tanóráin alkalmazzon IKT eszközöket. Használja ki a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket (kooperatív technikák, projektmunka, csoportmunka). Mutasson példát a mindennapokban, hogy a tanulók a helyes viselkedési formákkal találkozhatnak. Tanítási órán is alkalmazzon differenciálást, különös tekintettel az SNI és BTM tanulóakra.</p>
		<p>2. Használja a szociális tanulásban rejlő lehetőségeket.</p>	
<p>3. Alkalmazza a differenciálás elvét.</p>			

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
3. A tanulás támogatása	1. Mennyire tudatosan, az adott helyzetnek mennyire megfelelően választja meg és alkalmazza a tanulótervezési eljárásokat?	1. Figyelembe veszi a tanulók aktuális fizikai, érzelmi állapotát és szükség esetén igyekszik változtatni előzetes tanítási terveit.	Képes legyen változtatni tanítási tervein, figyelembe véve a tanulók érzelmi és fizikai állapotát.
	2. Hogyan motiválja a tanulókat? Hogyan kelti fel a tanulók érdeklődését, és hogyan köti le, tartja fenn a tanulók figyelmét és érdeklődését?	1. Épít a tanulók szükségleteire, céljaira, igyekszik felkelteni és fenntartani érdeklődésüket.	Alkalmazkodjon a célcsoport igényeihez. Keltse fel és tartsa fenn a figyelmüket, érdeklődésüket. Visszajelzésekkel motiválja a tanulókat.
	3. Hogyan fejleszti a tanulók gondolkodási, problémamegoldási és együttműködési képességét?	1. Felismeri a tanulók problémás helyzetét, szükség esetén megfelelő szakmai segítséget kínál a számukra.	Ha tanulási problémát észlel, nyújtson szakmai segítséget, illetve kérje a kollégák, osztályfőnökök, iskolavezetés közreműködését. Gondolkodásra késztesen, fejlessze a tanulók problémamegoldási és együttműködési képességét.
		2. Kihhasználja a tananyagban rejlő lehetőségeket a tanulási stratégiák elsajátítására, gyakorlására.	
4. Milyen tanulási teret, tanulási környezetet hoz létre a tanulási, gyakorlati képzési folyamathoz?	1. Pozitív visszajelzésekre épülő, bizalommal teli légkört alakít ki, ahol minden tanuló hibázhat, ahol mindenkinek lehetősége van a javításra. 2. A tanulást, képzést támogató környezetet teremt például a tanterem, gyakorlati terem elrendezésével, a taneszközök, gyakorlati eszközök használatával, a diákok döntéshozatalba való bevonásával.	Legyen toleráns. Óráin és szünetekben alakítson ki bizalommal teli légkört. Legyen következetes. A tanulócsoportokhoz igazított optimális tanulókörnyezetet alakítson ki. Fordítson figyelmet a taneszközök helyes használatára. Folyamatosan tartsa szem előtt a munkavédelmi, balesetvédelmi előírásokat.	

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
<p>3. A tanulás támogatása</p>	<p>5. Hogyan alkalmazza a tanulási folyamatban az információ-kommunikációs technikákra épülő eszközöket, a digitális tananyagokat? Hogyan sikerül a helyes arányt kialakítani a hagyományos és az információ-kommunikációs technológiák között?</p>	<p>1. Tanítványaiban igyekeznek kialakítani az önálló ismeretszerzés, kutatás igényét. Ösztönzi a tanulókat az IKT- eszközök hatékony használatára a tanulás folyamatában.</p> <p>2. Megfelelő útmutatókat és az önálló tanuláshoz szükséges tanulási eszközöket biztosít a tanulók számára, például webes felületeket működtet, amelyeken megtalálhatók az egyes feladatokhoz tartozó útmutatók és a letölthető anyagok.</p>	<p>Igyekezzen kialakítani a tanulóknál az önálló ismeretszerzés igényét (házi feladat, projektmunka). Fordítson figyelmet az IKT eszközök helyes, tudatos és hatékony használatára.</p> <p>Nyújtson a tanulók számára az önálló tanuláshoz szükséges útmutatásokat.</p> <p>A hiányzó tanulók számára biztosítsa, hogy hozzájussanak az elmaradt anyagokhoz.</p>

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
4. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség	1. Hogyan méri fel a tanulók értelmi, érzelmi, szociális és erkölcsi állapotát? Milyen hatékony tanuló-megismerési technikákat alkalmaz?	1. A tanulói személyiség(ek) sajátosságait megfelelő módszerekkel, sokoldalúan tárja fel.	A pedagógus számára legyen fontos a tanulók személyiségének sokoldalú feltárása.
	2. Hogyan jelenik meg az egyéni fejlesztés, a személyiségfejlesztés a pedagógiai munkájában, a tervezésben (egyéni képességek, adottságok, fejlődési ütem, szociokulturális háttér)?	1. Munkájában a nevelést és az oktatást egységben szemléli és kezeli.	Munkája során törekedjen a tanulók komplex személyiségfejlesztésére, a hátrányos helyzetű tanulóknak nyújtson segítséget a hátrányok leküzdéséhez. Az egyéni bánásmódot igénylő tanulókra fordítson nagyobb figyelmet.
		2. A tanuló(k) személyiségét nem statikusan, hanem fejlődésében szemléli.	
		3. A tanuló(k) teljes személyiségének fejlesztésére, autonómiájának kibontakoztatására törekszik.	
		4. Felismeri a tanulók tanulási vagy személyiségfejlődési nehézségeit, és képes számukra segítséget nyújtani esetlegesen a megfelelő szakembertől segítséget kérni.	
	5. Reálisan és szakszerűen elemzi és értékeli saját gyakorlatában az egyéni bánásmód megvalósítását.		

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
<p>4. A tanuló személyiségének fejlesztése, az egyéni bánásmód érvényesülése, a hátrányos helyzetű, sajátos nevelési igényű vagy beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő gyermek, tanuló többi gyermekkel, tanulóval együtt történő sikeres neveléséhez, oktatásához szükséges megfelelő módszertani felkészültség</p>	<p>3. Milyen módon differenciál, hogyan alkalmazza az adaptív oktatás gyakorlatát?</p>	<p>1. Csoportos tanítás esetén is figyel az egyéni szükségletekre és a tanulók egyéni igényeinek megfelelő stratégiák alkalmazására.</p>	<p>Legyen tekintettel a tanuló egyéniségére. A tanuló hibáit a tanulási folyamat részeként kezelje.</p>
	<p>4. Milyen terv alapján, hogyan foglalkozik a kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal, ezen belül a sajátos nevelési igényű, a beilleszkedési, tanulási, magatartási nehézséggel küzdő, a kiemelten tehetséges tanulókkal, illetve a hátrányos és halmozottan hátrányos helyzetű tanulókkal?</p>	<p>2. A tanuló hibáit, tévesztéseit, mint a tanulási folyamat részét kezeli, az egyéni megértést elősegítő módon reagál rájuk.</p>	
		<p>1. Különleges bánásmódot igénylő tanuló vagy tanulócsoporthoz hosszabb távú fejlesztési terveket dolgoz ki, és ezeket hatékonyan meg is valósítja.</p>	<p>2. Az általános pedagógiai célrendszer és az egyéni szükségletekhez igazodó fejlesztési célokat egységben kezeli.</p>

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások	
5. A tanulói csoportok, közösségek alakulásának segítése, fejlesztése, esélyteremtés, nyitottság a különböző társadalmi-kulturális sokféleségre, integrációs tevékenység, osztályfőnöki tevékenység.	1. Milyen módszereket, eszközöket alkalmaz a közösség belső struktúrájának feltárására?	1. Tudatosan alkalmazza a közösségfejlesztés változatos módszereit.	Tudatosan vegyen részt a közösségfejlesztésben.	
	2. Hogyan képes olyan nevelési, tanulási környezet kialakítására, amelyben a tanulók értékesnek, elfogadottnak érezhetik magukat, amelyben megtanulják tisztelni, elfogadni a különböző kulturális közegből, a különböző társadalmi rétegekből jött társaikat, a különleges bánásmódot igénylő, és a hátrányos helyzetű tanulókat is?	1. Óráin harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremtet.	1. Óráin harmóniát, biztonságot, elfogadó légkört teremtet.	Óráin teremtsen harmóniát, nevelje tanítványait egymás elfogadására, tiszteletére. Fejlessze a tanulók közötti kommunikációt, vitakultúrát. Legyen nyitott a más kultúrák elfogadására.
		2. Tanítványait egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	2. Tanítványait egymás elfogadására, tiszteletére neveli.	
		3. Munkájában figyelembe veszi a tanulók és a tanulóközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.	3. Munkájában figyelembe veszi a tanulók és a tanulóközösségek eltérő kulturális, illetve társadalmi háttéréből adódó sajátosságait.	
		4. A tanulók közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti a tanulók vitakultúráját.	4. A tanulók közötti kommunikációt, véleménycserét ösztönzi, fejleszti a tanulók vitakultúráját.	
		5. Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.	5. Értékközvetítő tevékenysége tudatos. Együttműködés, altruizmus, nyitottság, társadalmi érzékenység, más kultúrák elfogadása jellemzi.	
	3. Hogyan jelenik meg a közösségfejlesztés a pedagógiai munkájában (helyzetek teremtése, eszközök, az intézmény szabadidős tevékenységeiben való részvétel)?	1. Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a szaktárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során.	1. Az együttműködést támogató, motiváló módszereket alkalmaz mind a szaktárgyi oktatás keretében, mind a szabadidős tevékenységek során.	Alkalmazzon támogató, értékteremtő módszereket. Vegyen részt a közösségek szabadidős tevékenységeiben, az iskolai tanórán kívüli programokban. A programok jellegéhez igazodva követendő mintát mutasson.
		2. Az együttműködés, kommunikáció elősegítésére online közösségeket hoz létre, ahol értékteremtő, tevékeny, követendő mintát mutat a diákoknak a digitális eszközök funkcionális használatának terén.	2. Az együttműködés, kommunikáció elősegítésére online közösségeket hoz létre, ahol értékteremtő, tevékeny, követendő mintát mutat a diákoknak a digitális eszközök funkcionális használatának terén.	
	4. Melyek azok a problémamegoldási és konfliktuskezelési stratégiák, amelyeket sikeresen alkalmaz?	1. Az intézményi, osztálytermi, gyakorlati képző- és munkahelyi konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, következetes és kiszámítható értékeléssel.	1. Az intézményi, osztálytermi, gyakorlati képző- és munkahelyi konfliktusok megelőzésére törekszik, például megbeszélések szervezésével, közös szabályok megfogalmazásával, következetes és kiszámítható értékeléssel.	Törekedjen a konfliktusok megelőzésére. Ismerje a konfliktuskezelési stratégiákat, és ezeket a problémamegoldás során célszerűen használja. Legyen következetes és kiszámítható.
		2. A csoportjaiban felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli.	2. A csoportjaiban felmerülő konfliktusokat felismeri, helyesen értelmezi, és hatékonyan kezeli.	

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
<p>6. A pedagógiai folyamatok és a tanulók személyiségfejlődésének folyamatos értékelése, elemzése</p>	<p>1. Milyen ellenőrzési és értékelési formákat alkalmaz?</p>	<p>1. Jól ismeri a szaktárgy tantervi, szakmai és vizsgakövetelményeit, és képes saját követelményeit ezek figyelembevételével és saját tanulócsoportjának ismeretében pontosan körülhatárolni, következetesen alkalmazni.</p> <p>2. A szaktárgy ismereteit és speciális kompetenciáit mérő eszközöket (kérdőíveket, tudásszintmérő tesztek, gyakorlati tudást mérő feladatokat) készíti.</p> <p>3. Céljainak megfelelően, változatosan és nagy biztonsággal választja meg a különböző értékelési módszereket, eszközöket.</p> <p>4. Visszajelzései, értékelései világosak, egyértelműek, tárgyyszerűek.</p>	<p>Rendszeres legyen az ellenőrzési és értékelési tevékenysége.</p> <p>Minden tantárgyból havonta legalább egy érdemjegyet rögzítsen a naplóban.</p> <p>Év végén a teljes tanévre vonatkozó osztályzatokat vegye figyelembe.</p> <p>Visszajelzései legyenek folyamatosak, és a tanulók fejlődését, helyes önértékelését segítse.</p>
	<p>2. Mennyire támogató, fejlesztő szándékú az értékelése?</p>	<p>1. A tanulás támogatása érdekében az órákon törekszik a folyamatos visszajelzésre.</p> <p>2. Önállóan képes a tanulói munkák értékeléséből kapott adatokat elemezni, az egyéni, illetve a csoportos fejlesztés alapjaként használni, szükség esetén gyakorlatát módosítani.</p> <p>3. Értékeléseivel, visszajelzéseivel a tanulók fejlődését segíti.</p>	
	<p>3. Milyen visszajelzéseket ad a tanulóknak? Visszajelzései támogatják-e a tanulók önértékelésének fejlődését?</p>	<p>1. Pedagógiai munkájában olyan munkaformák és módszerek alkalmazására törekszik, amelyek elősegítik a tanulók önértékelési képességének kialakulását, fejlesztését.</p>	

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások	
7. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás	1. Szakmai és nyelvi szempontból igényes-e a nyelvhasználata (a tanulók életkorának megfelelő szókészlet, artikuláció, beszédsebesség stb.)?	1. Munkája során érthetően és a pedagógiai céljainak megfelelően kommunikál.	Munkája során pontosan, érthetően, életkorhoz igazodva kommunikáljon.	
	2. Milyen a tanulókkal az osztályteremben (és azon kívül) a kommunikációja, együttműködése?	1. A tanuláshoz megfelelő, hatékony és nyugodt kommunikációs teret, feltételeket alakít ki.	2. Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi. 3. Tudatosan támogatja a diákok egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.	Kommunikációja legyen hatékony, határozott. Teremtse olyan légkört, ahol a diákság egymás közötti kapcsolata, kommunikációja fejlődhet. A szülőkkel, partnerekkel legyen konstruktív.
		2. Kommunikációját minden partnerrel a kölcsönösség és a konstruktivitás jellemzi.		
		3. Tudatosan támogatja a diákok egyéni és egymás közötti kommunikációjának fejlődését.		
	3. Milyen módon működik együtt pedagógusokkal és a pedagógiai munkát segítő más felnőttekkel a pedagógiai folyamatban?	1. A kapcsolattartás formái és az együttműködés során használja az infokommunikációs eszközöket és a különböző online csatornákat.	2. A diákok érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel. 3. A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik pedagógustársaival különböző pedagógiai és tanulásszervezési eljárások (pl. projektoktatás, témanap, ünnepség, kirándulás) megvalósításában.	Működjön közre a pedagógustársakkal: e-mail, digitális napló, telefon, személyes kapcsolat révén. Használja ki a digitális napló nyújtotta lehetőségeket. Működjön közre a szakmai partnerekkel, szervezetekkel. Vállaljon aktív szerepet a munkaközösség munkájában.
		2. A diákok érdekében önállóan, tudatosan és kezdeményezően együttműködik a kollégákkal, a szülőkkel, a szakmai partnerekkel, szervezetekkel.		
3. A szakmai munkaközösség munkájában kezdeményezően és aktívan részt vállal. Együttműködik pedagógustársaival különböző pedagógiai és tanulásszervezési eljárások (pl. projektoktatás, témanap, ünnepség, kirándulás) megvalósításában.				

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
<p>7. Kommunikáció és szakmai együttműködés, problémamegoldás</p>	<p>4. Reális önismerettel rendelkezik-e? Jellemző-e rá a reflektív szemlélet? Hogyan fogadja a visszajelzéseket? Képes-e önreflexióra? Képes-e önfelnevelésre?</p>	<p>1. A megbeszéléseken, a vitákban, az értekezleteken rendszeresen kifejti szakmai álláspontját, a vitákban képes másokat meggyőzni, és ő maga is meggyőzhető.</p>	<p>Legyen nyitott az önértékelésre. A megbeszéléseken legyen aktív, viták kérdésekben vállalja fel véleményét, fejtse ki szakmai álláspontját. A munkájával kapcsolatos visszajelzéseket segítő szándékúnak tekintse és használja fel szakmai fejlődése érdekében. Legyen képes a munkája során a feladatait és problémáit önállóan elvégezni illetve kezelni az iskola elvárásai szerint.</p>
		<p>2. Nyitott a szülő, a tanuló, az intézményvezető, a kollégák, a szaktanácsadó visszajelzéseire, felhasználja őket szakmai fejlődése érdekében.</p>	
		<p>3. Intézményi tevékenységei során felmerülő/kapott feladatait, problémáit önállóan, a szervezet működési rendszerének megfelelő módon kezeli, intézi.</p>	

Területek	Önértékelési szempontok	Központi elvárások	Helyi elvárások
8. Elkötelezettség és szakmai felelősségvállalás a szakmai fejlődésért	1. Saját magára vonatkozóan hogyan érvényesíti a folyamatos értékelés, fejlődés, továbblépés igényét?	1. Saját pedagógiai gyakorlatát folyamatosan elemzi és fejleszti.	Kommunikációjában törekedjen az egyszerűsége, az érthetőségre. Személyiségével, szakmai felkészültségével vívjon ki tekintélyt a diákok körében.
		2. Tudatosan fejleszti pedagógiai kommunikációját.	
		3. Tisztában van szakmai felkészültségével, személyiségének sajátosságaival, és képes alkalmazkodni a szerepelvárásokhoz.	
	2. Mennyire tájékozott pedagógiai kérdésekben, hogyan követi a szakmában történeteket?	1. Rendszeresen tájékozódik a szaktárgyára és a pedagógia tudományára vonatkozó legújabb eredményekről, kihasználja a továbbképzési lehetőségeket.	Legyen tájékozott a szaktárgyának újdonságairól, a digitális tananyagokról és ismerje a szakmai online fórumokat. Intézményen kívül is ápoljon szakmai kapcsolatokat.
		2. Rendszeresen tájékozódik a digitális tananyagokról, eszközökről, az oktatástámogató digitális technológia legújabb eredményeiről, konstruktívan szemléli felhasználhatóságukat.	
		3. Aktív résztvevője az online megvalósuló szakmai együttműködéseknek.	
		4. Élő szakmai kapcsolatrendszert alakít ki az intézményen kívül is.	
	3. Hogyan nyilvánul meg kezdeményezőképesége, felelősségvállalása a munkájában?	1. Munkájában alkalmaz új módszereket, tudományos eredményeket.	Legyen fogékony új módszerek iránt. Vegyen részt az intézmény innovációjában, pályázatokban. Vegyen részt a tanulmányi versenyek rendszerében.
		2. Részt vesz intézményi innovációban, pályázatokban, kutatásban.	

4. sz. melléklet

A sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatása intézményünkben a 32/2012. (X.8.) EMMI rendelet alapján

A Nemzeti alaptanterv (a továbbiakban: Nat) a sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatásának is alapdokumentuma, az abban meghatározott fejlesztési területek - nevelési célok, kulcskompetenciák, illetve a műveltségi területeken megfogalmazott célok, feladatok a sajátos nevelési igényű tanulóakra is érvényesek. A sajátos nevelési igényű tanulókat nevelő-oktató iskolák pedagógiai programjuk, helyi tantervük elkészítésénél figyelembe veszik:

- a nemzeti köznevelésről szóló 2011. évi CXCV. törvény (a továbbiakban: köznevelési törvény), a Nat és az Irányelv rájuk vonatkozó előírásait,
- a nevelés és oktatás helyi célkitűzéseit és lehetőségeit,
- megyei feladatellátási, intézményhálózat-működtetési és köznevelés-fejlesztési tervet,
- a szülők elvárásait és
- az általuk nevelt tanulók sajátosságait.

Az Irányelv egyaránt vonatkozik a sajátos nevelési igényű tanulóknak a többi tanulóval részben vagy egészben együtt (integráltan), azonos iskolai osztályban történő, illetve az e célra létrehozott gyógypedagógiai nevelési-oktató intézményben, konduktív pedagógiai intézményben, iskolai osztályban a sajátos nevelési igényű tanulók számára külön szervezett (gyógypedagógiai nevelésben, oktatásban részt vevő nevelési-oktató intézményekben) nevelésére, oktatására.

Az Irányelvben foglaltak célja, hogy a sajátos nevelési igényű tanulók esetében a tartalmi szabályozás és a gyermeki sajátosságok ugyanúgy összhangba kerüljenek, mint más gyermekeknél. Az Irányelv annak biztosítását szolgálja, hogy:

- a fejlesztés a számukra megfelelő tartalmak közvetítése során valósuljon meg, segítse a minél teljesebb önállóság elérését és a társadalomba való mind teljesebb beilleszkedést,
- az iskola fejlesztési követelményei igazodjanak a fejlődés lehetséges üteméhez,
- ha szükséges, a fejlesztés az iskoláskor előtti képességfejlődés területeire is terjedjen ki,
- a rehabilitációs célú fejlesztő terápiák programjai váljanak az intézmények pedagógiai programjainak tartalmi elemeivé,
- a tanulókat a nevelés, oktatás, fejlesztés ne terhelje túl.

Ennek érvényesítése érdekében meghatározza:

- a tartalmak kijelölésekor egyes területek módosításának, elhagyásának vagy egyszerűsítésének, illetve új területek bevonásának lehetőségeit,
- a sérült képességek rehabilitációs, habilitációs célú korrekciójának területeit,
- a nevelés, oktatás és fejlesztés szokásosnál nagyobb mértékű időbeli kiterjesztésére vonatkozó javaslatokat.

A sajátos nevelési igényű tanulók habilitációs, rehabilitációs célú ellátása

A tanulók között fennálló - egyéni adottságokból és igényekből adódó - különbségeket az iskolák a pedagógiai programok és helyi tantervek kialakításakor veszik figyelembe.

A sajátos nevelési igény kifejezi:

- a) a tanuló életkori sajátosságainak fogyatékoság által okozott részleges vagy teljes körű módosulását,
- b) az iskolai tanulóhoz szükséges képességek kialakulásának sajátos útját, fejlődésének eltérő ütemét, esetleg részleges vagy teljes kiesését, fejletlenségét, lassúbb ütemű és az átlagtól eltérő szintű fejleszthetőségét.

A sajátos nevelési igény a szokásos tartalmi és eljárásbeli differenciálástól eltérő, nagyobb mértékű differenciálást, speciális eljárások alkalmazását, illetve kiegészítő fejlesztő, korrekciós, habilitációs, rehabilitációs, valamint terápiás célú pedagógiai eljárások alkalmazását teheti szükségessé.

A sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése intézményünkben *egyéni fejlesztési terv* alapján történik, melyet a szakértői bizottság által javasoltak alapján, személyre szabottan készítünk el.

Az intézményben ellátott fogyatékosági területek:

- Beszédfogyatékos
- Látássérült (gyengénlátó, aliglátó)
- Egyéb pszichés fejlődési zavar

I. *A beszédfogyatékos tanulók fejlesztése iskolánkban*

A beszédfogyatékos tanuló meghatározása

Beszédfogyatékos az a tanuló, aki a receptív és/vagy expresszív beszéd/nyelvi rendszer szerveződése, fejlődési eredetű vagy szerzett zavara életkorától eltérő, különböző klinikai képekben megmutatkozó tüneti sajátosságai, valamint a verbális tanulási folyamatok atipikus fejlődése miatt a későbbi társadalmi beilleszkedés szempontjából veszélyeztetett.

Beszédfogyatékos az a tanuló, akit a szakértői bizottság a sajátos nevelési igény megállapítása céljából diagnosztikus protokollra épülő komplex állapotfelmérés alapján annak minősít.

Amennyiben a beszédfogyatékos a kisiskolás kor kezdetére tartósan fennmarad, a tanuló a továbbiakban is folyamatos gyógypedagógiai/logopédiai ellátásra szorul, ami komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások formájában, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében végezhető. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, logopédiai ellátás, a beszéd és nyelvi teljesítmény jellegétől függ. Ezek az alábbiak szerint csoportosíthatók:

- a) nyelvfejlődési zavar (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia - maradványtüneteként beszédgyengesség),
- b) orrhangzós beszéd,
- c) folyamatos beszéd zavarai (dadogás, hadarás),
- d) diszfónia,
- e) logofóbia (mutizmus különböző típusai),
- f) centrális eredetű szerzett beszédzavarok (centrális pöszeség, gyermekkori afázia, diszartria),
- g) verbális tanulási zavar együttjárása az olvasás/írás/helyesírás/számolás területén mutatkozó problémákkal vagy ezek halmozott előfordulása.

A beszédfogyatékos tanulók iskolai fejlesztése:

A beszédfogyatékos tanuló iskolai fejlesztésében, speciális nevelési igényeinek kielégítésében elsőbbséget kell biztosítani az ép beszélő környezetben integráltan történő oktatásnak a kiemelt figyelmet igénylő tanulók (különleges bánásmódot igénylő, sajátos nevelési igényű) személyi és tárgyi feltételeivel is rendelkező többségi általános iskolában. Ez biztosíthatja a tanulók számára a felfelé nivellálást segítő pedagógiai környezetet. rehabilitáció után, integrált oktatása mellett legyen biztosítva.

A beszéd fogyatékos tanulók beszéd és nyelvi fejlesztése egyéni fejlesztési terv alapján komplex fejlesztést szolgáló foglalkozások keretében, az egyéni képességekhez igazodó tevékenységrendszer keretében történik. Az iskolai oktatás, a pedagógiai, logopédiai ellátás, valamint az egészségügyi rehabilitáció a beszéd fogyatékoság jellegétől függ.

A beszéd fogyatékos tanuló a szakértői bizottság szakértői véleménye alapján adott tantárgy(ak), tantárgyrész(ek) értékelése alól mentességben részesülhet.

a) A beszéd fogyatékos tanulók fejlesztésében törekedni kell a pszichológiai és fiziológiai tényezők összhangjára, a személyiség és a beszédműködés kölcsönhatására, funkcionális összefüggésrendszerére.

b) A fejlesztés legyen tudatos és tervszerű, melynek során a beszéd állapotának felmérésétől az egyénre szabott terápiás terv meghatározásán át a tudatos módszerválasztáson túl a komplexitás és a folyamatkövetés is megvalósul.

c) A módszerek megválasztásakor az életkor, a kognitív készségek, a szocioadaptív viselkedés és a szociokulturális környezet sajátosságainak figyelembevétele szükséges.

d) A fejlesztésben meghatározó a sokoldalú percepciók fejlesztés, melynek során a kinezteziás, a hallási, a látási, a beszédmotorikus benyomások egymást erősítve fejlődnek.

e) Fontos a transzferhatások tudatos kihasználása. Mivel a nyelvi és kognitív képességek kölcsönhatásban állnak, komplex fejlesztéssel a terápia hatékonysága fokozható.

f) A beszéd fogyatékos tanulók nevelése, oktatása az osztályban megvalósuló, szakmailag megalapozott, differenciált foglalkoztatás mellett megköveteli az egyéni és csoportos foglalkozások változatos szervezeti kereteit.

g) A súlyos beszéd fogyatékos tanulók fejlesztése intenzív, komplex és folyamatos fejlesztőmunka napi rendszerességgel.

h) A fejlesztést a szülők támogató együttműködése segíti. A terápiában - a minél gyorsabban automatizált jó beszéd szint elérése érdekében - a tanulóval kommunikáló valamennyi felnőtt legyen partner.

A tanítás-tanulás folyamatában kiemelt figyelmet, a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, amely támogatja a pályaorientáció folyamatát is.

A többségi iskolában történő együttnevelés:

A beszéd fogyatékos, beszéd- és nyelvi fejlődésben akadályozott tanulók integrált oktatását felvállaló iskolának inkluzív pedagógiai szemlélettel és a különleges nevelési, oktatási, fejlesztési igény személyi és tárgyi feltételeivel kell rendelkeznie.

Az inkluzív iskola ismeri a fogyatékoságból eredő hátrányokat és biztosítja, hogy a beszéd fogyatékos gyermekek a szükségleteiknek megfelelően hozzájussanak azokhoz a pedagógiai többletszolgáltatásokhoz, amelyek a hátrányok leküzdését segítik.

A gyermek harmonikus személyiségfejlődése érdekében a pedagógusok, a logopédus és a szülő szorosan együttműködik.

A NAT alkalmazása

Fejlesztési területek, nevelési célok

A beszédfigyatekos tanulók nevelésében a NAT-ban leírt fejlesztési feladatok, az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek az irányadóak, de azok fejlődési útjai, módjai, és kialakulásuk időtartama módosulhat.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés, állampolgárságra, demokráciára nevelés, családi életre nevelés, felelősségvállalás másokért, önkéntesség, fenntarthatóság, környezettudatosság, gazdasági és pénzügyi nevelés, média tudatosságra nevelés.

Hazánk történelmének és jelen eseményeinek megértésén keresztül képessé kell tenni a tanulókat a társadalmi folyamatok megismerésére, a társadalmi színtereken való eligazodásra. Fel kell készíteni a felnőtt lét és a tágabb környezet megismerésére, az állampolgári jogok és kötelezettségek érvényesítésére. Kiemelt feladat az önálló családi életre való felkészítés, az erkölcsi normák és harmonikus családi minták közvetítése. Nagy jelentőséggel bír az együtt érző, segítő attitűd kialakítása, a szociális érzékenység és az önkéntes feladatvállalás képességének kialakítása. A tanulóknak ismeretet kell szerezni a célszerű gazdálkodás, pénzhasználat, fogyasztás és környezettudatosság területén. A beszédfigyatekos tanulók esetén kiemelt jelentőséggel bír, hogy használni tudják az ismeretszerzés legmodernebb eszközeit (pl. internet).

A fenti kiemelt fejlesztési feladatok megvalósítása során a beszédfigyatekos tanulók esetlegesen felmerülő szövegértési problémái, absztrahálási, lényeg-kiemelési nehézségei jelentenek nehézséget. Rövidített, tömörebb, képpel, segédeszközökkel támogatott szövegekkel segítheti a pedagógus a tanulók munkáját. Fontos, hogy az alapfogalmak megértését, memorizálását egyénre szabott módszerek támogassák. Fontos a kifejezőkészség állandó fejlesztése és a kommunikáció iránti igény kialakítása. Kiváló lehetőséget nyújt erre az interperszonális készségek fejlesztése, a szociális érzékenység kialakítása, az együttműködésre való képesség fejlesztése, a különféle konfliktuskezelési eljárások elsajátítása.

Testi és lelki egészségre nevelés

A pedagógusnak segíteni kell a tanulót beszéd és nyelvi zavarának reális megismerésében, elfogadásában, szociális kapcsolatainak fejlesztésében. Kiemelt feladat a tanuló önismeretének fejlesztése, a tanuló motiválása a beszédhibája leküzdésére, ugyanakkor felkészítése az esetleges visszaesésekre, azok kezelésére, valamint arra, hogy az esetleges maradandó tünetekkel később is teljes életet tudjon élni.

A kommunikációjában korlátozott tanuló sokszor nehezebben tudja érzelmeit verbálisan kifejezni, külön figyelmet kell fordítani az érzések megfelelő kezelésére, kifejezésére.

Az egészséges és tudatos életmód kialakítása, a káros szenvedélyek megelőzése kiemelt feladat.

Biztosítani kell a tanuló számára a rendszeres mozgásélményt, a rendszeres testedzést.

Médiatudatosságra nevelés

Az információszerzésben, tanulásban, szociális-kommunikációs fejlesztésben az informatikai eszközök segítő szerepe kiemelkedő. A számítógép írástechnikai segédeszközként tanulási és munkaeszköz a beszéd útján nehézségekkel kommunikáló tanuló számára.

A médiatudatosságra nevelés segít tájékozódni a valóságos és virtuális világban.

Pályorientáció

A beszédfigyatekos tanuló készségeinek képességeinek alapos feltérképezése szükséges a felnőtt életre történő felkészítéséhez. A kapcsolatteremtés és fenntartás képességének javítása alapvető feladat. Cél a szociális kompetencia további önálló fejlesztésének kialakítása. A felső tagozatban tantárgyak tananyagtartalmainak közvetítése során a pedagógusok ismertessék meg a beszédfigyatekos gyermekkel a különböző szakmákkal kapcsolatos elemi ismereteket. Legyen reális képük a társadalmi munkamegosztásról.

Tanulás tanítása

A beszédfigyatekos tanulóknál fontos az egyénre szabott motivációk kialakítása, az egyéni tanulási stratégiák feltárása. Az informatikai eszközök, egyéni ismeretelsajátítási programok tanulás során történő megfelelő és tudatos alkalmazásának beszédfigyatekos tanulók esetében kiemelt szerepe van.

Kulcskompetenciák fejlesztése

A beszédfigyatekos tanulók nevelése, oktatása, fejlesztése a Nemzeti Alaptantervben megfogalmazott, az iskolai nevelés-oktatás közös értékeire épül. Alapelveiben, céljaiban illeszkedik a NAT-ban megjelenő kulcskompetenciákhoz, a kiemelt fejlesztési tartalmakhoz.

Ahhoz, hogy a beszédfigyatekos tanulók a kulcskompetenciák birtokában eredményesen alkalmazkodhassanak a mindennapi élethelyzetekhez, figyelembe kell venni a tanuló egyéni sajátosságait.

Anyanyelvi kommunikáció

Kiemelt fontossággal bírnak az alábbi területek:

- a grammatikai rendszer tudatos felépítése, megerősítése, mind a beszélt, mind az írott nyelv területén, figyelembe véve a beszédfigyatekosság által érintett területeket
- az expresszív beszéd fejlesztése, kommunikációs stratégiák kiépítése, gyakorlása, megerősítése, beszédtudatosság kialakítása
- a beszédértés és olvasás értés fejlesztése mind a beszélt, mind az írott nyelv területén, elősegítve a mindennapi és az irodalmi szövegek befogadását, majd az azokkal való továbbdolgozás, továbbgondolkodás lehetőségének biztosítását
- amennyiben a szövegfeldolgozás is érintett, különösen fontos a szisztematikus, a nyelv különböző szintjeit elemenként értelmező, a tanulót tapasztalati úton információhoz juttató oktatás
- a nyelvi kódrendszer értelmezésének, működésének megtámogatása, mind a bemenetnél (beszédhangok differenciálása, hangkapcsolatok észlelése), mind a feldolgozásnál (szó, grammatika, mondat, bekezdés, szöveg)
- a mentális lexikon folyamatos fejlesztése az életkor és a beszédfigyatekosság sajátosságainak függvényében, a fogalomalkotás kialakítása
- számítógépes programok használata (helyesírás ellenőrző program, stb.)
- a beszédfigyatekos gyermek motiválása a tananyag és a tanuló közötti emocionális viszony kialakításával
- a pragmatika elemeinek közvetítése és használatának tudatosítása a gyermekek kommunikációjában

- a nem verbális kommunikáció elemeinek közvetítése és használatának tudatosítása a gyermekek kommunikációjában

Idegen nyelvi kommunikáció

Cél az idegen nyelv szókincsének, fonológiai és helyesírási sajátosságainak, valamint nyelvi kódrendszerének tudatos felépítése, a szóbeli és az írásbeli kommunikáció fejlesztése, figyelembe véve a beszéd fogyatékoság által érintett területeket.

A beszéd fogyatékos tanulók nyelvoktatása során a multiszenzoros technikák (auditív-, vizuális-, verbális-, drámatechnikák) használata, valamint a verbális és nem verbális kommunikációs csatornák (gesztikulációs-vizuális) egyidejű alkalmazása kiemelten fontos.

A nyelvrákon szerepet kapnak a koncentrációt és az emlékezetet fejlesztő gyakorlatok, melyek a szókincs, a kiejtés és a nyelvtani szabályok elsajátításában közvetve és közvetlenül is segítséget nyújthatnak.

Helyesírási, olvasási és szövegértési problémákkal küzdő beszéd fogyatékos tanulók esetében főleg a szóbeli kommunikáció magabiztos használatának elsajátítása a cél. Az írásbeli kommunikáció használatát, a differenciált fejlesztés mellett, a számítógépes olvasó- és helyesírás-ellenőrző programok is segíthetik.

Fontos pedagógiai cél a beszéd fogyatékos tanulók természetes gátlásainak feloldása az idegen nyelv kommunikációs helyzetben történő használata során.

Matematikai kompetencia

A legfőbb cél a problémamegoldó gondolkodás minél több elemének fejlesztése, konkrét cselekvésekhez kötött helyzetekben. Egyes esetekben számolni kell a grammatikai szint sérülésével, ami szövegértési nehézségekben nyilvánul meg, ezt fokozhatja a szimbólumok megértésének, illetve a verbális absztrakciónak a fejletlensége. A mennyiségekkel és a számossággal kapcsolatos ismeretek tanításakor, a szám- és műveleti fogalmak kialakításakor (pl. a számok közötti viszonyok, relációk megértési nehézségei esetén, stb.) különös figyelmet kell fordítani a megfelelő tempó kialakítására, és építeni kell a tanulók maximális együttműködésére, a mozgással társított szemléltetésre, az eszközhasználatra és az analóg cselekedtetésre. A geometriai ismeretek, az arányosság témaköreinél tekintettel kell lenni a vizuális észlelés nehezítettségére, a téri tájékozódás zavarára. A matematikai gondolkodás fejlesztése speciális szemléltetéssel és tananyagokkal, vagyis az interaktív tábla és digitális tananyagok lehetőség szerinti alkalmazásával valósulhat meg.

A matematikai szakkifejezések és a szaknyelv használatának fokozatos megkövetelése a szóbeli kifejezés erősítésének különösen erőteljes eszköze.

Természettudományos és technikai kompetencia

Az oksági kapcsolatok felismerése, a tanult összefüggések alkalmazása gondot okozhat azokban az esetekben, ahol, az olvasott szöveg megértése vagy a verbális absztrakció akadályokba ütközik. Rövidített, tömörebb, képpel, segédeszközökkel támogatott szövegek alkalmazása szükséges az egyes összefüggések mechanikus memorizálásának megsegítésére.

Tanulónként eltérő lehet az az absztrakciós szint, ahol be tudnak kapcsolódni a természettudományos jelenségek értelmezésébe. A kritikai gondolkodás képességének fejlesztése többnyire kis lépésekben valósítható meg. A mindennapi tapasztalatokból kiindulva kell törekedni arra, hogy a tanulóknak a jelenségek mind szélesebb körébe legyen betekintésük, az egységes

természettudományos világgép kialakítása érdekében. Eredményes tanári stratégia lehet a természeti jelenségeknek alternatív módon, több fogalmi szinten, az összes érzékszerv bevonásával való közvetítése.

Szisztematikusan építkezve kell támaszkodni az internetre, amelynek segítségével a legkülönbözőbb természettudományos ismeretek audiovizuális formában hozhatók közel a beszéd fogyatékos tanulókhoz.

Digitális kompetencia

Ezen a területen a beszéd fogyatékos tanulók jó eséllyel tudnak problémákat megoldani, mivel az informatikai eszközök használatában a beszéd fogyatékoság kevés hátrányt jelent. Feladatunk azoknak a digitális programoknak a megismertetése, melyek megkönnyítik az ismeretszerzést, az interperszonális kapcsolatépítést. Amennyiben a szóbeli kifejezőképesség sérült, a számítógép alternatív csatornaként működhet a mindennapi kommunikációban. Hozzásegíthetjük a tanulókat, hogy a rendelkezésükre álló információs társadalom technológiáit használják a maguk segédeszközeként a számukra szükséges területeken.

Főként az írott szöveg megértésére, lényegkiemelés képességére van nagy szükség, mert ezek segítségével alakíthat ki új kommunikációs stratégiákat. Az információgyűjtés- és keresés, a multimédiás tartalmak kezelése a beszéd fogyatékosok számára körülhatárolható, jól teljesíthető feladat, ezért építhetünk a tanulók erős motivációjára. Egyes ikonok, szóképek felismerésével, speciális alapfogalmak, kifejezések megtanulásával olyan eszközök birtokába jut, amivel önállóan is tud tájékozódni a digitális világban. A tanuló érzékeli azt a folyamatot, hogy az információk gyűjtése, majd az azokkal való továbbdolgozás miként vezet új digitális tartalmak kialakulásához. A pedagógus feladata, hogy a tanulók figyelmét a konkrét eszközök és szoftverek használatán, illetve a kommunikáció élményén túl arra irányítsa, miként lehet az információs társadalomban a beszéd fogyatékoságból eredő hátrányokat minimalizálni. Súlyos diszgráfia és helyesírászavar esetében felső tagozaton „laptop füzet” használatának bevezetése azt követően, hogy a gyermeket a klaviatúra használatára megtanítottuk.

Szociális és állampolgári kompetencia, kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

Cél az adaptív viselkedés kialakítása, fejlesztése, a beszéd fogyatékos tanulók támogatása abban, hogy az őt körülvevő társadalmi és gazdasági környezet eseményeit képes legyen feldolgozni, szükség esetén azok menetébe bekapcsolódni. Az oktatás folyamán fontos a fokozatosság mellett a gyakorlati bemutatás, illetve az ismeretek szituációs helyzetekben való kipróbálása, az érzelemdús, szubjektív elemeket megmozgató, a mindennapi tapasztalatához köthető társadalmi feladatok szemléltetése, a tanulók közvetlen megszólítása, bevonása a feladathelyzetbe. A tanuló mindig lássa maga előtt a folyamatot, a kiindulástól kezdve a végkifejletig, értse benne szerepét, esetleges feladatát, képes legyen esetlegesen a társadalmi folyamatok őt személyesen érintő részében érdekeit érvényesíteni.

Fontos hangsúlyt helyezni a tanulói döntéshozatalra, az alternatívák végiggondolására, a variációk sokoldalú alkalmazására, a kockázatvállalásra, az értékelésre, az érvelésre.

A pedagógus feladata, hogy felébressze a gyermek motivációját arra, hogy részt vegyen a szociális kommunikációban, képes legyen véleményét vitában, eszmecsereben képviselni (ütköztetni, egyeztetni stb.), illetve az őt körülvevő világban tájékozódni. Fokozatosan el kell sajátítania a beszéd fogyatékos tanulónak azt a képességet, hogy rátaláljon a megfelelő kommunikációs stratégiára, képes legyen az egyedi kommunikációs helyzetekhez alkalmazkodni.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség

Az esztétikai tudatosság, a művészeti kifejezőképesség egy kiegészítő kommunikációs eszközt ad a beszéd fogyatékos tanulók kezébe. A kreativitás, a problémafelismerő - és megoldó képesség, a képzelet, a képi gondolkodás fejlesztésére kiváló lehetőséget biztosít a művészeti nevelés. Ezen a kompetenciaterületen az ízlés, a nyitottság, az empátia, az érzelmi élet gazdagítása a kommunikáció minden szintjét fejleszti.

A művészeti nevelés értékközvetítő, értékteremtő, egyben személyiségformáló szerepe a kommunikációjában zavart tanuló társadalmi integrációját segíti elő.

A megfigyelőképesség, tér- és időérzék fejlesztése a látvány és a mozgás ábrázolásával, térbeli rendezés; szín-, forma- és szerkezeti érzék alakítása lehetőséget biztosít a beszéd fogyatékos tanuló speciális készségfejlesztésére.

A hatékony, önálló tanulás

A beszéd fogyatékos tanulók esetében az önálló tanulás elengedhetetlen feltétele a könyvtári ismeret, informatikai tudás, az értő olvasás, szövegfeldolgozás. Az önálló ismeretszerzést, az információ megfelelő szűrését, feldolgozását, egyénre szabott módszerekkel, a mindennapi életből vett gyakorlati helyzetek cselekvéses vagy vizuális modellezésével segíthetjük. A szövegfeldolgozás, az új információk rendezése során fontos szerephez kell jutnia a gondolkodási képességek fejlesztésének, mind a képzeleti, mind a fogalmi gondolkodás terén.

A pedagógus feladata az új ismeretek megszerzése iránti interiorizálódott motiváció kialakítása.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

A műveltségi területhez kapcsolódó tananyag tartalmát, a fejlesztésre fordított időt a sérülés jellege, mélysége, prognózisa befolyásolhatja. A Magyar nyelv és irodalom, a Művészetek, a Testnevelés és sport, valamint az Élő idegen nyelv fejlesztési feladatainak megvalósítása kíván nagyobb figyelmet, a beszéd fogyatékos típusától függően az egyes témakörök között hangsúlyeltolódások válhatnak szükségessé. Néhány szempont azonban általánosítható:

- olvasás-, írástanítási módszerként beszéd fogyatékos tanulók esetében a hangoztató-elemző, szótagoló olvasástanítási módszer ajánlott;
- a súlyos beszéd fogyatékos tanulók anyanyelvi fejlesztésében hosszabb begyakorlási, érési szakaszok tervezendők;
- az anyanyelvi fejlesztés, gondozás a nevelés minden színterén és helyzetében, az oktatás teljes időtartama alatt központi szerepet játszik.

Művészetek. Testnevelés és sport

Mindkét műveltségi terület jól szolgálja a fejlesztés másik nagy területének, a téri orientáció, mozgás-, ritmus-, beszédkoordináció követelményeinek megvalósítását. A dráma és a tánc kiemelt szerepet kap a rehabilitációs célú feladatok megvalósításában is.

Idegen nyelvek

A beszédfigyatekosság típusához igazodó módszerek - pl. dadogók esetében az írásbeliség, diszlexiás tanulóknál pedig az auditív módszerek - elsőbbségét szükséges biztosítani.

A pedagógiai rehabilitáció tevékenységformái

- A. Logopédiai egyéni és csoportos terápia.
- B. Kommunikációs tréningek (a beszéddel és kommunikációval kapcsolatos tudatosság kialakítása)
- C. Bábterápia (személyiség és önértékelés fejlesztés, konfliktuskezelés kommunikációs zavar esetén)
- D. A tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása

A. Logopédiai egyéni és csoportos terápia a leggyakoribb kórformák esetében

A beszédfigyatekos tanuló az iskolai oktatás keretében, annak részeként vesz részt a beszédtechnikai és tartalmi fejlesztését szolgáló logopédiai terápiás foglalkozáson. A beszédfigyatekosság eltérő kórformái szerint a rehabilitációs feladatok is eltérőek.

A/1 Nyelvi fejlődési zavar (expresszív diszfázia, receptív diszfázia, kevert típusú diszfázia - maradványtüneteként beszédgyengeség)

Az ép értelmű és ép érzékszervű gyermek beszéd, illetve nyelvi produkciója jelentős mértékben elmarad a biológiai életkorához képest. Az akadályozott, illetve hiányos nyelvi produkció a nyelv többszintű sérülésében a beszédészlelés, beszédmegértés, valamint a nyelvi kifejezés területén jelentkezhet.

A terápia célja:

A nyelvi közlés feldolgozás és kifejezőkészség többszintű összetevőjének (beszédészlelés, és beszédmegértés, valamint a tiszta, pontos artikuláció, szókincs, nyelvtani rendszer, szóbeli és írásbeli kifejezőkészség) sokoldalú, intenzív differenciált fejlesztése, amely specifikusan egyéniesített jellegű.

A logopédiai terápia feladata:

- a mozgások (beszédmozgások és finommotorika) speciális fejlesztése,
- grammatikai rendszer rendezése, fejlesztése, verbális munkamemória fejlesztése
- a beszédre irányuló figyelem és emlékezet fejlesztése,
- az aktív és a passzív szókincs bővítése,
- verbális és nonverbális kifejezőkészség fejlesztése,
- a gondolkodási stratégiák fejlesztése
- a beszédészlelés és -megértés fejlesztése,
- az olvasás/írás/helyesírás zavar megelőzése.

A/2 Dadogás

A beszéd összerendezettségének zavara kommunikációs zavar, amely a ritmus és az ütem felbomlásában és a beszéd görcsös szaggatottságában jelentkezik. A dadogás terápiája komplex (logopédiai, orvosi, pszichológiai), egyénre szabott terv alapján zajlik.

A logopédiai terápia célja:

- relaxációs gyakorlatok

- cselekvéshez kötött beszédindítás,
- helyes légzéstechnika kialakítása,
- mozgás és ritmus- és beszéd koordináció fejlesztése,
- a beszéd automatizált elemeinek technikai fejlesztése és javítása,
- a beszédhez szükséges motiváció megteremtése, az önismeret és önértékelés fejlesztése
- a dadogó és környezete közötti pozitív kapcsolatok kialakításának elősegítése.

A/3 Hadarás

A beszéd összerendezettségének zavara, melyre a rendkívüli gyorsaság, a hangok, a szótagok kihagyása, összemosása (tapasztása), a pontatlan hangképzés, a monotónia, az egyenetlen beszédritmus és a beszédhangsúly hiánya jellemző. A hadaráshoz gyakran társul a könnyen elterelhető figyelem és érdeklődés. A hadarás terápiája komplex (logopédiai, pszichológiai) egyénre szabott terv alapján zajlik.

A logopédiai terápia célja:

- a beszédfigyelem fejlesztése,
- helyes légzéstechnika kialakítása,
- beszéddallam és beszédritmus fejlesztés
- az artikulációs bázis ügyesítése
- beszédhangsúly gyakorlatok
- a normális tempójú és ritmusú beszéd automatizálása
- a beszéd prozódiai elemeinek tudatosítása
- az állandó önkontroll kiépítése és fejlesztése

A/4 Diszfónia

A hang, illetve hangképzés zavara, a beszéd során a hangszín rekedt, a hangképzés kemény, préselt, és a hangteljesítmény lényeges csökken. A diszfónia terápiája komplex (logopédiai, orvosi, pszichológiai), egyénre szabott terv alapján zajlik.

A logopédiai terápia célja:

- a tiszta egyéni beszédhang kialakítása és a folyamatos spontán beszédbe való beépítése,
- a hangminőség és az anatómiai-élettani viszonyok további romlásának megakadályozása.

A/5 Orrhangzós beszéd

Az élettani nazális rezonancia kórosan megváltozik.

Legsúlyosabb esetei az ajak- és/vagy szájpadhasadékok következtében alakulnak ki. A szájpadhasadékkal gyakran együtt jár az enyhe fokú nagyothallás.

Az orrhangzós beszéd terápiája komplex (logopédiai, orvosi, esetenként pszichológiai), egyénre szabott terv alapján zajlik.

A logopédiai terápia célja:

- a beszédizomzat fejlesztése
- a légyszájpad izomzat működésének fokozása
- a kóros, nazális rezonancia megszüntetése, illetve csökkentése
- a beszédartikuláció javítása az anatómiai viszonyok figyelembe vételével

A/6 Olvasás/írás/helyesírás tanulási zavara (verbális tanulási zavar esetén)

Az intelligencia szinttől független gyenge olvasási és írásteljesítmény.

A logopédiai terápia célja:

- mozgáskoordináció és ritmusérzék fejlesztés
- iránydifferenciálás, téri észlelés fejlesztése
- beszédészlelés fejlesztése
- fonológiai tudatosság fejlesztése
- a tévesztett betűk differenciálása, a folyamatos olvasás automatizálása
- a beszédemlékezet és figyelem fejlesztése
- szövegértés fejlesztése: beszéd- és nyelvi fejlesztés
- grafomotoros készség fejlesztése, írás- és helyesírás-készség javítása

A/7 Számolás tanulási zavara (verbális tanulási zavar esetén)

Az intelligenciaszinttől független gyenge számolási teljesítmény.

A logopédiai terápia célja:

- képességfejlesztés (mozgás, észlelés, kognitív és tanulási funkciók fejlesztése)
- szám- és műveleti fogalmak kiépítése (számosság, számérzék, analóg mennyiség rendszer; alpműveletek)
- alapvető mennyiségi és matematikai ismeretek kialakítása
- matematikai fogalmak megértése és használata
- matematikai szimbólumok tartalmi azonosítása
- matematikai szövegértés fejlesztése
- geometriai alapismeretek
- idői tájékozódás

A látássérült (vak, aliglátó, gyengénlátó) tanulók iskolai fejlesztésének elvei

Látássérült tanuló

A látássérülés a szem, a látóideg vagy az agykérgi látóközpont sérülése következtében kialakult állapot, mely megváltoztatja a tanuló megismerő tevékenységét, alkalmazkodó képességét, személyiségét.

Gyógypedagógiai szempontból azok a tanulók látássérültek, akiknek látásteljesítménye (vízusa) az ép látáshoz (vízus: 1) viszonyítva két szemmel és korrigáltan (szemüveggel) is 0-0,33 (látásteljesítmény 0-33%) közötti. Látássérült az a tanuló is, akinek a látótere - tekintése fixációs pontjától mindkét irányban legfeljebb 10°, azaz teljes szélességében legfeljebb 20°.

Ezen belül:

- a) vakok* azok a tanulók, akiknek látóképessége teljesen hiányzik (vízus: 0);
- b) aliglátók* azok a tanulók, akik minimális látással rendelkeznek: fényt érzékelők, ujjolvasók, nagytárgylátók (vízus: fényérzés -0,1);
- c) gyengénlátók* azok a tanulók, akiknek az életvitelét nagymértékben korlátozza a csökkent látásteljesítmény (vízus: 0,1-0,33).

A vak, valamint a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulókat elsősorban a tapintó-halló életmód, a látásukat praktikusán jól használó aliglátó tanulókat és a gyengénlátó tanulókat a látó-halló (tapintó) életmód jellemzi.

A pedagógiai fejlesztés szempontjából elsődlegesen a látásélesség és a látási funkciók ismerete fontos, de a pedagógusnak tájékozottnak kell lennie

- a látássérülés kórokáról, a látássérültség kialakulásának időpontjáról;

- a szemészeti állapot - prognózisjavuló vagy romló tendenciájáról, a pedagógiai látásvizsgálat eredményéről, a gyermek intelligenciájáról, személyiségvonásairól.

A látássérüléshez gyakran társulhat egyéb fogyatékoság is (pl. mozgás-, hallás- és értelmi fogyatékoság, részképesség-kiesés, autizmus).

A nevelés-oktatás szervezeti keretének megválasztását, az alkalmazott speciális módszer- és eszközrendszer minden esetben a tanulók állapotából fakadó egyéni szükségletek határozzák meg.

A látássérült tanulók iskolai fejlesztése

A látássérült tanulók fejlesztésének alapelvei, célja és kiemelt feladatai

A látássérült tanulók nevelését, oktatását ellátó közoktatási intézmények az iskoláztatás során több fontos feladat megoldását vállalják: nemzeti műveltség átadását, az egyetemes kultúra közvetítését, a szellemi-érzelmi fogékonyság, az erkölcsi érzék elmélyítését, valamint ezeken túl az esélyegyenlőség biztosítását a látássérülésből és az esetleg csatlakozó fogyatékoságból adódó hátrányok leküzdésével. A fejlesztési feladatok megtervezésekor, a módszerek kiválasztásánál figyelembe kell venni, hogy a látás hiánya vagy csökkent volta miatt a látássérült gyermek ismeretszerzését a külvilág iránti látó beállítódás helyett más - haptikus (bőr- és mozgásérzékelés együttese) és hallási - beállítódás is jellemzi. Fontos az ép érzékszervek - hallás, tapintás, szaglás, ízérezékelés - fejlesztése, valamint a meglévő látás használatának tanítása.

A látás hiánya, az aliglátás és a gyengénlátás nemcsak a tanulás terén okoz eltéréseket, hanem nehezítette a mindennapi élet tevékenységei (a tájékozódás, a közlekedés, az önkiszolgálás) is. A pedagógus fokozott odafigyeléssel, egyéni bánásmóddal és a közösség segítségével tudja mindezt korrigálni.

Az iskolai fejlesztés pedagógiai szakaszai

A látássérült tanulók iskolai fejlesztésének pedagógiai szakaszai megegyeznek a Nat-ban alkalmazott szakaszolással. Az első évfolyam tananyagának a helyi tantervben két évre történő elosztása a Braille-írás-olvasás előkészítése, a matematikai fogalmak kialakítása, eszköz- és jelrendszerének elsajátítása, a környezet vizuális és tapintásos megismertetése miatt, valamint tanköteles, de nem iskolaérett gyermekek esetében indokolt.

A képzési szakaszok tervezésekor - az ép tanulóhoz hasonlóan - a látássérült tanulók nevelése során is figyelembe kell venni az életkori sajátosságokat. Az eltérő életkori jellemzők miatt a személyiségfejlesztésnek speciális feladatai vannak az alábbiak szerint.

Az alsó tagozaton

- Az önállóság iránti igény fejlesztése elsősorban az önkiszolgálás, a mozgás és tájékozódás terén.
- Az érdeklődés felkeltése a környezet, a látható, hallható, tapintható világ megismerése iránt a speciális segédeszközök használatával.
- A működő érzékszervek fokozott kihasználása.
- Az akarati tulajdonságok erősítése a látássérülés hátrányainak leküzdéséhez.
- Az önbizalom, a pozitív énkép alapozása.
- Felkészítés az ép látásúakkal való kapcsolatépítésre, a közösségbe való beilleszkedésre.
- Az egészségvédő viselkedés szokásainak kialakítása, a higiénés tevékenységek elsajátítása, a szem védelme.

A felső tagozaton

- Az önállóság további fejlesztése, illetve - a különböző fokú látásteljesítménnyel rendelkező tanulók esetében különösen - a látás kihasználását maximálisan segítő speciális optikai segédeszközök használata iránti igény kialakítása.
- Az érdeklődés irányítása a látóképesség szempontjából reális pályaválasztási területek felé.
- Az akarati tulajdonságok (céltudatosság, kitartás) kialakítása az önálló tanulás és a későbbi munkavégzés céljából.
- Az önfejlesztés igényének kialakítása különösen az ismeretszerzés terén és az egyéni tehetség kibontakoztatásában.
- Az önbizalom és az önkritika egyensúlyának megteremtése, reális énkép kialakítása.
- Az egészségvédő magatartás szokásainak továbbfejlesztése, az egészséges életmód iránti igény kialakítása.
- Az egyéni igényeknek megfelelő közvetlen környezet tudatos át-, illetve kialakításának ismerete.

A többségi iskolában történő együttnevelés

A többségi iskolában történő együttnevelés minden esetben egyéni döntést, esetenként egyéni felkészítést igényel. Az integrált nevelés-oktatás során különös figyelemmel kell lenni a következőkre:

- A látássérült tanuló vegyen részt olyan egyéni fejlesztésekben, amelyekre állapotából fakadóan szüksége van. Ennek megvalósításához a szakértői javaslat nyújt támpontot, illetve igénybe vehetők a látássérültek iskoláiban létrejött egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények által biztosított szolgáltatások. A vak és gyengénlátó tanulók külön nevelését ellátó intézményekben működő egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények integrációt támogató tevékenysége kiterjed a látássérült tanulóakra, családjukra és pedagógusaikra, az őket befogadó közösségekre, esetenként a látássérült tanulókkal kapcsolatba kerülő egészségügyi, hivatali dolgozókra.
- A látássérült tanulók optimális fejlődése érdekében a pedagógiai programban kell megfogalmazni a szükséges speciális feltételeket és feladatokat (tantervi kiegészítések, eszköz, segédeszköz, segédletek, differenciálás, az értékelés, minősítés, a követelmény egyénre szabott formái stb.).
- A befogadó többségi iskola tantestületének elkötelezettségét a látássérült tanuló nevelésére, oktatására vonatkozó információk megszerzésére, alkalmazására, pedagógusai továbbképzésére tett intézkedései biztosítják. Különösen jelentős az osztályfőnök szerepe, az osztályban tanító pedagógusok tájékoztatásában a tanuló sajátos nevelési igényeiről.
- Az együttnevelés eredményes megvalósulását szolgálja az Irányelv 1.5. pontjában leírtak érvényesítése.

A vak és a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulók iskolai fejlesztése

A vak és az aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott nevelési célok megvalósítása általában lehetséges.

Fejlesztési területek - nevelési célok

A vak és aliglátó tanulók nevelésében a Nat-ban leírt fejlesztési területek, nevelési célok az irányadóak. A nevelési célok elérését a tanulók szemészeti és pszichés állapota egyénileg befolyásolja. A célok sérülésspecifikus tartalmakkal egészülnek ki.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

- A vak, aliglátó tanulók sajátítsák el a nemzeti, kulturális örökségünk megismerésének sajátos, a látássérült embereket segítő módjait is, pl. tapintható tárlatok, akadálymentes weblapok látogatása.
- Tanulják meg a könyvtárak látássérült személyeknek nyújtott szolgáltatásainak igénybevételét.
- Ismerjék meg a tanulók az Európai Unióról a vak emberek számára készült, esélyegyenlőséget biztosító kiadványokat, hangos könyveket.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- Az aktív állampolgárrá válás érdekében a tanítványok ismerkedjenek meg a fogatékos személyek jogairól szóló egyezményekkel, az esélyegyenlőség biztosításáról szóló jogszabályokkal.
  - A tanulók aktív részvételére építő tanítás során alakuljon ki bennük motiváltság és beállítódás ez irányú önálló ismeretszerzésre.
  - Tartsák számon a látássérültek érdekvédelmi szervezeteit.
- Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése
- A vak és az aliglátó tanulóknak fel kell készülniük arra, hogy - látássérülésük ellenére felelősek saját biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakításában.

A testi és lelki egészségre nevelés

- A vak, aliglátó gyermekek ismerjék meg látássérülésük kórokát, az ebből eredő következményeket, fizikai terhelhetőségüket (pl. nehéz súlyok emelésének kerülése, megerőltető testmozgás mértéke).
- Tisztában kell lenniük azzal, hogy a balesetek elkerülése csak megfelelő tájékozódási és közlekedési ismeretek birtokában lehetséges (pl. a megszokott haladási irány betartása a közvetlen környezetben, egyértelmű/állandó/száma jellegzetes stb. támpontok szerinti tájékozódás, a hosszú fehér bot használatának elsajátítása nagyobb térben).
- Ügyelniük kell a szem higiénéjének betartására, a fülészeti problémák mielőbbi kezeltetésére, a rendszeres orvosi ellenőrzés szükségességére.
- Az egészséges életmódra nevelés segítse a vak, aliglátó tanulókat a betegségek megelőzésében, egészség megőrzésében.
- A vak, aliglátó gyermekek számára is fontos a rendszeres mozgás, testedzés.
- Ismerjék az egészséget károsító tényezőket, a helyes táplálkozás előnyeit.
- Kerüljék - majd a felnőtt élet során is - a káros függőségeket (pl. alkohol, kábítószer, dohányzás).
- Szakember - (gyógy)pedagógus (és gyógytornász/gyógytestnevelő) segítségével teszi lehetővé a jobb mozgásállapot kialakítását, a járási, testtartási hibák, túlmozgások megszüntetését.

A családi életre nevelés

- Az önálló életvitelhez szükséges ismeretek, szokások folyamatosan alakíthatók ki. Fontos feladat a látássérült emberek életvezetéséhez szükséges rend szerzetetének és megtartásának kialakítása.
- A családi életre való felkészítésben figyelmet kell fordítani a következő témákra: pozitív családminták, a családalapítás feltételei, a látássérülés szerepe a közös élet alakításában, felelősségteljes gyermekvállalásra, gyermeknevelésre készülés a látássérülés figyelembevételével.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A pedagógusok személyiségfejlesztő munkája járuljon hozzá, hogy a vak, aliglátó tanulóban is kialakuljon más emberek iránti empátia, segítő magatartás.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- A vak, aliglátó tanulók számára minél több közvetlen tapasztalatot szükséges biztosítani a természeti, társadalmi valóságról.

- A természeti és a technikai környezet kölcsönhatásainak megfigyeltetése modellezés révén is lehetséges.
- A látássérült tanulóknak legyen lehetőségük bekapcsolódni a környezet óvásába. (Pl. akadálymentesen használhassák az iskolai szelektív hulladékgyűjtőt.)

Pályaorientáció

- A tanulók ismerjék meg (szemészeti, fizikai állapotukat figyelembe véve) az általuk eredményesen, sikeresen végezhető munkaterületeket, foglalkozásokat.
- Az iskola a változó társadalmi feltételekhez történő alkalmazkodás érdekében a tanulóknak lehetőséget ad az önkorrekció, az együttműködés képességének fejlesztésére, a rugalmas gondolkodás elsajátítására.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A vak, aliglátó tanulók korlátozott munkavállalási lehetőségei miatt fokozottan szükséges pozitív attitűdjük kialakítása az értékteremtő munka, a munkalehetőségek keresése iránt.
- A pedagógusok fordítsanak kellő figyelmet a gazdálkodás képességének alapozására. A tanulók váljanak képessé a pénzfajták felismerésére, életkoruknak megfelelően fejlődjön a pénzzel való bántási tudás képessége.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók az önálló ismeretszerzés érdekében szerezzenek jártasságot az internethasználatban képernyőolvasó programmal.
- Ismerjék az információözönben és a közösségi portálokban rejlő veszélyeket is.

A tanulás tanítása

- A tanítási-tanulási folyamatban építeni lehet arra, hogy a vak, aliglátó gyermekek figyelme sok esetben a folyamatos gyakoroltatás eredményeként koncentráltabb, emlékezetük terjedelme jobb, mint látó társaiké.
- Az iskolai évek során sajátítsák el az önálló tanulást segítő speciális eszközök készség szintű használatát (pl. beszélő számítógép, olvasóeszközök, Braille-kijelző).
- Ismerjék meg a könyvtárak látássérülteket segítő szolgáltatásait, az elektronikus könyvtárakat (pl. Magyar Elektronikus Könyvtár), azoknak a tanulásban betöltött szerepét.
- A pedagógusok segítsék a tanulók egyénre szabott tanulási stratégiájának kialakítását.

A kulcskompetenciák fejlesztése

A vak és a látásukat praktikusán kismértékben használó aliglátó tanulók iskolai nevelésének- oktatásának is alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A látássérült tanulóknak is szükségük van azokra az ismeretekre, képességekre, attitűdökre, melyek birtokában alkalmazkodni tudnak a változásokhoz. A Nemzeti alaptantervben és a választott kerettantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel egészülnek ki.

Anyanyelvi kommunikáció:

A vak és aliglátó gyermek ismeretsajátításában elsődleges szerepe van a verbális kommunikációnak. Törekedni kell arra, hogy a bő szókincs mögött tényleges tartalom legyen. Azokon a területeken, amelyek csak vizuálisan érzékelhetők (pl. színek, fények, fényképek, festmények, távolság, monumentalitás érzékelése), a fogalmi általánosításokat, az árnyaltabb kommunikációt sokoldalú megközelítéssel, érzékeltetéssel lehet kialakítani.

A metakommunikáció használata (fej- és testtartás, a beszélő felé fordulás, távolságtartás, gesztus, mimika stb.) következetes nevelői ráhatással, különféle helyzetekben történő sok gyakorlattal sajátítható el.

- A vak és az aliglátó tanuló legyen képes a kommunikációs helyzetek értelmezésére, a metakommunikáció részleges, tudatos elsajátítására, tudjon szóban és írásban a helyzetnek megfelelően kommunikálni.
- Tudjon információt szerezni virtuális csatornákon keresztül: használja a látássérültek számára kifejlesztett speciális szoftvereket.
- Tanuljon meg udvariasan segítséget kérni és elfogadni.
- A pozitív attitűd magában foglalja a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Idegen nyelvi kommunikáció:

Az idegen nyelv tudásával elősegíthető az esélyegyenlőség megvalósulása a társadalmi beilleszkedésben. Az oktatás során nagy hangsúlyt kap a hallás utáni tanulás, az adott idegen nyelv pontírásának elsajátítása. A vak tanuló sajátítsa el az önálló tanuláshoz szükséges eszközök használatát is.

Matematikai kompetencia

A speciális szemléltetés és tapintható segédeszközök használatával a súlyos látássérült tanuló képes elsajátítani a matematikai ismereteket, az alapkészségek megfelelő szintjére tud jutni.

- A matematika iránti pozitív attitűd magában foglalja azt a felismerést, hogy a világ rendje megismerhető. Segíti a mindennapi élet során adódó problémák megoldására való nyitottságot.

Természettudományos kompetencia

- A vak, és a látását praktikusán kismértékben használó aliglátó tanuló a természet jelenségeit, folyamatait a valóságos tapasztalat során, a valóság megismeréséhez szükséges átalakított eszközök használata segítségével ismeri meg, pl. domború ábrákat, térképeket, modelleket használ.
- Az így szerzett tudás birtokában a látássérült személy is képes cselekedni a fenntartható fejlődés feltételeinek biztosításáért.
- A sérülésspecifikus szemléltető eszközök a látássérült tanulóban is kialakítják az érdeklődést a természeti jelenségek megértése iránt.

Digitális kompetencia

- A vak, és aliglátó tanuló esélyegyenlőségének megvalósulása a tanulásban feltételezi az IKT eszközeinek használatát.
- A tanulót a szabályos tízujjas gépirás tudása, a speciális képernyőolvasó programok, a látássérült embereket érintő weboldalak ismerete és használata segíti az információs társadalomba való aktív bekapcsolódásban.

Szociális és állampolgári kompetencia

- A súlyosan látássérült tanuló harmonikus életvitele szempontjából kiemelt jelentőségű a jó kommunikációs képesség kialakítása, a stressz-, frusztráció- és konfliktuskezelés.
- Személyes és szociális jóléte érdekében rendelkezzen saját szembetegségével kapcsolatos ismeretekkel, legyen képes a higiéniai szabályok követésére, a tudatos egészségmegőrzésre.
- A pozitív attitűd magában foglalja a látássérült személyek jogainak, pozitív diszkriminációs lehetőségeinek, segítő szervezeteinek az ismeretét.

Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia

- A látássérült egyén boldogulásához szükséges a képességeit figyelembe vevő egyéni tervek készítésére, életpálya - építésre való képesség, az általa választható foglalkozások körének ismerete, az alkalmazkodás a változó, kínáló, kínáló lehetőségekhez.
- Pozitív attitűdjéhez tartozik a sikerorientáltság, az eltökéltség a tanulással, a munkával kapcsolatos céljai elérése érdekében.

Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképeség

- A vak és aliglátó ember esztétikai, művészeti tudatossága magában foglalja azt a felismerést, mely szerint kreativitása kifejezésére előnyös kiemelkedő területként kezelni a zenét és az irodalmat.
- Pozitív emberi viszonyai alakításában hasznos, ha a látássérült egyén képes kis segítséggel saját külső megjelenésének esztétikumát biztosítani.

A hatékony, önálló tanulás

- A vak és az aliglátó tanuló képes kitartóan tanulni, ha ismeri saját képességeit, személyiségének erős oldalait. A leghatékonyabb tanulási módok elsajátításával, egyéni tanulási stratégia kialakításával alkalmassá válik a vakságból vagy az aliglátásból fakadó hátrányok leküzdésére.
- A tanuló legyen tisztában azzal, hogy eredményességének alapfeltétele a következetes rend megtartása környezetében, taneszközei között.
- Sajátítsa el a tanulást segítő különleges eszközök (pl. pontírógép, abakusz, számítógép kiegészítő programokkal stb.) készségszintű használatát.
- A pozitív attitűd folyamatosan fennálló motivációt, fejlett teherbíró-, alkalmazkodó és kudarcűrő képességet feltételez.

A Nat és a választott kerettanterv alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A helyi tanterv készítésénél a Nat-ban és a választott kerettantervben foglaltak az irányadók, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi ajánlások a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők, a tanítási-tanulási folyamat azonban zömében speciális pedagógiai módszerrel és eszközzel irányított. Az Irányelvben megadott módosítások figyelembe vétele szükséges a helyi tanterv elkészítéséhez.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

A műveltségi területen belül az írás-, olvasásrendszert a vak emberek számára a Braille-féle pontírásrendszer alkotja. Elsődleges feladat az írásos közlés és az olvasás Braille-féle alaprendszerének megismertetése, eszközi használatának kialakítása. Ehhez speciális eljárásokra, módszerekre és eszközökre van szükség (pl. hatrekeszes dobozok, gombás-, szögestábla, pontírógép).

Egyéb speciális feladatok:

- a pontírógép helyes használatának megtanítása,
- segítségadás a metakommunikáció értelmezésében, alkalmazásában,

- a Braille-könyvtár, a hangos könyvtár és a digitális könyvtár megismertetése.
- A többségi iskolában történő nevelés során többlet idő biztosítása szükséges az írás-olvasás jelrendszerének elsajátításához, valamint a köznevelési törvényben meghatározott egyéb alkalmakkor.

Idegen nyelvek

Az idegen nyelv elsajátításához meg kell tanítani annak pontírásos betűhasználatát, valamint az elektronikus szótár kezelését. Az ismeretsajátításban hangsúlyosabb szerepet kap a hallás útján történő nyelvtanulás.

Matematika

A matematika tanítása során elsődleges

- a számemlékezet fejlesztése, illetve a fejben történő műveletvégzés, a fejszámolás tempójának fokozatos erősítése,
- a négy alapművelet írásban történő végzése helyett az abakusz nevű speciális számolóeszköz használata,
- a logikus gondolkodást fejlesztő és a kombinatorikai feladatok minden témakörön belül nagyobb arányú szerepeltetése.
- egyéb speciális matematikai eszközök használata, pl. adaptált körző; vonalzó, speciális koordinátatábla,
- a Braille matematikai jelek írásának, olvasásának megtanítása.

A geometria-tanítás célja a praktikus ismeretek bővítése. A szerkesztés, mértani modellezés speciális eszközökkel történik (mértani testek, speciális körzők, vonalzók, speciális rajztábla fóliával stb.).

Módszertani szempontból a folyamatos tevékenykedtetés kap kiemelt szerepet.

Ember és társadalom; Ember és természet; Földünk és környezetünk

- E műveltségi területek esetében cél, hogy a tanulók tájékozódni tudjanak a természeti és társadalmi környezetben, minél több közvetlen tapasztalatot, állandóan bővíthető ismeretet szerezzenek a természeti és társadalmi valóságról.
- A műveltségi területekhez kapcsolódó tantárgyak nyújtsanak sokoldalú lehetőséget a megfigyelőképesség, az emlékezet fejlesztéséhez, az információszerzés korlátozottsága következtében hiányos fogalmak tartalmi gazdagításához, a tapasztalati bázis kiszélesítéséhez. Ezért fontos, hogy sok konkrét érzékeltetéssel tényleges fogalmak alakuljanak ki a tanulóknál.
- A tapintásos ismereteken túl jelentős szerepet kapnak a hangok által közvetített információk, szemléltetések.
- A földrajz és történelem valamint a természetismereti tantárgyak oktatásánál speciális szemléltető eszköz a domború térkép, illetve a domború ábra - ám az ezeken történő tájékozódás sok előkészítést, gyakorlást igényel.
- A társadalmi ismeretek tekintetében meg kell ismertetni a tanulókkal a látássérültekre vonatkozó jogszabályokat és érdekvédelmi szerveződéseket.
- Az erkölcsstan keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a vak, aliglátó tanulókat látássérülésük feldolgozásához is, valamint tanulják meg, hogyan élhetnek a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel.

Művészetek

E műveltségi terület esetében a fejlesztési feladatok módosítására van szükség: a tárgy- és környezetkultúrára koncentráltan, illetve a művészeti alkotásokra vonatkozóan a vizuális érzékelés helyébe a tapintással történő érzékelés lép.

- A dráma és tánc a tanulók térbeni biztonságának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, kapcsolatteremtő képességük, kommunikációjuk fejlesztésében kiemelt szerepet kap.
- A vizuális kultúra keretében az alkotás elsősorban a domborúrajz elsajátítását jelenti, ami a síkban speciális módon készített ábrák elemzésével, értelmezésével, létrehozásával a többi szaktárgy (pl. geometria, földrajz, fizika, kémia) tanításához nyújt segítséget, fejleszti a tanulók absztrakciós készségét, kézügyességét. Speciális eszközei: fólia, rajztábla, vonalhúzó, körzők, sablonok stb. Ugyancsak kiemelt jelentőségű a térbeli ábrázolás alkalmazása (modellek, agyagozás stb.)
- A zenei nevelés keretében a hangjegyek rögzítése a Braille-kotta segítségével történik. A szolmizálás kézjeleit módosított formában lehet alkalmazni.
- A médiaismeret műveltségi részterületét hang által közvetítő médiarendszerek dominanciája jellemzi.

Informatika

- A műveltségi terület anyaga kiegészül a gépírással, a speciális hangkijelzéssel ellátott számítógép megismerésével. Ezen eszközök használatával olyan alapismeretek, jártasságok birtokába juttatjuk a vak, aliglátó gyermekeket, melyek segítik a látókkal való kapcsolat létesítését, a mindennapi életben adódó írásbeli ügyeik intézését. A „beszélő egységgel” vagy Braille-sorral kiegészített számítógépek, Notebook-ok kezelésének elsajátítása hasznos a továbbtanulás, az önálló ismeretszerzés szempontjából.
- A könyvtári ismeretek tartalmazza a Braille-, valamint az elektronikus könyvtárak használatát.

Életvitel és gyakorlat

- A műveltségi terület alapját a Nat-ban megfogalmazottak jelentik, fokozottabb hangsúlyt kapnak azonban a személyiségállapothoz igazított életviteli technikák. Jelentős a szerepe a látó személyekkel, közösségekkel való nyelvi és szociális érintkezésnek.
- A gyakorlati ismeretek tekintetében kiemelt szerepet kap a látássérültek pályaválasztását is megalapozó technikák beépítése a tananyagba.
- A speciálisan a látássérült személyek részére készült vagy adaptált háztartási eszközök (pl. kenyérvágó, folyadékszintjelző, aláírósablon) használatának elsajátítása előkészíti a tanulókat az önálló életvitelre.

Testnevelés

- A rendszeres fizikai aktivitás a vak, aliglátó tanulók nevelésében is kiemelt cél. A műveltségi területnek kiemelten kell szolgálnia az intenzív mozgás- és tájékozódásfejlesztést, a mozgásbiztonság kialakítását. A tartáshibák megelőzésére, korrigálására beépíthető a gyógytestnevelés tananyaga.
- Fontos, hogy a tanuló ismerkedjen meg a látássérültek sportolási lehetőségeivel (csörgőlabda, úszás stb.).

Pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció

A pedagógiai és egészségügyi célú habilitáció, rehabilitáció céljai és feladatai a kötelező oktatás teljes vertikumában azonos súllyal jelentkeznek, azaz a nevelés-oktatás teljes folyamatába be kell épülniük. Az egyéni igények szerint külön habilitációs, rehabilitációs foglalkozások szervezése is szükséges, melyek a döntően individuális jelleg miatt egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatási formában valósíthatók meg.

A rehabilitáció, rehabilitáció főbb területei:

- a) az ép érzékszervek működésének intenzív fejlesztése (pl. hallás);
- b) a meglévő látás megőrzése, fejlesztése - látásnevelés -, optikai segédeszközök használata;
- c) beszédhiba-javítás; a nyelvi, kommunikációs készségek fejlesztése;
- d) intenzív mozgásfejlesztés
  - tapintás, finommozgás, a kézügyesség fejlesztése, a Braille-írás, -olvasás technikájának gyorsítása,
  - a testkultúra kialakítása, a testtartási hibák javítása, indokolt esetben gyógytornász, szomatopedagógus bevonásával,
- e) életviteli technikák
  - a közlekedést, tájékozódást segítő ismeretek konkrét élethelyzetekben történő elsajátítása, alkalmazása (tájékozódás-, és közlekedéstanár segítségével a fehér bot technikájának elsajátítása); környezetkialakítás,
  - mindennapi tevékenységek (önkiszolgálás, háztartás stb.),
  - a speciális tan- és segédeszközök használatának gyakoroltatása;
- f) a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása.

A gyengénlátó és a látásukat praktikusán jól használó aliglátó tanulók iskolai fejlesztése

A Nat alkalmazása

A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók nevelése-oktatása során a Nat-ban meghatározott fejlesztési feladatok és tartalmak megvalósítása általában lehetséges.

A gyengénlátó, aliglátó tanulóknak a tanuláshoz és a mindennapi életben való boldoguláshoz - látásteljesítményükhöz igazodó mértékben - különleges technikák elsajátítása szükséges: elektronikus olvasógép, speciális optikai segédeszközök, látássérültek számítástechnikai segédeszközei, programjai használata, szükség szerint Braille írás-olvasás, tájékozódás hosszú fehér bottal stb. E technikák ismeretanyaga az egyéni fejlesztési terv része.

A megfelelő eszközrendszer biztosítása mellett (teremvilágítás, egyéni megvilágítás, speciális tanulóasztal, tankönyvkiválasztás, speciális füzet, megfelelő íróeszköz) a követelmények mennyiségi és minőségi teljesítése a gyengénlátó tanulók egyéni adottságai szerint várható el. Ennek érdekében több gyakorlási lehetőségre és alkalmanként több időre van szükség.

A gyengénlátó és a látásukat praktikusán használó aliglátó tanulók iskolai nevelésének-oktatásának is alapvető célja a felnőtt élet sikerességét megalapozó kulcskompetenciák fejlesztése, az egész életen át tartó tanulásra való felkészítés. A gyengénlátó, aliglátó tanulónak is szüksége van azokra az ismeretekre, képességekre, attitűdökre, melyek birtokában alkalmazkodni tud a társadalmi környezet változásaihoz. A Nemzeti alaptantervben megjelenő tartalmak speciális ismeretekkel, képességekkel, attitűdökkel egészülnek ki.

Fejlesztési területek - nevelési célok

A gyengénlátó, aliglátó tanulók nevelés-oktatása során a Nat-ban meghatározott nevelési célok megvalósítása javarészt lehetséges, de mindenkor figyelembe kell venni, hogy a tanulók egyéni adottságai többnyire eltérnek az ép tanulók adottságaitól. Mindkét csoportba tartozó tanulók

számára biztosítani kell a tanuláshoz és a társadalmi beilleszkedéshez szükséges speciális ismeretanyagot (speciális technikák és eszközök használata stb.) és a készségfejlesztést (önálló tanulásban használható eljárások, lényegkiemelés, megtartó emlékezet növelése, szóbeli kifejezőképesség gazdagítása, célszerű munkaszokások kialakítása, vizuális megfigyelőképesség fejlesztése stb.). A nevelési célok sérülésspecifikus tartalmakkal egészülnek ki.

Nemzeti azonosságtudat, hazafias nevelés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók sajátítsák el a nemzeti, kulturális örökségünk megismerésének sajátos, a látássérült embereket segítő módjait is, pl. tapintható tárlatok, akadálymentes weblapok látogatása.
- Tanulják meg a könyvtárak látássérült személyeknek nyújtott szolgáltatásainak igénybevételét.
- Ismerjék meg a tanulók az Európai Unióról a látássérült emberek számára készült, esélyegyenlőséget biztosító kiadványokat, hangos könyveket.

Állampolgárságra, demokráciára nevelés

- Az aktív állampolgárrá válás érdekében a tanítványok ismerkedjenek meg a fogyatékos személyek jogairól szóló egyezményekkel, az esélyegyenlőség biztosításáról szóló jogszabályokkal, tartsák számon a látássérültek érdekvédelmi szervezeteit.
- A tanulók aktív részvételére építő tanítás során alakuljon ki bennük motiváltság és beállítódás ez irányú önálló ismeretszerzésre.

Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók személyiségfejlődésének alakulásában alapvető szerepe van a megfelelő tanulási környezet kialakításának. Jelentős annak tudatosítása, hogy mindannyian felelősek saját biztonságuk, sorsuk és életpályájuk alakulásában.
- A látássérült gyermekeket, fiatalokat hozzá kell segíteni a kulturált magatartás elsajátításához, a fogyatékosokat eltérő módon toleráló közösségekben jó emberi kapcsolatok kialakításához. Értelmi képességeik mellett érzelmi intelligenciájuk fejlesztése is szükséges személyes és szakmai sikereik érdekében.
- Támogatást igényel a látássérülés tényének feldolgozása, az ebből adódó személyiségproblémák felismerése, kompenzációs készségek tudatos fejlesztése.

A testi és lelki egészségre nevelés

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók ismerjék meg látássérülésük kórokat, az ebből eredő következményeket, fizikai terhelhetőségüket (pl. nehéz súlyok emelésének kerülése).
- A tanulók sajátítsák el a higiénés szabályokat, a szem óvásának, tisztán tartásának módját, tartsák be a látáskímélő előírásokat.
- Ismerjék meg a szembetegségek miatt javasolt és ellenjavallt mozgásformákat, sportokat.
- Sajátítsák el a sportolás során is szükséges optikai segédeszközök helyes használatát (pl. úszószemüveg).
- Feladat a gyengénlátásból, aliglátásból fakadó fokozott balesetveszély megelőzése.
- A gyerekek, fiatalok ismerjék az egészséget károsító tényezőket, a helyes táplálkozás előnyeit.
- Kerüljék - majd a felnőtt élet során is - a káros függőségeket.
- Szakember - (gyógy)pedagógus (és gyógytornász/gyógytestnevelő) segítségével teszi lehetővé számukra a jobb mozgásállapot kialakítását, a járási, testtartási hibák, túlmozgások megszüntetését.

A családi életre nevelés

- Az önálló életvitelhez szükséges ismeretek, szokások folyamatosan alakíthatók ki. Fontos feladat a látássérült emberek életvezetéséhez szükséges rend szeretetének és megtartásának kialakítása.
- A családi életre való felkészítésben figyelmet kell fordítani a következő témákra: pozitív családminták, a családalapítás feltételei, a látássérülés szerepe a közös élet alakításában, felelősségteljes gyermekvállalásra, gyermeknevelésre készülés.

Felelősségvállalás másokért, önkéntesség

- A pedagógusok személyiségfejlesztő munkája járuljon hozzá, hogy a tanulóban kialakuljon az empátia, a segítő magatartás.

Fenntarthatóság, környezettudatosság

- A tanulók számára minél több közvetlen tapasztalatot szükséges biztosítani a természeti, társadalmi valóságról.
- A természeti és a technikai környezet kölcsönhatásainak megfigyeltetése modellezés révén is lehetséges.
- A vizuális megfigyelés, képzelet, emlékezet fejlesztése előkészíti az adaptált ábrák; diagramok; grafikonok értelmezését; térképek használatát.
- A látássérült tanulót is hozzá kell segíteni a környezettudatos viselkedés elsajátításához.

Pályaorientáció

- A tanulók ismerjék meg (szemészeti, fizikai állapotukat figyelembe véve) az általuk eredményesen, sikeresen végezhető munkaterületeket, foglalkozásokat.
- Az iskola a tanulóknak lehetőséget ad az önkorrekció, az együttműködés képességének fejlesztésére, a rugalmas gondolkodás elsajátítására.

Gazdasági és pénzügyi nevelés

- A tanulók korlátozott munkavállalási lehetőségei miatt fokozottan szükséges pozitív attitűdjük kialakítása az értékteremtő munka, a munkalehetőségek keresése iránt.
- A pedagógusok fordítsanak kellő figyelmet a gazdálkodás képességének alapozására. A tanulók váljanak képessé a pénzfajták felismerésére, életkoruknak megfelelően fejlődjön a pénzzel való bántni tudás képessége.

Médiatudatosságra nevelés

- A tanulók az önálló ismeretszerzés érdekében szerezzenek jártasságot az internet-használatban képernyőolvasó programmal.
- Ismerjék az információözönben és a közösségi portálokban rejlő veszélyeket is.

A tanulás tanítása

- Az iskola feladata a látásos megismerésben fennálló nehézségek kompenzálását segítő eljárások megismertetése, alkalmazásuk begyakoroltatása. Olyan tudást kell kialakítani, hogy a tanulók aktívan tudjanak szerepet vállalni a számukra kedvező külső feltételek, körülmények kialakításában.

- Az optikai segédeszközök (szemüveg, távcsőszemüveg, különböző nagyítók, elektronikus olvasókészülék stb.), és az önálló tanulást segítő speciális szoftverek alkalmazásának megtanítása.
- A tanulók sajátítsák el az iskolai könyvtár, az internet használatát, ismerjék meg a Magyar Elektronikus Könyvtárat.
- A látásteljesítményhez igazodó, egyénre szabott tanulási stratégia, célszerű rögzítési módszerek kifejlesztése.
- A hatékony tanulás módszereinek elsajátíttatása magában foglalja a csoportos tanulás módszereinek, így a kooperatív tanulási technikáknak a megismertetését is.
- A pedagógusok teendője, hogy segítsék a tanulók egyénre szabott tanulási stratégiájának kialakítását.

A kulcskompetenciák fejlesztése

Anyanyelvi kommunikáció

- A gyengénlátó, aliglátó tanuló számára a megfelelő látási kontroll hiányának következtében nehezített a kommunikáció, a metakommunikáció által terjedő információk érzékelése, megértése, feldolgozása és alkalmazása. Tanári irányítással képessé válik a kommunikációban használt paralingvisztikai eszközök használatára (a beszédhang minőségének változtatása, az arckifejezések, gesztusok alkalmazása).
- A tanuló az ismeretszerzés és az írásos kommunikáció során, szükség esetén a látássérültek számára kifejlesztett speciális szoftvereket használ.
- A pozitív attitűd kialakítása magában foglalja a nyilvánosság előtti magabiztos megszólalásra való törekvést.

Idegen nyelvi kommunikáció

- A gyengénlátó és az aliglátó tanuló esélyegyenlőségét növeli a társadalmi beilleszkedésben az idegen nyelv tudása.
- Számára is szükséges a szövegfajták széles körének ismerete (irodalmi szövegek, újságcikk, honlap, levél stb.), segédeszközök (jegyzetek, ábrák, térképek) használata szövegek megértéséhez, alkotásához.
- A kompetencia része a tanulását könnyítő optikai segédeszközök készségszintű használata.
- A pozitív attitűd magában foglalja az idegen nyelvek iránti érdeklődést.

Matematikai kompetencia

- Speciális szemléltetés és segédeszközök biztosítása mellett a gyengénlátó, aliglátó tanuló is ismeri és használja a matematikai jeleket, képleteket, modelleket, geometriai ábrákat, grafikonokat.

Természettudományos kompetencia

- A gyengénlátó, aliglátó tanuló kompetenciája kiterjed a gyengénlátással kapcsolatos biológiai és fizikai ismeretekre is.

Digitális kompetencia

- Az ismeretek kiegészülnek a szabályos, tízujjas gépírás elsajátításával.
- A digitális kompetencia felöleli a speciális képernyőnagyító-, olvasó programok használatát, a látássérült embereket érintő weboldalak ismeretét is.
- A tanuló képes a számára megfelelő tanulási/munkakörnyezet kialakítására, ahhoz segítség kérésére: megfelelő méretű monitor, másolóállvány, egyedi megvilágítás, speciális program stb.,

Szociális és állampolgári kompetencia

- A saját szembetegséggel kapcsolatos ismeretek megszerzése, higiéniai szabályok betartása, a látáskímélő életmód kialakítása.
  - Fokozott figyelem a konstruktív kommunikáció képességének kialakítására, mások bizalmának elnyerésére, eredményes stressz-, frusztráció-, és konfliktuskezelésre.
  - A látássérült személyek jogainak, pozitív diszkriminációs lehetőségeinek ismerete.
- Kezdeményezőképeség és vállalkozói kompetencia**
- A gyengénlátó és az aliglátó tanuló, fiatal érvényesüléséhez egyéni életpálya - építésre való képesség.
  - A sikerorientáltság, az innovációra való hajlam kialakítása.
- Esztétikai-művészeti tudatosság és kifejezőképesség**
- A gyengénlátó és az aliglátó tanuló látóképességétől függ képi gondolkodása, ábrázolási, önkifejezési készsége.
  - Élményei, érzelmi színvonalas kifejezése erős kontrasztos hatást biztosító képalkotó technikák elsajátításával, a megfelelő rajzeszközök használatával, aliglátás esetén pedig agyag mintázásával, plasztikával biztosítható.
  - Tudatosuljon benne hogy társas kapcsolatainak alakításában jelentősége van saját külső megjelenése esztétikumának is.

A hatékony, önálló tanulás

- Az egyénileg szükséges optikai segédeszköz ismerete, készségszintű használata az önálló tanulás feltétele.
- A tanuló képes szokásrend kialakítására a megfelelő tanulási környezet megteremtésében: emelhető asztallapú munkaasztal, megfelelő világítás, optikai eszköz biztosítása stb.
- A hatékony tanulás feltétele a személyiség és a látássérülés szempontjából leghatékonyabb tanulási módszerek begyakorlása.
- A pozitív attitűd folyamatosan fennálló motivációt, fejlett teherbíró, alkalmazkodó és kudarcűrő képességet feltételez.

A Nat és a választott kerettanterv alkalmazása a helyi tanterv készítésénél

A helyi tanterv készítésénél a Nat-ban és a választott kerettantervben foglaltak az irányadóak, de az egyes műveltségi területekhez rendelt tartalmak, és fejlesztendő képességek (azok fejlődési útjai, módjai és kialakulásuk időtartama) mindenkor a tanulók fejlődésének függvénye.

A helyi tantervben az egyes tantárgyak témaköreire, azok tartalmára és követelményeire vonatkozó kerettantervi tartalmak a tanulók egyéni adottságainak figyelembevételével érvényesíthetők. Ha a tanulót állapota akadályozza a tananyag elsajátításában, akkor az Irányelvben megadott módosítások figyelembe vételével javasolt a helyi tanterv elkészítése.

Minden műveltségi terület oktatásában érvényesüljön a látásteljesítményhez igazodó szemléltetés, a látássérülés tényét figyelembe vevő munkakörülmények kialakítása, a látóképesség kihasználására nevelés, valamint speciális tantárgyi módszertani eljárások alkalmazása, szükség esetén a feladatok megvalósításához hosszabb időkeretek kijelölése, az egyéni adottságok figyelembe vétele az értékelés során.

Az egyes műveltségi területekre vonatkozó ajánlások:

Magyar nyelv és irodalom

- A gyengénlátásból, aliglátásból fakadó sajátos nehézségek miatt az olvasás-írás tananyagának elsajátításához az 1. és a 2. évfolyamon - a rehabilitációs célú tanórák keretének terhére - magasabb óraszám biztosítása javasolt.
- Az ismeretanyag elsajátításához rövidebb terjedelmű olvasmányok (kötelező olvasmányok) választása indokolt lehet, de a hosszabb művek esetében a hangos/digitális könyvek olvasása is megvalósítható. Az olvasási tempót, a hangsúlyos olvasást érintő követelmények meghatározásakor szükséges a látásteljesítmény figyelembevétele.
- Az írás tanításánál törekedni kell az áttekinthető, rendezett, olvasható írásképre, amelyet a tanuló saját adottságainak megfelelő betűméretben és taneszközökkel teljesít.
- Többlet idő biztosítása szükséges a helyesírási szótárak, lexikonok, a könyvtárak használatának megtanítására, az egyéni szükséglet szerint alkalmazott olvasókészülék, nagyító használatának begyakorlására.
- Kiemelt feladat a gyengénlátó, aliglátó tanulók segítése a metakommunikáció értelmezésében, önálló alkalmazásában.

Idegen nyelvek

- Az idegen nyelvek tanulása a gyengénlátó és az aliglátó tanulók számára a látó társadalomba való beilleszkedést és az esélyegyenlőséget is célozza. Ennek érdekében kiemelten fontos a mindennapokban előforduló nehezített élethelyzetek gyors megoldását lehetővé tevő (információkérés, tájékozódás, segítségkérés, fejlett kommunikációs készség kialakítása az idegen nyelv használatában) tartalmak beépítése a helyi tantervbe.
- A tanítás-tanulás folyamatát a hallás utáni tanulás hangsúlya jellemzi, ezért a hallási figyelem és az emlékezet fejlesztése szükséges.
- Az információs és kommunikációs technikák alkalmazási képességének fejlesztése, az elektronikus szótár használatának megtanítása javasolt.

Matematika

- A gyengénlátó, aliglátó tanulók matematika oktatásának is kiemelt területe a biztos számolási készség kialakítása, hangsúlyt fektetve a fejszámolási készség fejlesztésére, az ismerethordozók (feladatgyűjtemények, táblázatok, számológépek) használatára.
- A tanítás során használt eszközök, módszerek és a követelmények meghatározásakor kiemelten figyelembe kell venni az alábbiakat:
- szemléltetéshez és a tanulói munkához gyakran speciális (adaptált) eszközöket kell használni (speciális vonalzó, körző stb.);
- a követő, alkotó képzelet fejlesztéséhez használt diagramok, grafikonok, ábrák legyenek könnyen áttekinthetők, kontrasztos színűek,
- a mérés, szerkesztés jelentősen függ a látássérülés mértékétől, ezért a pontosság szempontjából szükséges engedményeket tenni.
- a geometria tanítása során a vizuális észlelés lehetőség szerinti kiegészítése tapintásos megismeréssel.
- Az értékelés során engedmények tehetők a mérés pontossága, grafikonkészítés, térbeli építések, írásbeli munkák esztétikumára terén.

Ember és társadalom

- A térben, időben történő tájékozódáshoz szükséges az adaptált történelmi térképek, használata, a térképjelek ismerete.
- Az interneten történő információgyűjtés során szükség esetén optikai segédeszköz, speciális képernyőnagyító-, olvasó szoftver alkalmazása.
- A műveltségi terület tartalmának meghatározásakor az alábbiak beépítése szükséges:
- a gyengénlátó, aliglátó tanuló ismerje meg a látássérültekre vonatkozó jogi szabályozást,

- az erkölcsstan keretében szerzett speciális ismeretek segítsék hozzá a gyengénlátó, aliglátó tanulót sérülése feldolgozásához is, valamint tanulja meg, hogyan élhet etikusan a pozitív diszkrimináció lehetőségeivel,
- ismerje a látássérültek érdekvédelmi szerveződéseit.

Ember és természet

- A tanulók vizuális megfigyelőképességének fejlesztésével, széles tapasztalati bázis biztosításával (hallás, szaglás, tapintás kiegészítő szerepe) érhető el a tervszerű megfigyelés elsajátítása.
- Az IKT lehetőségeinek kihasználása: pl. kísérletek követése lassítási-nagyítási, gyors megismétlési lehetőséget biztosító videókkal.
- A teljes látást igénylő jelenségek megismertetése csak az ismeret szintjén szükséges (egy-egy fizikai, kémiai, biológiai jelenségek, pl. fénytán).
- A tananyagba szükséges beépíteni a gyengénlátással kapcsolatos fizikai és biológiai ismereteket, valamint lehetőséget kell adni a tanári és a tanulói kísérletekben való aktív részvételre. A fizikai és kémiai műveltséganyagok feldolgozása során gyakran szükséges a kísérletek adaptálása, gyengénlátó, aliglátó tanulók által követhetővé tétele (láthatóvá tétel, védőszemüvegek használata), önálló vizsgálódások, megfigyelések egyéni segítése.
- A követelmények tekintetében - a balesetek elkerülése érdekében - a tanulói kísérleteknél egyéni elbírálásra van szükség.

Földünk és környezetünk

- A tartalom feldolgozása során biztosítani kell a gyengénlátó, aliglátó tanulók számára használható térképeket - (lényegkiemelő, kontrasztos, esetenként tapintható jelzések stb.).
- Színvak tanulók számára speciális jelzések a térképeken.
- Filmek, fotók bemutatásához besötétíthető terem szükséges.
- A követelményeknek ismeretanyag szempontjából teljes körűen, de a gyengénlátó, aliglátó tanulók által használt eszközzel kell eleget tenni.
- Aliglátó tanuló számára engedmény adható a térképről történő helymeghatározás leolvasásában, távolságmérés pontosságában.

Művészetek

A gyengénlátó, aliglátó tanuló az élet minden területén több nehézséggel küzd, mint az ép társai, ezért a készségek, képességek fejlesztése mellett kiemelten fontos a művészetek személyiségformáló hatása.

- Az ének-zene ismeretanyagában a hallásos tanulás kerül előtérbe. A zenei jelrendszer megismeréséhez egyéni segítségnyújtás, gyakran nagyított kotta szükséges. Aliglátó tanulók értékelésekor a kottaolvasásban a vizuális tájékozódás nehezített volta miatt engedményeket kell tenni.
- A dráma és tánc a tanulók térbeli tájékozódásának, mozgásuk harmóniájának kialakításában, alkotó- és kapcsolatteremtő képességük, kommunikációjuk fejlesztésében kiemelt szerepet kap. A tánc hozzájárul a látássérült tanulók mozgásbiztonságának növeléséhez, a látás-mozgás koordinációjának fejlődéséhez. Kívánatos a drámajáték, a tánc és a dramatizálás során a játékbátorság növelése, a közönség előtti megszólalás lehetőségeinek biztosítása.
- A rajz és vizuális kultúrán belül a síkbeli ábrázolás mellett - elsősorban az aliglátó tanulók esetében - a hangsúly a térbeli plasztikus megjelenítésre (mintázás, makett, agyagozás stb.) helyeződik.
- Fokozottan szükséges az erős kontrasztos hatást elérő, a jó minőségű eszközök biztosítása a látássérült gyermek számára megfelelő vizuális élmény megszerzéséhez.
- A szerkesztési feladatoknál a pontosság terén engedményeket kell tenni.

- A színvak, szintévesztő tanulók rajzeszközeit színmegjelöléssel kell ellátni. A szerkesztési feladatoknál a pontosság a látásteljesítmény függvényében követelhető meg.

Informatika

- A szabályos gépirás tanítása a gyengénlátó, aliglátó tanulók esetében kiemelten fontos annak érdekében, hogy a mindennapi életben adódó írásbeli feladataikat (dolgozat, önéletrajz stb.) esztétikus külalakban készíthessék el. A számítástechnika tanítása során az aliglátó tanulók számára a képernyő adaptálása vagy speciális képernyő nagyító-, olvasó programok alkalmazása szükséges.
- A könyvtárhasználat az iskolai könyvtár használatán túl segíti a tanulókat, hogy megtanuljanak ismeretlen könyvtárban segítséget kérni és ezúton tájékozódni. Lehetőség szerint ismerjék meg az elektronikus könyvtárat és igénybevételét, a látássérülteket érintő információkat közlő weboldalakat.

Életvitel és gyakorlat

A műveltségi terület alapját a Nat-ban megfogalmazottak jelentik, fokozottabb hangsúlyt kapnak azonban a személyiségállapothoz igazított életviteli technikák.

- A műveltségi terület tartalmába mindazon ismeretek beépülnek, melyek a gyengénlátó tanulók mindennapi életvezetéséhez, mind teljesebb önálló életviteléhez szükségesek, illetve alakítják későbbi pályaválasztásukat.
- A gyengénlátó, aliglátó tanulók pályaeorientációja szempontjából fontos, hogy hatékony fejlesztést kapjanak technikai jellegű munkafolyamatok tervezéséhez, kivitelezéséhez, munkakultúrájuk megalapozásához.
- Időtöbblet biztosítására van szükség a különböző anyagok többoldalú érzékleti megismerésére, az adaptált eszközökkel történő mérésre az egyéni igényeknek megfelelően.
- Kiemelt figyelmet kell fordítani a balesetmentes szerszámhasználatra, a látássérült emberek életvitelét segítő speciális eszközök használatára (beszélő mérleg, adaptált tűbefűző, mérőszalag stb.).
- Bizonyos munkatevékenységeknél tekintettel kell lenni a szintévesztő, színvak tanulók különleges igényeire.
- Speciális tartalmakkal egészül ki a közlekedési ismeretek, a háztartáskultúra témaköre.
- Az értékelés során kapjon hangsúlyt a tanuló önmagához mért fejlődése, figyelmet az esetleg csatlakozó mozgássérülés.

Testnevelés

A gyengénlátó, aliglátó tanulók az állapotuknak megfelelő speciális mozgásnevelésben vesznek részt.

- A rendszeres fizikai aktivitás kiemelt cél. A helyi tanterv a testnevelésnek a Nat-ban és a választott kerettantervben meghatározott fejlesztési feladatai közül tartalmazza a nem ellenjavalltakat, valamint a diagnózis ismeretében ajánlott speciális tartalmakat, beépítve a gyógy-testnevelési eljárásokat.
- A speciális tartalmak kialakításánál figyelemmel kell lenni:
  - a mozgásbiztonság kialakítására, a mozgás-látás koordinációjának fejlesztésére, a tájékozódó képesség fejlesztésére,
  - a helyes testtartást segítő gyakorlatokra és a meglévő mozgásszervi betegségek korrekciós gyakorlataira.
- A követelmények meghatározása mindig a gyermek egyéni állapotától függ, a látásteljesítmény, a szembetegség kihatásai és a társuló mozgásszervi betegség figyelemvételével.

- Amennyiben lehetőség van rá, meg kell ismertetni a gyengénlátó, aliglátó tanulókat a látássérültek sportolási lehetőségeivel és biztosítani kell az abban való részvételt (pl. atlétika, csörgőlabda, úszás).

Pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció

A pedagógiai és egészségügyi célú rehabilitáció, rehabilitáció céljai és feladatai a kötelező oktatás teljes vertikumában azonos súllyal jelentkeznek, azaz a nevelés-oktatás teljes folyamatába be kell épülniük. Mindamellet az egyéni igények szerint külön rehabilitációs, rehabilitációs foglalkozások szervezése is szükségszerű, melyek a döntően individuális jelleg miatt egyéni vagy kiscsoportos foglalkoztatási formában valósíthatók meg. A gyengénlátó, aliglátó tanulók rehabilitációs, rehabilitációs célú fejlesztő foglalkozásai általában a következő területeket érintik:

- látásnevelés (a látási funkciók fejlesztése, optikai és elektronikus segédeszközök használata),
- speciális IKT ismeretek átadása (pl. gépirás, nagyító-, beszélő szoftverek, laptop használat),
- mozgáskorrektúra (finommozgás, nagymozgás),
- az olvasási készség fejlesztése,
- tájékozódásra nevelés (tájékozódás vizuális támpontok alapján, tájékozódás hosszú fehér bottal, közlekedési önállóság),
- tapintó írás-olvasás aliglátó vagy progrediáló szembetegségű tanulók esetében (Braille-írás, -olvasás),
- személyiségkorrekció,
- diszlexia, dysgraphia, diszkalkulia,
- logopédiai ellátás,
- gyógytestnevelés,
- mindennapos tevékenységek (önkiszolgálás, egészségmegőrzés, speciális munka- és háztartási eszközök használata),
- a tehetséges tanulók számára a tehetségük kibontakozásához szükséges feltételek, eszközök, módszerek biztosítása.

A halmozottan sérült látássérült tanulók oktatása

A halmozottan sérült, vak, aliglátó, gyengénlátó tanulók nevelését-oktatását és optimális fejlesztését a gyógypedagógiai intézményeken belül működő speciális tagozatok biztosítják. A helyi tanterv kidolgozásánál a társuló fogyatékosokra vonatkozó irányelveket együttesen kell alkalmazni. A halmozottan sérült látássérülteknél egyéni fejlesztési tervet is szükséges készíteni.

Az integrált nevelés-oktatásban résztvevő halmozottan sérült látási fogyatékos tanulók oktatásához a látássérültek intézményeiben létrejött egységes gyógypedagógiai módszertani intézmények nyújtanak szak- és szakmai segítséget.

Pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók iskolai fejlesztése

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanuló:

A pszichés fejlődési zavarral küzdő tanulók csoportjába azok a tanulók tartoznak, akik az iskolai teljesítmények és a viselkedésszabályozás területén a kognitív, emocionális-szociális képességek eltérő fejlődése, a kialakult képességzavarok halmozott előfordulása miatt egyéni sajátosságaik figyelembevételével fokozott pedagógiai, pszichológiai megsegítést, gyógypedagógiai segítséget igényelnek.

Tanulási problémájuk- specifikus tanulási zavarok, azaz

- **diszlexia,**
- **diszortográfia,**
- **diszkalkúlia,**
- **diszgráfia és diszpraxia,** mint a motoros képességek fejlődési zavara, valamint ezek maradványtüneteinek fennállása,
- a fentiek együttjárása miatt **a kevert specifikus tanulási zavarok.**

A fejlesztés alapelvei:

A pszichés fejlődési zavar miatt sajátos nevelési igényű tanulók fejlesztése a szakértői bizottság szakértői véleményére épülő egyéni fejlesztési terv alapján, egyéni sajátosságaik, szükségleteik figyelembevételével, a szülővel és a tanulóval történő megbeszélést követően történik.

Az egyéni fejlesztési terv tartalmáról, célkitűzéseiről, ütemezéséről (mikro, ill. makrotervezés) tájékoztatni kell az osztálymunkában résztvevő pedagógusokat, szaktanárokat, különös tekintettel a gyermek osztályfőnökére.

Az egyéni fejlesztési terv célkitűzéseinek megvalósulását időszakosan, az ütemezési fázis befejezését követően ellenőrizni szükséges a további célkitűzések megtervezését megelőzően.

Az iskolai oktatásban érvényesíteni kell a tanuló fejlődését, előrehaladását segítő számonkérési, értékelési formákat; indokolt esetben, a szakértői bizottság javaslata alapján - az egyes tantárgyakból, tantárgyrészekből - az értékelés és minősítés alól mentesítés adható.

A tanítás-tanulás folyamatában kiemelt figyelmet, a tanulásszervezési módok, a tanulási és értékelési eljárások megválasztása terén sajátos feladatot jelent a bármely területen tehetségesnek bizonyuló tanulók felismerése, tehetségük gondozása, amely támogatja a pályaorientáció folyamatát is.

Az iskolai nevelés, oktatás során kiemelt feladat:

- a) a tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása.
- b) a pozitív énkép és önértékelés kialakítása,
- c) a tanulás iránti motiváció és a kudarcűrő képesség növelése,
- d) a kortársakra és a felnőtt közösségre irányuló rendezett társaskapcsolatok kialakítása,
- e) a társadalmi együttélés szabályainak követése és az önállóságra nevelés.

A fejlesztés kiemelt céljai, feladatai specifikus tanulási zavarok esetén

A specifikus tanulási zavarok esetében a tanulók alapproblémája, hogy jó értelmi képességeik ellenére az olvasással (diszlexia), a helyesírással (diszortográfia), az írásmozgással (diszgráfia) és a számolással (diszkalkúlia) kapcsolatban az iskolai oktatás során feltűnő nehézségek jelentkeznek, általános értelmi képességeik és tanulási teljesítményeik között alulteljesítés formájában lényeges különbség áll fenn. Ennek az eltérésnek a hátterében a megismerési képességek különböző zavarai állnak, amelyek az olvasás, az írás, a helyesírás vagy a számolás területén önálló, (körülírt) vagy kevert típusú zavar (együttjárás) formájában jelenhetnek meg.

Diszlexia: - az olvasási képesség zavara, a specifikus tanulási zavarok leggyakoribb formája, amely önmagában és más jelenségekkel kombinálódva fordulhat elő.

Jellemzői:

- a hang-betű kapcsolat kialakulásának nehézsége
- hiányos fonológiai tudatosság: neheztített a beszédhangok megkülönböztetése, hangok, szótagok sorrendjének, rímek felismerésének nehézsége
- értelmes és értelmetlen szavak helyes/hibás olvasásának különbözősége
- gyenge rövid távú emlékezet, a hallott szöveg pontatlan és részleges feldolgozása
- rendhagyó szavak szabályosítása olvasásnál
- írott szavak felbontása a szavakat alkotó hangelemekre

- vizuális felismerési zavarok, vizuálisan hasonló betűalakok esetén

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus olvasászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő értő olvasás készségét, segítse az olvasás eszközzé válását az ismeretek megszerzésében.

A fejlesztés feladatai:

- a) a betűbiztonság és az összeolvasási készség, a fonológiai tudatosság,
- b) a rövid távú emlékezet,
- c) az auditív, vizuális és mozgáskoordináció fejlesztése,
- d) a testséma biztonságának kialakítása,
- e) az olvasás, írás tanítása (szükség esetén újratanítása) lassított tempójú, nyújtott ütemű, hangoztató-elemző, szótagoló, a homogén gátlás elvét figyelembe vevő analizáló-szintetizáló módszerrel,
- f) az olvasási készség folyamatos gondozása a tanuló egész iskolai pályafutása alatt,
- g) a kompenzáló technikák alkalmazása valamennyi tantárgy tanulása során,
- h) az élő idegen nyelv oktatása speciális módszerekkel, auditív megközelítéssel,
- i) az olvasásképtelenség esetében a tanulás segítése a szövegek auditív tolmácsolásával, gépi írással, szövegszerkesztő használatának megtanításával és alkalmazásával,
- j) speciális olvasástanítási program alkalmazása,
- k) az olvasási kedv felébresztése, a motiváció erősítése.

Diszortográfia - a helyesírási képesség zavara, nagy gyakorisággal társul diszgráfiával, de az együttjárástól függetlenül egyik önálló megjelenési formája a specifikus tanulási zavaroknak

Jellemzői:

- a centrális auditív feldolgozás, a fonémafeldolgozás zavara,
- beszédhangok neheztelt megkülönböztetése a fonetikai, fonológiai jellemzők pl. (időtartam, zöngéesség mentén),
- helyesírási hibák halmozódása,
- a tollbamondás utáni írás hibái.

A fejlesztés célja:

A fejlesztőmunka specifikus helyesírászavar esetén alakítsa ki a tanuló mindenkori osztályfokának megfelelő helyesírási készségét, segítse elő az anyanyelvi kompetencia kialakulását, az írott nyelv használatának korosztályi szintű alkalmazását.

A fejlesztés feladata:

- a fonológiai tudatosság és beszédészlelési képesség,
- a rövidtávú emlékezet fejlesztése,
- a spontán és tollbamondás utáni írás színvonalának javítása,
- a figyelem és az önértékelési képesség fejlesztése.

Diszgráfia - az írás grafomotoros jellemzőinek zavara

Jellemzői:

- csúnya, torz, nehezen olvasható íráskép,
- szaggatott betűalakítás és betűkötések,
- rossz csukló, -kéz, ujjtartás, az íróeszköz helytelen fogása, görcsösség,
- egyenetlen ritmusú, strukturálatlan íráskép, formai és aránybeli hibák,
- kialakulatlan kézdominancia,
- lassú tempójú írás, központosítás, hiánya, nagybetűk használata és betoldása a kisbetűk közé,
- továbbá: fonológiai-nyelvi jellemzők zavara (nyelvtan, mondatszerkezet, helyesírás).

A fejlesztés célja:

A specifikus írászavar javításának feladata az iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő írás készséggel rendelkezzen, képes legyen azt a kommunikáció egyik formájaként használni ismeretszerzés, tudásgyarapítás és társas kapcsolatok létesítésének céljára.

A fejlesztés feladatai:

- a) a mozgáskoordináció fejlesztése különös tekintettel a manipulációs mozgásokra,
- b) a testséma biztonságának kialakítása,
- c) a vizuomotoros koordináció fejlesztése,
- d) az írásmozgás alapformáinak gyakorlása, különböző technikák alkalmazása (ráírás, másolás, önálló írás kivitelezés),
- e) a ritmus, a nyomás, és a sebesség optimális egyensúlyának megteremtése,
- f) sikertudat kialakítása.

Diszkalkulia - a számolási képesség specifikus zavara

A specifikus számolási zavar a különböző számtani műveletek, matematikai jelek, kifejezések, szabályok megértésének, a számjegy, számkép felismerésének, egyeztetésének, grafikus ábrázolásának, a számok sorrendiségének, számneveket szimbolizáló vizuális alakzatok azonosításának nehézsége.

Jellemzői:

- a szimbólumok felismerésének és tartalmi azonosításának nehézségei,
- a mennyiségfogalmak kialakulásának hiányosságai,
- a mennyiségfogalmakkal végzett gondolkodási műveletek, a számsor- és szabályalkotás zavara,
- a téri és síkbeli viszonyok érzékelésének hiányosságai,
- helyiérték megértésének, műveleti jelek értelmezésének, halmazok, mennyiségek összehasonlításának nehézségei,
- szerialitási zavar, számlálási és becslési képesség hiánya,
- számértékek szimbolikus funkciójának értelmezési nehézségei,
- mennyiség és arab szám megfeleltetés és a számértékek összehasonlításának nehézsége,
- számjegyekre vonatkozó lexikai hibák,
- komplex aritmetikai műveletek értelmezésének problémái,
- gyenge verbális emlékezet, a számmemória és az általános memóriateljesítmény különbsége,
- figyelemzavar.

A fejlesztés célja:

A specifikus számolási zavar esetén a fejlesztő munka feladata iskolás korban, hogy a tanuló a mindenkori osztályfokának megfelelő matematikai készséggel rendelkezzen, képes legyen a matematikai kompetencia megszerzésére, a számolási-matematikai műveletek használatára, az ismeretszerzés, a tudásgyarapítás és a hétköznapi gyakorlat színterein. A számolás elkülönülten szerveződő képességrendszer, amelynek számos kapcsolata van a beszéd, az olvasás és az írás rendszereivel, ezért a számolási zavarok a specifikus tanulási zavarok és nyelvi zavarok különböző megjelenési formáival együtt járhatnak.

A diszkalkuliás tanulóknál általában hiányzik a matematikai érdeklődés, elmaradásaik vannak a matematikai nyelv használatában, a matematikai relációk verbális kifejezésében.

A fejlesztés feladatai:

- a) a számosság és a számok iránti érdeklődés felkeltése, megerősítése,
- b) Matematikai törvények és szabályok készségszintű ismerete és alkalmazása,
- c) a figyelem, az emlékezet, a gondolkodás és a nyelvhasználat összehangolt fejlesztése,
- d) a vizuális-téri képességrendszer fejlesztése,

- e) a matematikai relációk nyelvi megalapozása, a matematika-nyelv tudatosítása,*
- f) a sorozatalkotási képesség, a szeriális észlelés fejlesztése,*
- g) segítő, kompenzáló eszközök használatának megengedése,*
- h) a fogalmak, így a szám- és műveletfogalom kialakításakor a manipuláció előtérbe helyezése, a megfigyelés és a megértés érdekében a matematikai eszközök használata, a képi, vizuális megerősítés,*
- i) a fokozott mennyiségű gyakorlás során az egyéni sajátosságokhoz igazított, megjegyzést segítő technikák, eljárások alkalmazása,*
- j) a diszkalkúlia redukáció speciális terápiás programjainak felhasználása,*
- k) az önértékelés fejlesztése, sikerélmény biztosítása.*

5.számú melléklet

Az alapfokú művészetoktatás helyi tanterve

1. Zeneművészeti ág – Zongora tanszak
2. Zeneművészeti ág – Orgona tanszak
3. Zeneművészeti ág – Hegedű tanszak
4. Zemenűvészeti ág – Gitár tanszak
5. Zeneművészeti ág – Furulya tanszak
6. Zeneművészeti ág – Fuvola tanszak
7. Zeneművészeti ág – Klarinét tanszak
8. Zeneművészeti ág – Szaxofon tanszak
9. Zeneművészeti ág – Trombita tanszak
10. Zeneművészeti ág – Kürt tanszak
11. Zeneművészeti ág – Harsona tanszak
12. Zeneművészeti ág – Tuba tanszak
13. Zeneművészeti ág – Ütő tanszak tanszak
14. Zeneművészeti ág – Szolfézs tantárgy
15. Zeneművészeti ág – Zeneelmélet
16. Zeneművészeti ág – Zeenetörténet, zeneirodalom
17. Zeneművészeti ág – Egyházzene
18. Zeneművészeti ág – Improvizáció
19. Zeneművészeti ág – Kamarezene
20. Zeneművészeti ág –Zenekar
21. Zeneművészeti ág – Kórus
22. Képző- és iparművészeti ág - Grafika és festészet tanszak
- Szobrászat és kerámia tanszak
23. Táncművészeti ág – Néptánc tanszak

ZENEMŰVÉSZETI ÁG

A) KLASSZIKUS ZENE

I. Fejezet

AZ ALAPFOKÚ ZENEOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás követelménye és tantervi programja keretében folyó zenei nevelés alkalmat ad az érdeklődő és fogékony tanulók képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző szakterületeken való jártasságok megszerzését és gyakorlását.

A képzés figyelembe veszi az életkori sajátosságokat, a tanulók érdeklődésére, tehetségére építve alakítja készségeiket és gyarapítja ismereteiket.

Lehetőséget ad az egyetemes kultúra, az európai műveltség, a nemzeti, népi hagyományok, értékek átadására, az értékmegőrzés formáinak kialakítására.

A program lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység – nyitottság, igényesség, fogékonyság – alakítása mellett a zene megszólaltatásához szükséges hangszeres és énektechnikai készségek megszerzésére, a zenei ismeretek átadására és minden zenei tevékenység tudatosítására, az önálló ismeretszerzés képességére, a hagyományos és az új típusú kultúraközvetítő eszközök alkalmazásával.

A zeneoktatás a különböző zenei műfaj sajátosságait, a művészi megjelenítés módjait ismerteti meg a tanulókkal, miközben célja az is, hogy az önkifejezés eszköztárának gazdagításával a zene alkalmazására, befogadására készítsen fel. Kiemelten fejleszti a közösséggel való együttműködés képességét, az érzelmi és társas intelligenciát.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Fafűvós tanszak tantárgyai: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott

Rézfűvós tanszak tantárgyai: trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba

Akkordikus tanszak tantárgyai: cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő

Billentyűs tanszak tantárgyai: zongora, csembaló, orgona

Vonós tanszak tantárgyai: hegedű, brácsa, gordonka, nagybőgő

Vokális tanszak tantárgya: magánének

Zeneismeret tanszak tantárgyai: szolfézs kötelező, szolfézs, zeneismeret, zenetörténet–zeneirodalom, zeneelmélet, egyházzene, improvizáció

Hangszeres és vokális tanszakok – egyéni képzés

„A” TAGOZAT

Főtárgy: hangszeres tantárgyak

Kötelező tantárgy: szolfézs*

Kötelezően választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom, zeneismeret,

Választható tantárgyak: szolfézs, zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom, improvizáció,

zeneismeret, második hangszer,

Korrepetíció (zongorakiséret): a hangszeres (kivéve csembaló, zongora, orgona, harmonika, gitár, hárfa tantárgyak) és a vokális tanszakok tantárgyaihoz szorosan kapcsolódó kötelező kiegészítő foglalkozás.

*Ha a tanuló teljesítette a kötelező tantárgy követelményeit (szolfézs alapfok 4. évfolyam) helyette a kötelezően választható tárgyak közül egy tantárgy felvétele kötelező.

Óratervek

Az „A” tagozatos óratervek magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat. Az első (zárójelben levő) számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	2	2	2	2						
Kötelezően választható tantárgy								2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(0-2)	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(2)+6+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, szaxofon, fagott, trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba, cimbalom, harmonika, hárfa, gitár, ütő, zongora, hegedű, gordonka,

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző	Alapfok					Továbbképző			
	(1)	1	2	3	4	5	6	7	8	
Főtárgy	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	2	2	2	2					
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	
Választható tantárgy	(0-2)	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2	0-2
Összes óra:	(4-6)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A képzés évfolyamainak számai

(1)+ 4+4 évfolyam: brácsa, nagybőgő, csembaló, orgona

A tanítási órák időtartama

Főtárgy:

„A” tagozaton 2x30 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy:

„A” tagozaton a 4. évfolyam végéig 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy: 5–10. évfolyamig

Választható tantárgy:

Az előképző 1. évfolyamától a képzés teljes idejében 1 vagy 2 tantárgy.

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok: (minimum)

Ek.1.–2. és 1.évfolyam 5 perc

2–3. évfolyam 10 perc

4. évfolyamtól 15 perc

„B” TAGOZAT

Főtárgy:

hangszeres és vokális tanszakok
–alapfok 2. évfolyamától javasolt.

Kötelező tantárgy: szolfézs

Kötelezően választható tantárgy: zongora (kivéve a zongora, orgona, csembalo főtárgyak esetében) a 3. évfolyamtól

Választható tantárgyak: zeneelmélet, zenetörténet–zeneirodalom,

Korrepetíció (zongorakíséret): a hangszeres (zongora, orgona gitár tantárgyak)

Óratervek

Az „B” tagozatos évfolyamok óratervei magukba foglalják az előképző, az alapfokú és a továbbképző évfolyamokat.

A zárójelbe tett évfolyamok az „A” tagozaton végzett előtanulmányokat jelentik. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

Óratervek

Óraterv 1

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előképző		Alapfok						Továbbképző			
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8	9	10
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1	0–1
Választható tantárgy	(2)	(2)	(2)	0–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(2+1)+5+4 évfolyam: furulya, fuvola, oboa, klarinét, fagott szaxofon, trombita, kürt, harsona–tenorkürt–baritonkürt, tuba, ütő, hárfa, gitár, cimbalom, harmonika, zongora, hegedű, gordonka

Óraterv 2

Tantárgy	Évfolyamok									
	Előképző		Alapfok					Továbbképző		
	(1)	(2)	(1)	2	3	4	5	6	7	8
Főtárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy	(2)	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2
Kötelezően választható tantárgy					1	1	1	1	1	1
Választható tantárgy	(0–2)	(0–2)	(0–2)	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra:	(4–6)	(4–6)	(4–6)	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A képzés évfolyamainak száma

(1+1)+3+4 évfolyam: brácsa, nagybőgő, orgona, csembaló,

A tanítási órák időtartama

Főtárgy:

„B” tagozaton 2x45 perc (egyéni)

Kötelező tantárgy: 2x45 perc (csoportos)

Kötelezően választható tantárgy:

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Választható tantárgy: 1 vagy 2 foglalkozás

Egyéni foglalkozás: minimum 1x30 perc

Csoportos foglalkozás: minimum 1x45 perc

Korrepetíció ideje:

Hangszeres tanszakok:

2. évfolyam 15 perc

3–4. évfolyam 20 perc

5. évfolyamtól 25 perc

A ZENEOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a zeneoktatás területén

Bemeneti kompetencia

–Azok az adottságok és képességek, amelyek alkalmassá teszi az oktatásba bekapcsolódó tanulót arra, hogy elsajátítsa a zenetanuláshoz szükséges kompetenciákat.

Szakmai kompetencia

–A zenei képességek és készségek fejlesztése (hallás, ritmusérzék, intonációs érzékenység, fogékonyság a dinamika és a hangszín különbségeire, zenei memória és fantázia, előadói és manuális készség, a zenei karakterek iránti érzékenység).

–A zenei olvasás és írás készségének megalapozása és fejlesztése.

–A hangszeres technikai készség, az improvizációs készség fejlesztése.

Személyes kompetencia

–Érzelmi intelligencia, művészi kifejező készség, szorgalom, önfegyelem, elhivatottság, kreativitás, ötletgazdagság, az alkotói magatartás, lelkiismeretesség, önbizalom.

Társas kompetencia

–Együttműködés képessége (közös munka, alkalmazkodás, irányíthatóság, tolerancia, kommunikációs készség) azon viselkedési formák tanulása, amely alapján konstruktívan be tud illeszkedni és aktívan részt tud venni a társas zenélésben.

–Esélyegyenlőség

Módszertani kompetencia

–Tanulás tanulása, a tanulók rendszeres, céltudatos, igényes munkára, hatékony gyakorlásra nevelése.

–Rendszeres zenei ismeretek, általános zenei műveltség megalapozása.

–A zene logikájának, a harmóniai szerkezet és a forma összefüggéseinek megismertetése.

–A főbb zenei műfajok, stílusok sajátosságainak, a zeneirodalom nagy korszakainak, népünk zenéjének, a zene történetének, az előadóművészet és a zeneirodalom nagy egyéniségeinek megismertetése.

–A kortárs zene befogadására nevelés.

–A tanulók zenei ízlésének formálása, a tanuló rendszeres zenehallgatásra nevelése.

–A társművészetek iránti nyitottság kialakítása.

–Tehetséggondozás.

–Hátrányos helyzetűekkel való differenciált foglalkozás

–A zenei pályát választó tanulók felkészítése szakirányú továbbtanulásra.

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja:

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait

–valamennyi vizsgatantárgy tekintetében –az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével az iskola helyi tantervében kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása. A művészeti alapvizsgát és záróvizsgát háromtagú vizsgabizottság előtt kell letenni. A vizsgabizottság elnökét és tagjait a vizsga szervezője bízza meg.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga lebonyolítása a vizsgáztató intézmény feladata.

Vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyai

Alapvizsga tantárgyai

Az alapvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. Az alapvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező.

Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok főtárgy („A” tagozat): szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok főtárgy („B” tagozat): szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 45 perc.

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok főtárgy („A” tagozat): szolfézs kötelező, vagy szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok főtárgy („B” tagozat): szolfézs

A szóbeli vizsga írásbeli vizsga időtartama valamennyi tantárgyból minimum 10 perc.

3. Gyakorlati vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok főtárgy („A” és „B” tagozat): tanult hangszer

Záróvizsga tantárgyai

A záróvizsga írásbeli és/vagy szóbeli, valamint gyakorlati vizsgarészből áll. A záróvizsgán az „A” tagozatos tanuló választhat írásbeli, vagy szóbeli vizsga között. A „B” tagozatos tanulók számára mindkét vizsgarész kötelező. Gyakorlati vizsgát valamennyi tanulónak kell tennie.

1. Írásbeli vizsga tantárgya:

Hangszeres tanszakok („A” tagozat): szolfézs, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet, vagy zeneismeret

Hangszeres tanszakok („B” tagozat): szolfézs

2. Szóbeli vizsga tantárgya

Hangszeres tanszakok („A” tagozat): szolfézs, vagy zeneismeret, vagy zenetörténet–zeneirodalom, vagy zeneelmélet

Hangszeres tanszakok („B” tagozat): szolfézs

3. *Gyakorlati vizsga tantárgya:*

Hangszeres tanszakok („A” és „B” tagozat): főtárgy

A vizsgák ideje:

Hangszeres főtárgyak

Gyakorlati vizsga

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

Elméleti tantárgyak

„A” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; vagy szóbeli: minimum 10 perc

„B” tagozat: írásbeli: minimum 45 perc; és szóbeli: minimum 15 perc

Előrehozott vizsga

Az alapfokú művészetoktatási intézmény tanulói számára előrehozott vizsga is szervezhető.

Előrehozott művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga az egyes tantárgyra előírt iskolai tanulmányi követelmények teljesítése után, a tanulói jogviszony fennállása alatt, az iskolai tanulmányok teljes befejezése előtt szervezhető.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen–egyéni versenyzőként –az adott tanévben döntőbe került.

Ha a tanuló már rendelkezik a zeneművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett művészeti alapvizsgával vagy záróvizsgával, akkor az adott tantárgykból a vizsga alól felmentés adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön–külön osztályzattal kell minősíteni.

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgykból kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a főtárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga–tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a vizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga–tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott.

Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga–tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

BILLENTYŰS TANSZAK

ZONGORA

A zongoratanítás feladatai

- Ismertesse meg a tanulókkal
  - a zongora alapvető sajátosságait, felépítését, működésének elvét (kalapács-mechanika, pedálszerkezet, hangolás), akusztikai sajátosságait,
  - a hangszer gazdag irodalmának legjelentősebb zeneszerzőit és előadóművészeit,
  - a hangszer kialakulásának vázlatos történetét.
- Alakítson ki
  - a testarányoknak megfelelő elhelyezkedéssel természetes hangszerkezelést,
  - megfelelő kéztartást,
  - független játszóapparátust (ujjak, kar), a kezek önállóságával,
  - rugalmas, laza ízületeket (váll, könyök, csukló, ujjtő),
  - az adottságok alapján kiegyenlített zongoratechnikát (sima pozícióváltást, a kezek ügyes alá- és fölétevéését),
  - differenciált billentést, ujjvégérzetet.
- Tegye képessé a tanulókat arra, hogy
  - tudjon a billentyűzet teljes terjedelmében tájékozódni és azon játszani,
  - tudja a zongorajáték alapelemeit, játékformáit (skála, hármashangzat, futam, kettősfogas, tremolo, trilla, díszítés), a billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
  - tudja a zongorapedálokat megfelelően használni,
  - a mű mondanivalójának megfelelően tudja kifejező hangon, hangszínben, hangerőben, gazdagon megszólaltatni a hangszert, a zenei karaktereket megvalósítani,
- Fejlessze a tanuló
  - muzikalitását a hajlékony, dinamikában árnyalt dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával, billentéskultúrával,
  - zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, a polifon és funkciós hallást,
  - metrum- és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartását,
  - kottaolvasási készségét, lapról játékát, memóriáját,
  - hangszerkezelését, technikáját az ügyesítőket, az ujjgyakorlatokat, etűdök, skálák alkalmazásával.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Az életkori és egyéni sajátosságok miatt a haladás üteme személyre szabott. Az oktatási programot és az alkalmazott tanári módszert az éneklésre, az ösztönösségre és a gyermeki alkotófantáziára alapozva kell kialakítani.

- Fejlesztési feladatok
  - Ismeretek:
    - a hangszer vázlatos megismerése,
    - tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek stb.),
    - gyermekdalok tanulása,
    - elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
    - azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
    - az elemi szintű kottaolvasás előkészítése.
  - Hangszerkezelés és technika:
    - készségfejlesztő játékok,
    - a non legato, legato játék alapjai,
    - a kézfüggetlenítés előkészítése,
    - különböző kifejezőmódok, érzelmek, hangszeres megvalósítása játékos formában,
    - kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
    - egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet

Kurtág Gy.: Játékok I., II.

Papp L: Zongora ABC

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.

Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két-három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

2. évfolyam

- Fejlesztési feladatok
  - Ismeretek:
    - tájékozódás a billentyűzeten (fehér-fekete billentyűk, regiszterek stb.),
    - gyermekdalok tanulása,
    - elemi ritmusképletek ismerete (belső lüktetés érzete),
    - azonosság, különbözőség felismerése a feldolgozott zenei anyagban,
    - elemi szintű kottaolvasás.
  - Hangszerkezelés és technika:
    - készségfejlesztő játékok,
    - a non legato, legato, staccato játék alapjai,
    - a kézfüggetlenítés előkészítése,
    - különböző kifejezésmódok, érzelmek hangszeres megvalósítása játékos formában,
    - kortárs zene játékelemeinek előkészítése,
    - egyszerű gyermekdalok megszólaltatása változatos módon.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I., III. kötet

Kurtág Gy.: Játékok I., VI.

Papp L: Zongora ABC

Követelmény:

Helyes ülés mód.

Néhány mondóka, gyermekdal, dallam kifejező hangszeres megszólaltatása külön, illetve kétkezes változatban.

Elemi hangszerkezelési ügyesség kialakulása.

Kottaolvasás kezdő szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három darab (az egyéni fejlődéstől függően adjon értékelhető keresztmetszetet az elsajátított hangszerkezelés alapelemeiről)

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Az 1. évfolyam tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült.

- Fejlesztési feladatok
  - Ismeretek:

- ismerkedés a zongorával (a hangszer felépítése, működése stb.),
  - dallamsorok, motívumok azonosságának, hasonló részek különbözőségeinek felismerése (kérdés-felelet),
  - kulcsok, előjegyzések, módosítójelek,
  - ütemmutatók: 2/4, 3/4, 4/4,
  - pentachord, pentaton,
  - dúr és moll hangsor, vezetőhang,
  - hangközök: oktáv, kvint, kvart, szekundok,
  - hangjegyértékek (egész, fél, negyed, nyolcad), szünetjelek,
  - nyújtópont (fél és negyed érték mellett), nyújtott, élesritmus, triola,
  - kottaolvasás hangnévvel, ritmusban,
  - a kottában előforduló zenei műszavak, jelzések értelmezése,
  - tájékozottság a magyar gyermek- és népdalokban,
  - a klasszikus zenei stílus alapjai,
  - a kortárs zene néhány alapeleme, notációja,
  - formálás: indítás-lezárás.
- Hangszerkezelés, technika:
- helyes ülés mód,
  - a kar és az ujjak együttműködése, a kezek függetlenítése ritmikában, billentésben,
  - a staccato és a legato játékmód különböző formái,
  - a pozícióérzet, a pozíciós ujjrend kialakítása,
  - az ujjalátevés előkészítése,
  - pentachordok, skálajáték külön kézzel, kettősfogások, a kisakkord,
  - unisono, tükörijáték, dudabasszus.

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I-II. (Choral Kft. 1991.)

Bartók: Mikrokozmosz I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)

Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)

Kurtág Gy.: Játékok I-II., VI. (EMB)

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)

Papp L: Zongora ABC

Papp L: 27 kis zongoradarab

Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Teőke M.: Válogatott etűdök I.

Türk, D. G.: Gyermekévek (Sármai, EMB)

Zongoraiskola I. (Hernádi Lajosné, Inzelt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)

Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)

Majkapar: Első lépések

Teőke M.: Egy-mással (Akkord)

Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)

Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény

Egyszerű népdalfeldolgozások, négykezesek.

A megismert stílusokat képviselő művek kottahű megszólaltatása.

Kottaolvasás violin- és basszuskulcsban.

Az otthoni gyakorlás kialakítása.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három mű kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

➤ Ismeretek:

- az előzőekben tanultak ismétlése,
- a dúr és moll hangsor szerkezete, hangközei, hármashangzat,
- tonika, domináns, szext, szeptim hangközök
- nyújtópont nyolcad után, szinkópa, triola, új ütemmutatók,
- a zenei építkezés alapkövei (periódus, visszatérés, két- és háromtagú forma),
- barokk és klasszikus táncok, azok főbb jellemvonásai,
- lapról játék egy szólamban,
- jelek, idegen kifejezések ismerete.

➤ Hangszerkezelés, technika:

- a kezek függetlenítése (dallam és kíséret),
- dúr és moll skála, külön kézzel,
- kisakkord és fordításai (kézalkattól függően a későbbiekben nagy akkord), kettősfogás, hármashangzat-febontás,
- etűdjáték (a zenei anyaghoz kapcsolódóan).

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek I-II. (Choral Kft. 1991.)

Bartók: Mikrokozmosz I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: Hat kis menüett zongorára (Csurka M., EMB)

Kabalevszkij: 12 könnyű zongoradarab (Moszkva)

Kurtág Gy.: Játékok I-II., VI. (EMB)

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)

Papp L: Zongora ABC

Papp L: 27 kis zongoradarab

Régi táncok gyermekeknek (Hernádi Lajosné, Hajdú Anna, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Teőke M.: Válogatott etűdök I.

Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, Máthé Miklósné, Zeneműkiadó 1964.)

Aszalós T.: A zongorázó gyermek III. (1995)

Majkapar: Első lépések

Sári J.: Lépésről lépésre

Sugár R.: Magyar gyermekdalok (EMB)

Teőke M.: Egy-mással (Akkord)

Türk, D. G.: Négykezes zongoradarabok gyerekeknek (Csurka M.)

Weiner: 3 kis négykezes darab

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző karakterű barokk, klasszikus, XX. századi művek.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú mű kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek:
  - az előző évek anyagának ismételése, továbbfejlesztése,
  - a szubdomináns funkció,
  - hangnemi változások megfigyelése,
  - új metrumok (3/8, 6/8),
  - a szonatinaforma vázlatos ismerete,
  - az előforduló jelek, idegen kifejezések ismerete,
  - a romantika előkészítése karakterdarabokkal,
  - a zenei memória fejlesztése.
- Hangszerkezelés, technika:
  - kézfüggetlenítés, a polifon játék továbbfejlesztése,
  - éneklő (cantabile) billentés, a pergő (leggiero) játék megalapozása a repetíció előkészítése
  - skálajáték: a korábbi elemek bővítése,
  - az Alberti- és a keringőbasszus előkészítése,
  - pedálhasználat (utánnymósos, előrenyomott),
  - etűdjáték a zenei anyaghoz kapcsolódva,
  - négykezes játék, zongorakíséret,
  - lapról játék,
  - a hangerő megfelelő alkalmazása,
  - kortárs zene előadásának eszköztára (könyökös, tenyeres stb)

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)

J. S. Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

J. S. Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teóke M., EMB 1980)

Bartók: Gyermekeknek I., III.

Bartók: Mikrokozmosz II.

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.

Grecsanyinov: Gyermekalbum

Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)

Könnyű szonatinák zongorára

Majkapar: Kis zongoradarabok

W. A. Mozart: Klavierstücke (Nannerls Notenbuch, Londoner Skizzenbuch) (Könemann Music, Budapest)

W. A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi, Zeneműkiadó)

Schumann: Jugend Album

Teőke M.: Válogatott etűdök III.

Weiner: 20 könnyű zongoradarab

Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczi)

Muzsikáljunk együtt I. (Szávai-Veszprémi)

Thern K.: Magyar induló hat kézre (Aszalós T.)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Követelmény

Pontos kottaolvasás, ritmikusság, tempótartás.

Felszabadult játszóapparátus.

Az évfolyam zenei követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka: barokk, klasszikus (triós forma vagy szonatina), karakterdarab, XX. századi mű.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és karakterű mű, kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek:

- az előzőek ismételése, bővítése,
- a kottakép tudatos és helyes megvalósítása,
- a polifon hallás finomítása,
- új metrumok (5/8, 2/2, változó ütem), parlando játék,

- Hangszerkezelés és technika:

- skálajáték több oktávon keresztül, különböző dinamikával, hármashangzat, futam, repetíció,
- a pergő technika fejlesztése, ékesítések,
- Alberti- és keringő-basszus,
- pedálhasználat (együttnyomott),

- etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
- négykezes játék, zongorakiséret,
- lapról játék.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I-II. (Csurka M, EMB)
J. S. Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)
Bartók: Gyermekeknek I-III.
Bartók: Mikrokozmosz II-III.
Beethoven: Leichte Meisterwerke für Klavier (Csurka M.)
Csajkovszkij: Jugend Album
Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok
Grecsanyinov: Gyermekalbum.
Haydn-Varró: 4 igen könnyű menüett
Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok
Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok
Könnyű szonatinák zongorára (Munkaközösség)
Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)
Majkapar: Kis zongoradarabok
W.A. Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi) (Zeneműkiadó)
Schubert: Táncok
Schumann: Jugend Album
Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai I-II. (EMB)
Muzsikáljunk együtt I-II. (Szávai - Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske - Mese zenével

Követelmény

Tudatos memorizálás.

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusok ismerete és játéka:
barokk, klasszikus, romantikus, XX. századi, és kortárs művek.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló tudja a műveket megfelelő tempóban, stílusosan előadni.

Legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző stílusú és hangulatú mű kotta nélkül, benne egy barokk mű és klasszikus szonatina tétel előadása.

5. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek:
  - az előző évek anyagának ismételése, rendszerezése, bővítése,
  - a tanult művek alapvető formai elemzése a tanár irányításával,
  - kromatikus hangsor, dominánsseptim,
  - rondóforma.
- Hangszerkezelés, és technika:
  - az előző években tanult billentésmódok, játékformák tudatos alkalmazása,
  - skálajáték 2-4 oktávon keresztül, kromatikus skála, hármashangzat, futam, akkord,
  - etűdjáték a zenei anyaghoz is kapcsolódva,
  - négykezes játék, zongorakíséret,
  - lapról játék.

Ajánlott irodalom

A klasszika mesterei (Csurka M., EMB)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

Bartók: Gyermekeknek III.

Bartók: Mikrokozmosz III-IV.

Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821

Csajkovszkij: Jugend Album

Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok

Könnyű szonatina album

Mozart: 10 könnyű tánc (Hernádi)

Scarlatti: Klavierbüchlein

Schubert: Táncok (EMB)

Repertoire 3.

Muzsikáljunk együtt II. (Szávai-Veszprémi)

Mozart: Részlet a Figaro házasságából (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)

Weiner: Lakodalmas

Követelmény:

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező különböző stílusú és karakterű művek előadása az évfolyamnak megfelelő szintű hangszerkezeléssel.

A tananyag körülbelül egyharmada fejből játszandó.

A tanuló legyen képes számot adni az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetben leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy előadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek:
  - variáció, invenció,
  - a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai elemzés
  - kottában előforduló jelek, zenei műszavak ismerete.
- Hangszerkezelés, és technika:
  - az eddig tanultak tudatos, önálló alkalmazása,
  - skálajáték, hármashangzat-futam, kettősfogás oktávmenet (kézalkattól függően)
  - különböző billentésfajták ismerete,
  - zongorapedálok használata.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

J. S. Bach: Kétszólamú Invenciók

Bartók: Gyermekeknek IV-IV.

Bartók: Mikrokozmosz IV-V.

Bécsi mesterek könnyű zongoradarabjai (Csurka M.)

Czerny-Bertini: Etűdök zongorára (Hajdú Anna, Hernádi Zsuzsa, Kassai Mária, Komjáthy Aladárné, EMB 1957)

Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)

Könnű variációk zongorára (Csurka M.)

Majkapar: Variációk

W. A. Mozart: 6 bécsi szonatina

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Mendelssohn: Gyermekdarabok

Scarlatti: Klavierbüchlein

Scarlatti: Szonáták

Schumann: Jugend Album

Könnyű négykezesek Couperin-től Mozart-ig (Peters)

Meister für die Jugend (Peters)

Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I-II. (Peters)

Követelmény:

Természetes hangszerkezelés.

Zenei stílusismeret, a játszandó művek értelmes előadása.

Zenei karakterek megoldása.

Pedálok helyes használata.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach mű ajánlott),
- Egy klasszikus szonatina tétel,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek:
  - a dúr és a moll hangsor összefüggései, vezetőhang, hármashangzat,
  - új ritmusok (pontozott ritmus, triola, szinkópa), 3/8-os, 6/8-os ütemek, felütés,
  - a kortárs zenei notáció ismereteinek bővítése,
  - az előforduló jelek, idegen szavak ismerete,
  - a formálási készség fejlesztése,
  - alapfokú polifon játékkészség és hallásfejlesztés,
  - lapról játék egyszerű ellenszólammal,
  - karakterdarabok, a romantika előkészítése.
- Hangszerkezelés, technika:
  - a pódiumképesség megalapozása,
  - a kezek függetlenítése magasabb igénnyel ritmikában, artikulációban és dinamikában,
  - skálajáték (dúr, moll), kettősfogás, kis akkord, hangzatfelbontás
  - éneklő billentés (cantabile), a pergő játék előkészítése,
  - pedálozás (a testi felépítéstől függően): utánnyomásos, előre nyomott, tompító pedál,

- etűdök

Ajánlott tananyag

Aszalós T.: A zongorázó gyermek II.

Bartók: Mikrokozmosz I-II.

Bartók: Gyermeknek I.

Borsody L: Címkék

Bozay A.: Medáliák

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.

Czövek: Zongoraiskola I. (Zeneműkiadó)

Haydn: 6 kis menüett zongorára (Csurka M.)

Könnyű zongoramuzsika a XVIII. századból (Hernádi)

Kurtág Gy.: Játékok I-II.

Magyar szerzők könnyű zongoradarabjai (Váczi)

Papp L: Első játékok a zongorán

Papp L: Zongora ABC II.

Régi táncok gyermekeknek

Szabó F.: Válogatott zongoradarabok (Inselt K.)

Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M.)

Teőke M.: Találkozások a zongoránál

Teőke M: Barátom a zongora

Teőke M.: Válogatott etűdök II.

Weiner: Magyar népi muzsika

Zongoraiskola II. (Hernádi Lajosné, Inselt Katalin, Fantóné Kassai Mária, Komjáthy Aladárné,
Zeneműkiadó 1965.)

Sári J.: Lépésről lépésre

Szőnyi E.: Kis kamarazene

Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek (Csurka M.)

Weiner: Három kis négykezes darab

Ez a kottaanyag felhasználható a kamarazene tantárgy tanításához is.

Követelmény:

Folyamatos kottaolvasás.

A tanult zeneművek, karakterdarabok, barokk/J. S. Bach, klasszikus, Bartók és egyéb XX. századi, kortárs (köztük virtuóz jellegű) művek stílushű megszólaltatása.

A tananyag körülbelül fele fejből játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy karakterdarab,
- Egy könnyű bécsi klasszikus mű,
- Egy népdal- vagy gyermekdal-feldolgozás.

3. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek:
  - az előző évek anyagának ismétlése, továbbfejlesztése, bővítése,
  - a polifon játék és hallás továbbfejlesztése,
  - dúr és moll tonalitás, hangnemek és hangnemváltások
  - új ritmusok, metrumok (5/8, 2/2), változó ütem,
  - a szonátaforma vázlatos ismerete,
  - új stílus: romantika,
  - a memória és az állóképesség fejlesztése,
  - parlando játék.
- Hangszerkezelés, technika:
  - éneklő legato fokozott igényvel,
  - a pergő játék fejlesztése,
  - skálajáték (több oktávon): az eddigi formákon kívül futam,
  - a repetíció előkészítése, ékesítések,
  - Alberti- és keringő-basszus,
  - pedálhasználat (utánnyomásos, együttnyomásos, előre nyomott),
  - etűd (klasszikus, modern),
  - négykezes játék, zongorakíséret,
  - lapról játék ellenszólammal.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M.)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

Bach: Notenbüchlein für Anna Magdalena Bach (Urtext)

Bach: Az első Bach-tanulmányok (Teőke M., EMB 1980)

Bartók: Gyermekeknek I-III.

Bartók: Mikrokozmosz II-III.

Csajkovszkij: Gyermekalbum

Greccsanyinov: Gyermekalbum

Greccsanyinov: Gyöngyszemek

Kadosa P.: 55 kis zongoradarab
Kodály: Gyermektáncok (Zeneműkiadó)
Könnnyű szonatinák zongorára
Kis zongoradarabok
Majkapar: Prelűdök (pedálgyakorlatok) (orosz kiadás)
Mozart: A gyermek Mozart (Hernádi)
Preklasszikus zongoramuzsika (Csurka M., EMB)
Schumann: Jugend Album
Teőke M.: Válogatott etűdök
Weiner: 20 könnyű zongoradarab
Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.
Beethoven: Deutsche Tánze
Diabelli: 6 szonatina
Diabelli: Könnyű négykezesek
Haydn: Deutsche Tánze
Magyar szerzők négykezes zongoradarabjai (Váczai)
Martin: École de Piano
Mozart: Kontratáncok
Mozart: 6 ländlerische Tánze
Muzsikáljunk együtt I. (Szávai-Veszprémi)
Türk, D. G.: Négykezes darabok gyerekeknek

Követelmény:

Zongorázás könnyed folyamatossággal.

A kotta helyes olvasása és megszólaltatása.

Megfelelő koncentráció, a tananyag körülbelül fele fejből játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű, (ajánlott J. S. Bach mű)
- Egy bécsi klasszikus mű vagy szonatina-tétel,
- Egy karakterdarab vagy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

4. évfolyam „B” tagozat

- Fejlesztési feladatok
  - Ismeretek:

Az előzőek ismétlése, bővítése, az ismeretek rendszerezése.

A tanult művek formai, harmóniai elemzése a tanár irányításával.

Dominánsszeptim, szűkített, bővített akkord, kromatikus hangsor.

Rondóforma, polifon művek.

- Hangszerkezelés, technika:
  - skálajáték 2-4 oktávon, kromatikus skála, hármashangzat-felbontás és fordításai, akkord, futam,
  - biztonságos kézzel megcélzott hangok, ugrások,
  - a pedál differenciált alkalmazása.

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I-II. (Csurka M. EMB)

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

Bartók: Gyermekeknek I-II.

Bartók: Mikrokozmosz III-IV.

Bartók: 10 könnyű zongoradarab

Beethoven: Leichte Klavierstücke

Csajkovszkij: Jugend Album

Czerny: Könnyű technikai gyakorlatok I.

Czerny: 160 rövid gyakorlat op. 821

Grecsanyinov: Gyermekalbum

Hacsaturján: Gyermekalbum I-II.

Kabalevszkij: Válogatott zongoradarabok

Kodály: Gyermektáncok (pl. 3, 7)

Könnyű szonatinák zongorára

Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)

Majkapar: Kis zongoradarabok

Schumann: Jugend Album

Soproni J.: Jegyzetlapok I-IV. (EMB)

Tarka-barka gyűjtemény (Teőke M.)

Teőke M.: Válogatott etűdök

Balassa S.: Bagatellek op. 17/a, b, c

Durkó Zs.: Gyermekzene

Kocsár-művek (15 kis zongoradarab)

Zongoráskönyv (Bognár, Darvas, Hortobágyi)

Bizet: Négykezesek (Gyermekjátékok)

Diabelli: Négykezes szonatinák
Muzsikáljunk együtt II. (Szávai-Veszprémi)
Ránki Gy.: Két bors ökröcske - Mese zenével
Romantikus zongorazene négy kézre.

Követelmény

Értelmes, muzikális formálás, tudatos munka.

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek előadása.

Bach- vagy más barokk mű, teljes szonatina, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók), virtuóz jellegű művek.

A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év vég vizsga ajánlott anyaga:

- Egy barokk mű (ajánlott J. S. Bach-mű),
- Egy szonatina-tétel,
- Egy könnyű romantikus darab,
- Egy XX. századi mű.

5. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek:
  - az előző évek ismereteit kiegészítve: variáció, invenció,
  - a zenei stílusokhoz megfelelő billentés és hangszínek alkalmazása,
  - a formai tagolódás és a belső tartalom értése és éreztetése,
  - a hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés,
  - új stílus: az impresszionizmus előkészítése,
  - a polifon hallás állandó jellegű művelése.
- Hangszerkezelés, technika:
  - az előző években tanultak önálló és tudatos alkalmazása,
  - skálajáték (két kézzel, ellenmozgásban, négy oktávon keresztül),
  - dominánsseptim, szűkített septimakkord, futam, oktáv, tört oktáv (kézalkattól függően), tremolo,
  - pedál (a darab stílusához, karakteréhez igazodó, mind önállóbb használat),

Ajánlott tananyag

A szonatina mesterei I. (Csurka M. EMB)

A klasszika mesterei (Csurka M. EMB)

Bach és Händel könnyű zongoradarabjai (Hernádi)

J. S. Bach: Kis fűgák

Bartók: Gyermekeknek III-IV.

Bartók: Mikrokozmosz IV-V

Couperin: 12 zongoradarab

Czerny: Etűdök op. 821

Czerny- Bertini: Etűdök

Haydn: Szonáta 1/a, 1/b (Urtex)

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Mendelssohn: Gyermekdarabok

Mozart: 6 bécsi szonáta

Scarlatti: Szonáták

Schubert: Táncok (EMB)

Ránki Gy.: Két bors ökröcske (mese zenével)

Ravel: Lúdanyó meséi

Schubert: Originalkompositionen für Klavier 4 Händen I-II. (Peters)

Weiner: Lakodalmas

Követelmény

Az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező művek stílusos előadása.

Bach-vagy más barokk mű, klasszikus szonatina vagy szonáta, romantikus, XX. századi (kortárs és Bartók) mű.

A metrum, ritmus, valamint a tempótartás pontossága.

Az anyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű (J. S. Bach-mű),
- Egy szonatina vagy könnyű szonáta tétel,
- Egy romantikus mű,
- Egy XX. századi mű.

6. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek:
  - Az eddigi ismeretek összefoglalása,

- Új stílus: az impresszionizmus,
- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló önálló formai és harmóniai elemzés.
- Hangszerkezelés, technika
  - Skála, hármashangzat, futam felgyorsítása
  - Az eddig tanultak továbbfejlesztése fokozott igényességgel,
  - Zenei stílusjegyek alkalmazása.
- Legyen képes:
  - Hajlékony dallamformálásra,
  - Technikájának kiegyenlítetttségét ellenőrizni,
  - Hangok közötti kapcsolat megteremtésére, összefoglalására,
  - A zongoramű struktúrájának megértésére és kifejezésre juttatására,
  - Önálló tanulására.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: 18 kis prelúdium (Hernádi)

J. S. Bach: 15 kétszólamú invenció (Solymos, Urtext EMB)

Bartók: Gyermekeknek IV.

Bartók: Mikrokozmosz IV-VI.

Czerny- Bertini: Etűdök zongorára

Czerny: A kézügyesség iskolája I.

Hacsaturján: Gyermek album

Haydn: Sämtliche Klaviersonaten (Landon, WUE, EMB)

Könnyű variációk zongorára (Csurka M.)

Mozart: 6 bécsi szonatina

Majkapar: Variációk

Korai német zongoramuzsika (Könemann Music Budapest)

Debussy: Children's Corner (6056)

Introduction to Polyphonic Playing (A. Lakos)

First Concert Pieces I. G. Frescobaldi - C. Ph. E. Bach (A. Lakos)

Sonatinen I-II. (A. Kemenes)

Grieg: Lyrische Stücke (T. Zászkaliczky)

Chr. Bach: Duetti

Csajkovszkij-, Wagner-átiratok (Aszalós: A zongorázó gyermek III.)

Frank Martin: Drei leichte Klavierstücke (Universal 1988)

Mozart: Leichte Sonatinen für Klavier (Peters)

Követelmény

Kottahű zongorázásra való törekvés,

Eddig tanult stílusok önálló, igényes megszólaltatása. A tananyag körülbelül fele kotta nélkül játszandó.

A tanuló nyújtson átfogó képet az ismeretek és a hangszerkezelés fejezetében leírtak elsajátításáról.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű,
- Egy szonatina vagy szonáta tétel,
- Egy romantikus darab,
- Egy XX. századi vagy impresszionista mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszer alapvető sajátosságait
- a zongorairodalom legjelentősebb alkotóit és alkotásait,
- a kottában előforduló jeleket és zenei műszavakat, a hangszerre vonatkozó speciális utasításokra (pl. una corda),
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseit,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- természetes hangszerkezelésre és az ehhez szükséges gyakorlatok elvégzésére,
- egyenletes és helyes tempóban, pontos ritmusban zongorázni,
- tudatos, önálló gyakorlásra,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) használni,
- a játszandó zongoraművek értelmes tagolására,
- a zenei karakterek megvalósítására,
- a zongorapedálok használatára (elő-, után- és együttnyomás),
- életkorának és képességeinek megfelelően a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- az együttzenélésre (négykezes, zongorakíséret).

Rendelkezzék

- biztonságos kotta- és lapról olvasási készséggel,
- adottságainak megfelelő zenei memóriával,
- képességei alapján kiművelt zenei hallással.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a tanulandó zenemű formáját és vázlatos harmóniai szerkezetét,

Legyen képes

- a kottában előforduló jelek, zenei műszavak és a hangszerre vonatkozó speciális utasítások (pl. una corda, prol. ped.), értelmezésére és használatára
- a kortárs zenei notáció alapvető jelzéseinek használatára
- tudatos, önálló gyakorlásra
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékformákat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésfajtákat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,

Rendelkezzék

- biztos zenei memóriával és technikai tudással

Művészeti alapvizsga követelmények

➤ A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

➤ A vizsga tantárgya és időtartama

Zongora főtárgy - „A” tagozat minimum 10 perc

- „B” tagozat minimum 15 perc

➤ A vizsga tartalma

• „A” tagozat

A 4 stílusból választható 3 különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, lehet tánc, vagy többszólamú szerkesztést bemutató darab; Bach: 18 kis prelúdium (EMB1879) 13, 15, 18, Händel: Válogatott darabok (EMB 4250, EMB 6990, EMB 6991, EMB 4321, EMB 13165), Telemann: Kezdők zongoramuzsikája (EMB 13452) nehézségi szintjén.

- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, könnyebb variáció; Könnyű szonatinák (EMB 2719), 15 könnyű szonáta, Szonatina album (EMB 1280), Clementi: C Op. 36 (Ricordi) Nr. 3., Haydn: D Hob. XVI/4, (Universal) Beethoven: 6 könnyű variáció egy svájci népdalra, Csurka: Szonatina-gyűjtemény (EMB 14412) nehézségi szintjén.

- Romantikus mű; Schumann: Emlékezés (EMB 13543 kötetben), Színházi utóhangok, Csajkovszkij: Édes álmodozás (EMB 6715 kötetben), Pacsirtadal (EMB 6715 kötetben), Schubert: Táncok (EMB 13212), Keringők (EMB 7355) nehézségi szintjén.

- XX. századi mű; Bartók Béla: Mikrokozmosz III. 84 Multság, 90 Oroszos 91-92, Kromatikus invenció IV/97 Notturmo, Kodály: Gyermektáncok (Boosey & Hawkes) 5-10 nehézségi szintjén.

A három mű közül lehetőség szerint egy éneklő, egy pedig virtuóz jellegű legyen. A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

- „B” tagozat

Négy különböző stílusú darab:

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésben írt darab, vagy szvit-tétel; J.S. Bach: 18 kis prelúdium (EMB 1879) 9, 16, 17, Kétszólamú invenciók (EMB 6912) C, a, F nehézségi szintjén.

- Klasszikus szonatina vagy szonáta-tétel, variáció; 15 könnyű szonáta, Haydn: Szonáták A Hob. XVI/12, (Universal) E Hob. XVI/13, (EMB 3658 kötetben) D Hob. XVI/14, (Universal) Mozart: 6 bécsi szonatina (EMB 2395), Beethoven: Szonatinák (EMB 8648), Grazioli: G-dúr Szonáta nehézségi szintjén.

- Romantikus mű; Schumann: Fantáziatánc (Peters), Chopin: Keringők (EMB 6787) a, h, nehézségi szintjén.

- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 100 népdalféle, 109 Bali szigetén, Mikrokozmosz: V 128, Dobbantós tánc, Kurtág: Játékok (EMB 8377, EMB 8378, EMB 8379) nehézségi szintjén.

A vizsgaműsorban legyen egy éneklő és egy virtuóz jellegű darab. A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

- A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,

- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Zenei ismeretek, hangszerkezelés fejlesztése
  - A kifejezőmódok sokszínűségére való törekvés,
  - A barokk (német és francia) díszítések játéka,
  - A teraszos dinamika megoldása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Kis prelúdiumok és fűgák

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Mozart: Rondo D-dúr K. 485

Beethoven: Hat bagatell op. 126

Beethoven: Écossaises

Schubert: Ländler

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Schumann: Kinderszenen

Smetana: Zongoradarabok. 1

Csajkovszkij: Évszakok

Grieg: Norwegische Tänze

Debussy: Children's Corner

Dohnányi: Induló

Bartók: Gyermekeknek I-IV.

Bartók: Mikrokozmosz V-VI

Bartók: Szonatina

Bartók: Három rondó népi dallamokkal

Kodály: Hét zongoradarab

Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12

Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc

Huszár: Csillagszóró (Teőke M.: Tarka-barka gyűjtemény)

Bizet: Gyermekjátékok

Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)

Követelmény

Ismerje a főbb harmóniai elemeket.

A zongoraművek különböző karakterjegyeit, a hozzákapcsolódó hangszeres megoldásokkal.

A tananyag körülbelül egyharmadát kotta nélkül játszandó.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három különböző stílusú mű (barokk, klasszikus szonáta tétel, előadási darab)

8. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A barokk szvit ismerete,
  - A díszítések stílushű alkalmazása,
  - A klasszika zenei stílusjegyeinek ismerete
  - A polifon hallás fejlesztése,
- Hangszerkezelés, technika fejlesztése
  - Különböző legato billentésmódok alkalmazása,
  - A gyorsaság fejlesztése,
  - Egyenletes aprótechnika megvalósítása,
  - A szabad trilla játék kialakítása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvitek

Händel: Suiten (Peters)

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Cimarosa: Szonáták

Mozart: Rondo D-dúr K. 485

Beethoven: Hat bagatell op. 126

Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármay)

Schubert: Ländler-ek, écosse-ek, keringők, menüettek

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Schumann: Kinderszenen

Chopin: Keringők

Chopin: Mazurkák

Smetana: Zongoradarabok. 1

Csajkovszkij: Évszakok

Grieg: Norwegische Tänze

Debussy: 2 Arabesque (E-dúr, G-dúr)

Dohnányi: Induló

Bartók: Gyermekeknek I-IV.

Bartók: Mikrokozmosz V-VI

Kodály: Hét zongoradarab

Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc

Huszár: Csillagszóró (Teóke M.: Tarka-barka gyűjtemény)

Csajkovszkij: Diótörő: Babák tánca (Aszalós T.: A zongorázó gyermek III.)

Debussy: Kis szvit

Követelmény

A skála különböző billentésmódokban történő eljátszása.

Alkalmazása a zenei stílusokban.

Zenei karakterek megvalósítása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Három különböző stílusú mű (lehetőleg az egyik romantikus mű)

9. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A romantika zenei stílusjegyeinek ismerete,
  - A XX. századi notáció ismerete.
- Hangszerkezelés, technika
  - Stílusnak megfelelő zongorabillentés kialakítása, igényes pedál használata,
  - Dallam és kíséret érzékeny megvalósítása,
  - Legyen képes virtuózabb technikai megoldásokra.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

J. S. Bach: Háromszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvitek

Haydn: D-dúr és G-dúr zongoraverseny

Haydn: Szonáták

Beethoven: Szonáták

Schubert: Moments musicaux

Schumann: Kinderszenen op. 15

Chopin: Keringők

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Brahms: Keringők op. 39

Grieg-művek: Lírikus darabok

Rachmaninov: Két fantasztikus tánc

Mikrokozmosz V-VI.

Kodály: 7 zongoradarab

Lutostawski: Bukoliki

Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Liszt: Részlet Mozart: a Varázsfuvola című operából (Mező, EMB)

Lutostawsky: Album for the Young (Chester Music)

Követelmény

Helyes pedálozás.

A művek értelmes előadása.

A zeneműveknek megfelelő billentésmód kialakítása.

A helyes tempók alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy előadási darab

10. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Zenei ismeretek és hangszerkezelés fejlesztése
  - A trilla játék barokk zenében beosztott, a romantikus művekben ú. n. szabad trilla,
  - A romantikus szólamvezetés,
  - A barokk szvit tételek ismerete.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Háromszólamú invenciók

J. S. Bach: Francia szvitek

Beethoven: Szonáták

Schubert: Moments musicaux

Chopin: Mazurkák
Liszt: Consolations
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Brahms: Keringőköp. 39
Debussy: Preludes I-II.
Bartók: Mikrokozmosz V-VI.
Bartók: Kolindákl.
Kodály: 7 zongoradarab
Lutostawski: Bukoliki
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig
Liszt: Karácsonyfa (Kováts G., EMB)

Követelmény

Zenei karakterek hangszín és tempóbeli megvalósítása.
Érzékeny zenei kíséret kialakítása.
A különböző billentésmódok megfelelő alkalmazása.
Stílushű előadása a műnek.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy előadási darab

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

Ezek a tanulók nem zenei jellegű tanulmányaik mellett meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük.

7. évfolyam „B” tagozat

- Fejlesztési feladatok
  - Ismeretek
    - A barokk zene főbb stílusjegyeinek ismerete,
    - Tudja a művet tanári segédlettel, elemezni,
    - Ismerje fel a harmóniai összefüggéseket,
    - Zenei memória fejlesztése.
  - Hangszerkezelés, technika
    - Árnyalt frazeálásra és artikulációra való törekvés,

- Skálajáték különféle módozatai,
- A virtuóz technika alapozása.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók
Beethoven: Hat bagatell op. 126
Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármai)
Schubert: Ländler-ek, écosseise-ek, keringők, menüettek
Mendelssohn: Lieder ohne Worte
Schumann: Kinderszenen
Liszt: Etűdök (Zempléni)
Chopin: Keringők
Smetana Zongoradarabok. 1
Csajkovszkij: Évszakok
Debussy: Children's Corner
Dohnányi: Induló
Bartók: Mikrokozmosz V-VI
Bartók: Három rondó népi dallamokkal
Kodály: Hét zongoradarab
Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12
Debussy: Kis szvit
Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Fokozott önállóság a darabok tanulása során. Stílushű előadás a tempónak megfelelően.
Differenciált pedál használat.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd
- Egy barokk mű
- Egy szonáta tétel
- Egy szabadon választott mű

8. évfolyam „B” tagozat

- Fejlesztési feladatok
  - Ismeretek
    - A különböző tanult zenei stílusok alapvető jegyeinek ismerete,

- A XX. századi zene jellegzetes notációjának ismerete,
- Zenei memória fejlesztése.
- Hangszerkezelés fejlesztése
  - A „szép” halk játék technikai megoldása,
  - A dallam és kíséret érzékeny megoldása,
  - Technika fejlesztése skálák és etűdök alapján.

Ajánlott tananyag

J. S. Bach: Kétszólamú invenciók

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Beethoven: Hat bagatell op. 126

Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármai)

Schubert: Ländler-ek, écosse-ek, keringők, menüettek

Mendelssohn: Lieder ohne Worte

Schumann: Kinderszenen

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Chopin: Keringők

Smetana Zongoradarabok. 1

Csajkovszkij: Évszakok

Debussy: Children's Corner

Dohnányi: Induló

Bartók: Mikrokozmosz V-VI

Bartók: Három rondó népi dallamokkal

Kodály: Hét zongoradarab

Prokofjev: 10 zongoradarab op. 12

Debussy: Kis szvit

Követelmény

Különböző díszítések stílushű alkalmazása.

Az Alberti basszus könnyed és biztonságos játéka.

A polifon hallás érzékenysége.

A zongora hang igényes megszólalására való törekvés.

A kontrollált gyakorlás igénye.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,

- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

9. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek és hangszerkezelés, technika
  - Skálajáték, futamok, akkordtechnika fejlesztése,
  - Koncentrált gyakorlás megvalósítása,
  - Alkatnak megfelelően önálló ujjrendek kialakítása.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Háronszólamú Invenciók

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Beethoven: Szonáta

Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármai)

Schubert: Impromptus

Schumann: Kinderszenen

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Chopin: Keringők

Chopin: Mazurkák 1

Dohnányi: Induló

Bartók: Mikrokozmosz -V-VI

Bartók: Tizennégy bagatell

Bartók: Három csíkmegyei népdal

Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc

Grieg: Peer Gynt szvit

Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Árnyaltabb hangszínek megoldása, differenciált kíséret alkalmazása.

Tudatos, és érzékeny pedál használata.

Biztonságos technikai tudás.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,

- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

10. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek, hangszerkezelés, technika
  - A modális hangsorok, zenei műformák ismerete,
  - A különböző zenei stílushoz illő hangzásbeli, billentésbeli megoldások,
  - Virtuóz technikai fejlesztés.

Ajánlott tananyag

Scarlatti: Szonáták I-IV. (EMB, Balla)

J. S. Bach: Háromszólamú Invenciók

J. S. Bach: Francia szvit

Haydn: Szonáták (Urtex, Peters)

Mozart: Szonáták

Beethoven: Szonáta

Weber: Leichte Meisterwerke für Klavier (Héra - Sármai)

Schubert: Impromptus

Schumann: Kinderszenen

Liszt: Etűdök (Zempléni)

Chopin: Keringők

Chopin: Mazurkák

Dohnányi: Induló

Bartók: Mikrokozmosz - V-VI

Bartók: Tizenégy bagatell

Bartók: Három csíkmegyei népdal

Sosztakovics: 3 fantasztikus tánc

Grieg: Peer Gynt szvit

Kurtág-átiratok Machaut-tól J. S. Bach-ig

Követelmény

Képes legyen a tanuló tehetségéhez mérten a mű tudatos interpretációjára.

Legyen állóképessége és biztonságos technikai tudása a tanulónak a nagyobb zenei művek előadásához.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy etűd,
- Egy barokk mű,
- Egy szonáta tétel,
- Egy szabadon választott mű.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszerre múltját, irodalmát és a jelentősebb külföldi és hazai előadóművészeket (pl. Sz. Richter, Rubinstein, Fischer Annie, Cziffra György...),
- a kottában előforduló jelek és zenei műszavak pontos jelentését, különös tekintettel a zongorára vonatkozó speciális utasításokra.

Legyen képes

- technikai és zenei szempontból tudatos, önálló munkára,
- a zongorajáték során előforduló különböző játékmódokat, játékmódokat (skála, hármashangzat, futam, kettősfogás, tremolo, trilla, díszítés), billentésmódokat (legato, staccato, tenuto, leggiero, portato, non legato) a zenei anyaghoz alkalmazni,
- saját kézzel készített megfelelő ujjrendek készítésére,
- a zongorapedálok tudatos használatára,
- a zongoraművek formálására és kifejező előadására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- a zongorázandó anyag kottahű, stílusos, dinamikailag változatos és kifejező előadására,
- skálákat, gyakorlatokat minden hangnemben játszani,
- a különböző játékmódokat, játékmódokat a zenei anyagnak megfelelően alkalmazni,
- a zenei karakterek és a hozzájuk kapcsolódó billentésmódok megjelenítésére,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre,
- a zongorapedálok tudatos és változatos használatára.

Rendelkezzék

- megfelelő hangszeres ügyességgel, virtuozitással,
- biztos memóriával, koncentrálóképeséggel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A „B” tagozatos tanuló rendelkezék olyan szintű zongoratudással, hogy zenei képességei alapján

- adott esetben - legyen alkalmas szakirányú tanulmányok elkezdésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

➤ **Művészeti záróvizsga részei**

A vizsga gyakorlati részből áll

➤ **A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama**

Zongora főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

➤ **A vizsga tartalma**

• **„A” tagozat**

A négy stílusból választható három különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Barokk mű, többszólamú szerkesztésű darab vagy szvit-tétel, vagy könnyebb barokk variáció; Händel: Könnyű zongoradarabok Chaconne (EMB 6991 kötetben), Scarlatti: Szonáta C K.513 h K. 377, (EMB 7817 kötetben) nehézségi szintjén.

- Klasszikus szonáta-tétel; Beethoven: Szonáta G Op. 49 (EMB 8152) no 2 I tétel, Beethoven: Szonáta G. Op. 79. (Schott); rondók, variációk, bagatellek Beethoven: Bagatelle C Op. 33 (Peters) nehézségi szintjén.

- Romantikus mű; Schumann: Kinderszenen (EMB 7146), Mendelssohn: Dalok szöveg nélkül (EMB 7354) 14., 19, Chopin: Mazurka g Op. 67 no. 2 (EMB 6877 kötetben, PWM kötetben) nehézségi szintjén.

- XX. századi mű; Bartók: Mikrokozmosz IV. 102 Felhangok, V.130 Falusi tréfa nehézségi szintjén. A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

• **„B” tagozat**

Négy különböző stílusú darab, amiből lehet egy kamaramű.

- Egy barokk mű; többszólamú szerkesztésben írt darab vagy szvit-tétel; J. S. Bach: h-moll háromszólamú invenció (EMB 6913), Scarlatti: A-dúr szonáta K.453. nehézségi szintjén.

- Egy klasszikus szonáta-tétel; Haydn: Szonáta D Hob. XVI/19 (Peters), Mozart: C-dúr szonáta KV. 309 (EMB 3996 kötetben, EMB 3997 kötetben, Peters kötetben) nehézségi szintjén.

- Romantikus mű; Liszt-Zempléni: Etűd (EMB 766) 2 a, Liszt: Consolation (EMB 12697) Desz nehézségi szintjén.

- XX. századi mű; Bartók: Szonatina (EMB 117), Mikrokozmosz VI (EMB 130) Hat tánc bolgár ritmusban, Debussy: Arabesque (EMB 6029) E nehézségi szintjén.

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

- A vizsga értékelése
- megfelelés az előírt követelményeknek,
  - technikai felkészültség,
  - helyes test- és kéztartás,
  - hangminőség, billentés,
  - pedálhasználat,
  - hangszerkezelés,
  - artikulációk és díszítések alkalmazása,
  - helyes ritmus és tempó,
  - előadásmód,
  - a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
  - memória,
  - állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Jó minőségű zongora vagy pianínó.
- 2 darab változtatható magasságú zongoraszék, 2 darab különböző magasságú zsámoly.
- Metronóm.

ORGONA

Az orgonatanulmányok megkezdése előtt legalább 4 év előzetes zongoratanulmány elvégzése javasolt.

Az orgonatanítás célja, feladatai

A tanuló a zenei anyagot életkora, évfolyama és egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

E cél elérése érdekében szükséges

- a kottaolvasás és a lapról játék fejlesztése,
- a két kéz önállóságának fejlesztése, amely biztosítja a jobb és bal kéz összjátékának, s ez az alapja a manuál–pedál összjátéknak is,
- a polifon (barokk) zenében a tiszta szólamvezetés, a logikus frazeálás és artikulálás, az agogika és a díszítések alkalmazása,
- a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságainak megérzése és megvalósítása,
- a redőny stílusos használatának elsajátítása,
- a tanuló saját alkatának is megfelelő logikus ujj- és lábrend készítésének elsajátítása.

A tanár ismertesse a tanulókkal

- az orgona történetét, a más hangszercsaládokkal meglévő rokon vonásokat,
- a hangszer felépítését és működési elvét (a különböző építéstechnikákra tekintettel),
- az orgona akusztikai sajátosságait, az alapvető regisztereket,
- az orgonairodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit.

Alakítson ki

- könnyed hangszerkezelést,
- helyes test–, kar–, kéz– és lábtartást,
- sokszínű, kidolgozott játékmód–kultúrát,
- laza, egyenletes ujj– és kartechnikát,
- könnyed manuálváltást, a különböző manuálok egy időben történő használatának természetességét,
- a különböző testrészek összehangolt munkáját.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- dúr és moll skálákat külön kézzel, két kézzel, valamint pedálon, párhuzamosan és ellenmozgásban, különböző tempókban és billentésmódokkal, oktáv, terc, szext és decima távolságokban,
- hármás– és négyes hangzatokat akkordfogásban, különböző felbontásokban, futamokban a skálákhoz hasonló módokon,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat,
- technikai gyakorlatokat, etűdöket.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Fejlessze a tanuló

- zenei hallását, a tiszta intonációt, a melodikus, polifon és funkciós hallást,
- metrum– és ritmusérzékét, az egyenletes tempótartást,
- hangszerkezelését, technikáját, a kezek és lábak függetlenségét az ügyesítők, az ujjgyakorlatok, etűdök, skálák alkalmazásával,
- muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.

Az orgonát tanuló növendékek előképzettsége, életkora és zenei érettsége eltérő, ezért a javasolt zenei anyag csupán a haladás kívánatos szintjét jelöli, csak útmutatást kíván nyújtani a felhasználható művek nehézségi fokáról.

Előképző évfolyam

1. évfolyam

➤ Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Ismerje meg a növendék

- a pedáljáték alapjait,
- az orgona–manuáljáték alapjait, módjait,
- a hangszer működésének alapelvét,
- a lábszámozást és a legfontosabb regiszterneveket, hangszíneket.

Hangszerjáték fejlesztése

Sajátítsa el a növendék

- a pedáljátékot szabályszerűen: billentés lábheggyel és sarokkal, bokacsukló–gyakorlatok; két, majd három szomszédos hang játszása egy lábbal, kétféle kiinduló helyzetből; két szomszédos billentyű és
- a különféle hangközök legato játszása váltott lábbal,
- a manuáljáték orgona–módozatait: legato, tenuto, staccato; néma ujjváltás egy, majd több szólamban,
- a hüvelykujj használatát az orgonajátékban,
- a manuál–pedál összjáték alpmódozatait: jobb kéz és pedál, bal kéz és pedál gyakorlatok; könnyebb két kéz és pedál összjáték–gyakorlatok (orgonaiskolák, egyházi népénekek).

Követelmény

Egyszerűbb manualiter darabok.

Biztonságos pedáljáték (pedálgyakorlatok, pedálskálák).

Két manuál és pedál összjáték–gyakorlat, vagy korálelőjátékok, esetleg egyházi népénekek pedállal.

A tanult műveket kottahűen, metrum– és ritmushűen, a megismert technikák alkalmazásával kell eljátszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 manualiter mű,
- 2 pedálgyakorlat, 3 pedálskála,
- 1 trió–gyakorlat (esetleg korálelőjáték),

– 1 pleno korárelőjáték, vagy prelúdium, vagy egyházi népének.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangszerkezelés fejlesztése

– Elhelyezkedés a padon.

– A helyes testtartás és ülés mód.

Pedál

– Billentésnemek: lábhegy és sarok.

– Két, majd három szomszédos hang legato játszása egy lábbal, kétféle kiinduló helyzetből az összes fekvésben (átlendülés lábhegyen és sarkon).

– Bokacsukló–gyakorlatok.

– Két szomszédos billentyű játszása váltott lábbal („vendég láb”).

– A különféle hangközök játszása két lábbal, felbontva és együtt is.

– Lábhegy–glissandók.

– Pedálskála C–dúrban egy lábbal (átlendülés).

– Pedálskálák–dúr és–moll hangnemekben két lábbal a Zalánffy orgonaiskola lábrendje szerint.

– Kromatikus skála, néma pedálváltások.

Manuáljáték

– A zongora és orgona manuáljátéka közötti különbség.

– A főbb billentésnemek: legato, tenuto, staccato.

– A néma ujjváltási készség fejlesztése.

– A hüvelykujj használata.

– Előtanulmányok a polifon játékhoz.

– Szünet előtti hangok játszása.

– Kétféle artikuláció egy kézben (Zalánffy I. kötet).

Összjáték

– Jobb kéz és pedál, bal kéz és pedál, két kéz és pedál.

– A bal kéz függetlenítése a pedáltól.

– Játék két manuálon, ugyanazon fekvésben.

– A trió–játék alapjai.

Követelmények

Az orgona felépítésének vázlatos ismerete: sípok, levegőellátás, a játszóasztal és berendezései.

A legfontosabb regiszternevek, lábszámolás.

A manuál és a pedál összjátékának megvalósítása egyszerűbb művekben.

Kisebb művek eljátszása tisztán, kottahűen, a metrum és ritmus követelményeit szem előtt tartva, a zenei tartalom kifejezésével.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 régi mester műve,
- 1 barokk mű (J.S.Bach)

2. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Ismerje meg a növendék

- a különféle stílusokat, a köztük lévő különbséget, a hozzájuk tartozó játékformákat,
- a leggyakrabban előforduló díszítéseket,
- a regisztrálás alapszabályait.

Sajátítsa el

- a hangszer alapvető kezelését,
- a művek stílusos, folyamatos és igényes előadását,
- a barokk zene artikulációjának értelmes megvalósítását,
- könnyebb művek ujj- és lábrendjének önálló elkészítését.

Követelmény

a különféle stílusok, a hozzájuk tartozó játékformák ismerete

a regisztrálás alapjainak önálló alkalmazása

alapvető ujj-és lábrendek készítése

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Két, az évfolyam zenei és technikai követelményeit kifejező, különböző karakterű mű:

- 1 Bach–prelúdium, vagy trió–jellegű korárelőjáték (szonáta–tétel)
- 1 romantikus vagy újabb mű.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A manuál és pedál összjáték fejlesztése.

- A négyszólamú manuálgjáték fejlesztése, a nagyobb művek előadásához szükséges technikai készségek megalapozása.

Követelmények

Tudjon a növendék különböző karakterű, műveket megformálni és egyéni adottságainak megfelelően, művészi módon előadni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 Bach prelúdium és fuga (fantázia és fuga),
- 1 romantikus, vagy XX. századi mű,

4. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok:

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A manuál és pedál összjáték biztonságának erősítése.
- A koncentráció és állóképesség fejlesztése nagyobb művek tanulásához. A virtuóz játéktechnika alapozása válogatott gyakorlatokkal (orgonaiskolákból).

Követelmények:

Legyen képes a növendék

- nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek stílusos, pontos és kifejező előadására,
- a játék folyamata alatt önmagát kontrollálni,
- egy kb. 15 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani és megformálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 J.S, Bach előtti mű,
- 1 J.S.Bach–mű,
- 1 romantikus, vagy XX. századi mű.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra azokat a növendékeket irányítjuk, akik kimagasló képességűek, zenei pályára készülnek és meg tudnak felelni a zeneileg, technikailag és mennyiségileg magasabb elvárásoknak.

2. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Ismerje meg a növendék

- a stílusok közötti különbségeket, a hozzájuk tartozó játékmódokat,
- a barokk zenében leggyakrabban előforduló díszítéseket,
- a regisztrálás alapszabályait.

Legyen képes

- természetes hangszerkezelésre,
- a tanult művek stílusos, igényes, folyamatos előadására,
- értelmes artikuláció megvalósítására a barokk zenében,
- önálló, saját alkatának megfelelő ujj- és lábrend készítésére.

Követelmény

a különféle stílusok, a hozzájuk tartozó játékmódok ismerete.

a regisztrálás alapjainak önálló alkalmazása.

Alkatának megfelelő ujj- és lábrendek készítése.

Természetes, folyamatos játékmód.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 Bach-prelúdium és fuga (toccata, fantázia),
- 1 romantikus, vagy XX. századi mű.

3. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A manuál és pedál összjáték fejlesztése.
- A négyszólamú manuáljáték fejlesztése, a nagyobb művek előadásához szükséges technikai készségek megalapozása.
- Virtuózabb pedáljáték kialakítása

Követelmények

Tudjon a növendék különböző karakterű, nagyobb lélegzetű műveket megformálni és egyéni adottságainak megfelelően művészi módon előadni.

Ennek érdekében a tananyagon keresztül fejlődjön a növendék manuál és pedál összjátéka, négyszólamú manuáljátéka, és alapozza meg a nagyobb művek előadásához szükséges technikai készségeket.

Legyen képes a virtuózabb pedáljáték alkalmazására, valamint a manuál és pedál összjátékára magasabb szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 Bach–prelúdium és fúga (toccata, fantázia),
- 1 triószonáta–tétel vagy triós korálelőjáték,
- 1 romantikus mű,
- 1 XX. századi mű.

4. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Legyen jártas a növendék a barokk zene hangzás– és formavilágában, tudatosan alkalmazza az ennek megfelelő zenei–technikai elemeket (artikuláció, díszítések, regisztrálás).
- Ismerje hangszerre repertoárját és fontosabb zeneszerzőit.
- Tudjon önállóan regisztrálni.

Követelmények

Legyen képes a növendék

nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek stílusos, pontos és kifejező előadására, a játék folyamata alatt önmagát kontrollálni, egy kb. 30 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani és megformálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 Bach–prelúdium és fúga (toccata, fantázia),
- 1 triószonáta–tétel vagy triós korálelőjáték,
- 1 romantikus mű,
- 1 XX. századi mű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- hangszerre múltját, történetét,
- a különböző zenei stílusok jellemző vonásait,
- a díszítések különböző fajtáit,
- a regisztrálás alapvető szabályait,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- az adott mű helyes metrikai és ritmikai megoldására,
- a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések alkalmazására,
- könnyebb művek lapról olvasására.

Rendelkezzék

- a művek megvalósítását lehetővé tevő technikával,
- koncentrációképeséssel,
- megfelelő gyakorlási módszerrel.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes:

- nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek stílusos, pontos és kifejező előadására,
- a játék folyamata alatt önmagát kontrollálni,

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama Orgona főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy triós tétel vagy korálelőjáték (egy Bach triós–korál (EMB 12935), illetve Telemann (Peters)vagy Homilius (Breitkopf) triós szerkezetű darabjainak nehézségi szintjén).
- Egy romantikus mű (Liszt: Gyászóda (Universal), Choral (EMB 14202), Franck: Pastorale, Reger: korálelőjátékok, d–moll toccata nehézségi szintjén).
- XX. századi, illetve kortárs szerzők művei (Kodály: Csendes mise (Boosey & Hawkes), Antalffy: Madonna (EMB 13122), Pikéthy: G–dúr toccata,

Hidas: Fantázia (EMB 12588), Koloss: Réflexions, II. partita nehézségi szintjén). A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A „B” tagozat

- Egy nagyobb lélegzetű Bach–mű (g–moll fantázia és fuga BWV 542 (EMB 12929 kötetben), Concertók BWV 592–596 (EMB 12936) nehézségi szintjén).
- Egy triószonáta–tétel (lehetőleg gyors tétel) Bach 6 triószonátájából BWV 525–530 (EMB 12935).

– Egy romantikus mű (Mendelssohn: d–moll prelúdium és fuga (Peters), D–dúr szonáta (Peters), Franck: a–moll Choral (Peters), h–moll Choral (Peters), Final (Peters), Liszt: B–A–C–H prelúdium és fuga (EMB 2915 kötetben) nehézségi szintjén).

– Egy XX. századi vagy egy kortárs kompozíció (Vierne szimfónia–tételek, Messiaen: Nativité – részletek (Leduc), Antalffy: Változatok néger spirituálékra (EMB 13122 kötetben), Gárdonyi Zsolt: Grand Chsur). A vizsganyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test– és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

5. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az állóképesség fokozása
- Az összjáték további fejlesztése nagyobb szabású művek technikai problémáinak megoldásához.

Követelmények

A folyamatos, hibátlan játék biztosítása

Az orgona játszóapparátusának önálló és biztos használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Két különböző karakterű mű az év anyagából

6. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Tudjon a növendék nagyobb lélegzetű, különböző karakterű műveket kulturáltan, élményszerűen megformálni.

Követelmény:

Legyen képes a virtuózabb pedáljáték alkalmazására, valamint a manuál és pedál összjátékára magasabb szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Két különböző karakterű mű az év anyagából

7. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok:

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A virtuóz manuál–pedál összjáték fejlesztése a nagyobb és bonyolultabb művek előadásához.
– A művek manuális részének plasztikusabbá tétele zongorán történő gyakorlással.

Követelmény:

A növendék egyen képes nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek pontos, stílusos és kifejező előadására, Tudja önmagát a játék folyamán kontrollálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző karakterű mű az év anyagából

8. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok:

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A polifon (barokk) zenében a tiszta szólamvezetés, a logikus frazeálás és artikulálás, az ago
– A romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságainak megérzése és megvalósítása,
– Repertoár ismerete
– Állóképesség megszerzése

Követelmény:

Ismerje a növendék hangszere repertoárját, fontosabb zeneszerzőit.

Legyen jártas a barokk zene hangzás– és formavilágában, tudja alkalmazni az ennek megfelelő zenei–technikai elemeket (artikuláció, díszítések, regisztrálás).

Tudjon egy kb. 35–40 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Három különböző karakterű mű

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

5. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Fejlessze muzikalitását a hajlékony dallamformálással, a dallam és kíséret viszonyának igényes kimunkálásával.
- Az állóképesség fokozása és az összjáték további fejlesztése nagyobb szabású művek technikai problémáinak megoldásához.

Követelmények

A folyamatos, hibátlan játék biztosítása (először a tanulandó művek nehéz részei kerüljenek technikai kidolgozásra).

Az orgona játszóapparátusának önálló és biztos használata.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Három különböző karakterű mű az év anyagából

6. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Tudjon a növendék nagyobb lélegzetű, különböző karakterű műveket kulturáltan, élményszerűen megformálni.

Harmonizálási és improvizációs készség fejlesztése

Követelmény:

Legyen képes a virtuózabb pedáljáték alkalmazására, valamint a manuál és pedál összjátékára magasabb szinten.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Három különböző karakterű mű az év anyagából

7. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok:

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

A virtuóz manuál–pedál összjáték fejlesztése a nagyobb és bonyolultabb művek előadásához.

A művek manuális részének plasztikusabbá tétele zongorán történő gyakorlással.

Követelmény:

A növendék egyen képes nagyobb lélegzetű, virtuózabb művek pontos, stílusos és kifejező előadására, tudja önmagát a játék folyamán kontrollálni. Képes egyen önálló harmonizálásra

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy különböző karakterű mű az év anyagából

8. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok:

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Repertoár bővítése

– Állóképesség fejlesztése

– Improvizációs készség erősítése

– Díszítések pontos alkalmazása

Követelmény

Ismerje a növendék hangszere repertoárját, fontosabb zeneszerzőit.

Legyen jártas a barokk zene hangzás– és formavilágában, tudja alkalmazni az ennek megfelelő zenei–technikai elemeket (artikuláció, díszítések, regisztrálás).

Tudjon egy kb. 35–40 perces műsort folyamatosan, koncentráltan eljátszani.

Legyen képes harmonizálási és improvizációs feladatokra

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Négy különböző karakterű mű az év anyagából

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje hangszere irodalmát, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

– a különböző korok műveit biztos technikával, stílushűen megszólaltatni és zenei élményt nyújtani,

– a romantikus stílus értelmi és kifejezésbeli sajátosságait megérezni és megvalósítani,

– a művek karakterének megfelelően regisztrálni, valamint a saját alkatának megfelelő ujj– és lábrendeket önállóan készíteni,

– új műveket önállóan megtanulni, repertoárját bővíteni.

Rendelkezzék

– a művek művészi előadásához szükséges képzelőerővel, előadói és formálókészséggel,

– fejlett hallási kontrollal,

– a hangszeréhez kapcsolódó stílus– és anyagismerettel, megfelelő repertoárral.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a díszítések különböző fajtáit, és azok kivitelezésének eltérő nemzeti hagyományait,
- a regisztrálás részletes szabályait.

Legyen képes

- az adott mű helyes metrikai, ritmikai és regisztrálási megoldására,
- a barokk zenében tiszta szólamvezetésre, értelmes frazeálásra és artikulációra, a díszítések precíz alkalmazására. Rendelkezzék
- a nehezebb művek megvalósítását lehetővé tevő technikával,
- koncentrációképesseggel,
- jó lapról olvasási készséggel,
- harmonizálási és improvizációs készséggel

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Orgona főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Három különböző karakterű darab (ebből egy triós tétel) előadása a következőkből:

– Egy közepes nehézségű barokk prelúdium és fúga, concerto vagy variációsorozat (Buxtehude: fisz–moll Praeludium (Breitkopf), korálfantáziák

(Breitkopf), vagy partita (Breitkopf), Lübeck: E–dúr prelúdium és fúga (Peters), Böhm: d–moll prelúdium és fúga (Breitkopf), Bruhns: (nagy) e–moll

Praeludium (Peters), Bach: a–moll prelúdium és fúga BWV 543 (EMB 12928 kötetben), f–moll prelúdium és fúga BWV 534 (EMB 12928 kötetben), concertók BWV 592–596 (EMB 12936), f–moll

partita BWV 766 (EMB 12931 kötetben), Walther: h–moll concerto (Breitkopf), Partita „Jesu meine Freudé” (Breitkopf) nehézségi szintjén).

– Egy triós tétel (Bach 6 triószonátájából BWV 525–530 (EMB 12935) lehetőleg gyors tétel), vagy triós korálelőjáték (nehézségi szint: Bach: Allein

Gott in der Höh sei Ehr BWV 664 (EMB 12932 kötetben), Krebs–triók, Homilius: Christ lag in Todesbanden triós korál nehézségi szintjén).

– Egy romantikus vagy XX. századi kompozíció (Liszt: Orpheus (Leduc), Evocation, Schumann: B–A–C–H–fűgák (Peters), Mendelssohn: A–dúr szonáta (Peters), c–moll szonáta (Peters), Franck: a–moll Choral (Peters), Vienne fantázia–darabok, szimfóniatételek, Messiaen: Le banquet céleste (Leduc), Lisznyai: Szent István fantázia nehézségi szintjén). A vizsganyagot nem kell kotta nélkül játszani.

„B” tagozat

A vizsgán a tanulónak négy különböző karakterű előadási darabot kell játszani:

- Egy nagyobb lélegzetű Bach–mű (g–moll fantázia és fűga BWV 542 (EMB 12929 kötetben), Concertók BWV 592–596 (EMB 12936) nehézségi szintjén).
- Egy triószonáta–tétel (lehetőleg gyors tétel) Bach 6 triószonátájából BWV 525–530 (EMB 12935).
- Egy romantikus mű (Mendelssohn: d–moll prelúdium és fűga (Peters), D–dúr szonáta (Peters), Franck: h–moll Choral (Peters), E–dúr Choral (Peters), Final (Peters), Liszt: B–A–C–H prelúdium és fűga (EMB 2915 kötetben) nehézségi szintjén).
- Egy XX. századi vagy egy kortárs kompozíció (Vienne szimfónia–tételek, Messiaen: Nativité – részletek (Leduc), Antalffy: Változatok néger spirituálékra (EMB 13122 kötetben), Gárdonyi Zsolt: Grand Chsur). A vizsganyagot nem kell kotta nélkül játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test– és kéztartás,
- hangminőség, billentés,
- pedálhasználat,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök
Orgona és jó minőségű zongora vagy pianínó.

Az orgona jó minőségű, szabványos méretű játszóasztallal rendelkező, legalább 18–20 regiszteres, mechanikus traktúrájú legyen, 2–3 manuállal és pedállal.

VONÓS TANSZAK

HEGEDŰ

A hangszerjátéknál a zenei elképzelés és az azt megvalósító technika elválaszthatatlanok. Különösen áll ez a tanulás kezdeti éveire, amikor a zenei appercepció és a hangszeres mozgásérzetek még fejletlenek, s a növendék valóban csak azt tudja helyesen megszólaltatni hangszerén, amiről intenzív hallási élménye van.

A hegedűtanítás feladatai:

Ismertesse meg a tanulókkal

- hangszer lehetőségeit, irodalmát, történetét,
- a hegedű akusztikai sajátosságait,
- a hangszer hangolását,
- a hangszer és a vonó felépítését, részeit,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangképzés főbb fizikai törvényszerűségeit,
- a különböző ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez tartozó vonókezelést,
- a hegedűirodalom legkiemelkedőbb alkotó- és előadóművészeit,
- a vonós hangszer család többi tagját.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő vonóvezetést, balkéz-technikát,
- helyes, test-, hangszer- és kéztartást és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező hegedűhangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- laza, egyenletes ujj- és kartechnikát,
- a kezek pontosan összehangolt mozgását.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- hangsorokat és hangzatokat különböző vonásnemekkel valamennyi húron és fekvésben,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujj- és vonógyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a különböző vonásnemek elsajátítására,
- a pizzicato-technikára, a pergő-technikára,
- az üveghangok megszólaltatására,
- a megfelelő ujjrendek készítésére és a fekvések alkalmazására,
- a hangköz és akkordjáték sajátosságaira,

- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangolási és a legalapvetőbb hangszer–karbantartási feladatokra

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A foglalkozások anyaga: gyermekdalok, versek, mondókák; a hangszeres játékot előkészítő mozgásgyakorlatok.

Készségfejlesztés

A hangszerjátékra való felkészítés fázisai, valamint a hangszerre irányuló mozgások gyakorlása

- a helyes testtartás kialakítása, tájékozódás a test és végtagok térbeli helyzetéről;
- a helyes légzés felismerése, illetve alkalmazása
- a kar és kéz alapmozgásainak kialakítása, függetlenítése;
- a hangszertartással kapcsolatos érzetek megfigyelése, gyakorlása.

Hangszer nélkül

- emelés – ejtés (fej, kar, kéz, ujjak);
- közelítés – távolítás;
- súlyérzet;
- rotálás, tengelyfogás érzete;
- a hegedű „fészek” megismerése.

A hegedűtartás, vonótartás kialakítása:

- a hangszer pengetéssel való megszólaltatása;
- a vonóval való megszólaltatás elemi formái;
- a billentés, húrváltás, fekvésváltás játékos megalapozása.

Követelmény

A hangszerre irányuló mozgások természetes és jó irányú mozgása

A növendékek figyelme irányuljon a hangszer szép hangon való megszólaltatására, és a tiszta intonációra való törekvésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egyéni fejlődéstől függően értékelhető keresztmetszet a hangszerkezelés alapelemeiről.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Kottaolvasási ismeretek fejlesztése
- Egész, fél, negyed, nyolcad, és szünetei ismerete

- Módosítójelek
- Dallamsorok felismerése

Hangszerkezelés fejlesztése, készségfejlesztés

- Helyes testhelyzet, hegedűtartás kialakítása
- Billentő mozgás fejlesztése
- A két kéz helyezkedő műveleteinek fejlesztése
- Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakítására
- Vonókezelési feladatok, vonóbeosztások tudatosítása

Követelmény

Tudja a növendék önállóan elhelyezni a hangszerét és vonóját

Törekedjen a tiszta intonációra

Tudjon kottát olvasni az egyszerűbb gyakorlatoknál

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Keresztmetszet az év során tanult hangszerkezelési és zenei anyagról, egyéni fejlődéstől függően

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A helyes testhelyzet és a hegedűtartás kialakítása.
- A bal kar és bal kéz helyezkedő műveletei (súlyérzet, hűrváltó és fekvésváltó mozgások, alkarrotáció).
- A billentő mozgások kialakítása. Tenyérérzet.
- Intonáció a tanult hangkészletben

A helyes vonótartás (húron és húr fölött), a vonóvezetés érzetének kialakítása. Húrsík-érzet, – vonóvezetés üres húrokon és húrpárokon. Hűrváltás külön vonóval és kötve.

- Vonókezelési feladatok: játék egész vonóval. A legato és détaché játékmód kialakítása.

Vonóbeosztási formák a különböző ritmusképletek megszólaltatásakor.

- A szép hang iránti igény felkeltése – már a pengetés és az első vonóhúzási feladatok során.
- Hangsorok egyszerű vonásnemekkel.

Zenei ismeretek

- Kottaolvasás a tananyag hangkészletén belül.
- Metrum, mérőütés, tempó.
- Ütem: 2/4, 4/4, 3/4.
- Hangjegyértékek: az egész, fél, negyed, nyolcad és szüneteik.
- Nyújtópont a fél és a negyed érték mellett.
- Módosítójelek, előjegyzés.
- Hangközök: szekundok, tercek, tiszta kvart, kvint, oktáv ismerete.
- A hármashangzat fogalma.
- Dallamsorok formai tagolódása. Zenei összefüggések.
- Memóriafejlesztés.

Követelmény

Sajátítsa el a természetes mozgásműveleteket, ha kell, a tanár segítségével korrigáljon.
Alakuljon ki a tanuló játékkészsége az évfolyamban megjelölt hangkészleten belül egyszerű ritmusok alkalmazásával, mérsékelt tempóban.
Olvasson folyamatosan abszolút hangnevekkel, törekedjen a tiszta intonációra.
A zeneművek nehézségi szintje pl. Haydn: Dalocska, Lully: Dal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 különböző jellegű tanulmány a Hegedűiskolából és
- 2 zongorakíséretes darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

A hegedűtartás és vonótartás fejlesztése.

Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére:

- ejtő – emelő billentés;
- a húrváltó-készség fejlesztése;
- az ujjak nyújtása, csúsztatása;
- a kettősfogások egyszerű formái (terc, szext);
- a fekvésjáték és a vibrato előkészítése;
- vonókezelési feladatok:
  - a détaché játékmód fejlesztése különböző vonórészekben,
  - legato (2, 4, 8 hang kötésével is), portato, a martelé játékmód előkészítése nyugodt tempóban, éneklő jelleggel; barokk „non legato”. A magyar népdalok játékaival kapcsolatos nehezebb vonóbeosztási formák, nagy és kis „nyújtott” és „éles” ritmus, legato.

Zenei ismeretek

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- A tempó- és dinamikai jelzések ismerete.
- Egyszerű és változó ütemek.
- Hangjegyértékek: nyolcad, triola, tizenhatod
- Hangközök: szekund, terc, kvint.

Követelmény

Alakuljon ki a tanuló játékkészsége a 4#, 4b előjegyzésű skálák hangkészletén belül.
Ismerje az új ritmusokat.
Legyen képes a détachét, legatót (2, 4, 8 hang kötését) a tanult hangkészleten belül alkalmazni.
Ismerje a dinamikára és a tempóra vonatkozó zenei kifejezéseket.
A zeneművek nehézségi szintje pl. Bartók: Betyárnóta, Rameau: Rigaudon, Schubert: Német tánc.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 etűd
- 2 zongorakíséretes darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére és a helyezkedő–készség fejlesztésére az I. fekvésben
- Játékkészség a II. és III. fekvésben (a közvetítőhang szerepe).
- Kettősfogás–játék: tercek, szextek.
- Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon.
- Nagy és kis détaché.
- Martelé a vonó különböző részein.
- A legato fejlesztése, vonáskombinációk.
- Akkordjáték és emelt vonás, a staccato vonások előkészítése.
- A vibrato fejlesztése.
- A hangszer önálló felhangolás
- Zenei ismeretek*
- A harmincketted és a szinkópák nehezebb formái.
- Szűkített és bővített hangközök.
- A hármashangzat és fordításai.
- A dominánsseptim hangzat.
- Tonika, szubdomináns, domináns – hangzatfűzésben.
- Kvintkör, klasszikus periódus.
- Két– és háromtagú kis formák elemzése.
- Ékesítések: előke, utóka, trilla, paránytrilla és mordent.
- Memóriafejlesztés.

Követelmény

A növendék legyen képes az eddig tanult mozgásformák, vonástípusok folyamatos alkalmazására.

Ismerje a zenei ékesítések egyszerűbb módozatait: előke, utóka, mordent, trilla.

Törekedjen a tiszta intonációra az első fekvésben (szűkített és bővített hangközök).

A növendék ismerje az egyszerű fekvésváltásokat (azonos ujjak, üres húr alatti fekvésváltások).

A zeneművek nehézségi szintje pl. Járdányi: Magyar tánc, Stanley: Allegro grazioso, Händel: Gavotte.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 etűd (különböző technikai feladatokkal)
- 2 zongorakíséretes mű (lehet koncerttétel, vagy barokk, illetve klasszikus tánc-tétel), lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Az előző években jobb és bal kézzel elsajátított elemek összekapcsolása és fejlesztése.
- 1/2 fekvés, II–III. fekvés, fekvésérzet.
- A vibrato fejlesztése
- Dúr és moll skálák két oktávon, fekvésekben, fekvésváltással is.
- A kromatikus játéktechnika fejlesztése.
- Az eddig tanult vonásnemek gyorsítása, alkalmazása összetettebb feladatokban.

- A staccato játékmód, az emelt vonás fejlesztése.
- A dobott vonás (spiccato) előkészítése.
- Az akkordjáték és a kettősfogás-játék fejlesztése első fekvésben.
- A hangindítás, a vonós artikuláció fejlesztése, a fontosabb zenei karakterek megszólaltatásának megalapozása (dolce, risoluto, espressivo).

Zenei ismeretek

- A tempó- és a dinamikai jelzések bővebb ismerete.
- Ütem: 5/4, 5/8, változó ütemek.
- A teljes kvintkör.
- A játszott anyag zenei – formai és harmóniai – elemzése a tanár segítségével.

Követelmény

Ismerje a növendék a 1/2 fekvést, a II. és III. fekvést, az egyszerűbb kettősfogásokat és akkordokat. Legyen képes a fekvésekben közlekedni (közvetítőhang). Tudja az eddig tanult vonásnemeket alkalmazni gyorsabb tempóban is. Legyen képes az emelt vonós és staccato játékmód alkalmazására. Ismerje a játszott zenei anyagban előforduló szakkifejezéseket. A zeneművek nehézségi szintje pl. Zathureczky: Gyermekeknek, Farkas: Régi magyar táncok, Steibelt: Uno ballo, Mozart: Andantino.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 etűd
- 2 zongorakíséretes mű (az egyik lehet kamarazene), lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Az eddig tanult fekvésekben való jártasság elmélyítése.
- A IV. és V. fekvés elsajátítása, a páros és páratlan számú fekvések egyenrangú fejlesztése.
- Kettősfogás-játék a fekvések alkalmazásával.
- A vibrato fejlesztése (egyenletesség, gyorsaság, folyamatosság).
- Az akkordjáték fejlesztése – játéka könnyebb fekvésváltásokkal is.
- Folyamatos játék dobott vonóval, könnyebb etűdanyagon.
- Az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazása, zeneileg árnyaltabbá tétele, a vonós artikuláció fejlesztése.
- Dúr és moll hangsorok, akkordfelbontások két oktávon az V. fekvésig.

Zenei ismeretek

- A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete.
- Szűkített és bővített hármashangzat, szűkített szeptimakkord.
- A legalapvetőbb zenei karakterek: dolce, espressivo, risoluto.
- A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése, a barokk szvit felépítése.
- Klasszikus táncok.
- Romantikus karakterdarabok.

– Variációs forma.

Követelmény

Ismerje és játssza a dúr és moll hangsorokat (5#, 5b előjegyzésig) két oktávon keresztül az V. fekvésig.

Ismerje a IV. és V. fekvést.

Legyen képes az eddig tanult vonásnemek összetettebb alkalmazására (emelt vonó, dobott vonó, staccato), zeneileg árnyaltabbá tételére, a vonós artikuláció használatára.

Gyorsabb mozgású darabokat is szép hangon, értelmes frazeálással játsszon (bal kéz pergőtechnika).

Alkalmazzon folyamatos vibratót az éneklő jellegű műveknél.

Legyen képes az évfolyam anyagánál könnyebb műveket lapról eljátszani.

A játszandó művek nehézségi szintje pl. Bartók: Gyermekeknek, Pergolesi: Siciliano, Beethoven: Menüett

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 etűd,
- 1 zongorakíséretes mű lehetőleg kotta nélkül
- 1 kamaramű (tanárral vagy növendéktársaival).

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- Tájékozódás és játékkészség a VI., VII. fekvésben és félfekvésben.
- Háromoktávós hangsorok akkordfelbontásokkal.

- trilla, pergőtechnika, fekvésváltás (kettősfogásokkal is);
- természetes üveghangok.

A vibrato fejlesztése minden fekvésben.

Zenei ismeretek

- Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
- Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.
- Kifejező és stílusos artikuláció.
- A portamento fogalma.
- A XX. századi zene hangzásvilágának ismerete: melodikai, harmóniai sajátosságok, szerkesztési elvek ismerete a játszott művek alapján.

Követelmény

Rendelkezzék stílustapasztalattal a barokk művek játékában és szerezzon jártasságot a bécsi klasszikus és romantikus művek terén.

Legyen kedve az önálló társas muzsikáláshoz, ambíciója új művek felkutatásához, terjessze ki érdeklődését korunk zenéje iránt.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 zongorakíséretes előadási darab, lehetőleg kotta nélkül – az egyik kamarazene is lehet.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, zenei ismeretek

A vibrato kialakítása, árnyaltabb dinamika,
A martelé játékmód fejlettebb, differenciáltabb formái.
A hegedűtartás és vonótartás fejlesztése.

Ujjgyakorlatok a bal kéz ügyesítésére:

- ejtő – emelő billentés;
- a húrváltó–készség fejlesztése;
- az ujjak nyújtása, csúsztatása;
- a kettősfogások egyszerű formái (terc, szext);
- a fekvésjáték

és a vibrato előkészítése;

Vonókezelési feladatok:

- a détaché játékmód fejlesztése
- különböző vonórészekben, legato (2,
4, 8 hang kötésével is), portato,
– a martelé játékmód előkészítése nyugodt tempóban, éneklő jelleggel; barokk „non legato”.

A magyar népdalok játékaival kapcsolatos nehezebb vonóbeosztási formák. Nagy és kis „nyújtott” és „éles” ritmus, legato is, valamint a szinkópa.

Zenei ismeretek

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- A tempó– és dinamikai jelzések ismerete.
- Egyszerű és változó ütemek.
- Hangjegyértékek: nyolcad, triola, tizenhatod
- Hangközök: szekund, terc, kvint.

Követelmény

A II. és III. fekvés használata könnyebb hangnemekben. Egyszerűbb fekvésváltások, tanult zenei anyag játéka ujjrendváltással.

Önálló hangolás.

Hangsorok, népdalok, klasszikus etűdök és összetettebb zenei anyagok kotta nélküli előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 etűd
- 2 zongorakíséretes mű kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A fekvésérzet differenciálása, a fekvésváltás készségének fejlesztése, a II. és III. fekvés elsajátítása.
- A vibrato kialakítása, fejlesztése.
- Trilla, a kromatika intonálása, ujjfüggetlenítés.
- A kettősfogás fejlesztése a II. és III. fekvésben (fekvésváltás nélkül).
- Ismerkedés a IV. fekvéssel és a félfekvéssel.
- Hangsorok, akkordfelbontások két oktávon, a tanult fekvésekben, fekvésváltással is.
- Az eddig tanult vonások fejlesztése a vonó különböző részein, vonáskombinációk.
- Lassú, tartott hangok.
- A staccato játékmód fokozatos fejlesztése.
- Az akkordjáték és az emelt vonás előkészítése, majd alkalmazása.
- Természetes üveghangok.
- Tempó tartás, a tempó fokozása.

Zenei ismeretek

- A harmincketted és a szinkópák nehezebb formái.
- Szűkített és bővített hangközök.
- A hármashangzat és fordításai.
- A dominánsszeptim hangzat.
- Tonika, szubdomináns, domináns – hangzatfűzésben.
- Kvintkör, klasszikus periódus.
- Két- és háromtagú kis formák elemzése.
- Ékesítések: előke, utóka, trilla, paránytrilla és mordent.

Memóriafejlesztés.

- alteráció, hangnemi kitérés, moduláció;
  - a főtéma, melléktéma fogalma (koncert vagy szonáta játéka kapcsán);
  - a klasszikus periódus;
- XX. századi stílusjelenségek.

Követelmény

Játsszon a növendék szép és kifejező hangon.

Billentése legyen mozgékony, rendelkezzen tapintási érzékenységgel.

Rendelkezzen intonációs biztonsággal a tanult fekvésekben.

Törekedjen a fekvésváltás vonóvezetéssel való ritmikai összehangoltságára.

Alkalmazza helyesen a közvetítőhangokat a gyakorlásban, a vibratot a zene kifejező megformálása során.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 különböző jellegű technikai tanulmány – közülük az egyik klasszikus etűd
- 2 zongorakíséretes mű kotta nélkül

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A tanult fekvésekben való játék elmélyítése, a IV–V. fekvés elsajátítása.
- Ismerkedés a VI–VII. fekvéssel (hangsorok, szekvenciális fekvésváltás–gyakorlatok).
- A páros és páratlan számú fekvések egyenrangú fejlesztése.
- A fekvések összekötése I–V. fekvésig.
- Az akkordjáték fejlesztése: egyszerre megszólaltatott háromszólamú akkordok és egyszerű négyzólamú tört akkordok tanulása.
- Hangsorok 5#–5b előjegyzésig, akkordfelbontásokkal, két oktávon.
- A pergőtechnika, trilla, zenei díszítések alkalmazása.
- A vibrato fejlesztése, kifejezésbeli gazdagítása éneklő művek előadásánál.
- Az eddig tanult vonások gyorsítása, karakterbeli gazdagítása.
- A kettősfogás–játék fejlesztése (fekvésváltással kombinálva is).

Zenei ismeretek

- A tempójelzések bővebb ismerete.
- Ütem: 5/4, 5/8, változó ütem.
- A hangnemkapcsolatok fokozott ismerete.
- Szűkített és bővített hármashangzatok, szűkített szeptimakkord.
- A rondó– és a szonátaforma főbb jellemzői.
- Alapvető zenei karakterek: dolce, espressivo, risoluto, grazioso, marcato.
- Az egészhangú skála.
- A portamento fogalma.

Követelmény

Játsszon a növendék felszabadult hangszerkezeléssel, rendelkezzen karakterérzékeny vonótechnikával.

Zenei igénnyel váltson fekvést, igazodjon a játszott mű tempójához és karakteréhez.

Vibratója legyen folyamatos, alkalmazza mozgalmasabb zenei anyagon is.

Tudjon könnyebb műveket önállóan megtanulni.

Könnyebb darabokat, valamint zenekari és kamaraművek egyszerűbb szólamait tudja lapról játszani.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 különböző jellegű technikai tanulmány – közülük az egyik klasszikus etűd
- 2 zongorakíséretes mű kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A játékkészség fejlesztése I–VII. fekvésig.

- Hangsorok és akkordfelbontások három oktávon.
- A bal kéz biztonságának és minden irányú mozgékonyságának fejlesztése.
- Pergőtechnika.
- A fekvésváltás, trilla, vibrato fejlesztése, kettősfogás, természetes és mesterséges üveghang.
- A tanult vonásnemek, vonáskombinációk fejlesztése, a gyorsasági készség fokozása.
- Spiccato játék középtempóban.
- Célszerű ujjrend megválasztása a zenei kifejezés szolgálatában.

Zenei ismeretek

- A ciklikus művek felépítése, a barokk szonáta és koncert tematikus és hangnemi elemzése. – Szekvenciális szerkesztés a barokk művekben.
- A bécsi klasszikusok játékához vezető könnyedebb játékmód kialakítása.
- Romantikus hangszeres dalok, karakterdarabok.
- Ismerkedés korunk zenéjével.

Követelmény

Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű művek megtanulása fejből (etűdök is).

Az eddig tanult technikai elemeket alkalmazza a növendék érzékeny, kifejező, a mű karakteréhez igazodó egyéni hangvételen. Legyen képes virtuóz jellegű művek előadására

Az év folyamán több alkalommal szerepeljen hangversenyen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 etűd (közülük az egyik klasszikus etűd),
- 2 zongorakíséretes mű – az egyik vagy koncert, vagy szonáta.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

A hangszerkezelés fejlesztése, ismeretek átadása

- A játékkészség fejlesztése I–VII. fekvésig.
- Hangsorok és akkordfelbontások három oktávon, terc-, szext és oktávskálák két oktávon; az ujjrendi formák bővítése a zenei kifejezés szolgálatában („kúszó ujjrend”, ujjzatos kromatika).
- A bal kéz biztonságának és minden irányú mozgékonyságának fejlesztése.
- Pergőtechnika.
- A fekvésváltás, trilla, vibrato fejlesztése, kettősfogás, természetes és mesterséges üveghang.
- A tanult vonásnemek, vonáskombinációk fejlesztése, a gyorsasági készség fokozása.
- Spiccato játék középtempóban.
- Célszerű ujjrend megválasztása a zenei kifejezés szolgálatában.

Zenei ismeretek

- A ciklikus művek felépítése, a barokk szonáta és koncert tematikus és hangnemi elemzése, szekvenciális szerkesztés a barokk művekben.
- A bécsi klasszikusok játékához vezető könnyedebb játékmód kialakítása.
- Romantikus hangszeres dalok, karakterdarabok.
- Ismerkedés korunk zenéjével.
- Az elérendő készség szintet az évfolyam technikai és zenei anyaga jelöli meg.
- Az értőbb, önálló előadáshoz szükséges zenei összefüggések, stílusjegyek, szakkifejezések ismeretének kibővítése.

Követelmény

A tanuló hangszerkezelése legyen perspektivikusan megalapozott.

Legyen képes tudatos helyezkedő–műveletekre a tiszta intonáció érdekében.

A fekvésváltásokat és a vibratót a zenei folyamatokba illesztve, zavartalanul tudja megoldani.

Az alapvonásokat tudja hajlékony, szép hangon játszani.

Tudjon önállóan megtanulni technikai felkészültségének megfelelő műveket, megfelelő zenei karakterekkel és dinamikai árnyalásokkal.

Alakuljon ki jártassága a technikai és zenei szempontból célszerű ujjrendek megválasztásában.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 etűd,
- 1 koncerttétel vagy 1 zongorakíséretes darab (a koncerttétel helyett lehet szonáta I–II. tételt játszani) kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a hangszer és a vonó felépítését, részeit, hangszerének gondozását és megóvását,
- a fontosabb tempó– és karakterjelzéseket, valamint a dinamikára vonatkozó jeleket,
- a bal kéz játékára és a vonó kezelésére vonatkozó jelzéseket,
- a hangsorok előjegyzését és ujjrendjét,
- a hangképzés főbb fiziológiai törvényszerűségeit (a vonás iránya, a vonó sebességének nyomásának és a lábtól való távolságának összefüggése),
- a gyakran előforduló ritmusképletekhez szükséges vonóbeosztást,
- a zenei alapkarakterekhez (dolce, grazioso, espressivo, risoluto) tartozó vonókezelést,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.
- a zenei anyagot életkora és egyéni képességei, illetve készsége szintjén kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően megszólaltatni,
- ujjrenddel és vonásjelzéssel gondosan ellátott, könnyebb zenei anyagot mérsékelt tempóban lapról eljátszani,
- szokatlan nehézséget nem támasztó könnyebb művet ujjrenddel és vonásjelzéssel ellátni,

- technikai eszközeit a stílusos és kifejező játék szolgálatába állítani,
  - tájékozódni, szabad fekvésváltással közlekedni a fogólapon, törekedve az igényes intonációra,
  - az alapvonások, valamint a dallamnak, a ritmusnak, a dinamikának megfelelő vonóbeosztás alkalmazására,
  - szép hangon való, karakteres előadásra,
  - a megismert mozgások, izomérzetek felidézésére, tudatos alkalmazására.
- Kottaolvasási készsége legyen olyan szintű, hogy belső elképzelés vezesse játékát.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- háromtávós skála, akkordfelbontásokkal,
- 2 szabadon választott etűd,
- 1 versenymű saroktétele,
- 1 barokk szonáta lassú és gyors tétele, vagy 1 lassú és 1 élénk tempójú előadási darab. A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

Avizsga tantárgya

és időtartama

Hegedű főtárgy

„A”tagozat

minimum 10 perc

„B” tagozat

minimum 10 perc

A vizsga tartalma

A” tagozat

- Egy etűd (Dénes: V–VI. Hegedűiskola (EMB 7111), vagy Dancla op. 68 (EMB 7918)/2., 9., 14., vagy Dont op. 38 (EMB 2214, EMB 2215, EMB 2216), vagy Mazas: Études speciales op. 36.1 (EMB 2244)/2., 8., 9. nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, koncert-tétel, vagy szonáta-tétel (Beethoven: Menuett (PWM) és Trió (Peters), Rameau: Gavotte (EMB 4535 kötetben), Dancla: Variációk–sorozat, Vivaldi: G–dúr koncert (EMB, Ricordi, Peters, PWM) I. tétel, Seitz: D–dúr koncert (Peters) I. tétel, Corelli: e–moll, A–dúr szonáta (EMB 12050 kötetben, EMB 12051 kötetben, EMB 12265 kötetben) nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző technikai követelményt tartalmazó etűd. a játék technikai biztonságának felmérésére (Dont op. 68/12., 15., Mazas: Études speciales op. 36. I (EMB 2244) /2., 7., 9., 15., 17., 18., Mazas: Études brillantes op. 36. II. (EMB 2245) nehézségi szintjén).

- Karakteretűd a zenei kifejezés felmérésére (Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37 (EMB 2604), a könnyebbek szintjén).
- Egy előadási darab vagy barokk szonáta tételpár (lassú–gyors) (Boyce: Matelotte (EMB 2751 kötetben), Járdányi: Magyar tánc (EMB 3236).
Wieniawski: Kuyawiak (EMB 8001) nehézségi szintjén).
- Egy koncert– vagy szonáta–tétel (Komarovszkij: A–dúr koncert (Peters) I. tétel, Vivaldi: a–moll Koncert (EMB, Ricordi, Peters, PWM)I. tétel
Accolay: a–moll koncert (PWM), Seitz: g–moll koncert op. 12 no. 3 (PWM, Music Sales) I. tétel, Dancla: Concert–solo op. 77 no. 2, 3 Telemann: A–dúr szonáta, Händel: E–dúr Szonáta (EMB 12309) nehézségi szintjén). A vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok fő célja a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A hajlékony hang kialakítása
- Alapvonások (legato, martele, detache) kidolgozása
- A fekvésváltás könnye alkalmazása
- A húr váltó mozgások fejlesztése

Követelmény

- Legyen képes a tanuló:
- a zenei karakterek
- alkalmazására

a dinamikai váltásokra

a tempók helyes megválasztására

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 etűd

– 1 előadási darab (választható koncerttétel, szonáta vagy kamaramű) lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladat

– Jobbkéz mozgásainak fejlesztése (különösen a vonóbeosztással kombinált vonásoknál)

– A tanuló legyen jártas a barokk zene hangzásvilágában

Követelmény

Legyen képes oldott és rugalmas billentésre a magasabb fekvésben is.

A fekvésváltás legyen könnyed és folyamatos

A tanuló tudjon tisztán intonálni a magasabb fekvésben is

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 etűd

– 1 előadási darab, vagy koncert vagy szonáta tétel lehetőleg kotta nélkül

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladat

A korábbiakban elsajátított zenei és technikai eszközök alkalmazási

készségének további finomítása A bécsi klasszika jellegzetes

formáinak megismerése

Követelmény

Legyen a növendék intonációs biztonsága fejlett

a magasabb fekvésekben is Tudjon hangszerén

folyamatosan pergő trillát játszani

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 etűd

– 1 előadási darab, vagy koncert, vagy szonáta tétel lehetőleg kotta nélkül

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladat

– Zenei karakterek és a hozzá tartozó virtuózabb vonásfajták játéka

– Gyorsabb tempójú futamok fejlesztése

– Hangképzése a zenei kifejezést szolgálja.

Követelmény

Legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére.

Tudjon önállóan ujjazatot és vonásnemet változtatni a zenei kifejezés szolgálatában

Év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 etűd

– 1 előadási darab, vagy koncert vagy szonáta tétel, lehetőleg kotta nélkül

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– Billentés alapformáinak tudatos alkalmazása

– Húr és vonóváltás műveleteinek előkészítése, fejlesztése

Követelmény

Legyen képes a tiszta intonáció érdekében a balkéz tudatos helyezkedő műveleteire

Tudjon alapvonásokat hajlékony, szép hangon játszani

Legyen képes a megfelelő dinamikai váltásokra

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 etűd,

– 2 előadási darab – koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Oldott és rugalmas billentés kialakítása

Könnyed és folyamatos fekvésváltás

Ritmikus pergőjáték.

Követelmény

Legyen képes hangszerén az alsó 5 fekvésben oldott és rugalmas billentésre

Könnyed és folyamatos fekvésváltás

Ritmikus pergőjáték

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 etűd,

– 2 előadási darab – koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül .

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Kombinált vonások gyorsabb alkalmazása

Különböző fajta dobott és emelt vonások játéka

Követelmény

A növendék intonációs biztonsága terjedjen ki a fogólap egész területére

Tudjon folyamatos pergő trillát játszani.

Legyen képes hangszerén átélni a játszott művek érzelmi tartalmát

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 etűd,
- 2 előadási darab koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Gyors tempójú futamok
- Kettősfogás-játékok fejlesztése (terc, szext, oktáv)
- Kromatikus skálák

Követelmény

Legyen képes egyéni adottságainak megfelelően művészi szándékú kifejezésre, a gazdagabb hangszínek és karakterek megvalósítására. Hangképzése legyen kifejező és árnyalt a zenei megformálás és hangvétel szuggesztivitásának természetes kialakítására

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 etűd,
- 2 előadási darab koncert, vagy szonáta tétel kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló és tudja alkalmazni a virtuózabb vonásfajtákat.

Legyen képes:

- a zenei kifejezés szolgálatába állítva a játék folyamata alatt is tudatosan irányítani, szabályozni hangszeres műveleteit,
- kettősfogás–meneteket kötött formában és külön vonással, détachéval is megoldani,
- egyenletes futamokat megszólaltatni,
- mindenkor kifejező és dinamikailag gazdagon árnyalt hangképzéssel játszani,
- egyéni adottságai szintjén olyan művészi szándékú kifejezésmódra, amely összefüggő egységben tükrözi zenei tudása és képzelőereje fejlettségét, hangszeres felkészültségét, valamint előadókészségének érettségét.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezésre,

- a különböző hangsorokat 3 oktávon keresztül akkordfelbontásokkal, tisztán, ritmikusan, élénk tempóban játszani,
- különböző módon vibrálni,
- a jobb és bal kéz játékának összehangolására,
- a legfontosabb zenei alap karakterek megjelenítésére és a hozzájuk kapcsolódó alapvonások alkalmazására,
- dinamikailag árnyalt és kifejező hangképzésre.

Rendelkezzék

- képzett hallással,
- biztos memóriával,
- koncentrációképeséssel,
- megfelelő lapról olvasási készséggel.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Hegedű főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 10 perc

„A” tagozat

Két különböző karakterű zongorakíséretes mű (barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab), az egyik lehet kamaramű is (pl. Bartók: Hegedűduók).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta lehetőleg nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Két etűd (Mazas: Études brillantes op. 36. II., (EMB 2245) Dont: 24 előkészítő gyakorlat op. 37 (EMB 2604), Kreutzer: 42 gyakorlat (EMB 2560), Rode: 24 Caprices (EMB 2453) /2., 7., 10. nehézségi szintjén).

– Barokk szonáta két tétele (Händel: g–moll (EMB 12309 kötetben), D–dúr (EMB 12309 kötetben), A–dúr szonáta (EMB 12309 kötetben) nehézségi szintjén).

– Egy koncert–tétel, vagy előadási darab (Bach: a–moll (EMB 1600), E–dúr (EMB 1601), Haydn: C–dúr (Peters), Mozart: D–dúr – Adelaide, Beriot:

a–moll op. 104 (Peters) koncertek 1. tétele, Raff: Cavatine (EMB 13745), Fiocco: Allegro (EMB 3558 kötetben), Beethoven: F–dúr románc (EMB

13494), Weiner: Rókatánc (EMB

) nehézségi szintjén). A

vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő számú, méretű, és jó minőségű hegedű tartozékokkal (vonó, tok, gyanta)

Hangszerenként évente legalább két garnitúra húr.

Megfelelő minőségű zongora vagy pianínó

Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör

Legalább 2 darab kottatartó

Metronóm

GITÁR

Az alapfokú művészetoktatás "klasszikus gitár" tantárgyának hangszere a hat húros, nylonhúrozású, hagyományos akusztikus gitár.

A gitártanítás céljai, feladatai

Tanítsa meg:

- A gitár részeit, felépítését, akusztikai sajátosságait.
- A gitár különböző behangolási módjait.
- A gitárjáték alapvető technikai elemeit: apoyando, tirando, arpeggio, törtakkordok fekvésváltás, kötések, barré, valamint a tompítás különféle lehetőségei jobb- és balkézrel egyaránt.
- A gitáriradalomban előforduló egyéb effektusok: üveghang (flageolett), glissando, tompított pengetés (etouffe), rasgueado, ütés, dobolás (tamb.) kivitelezését.
- A legato, tenuto, portato, staccato játékmód alkalmazásával az artikuláció megvalósítását.
- A játszott művek karakterének, tempó és dinamikai jellegzetességeinek kifejezését.
- A gitáron megszólaltatható főbb zenei stílusok előadási sajátosságait.
- A gitár, mint kíséreshangszer lehetőségeit: a leggyakrabban előforduló akkordokat és akkordfűzéseket.
- A hangszerkarbantartási feladatok elvégzését.

Alakítsa ki és tudatosítsa az alábbiakat:

- Helyes test-, hangszer- és kéztartás.
- Laza kar- és ujjtechnika.
- A két kéz pontosan összehangolt mozgása.
- Helyes fogástechnika, differenciált pengetés.
- Összességében könnyed hangszerkezelés.

Gyakoroltasson rendszeresen:

- Az adott technikai elem tanításának megfelelő mechanikus ujjgyakorlatokat, mozdulatsorokat.
- Az elméleti ismeretekkel összhangban hangsorokat, skálákat, különböző pengetési- és ritmusvariációkkal is.
- Arpeggio gyakorlatokat.
- A felmerülő technikai problémának megfelelő etűdöket.

Ösztönözze a tanulókat:

- Játéktechnikájuk folyamatos fejlesztésére, gondozására, ezen belül kiemelten a szép gitárhangszín kialakítására.
- Céltudatos gyakorlási módszer kialakítására.
- A rendszeres társas muzsikálásra.

Fordítson figyelmet:

- A precíz hangszerhangolásra.
- A művek igényes kidolgozására technikai és zenei szempontból egyaránt.
- A tudatos zenei memorizálásra.
- A lapról játékra, mindig az előző év nehézségi szintjén gyakoroltatva.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkules.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- A megtanult törzshangok ábécés nevei.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes testtartás, hangszer- és kéztartás kialakítása.
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p-i-m-a ujjakkal.
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)

– Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord hangterjedelemben.

Olyan könnyű gyakorlatok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Két népdal, illetve gyermekdal.

– Egy könnyű etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A tanuló ismerkedjen meg – életkorának megfelelő szinten – a gitár részével és felépítésével.

– Vonalak, vonalközök számozása, violinkules.

– Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.

– Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.

– Forte és piano.

– Az ütemhangsúly.

– A megtanult törzshangok ábécés nevei.

– A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjzatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A helyes testtartás, hangszertartás és kéztartás kialakítása.

– A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása üres húrokon, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.

– Ostinato és dudabasszus kíséret

– Szünetek játéka az üres húrok tompításával. (Bal, majd jobb kézzel.)

– Törzshangok megtanítása az első fekvésben.

– Hangos–halk játék. Hangsúlyos hang játék.

– A többszólamúság lehetőség szerinti megtanítása együttpengetés nélkül.

Követelmények

Kétféle ritmusértéket (negyed, nyolcadot) tartalmazó egyszólamú gyermekdalok és egyszerű népdalok játéka legalább pentaton, pentachord, hexachord hangterjedelemben.

Népdalfeldolgozások ostinato, vagy dudabasszus kísérettel.

Olyan könnyű darabok elsajátítása, melyekben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

– Két népdal, illetve gyermekdal.

- Két etűd, vagy előadási darab, melyben gyakran fordulnak elő üres húrok.

Alapfokú évfolyamok “A” tagozat

1. évfolyam “A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A tanuló ismerkedjen meg a gitár részeivel és felépítésével.
- Vonalak, vonalközök számozása, violinkules.
- Ütemvonal, kettősvonal, ismétlőjel. 2/4-es, 3/4-es, 4/4-es ütem.
- Hangértékek és szünetjelek: egész, fél, negyed, nyolcad.
- Pontozott hangok, nyújtott és éles ritmus.
- Primo–secondo, Da Capo al Fine.
- A dinamika fogalma. Forte, mezzoforte és piano.
- Az ütemhangsúly.
- A megtanult hangok ábécés nevei, előjegyzések, módosított hangok.
- Kis- és nagyszekund.
- A húrok számozásának, valamint a jobb és balkéz ujjazatának megismerése a tanult zenei anyaggal párhuzamosan. *A hangszerkezelés fejlesztése*
- A helyes testtartás, hangszer tartás és kéztartás kialakítása, stabilizálása
- A szabad és a ráhúzott pengetés (tirando, apoyando) megtanítása, továbbá az arpeggio pengetés p–i–m–a ujjakkal.
- A többszólamúság megtanítása együttpengetés nélkül, majd együttpengetéssel.
- Együttpengetés két ujjal, különböző variációkban.
- Kétszólamú dallam–kiséret játék együttpengetéssel
- Szünetek játéka az üres húrok tompításával.
- Törzshangok megtanítása az első fekvésben.
- Előjegyzés nélküli modális hangsorok játéka az első fekvésben.
- Módosított hangok tanulása a zenei anyagnak megfelelően. C–dúr, G–dúr, F–dúr, a–moll, e–moll, d–moll hangsorok játéka az első fekvésben.
- Tanítsuk meg a zenei nyitás–zárás és a helyes hangsúlyok alkalmazását. Dinamikai váltás tanítása.

Követelmények

Egyszólamú népdalok eljátszása p, illetve i–m–a ujjakkal, tirando, vagy apoyando, váltott pengetéssel.

Könnyű kétszólamú népdalfeldolgozások és előadási darabok együttpengetéssel.

A többszólamúság megjelenésével – az egész tanulási folyamatban – ügyeljünk a gondos szólamvezetésre a ritmusértékek szólamonkénti pontos betartásával.

Könnyű arpeggio pengetésű etűdök, előadási darabok sok üres húrral.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy magyar népdal.

- Egy etűd, melyben megtalálható az arpeggio valamilyen formája.
- Két előadási darab, melyben megvalósul az együttpengetéses kétszólamúság.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a darabokban előforduló új ütembeosztásokat (3/8, 6/8)
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- Ismerje a tanuló a tizenhatod értékű hangot és szünetjelet, a pontozott nyolcadértéket, a triolát és a szinkópát.
- Fontos a tanult darabok szerkezeti (formai) elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Játsszon a tanuló kétoktávós F– és G–dúr skálát az első fekvésben.
- Gyakoroltassunk egy–egy húron kromatikus ujjgyakorlatokat.
- A második fekvés és az egyszerű fekvésváltás megismerése.
- A kettősfogások gyakorlása, fejlesztése.
- Az együttpengetés és az arpeggio továbbfejlesztése könnyű kétszólamú darabokban.
- Kezdjük el az artikuláció tanítását és alkalmazását a művekben.
- Tanítsuk meg és alkalmazzuk a hangszínváltást.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat a XII. érintőnél.

Követelmények

Könnyű kétszólamú darabok eljátszása.

Az arpeggio pengetés egyszerű darabokban (pl. Carulli, Carcassi, Sor). Lapról játék az előző év nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- egy etűd
- három különböző jellegű darab

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje meg a tanuló a gitár rövid történetét.
- A darabokban előforduló hangnemek ismerete.
- A darabokban előforduló összetettebb ritmusképletek ismerete.
- A dúr és moll hármashangzat felépítése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A scordatura használatának bevezetése; folytatása a további években.
- Tanítsuk meg az ötödik fekvés hangjait.

- Játsszassuk a kétoktávós G–dúr skálát második fekvésben és a C–dúr skálát ötödik fekvésben, harmadik húrról indítva.
- Tanítsuk meg és gyakoroltassuk a legegyszerűbb kötéseket bal kézzel (elpengetés, ráütés), és alkalmazni könnyű darabokban.
- Fontos a hármashangok tanítása és gyakorlása.
- Tanítsuk meg a kisbarrét 2, majd 3 húron.
- Tanítsunk egyszerű mechanikus ujjgyakorlatokat ismétlődő mozgásokkal.
- Tanítsuk meg a természetes üveghangokat az V. és VII. érintőknél.
- Fontos a sul ponticello és sul tasto játék, továbbá a dinamikai árnyalás (crescendo, diminuendo) megvalósítása.
- Kezdjük el a nem kívánt hangösszecsengések tompítását, kezdetben a domináns–tonika zárlatokban. (Pld. üres húron E–A, A–D)
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok tanítása és játéka az ötödik fekvésig. **Követelmények**

Egy adott technikai problémát feldolgozó etűd megvalósítása (pl. kötés, kisbarré). Az első fekvés összekapcsolása más fekvésekkel egy mérsékelt tempójú etűdben, vagy előadási darabban.

Könnyű táncjáték jellegzetességeinek megvalósítása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző jellegű előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A modális hangsorok ismerete. Egyszerű harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A dominánsszeptim–akkord megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kezdjük el a prim és oktávhangolás tanítását üveghangokkal.
- Tanítsuk meg az hetedik fekvés hangjait.
- Kötések továbbfejlesztése (elpengetés, ráütés), és alkalmazása a darabokban. Játsszani kell könnyű ékesítéseket is (pl. előke).
- Négyeshangok bevezetése.
- A barré továbbfejlesztése. Akkord fogások kis/tört barréval.
- Vibrato megtanítása.
- Tanítsuk meg a kétoktávós fekvésváltásos C–dúr skálát. Transzponáltassuk a G–dúr skálát a hetedik fekvésig.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának tanítását.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a hetedik fekvésig.
- Tört–akkord játék megtanítása.

Követelmények

Reneszánsz, barokk táncjátékok és klasszikus darabok stílusos megszólaltatása.

Terjedelmesebb etűd megtanulása. Rövid, könnyű XX. századi vagy kortárs darabok megtanulása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Hangszertörténeti ismeretek gyarapítása.
- Harmóniai elemzés az évfolyamnak megfelelő elméleti ismeretek alapján, a tanár irányításával.
- Beszélgetés a romantikus és a XX. századi zenéről a tanult darabok alapján.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg az kilencedik fekvés hangjait.
- Kötéses díszítések továbbfejlesztése.
- Gyakoroltassuk a kromatikus skálákat és hétfokú hangsorokat egy húron, fekvésváltással.
- Mechanikus kézűgyesítők folyamatos gyakorlása.
- Kezdjük el a 6 húros nagybarré tanítását.
- A tört–akkord játék továbbfejlesztése.
- Folytassuk a nem kívánt hangösszezsengések tompításának tanítását a balkéz bevonásával is.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése a kilencedik fekvésig.
- Lényeges az ujjrendezés alapelveinek rendszeres megbeszélése.

Követelmények

Mérsékelt tempójú etűd, amely magasabb fekvéseket is érint. Klasszikus táncjátékok (pld. Sor Walzerek) előadása. Romantikus, (pld. Marschner:

Bagatell) és XX. századi, vagy kortárs darabok (Pld. Brouwer Etűd VI–X.) eljátszása.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- Ismerje fel a tanuló a főbb zenei korszakokat stílusjegyeik alapján.
- Legyen képes a zenei formák (szvit- és szonátatételek) szerkezetének felismerésére és a tempók megállapítására tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávos dúr- és moll skálákat (E–dúr, e–moll).
- Stabilizáljuk, erősítsük meg a nagybarrét.
- Mechanikus kézügyesítők folyamatos gyakorlása.
- Törekedjünk a nem kívánt hangösszecsengések tompításának még differenciáltabb kivitelezésére.
- Balkéz fogás–sémával összekapcsolt arpeggio gyakorlatok továbbfejlesztése.
- Az önálló az újrendezés alapelveinek kialakítása.

Követelmények

Tudni kell a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét helyes tempóarányokkal játszani.

Tanuljon meg a tanuló egy terjedelmesebb, vagy élénkebb tempójú etűdöt is.

Játsszon a romantikus, XX. századi, és kortárs zeneszerzők műveiből.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik romantikus, XX. századi, vagy kortárs darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismerje a tanuló a 2/2, 3/8, 6/8–os ütembeosztást.
- Tanítsuk meg 3#, 2b előjegyzésig a dúr és moll hangnemeket.
- Ismerje a tanuló a dinamikai árnyalást (crescendo, diminuendo).
- Ismerje a prím, szekund, terc, kvart, kvint, oktáv hangközöket.
- Tanítsuk meg a tizenhatodértéket és –szünetet; a triolát és a szinkópát, valamint a pontozott nyolcadot.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a kis barré–t. Rendszeresen gyakoroltassuk a kromatikus skálát az I. fekvésben.
- Tanítsuk meg a kétoktávós G–dúr skálát (üres húrok használata nélkül), különböző ritmusképletekkel is.
- Ismerni kell az I. fekvés teljes hangkészlete mellett az V. fekvés törzshangjait is.
- Játsszassunk kettős– és hármashangzókat is.
- Kapcsoljuk össze az első fekvést más fekvésekkel is.
- Tovább kell fejleszteni az arpeggio–játékot.
- A sul ponticello és sul tasto játék megvalósítása fontos.
- Gyakoroltassuk a staccato portato és tenuto játékot is.
- Tanítsuk a hangolást, prím és oktáv hangközökkel.
- Ismertessük meg a tanulót a természetes üveghangokkal.

Követelmények

Az arpeggio pengetés megvalósítása egyszerű etűdben (Carcassi, Carulli, Sor). Valósuljon meg a dinamikai árnyalás a gyakorlatban.

Tanítsunk olyan egyszerű etűdöt vagy előadási darabot, mely összekapcsolja az első fekvést más fekvéssel.

Játsszassunk könnyű reneszánsz táncokat, hívjuk fel a figyelmet a darabok jellegzetességeire.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tanítsuk meg a modális hangsorokat, hogy a darabokban megjelenő modális fordulatokat megmutathassuk.
- Ismerni kell a dúr és moll hangsorokat 4#, 4b előjegyzésig.
- Ismertessük meg a tanulókkal a szext és szeptim hangközöket.
- Elméleti szinten foglalkozunk a dúr és moll hármashangzat és dominánsszeptim–akkord felépítésével.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a fekvésváltás továbbfejlesztése; a kromatikus és diatonikus skála fekvésváltással.
- Tanítsuk meg a kétoktávós C–dúr skálát, játsszassuk a G–dúr skálát különböző fekvésekben.
- Gyakoroltassuk a kötést bal kézzel (ráütés, elpengetés), különféle kombinációkkal.
- Ismertessük meg a tanulóval az előkét és az utókát.
- Tanítsuk meg a kis, tört, és nagy barré–t.
- Kezdjük el gyakoroltatni a tremolo pengetést és az arpeggio–játék különféle változatait.
- Gyakoroltassuk a IX. fekvés hangjait.
- Alkalmazzuk a vibratót. Fejlesszük a dinamikai árnyalás minőségét.

Követelmények

Tanítsunk barokk és klasszikus táncműveket díszítésekkel.

Nehézségi szint: Brescianello, G. Sanz és könnyebb Weiss darabok, Sor: Etűdök op. 31, op. 35 sorozat és Walzerek.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Tudatosítsuk az újjrendezés alapelveit.
- Végeztessünk a tanulókkal harmóniai elemzést egyszerű darabokban, tanári segítséggel.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a kromatikus skálák és a kézgyógyító (ujjfüggetlenítő), gyorsító gyakorlatok különböző fajtáinak gyakoroltatása.
- Tanítsuk meg a háromoktávós E–dúr skálát.
- Fejlesszük tovább a díszítési technikát.
- Mutassuk meg az üveghangképzés további lehetőségeit.

Követelmények

Játsszon a tanuló mérsékelt tempójú etűdöt, amely különböző fekvéseket érint. Adjon elő klasszikus táncművet, romantikus vagy impresszionista darabot, illetve rövid XX. századi műveket.

Nehézségi szint: Aguado: Etűdök, Carcassi: Etűdök op. 60, Ponce: Prelűdök stb.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres és elméleti órákon szerzett ismeretek felhasználásával önállóan végezzen a tanuló formai, és harmóniai elemzést.
- Tanulja meg a tanuló elméleti szinten a hármas– és négyeshangzatok megfordításait.
- Tanítsuk a zenei formákat (pl. szvit, szonáta) és azok szerkezetét és a tempójellegzetességeket.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tanítsuk meg a háromoktávos e–moll skálát, továbbá a modális hangsorokat egy húron, egy oktáv hangterjedelemben, valamint az egészhangú skálára épített különféle hangközmeneteket, változatos pengetési módokkal, kézügyesítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal.
- A tanulóknak törekedni kell az önálló, tudatos ujjrendezés kialakítására és a gyakorlás módszerességére.

Követelmények

Játsszon a tanuló reneszánsz műveket. Tudja előadni helyes tempóaránytal a barokk szvit két különböző karakterű (gyors, lassú) tételét.

Tanuljon meg a növendék legalább egy terjedelmes etűdöt is.

Szólaltasson meg legalább egy mérsékelt tempójú romantikus művet.

Nehézségi szint: L. Milan pavane–jai, de Visée táncjátéka, könnyű Tarrega–, Marschner–darabok, Carcassi: Etűdök op. 60.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszeres továbbfejlődés mellett fontos a zenei tájékozottság elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.
  - Szükséges a darabok szerkezeti, formai elemzése (barokk szvit, fuga, klasszikus szonáta stb.).
- Lényeges a darabok önálló kiválasztása és megtanulása a tanár felügyelete mellett.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Fontos a technikafejlesztés kézerősítő és gyorsaságfejlesztő gyakorlatokkal. Lényeges a hangminőség állandó javítása.
  - Játsszassunk kromatikus skálát; dúr, moll és modális skálákat többféle hangnemben.
  - Tanítsunk terciskálákat.
  - Az egészhangú skálára épített valamennyi hangköz gyakorlása változatos pengetési módokkal.
- Cél: a játékbiztonság és állóképesség növelése.
- A növendék ismerje meg a gitárjáték különleges effektusait: rasgueado, étouffé, kopogás.

Követelmények

Ösztönözzük a tanulót elmélyedésre a hangszer szóló– és kamarairodalmában, átiratok és eredeti művek előadására.

Különböző karakterű, nehezebb barokk táncjátékok előadása mellett játszassunk gyors előadási darabokat, illetve etűdöket is.

Nehézségi szint: Bach–szvit/partiták könnyebb táncjátéka, Legnani, Sor darabjai,

Carcassi: Etűdök op. 60, Brouwer–etűdök, Villa–Lobos–prelűdök. Ebben az évfolyamban a mindenkorai szakiskolai felvételi követelmény nehézségi szintje érvényes.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy technikai gyakorlat vagy skála,
- Egy etűd,
- Három különböző jellegű darab

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló rendelkezzen a gitárjátékhoz szükséges koncentrációképesseggel.

Alkalmazza a tanulmányai során elsajátított zenei és technikai ismereteket. Különböző stílusú darabok önálló feldolgozásával és memorizálásával artikulált, dinamikailag árnyalt hangszerjátékot valósítson meg.

Ismerje

- a gitár hangjait, tudja hangszerét behangolni,
- a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Ismerje és készségszinten alkalmazza a gitárjáték alapvető technikai elemeit:

- a fekvésjátékot, fekvésváltást,
- a kis és nagy barré-t,
- a kötéseket (ráütés, elpengetés),
- a dallamjátékot apoyando és tirando pengetéssel,
- az akkordfelbontás (arpeggio) különböző formáit,
- a törtakkord megszólaltatását,
- a nem kívánt hangösszezsengések tompítását (jobb és bal kézben egyaránt).

Legyen képes különböző játékmódok megvalósítására:

- dallam akkordkíséréssel (pl. Neusiedler-darabok),
- harmóniafelbontásos játék (pl. Carcassi, Diabelli, Giuliani),
- egyszerű többszólamú darabokban szólamvezetés, dallamkiemelés (pl. Losy, Campion, Robert de Visée).

Rendelkezzen az egyszerű kortárs darabok (pl. Borsody, Brouwer) eljátszásához szükséges zenei alapismeretekkel és technikai készségekkel.

Repertoárjának egy részét tudja kotta nélkül játszani.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak koncertszerű bemutatásával:

- G-dúr, C-dúr skála 2 oktávon, háromoktávós E-dúr skála, transzponálva, repetíciós pengetéssel is, kromatikus skálák, arpeggio-gyakorlatok,
- 2 etűd (pl. Carcassi: Etűdök op. 60),
- 1 vagy 2 reneszánsz vagy barokk mű,
- XX. századi művek (pl. Bartók – Szendrey).

A választott etűdök tartalmazzanak egymástól eltérő technikai feladatokat.

A teljes anyagot kotta nélkül kell előadni.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– 3 oktávós dúr, vagy moll skála fekvésváltással, váltott pengetéssel, közepes tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással.

– Egy klasszikus etűd: Sor: Op. 31., Op. 35., Carcassi: Op. 60./2., 3., 6., 7. etűdök nehézségi szintjén.

– Három különböző stílusú előadási darab bemutatása a következő nehézségi szinteken:

Reneszánsz zene: pld. Reneszánsz magyar táncok gitárra (Edition Simonffy 151)

Barokk zene: pld. Brescianello, Weiss táncételei, Bach: Notenbüchlein für A. M. Bach átiratai (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V., Szendrey:

Gitárgyakorlatok V. kötet.)

Klasszikus zene: pld. Carulli: Larghetto alla siciliana (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./78.)

Carcassi: Capriccio (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./50.) Sor:

Allegretto (Szendrey: Gitárgyakorlatok VI./1.)

Romantikus zene: pld. Marschner: Bagatelle (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola V./79.)

XX. századi / Kortárs zene: pld. Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből könnyebb darabok:

1–5., 10. (EMB Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok

gitártanulóknak I./5., 8. (EMB Z. 8883) (Nagy–Mosóczi: Gitáriskola IV./48.) Brouwer:

Estudios sencillos I–X.

„B” tagozat

– 3 oktávós dúr, vagy moll skála fekvésváltással, ritmusvariációval, gyorsabb tempóban, vagy kromatikus skála 1 húron fekvésváltással, gyorsabb tempóban.

– Egy klasszikus etűd: Carcassi: Op. 60./8.–17. etűdök nehézségi szintjén.

– Három különböző stílusú előadási darab bemutatása a következő nehézségi szinteken:

Reneszánsz zene: pld. Luis Milan: 6 Pavane

Barokk zene: pld. J. Dowland: Seven Pieces, Robert de Visée: d–moll Szvit tételei, Bach: Sonate e Partite, Lantművek könnyebb tételei.

Klasszikus zene: pld. Sor: Menüettek, Keringők, Giuliani: C–dúr Szonáta op. 15.

Romantikus zene: pld. Tarrega könnyebb darabjai (Mazurkák)

XX. századi / Kortárs zene: pld. Bartók–Szendrey: Gyermekeknek–ből 6., 13., 17., 21. (EMB

Z.7495) (Szendrey: Gitárgyakorlatok V. kötet) Kováts: Rövid darabok gitártanulóknak I., II.

(EMB Z. 8883, Z. 12065) Brouwer: Estudios sencillos VI–XV.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,

- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok “A” tagozat

7. évfolyam “A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése. Szólamvezetés elemzése egyszerűbb reneszánsz fantáziákban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására. Fel kell ébreszteni az igényt a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam “A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, fantázia)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formában. (Szonáta és rondóforma)

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit. Fejlődjön játéka a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam“A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam“A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása.
- A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása.
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a technikai elemek kombinálásával.
- Tanítsuk a modern művekben előforduló hangeffektusokat.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

Továbbképző évfolyamok “B” tagozat

7. évfolyam“B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése.
- Szólamvezetés elemzése reneszánsz és barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek esetleges hiányosságainak pótlása, kéztartás(ok) szükség szerinti korrigálása.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Követelmények

A tanuló legyen képes a technikai és zenei felkészültségének megfelelő darabokban a szólamvezetések pontos megvalósítására. Fel kell ébreszteni az igényt a játéktisztaság tökéletesítésére, különös tekintettel a tompításokra.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

8. évfolyam“B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló ismereteit a barokk zenében. (Szvit, partita, fantázia, fuga)
- Elevenítsük fel ismereteit a klasszikus formában. (Szonáta és rondóforma)
- Részletesen elemezzünk egy klasszikus szonátatételt.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az alapfok évfolyamain megszerzett technikai készségek továbbfejlesztése.
- Skálagyorsítás, az arpeggio gyakorlatok gyorsítása.
- Bonyolultabb ujjfüggetlenítő gyakorlatok.
- Mechanikus ügyesítő, erősítő és gyorsító gyakorlatok kibővítése.

Követelmények

A tanuló ismerje a játszott művek szerkezetét, stílusjegyeit. Fejlődjön játéka a zenei tartalom egyre színesebb megszólaltatásának irányába.

Legyen képes adottságainak megfelelően intenzív zenei gesztusok megvalósítására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

9. évfolyam “B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Ismertessük meg a tanulót a variációs művek jellegzetességeivel (barokk, klasszikus)
- Fejlesszük készségeit a romantikus és impresszionista művek előadásának terén.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tanult gyakorlatok rendszeres ismétlése, a hiányosságok pótlása.
- Gyorsaságfejlesztő gyakorlatok.
- Erősítő gyakorlatok a kéz állóképességének növelésére.

Követelmények

Legyen képes a tanuló többtétéles, változatos karakterű művek kifejező előadására.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

10. évfolyam “B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Mélyítsük el a tanuló tudását a modern művek jellegzetességeiben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az esetleges technikai hiányosságok pótlása. A tanult gyakorlatok tökéletesítése és gyorsítása
- Nehezebb ügyesítő gyakorlatok a különböző technikai elemek kombinálásával.
- Személyre szabott bemelegítési szisztéma kidolgozása.
- A modern művekben előforduló hangeffektusok megszólaltatásának tökéletesítése.

Követelmények

A tanuló legyen képes hangszertechnikájának önálló fejlesztésére. Gazdag hangszínek és karakterek megvalósítására. Többtétéles szvit vagy szonáta megtanulására. Könnyebb barokk versenymű egy tételének előadására. A kortárs zenében előforduló hangeffektusok kivitelezésére.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

- Egy etűd
- Három különböző stílusú előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes tanulmányának önálló folytatására, a zenei önképzés megvalósítására. Legyen olyan hangszerkezelési képességek birtokában, mely alkalmassá teszi az amatőr társas zenélésben felszabadult, aktív részvételre.

„B” tagozat (Az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló jusson olyan hangszeres és előadói készségek birtokába, mely elérhetővé teszi számára a zenei pálya választásának lehetőségét, továbbtanulást magasabb iskolatípusokban.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Gitár főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

„A” tagozat

Három oktávos dúr–vagy moll skála, vagy tercskála.

– Egy etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 19., 20., 23., F. Sor op. 29 (Universal) nr. 1., Aguado: Etűdök II. kötetből (EMB 12378) nr. 9.,

11., 12., Giuliani: 24 etűd op. 48 (EMB 12963) nr. 20., 21., Leo Brouwer VI–XV. nehézségi szintjén).

– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet többszólamú (reneszánsz és barokk darabok: John Dowland: Táncok és Fantáziák

(EMB 8769), J. S. Bach: Könnyű táncművek (Lantszvitik (EMB 13184) cselló szvit); klasszikus és romantikus darabok: F. Carulli (EMB 8821), Giuliani (EMB 12182, EMB 8931, EMB 8932), F. Sor művei (EMB 8799, 14445 kötetben, Ricordi, Universal); Carulli, Johann Kaspar Mertz:

Románc (EMB 13519 kötetben), F. Tarrega: Marieta, Rosita nehézségi szintjén).– XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303),

Villa–Lobos: Prelud II. V.).

– Egy kamaramű. Nehézségi szint: Scarlatti: Öt Szonáta két gitárra (Fodor–Mosóczi)

A kamaramű kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

Három oktávos dúr–vagy moll skála, vagy tercskála, szextskála

– Egy etűd (Carcassi: 25 Etűd op. 60 (EMB 12091) nr. 24., 25.; F. Sor: Zwölf Etuden op. 29 (Universal) nr. 4., Giuliani: Etűdök gitárra op. 48. (EMB

12963) nr. 22., 23., 24., Villa–Lobos: Etűdök nehézségi szintjén).

– Két különböző stílusú előadási darab, melyből az egyik lehet egy szvit vagy versenymű több tétele, vagy egy szonáta, a másik egy kortárs mű (reneszánsz szerzők: Bakfark Bálint (EMB 7031, EMB 7793, EMB 12033), J. Dowland: Luis Milan, Gaspar Sanz, Frescobaldi művei (EMB 13248), J. S. Bach: Lantszvitik (EMB 13184) és csellósztvitik tételei, valamint szonáták és partiták tételei; Fernando Sor szonátái, romantikus szerzők, pl. F. Tarrega Romantikus darabok (EMB 8327) J. K. Mertz (EMB 13157, EMB 13519) továbbá Moreno–Torroba, Manuel de Falla, Isaak Albéniz,

Augustin Barrios Mangoré művei nehézségi szintjén). XX. századi szerzők: Leo Brouwer, Farkas Ferenc (EMB 6303), Villa-Lobos: Prelüdek, Choros).

– Egy kamaramű. Nehézségi szint: Vivaldi könnyebb versenyművei, Giuliani: Duo Concertante per flauto e chitarra, Joplin: Ragtime

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes test- és hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.

Legalább két darab kottatartó, két darab állítható lábzsámoly.

Félévenként egy hürkészlet.

Metronóm.

FAFŰVÓS TANSZAK FURULYA

Az alapfokú művészetoktatás furulya tantárgyának hangszere a barokk (angol) fogású hangszer.

A furulyatanítás általános céljai, feladatai:

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a furulya lehetőségeit, saját irodalmát és a furulyán is játszható egyéb művek minél szélesebb körét;
- hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait, a furulyairodalom legkiemelkedőbb alkotó-és előadóművészeit,
- a furulyacsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvósmódot, test-, hangszer-és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező furulyahangot,
- differenciált hangindítást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv-és ujjmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,

- hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.
- tegye jártassá a tanulót a furulyairodalom javát képező reneszánsz és barokk művek díszítésében.

Fordítson figyelmet

- a furulyázni tanulók alapfunkcióinak gondos megalapozására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a különböző alaphangú furulyák használatakor az abc–s névvel történő helyes (nem transzponáló) olvasásra,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- az eredeti furulyairodalom mellett más zenei korszakok műveinek megismertetésére
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer ápolására.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

A zeneiskola 1. évfolyamának tanterve a 8 éves tanulók (általános iskola 3. évfolyam) életkori sajátosságainak figyelembevételével készült. Az ennél fiatalabb tanulókkal szemben nem támaszthatók ugyanazok a követelmények.

Fejlesztési feladatok

A tanulók értelmi, érzelmi és fizikai fejlettségéhez alkalmazkodva az előképző célja a tanuló hangszeres készségének, zenei érzékének felmérése.

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer részei, összeállítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütem súlyok
- Különböző játékmód és hangindítások
- A játszott anyagban előforduló tempó–és karakterjelzések, előadási utasítások.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes légzéstechnika elsajátítása, fejlesztése.
- Játék a hangszer fejével.
- Helyes test–, hangszer–és kéztartás kialakítása, a bal hüvelykujj megfelelő helyzeteinek mielőbbi pontos begyakorlása
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai kottával és kotta nélkül.

Ajánlott tananyag

Lőrincz–Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)

Béres: Furulyaiskola I. (EMB 5406)

Markovich J.: GRADUS a barokk furulyához 1.

Gyermekdalok, népdalok

Követelmények

- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermekdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelemben kotta nélkül.

Előképző évfolyamok 2. évfolyam

- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanuló *kizárólag helyes beidegződésekkel* rendelkezzen.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- Gyermekdalok, népdalok és egyszerűbb táncok értelmesen tagolt megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Négy gyermek– vagy népdal, illetve egyéb dallam a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével, kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat 1. évfolyam

- A hangszer helyes összeállítása és ennek önálló ellenőrzése.
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet és ritmusok biztonságos olvasása, valamint a hangkészlet fogásainak ismerete.
- Gyermekdalok, ritmikus népdalok és egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Két–három népdal, kotta nélkül.

– Egy–két könnyű táncjáték kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat 2. évfolyam

- Jól értelmezhető beintés a kamarapartner felé.
- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- *A tü–dű* hangindítások zökkenőmentes, de megszólalásában határozottan megkülönböztethető alkalmazása.
- Dúr skálák gyakorlása.
- Rövidebb lélegzetű etűdök.
- Egyszerűbb táncdarabok értelmesen tagolt megszólaltatása a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, kotta nélkül is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Skála lehetőleg figurációkkal kotta nélkül.

– Egy népdal, kotta nélkül.

– Egy etűd.

– Két különböző karakterű táncjáték, kísérettel lehetőleg kotta nélkül

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat 3. évfolyam

- Jól megalapozott testtartás, légzés, hangindítás, hanglezárás, hüvelykujjtechnika.
- A tanult hangkészlet biztonságos olvasása és fogásainak ismerete.
- Egyszerűbb szabad díszítések a kottakép alapján.
- Társas zenélésnél hangolás tanári segítséggel.

- Parlando népdalok (szöveggel is) és egyszerű táncjátékok értelmesen tagolt megszólaltatása, a már megismert artikulációk és trillák alkalmazásával, hangsorok, mérsékelt tempójú rövidebb etűdök (kotta nélkül is).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat 4. évfolyam

- A összetett hangindítások gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatása alapján.
- „F”-alapú furulya használata.
- Melodikus vagy összhangzatos moll hangsorok gyakorlása.
- A fogástáblázat önálló használata.
- A tanuló alkalmazzon minimális dinamikát a zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására, a tanár útmutatásai alapján, legyen képes változó nyomáserősségű levegővezetésre.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két szonátatétel trillákkal, kísérettel lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat 5. évfolyam

- Az egyszerűbb hangnemekhez tartozó fontosabb trillák ismerete.
- Mordent, paránytrilla, előkék alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két szonáta– vagy szvittétel trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat 6. évfolyam

- A trillatáblázat önálló használata.
- Egyszerűbb trillák forgódíszítéssel.
- A tanuló alkalmazzon önállóan minimális belső dinamikát zenei motívumok és kisebb zenei egységek megformálására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül;
- Egy etűd,
- Két szonáta– vagy szvittétel, trillákkal és egyéb egyszerűbb ékesítésekkel illetve dallami díszítésekkel, kísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után „A” tagozat

A tanuló

- legyen képes a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően megszólaltatni,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképesseggel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvómódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya klasszikusan értelmezett hangterjedelmében f1 g3–ig (in F),
- legyen jártas mind a C, mind az F alaphangú hangszer használatában
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait, többek között a t, r, d hangindításokat és ezek különböző kombinációit,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra, javítsa tudatosan hangszere intonációs hibáit,

Rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges ujjtechnikával,

- tudjon önállóan hangolni,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.), az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,

Ismerje

- az f1– g3 (in F), hangterjedelem valamennyi hangjának fogását, a leggyakoribb segédfogásokat,
- a hangszer ápolásának karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- a tanult anyagban előforduló tempo- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a furulya történetét, rokon hangszereit,
- a furulya szerepét különböző zenei korszakokban.

A művészeti alapvizsga követelményei „A” tagozat

Művészeti alapvizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

- Egy etűd vagy technikai jellegű mű szoprán- vagy altfurulyán; Kállay G.: Hangnemgyakorló (EMB14071), Baroque Solo Book-ból könnyebb darabok, Giesbert: Furulyaiskola 2. rész (Schott) nehézségi szintjén.
- Előadási darab két különböző karakterű tétele, az egyik tétel választható kamaraműből is; Anon: Greensleeves to a Ground, Marcello szonáták (EMB13476–7), Loeillet de Gant: Szonáták, op. 1 és op. 3 (EMB 13160–3), Vivaldi: F–dúr

szonáta RV 52, d–moll RV 36 (Ricordi Nr13322300), Telemann: F–dúr szonáta (EMB 13542), kamaraművek: Boismortier: Leichte Duos (Schott), 6 Suite, Loeillet: 6 szonáta 2 furulyára, Naudot: Triószonáta, Czidra: Régi magyar táncok (EMB 14283) nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat 7. évfolyam

- Zárlati hemiolák önálló felismerése.
- Önálló hangolás.
- Az artikulációs magánhangzók tudatos, önálló alkalmazása a hangmagasság függvényében.
- Hosszabb lélegzetű etűdök technikailag pontos megoldása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár; lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat 8. évfolyam

- A *t–d*, *t–r*, *d–r* artikulációk egységes tempójú alkalmazási képessége.
- Inégál játék gördülékeny alkalmazása a tanár útmutatásai alapján.
- Jelzetlen kötelező díszítések önálló alkalmazása.
- Barokk szonáták élményszerű előadása a tanult zenei kifejezőeszközök felhasználásával.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat 9. évfolyam

- A *(t–)* *t–r–t–r–t* inégál játék önálló alkalmazása.
- Nehezebb trillák forgódíszítéssel.
- Kettős ékesítések problémamentes alkalmazása.
- Ujjvibrato, rekeszvibrato.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála figurációkkal (tercek, hármashangzat), kotta nélkül.
- Egy etűd.
- Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat 10. évfolyam

- A *t–k* *t–k*, *d–g* *d–g* „duplanyelves” hangindítások alkalmazása.
- Egyszerűbb szabad díszítések önálló alkalmazása.
- Összetett ornamensek.
- Az előző években tanult artikulációk stílusos alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Skála: tercek, hármashangzat, kotta nélkül.
- Egy etűd.

– Két különböző karakterű előadási darab, vagy egy tételpár, lehetőleg kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után „A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a hangok biztonságos megszólaltatására a furulya XX. századi elvárásainak megfelelő hangterjedelemben
- a hangindítás és zárás különböző módjainak önálló alkalmazására
- a segédfogások önálló megválasztására,
- az előadandó mű stílusának, jellegének megfelelő zenei kifejezőeszközök önálló megválasztására
- a játszott zenei anyagot stílushű értelmes tagolt, kifejező megszólaltatására
- az új darabok egyszerűbb, de önálló dallami díszítésére,
- megszerzett ismereteinek és hangszerkezelési szintjének megfelelő előadási darabok, kamarazenei szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására, a hibák önálló javítására,

Ismerje a furulya történetét, fizikai sajátosságait, irodalmát, különböző műfajokban betöltött szerepét.

Rendelkezzék

- az egyéni és társas muzsikáláshoz szükséges koncentrációképesseggel, lapról olvasási készséggel,
- egyenletes, laza ujjtechnikával,
- zenei képzelőerővel.

A művészeti záróvizsga követelményei „A” tagozat

Művészeti záróvizsga részei:

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A gyakorlati vizsga tantárgya és időtartama

Furulya főtárgy: minimum 10 perc

A vizsga tartalma:

- Egy technikai jellegű mű vagy szólódarab; Brüggen: Etüdök, Linde: Neuzeitliche Übungsstücke (Schott), Winterfeld: Technische Studien, (Hofmeister), Telemann: Fantáziák (Bärenreiter), Eyck: Der Fluyten Lust-hof I–III. (Amadeus) nehézségi szintjén.
- Egy teljes szonáta vagy concerto (kettősverseny)
- Egy korabarrokk, vagy XX. századi illetve kortárs mű, vagy tétel; Telemann: vagy Händel szonáták, Telemann: Metodikus szonáták 1–6., (Bärenreiter), nehézségi szintjén.

A vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

FUVOLA

A fuvolatanítás általános céljai, feladatai:

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező fuvolahang elsajátítása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszer tartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,

- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a fuvola történetét
- a fuvola társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a hangszer irodalmát,
- a jelentősebb alkotó- és előadóművészek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a fuvola hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.
- zenei memóriát

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola második évfolyamos tanulóinak nagy része alkalmas a fuvolatanulás megkezdésére a fizikai adottságok figyelembevételével. A hangszeres előkészítő évfolyam a képességek kibontakoztatását, a készségek felmérését szolgálja

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Rövid ismertetés a fafúvós hangszerekről.
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok olvasása
- A negyed, nyolcad, fél, pontozott fél és egész értékek valamint az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- A 2/4, 4/4 –es ütemek.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.
- Gyermek- és népdalok szöveg szerinti értelmezése, szövegtudása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok
- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok (tenuto, staccato, legato).
- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag

- Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)

Követelmény

- Kétféle ritmusértéket tartalmazó gyermekdal (népek dalai) eljátszása.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Bántai – Sipos: Fuvola ABC gyermekdalok, vagy ennek megfelelő szintű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül.
- 2 gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Hangszerismeret
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- A törzshangok biztosabb olvasása
- A nyújtó pont ismerete, nyújtott és élesritmus
- A 2/4, 3/4, 4/4 –es ütemek ütem súlyok.
- A szerkezet, a tagolás alapfogalmai: ismétlőjel, korona, záróvonal, a levegővétel jele, motívum, periódus, prima volta, seconda volta.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Különböző légzésgyakorlatok a helyes légzéstechnika kialakítása érdekében.
- A test- és kéztartás ismertetése és lépésről–lépésre való megvalósítása a gyakorlatban.
- Koncentrált figyelem a tiszta intonáció kialakításához
- A játékmód és az artikuláció alapfogalmai: nyelv nélküli (rekesz) hangindítás (huhogás), később nyelvvvel kombinálva, rövid és hosszú hangok

(tenuto, staccato, legato).

- A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.
- A hallás útján történő önkontroll fejlesztésének megalapozása.

Ajánlott tananyag

- Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat (EMB 3741)
Kodály Zoltán: Ötfokú zene I. (EMB 2809)
Józsefné Szmrecsányi Magda: Előképzős olvasókönyv (EMB 5725, 6102, 6573)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Béres János: Furulyaiskola I. (EMB 5406)
Lőrincz – Paragi: Furulya ABC (EMB 14090)
Magic Flute (Die Flötenschule von Anfang an Band 1 (Barbara Gisler–Haase UE 30370)
Spiel und Spass mit der Blockflöte I. (Schott 7770)

Követelmény

- A tanult ritmusértékek pontos játéka, hallás és kottakép alapján.
A 2/4, 4/4 –es ütem pontos ritmikai ismerete.
A törzshangok biztonságos olvasása és azok fogásai.
Biztos hangindítás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 gyermekdal vagy magyar népdal kotta nélkül,
- 2 gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb használatával.

Alapfok évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fafűvös hangszerek jellegzetességeinek ismerete (külső megjelenés, hangmagasság, hangszín stb.).
- A fuvola részei, összeállításának helyes módja, tisztítása.
- Egyszerű ritmusértékek és ütemsúlyok.
- A végzett anyagban szereplő törzshangok valamint a módosított hangok olvasása és fogása.
- A módosítójelek ismerete.
- Hangsorok tudatosítása, abszolút hangnévvel is.
- Ütemmutatók és tempójelzések, amelyek a végzett anyagban előfordulnak.
- Szerkezet, tagolás: dalforma (ABA), triós forma, Tempo I.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes test-, hangszer- és kéztartás folyamatos ellenőrzése.

- Az alapvető légzéstechnika megalapozása (rekeszlégzés).– A helyes szájartás és a befúvási szög beállítása és állandó ellenőrzése. A hangindítás és –befejezés igényének felkeltése és fokozatosan történő megvalósítása.
- A tanult hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok segítségével.
- A megismert hangsorok gyakorlása különböző artikulációval: legato, tenuto, nyelv nélküli rekesz (huhogás), staccato.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőképesség megalapozása.
- A lapról olvasási készség fejlesztése az előző tanév nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Bántai – Sipos: Fuvola ABC (EMB 14005)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Abracadabra Flute (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–5685–9)
Bántai – Sipos: Könnyű előadási darabok fuvolára (EMB 8959)
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Czidra László: Furulyamuzsika kezdők számára (EMB 7888)
Lőrincz – Paragi: Furulya–ABC (EMB 14090)
Házimuzsika gyermekeknek (EMB 13846)
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára
Papp Lajos: Magyar karácsonyi dalok 2–3 furulyára kezdőknek (EMB 14080)
Petrovics Emil: Magyar gyermekdalok fuvolára és zongorára (EMB 7373) (EMB 7768)

Követelmény

Egész, fél (pontozott fél), negyed, nyolcad értékeket tartalmazó rövid gyakorlatok, népdalok két oktáv hangterjedelemben.

A törzshangok és a tanult módosított hangok olvasása

Legalább 8 ütemes előadási darabok kotta nélkül, kísérettel.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. 60–61. vagy ennek megfelelő szintű etűdök, darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor (staccato, legato), csak alapskála,
- 2 különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 61–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok).
- 1 előadási darab (zongorakísérettel)

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése.
- Az enharmónia fogalma.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések.
- A ritmikai ismeretek bővítése.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat és felbontásának fogalma.
- Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma.
- A tanult művek formai elemzése (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése.
- Hangképzés: fokozott törekvés a helyes technikával képzett, kifejező fuvolahangra.
- A rekeszizom szerepének tudatosítása (huhogás).
- A hangindítás gyorsítása, repéció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével. Hangsorok gyakorlása különböző kötésvariációkkal.
- A helyes tartás állandó ellenőrzése.
- A játékmód, artikuláció további differenciálása. (non legato, portato, marcato).
- Dinamikai árnyalás: *f*, *mf*, *p*.
- Memóriafejlesztés készségfejlesztő gyakorlatok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játék.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für Musik BN 30040)
Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
M. Moyse: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos, EMB 8940)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A, B)
Dolzikov: Gyűjtemény fuvolára és zongorára (Muzika 12389)
Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)

Követelmény

Egy adott technikai feladatot tartalmazó 8–16 ütemes gyakorlat eljátszása.

Mérsékelt tempójú, egyszerűbb ritmusképletekből álló etűdök.

Könnyebb előadási darabok kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. kötet 102., vagy ennek megfelelő szintű etűdök; Bántai – Kovács:

Válogatott etűdök I. 22., vagy Gariboldi: Etűdök, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 szabadon választott skála (alap + hármashangzat),

– 2 különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: I. 102–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),

– 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A hangterjedelem bővítése kromatikusan.

– Elemi tudnivalók a felhangokról (átfújások).

– Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték és szünetjelei, kis éles és kis nyújtott ritmus.

– Dúr és moll hangnemek a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.

– Kromatika.

– Újabb tempójelzések (largo, larghetto, meno mosso, marcia stb.).

– Szerkezet, tagolás: a tempo, dal Segno, Vi–de, Coda, G. P.

– A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A kialakult mechanizmusok helyes alkalmazása, esetleg javítása.

– Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére. A dinamika határainak szélesítése, a szép hang és a tiszta intonáció megtartása mellett.

– Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása.

– Egységes hangszín kialakítása az alsó és felső regiszterben egyaránt.

– A skálázás tempójának mérsékelt fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle artikulációk, repetíció.

– Hármashangzat–felbontások és terclépések.

– Játékmód, artikuláció: az eddig tanult ismeretek készségi szintre emelése.

– Memóriafejlesztés: előadási darabok zenei igényű, kontrollált gyakorlása.

– Társas zenélés: Lapról játszás.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)

Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)

Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyses: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Werner Richter: Schule für die Querflöte (Schott ED 4777)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Bartók Béla: Este a székelyeknél (Pröhle) (EMB 8317)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika II. (EMB 8732)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Forty little Pieces (L. Moyses) (Schirmer 43191)
Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (F–dúr) (Schott 10138)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete c^1 – g^3 –ig, kromatikusan.

Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása $2\#$, $2b$ előjegyzésig.

Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel.

A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 22., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök I. 14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- 2 különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 22–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egyszerűbb felhangok ismerete.
- Aszimmetrikus ütemek, a hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó rendszerezése, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek $4\#$, $4b$ előjegyzésig a hangszer teljes hangterjedelmében
- A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.

- A moduláció fogalma.
- A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása és használata, a támasz és a helyes szájtartás összefüggésében (egyszerűbb átfújások: oktáv, kvint).
- A laza, könnyed ujj- és a nyelvtechnika fejlesztése.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato), először lassú tempóban.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
- A megfelelően kialakított légzéstechnika elsajátítása lehetővé teszi a vibrato tanítását (nem évfolyamhoz kötötte!).
- A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
- Az önálló hangolásra való törekvés.
- Memóriafejlesztés a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés vagy kisenekari játék.
- A lapról játszási készség továbbfejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)

Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)

Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)

Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)

M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)

Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)

Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)

Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6264)

Furolamuzsika II. (Bántai – Kovács) (EMB 8732)

Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)

3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)

3 Minuetti (Bántai – Sipos) (EMB 13196)

Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)

Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)

J. Conte: Impromptu (G. Billaudot 3433)

Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)

Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)

Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)

Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORDA–1019)

Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)

Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)

Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)

Valentine: 12 szonáta (Kalmár) (EMB 12054)

Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)

Követelmény

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás 3#, 3b előjegyzésig a tanult variációkkal.

Közepes terjedelmű, mérsékelt tempójú, többféle technikai feladatot tartalmazó etűdök megszólaltatása.

Barokk táncjáték vagy egyszerűbb előadási darab eljátszása.

Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 64., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. kötetből 28–32. közül egy, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- 2 különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 70–ig vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A”tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek összefoglalása és elmélyítése.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- Tudnivalók a vibrátoról a zenei kifejezés érdekében.
- A hangszeres és elméleti órákon tanult formai és harmóniai elemzés a tanár irányításával.
- A bonyolultabb ékesítések (trilla utókéval vagy anélkül,
- A különböző népek zenéje ritmikai és hangzásvilágának megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A levegő megfelelő vezetésével és irányításával az egységes hangszín kialakítása az alsó és a felső regiszterekben egyaránt.
- A hangminőség és vibrato összefüggésének tudatosítása
- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
- A nyelv differenciált szerepének tudatosítása.
- A dupla staccato sebességének mérsékelt fokozása.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Skálázás egyenletes, gyorsabb tempóban, bonyolultabb variációkkal (pl. hangról hangra, visszafordulás oktolákkal, duplanyelv stb.).
- Önálló hangolás (javasolt a játszott mű hangnemében).
- A zenei anyagban előforduló díszítések pontos megszólaltatása.
- Szélsőséges dinamikák (pianissimo, fortissimo stb.).
- A memória fejlesztése hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés, lehetőség szerint más hangszerekkel is (vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év anyagának megfelelő nehézségi szinten.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)

Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Pröhle) (EMB 8513)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet II. (PWM 6246)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
Flöten Studien in alten und neuen Stil I. (E. List) (VEB Hofmeister 7352)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Marcello: 12 szonáta fuvolára op. 2 I. (Máriássy) (EMB 13476))
D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
Debussy: A kis néger (EMB 7933)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

A hangok olvasásának és fogásának ismerete
c¹–h³ –ig, kromatikusan. Egyenletes tempójú
skalázás 4#, 4b előjegyzésig, a tanult variációkkal.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása, zenei megközelítése
jellegüknek megfelelő tempóban. Barokk tánc vagy könnyebb
szonátatételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 68–78., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 21., továbbá
hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- 2 különböző karakterű gyakorlat (pl. Jeney Z.: II. 87. vagy más, azonos szintű, nehézségű gyakorlatok),
- 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig.
- A kromatikus hangsor.

- A tanuló tudja hangszerének intonációs hibáit és korigálja azokat.
- Önálló gyakorlási módszerek ismerete a felmerülő problémák megoldására.
- Értelmes tagolás, kisebb előadási darabok önálló megformálása.
- A tanuló ismerje a különböző korok zenéjének díszítésrendszerét. (Barokk lassú tételek egyszerűbb díszítésekkel való előadása).
- Tájékozódjon a különböző korok stílusainak jellemző jegyeiről.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Törekvés a kiegyenlített és kifejező hang elérésére.
- Biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befordítás).
- A laza, könnyed ujjtechnika fejlesztése.
- Trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- Skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Szimpla és dupla staccato, gyorsaságfejlesztő gyakorlatokon keresztül.
- A vibrato fokozatos fejlesztése (sebesség, amplitúdó).
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Rendszeres társas zenélés
- A lapról játék készsége fokozott mértékben fejlődjön.

Követelmény

Az eddig tanult skálák biztonságos tudása több figurációval (terc, hármashangzat stb.).

A három regiszter összekapcsolása rövid és könnyű gyakorlatokon keresztül.

Nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök eljátszása (pl. Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. 12.).

A fuvola több regiszterét összefogó gyakorlat.

Előadási darabok tisztán intonálva, kotta nélkül.

Pl. Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. 84–85., vagy E. Köhler: Etűdök op. 33 I. kötet első három etűdjének egyike, továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok.

Ajánlott tananyag

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára III. (EMB 8593)

Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)

Fuvolaetűdök középfokra (Jeney Zoltán) (EMB 12062)

E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)

M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)

M. Moyse: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)

M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)

M. Moyse: Cinquante de Demerssemann II. (Leduc 19481)

M. Moyse: Vingt–Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)

Taffanel: 17 Grands Exercices Journaliers de Mécanisme (Leduc 17204)

Platonov: 30 etűd (ASMP 36)

Towarnicki: Szkola na Flet II. (PWM 1989)

Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)

Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (Peters 4554)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)
Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Händel: 6 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (Malina – Máriássy) (EMB 13404 13405)
Telemann: C–dur Sonata (Amadeus GM 666)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Suiten (Schott ED. FTR15)
Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Marcello: 12 szonáta fuvolára és basso continuóra I–II. (EMB 13476, 13477)
Loeillet: 12 szonáta op. 4 I–IV. (EMB 12989– 12992)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott skála + variációi,
- 1 etűd (pl. E. Köhler: op. 33 I. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a növendék, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik.

Érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

„B” tagozatos oktatásra legkorábban az első évfolyam végén nyílik lehetőség.

A „B” tagozaton a tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozításban és az előadás kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozat szintjét.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem kibővítése kromatikusan c^1 – a^3 –ig.
- Elemi tudnivalók a felhangokról.
- Az enharmónia fogalma.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A hármashangzat–felbontások és terclépések fogalma.
- A ritmikai ismeretek bővítése (tizenhatodok és azok szünetjelei).
- Újabb tempójelzések (stringendo, allargando, sostenuto stb.).
- Szerkezet, tagolás: a tempo, dal segno, Vi–de, Coda.

- A játszott anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete (felütés, ütem súlyok stb.).
- A tanult művek formai elemzése az (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).
- Hangindítás súlytalan helyen, átkötések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó fejlesztése (tartott hangok dinamikával: crescendo, diminuendo az intonáció és a hangminőség változása nélkül.)
- A torok és a nyelv lazaságának megőrzése.
- A hangindítás és a repetíció gyorsítása Hangsorok gyakorlása különböző kötésekkel és variációkkal.
- A kéz– (csukló–) tartás lazításával az ujjak határozott, ugyanakkor laza billentése.
- Dúr és moll hangnemek 2#, 2b előjegyzésig, hármashangzattal, felbontásokkal, terclépésekkel a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig. Memóriafejlesztés több készségfejlesztő gyakorlat segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az első év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

- Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)
Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Renate Unger: Die Querflöte (VEB Deutsche Verlag für MusikBN 30040)
Rieger – Unger: Das Querflöten Spiel I. (Hofmeister 8060)
M. Moyses: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
Bántai – Kovács: Kis előadási darabok fuvolára (EMB 2791)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos, EMB 7958)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. EMB 6587
Abracadabra Flute Repertoire (Malcolm Pollock) (A&C Black, London ISBN7136–3527–4)
Classical Album for Flute and Piano (Rudall C. 730)
Klassisches Spielbuch (Peters 12295)
Händel: Menüette (Hofmeister B.144)
Mozart: Themes I–II. (Fentone F 413–A,B)
Leichte Spielmusik des Rokoko (Schott 5248)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts I. (Hofmeister 1006)
Das Notenbüchern des 18. Jahrhunderts II. (Hofmeister 1498)
Kamarazene kezdők számára I. (Máriássy) (EMB 6915)
Kamarazene kezdők számára II. (Máriássy – Vigh) (EMB 8741)
Szokolay Sándor: (Bántai Vilmos) Magyar gyermekdalok két és három furulyára vagy fuvolára (EMB 7768)

Követelmény

Igényes hangindításra való törekvés

A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.
Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–descrescendo az intonáció változása nélkül.
Árnyaltabb dinamikai kifejezés
Előadási darabok kotta nélkül.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),
- 2 különböző karakterű gyakorlat
- 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése.
- Nehezebb ritmusképletek ismerete: tizenhatod és harmincketted érték, valamint ezek szünetjelei, tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig az ismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
- Hármashangzat–felbontások és tercmenetek.
- Újabb tempójelzések a játszott zenei anyagban.
- Szerkezet, tagolás: formai ismeretek az újabb előadási daraboknál.
- A játszott zenei anyagban előforduló barokk és klasszikus táncok főbb jellegzetességeinek ismerete, tudatosítása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Egységes hangszín kialakítása, alsó és felső regiszterben egyaránt Tartott hangok különböző dinamikával, az intonáció és a hangminőség változtatása nélkül.
- Törekvés a hangtalan és egyre gyorsabb levegővételre, a támasz automatikussá tételére.
- Differenciált hangindítás és a hang befejezésének gyakorlása. A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és a nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kettős nyelvütés használata (dupla staccato) lassított tempóban.
- Hangsorok gyakorlása kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
- A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles és nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
- Játékmód, artikuláció: az eddigi ismeretek készségi szintre emelése, további differenciálása.
- Memóriafejlesztés: gyakorlatok és előadási darabok segítségével.
- Társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola I. (EMB 5457)
Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)
Bántai – Kovács: Skálaiskola I. (EMB 8233)
Csupor László: Ujjgyakorlatok (EMB 7266)

Platonov: A fuvolajáték iskolája (Moszkva 11672)
Gariboldi: Gyakorlatok kezdő fuvolásoknak (EMB 8519)
Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára I. (EMB 8591)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
M. Moyses: Le debutant Flutiste (Leduc 18802)
M. Moyses: Cinquante Études Mélodiques I–II. (Leduc 19480, 19481)
Bartók és Kodály művei fuvolákra és zongorára I. (Bántai – Sipos) (EMB 7958)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Kocsár Miklós: Saltus Hungaricus (EMB 6744)
Bántai – Kovács: Fuvolamuzsika I. (EMB 6587)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Barokk táncok fuvolára és zongorára (Nagy) (EMB 13272)
Classical Music for Flute (B.&H. 20342)
Der junge Flötist (Zimmermann 1394)
J. Hook: Szonatina (C–dúr) (Schott 10139)
Händel: Menüette (Hofmeister B. 144)
J. Haydn: 12 menüett fuvolára és gitárra (Mosóczi – Vági) (EMB 12915)
Csupor László: Fuvoladuók kezdők számára I. (EMB 8498)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.

Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása.

Bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása.

Különböző karakterű és tempójú etűdök biztonságos eljátszása

Egy stílusosan előadott, tisztán intonált előadási darab eljátszása kotta nélkül, zongora- vagy egyéb hangszerkísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 szabadon választott skála (tercmenet, hármashangzat–felbontás is),

– 2 különböző karakterű gyakorlat

– 1 előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– Hangterjedelem: c¹–h³–ig.

– A felhangrendszer megismertetése.

– Aszimmetrikus ütemek, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.

– Tizenhatod–triola, kettős nyújtópont.

– Dúr és moll hangnemek 4#, 4b előjegyzésig, a hangszer teljes hangterjedelmében.

– Modális hangsorok.

– A könnyebb ékesítések (előke, parányzó, trilla) írásmódja és ritmusa.

– A moduláció fogalma.

– Egyszerűbb hangnemi kitérések felismerése a tanár segítségével.

– A játszott anyag zenei formáinak elemzése, stílusjegyeinek tudatosítása (pl. tánc típusok).

– A belső hallás fejlesztése (tempó, karakter és intonáció elképzelése a játék megkezdése előtt).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A felhangok szerepének tudatosítása a támasz és a helyes szájtartás kialakításában.
- Törekvés az ujjak és a nyelv könnyed mozgására.
- A skálázás tempójának fokozása különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval, kettős nyelvütéssel.
- A dinamikai árnyalás fejlesztése a szép hang és a tiszta intonáció mellett.
- Önálló hangolásra nevelés.
- Memóriafejlesztés: a megszerzett formai, szerkezeti ismeretek alapján.
- Rendszeres társas zenélés, vagy kisenekari játék.
- A lapról játszási készség az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag

- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Gariboldi: 30 etűd (EMB 8007)
M. Moyse: De la Sonorité (Leduc 18166)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I–II. (Leduc 19480 19481)
Towarnicki: Szkola na Flet I. (PWM 5706)
Tomaszewski: Wybor Etuid na Flet I. (PWM 6464)
Flöte Lernen mit Trewor Wye II. (Zimmermann ZS. 243)
Flötenetűden I. (Immanuel Lucchesi) (DVfM 31050)
Fuvolamuzsika II.(Bántai – Kovács) (EMB 8732)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 Gavotte (Bántai – Sipos) (EMB 13099)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
J. Conte: Impromptu (G.Billaudot 3433)
Heinrich Funk: Kleine Sonata (VEB Hofmeister– Leipzig 7237)
Der Junge Flötist (Zimmermann 1394)
Salon–Stücke II. (Kunzelmann GM 903 b)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
Hangversenydarabok fuvolára (Szebenyi – Nagy) (EMB 6958)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Táncok és szonáták I. (Máriássy) (EMB 13612)
Csupor László: Fuvoladuók II. (EMB 14043)
Bartók Béla: 18 duó 2 fuvolára (Csupor László) (UE 17288)
Beethoven: Sonata a due flauti (EMB 4172)
Bartók és Kodály művei fuvolára és zongorára II. (Bántai – Sipos) (EMB 8940)
Bántai – Kovács: Könnyű kamarazene fuvolára (EMB 6387)
Telemann: Sechs Sonaten im Kanon (Hofmeister 124)
Blavet: 15 Duette für Flöten (Heinrichschofen 1340)
Boismortier: Leichte Duos op. 11 (Peters 9664)
Mozart: 5 Pieces for 3 Flutes (UE 16157 L.)

Követelmény

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása;

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás a tanult variációkkal.

Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott skála (duplanyelvvel is),
- 2 különböző karakterű gyakorlat
- 1 előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek és megszerzett készségek elmélyítése.
- Bonyolultabb ritmusképletek, dinamikai és artikulációs előírások megvalósítása.
- Dúr és moll hangnemek 5#, 5b előjegyzésig, a hangszer teljes terjedelmében.
- A bonyolultabb ékesítések írásmódja és ritmusa.
- A szélsőséges dinamikák fogalma.(pianissimo, fortissimo stb.).
- A formai és szerkezeti ismeretek bővítése (rondóforma, variációs forma).
- A növendék ismerje a történelmi társastáncok tempóit és jellegzetességeit

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
- Lehetőleg biztonságos hangindítás minden regiszterben.
- Szélsőséges dinamikák (*ff*, *pp*) megvalósítása, fokozott figyelemmel a szép hang és a tiszta intonáció megtartására.
- A befúvás szélsőséges helyzetei (ki- és befördítés).
- A trilla és egyéb díszítő elemek magasabb szintű, önálló alkalmazása.
- A laza, könnyed ujjtechnika kidolgozása.
- Hangsorok rendszeres gyakorlása a korábban megismert variációk szerint, 5#, 5b előjegyzésig.
- A növendék önállóságának fejlesztése.
- A vibrato szerepe a zenei megvalósításban. A növendék uralja a vibrato sebességét és amplitúdóját.
- Etűdök és skálák tempójának fokozása.
- Memóriafejlesztés: hosszabb terjedelmű műveken keresztül.
- Társas zenélés más hangszerekkel is (pl. vonós, fúvós, gitár stb.).
- Lapról játszás: az előző év nehézségi fokán.

Ajánlott tananyag

Jeney Zoltán: Fuvolaiskola II. (EMB 5458)

Bántai – Kovács: Skálaiskola II. (EMB 8625)

Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
E. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33I. (Zimmermann ZM 1090)
M. Moyses: De la Sonorité (Leduc 18166)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Romantikus Album (Bántai – Sipos) (EMB 6958)
3 Tambourin (Bántai – Sipos) (EMB 12574)
3 Polonaise (Bántai – Sipos) (EMB 13446)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) EMB 6958
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Bononcini: Tánccok és szonáták II. (Máriássy) (EMB 13613)
Marcello: 12 szonáta fuvolára op.2 I. (Máriássy) (EMB 13476)
D. Scarlatti: Három szonáta (EMB 8958)
Járdányi Pál: Szonatina (EMB 1371)
Bárcsak volna fuvolám! (Csetényi Gyula) (AKKORDA–1019)
Album of Sonatinas for young Flutists (Schirmer 44374)
Telemann: F–dúr szonáta (Amadeus GM 666)
Vivaldi: „Il pastor fido” 6 Sonaten für Querflöte und Basso continuo (Hortus Musicus 135)
Quantz: Sonata in F–dur op. 3 no. 6 (Peters 9675)
Lavigne: Drei Sonaten (Peters 9663)
Debussy: A kis néger (EMB 7933)
Jeney Zoltán: Fuvoladuók II. (EMB 6640)
E. Köhler: Válogatott duók (Tösér) (EMB 13780)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Hotteterre: Trio Sonatas I–II. (Musica Rara 1806, 1807)
Bengráf József: Magyar táncok a 18. századból fuvolára, gitárra és gordonkára (Pejtsik) (EMB 12804)
Zempléni: Fuvolatrió (EMB 12807)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban.

Barokk tánc vagy könnyebb szonátatételpár stílusos, intonált előadása, kísérettel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott skála (alap + hármashangzat + felbontás + tercmenet),
- 1 különböző karakterű gyakorlat
- 1 szonáta tételpár
- 1 előadási darab (lehetőleg kotta nélkül).

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig megszerzett ismeretek összefoglalása (különböző ritmusok, ütemfajták, ütemjelzések, tempójelzések, díszítések stb. átfogó, rendszerezett ismerete).
- Dúr és moll hangnemek 6#, 6b előjegyzésig, hármashangzat– és dominánsseptim–felbontásokkal és tercmenetekkel együtt.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése (stílusismeret).
- Tudatosítsuk a gyakorlás helyes módszerét.
- A játszott művek formai és szerkezeti elemzése.
- Kromatikus skála.
- A növendék ismerje az előadási darabok szerzőit, zenei korszakokba helyezve.
- A zenei ízlés, stílus– és hangszínérzék, valamint a karakterek iránti érzékenység fejlesztése, a zenei fantázia kibontakozása.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangindítás és hangbefejezés differenciálása, repetíció gyakoroltatása, tempójának fokozása (szimpla és dupla staccatóval is).
- Tartott hangok állandó vagy változó dinamikával, a jó hangminőség, a tiszta intonáció megtartásával.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása a korábban megismert változatok szerint.
- Trilla–skála.
- A hallás és ritmusérzék továbbfejlesztése, a dinamikai, hangszínbeli és intonációs igényességre való törekedés.
- A céltudatos és hatékony gyakorlási módszer fejlesztése.
- A tanuló ismerje hangszerének intonációs hibáit és tudatosan korigálja azokat.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Rendszeres társas zenélés.
- Lapról játszás az előző év nehézségi fokán

Ajánlott tananyag

- Bántai – Kovács: Válogatott etűdök fuvolára II. (EMB 8592)
Eördögh J.: Középfokú technikai és olvasógyakorlatok I. (EMB 1801)
E. Köhler: 25 Romantische Etüden für Flöte op. 66 (ZM 12240)
M. Moyse: Exercices Journaliers pour La Flûte (Leduc 16638)
M. Moyse: Cinquante Études Mélodiques op. 4 I. (Leduc 19480)
M. Moyse: Vingt–Quatre Études Mélodiques avec variations (Leduc 18026)
Das Flötenbuch Friedrich des Grossen (Breitkopf 5606)
Hangversenydarabok fuvolára és zongorára (Szebenyi – Nagy) (EMB 2791)
Népszerű előadási darabok fuvolára (Kovács L.) (EMB 12654)
Romantikus album (Bántai – Sipos) (EMB 12350)
3 olasz arietta (Csetényi) (AKKORD A–1006)
Bárcsak volna fuvolán! (Csetényi) (AKKORD A–1019)
Händel: Hallei szonáták (Bántai – Máriássy) (EMB 5739)
Händel: Hallei szonáták (EMB 7217)

Händel: Elf Sonaten (DVfM 4003)
Telemann: Sechs Sonaten in Kanon (Hofmeister B.124)
Boismortier: Sechs Sonaten I–II. (Schott 5056, 5057)
Boismortier: 6 szonáta op. 9 (Máriássy) (EMB 13350)
Mozart: G–dúr szonáta K. 285/a (EMB 13067)
Mozart: C–dúr szonáta K. 285/b (EMB 13011)
Mozart: D–dúr szonáta K. 285 (EMB 13009)
Mozart: A–dúr szonáta K. 298 (EMB 13010))
Vivaldi: Concerto V. F–dur op. 10 (Schott FTR 83)
Vivaldi: Concerto IV. G–dur op. 10 (Schott 41413)
Rossini: Andante és Allegro (Eulenburg GM 209)
Szervánszky: Szonatina (EMB 1372)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott skála + variációi,
- 1 etűd
- 1 tételpár vagy kamaramű.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a fuvola és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a fuvola intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- az egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrato szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb fuvolás előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla és dupla staccato) gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyetlen, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzésig, tercekkel, hármashangzat- és szimpla- és duplanyelvvel is, a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására (pl. Eördögh, Platonov stb.),
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására (pl. Köhler op. 33-as és op. 66-os etűdsorozata),
- egy barokk szonáta lassú és gyors tételének eljátszására egyszerűbb díszítésekkel,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására (pl. Járdányi: Szonatina, Szervánszky: Szonatina stb.).

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: *minimum 15 perc*

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Jeney: Fuvolaiskola II. kötet/56–85., Bántai: Válogatott etűdök II. kötet/12., Köhler: Etűdök op. 33 no. 1/1–3. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonátatétel (Marcello: d–moll szonáta, Telemann: F–dúr szonáta valamelyik tétele nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Romantikus album, 3 Menüett, 3 Tambourin, Népszerű előadási darabok nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Platonov: 30 etűd 1–10., Köhler: Etűdök op.33 no. 1/1–5., Eördögh: Technikai és olvasógyakorlatok 1/1–4. nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta tétel pár (Händel: Hallei szonáták nehézségi szintjén).
- Egy karakterdarab vagy kamaramű (Járdányi Pál: Szonatina nehézségi szintjén).

A kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,

- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korhű díszítésfajták megismerése.
- A zenei anyag kiválasztása az életkori sajátosságok figyelembevételével.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- A játszott művek formai, szerkezeti elemzése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Skálák különböző kötésvariációkkal.
- A hallás és ritmusérzék fejlesztése, a dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- Az önállóság fejlesztése a gyakorlás módszerességében, az etűdökben és előadási darabokban felmerülő problémák gyorsabb megoldása érdekében.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Memóriafejlesztés: a kotta nélküli játék gyakorlása.
- Társas zenélés: kamarazene.

Követelmény

Az eddigi évfolyamokban elért színvonal megőrzése.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása a jellegüknek megfelelő tempóban.

Előadási darab (vagy kamaramű stb.) értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.

Pl. E. Köhler: Etűdök op. 33 I. 5., 7., 9., vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 12–14., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darabok vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66-ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 szonátatételpár
- 1 előadási darab vagy kamaramű.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A bonyolultabb felhangok ismerete.
- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A játszott művekben előforduló tempójelzések, karakterjelzések, dinamikai és előadási jelek, zenei műszavak.
- Differenciáltabb hangnemi kitérések (pl. tercrokonság) felismertetése a tanár segítségével.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárati kadenciák – futamok, hármashangzatok – rögtönzése).
- Ismerkedés a kortárs zenei irányzatokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Kromatikus és egészhangú skálák mérsékelt tempóban.
- Hármashangzat (tripla staccato).
- A trillázás fejlesztése.
- Fokozott figyelem a hang szépségére, a hangminőség és vibrato összefüggésére.
- A nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halk és gyors belélegzés továbbfejlesztése.
- A skálázás tempójának fokozása; a különböző figurációk egy levegőre (tudatos gazdálkodás a levegővel).
- Kortárs zenei irányzatok, technikai megoldások.
- A tudatos zenei memorizálás fejlesztése.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Követelmény

- Rendelkezzék a növendék olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők.
  - Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.
  - Képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.
- Pl. E. Köhler: Etűdök op. 66 kötetből, vagy Bántai – Kovács: Válogatott etűdök II. 46., vagy III. 9–10., továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes vagy kamaraművek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az egészhangú és a kromatikus skála ismerete és ezek kombinációi.

- A művek lassú tételeinek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus zenei előadásmód.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Tájékozódás a XX. század különböző stílusaiban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Nagyobb, nehezebb hangközök kötésének gyakorlása.
- A mély regiszter intenzitásának továbbfejlesztése.
- A hármass nyelvtetés gyorsítása.
- Hangképzés nagy dinamikai különbségekkel.
- A memória szinten tartása.
- Társas zenélés: kamarazene, zenekari játék.

Követelmények

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármass– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban;

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel.

Jártasság nehezebb ritmusképletekben

Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 etűd (pl. Köhler: op. 33 III. kötetből, vagy a Fuvolaetűdök középfokra című kottából) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult ismeretek összegzése.
- Modern zenei effektusok.
- Pergőnyelv.
- Bevezetés és ismertetés az újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) fogalmáról, használatáról.
- A fuvola társhangszereinek és transzponálási módjainak ismerete (piccolo, altfuvola, basszusfuvola).
- Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.
- Alakuljon ki a tanulóban egy olyan értelmi és érzelmi kapcsolat a zenével, hogy a mindennapi zenélés életszükségletévé váljék.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az elsajátított hangszertechnikai ismeretek alárendelése az egyes művek zenei igényeinek.
- Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.

- Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása transzponálási lehetőségek kihasználásával.
- A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el nem túl nehéz műveket.
- Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.
- Legyen alkalmas arra, hogy különböző együttesekben mindenki számára örömet szerző játékot produkáljon.

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő szinten, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Pl. Jean–Jean: Modern etűdök, vagy Fuvolaetűdök középfokra, vagy Hangversenyetűdök fuvolára (Kovács L.), továbbá hasonló nehézségű zongorakíséretes darab vagy kamaramű.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 etűd (pl. Andersen: 24 etűdből vagy Jean–Jean: Modern etűdökből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 tételpár vagy kamaramű.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A fuvolahang fizikai törvényszerűségei.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- Kromatikus skála.
- A tempójelzések, karakterjelzések ismeretének bővítése.
- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták, ütemjelzések átfogó, rendszerezett ismerete. További aszimmetrikus ütemek.
- Eltérő, sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása (stílusismeret).
- Különböző korok dízsisfajtáinak megismertetése.
- Barokk művek felépítése (szonáta, koncert).
- Szekvenciális szerkesztésmód a barokk művekben.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kialakult mechanizmusok továbbfejlesztése
- Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.
- A rekeszizom tudatos működtetése, alkalmazása.
- Hangsorok különböző ritmikai variációkkal, változó kötémódokkal, repetíciókkal, többféle hangerősségben.
- Trillaskálák a tanult hangnemekben.

- A vibrato, mint a zenei kifejezés egyik eszköze.
- A fuvolajátékkal kapcsolatos állóképesség fejlesztése, idejének növelése.
- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
- Önálló gyakorlási módszerek bővítése.
- Társas zene (kamarazene, zenekari játék).
- A lapról olvasási készség fejlesztése folyamatos tempóban.

Követelmény

Hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.

A nyelvindítás különböző módjai, a dinamika és az intonáció összefüggései.

Különböző díszítések stílusos alkalmazása

A tanult daraboknak megfelelő tempók alkalmazása

Nagyobb terjedelmű mű stílusos, biztonságos előadása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 etűd (pl. romantikus: Köhler op. 66–ból vagy Platonov: 30 etűdből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 szonátatétel pár vagy kamaramű.
- 1 előadási darab

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A növendék ismerje a négy zenei alapkaraktert: dolce, espressivo, risoluto, grazioso.
- A klasszikus zeneirodalom stílusainak jellemzői.
- A szonátaforma tematikus és hangnemi elemzése.
- Improvizáció különböző műfajokban (pl. 1–2 ütemes rövid zárlati kadenciák rögtönzése).
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Egészhangú skálák és kombinációi.
- Szűkített és bővített hármashangzatok.
- Nehezebb hangnemi kitérések önálló felismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés eddig tanult elemeinek ismétlése, bővítése dinamikai követelményekkel.
- Kifejező hang, hangminőség, a vibrato gyakorlati megvalósítása.
- Nehezebb átfújások gyakorlása.
- A halk és gyors belégzés továbbfejlesztése.
- Tudatos gazdálkodás a levegővel.
- Laza, könnyed ujjtechnika.
- Az ujjak szinkronizálása.

- Hangsorok különböző tempókban, figurációkkal, hangközmenetekkel, harmóniafelbontásokkal (kromatikus és egészhangú skálákban is).
- Hármasszólás.
- Trillák egyenletes és gyors tempóban.
- Tudatos zenei memorizálás.
- Társas zenélés különféle együttesekben.
- Lapról játszás: különös tekintettel a klasszikus irodalom zenei anyagára.

Követelmény

Rendelkezzék a növendék olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők.

Technikai felkészültségének megfelelő etűdök kiválasztása és azok, lehetőleg hibátlan megszólaltatása.

Képes legyen a tanuló a művek stílushű, igényes előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 etűd (pl. Köhler: op. 33 II. kötetből, Bántai – Kovács: Válogatott etűdök III. kötetből) vagy más, azonos nehézségű gyakorlat,
- 1 barokk szonátatétel-pár vagy barokk kamaramű
- 1 előadási darab

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A tempó- és dinamikai jelek bővebb ismerete.
- A zenei stílusérzék és a zenei fantázia fogalma.
- Lassú tételek zenei összefogása, zenei ívek felépítése, illetve lekerekítése.
- Romantikus művek (hangszeres dalok, karakterdarabok stb.) zenei előadásmódja.
- Társzművészetek.
- Zenekari művek fuvolaszólamainak megismertetése.
- Pergőnyelv.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Tartott hangok nagy dinamikai különbségekkel (*pp*, *ff*).
- A mély regiszter intenzitásának fokozása.
- Hangindítás, hangbefejezés és a nyelv szerepének kapcsolata.
- A hármasszólás gyorsítása.
- Pergőnyelv az alsó regiszterben is.
- Nehezebb, nagyobb hangközök kötése.
- Valamennyi hangsor rendszeres gyakorlása élénk és egyenletes tempóban.
- A memória szinten tartása, felhasználva a nehezebb technikai feladatok gyakorlására.
- Társas zene, kamarazene, zenekari játék.
- A lapról játszás továbbfejlesztése a romantikus zenei anyagon.

Követelmény

A laza, könnyed ujjtechnika.

Jártasság nehezebb ritmusképletekben.

Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel, lehetőség szerint zenekari játék.

Érzékeny és igényes intonáció

Hajlékony legato, technikailag biztonságos nyelvtechnika

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 skála,

– 1 etűd

– 1 barokk szonátatételpár

– 1 XX. századi mű

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A megtanultak összegzése.

– A modern zenei effektusok.

– Glissando, üveghangok, a fuvola felhangrendszerére épülő segédfogások.

– Ismerkedés újabb légzéstechnikák (körkörös légzés) alapjaival.

– Korunk zenéjének intonációs és ritmikai sajátosságai.

– A bartóki zene hangrendszerei.

– Kitekintés a jazz és az értékes könnyűzene irányába.

– A fuvola társhangszerei (piccolo, altfuvola, basszusfuvola) és transzponálási módja és ezek zenekari használata.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Az elsajátított hangszerttechnikai ismeretek a virtuozitás irányába.

– Biztos hangindítás és hangbefejezés minden regiszterben, többféle dinamikával.

– Üveghangok, él- és réshangok, frullató-módok bővítése.

– Az improvizációs készség lehetőségének kihasználása a játék örömeinek fokozására.

– Nehezebb kamaramű (vagy zenekari anyag) technikai problémáinak megoldása a transzponálási lehetőségek kihasználásával.

– Memóriafejlesztés, koncentráció hosszabb terjedelmű műveken keresztül.

– Társas zenélésnél az intonálás tisztaságában és az együttjátszás precizitásában tudjon magas színvonalon fuvolázni.

– A tanuló lapról játék során érje el, hogy első látásra mind zeneileg, mind technikailag megfelelően játsszon el műveket.

Követelmény

A kortárs zene notációjának és alapvető technikai megoldásainak ismerete

(üveghangok, él- és réshangok, frullató-módok) A technikai készségek virtuózabb fejlesztése.

A tanuló a zenei anyagot kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 etűd,
- 1 barokk szonáta tételpár vagy kamaramű,
- 1 előadási darab.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrato sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek önálló alkalmazására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele, a hangoló dugó folyamatos ellenőrzése stb.). A tanuló rendelkezék
- megfelelő hangszeres technikával
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetőek,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

„B” tagozat (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat– a fuvola társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és –befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására (pl. Köhler: Etűdök fuvolára op. 33 III. kötet, Wehner: 12 nagy etűd vagy Jean–Jean: Modern etűdök),
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Fuvola főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Bántai: Fuvolaetűdök III. kötet (EMB 8593, vagy Köhler: Etűdök op. 33 no. II. kötet (EMB 8514) nehézségi szintjén).

– Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Marcello: a–moll szonáta, (EMB 12534), Telemann: C–dúr szonáta (EMB 13535),

Händel: F–dúr szonáta) nehézségi szintjén).

– Egy karakterdarab, vagy XX. századi mű vagy (Fauré: Siciliano (EMB 7583), Doppler: Berceuse (EMB 12350), Mező Imre: Szvit (EMB 3358),

Szervánszky Endre: Szonatina (EMB 1372) nehézségi szintjén).

A vizsganyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy etűd vagy szólódarab, vagy technikai jellegű mű (Köhler: Etűdök op. 33 no. III. 1–5., (EMB 8514) Andersen: 24 etűd fuvolára/1. (EMB 8520); Hangversenyetűdök fuvolára c. gyűjtemény (EMB 12652) nehézségi szintjén).

– Egy barokk szonáta két tétele, vagy egy barokk kamaramű (Händel: Hat szonáta (EMB 13404), egy barokk triószonáta két tétele nehézségi szintjén).

– Egy XX. századi mű (Farkas: Bihari román táncok (EMB 958) nehézségi szintjén).

A vizsganyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- jó minőségű és állapotú, lehetőség szerint sima fejrészszel ellátott tanuló–hangszerek
- jól hangolt zongora
- legalább 2 db állítható magasságú kottaállvány
- teljes alakot visszaadó tükör.
- metronóm
- audio berendezés

KLARINÉT

A klarinéttanítás általános célja, feladatai

- a helyes légzés kialakítása,
  - a kifejező klarinéthang elsajátíttatása,
  - a kéz–, test–, fej–, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
  - a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
  - a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
  - a belső hallás fejlesztése,
  - a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
  - rendszerezett zenei ismeretek átadása.
- Ismertesse meg a tanulókkal
    - a klarinét történetét,
    - a klarinét társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
    - a hangszer irodalmát,
    - a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.
  - Tudatosítsa
    - a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
    - a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
    - a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
    - a klarinét hangképzésének fizikai törvényszerűségeit,
    - a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
    - a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.
  - Fejlessze a tanuló zenei képességeit
    - hangszeres technikáját,
    - improvizációs tevékenységét (kreativitását),
    - lapról játszási készségét.
  - Ösztönözze a tanulót
    - a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

A hangszeres előkészítő elsősorban a képesség kibontakozását, a készségek felmérését szolgálja.

- Fejlesztési feladatok
  - Ismeretek

- A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád felhelyezése.
- A helyes légzéstechnika ismertetése.
- A törzshangok olvasása és fogásai.
- Egyszerű ütemsúlyok, ritmusértékek.
- Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
- A játékmód és artikuláció alapfogalmai, kivéve staccato.
- A helyes gyakorlás és memorizálás módszereinek tanítása.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - A helyes légzéstechnika gyakoroltatása.
  - Helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása.
  - A helyes befúvás, hangindítás és befejezés begyakorlása, a nyelv helyzete és szerepe.
  - A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
  - A helyes gyakorlás és memorizálás, fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)

A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikuskok Társasága”

Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)

Követelmény

A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.

A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben. Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

2. évfolyam

- Fejlesztési feladatok
  - Ismeretek
    - A hangszer részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás.
    - A nád szerepe és beállítása.
    - A törzshangok ismeretének bővítése.
    - A helyes légzéstechnika ismertetése.
    - Egész, fél, negyed, nyolcad értékek és szünetjeleik. Nyújtópont, pontozott ritmusok.
    - Módosítójelek, ismétlőjel, korona, a levegővétel jele.
    - Alapvető játékmódok ismeretének bővítése, kivéve staccato
  - A hangszerkezelés fejlesztése
    - A helyes légzéstechnika állandó gyakoroltatása.
    - Helyes test-, hangszer- és kéztartás rögzítése.
    - A helyes befúvás, hangindítás és befejezés gyakorlása, a nyelv helyzetének állandó kontrollja, rögzítése és szerepe.
    - A megadott hangterjedelmen belül lehetőleg tisztán intonált, egészséges hang elérése.
    - A helyes gyakorlás és memorizálás módjai.

Ajánlott tananyag

Klarinét ABC (Arany – Bakos – Meizl) OPI 1982

Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB Z 12282)

A szeretet dalai kl.–zg. „Alkotó Muzsikuskok Társasága”

Gallai Attila: A klarinétzene alapjai (Editio Tatabánya PZ 001)

Követelmény

A légzés, befúvás, hangindítás állandó ellenőrzése.

A törzshangok biztonságos olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

Gyermekdalok, népdalok és egyéb dallamok megszólaltatása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Négy gyermekdal vagy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam, „A” tagozat

- Fejlesztési feladatok
  - Ismeretek
    - A fafúvós hangszerek ismertetése, külső megjelenés, hangszín, hangmagasság (kezdőknél).
    - A klarinét részei, összeállításuk helyes módja, tisztítás, karbantartás. Nád helyes felhelyezése.
    - A törzshangok olvasása és fogásai.
    - Egyszerű üteműsúlyok, ritmusértékek.
    - Ismétlőjel, korona, levegővétel jele, módosítójelek.
    - A dūr és moll érzet kialakítása, a hangsorok tudatosítása abszolút hangnévvel.
    - A játékmód és artikuláció alapfogalmai, jelei, kivéve staccato.
    - A szerkezet, tagolás alapfogalmai.
    - A helyes gyakorlás és memorizálás különböző módjainak megismertetése.
  - A hangszerkezelés fejlesztése
    - A helyes légzéstechnika állandó megalapozása, gyakoroltatása.
    - A helyes test-, hangszer- és kéztartás kialakítása és folyamatos ellenőrzése.
    - A helyes befúvás, hangindítás és elválasztás.
    - A megadott hangterjedelemben belül lehetőleg tisztán intonált, szép hang elérése, kitartott hangok mf dinamikával.
    - Dūr hangsor kotta nélkül,
    - Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)

Kovács: Klarinétozni tanulók I. (EMB Z 12282)

Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)

Követelmény

Jól beállított légzés, befúvás, hangindítás.

A törzshangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

A hangsor ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.

Rövid, előjegyzést nem tartalmazó gyakorlatok, népdalok, gyermekdalok fél, negyed, nyolcad értékekkel, Kovács B.: Klarinétozni tanulók I/58; 68.,

Balassa – Berkes: Klarinétiskola I/21, 48 stb. nehézségi fokán.

Előadási darabok (vagy népdalok), lehetőleg kísérettel. Pl. J. S. Bach: Parasztkantáta, W. A. Mozart:

Francia gyermekdal (Klarinéalbum I.–Edition

Music–Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,

– két gyakorlat a tanult hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,

– négy népdal, illetve egyéb dallam kotta nélkül, lehetőleg zongorakísérettel.

2. évfolyam „A” tagozat

• Fejlesztési feladatok

• Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése.
- Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
- Felütés, csonkaütem.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, a természetes, összhangzatos és dallamos moll. A hármashangzat fogalma.
- Az enharmónia fogalma.
- A szerkezet, tagolás alapfogalmai; (pl. motívum, sor, ütemsúly).
- A tanult művek formai elemzése a periódus kérdés–felelet viszonya.

• A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzéstechnika állandó ellenőrzése, tökéletesítése.
- Tartott hangok dinamikával.
- A hangindítás gyorsítása, repetíció a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
- A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem határáig.
- Hangsorok gyakorlása repetícióval.
- Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)

Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)

Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)

Perényi É: Klarinét–etűdök. (EMB 14300)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)

Pèrier: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

Követelmény

Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

A tanult hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.

Előjegyzés nélküli vagy 1 előjegyzésű gyakorlatok, népdalok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad értékekkel, éles, nyújtott ritmussal vagy szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Perényi: Klarinét–etűdök: 17; 19. nehézségi fokán.

16–32 ütemes előadási darabok kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra, kísérettel.

Pl. J. Brahms: Álommanó; M. Glinka: Air

(Perényi: Repertoire 4., 5.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két gyakorlat a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével,
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

3. évfolyam „A” tagozat

• Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
  - A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont a nyolcad érték mellett, triola.
  - A tanult művek formai elemzése: azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - A légzéstechnika állandó javítása, a megfelelő támasz kialakítása.
  - A játékmód, artikuláció további differenciálása, finomítása (portato, staccato stb.).
  - A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
  - A regiszterváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével; az egységes hangszín kialakítása.
  - Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
  - Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat–felbontások és tercmenetek, kotta nélkül.
  - A skálázás tempójának fokozása különböző kötésekkel, repetíció. A belső hallás fejlesztése.
  - Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
  - Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola I. (EMB 5503)
Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
Kovács: Klarinétozni tanulok I. (EMB 12282)
Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 2124)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Périer: Le débutant clarinetiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.

Mérsékelt tempójú, egyszerű ritmusképletekből álló, különböző karakterű gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben, Perényi É.: Klarinét–etűdök 26; 32. nehézségi fokán.

Több regisztert érintő előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Ch. W. Gluck: Boldog lelkek tánca (Klarinétalbum II.– Edition Music Soft), P. I. Csajkovszkij: Régi francia dal (Perényi: Repertoire 24)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két különböző karakterű etűd,
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

4. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése
- A legegyszerűbb segédfogások.
- A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
- A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
- A legegyszerűbb díszítések: rövid és hosszú előke, paránytrilla.
- Dalforma (ABA), triós forma.
- Tempo I, dal Segno, Vi–de.
- A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (pl. tánc típusok).
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.
  - Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.
  - Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
  - Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat felbontásokkal, tercmenetekkel.
  - Skálázás különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
  - Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
  - A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
  - Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etűd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.
A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.
Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.
Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács:
Klarinétozni tanulok II/9; 15. Balassa: Klarinétiskola II/ 7; 13. nehézségi fokán.
Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. F. Schubert: Menuetto, G.
Marie: Dal régi stílusban (Perényi: Repertoire 27., 19.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, és egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

5. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.).
  - A hangterjedelem bővítése a kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
  - Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
  - További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) írásmódja.
  - A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szűkített szeptim–felbontások. A tanuló ismerje fel és játékában alkalmazza a különböző stílusjegyeket.
  - Rondóforma, variációs forma, szonátaforma.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése.
  - Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
  - Hangindítások és hangbefejezések gyakorlása.
  - Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
  - Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
  - Skálázás a korábban megismert módokon, különböző dinamikával, ritmikával és artikulációval.
  - További díszítések: a trilla, utóka, kettős ékesítés (mordent) gyakorlása.
  - A dinamikai árnyalás fejlesztése (crescendo, diminuendo).
  - Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.
  - A lapról játék formailag és zeneileg igényes megvalósítása.
  - Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)

Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)

Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)

Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)

Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)

Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)

Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)

Kratochvil: 66 etűd

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)

Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)

Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok kotta nélkül; hármashangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács:

Klarinétozni tanulok II/13., 28., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 40., 56. nehézségi fokán.

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Beethoven: Sonatine;

Ch.Dancla: Romance (Perényi É.: Repertoire 35., 39.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

6. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A klarinét kialakulása, fejlődése, sajátosságai (furata, átfúvása, transzponáló jellege stb.)
  - A klarinét szerepe a különböző zenei műfajokban.
  - A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan.
  - Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások önálló alkalmazása.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - A légzés-, nyelv- és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek további elmélyítése, tökéletesítése.
  - Minden regiszterben kiegyenlített telt hang kialakítása.
  - Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és törekedjen javításukra.
  - A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.
  - Különböző hangindítások és hangbefejezések tökéletesítése a nyelv differenciált alkalmazásával.
  - Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
  - Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, kotta nélkül; hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel.
  - Kromatikus skálák.
  - A lapról játék formailag és zeneileg további fejlesztése, igényes megvalósítása.
  - Rendszeres társas zenélés és zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)

Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)

Perényi É.: Klarinét etűdök (EMB 14300)

Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)

Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)

Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)

Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)

Kratochvil: 66 etűd

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)

Müller (I.): Etűdök (Ricordi 00132700)

Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)

100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi E.R. 2541)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat-felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács:

Klarinétozni tanulók II/36., 75., illetve Balassa: Klarinétiskola II/ 55., 71; 81. nehézségi fokán.

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Donizetti: Concertino

(Edition Music–Soft); Weber: Szonatina; Bärmann: Romance (Perényi: Repertoire 42.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

Alapfokú évfolyam „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése

és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeknek.

A „B” tagozatos tanuló hangszeres játéka elsősorban hangminőségben, a hangszerkezelés biztonságában, virtuozításban és az előadás

kifejezőerejében haladja meg az „A” tagozaton tanulók szintjét!

2. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A hangterjedelem bővítése kromatikusan. A kisujj–billentyűknél mindkét fogásvariáció ismerete és alkalmazása.
  - Éles és nyújtott ritmus, nyújtópont, szinkópa.
  - Felütés, csonkaütem.
  - Az enharmónia fogalma.
  - A játékmód, artikuláció további differenciálása (portato stb.).
  - A legegyszerűbb díszítések; rövid és hosszú előke; a trilla fogalma.
  - A tanult művek formai elemzése, azonosság, hasonlóság, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - A légzéstechnika állandó tökéletesítése, megfelelő támasz kialakítása, állandó ellenőrzése.
  - Tartott hangok különböző dinamikával: crescendo–decrescendo az intonáció változása nélkül.
  - A hangindítás gyorsítása, repetíció, a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
  - A kéztartás és billentés állandó ellenőrzése, javítása, az ujjmozgások lazítása trillák segítségével.
  - Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármashangzat–felbontásaik kotta nélkül, a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig.
  - Lapról olvasás az előző év anyagának megfelelő nehézségi fokon.
  - Társas zenélés: kíséretes előadási darabok, duók, triók.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola I. (EMB Z 5503)

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)

Kovács: Klarinétozni tanulók I. (EMB Z 12282)

Kovács: Klarinétozni tanulók II. (EMB Z 13291)

Dudás L.: Klarinétiskola I. (Music Trade M 06)
Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Helyes alapon nyugvó légzés, befúvás, hangindítás.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, valamint hármashangzat–felbontásaik ismerete és megszólaltatása, kotta nélkül.

Gyakorlatok, műzenei példák fél, negyed, nyolcad, tizenhatod értékekkel, éles, nyújtott ritmussal és szinkópával, páros és páratlan lüktetéssel; a fenti hangterjedelem teljes igénybevételével; Kovács: Klarinétozni tanulók I/196; 221.; illetve Balassa: Klarinétiskola I/97. nehézségi fokán.

Előadási darabok kotta nélkül, kulturált hangon, tagoltan, törekedve a tiszta intonációra – kísérettel.

Pl. Mozart: Allegretto (Perényi: Repertoire 28.);

Martini: Andantino (The Joy of Clarinet 14 –1967 Yorktown Music Press, Inc.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két gyakorlat (a hangterjedelem minél teljesebb igénybevételével),
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A klarinét kialakulása, fejlődése.
  - A hangterjedelem bővítése kromatikusan. A tizenhatod érték és szünetjele, nyújtópont nyolcad érték mellett, triola.
  - A legegyszerűbb segédfogások.
  - A kromatikus skála fogalma, szekvenciák felépítése.
  - Díszítések: paránytrilla, trilla és utóka.
  - A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - A légzéstechnika állandó ellenőrzése, szükség esetén javítása, a támasz automatikussá tétele.
  - A dinamika határainak kiterjesztése a tiszta intonáció megtartása mellett.
  - Regiszterváltások finomítása a levegő megfelelő vezetésével, az egységes hangszín kialakítása.
  - Differenciált hangindítás és a hang szép befejezésének gyakorlása.
  - Repetíció gyorsítása a torok és nyelv lazaságának megőrzésével.
  - Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a hangterjedelem alsó és felső határáig.
  - Hármashangzat-, és tercmenetek, kotta nélkül.
  - A skálázás tempójának fokozása különböző variációkkal: éles, nyújtott ritmusok, különféle kötések, repetíció.
  - Lapról játék az előző év anyagának nehézségi fokán.
  - Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Iskolák, gyakorlatok

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)
Dudás L.: Klarinétiskola II. (Music Trade M 07)
Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4550)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

A már megszerzett ismeretek és készségek helyes alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok és hármashangzat–felbontásaik, valamint tercmeneteik ismerete és megszólaltatása kotta nélkül.

Különböző karakterű, nagyobb technikai képzettséget igénylő gyakorlatok, műzenei példák biztonságos eljátszása a fenti hangterjedelemben;

bonyolultabb ütemfajták, ritmikai elemek, ritmusképletek alkalmazása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/13., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/21.

Perényi: Klarinét–etűdök: 38. nehézségi fokán.

Különböző regiszterekben mozgó előadási darabok stílusosan, tisztán intonálva, kotta nélkül, zongora– vagy egyéb hangszerkísérettel. Pl. Türk:

Larghetto amoroso; Gluck: Ária (Perényi: Repertoire 29., 34.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két különböző karakterű etűd,
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül,

4. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A klarinét szerepe különböző zenei műfajokban.
  - A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
  - Bonyolultabb segédfogások, tisztítófogások.
  - A harmincketted és szünetjele, tizenhatod triola, többütemes szünetek.
  - A négyeshangzatok fogalma, domináns– és szűkített szeptim–felbontások
  - Dalforma (ABA), triós forma, szonátaforma.
  - Tempo I, dal Segno, Vi–de.
  - A játszott előadási darabok stílusjegyeinek megismerése (tánc típusok).
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett készségek elmélyítése, tökéletesítése.
  - Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítása.
  - Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
  - A játékmód, artikuláció finomítása, staccato.
  - Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
  - Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
  - Az eddig megszerzett formai és szerkezeti ismeretek alkalmazása a művek előadásában.

– Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Iskolák, gyakorlatok

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB 5727)

Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB 13291)

Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB 14300)

Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)

Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)

Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)

Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc 17089)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I. (PWM 4594)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4905)

Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)

Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)

100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hármas– és négyeshangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai problémát feldolgozó etűdök megszólaltatása, Perényi: Klarinét–etűdök: 60;

74. nehézségi fokán.

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár, vagy hasonló terjedelmű más előadási darab izléses, igényes előadása kotta

nélkül, kísérettel. Pl. K. Stamitz: Rondo (Klarinétmuzsika –EMB Z. 7919); W. A. Mozart: Larghetto (Perényi: Repertoire 33.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,

– két különböző karakterű és tempójú etűd,

– egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek

- A hangterjedelem bővítése kromatikusan.

- További segédfogások és tisztítófogások.

- Kvintola, szextola, kettős nyújtópont.

- A szűkített szeptimek hangjainak enharmonikus átértékelése.

- A kettős ékesítés (mordent) írásmódja.

- Rondóforma, variációs forma.

- Különböző stílusjegyek megismerése.

- A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés–, nyelv– és ujjtechnika területén megszerzett ismeretek és készségek elmélyítése, tökéletesítése.

- Minden regiszterben kiegyenlített, telt hang kialakítására való törekvés.

- Különböző hangindítások és hangbefejezések gyakorlása a nyelv differenciált alkalmazásával.
- Hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogása.
- Dúr és összhangzatos moll hangsorok a tanult hangterjedelem alsó és felső határáig kotta nélkül; hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.
- A kettős ékesítés (mordent) gyakorlati megvalósítása.
- Rendszeres társas zenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB Z 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etűd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
Perényi: Klarinét etűdök (EMB 14300)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Követelmény

Az eddig megszerzett ismeretek és készségek önálló alkalmazása.

A hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok hármashangzat–felbontásaikkal, tercmeneteikkel együtt, kotta nélkül.

Nagyobb lélegzetű, különböző karakterű és tempójú, többféle technikai feladatot feldolgozó etűdök, műzenei példák megszólaltatása; Kovács: Klarinétozni tanulok II/ 28; 59; 67. Perényi: Klarinét–etűdök: 70; 76. nehézségi fokán.

Nagyobb terjedelmű előadási darabok, tisztán intonálva, a mű stílusát és hangulatát tükröző előadásban, kísérettel. Pl. Glinka: Vocalise; Barat: Szláv dal (Music–Soft)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

6. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
  - A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
  - Díszítések korhű, stílusos alkalmazása.
  - A (kora)klasszikus versenyművek felépítése, jellegzetességei.
  - A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - A légzés, ujj– és nyelvtechnika további tökéletesítése.

- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
- Kromatikus skála.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Perényi É.: Klarinét–etűdök (EMB Z 14300)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Giampieri: Raccolta di esercizi e studi (Ricordi ER 2183)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Kratochvil: 66 etűd
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: Le débutant clarinettiste (Leduc A. L. 19075)
Perényi: Klarinét etűdök (EMB 14300)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Gabucci: 60 Divertimenti (Ricordi 2541)

Követelmény

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül. Kromatikus skála.
Etűdök Jean–Jean: Etűdök I. (Leduc 24740) Klose: Napi gyakorlatok (15 etűd:1.) (Leduc A.L.06400) nehézségi szintjén Versenymű tételek és előadási darabok. Pl. Stamitz: B–dúr klarinétverseny (EMB 8993), Donizetti: Concertino. (Peters 8206), Debussy: Kis néger (EMB 7933); Klose: Fantázia (a Perényi: Repertoire gyűjteményben 45. EMB 14406) nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott hangsor kotta nélkül, (hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel.)
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül (vagy egy előadási darab és egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje

- a klarinét és a fafúvós hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a klarinét intonációs hibáit (és tudatosan korrigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- egyszerűbb ékesítések írásmódját és ritmusát,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb klarinétos előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések gyorsaságának fejlesztésére,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játékra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4 #, 4 b előjegyzéssel, a 6. osztálynak megfelelő variációkkal
- szélsőséges dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására,
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására,
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására.

A művészeti alapvizsga követelményei

➤ A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

➤ A tantárgya és időtartama

○ Klarinét főtárgy

- „A” tagozat: minimum 10 perc
- „B” tagozat: minimum 15 perc

➤ A vizsga tartalma

○ „A” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű (Perényi Éva: Klarinétetűdök 60–tól EMB14300), Kovács Béla: Klarinétozni tanulók II: 13., 28. (EMB13291) nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is (Dancla: Románc (Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 39 EMB14406.), Weber: Sonatina (Perényi Éva–Perényi Péter: Repertoár 44 EMB14406), Haydn: Szent Antal korál (200 év klarinétmuzsikája – Barokk– EMB 13971)
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsganyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

○ „B” tagozat

- Két különböző karakterű etűd vagy technikai jellegű mű (Perényi Éva: Klarinétetűdök 86–tól, (EMB14300 Kovács Béla: Klarinétozni tanulók II.: 36., 46., 59., 75. (EMB13291); Jean–Jean I: 2. nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú előadási darab, melyek közül az egyik lehet kamaramű is (Bärmann: Románc, Debussy: Kis néger, Mozart: Sonatina (EMB8291), Mendelssohn: Dal szöveg nélkül (EMB 13972), (Berkes: Előadási darabok klarinéra és zongorára II. kötetből a 9–es), Donizetti: Concertino II. tétel (Peters 8206), Kocsár Miklós: Ungaresca (EMB 5991) nehézségi szintjén).
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

➤ A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,

- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig a tanulók tudásszintje között képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján jelentős különbség alakulhat ki. Ez a különbség a továbbképző évfolyamokon egyéb elfoglaltságaiktól, gyakorlási idejüktől, érdeklődési körüktől függően tovább növekedhet. Zenetanulásuk iránya és célja is eltérhet; vagy az egyéni hangszertudás tökéletesítése, vagy a kamarazenei, illetve zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe.

7. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A hangterjedelem további bővítése.
  - A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.
  - Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.
  - A megfelelő nád kiválasztásának szempontjai és a nád alakításának legalapvetőbb módjai.
  - Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
  - Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - Az alsó fokon megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
  - Az önálló játék fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.
  - Hangolás lehetőleg önállóan.
  - A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.
  - Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.
  - A technikai készségek állandó fejlesztése.
  - Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)

Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 1329)

Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)

Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)

Gabucci: 20 studi di medio difficoltà (Ricordi ER 2169)

Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)

Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)

Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 7233)

Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)

Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)

Kratochvil: 66 etűd

Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn 457–460)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok II. (PWM 4594)

Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)

Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)

Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)

Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)

100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)

Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas- és négyeshangzat-felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú-gyors szonáta-, koncert- (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz-dúr klarinétverseny nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– egy etűd,

– két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

8. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek

- A hangterjedelem további bővítése.

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.

- A megfelelő nád önálló kiválasztása és alakítása.

- Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megteremtése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.

- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.

- Kromatikus skálák.

- A növendék önállóságának fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor.

- A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszeres készségek állandó karbantartása és tökéletesítése, valamint fejlesztése a megtanulandó etűdök, előadási darabok gyakorlásakor felmerülő problémák megoldására.

- Hangolás a tanár segítségével.

- Ismerje a tanuló hangszerének intonációs hibáit és tudatosan javítsa azokat.

- A tanuló igényének felkeltése a tudatos hangképzésre.

- A skálák és etűdök tempójának fokozása.

- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. EMB Z 5727

Kovács: Klarinétozni tanulok II. EMB Z 13291

Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd Harmonia H. U. 3465
Delécluse: 20 könnyű etűd Leduc A. L. 21242
Gabucci: 20 studi di medio difficulta Ricordi ER 2169
Gambaro: 20 caprices Leduc A. L. 20942
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. Leduc A. L. 17348
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. Leduc A. L. 17446
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat Leduc A. L. 17089
Klosé: Karakterisztikus etűdök Leduc A. L. 5963
Klosé: Napi gyakorlatok Leduc A. L. 6400
Kratochvil: 66 etűd
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Sshmidt Musicverlag, Heilbronn. 457–460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok III. (PWM 4905)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólomának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes:Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– egy etűd,

– két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

9. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A hangterjedelem további bővítése
  - Különböző díszítések.
  - Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
  - A hangszer intonációs hibáinak ismerete.
  - A klarinét irodalmának minél szélesebb körű ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - A már megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
  - A tanuló hangszeres játékának önálló kontrollálása, javítása.
  - Hangolás a tanár segítségével nélkül.
  - Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
  - A hangképzés fejlesztése a zenei karakterek minél kifejezőbb megszólaltatásához.
  - Állandó törekvés a tiszta intonációra.
  - Önálló nádválasztás és alakítás.
  - Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül.

- Kromatikus és egészhangú skálák.
- A skálák és etűdök tempójának fokozása.
- Rendszeres társas zenélés más hangszerekkel is; lehetőség szerint zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficulta (Ricordi ER 2169)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
Kratochvil: 66 etűd
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Hangok olvasása és fogásainak ismerete kromatikusan a tanult terjedelemben.

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy etűd,
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

10. évfolyam „A” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - Korunk zenéjében előforduló bonyolultabb ritmusképletek ismerete.
  - A helyes vibrato fogalma.
  - Kromatikus és egész hangú skála.
  - Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása.
  - A különböző transzpozíciók ismertetése.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - Tökéletes alapfunkciók megszerzése, automatizálása.
  - A vibrato gyakorlása.
  - Önálló hangolás.

- A tanuló igényének felkeltése a minél árnyaltabb, kifejezőbb hang megvalósítására.
- A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.
- Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok hangzatfelbontásokkal, hangközmenetekkel, kotta nélkül, egyénileg kialakított figurációkkal, a technika további fejlesztése érdekében.
- Kromatikus és egészhangú skálák gyakorlása.
- Társas zenélés, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

Balassa: Klarinétiskola II. (EMB Z 5727)
Kovács: Klarinétozni tanulok II. (EMB Z 13291)
Beekum: Upscale, Downscale 26 etűd (Harmonia H. U. 3465)
Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Gabucci: 20 studi di medio difficulta (Ricordi ER 2169)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
Kratochvil: 66 etűd
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag Heilbronn 457–460)
Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok IV. (PWM 4906)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Périer: 331 mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Wiedemann: Gyakorlatok IV. (Breitkopf EB 4234)
Wiedemann: Gyakorlatok V. (Breitkopf EB 4235)
Wiedemann: Gyakorlatok VI. (Breitkopf EB 4236)
100 Studien (G. Joppig – S. Trier) (Universal UE 18264)
Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Dúr és összhangzatos moll hangsorok, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercmenetekkel, kromatikus skála kotta nélkül.

Különböző karakterű etűdök megszólaltatása jellegüknek megfelelő tempóban; Klosé: Napi gyakorlatok (15 etűd)/1., Kurkiewicz: Válogatott gyakorlatok I/42. nehézségi szintjén.

Lassú–gyors szonáta–, koncert– (vagy egyéb műből kiemelt) tételpár vagy hasonló terjedelmű más előadási darab ízléses, igényes előadása, kísérettel; kamaramű klarinétszólamának biztonságos eljátszása. Pl. Telemann: Szonatina no. 3, Debussy: A lenhajú lány (Kocsis – Berkes: Későromantika), J. E. A. Koželuch: Esz–dúr klarinétverseny nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy etűd,
- két különböző karakterű előadási darab kísérettel, lehetőleg kotta nélkül (vagy egy előadási darab, valamint egy kamarazenei mű, lehetőleg növendék közreműködésével).

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek

– A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendszerezett ismerete.

- Díszítések korhű, stílusos alkalmazása.
- A (kora)klasszikus versenyművek felépítése, jellegzetességei.
- A megfelelő nád kiválasztása és a nád alakítás alapvető módjai.
- A hangszer intonációs problémáinak ismerete és tudatos javítása.
- A klarinét szóló-és kamarazene irodalmának minél átfogóbb ismerete.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - Hangolás a tanár segítségével nélkül.
  - Nád kiválasztás, nád igazítás.
  - A hangterjedelem bővítése kromatikusan.
  - A tanuló igényének fejlesztése a tudatos hangképzésre.
  - A légzés, ujj- és nyelvtechnika további tökéletesítése.
  - Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.
  - Kromatikus skála.
  - Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Delécluse: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 21242)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean-Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. (Leduc A. L. 17348)
Klosé: 45 artikulációs gyakorlat (Leduc A. L. 17089)
Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc A. L. 6400)
Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn 457)
Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)
Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

A hangok olvasása és fogásainak ismerete a tanult hangterjedelem határain belül.

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim-felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.

Etűdök – Jean-Jean: Etűdök I/1–13-ig. Kröpsch: Etűdök I/1–105-ig – nehézségi szintjén.

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok Stamitz: B-dúr klarinétverseny, Hoffmeister: Esz-dúr szonáta, Mozart: Largetto nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - Az eddig megszerzett ismeretek átfogó rendszerezése.
  - A hangszer intonációs hibáinak tudatosítása.
  - Akusztikus intonáció.
  - A különböző transzpozíciók fogalma.
  - A leggyakrabban használt díszítések, ékesítések önálló alkalmazása.
  - Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság megszerzése a klarinét szóló- és kamarazene-irodalmában.
  - A nád alakításának legalapvetőbb tudnivalói.

- A hangszerkezelés fejlesztése
  - Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, terc- és kvartmenetekkel, kotta nélkül.
  - Kromatikus skála.
  - A skálázás tempójának növelése.
  - Teljes etűdsorozatok elvégzése.
  - Az előadás kifejezőerejének fokozása.
  - Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) Leduc A. L. 21245

Bozza: 12 etűd Leduc A. L. 21300

Gambaro: 20 caprices Leduc A. L. 20942

Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök I. Leduc A. L. 17348

Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. Leduc A. L. 17446

Klosé: Napi gyakorlatok Leduc A. L. 6400

Kröpsch: Etűdök I. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn 457)

Müller (I.): Etűdök (Ricordi 001 32700)

Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)

Périer: 331 Mechanikus napi gyakorlat (Leduc A. L. 18035)

Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 3018)

Követelmény

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat-, valamint domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, tercmenetekkel, kotta nélkül.

Kromatikus skála.

Etűdök Jean–Jean: Etűdök I. Kröpsch: Etűdök I. nehézségi szintjén

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok Krommer: Esz–dúr klarinétverseny, Donizetti:

Concertino, Honegger: Szonatina Bartók: Három csíkmegyei népdal nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár, vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - A hangterjedelem bővítése.
  - Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, kiegészítve kvint hangközeikkel is.
  - A nádfaragási ismeretek bővítése.
  - A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó, rendezett ismerete. Különböző ékesítések.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - Tökéletes alapfunkciók kialakítása.
  - Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, minél nagyobb hangterjedelemben, az előző évben megszokott módon, kiegészítve kvint hangközeikkel is; kotta nélkül.
  - Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
  - A hangszer intonációs hibáinak tudatos javítása.

- Különböző ékesítések korhű és stílusos alkalmazása.
- A klarinét irodalmának minél szélesebb körű ismerete, tájékozódás korunk zenéjében.
- A zenei kifejezőképesség fejlesztése.
- Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
Bitsch: 12 etűd (Leduc A. L. 21842)
Bozza: 12 etűd (Leduc A. L. 21300)
Cavallini: Caprices I. (Leduc A. L. 20981)
Cavallini: Caprices II. (Leduc A. L. 20533)
Gambaro: 20 caprices (Leduc A. L. 20942)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök III. (Leduc A. L. 17490)
Klosé: 30 etűd Leduc (A. L. 07233)
Kröpsch: Etűdök I–II. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilbronn. 458)
Périer: 20 könnyű etűd (Leduc A. L. 18845)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 3018)

Követelmény

Dúr, összhangzatos és dallamos moll hangsorok, hármashangzat–, valamint domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, terc– és kvartmenetekkel, kotta nélkül.

Kromatikus skála.

Etűdök – Jean–Jean: Etűdök II. 21–33 Kröpsch: Etűdök II. 272 – nehézségi szintjén.

Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok – Stamitz: Esz–dúr klarinétverseny, Saint–Saëns: Szonáta, Kovács: Hommage – nehézségi szintjén.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

➤ Fejlesztési feladatok

- Ismeretek
  - Glissando.
  - A vibrato helyes kivitelezése.
  - Ismerkedés a klarinétcsalád egyéb tagjaival.
  - Tájékozottság a klarinét szóló– és kamarairodalmában.
- A hangszerkezelés fejlesztése
  - Tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.
  - A vibrato és glissando gyakorlása.
  - Az összes dúr és moll skála az előző évben megszokott módon, kotta nélkül.
  - Skálázás egyénileg kialakított figurációkkal.
  - Egészhangú skálák.
  - A technikai és zenei megvalósítás összhangjának fejlesztése.
  - Rendszeres kamarazenélés vagy zenekari játék.

Ajánlott tananyag

Bach: Csellószvittek (Leduc A. L. 23508)
Bach: 15 etűd (Hegedűszonáták) (Leduc A. L. 21245)
Bitsch: 12 etűd (Leduc A. L. 21842)

Cavallini: Caprices I. (Leduc A. L. 20981)
Cavallini: Caprices II. (Leduc A. L. 20533)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök II. (Leduc A. L. 17446)
Jean–Jean: Progresszív és melodikus etűdök III. (Leduc A. L. 17490)
Klosé: 30 etűd (Leduc A. L. 7233)
Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc A. L. 5963)
Kröpsch: Etűdök IV. (C. F. Schmidt Musicverlag, Heilmronn 460)
Paganini: 17 Caprices (Leduc A. L. 21204)
Kovács: Mindennapi skálagyakorlatok (EMB Z 8852)
Baermann (C.): Napi gyakorlatok (Skálaiskola) (Hofmeister 6018)

Követelmény

Az összes dúr és moll skála hármashangzat-, domináns-, illetve szűkített szeptim–felbontásokkal, terc-, kvart- és kvintmenetekkel. Etűdök – Jean–Jean: Etűdök II. Kröpsch: Etűdök II. Klosé: Karakterisztikus etűdök – nehézségi szintjén
Versenymű tételek, szonáták, előadási darabok – Weber: Concertino, Poulenc: Szonáta – nehézségi szintjén

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- egy szabadon választott skála kotta nélkül,
- két különböző karakterű és tempójú etűd,
- egy tételpár vagy két különböző karakterű előadási darab kísérettel, kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a különböző zenei korok megkomponált, stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására,
- a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele).

A növendék rendelkezék

- megfelelő hangszeres technikával,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A növendék tudja alkalmazni

- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, felhangok stb.),
- a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- a társhangszereit, azok transzponálási módjait,

- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására,
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására.

A művészeti záróvizsga követelményei

➤ A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

➤ A vizsga tantárgya és időtartama

Klarinét főtárgy

- „A” tagozat: minimum 10 perc
- „B” tagozat: minimum 15 perc

➤ A vizsga tartalma

○ „A” tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű (Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc 05963), Jean-Jean: Etűdök I. (Leduc) nehézségi szintjén);
- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű (Wagner: Adagio, Barat: Szláv dal, Donizetti: Concertino I–II. tétel (Peters), Niels Gade: Fantáziadarab op. 43., Draskóczy: Korondi táncok (EMB 12064); kamaraművek: Pleyel: Duók: I–II., Devienne: Concertino 2 klarinétra és zongorára (EMB 8687) Stamitz: Kettősverseny(EMB 6046) nehézségi szintjén).

A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

○ „B” tagozat

- Két etűd, vagy technikai jellegű mű (Klosé: Napi gyakorlatok (Leduc), Klosé: Karakterisztikus etűdök (Leduc), Jean-Jean: Etűdök I.(Leduc) nehézségi szintjén).
- Két különböző stílusú és műfajú zongorakíséretes előadási darab, vagy kamaramű (Danzi: Szonáta, Stamitz: Esz–dúr koncert (Leduc), Weiner: Csúrdöngölő EMB 8292, Dimler: B–dúr klarinétverseny, Wasilenko: Keleti táncok, Weber: Variáció op. 33 (Peters); kamaraművek: Kreutzer: Duók, Pleyel: Duók I–II. nehézségi szintjén).
- A vizsgaanyagot az etűd és a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

➤ A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

- Megfelelő minőségű hangszerek, fúvókák
- Havonta és fejenként egy nád
- Megfelelően hangolt zongora vagy pianínó
- Teljes alakot visszaadó tükör
- Metronóm
- Audio berendezés

SZAXOFON

A szaxofontanítás feladatai

- a helyes légzés kialakítása,
- a kifejező szaxofonhang elsajátíttatása,
- a kéz-, test-, fej-, hangszertartás lazaságának tudatosítása,
- a megismert mozgásmechanizmusok automatikussá tétele,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítása,
- a belső hallás fejlesztése,
- a ritmus alapérzetének biztonságos alkalmazása,
- rendszerezett zenei ismeretek átadása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a szaxofon történetét,
- a szaxofon társhangszereit (fafúvós hangszercsalád),
- a szaxofon irodalmát,
- a jelentősebb akotó- és előadóművészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyes légzéstechnikára épülő ideális befúvási mód (ansatz) együttes használatát,
- a hangminőség, dinamika és intonáció összefüggéseit,
- a hangszer könnyed kezelését, a laza mozgásérzetek kialakítását,
- a hangképzés fizikai törvényszerűségeit,
- a rendszeres és helyes gyakorlási módszer alapelveit,
- a kottahű játék – mint legfontosabb alapelv – pontos betartását.

Fejlessze a tanuló zenei képességeit

- hangszeres technikáját,
- improvizációs tevékenységét (kreativitását),
- lapról játszási készségét.

Ösztönözze a tanulót

- a lapról olvasási készség folyamatos, aktív művelésére.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

A szaxofon tanulást az életkorra, a fizikai és termeti adottságokra való tekintettel általában 10–12 éves kortól lehet megkezdeni a hangszercsalád kisebb méretű fajtáival. 10 éves kor előtt a szaxonet (chalumeau) vagy klarinéttanulás a legmegfelelőbb előkészület a szaxofon–tanulmányokhoz.

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A szaxofon formájának és hangjának megismertetése.
- A szaxofon keletkezése, fejlődése, sajátosságai.
- A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
- A nyakló helyes beállítása.
- A fúvóka, a nád szerepe és beállítása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Helyes test- és hangszer-, fej- és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
- A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a növendék számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
- Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
- A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.
- A kotta nélküli játék fejlesztése könnyű darabokkal.
- Népdalok, rövid zongorakíséretes darabok megtanulása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. Edit. Simonffy 026
Londeix: Szaxofoniskola I. Schultz Blasmusik-verlag A/847
Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1 EMB 14289
Béres J.: Furulyaiskola I. EMB Z. 5406
Ormándlaky P. Gyakorolni jó! Edit. Simonffy
Sipos A. Süss fel, nap, Rózsavölgyi

Követelmény

Helyes test- és hangszertartás.
Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.
Tiszta intonálás c1d1–c2-ig, valamint fis1.
Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.

Az év végi beszámoló anyaga

- Négy gyermek- vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A szaxofon hangjának megismertetése..

- A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
- A nyakló helyes beállítása.
- A fűvóka, a nád szerepe és beállítása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangok, módosítójelek, alapvető ritmusképletek, levegővételi jel(ek), tempójelzések.
- Kottaolvasás

A hangszerkezelés fejlesztése

- Helyes test- és hangszer-, fej- és kéztartás, az ujjak szerepe, a hangszer egyensúlyban tartása.
- A helyes légzéstechnika (mélylégzés) megtanítása játékos úton: bemutatása lehetőleg hangszerrel, illetve érzékelhetővé, érthetővé tétele a növendék számára (légző gyakorlatok, levegővételi játékok).
- A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
- Befúvás, hangindítás, hangképzés, a szaktanár ellenőrzésével a megfelelő nád kiválasztása.
- A nyelv szerepének tisztázása a hangindításban és a hangképzésben. Az egyenes, lebegésmentes hang kialakítása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. Edit. Simonffy 026

Londeix: Szaxofoniskola I. Schultz Blasmusik-verlag A/847

Perényi É.&P.: Szaxofon ABC1. EMB 14289

Béres J.: Furulyaiskola I. EMB Z. 5406

Ormándlaky P. Gyakorolni jó! Edit. Simonffy

Sipos A. Süss fel, nap, Rózsavölgyi

Követelmény

Helyes test- és hangszertartás.

Helyes légzés, hangképzés, hangindítás.

Tiszta intonálás d1–c2-ig

Kottaolvasás, alapvető ritmusképletek biztos játéka

Népdalok, gyermekdalok, könnyű darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Négy gyermek- vagy népdal, illetve más könnyű darab, lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1 évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A szaxofon formájának, hangjának és szerkezetének megismertetése.
- A szaxofon keletkezése, fejlődése és sajátosságai.
- A hangszer összeállítása, tisztítása, karbantartása.
- A nyakló helyes beállítása.
- Zenei alapfogalmak: törzshangok c1–c2-ig (vagy c3-ig, esetleg d3-ig), módosított hangok: fisz, b (esetleg cisz, esz, gisz), egész, negyed, fél, nyolcad érték és szünetjelek, nyújtott ritmus, dinamikai és agogikai alapfogalmak, tempójelzések, ismétlőjelek, korona, levegővételi jel(ek).
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus

kérdés–felelet viszonya).

– A törzshangok olvasása és fogása c1–től d3–ig, valamint a végzett anyagban szereplő módosított hangok.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A rekeszlégzés megalapozása és fejlesztése.
- A hangképzés és hangindítás napi gyakoroltatása kitartott hangokkal, helyes nyelvhasználattal.
- Törekvés a tiszta intonációra és a tömör, lebegésmentes hang elérésére.
- A szaktanár figyeljen arra, hogy a fúvóka optimális helyen legyen, hogy a hangszer önmagán belül a lehető legtisztább intonációban szólaljon meg.
- A helyes gyakorlási módszerek kialakítása.
- Skálák: dúr és moll hangsorok (összhangzatos és természetes moll).
- A skálák és könnyebb darabok, népdalok memorizálása.
- Duók és zongorakíséretes darabok játsszása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. Edit. Simonffy 026

Herrer P.: Szaxofoniskola EMB

Londeix: Szaxofoniskola I. Schultzs Blasmusik–verlag A/847

Bumeske: Etüdök szaxofonra I. Elite Edit. 350

Perényi É.&P.: Szaxofon ABC EMB 14289

Béres J.: Furulyaiskola I–II. EMB Z. 5406

Schuster Gy.: Szaxofoniskola I. (in Es)

É.&P. Perényi: Saxophone methode (in Es, in B)

Lilo: Könnyű darabok I. (in Es) Coppelia 266451 0523

Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) Edit. Simonffy 012

Követelmény

Helyes tartás, légzés, hangképzés.

A törzshangok ismerete, skálák: C–, G– és F–dúr (esetleg a–moll), módosított hangok: fisz, b.

Hangterjedelem: c1–g2–ig.

Népdalok, kisebb előadási darabok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- 2 gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
- 2 előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dallamos moll hangsor megismerés.
- A háromféle moll hangsor különbségeinek megértése.
- Dúr és moll hangnemek ismerete 2#, 2b előjegyzésig, abszolút hangnévvel is.
- A metrumismeret bővítése : 3/8, 4/8, 6/8 ütembeosztás.
- Az éles ritmus, a triola, esetleg a tizenhatodok.
- A hármashangzat és felbontásának fogalma.
- Szerkezet, tagolás: Da Capo, triós forma, dalforma.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten. (Azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbségek felismerése, a periódus kérdés–felelet viszonya).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A legato és tenuto játékok fejlesztése.
- A hangterjedelem bővítése c1–c3–ig (vagy h–e3–ig, esetleg b–f3–ig).
- A crescendo–decrescendo alkalmazása.
- A levegőbeosztás gyakorlása az intonáció megváltozása nélkül.
- A hangindítás fejlesztése, változatos lehetőségei.
- Dúr és moll skálák.
- Hármashangzatok, tercskálák.
- Lapról játék 1#, 1b előjegyzésig, vagyis az első év nehézségi fokán. Előadási darabok játszása kotta nélkül; kamarazenélés a tanár vagy magasabb szinten játszó növendék közreműködésével; zenekari előkészítő gyakorlatok.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. Edit. Simonffy 027
É.&P. Perényi: Saxophone Methode EBP 1996
Herrer P.: Szaxofoniskola EMB
Bumcke: Etüdök szaxofonra I. Elite Edit 350
Mule: 24 könnyű etüd Leduc A1 20455
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 1. EMB 14289
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra EMB
Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. (in Es)
É.&P. Perényi: Saxophone Methode (in Es in B)
Lilo: Könnyű darabok II. (in Es) Coppelia 266451 0523
Magyar népdalok (harmóniajelzéssel) (in B) Edit. Simonffy 012
Kraszna L. Szaxofonmuzika (in Es in B) EMB
Klarinétmuzika kezdőknek (Kuszing) EMB Z. 6851

Követelmény

Helyes tartás, légzés, hangindítás, befúvás.
Hangterjedelem c1–c3–ig, módosított hangok: fisz, cisz, b, esz, gisz.
A megadott dúr és moll hangsorok ismerete (a dallamos moll ismerete nem kötelező).
Skálák, lehetőleg kotta nélkül.
Az évfolyamnak megfelelő ritmusképletek és ütemmutatók.
Dinamikai jelek ismerete az évfolyamnak megfelelően.
Tiszta intonáció, muzikális hang.
Előadási darabok, lehetőleg kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor, kotta nélkül,
- 2 gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
- 2 előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az új kromatikus hangok megismertetése.
- Az alsó regiszter hangjai és fogásai.
- A kromatikus skála bevezetése.
- A segédfogások.

- A tizenhatodik, a szinkópák fajtái, a kis éles és nyújtott ritmusok beiktatása.
- Dúr és moll hangnemek 3#, 3b előjegyzésig a megismert hangterjedelemben, abszolút hangnévvel is.
- Az alla breve fogalma.
- Az alapvető formai ismertek bővítése.
- A memorizálás fejlesztése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés és befúvás továbbfejlesztése, a hangindítások finomítása a légzés segítségével.
- A légzéstechnika továbbfejlesztése.
- A rekeszizom és a támasztás erősítése.
- Hangterjedelem: h–e3 (esetleg b–f3).
- A dinamika és az agogika további bővítése.
- A nyelvtechnika gyakoroltatása.
- Dúr és moll (mindhárom fajta) skálák, hármashangzat, terc indítva és kötve.
- A gyors játék fejlesztése.
- Előkék és egyszerűbb trillák.
- Lapról játék 2#, 2b előjegyzésig, vagyis a második év nehézségi fokán. Kamarazenélés, zenekari előkészítő gyakorlatok alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. Edit. Simonffy 028
É.&P. Perényi: Saxophone Methode EBP 1996
Londeix: Szaxofoniskola II. Schultzs Blasmusik-verlag A/848
Bumcke: Etüdök szaxofonra II. Elite Edit. 350
Mule: 24 könnyű etüd Leduc A1 20455
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 EMB 14289
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 EMB 14299
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra EMB
Beekun: Studies HU 37994
Verroust 24 Études I Billaudot G.2138 B
Kraszna L. Szaxofonmuzsika (in Es in B) EMB
Schuster Gy.: Szaxofoniskola III. (in Es)
Előadási darabok I szaxofonra és zongorára Edit. Simonffy 053/A
Előadási darabok II szaxofonra és zongorára Edit. Simonffy 053/B
Händel: Largo (in Es) Edit. Simonffy 053/A
Gluck: Boldog lelkek tánca (in Es) Edit. Simonffy 053/A
Mozart: Ave verum corpus (in Es) Edit. Simonffy 053/A
Brahms: Bölcsődal (in Es) Edit. Simonffy 053/B
Csajkovszkij: Szomorú dal (in Es) Edit. Simonffy 053/B
Schumann: Álmodozás (in Es) Edit. Simonffy 053/B
Lilo: Könnyű darabok III.(in Es) Coppelia 266451 0523
Schubert: Keringő (in Es, in B) Edit. Simonffy 070–071
Chopin: Mazurka (in Es, in B) Edit. Simonffy 070–071
Saint-Saëns: A hattyú (in Es, in B) Edit. Simonffy 070–071
Zsoldos B.: I love blues (in B) Edit. Simonffy 025

Követelmény

Tiszta intonáció az adott hangterjedelmen belül.
Skálák 2#, 2b előjegyzésig.
Az alapvető dinamikai és agogikai jelek ismerete.
Kiseb előadási darabok előadása kotta nélkül.
Könnyű kamaradarabok és egyszerűbb zenekari szólamok eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- 2 gyakorlat (lehetőleg különböző karakterű),
- 2 előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig.
- A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4–es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
- Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f3–ig), abszolút hangnévvel is.
- Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
- Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
- A stílusismeret elmélyítése.
- Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indítatásból, nem mechanikusan.
- A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
- Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
- Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
- Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
- A staccato játékmód.
- A lapról olvasás állandó gyakorlása a 3. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
- A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
- Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. Edit. Simonffy 029

Londeix: Szaxofoniskola III. Schultz Blasmusik–verlag A/849

Bumcke: Etüdök szaxofonra III Elite Edit. 350

Demler: Zenekari részletek I–II. Edit. Simrock Eg 5187

É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra EMB Z 14371

É.&P. Perényi: Szaxofon ABC 2 –EMB Z 14299

É.&P. Perényi: Répertoire zeneiskolásoknak – szaxofon szóló EMB 14449

Beekum: Studies HU 37994

Verroust: 24 Études I. Billaudot G.2138 B

Verroust: 24 Études II. Billaudot G.2057 B

Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) EMB Z 14251

Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es) Edit. Simonffy 029

Grieg: Solvejg dala (in Es) Edit. Simonffy 053/C

Dvořák: Humoreszk (in Es) Edit. Simonffy 053/C

Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) Edit. Simonffy 053/C

Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (in Es) Edit. Simonffy 053/C

Albéniz: Granada (in Es) Edit. Simonffy 053/C

Joplin: The easy winners (in Es) Edit. Simonffy 053/C

Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) Edit. Simonffy 004

Szabó S.: Blues is Blue (in Es) Edit. Simonffy 016

Bizet: Agnus Dei (in Es) Edit. Simonffy 006

Massenet: Elégia (in Es in B) Edit. Simonffy 072–073

Mendelssohn: Velencei gondoladal (in Es) (in B) Edit. Simonffy 072–073
Händel: Arie (in B) Edit. Simonffy 009
Kis előadási darabok (Berkes) EMB Z 2101

Követelmény

Az első három év anyagának ismételése, összefoglalása. A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.

Skálák 3#, 3b előjegyzésig, hármashangzat felbontásokkal, terc-skálák.

Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.

Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsa ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- 2 különböző karakterű etűd,
- 2 előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek

- A vibrato.
- Az összes hang és fogásaik ismerete b–f₃–ig (esetleg fis₃–ig).
- A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4-es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
- Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében (f₃–ig), abszolút hangnévvel is.
- Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
- Domináns- és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.
- A stílusismeret elmélyítése.
- Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indítatásból, nem mechanikusan.
- A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
- Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
- A helyes ajakvibrato kialakítása.
- Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
- Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.
- A staccato játékmód fejlesztése.
- A lapról olvasás állandó gyakorlása a 4. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
- A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
- Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. Edit. Simonffy 029

Londinex: Szaxofoniskola III. Schultzs Blasmusik-verlag A/849

Bumcke: Etűdök szaxofonra III Elite Edit. 350

Demler: Zenekari részletek I–II. Edit. Simrock Eg 5187

É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra EMB

É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449
Beekum: Studies HU 37994
Verroust: 24 Études I. Billaudot G.2138 B
Verroust: 24 Études II. Billaudot G.2057 B
Kraszna L.: Szaxofonmuzsika (in Es in B) EMB
Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV.(in Es) Edit. Simonffy 029
Előadási darabok III szaxofonra és zongorára Edit. Simonffy 053/C
Grieg: Solvejg dala (in Es) Edit. Simonffy 053/C
Dvořák: Humoreszk (in Es) Edit. Simonffy 053/C
Muszorgszkij: Ódon kastély (in Es) Edit. Simonffy 053/C
Rimskij–Korszakov: Hindu dal (in Es) Edit. Simonffy 053/C
Albéniz: Granada (in Es) Edit. Simonffy 053/C
Joplin: The easy winners (in Es) Edit. Simonffy 053/C
Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) Edit. Simonffy 004
Szabó S.: Blues is Blue (in Es) Edit. Simonffy 025
Bizet: Agnus Dei (in Es) Edit. Simonffy 006
Massenet: Elégia (in Es in B) Edit. Simonffy 072–073
Mendelssohn: Velencei gondoladal Edit. Simonffy 072–073

Követelmény

Az első három év anyagának ismétlése, összefoglalása.

A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.

Skálák 4#, 4b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.

Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.

Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- 2 különböző karakterű etűd,
- 2 előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A vibrato.
- Az összes hang és fogásaik ismerete b–f3–ig .
- A 2/2, 3/2, 4/2, 5/4, 6/4/8–, és a 12/8 –es ütem. Bonyolultabb szinkópák.
- Dúr és moll hangnemek a hangszer teljes hangterjedelmében, abszolút hangnévvel is.
- Díszítések: előkék, mordentek, bonyolultabb trillák használata.
- Domináns– és szűkített szeptimakkordok és akkordfelbontás.

A stílusismeret elmélyítése.

Az elméleti, hangnemi, formai ismeretek bővítése, pl. a moduláció, alteráció megismertetése és bemutatása a gyakorlatban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A légzés szerepének állandó kontrollja, csak zenei indítatásból, nem mechanikusan.
- A hangképzés állandó gyakoroltatása, a hangideál keresése.
- Hangindítás, a nyelvtechnika differenciált alkalmazása, fejlesztése.
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- Kromatikus skála legalább két oktávon keresztül.
- Az ujjtechnika fejlesztése, az ujjak lazítása.

- A staccato játékmód fejlesztése.
- A lapról olvasás állandó gyakorlása a 5. évfolyam anyagának megfelelő színvonalon.
- A formai ismeretek tudatos alkalmazása.
- Kamarazene, zenekari gyakorlat.

Ajánlott tananyag

J. Harle : Easy Classical Studies Universal Edition UE 17770
Schuster Gy.: Szaxofoniskola IV. Edit. Simonffy 029
Londeix: Szaxofoniskola IV. Schultz Blasmusik-verlag A/850
Bumcke: Etűdök szaxofonra IV. Elite Edit. 350
Mule: 24 könnyű etűd Leduc AL 20455
Mule: 53 etűd Leduc 20 441
Demler: Zenekari részletek I–II. Edit. Simrock Eg 5187
É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra EMB
É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 EMB 14299
Beekum: Studies HU 37994
Verroust 24 Études I Billaudot G.2138 B
Verroust: 24 Études II Billaudot G.2057 B
Perényi É&P: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449
J. S. Bach: Gavottes A. Leduc AL 19664
B. Marcello: Adagio Schuster–Perényi: Szaxofoniskola
III/5., Simonffy 028
A. Corelli: Adagio A. Leduc AL 25707
Dancla: Románc Szaxofonmuzsika kezdőknek
Kraszna L. EMB 14251
Fr. Schubert: Sérénade A. Leduc AL 25708
Glinka: Vocalise Simonffy 014
Debussy: A lenhajú lány Hofmeister FH 2136
Teal Larry Solos Schirmer 45722

Követelmény

Az első öt év anyagának ismétlése, összefoglalása.
A hangterjedelmen belüli hangok és fogásaik ismerete.
Skálák, hármas– és négyeshangzat–felbontásokkal, tercskálák.
Előadási darabok megszólaltatása kotta nélkül.
Nehezebb etűdök eljátszása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- 2 különböző karakterű etűd,
- 2 előadási darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra a kiemelkedő adottságokkal rendelkező növendékek irányíthatók. A „B” tagozatos oktatás elsődleges feladata, hogy a tanulókat felkészítse a zenei pályára.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A segéd– és tisztítófogások alapvető ismerete és alkalmazásuk.
- A 3/8–os, 6/8–os, ütem és az alla breve.

- Szinkópák, triolák, tizenhatod–menetek, kis és nagy nyújtott és éles ritmus játéka.
- Az alapvető formai ismeretek bővítése (pl. da capo stb.).
- Zenei műszavak ismerete a felhasznált tananyag szerint.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A rekeszlégzés és a helyes szájtartás alkalmazásának tudatossá tétele.
- A gyors játékmóddhoz szükséges laza kéztartás kifejlesztése.
- A hangterjedelem bővítése b–f3–ig.
- Dúr és moll skálák, hármashangzat– és tercmenet különböző frazeálással.
- A hangképzés fejlesztése hangindítások, és különböző tempójú repetíciós gyakorlatok segítségével.
- A regiszterkülönbségek kiegyenlítésére irányuló törekvés megalapozása.
- A dinamikai árnyalóképesség bővítése.
- Lapról olvasás és memóriagyakorlatok.
- Egyszerűbb díszítőelemek alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Schuster Gy.: Szaxofoniskola II. Edit. Simonffy 027

Herrer P.: Szaxofoniskola EMB 4194

Londeix: Szaxofoniskola I–II Schultz Blasmusik–verlag A/847

Klosé: Méthode Complète1. Leduc AL 3186

É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra EMB

É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 EMB 14289

25 Exercices Journaliers Leduc AL 6402

Mule: 24 Études Faciles Leduc AL 20 455

Harle: Easy Classisal Studies Universal

Bumcke: Etüdek szaxofonra I–II. Elite Edit. 350

Beekum: Studies HU 37994

Előadási darabok altszaxofonra I. II. Edit. Simonffy 053/A., B

Both: Klassische Saxophon–Soli Schott 7331 (in Es)

Debussy Album Universal 17 777

Mule: Pièces Classiques Célèbres les Recueil (in Es) I., II. Leduc AL 25 707/708

Franck Pièce II. (in Es) Leduc AL 19 996

Haydn: Andante (in Es) Kliment 1210

Bach: Scherzetto (in B) Leduc AL 25 141

Purcell: Suite (in B) Musicus

Schubert: Suite de Valses (in B) Leduc AL 25 148

Követelmény

Helyes légzés, befűvés.

Megbízható kottaolvasás.

Skálák: dúr és moll 1#, 1b előjegyzésig, kotta nélkül, hármashangzattal és tercskálával együtt.

Legalább két periódusból álló darabok eljátszása kotta nélkül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 szabadon választott hangsor 2#,2b előjegyzésig, kotta nélkül,

– 2 különböző karakterű etüd,

– 2 különböző stílusú előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus hangsor bevezetése és struktúrájának megismertetése.
- Az 5/4–, 6/4–es és a 9/8–os ütem.
- A tenuto és staccato játékmód.
- Tizenhatodok, bonyolultabb szinkópák és hasonló nehézségű ritmusok.
- Trillák, előkék és utókák használata.
- Négyeshangzatok.
- A tananyagban szereplő darabok stílárís elemzése és a szempontok megvalósítása az előadásban.
- A formai ismeretek elmélyítése (pl. a szonátaforma jellemzői).

A hangszerkezelés fejlesztése

- A hangképzés fejlesztése: hangindítások megvalósítása pp dinamikai fokozatnál, a halk játék kifejlesztése, a mély hangok finomítása.
- Megalapozott légzéstechnikával és befűvásmóddal a regiszterkülönbségek lehetséges kiegyenlítése.
- Hosszabb tizenhatod– és rövidebb harmincketted–menetek eljátszása, a gyors és egyenletes játék kívánalmainak megfelelően.
- Dúr és moll skálák, hármas–, négyeshangzat– és tercmenet.
- Lapról olvasás, legalább 3–4 epizódból álló darabok memorizálása.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios Universal

Londeix: Szaxofoniskola II–III. Shultz Blasmusik–verl. A/849–A/850

Bumcke: Etűdök szaxofonra III Elite Edit. 350

Klosé: Méthode Complète 1. 2. Leduc AL 3186, AL 6023

25 Exercices Journaliers Leduc AL 6402

Mule: 24 Études Faciles Leduc AL 20 455

Exercies Journaliers Leduc AL 20 210

Blémant: 20 Études Melodiques 1. Leduc AL 15 801

Szabó F.: Etűdök szaxofonra Edit. Simonffy 042

É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra EMB

É.&P. Perényi: Szaxofon ABC1 EMB 14289

É.&P. Perényi: Szaxofon ABC2 EMB 14299

Beekum: Studies HU 37994

Verroust 24 Études I Billaudot G.2138 B

Verroust 24 Études II Billaudot G.2057

Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra Edit. Simonffy 041

Előadási darabok altszaxofonra III. IV. Edit. Simonffy 053/C/D

Válogatott művek szaxofonra és zongorára II. Edit. Simonffy 072

Mule Pièces Classiques Céléb– Leduc AL 25 708

Albéniz: Chant d’amour (in Es) Leduc AL 19 568

Albéniz: Tango (in Es) Schott 33 749

Bizet: Agnus Dei (in Es) Edit. Simonffy 006

Draskóczy: Korondi táncok (in Es) Darok

Elgar: Salut d’amour (in Es) Schott 33 750

Mozart: Gavotte Sentimentale Leduc AL 19 540

Szabó S.: Blues in Blue (in Es) Edit. Simonffy 025

Vivaldi: Der Winter (Largo) (in Es) Edit. Simonffy 004

Joplin: Ragtimes (in Es, in B) Noetzel 3693

Go dow Moses (Vincze) (in Es, in B) Edit. Simonffy 022

Händel: Arie (in B) Edit. Simonffy 009

Követelmény

A hangok megfűvéása p dinamikai fokozatnál e–e3–ig.

Dúr és moll skálák 2#, 2b előjegyzésig, hármás– és négyeshangzatok, tercskálák, az összes hang fogásainak ismerete és alkalmazásuk, b–f3–ig kromatikusan,

Valamennyi hangsor kotta nélkül.

Tizenhatod–menetek egyenletes eljátszása.

Egy– és kéttagú előkék és utókák alkalmazása, valamint a trillák egyenletes megszólaltatása (kivéve a nehezebbeket).

Triós formájú darabok kotta nélkül történő előadása.

Biztos kottaolvasás, és lapról olvasás legalább az előző tanév anyagnak megfelelő nehézségi fokon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor 3#, 3b előjegyzésig, kotta nélkül,
- 2 ellentétes karakterű etűd,
- 2 előadási darab kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus skálák ismerete.
- A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek. Trillák, előkék és utókák használata.
- Az 5/4–, 6/4–, 9/8–, és a 12/8 –os ütem.
- Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
- A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
- Transzponálás „C”-be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák kotta nélkül, hármás– és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála.
- A helyes ajakvibrato kialakítása.
- A pp játékmód továbbfejlesztése.
- Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
- Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
- Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios Universal

Giampieri: 16 Studi Ricordi

Klosé: 25 Études de Mécanisme Leduc AL 6403

Études de Genere et de Mécanisme Leduc AL 17 363

Bernhards: 24 Virtuosen Etüden Zimmermann

Bumcke: Etűdök szaxofonra III–IV. Elite Edit. 350

Londeix: Szaxofoniskola III–IV. Shultz Blasmusik–verl. A/849–A/850

É.&P. Perényi: 222 Etűd szaxofonra EMB

Beekum Studies HU 3794

Verroust: 24 Études I. II. Billaudot G.2138 B/2057 B

É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449

Demler: Zenekari részletek I–II. Edit. Simrock Eg 5187

Bach: Aria (in Es) Leduc AL 19 576

Bach: Badinerie (in Es) Leduc AL 19 511

Bach: Sonate (? 4 F1.) (in Es) Leduc AL 20 831
Chopin: Nocturne (in Es) Leduc AL 19 651
Dukas: Alla Gitana (in Es) Leduc AL 19 995
Fauré: Pièce (in Es) Leduc AL 16 152
Händel: Sicilienne et Gigue (in Es) Leduc AL 20 834
Händel: Sonate (? 4 F1.) (in Es) Leduc AL 20 828
Ibert: L'age d'or (in Es) Leduc AL 21 654
Ravel: Pièce en Forme de Habanera
Händel: Sonate (? 1) (in B) Leduc AL 25 143
Händel: Sonate en Sol Mineur Leduc AL 25 144

Követelmény

A hangszer hangjainak megfűvése p dinamikával d–f3–ig.
Tiszta intonáció.

Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig, kotta nélkül, hármashangzat, négyeshangzat, tercmenet, A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.

Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor 4#, 4b előjegyzésig, kotta nélkül,
- 2 ellentétes karakterű etűd,
- 2 előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem bővítése f3–tól fölfelé, egyéni adottságok szerint.
- A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.
- Bonyolultabb díszítőelemek: előkék, trillák, mordentek alkalmazása.
- Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
- A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
- Transzponálás „C”-be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák kotta nélkül, hármashangzatok, négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála és egészhangú skála.
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- A pp játékmód továbbfejlesztése.
- Harminckettes–menetek egyenletes eljátszása.
- Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
- Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios Universal

Giampieri: 16 Studi Ricordi

Capelle: 20 Grandes Études 1. Leduc AL 20 085

Klosé: 25 Études de Mécanisme Leduc AL 6403

Études de Genre et de Mécanisme Leduc AL 17 363

Blémant: 20 Études Melodiques 2. Leduc AL 15 802

Bernhards: 24 Virtuosen Etüden Zimmermann

Londeix: Szaxofoniskola III–IV. Shultz Blasmusik A/849–A/850

É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra EMB
Beekum: Studies HU 3794
Verroust: 24 Études I. II. Billaudot G.2138 B/2057 B
Demler: Zenekari részletek I–II. Edit. Simrock Eg 5187
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449
Mendelssohn: Andante Perényi: Szaxofon ABC II/53. EMB 14299
Muszorgszkij: Ódon kastély Simonffy 053/C
Rimszkij–Korsakov: Hindu dal Simonffy 053/D
Debussy: A kis néger Simonffy 074 v. Leduc 19555
Bozza: Aria Leduc 19714
Teal Larry Solos Schirmer 45722

Követelmény

A hangszer hangjainak megfűvése p dinamikával d–f3–ig.
Tiszta intonáció.

Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzat, tercmenet, valamint a kromatikus skála.

A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.

Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor 5#, 5b előjegyzésig, kotta nélkül,
- 2 ellentétes karakterű etüd,
- 2 előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem bővítése f3–tól fölfelé.
- A nagy triola, pontozása a triolán belül, kvintolák, szextolák és hasonló ritmusképletek.
- Bonyolultabb díszítőelemek: előkék, trillák, mordentek alkalmazása.
- Az intonációs hibák tudatos korrigálása.
- A formai ismeretek további bővítése: rondóforma, variációs forma stb.
- Transzponálás „C”-be könnyű dallamokkal.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák kotta nélkül: 6#, 6b előjegyzésig, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, valamint kromatikus skála és egészhangú skála.
- A helyes ajakvibrato továbbfejlesztése.
- A pp játékmód továbbfejlesztése.
- Harmincketted–menetek egyenletes eljátszása.
- Lapról olvasás, az eddig tanultaknál hosszabb művek memorizálása.
- Az alkalmazkodóképesség továbbfejlesztése, kamarazenélés vagy zenekari játék által.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies Universal UE 17770
Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. Simonffy 028
M. Mule: 24 könnyű etüd A. Leduc AL 20455
Klosé: 25 napi gyakorlat A. Leduc AL 6402
Harle: Scale and Arpeggios Universal
Giampieri: 16 Studi Ricordi

Études de Genere et de Mécanisme Leduc AL 17 363
Blémant: 20 Études Melodiques 2. Leduc AL 15 802
Bernhards: 24 Virtuosen Etüden Zimmermann
É.&P. Perényi: 222 Etüd szaxofonra EMB
Beekum: Studies HU 3794
Verroust: 24 Études I. II. Billaudot G.2138 B/2057 B
Demler: Zenekari részletek I–II. Edit. Simrock Eg 5187
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449
Händel: Sicilienne et Gigue Leduc 20834
Pescetti: Presto Hresztomatyija 5–6 Muzika 14103
Mendelssohn: Andante Perényi: Szaxofon ABC II/53. EMB 14299
Muszorgszkij: Ódon kastély Simonffy 053/C
Rimszkij–Korszakov: Hindu dal Simonffy 053/D
Debussy: A kis néger Simonffy 074 v. Leduc 19555
Bozza: Aria Leduc 19714
Teal Larry Solos Schirmer 45722

Követelmény

A hangszer hangjainak megfűvése p dinamikával d–f₃–ig. Tiszta intonáció.
Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzat, tercmenet, valamint a kromatikus skála. A leggyakoribb trillák és díszítőelemek magabiztos alkalmazása.
Rövidebb szonátatételek vagy hasonló terjedelmű művek kotta nélkül történő előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül,
- 2 ellentétes karakterű etüd,
- 2 előadási darab, kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló ismerje

- a szaxofon és a fafűvés hangszerek múltját, irodalmát,
- a hangszer teljes hangterjedelmét,
- a tudatos és helyes légzéstechnikát,
- a szaxofon intonációs hibáit (és tudatosan korigálja azokat),
- a dúr és moll hangnemeket 4#, 4b előjegyzésig,
- a egyszerűbb díszítések írásmódját és ritmusát,
- a vibrató szerepét a zenei megvalósításban,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- a jelentősebb szaxofonos előadóművészeket.

Legyen képes

- a kiegyenlített és kifejező hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a különböző hangindítások és hangbefejezések megvalósítására,
- az önálló hangolásra,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a kottahű játéokra és folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a különböző artikulációs előírások megszólaltatására (staccato, tenuto, legato, marcato stb.),
- egyenletes, pergő–technikához vezető ujjgyakorlatok fokozatos gyorsítására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- dúr és moll skálákat játszani 4#, 4b előjegyzésig tercekkel, hármashangzattal, szimpla- és duplanyelvvel- a játszott irodalom által megkövetelt dinamikák megvalósítására,
- készségfejlesztő gyakorlatok hibátlan eljátszására
- nehezebb etűdök zenei és technikai megvalósítására
- hosszabb terjedelmű művek memorizálására

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Szaxofon főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.

- Egy etűd vagy etűd-jellegű egyéb mű (Easy Classical Studies (J.Harle, Universal Edition UE 17 770) 50., 222 etűd (Perényi É.–P.EMB Z. 14371) 158., 178., 182., M.Mule: 24 könnyű etűd (, A. Leduc AL 20455) 5., 13., 35 Studies (J.v.Beekum, Harmónia, HU 3794) Valsette (in a), Tiroler Landler (in Esz). nehézségi szintjén)
  - Két különböző stílusú és karakterű előadási darab, (J.S.Bach: Gavottes (A.Leduc AL 19 664), B.Marcello: Adagio (Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III/5., Simonffy 028), A.Corelli: Adagio (A. Leduc AL 25 707), Dancla: Románc (Szaxofonmuzsika kezdőknek – Kraszna L. EMB 14 251), Fr.Schubert: Sérénade (A.Leduc AL 25 708), Glinka: Vocalise (Simonffy 014), Debussy: A lenhajú lány (Hofmeister FH 2136). nehézségi szintjén)
- Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű Az előadási darabot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

A vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.

- Két különböző karakterű etűd vagy egyéb gyakorlat (Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 37., 222 etűd (Perényi É.–P., EMB Z. 14 371) 192., 194., 201., M. Mule: 24 könnyű etűd (A. Leduc AL 20 455) 9., 15., J.v.Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Square Dance (in B), Tarantella (in c), Invention (in f), Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 8. nehézségi szintjén)
- Két különböző stílusú és karakterű, előadási darab, (egy barokk tétel pár esetében még egy más stílusú művet is választani kell): G.Fr.Händel: Sicilienne et Gigue (A.Leduc AL 20 834), G.Pescetti: Presto (Hresztomatyija 5–6 Muzika 14 103), F.Mendelssohn: Andante (Perényi: Szaxofon ABC II/53. EMB 14 299), M. Muszorgszkij: Ódon kastély (Simonffy 053/C), Rimszkij–Korszakov: Hindu dal (Simonffy 053/D), Cl.Debussy: A kis néger (Simonffy 074 v. A.Leduc AL 19 555), E.Bozza: Aria (A.Leduc AL 19 714). nehézségi szintjén) Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem fokozatos bővítése a növendék adottságai szerint
- Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.
- A vibrato.
- A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.
- Transzponálási alapismeretek.
- A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny-látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
- Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Skálák,
- A helyes ajakvibrato fejlesztése.
- Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése. – Igényesebb előadási művek megszólaltatása.
- Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios Universal

J. Harle: Easy Classical Studies Universal UE 17770

Klosé: Méthode Complète 1. 2.. Leduc AL 3186/6023

25 Exercices Journaliers Leduc AL 6402

15 Études Chantantes Leduc AL 6404

Mule: 24 Études Faciles Leduc AL 20 455

Exercices Journaliers Leduc AL 20 211

Mule: 53 Études 1. Leduc AL 20 441

Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. Leduc AL 15 801/802

Bernhards: 24 Virtuosen Etüden Zimmermann

Szabó F.: Etűdök szaxofonra Edit. Simonffy 042

É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449

Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra Edit. Simonffy 041

Albéniz: Tango (in Es) Schott 33 749

Bach: Aria (in Es) Leduc AL 19 576
BachCopin: Nocturne (in Es) Leduc AL 1965
Dukas: Alla Gitana (in Es) Leduc AL 19 995
Fauré: Pièce (in Es) Leduc AL 16 152
Ibert: Aria (in Es) Leduc AL 19 675
Leclair: Adagio, Allemande et Leduc AL 20 830
Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) Leduc AL 19 595
Soproni: Four Pieces for Saxophon EMB 8811 (in Es)
Telemann: Sonate (in Es) Leduc AL 25 008
Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) Edit. Simonffy 022
Joplin: Ragtimes (in Es, in B) Noetzel 3693
Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) Leduc AL 17 680
Händel: Sonate (? 1) (in B) Leduc AL 25 143
Händel: Sonate en Sol Mineur Leduc AL 21 144 (in B)

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f₃–ig.

Skálák

Tiszta intonáció, egészséges hang.

Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.

Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott nyagaa

– 1 szabadon választott skála kotta nélkül,

– 2 ellentétes karakterű etűd,

– 2 különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangterjedelem fokozatos bővítése a növendék adottságai szerint

– Az eddig megismert ritmusképletek rendszerezése.

– A vibrato.

– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.

– Transzponálási alapismeretek.

– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).

– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

A hangszerkezelés fejlesztése

– Skálák, kromatikus hangsor gyors tempóban.

– A helyes ajakvibrato fejlesztése.

– Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.

– Igényesebb előadási művek megszólaltatása. Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios Universal

J. Harle: Easy Classical Studies Universal UE 17770

Klosé: Méthode Complète 1. 2.. Leduc AL 3186/6023

25 Exercices Journaliers Leduc AL 6402

15 Études Chantantes Leduc AL 6404
Mule: 24 Études Faciles Leduc AL 20 455
Exercices Journaliers Leduc AL 20 211
Mule: 53 Études 1. Leduc AL 20 441
Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. Leduc AL 15 801/802
Bernhards: 24 Virtuosen Etüden Zimmermann
Szabó F.: Etűdők szaxofonra Edit. Simonffy 042
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449
Rózsa P.: Három szólódarab szaxofonra Edit. Simonffy 041
Albéniz: Tango (in Es) Schott 33 749
Bach: Aria (in Es) Leduc AL 19 576
BachCopin: Nocturne (in Es) Leduc AL 1965
Dukas: Alla Gitana (in Es) Leduc AL 19 995
Fauré: Pièce (in Es) Leduc AL 16 152
Ibert: Aria (in Es) Leduc AL 19 675
Leclair: Adagio, Allemande et Leduc AL 20 830
Mozart: Adagio (Klar. v. II. t.) Leduc AL 19 595
Soproni: Four Pieces for Saxophon EMB 8811 (in Es)
Telemann: Sonate (in Es) Leduc AL 25 008
Go down Moses (Vincze P.) (in Es, in B) Edit. Simonffy 022
Joplin: Ragtimes (in Es, in B) Noetzel 3693
Ravel: Pièce en Forme de Habanera (in Es) Leduc AL 17 680
Händel: Sonate (? 1) (in B) Leduc AL 25 143
Händel: Sonate en Sol Mineur Leduc AL 21 144 (in B)

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.

Skálák

Tiszta intonáció, egészséges hang.

Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.

Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott skála kotta nélkül,
- 2 ellentétes karakterű etűd,
- 2 különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

9. évfolyam "A" tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangterjedelem fokozatos bővítése a növendék adottságai szerint
- Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.
- A vibrato.
- A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása. Transzponálási alapismeretek.
- A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).
- Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.
- A jazz elemeinek megismertetése a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése

Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus, hangsorok

A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.
Igényesebb előadási művek megszólaltatása.

Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

Harle: Scale and Arpeggios Universal

J. Harle: Easy Classical Studies Universal UE 17770

Klosé: Méthode Compléte 1. 2. Leduc AL 3186/6023

25 Exercices Journaliers Leduc AL 6402

15 Études Chantantes Leduc AL 6404

Mule: 24 Études Faciles Leduc AL 20 455

Exercices Journaliers Leduc AL 20 211

Mule: 53 Études 1. Leduc AL 20 441

Blémant: 20 Études Melodiques 1.2. Leduc AL 15 801/802

Bernhards: 24 Virtuosen Etüden Zimmermann

Szabó F.: Etűdők szaxofonra Edit. Simonffy 042

É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449

A. Corelli: Gigue Muzika 13672

G. Fr. Händel: Allegro, Largo et Final Leduc AL 20835

Bach: Badinerie Leduc AL 19511

Bach: Esz–dűr szonáta Hresztomatyija 5–6. Muzika 14103

Singelée: Solo de concert Lemoine 26260

Bozza: Aria Leduc 19714

Ravel: Darab Habanera formában Leduc 17679

Götz Nándor: Koncertetűdők Fon–Trade

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.

Skálák

Tiszta intonáció, egészséges hang.

Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.

Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 szabadon választott skála kotta nélkül,

– 2 ellentétes karakterű etűd,

– 2 különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangterjedelem fokozatos bővítése a növendék adottságai szerint.

– Az eddig ismeretlen ritmusképletek megismertetése.

– A vibrato.

– A többi szaxofonfajta megismerése és lehetőség szerint oktatása.

– Transzponálási alapismeretek.

– A zenei műveltség bővítése (pl. zenehallgatás, hangverseny–látogatások, szakmai beszélgetések stb.).

– Hangszerjavítási alapismeretek és nádfaragás.

– A jazz elemeinek megismertetése (ahol mód és lehetőség van rá), kizárólag hozzáértő tanár vezetésével, és ha lehetséges, a zeneelmélet tantárgy által szerzett ismeretekre támaszkodva.

A hangszerkezelés fejlesztése

Skálák teljes hangterjedelemben, kromatikus hangsor gyors tempóban.

A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.

Az önálló gondolkodás és kifejezőmód, valamint az igényes és tudatos gyakorlás továbbfejlesztése.

Igényesebb előadási művek megszólaltatása.

Kamarazene, zenekari munka.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies Universal UE 17770

Perényi É.–P: 222 etűd EMB Z 14371

Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. Simonffy 028

Mule: 24 könnyű etűd A. Leduc AL 20455

Beekum: 35 Studies Harmónia HU 3794

Klosé: 25 napi gyakorlat A. Leduc AL 6402

Klosé: 25 mechanikus gyakorlat A. Leduc AL 6403

Klosé: 15 dallamos gyakorlat A. Leduc AL 6404

Ferling: 48 etűd A. Leduc AL 20402

A. Corelli: Gigue Muzika 13672

Fr. Händel: Allegro, Largo et Final A. Leduc AL 20

Fr. Händel: 4. szonáta A. Leduc AL 20828

Bach: Badinerie A. Leduc AL 19511

J. B. Singelée: Rondo Op. 63.

Perényi: Szax. ABC II/84 EMB 14299

J. B. Singelée: Solo de concert H. Lemoine 26 260 H.L.

A. Chailleux: Andante és Allegro A. Leduc AL 22177

E. Bozza: Aria A. Leduc AL 19714

Götz Nándor: Koncertetűdök Fon–Trade

Ravel: Darab Habanera formában A. Leduc AL 17679

Követelmény

Az összes hang és fogási ismerete b–f3–ig.

Skálák 6#, 6b előjegyzésig.

Tiszta intonáció, egészséges hang.

Az előadási darabok stílusos megszólaltatása.

Alapos zenei műszóismeret, megbízható kottaolvasás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 szabadon választott skála kotta nélkül,

– 2 ellentétes karakterű etűd,

– 2 különböző tempójú darab zongorakísérettel, legalább az egyik kotta nélkül (valamelyik kamarazenei mű is lehet).

Továbbképző évfolyam „B” tagozat

A tanulók csekély hányada, egyéb tanulmányai mellett, a „B” tagozat továbbképző évfolyamain készül későbbi felvételi vizsgára, továbbra is megőrizve a zenei pálya választásának lehetőségét.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skálák bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése:
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármashangzatok, tercmenet, kvint- és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszertervezési és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies Universal UE 17 770
Rascher: Top Tones for the Saxophone Carl Fischer Edit.
Capelle: 20 Grandes Études 1. 2. Leduc AL 20085/086
Caillieret: 15 Études (Bach) Leduc AL 23 918
Mule: 53 Études 2. 3. Leduc AL 20442/443
Mule: 48 Études Leduc AL 20 402
É.&P. Perényi: Répertoire szaxofon szóló EMB 14449
Bach: Sonate (? 6 Fl.) (in Es) Leduc AL 20 832
Bozza: Aria (in Es) Leduc
Bozza: Pulcinella (in Es) Leduc
Bernstein: Rhapsody (in Es) Gerard Billaudot Edit.
Händel: Sonate (? 6 Vl.) Leduc AL 20 830
Ibert: Aria (in Es) Leduc AL 19 675
Lajtha: Intermezzo (in Es) Leduc AL 21 438
Martin: Ballada (in Es) Universal
Poulenc: Presto (in Es) Gerard Billaudot Edit.

Követelmény

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig,
Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül, 6#, 6b előjegyzésig,
- 2 ellentétes karakterű etűd,
- 2 előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skála bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése: b–a3–ig, kromatikusan.
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- Modern effektusok: glissando, flatterzunge.

– A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. Század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszerteknikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies Universal UE 17 770
Rascher: Top Tones for the Saxophone Carl Fischer Edit.
Capelle: 20 Grandes Études 1. 2. Leduc AL 20085/086
Caillieret: 15 Études (Bach) Leduc AL 23 918
Mule: 53 Études 2. 3. Leduc AL 20442/443
Mule: 48 Études Leduc AL 20 402
Karg–Elert: 25 Capricen und Sonaten I–II. Zimmermann

Követelmény

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül, 6#, 6b előjegyzésig,
- 2 ellentétes karakterű etűd,
- 2 előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

9. Évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skálák mellett a fél–egész skálák bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- Modern effektusok: glissando, flatterzunge, stb.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszerteknikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies Universal UE 17 770
Rascher: Top Tones for the Saxophone Carl Fischer Edit.
Capelle: 20 Grandes Études 1. 2. Leduc AL 20085/086

Caillieret: 15 Études (Bach) Leduc AL 23 918
Mule: 53 Études 2. 3. Leduc AL 20 442/443
Mule: 48 Études Leduc AL 20 402
Karg–Elert: 25 Capricen und Sonaten I–II. Zimmermann
Bach: Szonáta Leduc 20831
Händel 2. szonáta Leduc 20829
Händel 6. szonáta Leduc 20830
Vivaldi: Concerto Op. 3/6 RV 356 Universal 19075
Schumann: Fantáziadarab Schirmer 45722
Singelée: Fantaisie brillante Lemoine 26260
Singelée: Solo de concert Lemoine 26259
Bozza: Scaramouche Leduc 20299
Busser: Aragon Leduc 21143
Götz Nándor: Koncertetűdök Fon–Trade

Követelmény

Dúr és moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül, 7#, 7b előjegyzésig,
- 2 ellentétes karakterű etűd,
- 2 előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kromatikus és egészhangú skálák mellett a fél–egész skálák bevezetése.
- A hangterjedelem bővítése: b–b3–ig, kromatikusan.
- Az eddig nem tanult, összetettebb ritmusképletek és díszítőelemek alkalmazása.
- Modern effektusok: glissando, flatterzunge, stb.
- A stílusismeret elmélyítése a romantika és a XX. század témakörében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Dúr és moll skálák, kotta nélkül, hármas– és négyeshangzatok, tercmenet, kvint– és oktávskála, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
- A vibrato sűrűségének fokozása, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazása.
- A virtuóz technika kifejlesztése.
- A hangszertechnikai és zenei feladatok önálló megoldása.
- Az egyéni hangszín megkeresése.
- A szuggesztív interpretáció megvalósítása a hangszeren.

Ajánlott tananyag

J. Harle: Easy Classical Studies Universal UE 17770
Perényi É.–P: 222 etűdEMB Z 14371
Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. Simonffy 028
Mule: 24 könnyű etűd A. Leduc AL 20455
Beekum: 35 Studies Harmónia HU 3794
Klosé: 25 napi gyakorlat A. Leduc AL 6402
Klosé: 25 mechanikus gyakorlat A. Leduc AL 6403
Klosé: 15 dallamos gyakorlat A. Leduc AL 6404

Ferling: 48 etűd A. Leduc AL 20402
A. Corelli: Gigue Muzika 13
Fr. Händel: Allegro, Largo et Final A. Leduc AL 20835
G. Fr. Händel: 4. szonáta A. Leduc AL 20828
J. S. Bach: Badinerie A. Leduc AL 19511
J. S. Bach: Esz-dúr szonáta Hresztomatyija 5–6. Muzika 14 103
J. B. Singelée: Rondo Op. 63.
Perényi: Szax. ABC II/84 EMB 14299
J. B. Singelée: Solo de concert H. Lemoine 26 260 H.L.
A. Chailleux: Andante és Allegro A. Leduc AL 22177
E. Bozza: Aria A. Leduc AL 19714
M. Ravel: Darab Habanera formában A. Leduc AL 17679
Götz Nándor: Koncertetűdök Fon–Trade

Követelmény

Dúr és moll skálák 6#, 6b előjegyzésig, valamint kromatikus és egészhangú skálák.
Mindenfajta trilla és díszítőelem alkalmazása.
Komolyabb és nehezebb művek koncertszerű előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 szabadon választott hangsor kotta nélkül, 7#, 7b előjegyzésig,
- 2 ellentétes karakterű etűd,
- 2 előadási mű kotta nélkül, az egyik kamaramű is lehet.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló legyen képes

- a szép, kifejező hang tudatos megteremtésére,
- a tiszta intonációra,
- a hangszerét könnyedén kezelni,
- a levegő tudatos beosztására,
- hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- a nagyobb lélegzetű, összetett feladatokat tartalmazó etűdök eljátszására,
- a vibrató sűrűségének fokozására, az amplitúdó nagyságnak változtatására és helyes alkalmazására,
- a különböző zenei korok megkomponált stílushű díszítéseinek kottából való lejátszására – a technikai és zenei szempontból tudatos, elemző gyakorlásra, a pontos ritmus feltétel nélküli megtartására,
- az értelmes, tagolt, árnyalt előadásra,
- a legfontosabb zenei karakterek megjelenítésére,
- egyszerűbb javítási műveletek elvégzésére (pl. csavar meghúzása, rugó visszatétele stb.).

A növendék rendelkezék

- megfelelő hangszeres technikával,
- olyan lapról olvasási készséggel, amely a kamarazenei és zenekari játékhoz szükséges,
- olyan bejátszási módszerrel, amelynek birtokában a jó befűvási érzetek rövid időn belül elérhetők,
- a tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A tanuló tudja alkalmazni

- hangszerének transzponáló jellegét,
- a hang képzésének fizikai törvényszerűségeit (légzés, rekesz, stb.),

– a különböző artikulációs előírásokat (staccato, legato, tenuto, marcato stb.).

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a modern zenei effektusokat,
- az újabb légzéstechnikákat,
- a szaxofon társhangszereit, azok transzponálási módjait,
- korunk zenéjének intonációs sajátosságait.

Legyen képes

- biztos hangindításra és befejezésre,
- nehéz etűd virtuóz előadására
- nehezebb előadási darab, kamaramű, zenekari szólam önálló zenei és technikai megoldására

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Szaxofon főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

A vizsga bármilyen hangolású szaxofonon teljesíthető.

- Egy szabadon választott dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála legalább három előjegyzéssel, hármashangzat–felbontással, tercmenettel, domináns–, ill. szűkített szeptim–felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
  - Egy etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű (Easy Classical Studies (J.Harle, Universal Edition UE 17 770) 49., 66.; 222 etűd (Perényi É.–P., EMB Z 14 371) 210., 211., 221.; Schuster–Perényi: Szaxofoniskola III. (Simonffy 028) 9.; M.Mule: 24 könnyű etűd (A.Leduc AL 20 455) 9., 15.; J.v.Beekum: 35 Studies (Harmónia HU 3794) Musette (in G); Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 13–tól; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A.Leduc AL 6403) 9–tól; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A.Leduc AL 6404) bármely etűd; Ferling: 48 etűd (A.Leduc AL 20 402) nehézségi szintjén
  - Két különböző stílusú és karakterű, (A.Corelli: Gigue (Muzika 13 672); G.Fr.Händel: Allegro, Largo et Final (A.Leduc AL 20 835); G.Fr.Händel: 4. szonáta (A.Leduc AL 20 828); J.S.Bach: Badinerie (A.Leduc AL 19 511); J.S.Bach: Esz–dúr szonáta (Hresztomatyija 5–6. Muzika 14 103 v. G.Schirmer 45 722); J.B.Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 260 H.L.); A.Chailleux: Andante és Allegro (A.Leduc AL 22 177); E.Bozza: Aria (A.Leduc AL 19714); M.Ravel: Darab Habanera formában (A.Leduc AL 17 679); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade); nehézségi szintjén Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

A vizsga kötelező alaphangszere az altszaxofon, egy előadási darabnál azonban más hangolású hangszer is használható.

- Két dúr vagy harmonikus és melodikus moll skála, legfeljebb öt előjegyzéssel, hármashangzat–felbontással, tercmenettel, domináns–, illetve szűkített szeptim–felbontással, minél teljesebb hangterjedelemben, kotta nélkül.
- Két különböző karakterű, megfelelő etűd vagy etűd–jellegű egyéb mű a felsorolt kötetekből, (Klosé: 25 napi gyakorlat (A.Leduc AL 6402) 19–től; Klosé: 25 mechanikus gyakorlat (A.Leduc AL 6403) 9–től; Klosé: 15 dallamos gyakorlat (A.Leduc AL 6404) bármelyik etűd; Ferling: 48 etűd (AL 20 402) nehézségi szintjén
- Két különböző stílusú és karakterű, előadási darab, kotta nélkül (egy barokk szonáta vagy versenymű lassú–gyors tétele, és egy romantikus, impresszionista vagy későbbi mű): J.S.Bach: Szonáta (A.Leduc AL 20 831); G.Fr.Händel: 2. szonáta (A.Leduc AL 20 829); G.Fr.Händel: 6. szonáta (A.Leduc AL 20 830); A.Vivaldi: Concerto Op. 3/6 RV 356 (Universal Edition UE 19 075); R.Schumann: Fantáziadarab (G.Schirmer 45 722); J.B.Singelée: Fantaisie brillante (H.Lemoine 26 260 H.L.); J. B. Singelée: Solo de concert (H.Lemoine 26 259 H.L.); E.Bozza: Scaramouche (A.Leduc AL 20 299); Busser: Aragon (A.Leduc AL 21 143); Götz Nándor: Koncertetűdök (Fon–Trade) nehézségi szintjén Az egyik előadási darab lehet szólómű, vagy kamaramű Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű, többfajta hangolású hangszer és tartozékok (fúvóka, nyakló)
Fejenként és havonta 1 db nád
Zongora, vagy piano,
Nagyméretű falitükör,
Kottaállvány,
Metronóm.

TROMBITA

A trombitatanítás feladatai:

- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása, kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroktatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,

– az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a trombita történetét,
- a trombitának a rézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét,
- a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét,
- a hangszer irodalmának, tananyagban megjelenő részét
- a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a trombita hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- hallását, belső hallását, „intonációs” képességét,
- hangszeres adottságait,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló– és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat

- rendszeres, hatékony, igényes gyakorlásra,
- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére,
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasítások megvalósítására.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A hangszer felépítése, részeinek megismerése.
- A kottaolvasás alapfogalmainak megismerése.
- A helyes be– és kilégzés alapjainak elsajátítása.
- A helyes testtartás kialakítása. A helyes szájtartás gyakorlása. Fúvókázás, ajakrezgés.
- Hangterjedelem az egyvonalas C–től az egyvonalas G ig.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. kötet

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Gyermekdalok, népdalok

Követelmény

A helyes be– és kilégzés ismerete. Hangterjedelem az C' – G'–ig

Hangjegyek, ritmusértékek szünetjelek ismerete a tananyag által megkívánt szinten.

Egyszerű népdalok és gyermekdalok eljátszása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyakorlat
- Egy népdal vagy gyermekdal

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A helyes testtartás rögzítése.
- A helyes légzés további tudatosítása.
- Fúvókával végzett gyakorlatok a trombitaiskola alapján.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola I.

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Gyermekdalok, népdalok

Brodszky: Májusköszöntő

Régi francia dal

Követelmények

Az egészséges, szép trombitahang kialakítása.

Hangterjedelem a kis h-tól az egyvonalas a-ig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy gyakorlat,

– Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangszer felépítése, részei.

– Az egész, fél, negyed és nyolcad hangjegyérték és a megfelelő szünetjelek.

– Nyújtópont a fél érték mellett.

– Módosítójelek.

– A 4/4-es, 2/4-es, 3/4-es ütem.

– Az előforduló hangok fogásai.

– Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok és az előadási darabok megtanulása kotta nélkül.

– Motivumok, dallamok azonosságának, különbségének felismerése.

– A helyes testtartás, hangszer tartás kialakítása.

– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.

– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.

– A hangindítás megalapozása.

– A legato játékmód alapjainak elsajátítása, szekundkötések (ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Susato: Rondo (Trombitamuzsika)

Gyermekdalok, népdalok

Követelmény

Legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat egészséges, szép hangon való eljátszására.

Hangterjedelem a kis a-tól a kétvonalas c-ig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy gyakorlat,

– Egy előadási darab.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.

– A tizenhatod érték és szünetjele.

– Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.

– A tanult művek formai elemzése.

– A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.

– A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma (A B A).

– A testtartásban és hangszer tartásban előforduló hibák korrigálása.

– A rekeszlégzés gyakorlása.

- Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad-, tizenhatodjáték).
- A természetes kötések megalapozása, kvint- és kvartkötések.
- A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (*f-p*).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Colin: Skálatanulmányok

Krumpfer: Trombitaiskola I.

Fischer: Induló

Cole: Granit

Barnes: A kis géniusz

Barnes: A kis művész

Követelmény

A növendék legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint- és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.

Hangterjedelem a kis *g*-től a kétvonalas *d*-ig.

Hangsorok, terelések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (1#, 2b előjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor szerkezete.
- A 3/8-os, a 6/8-os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
- A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
- A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
- Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
- A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (*crescendo*, *diminuendo*).
- A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint- és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. II.

Davidson: Befújási gyakorlatok

Krumpfer: Trombitaiskola I.

Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach-témára

Hammerschmied: Csókdal

Susato: Rondo és saltarello

Bogár: Régi magyar táncok

Barnes: A kis virtuóz

Barnes: A kis mester

Charpentier: Prelúd

Kamprath: Három epizód

Scselokov: Mese

Scselokov: Tréfa

Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény

A növendék legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására. Hangterjedelem a kis *g*-től a kétvonalas *e*-ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 3#, 3*b* előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.
- A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
- A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
- A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
- A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.
- A dinamikai határok tagítása (*p–mf–f*).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.

Davidson: Befűjési gyakorlatok

Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok

Bach: Ária

Fitzgerald: Angol szvit

Telemann: Szvit (1. és 2.)

Albinoni: F-dúr concerto (FAM)

Tornyos: Scherzo

Tornyos: Változatok

Scselekov: Ballada

Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény

A növendék legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.

A hangterjedelem kibővítése a kis *fisz*-től a kétvonalas *f*-ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4*b* előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Egyoktávós skála, tercskála, a hangnem fő hármashangzatai (I, IV, V), a dominánsszeptim-akkord ismerete.
- Az 5/8, 7/8, 9/8-os ütemfajták és különböző ritmusképletek ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
- Az előforduló tempójelzések ismerete.
- A kamarazenélés előtérbe helyezése.

- A légzéstechnikában előforduló hibák korrigálása, a játék biztonságának fejlesztése.
- Az ujj- és nyelvtechnika tökéletesítése, különös tekintettel a művek zenei megoldására.
- Az ajaktechnika fejlesztése az eddig tanult természetes kötések gyakorlásával, a kvint-, kvart- és nagy terc-kötések összekapcsolásával.
- Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp-ff*) különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.

Peters: Gyakorlatok kezdőknek

Colin: 100 Warm Ups (válogatva)

Arban: Skálatanulmányok

Clodomir: Petits exercises

Clodomir: Etűdök I. 165

Arban: Trombitaiskola

Baldassari: Szonáta

Barat: Orientálé

Händel: Hallei szonáta

Händel: B-dúr szonáta

Diabelli: Szonatina

Botti: Románc

Rangers: Velencei karnevál

Tornyos: Szonatina

Tornyos: 3 sárpilisi népdal

Clerisse: Téma és változatok

Telemann: B dūr szvit (FAM)

Követelmény

A növendék legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb, differenciáltabb technikát kívánó gyakorlat eljátszására.

A hangterjedelem kialakítása a kis *fisz*-től a kétvonalas *g*-ig.

Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 2#, 2b előjegyzésig, terclépések, hármashangzat-felbontások (I, IV, V) hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála első képlete,

– Egy gyakorlat,

– Egy előadási darab.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Egy oktávós skála, tercskála, a főhármások és a dominánsszeptim-akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.

A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.

A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.

A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.

Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.

A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.

Peters: Gyakorlatok

Stamp: Warm Ups+Studies

Collin: Warm Ups, Lip flexibilites

Arban: Trombitaiskola

Clodomir: Petits exercises Etűdök I.

Arban: Trombitaiskola (ritmustanulmányok, trillák, díszítések)
Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel
Albinoni: F–dúr concerto I. tétel
Händel: c–moll concerto I. tétel
Händel: B–dúr szonáta
Händel: Asz–dúr szonáta
Telemann: F–dúr szonáta
Telemann: d–moll szonáta
Balay: Adante et allegro
Scselokov: Koncert no. 3
Hanus: Impromptus
Thome: Fantázia
Bogár: Concertino I.
Bogár: Concertino II.
Desportes: Introductions
Hidas: Concerto no. 2, I. tétel
Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)

Követelmény

A növendék legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.

Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.

A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas *a*-ig.

Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dúr és a moll hangsor hangközei, hármashangzatai.
- A tizenhatod érték és szünetjele.
- Nyújtópont a negyed és a nyolcad érték mellett, valamint a szinkópa.
- A tanult művek formai elemzése.
- A periódus két felének kérdés–felelet viszonya.
- A magyar népdal jellemzői, formái, valamint a dalforma (A B A).
- A testtartásban és hangszer tartásban előforduló hibák korrigálása.
- A rekeszlégzés gyakorlása.
- Az egészséges, szép hang létrehozása, a változó sebességű hangindítás megalapozása (nyolcad–, tizenhatodjáték).
- A természetes kötések megalapozása, kvint– és kvartkötések.
- A dinamikai árnyalás alapjai, visszhanghatás (*f–p*).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.
Colin: Skálatanulmányok
Krumpfer: Trombitaiskola I.
Fischer: Induló
Cole: Granit
Barnes: A kis géniusz
Barnes: A kis művész

Követelmény

A növendék legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, valamint kvint- és kvartkötéseket tartalmazó gyakorlat eljátszására.

Hangterjedelem a kis g -tól a kétvonalas e -ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok a megadott hangterjedelmen belül (2#, 2b előjegyzésig).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első három képlete
- Egy gyakorlat,
- Két különböző karakterű előadási darab.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és a moll hangsor szerkezete.
- A 3/8-os, a 6/8-os és a változó ütem; különböző ritmusképletek, a triola.
- A zenei anyagban szereplő darabok, táncok főbb jellegzetességei.
- A társas zenélés megismertetése duókon keresztül.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés elsajátítása, a légoszlop megtámasztása, a levegővezetés gyakorlása, fokozott figyelemmel a szép hangra.
- Az ajaktechnika és a nyelvtechnika továbbfejlesztése a mindennapi, illetve a skálagyakorlatok segítségével.
- A dinamikai skála szélesítése fokozott figyelemmel a hangképzés minőségére (crescendo, diminuendo).
- A legato játékmód fejlesztése a természetes kvint- és kvartkötésekkel.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.

Davidson: Befújási gyakorlatok

Krumpfer: Trombitaiskola I.

Krumpfer: Téma és variációk egy Ph. E. Bach-témára

Hammerschmied: Csókdal

Susato: Rondo és saltarello

Bogár: Régi magyar táncok

Barnes: A kis virtuóz

Barnes: kis mester

Charpentier: Prelúd

Kamprath: Három epizód

Scselokov: Mese

Scselokov: Tréfa

Scselokov: Ifjú gavallér

Követelmény

A növendék legyen képes a tanult ritmusokra épülő, gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.

Hangterjedelem a kis g -tól a kétvonalas f -ig.

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Kvint- és kvartkötések, valamint összekapcsolásuk, illetve nagy terc-kötések,

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála első képlete,
- Egy gyakorlat,
- Két előadási darab.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.

- A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.
- A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.
- A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.
- A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.
- A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.
- A dinamikai határok tágítása (*p-mf-f*).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.

Davidson: Befűjési gyakorlatok

Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok

Bach: Ária

Fitzgerald: Angol szvit

Telemann: Szvit (1. és 2.)

Albinoni: F-dúr concerto (FAM)

Tornyos: Scherzo

Tornyos: Változatok

Scselekov: Ballada

Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény

Melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszása.

Újjgyakorlatok, a díszítés és a trilla megalapozása,

A természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötések,

A hangterjedelem kibővítése a kis *fisz*-től a kétvonalas *g*-ig,

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, *4#*, *4b* előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála első három képlete,

– Egy gyakorlat,

– Két előadási darab.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A dúr és a moll hangsor szerkezete és összehasonlításuk.

– A meglévő hangterjedelmen belül a teljes hangkészlet ismerete, az eddig tanult ritmusképletek átfogó, rendszerezett ismerete.

– A zenei anyagban szereplő darabok stílusjegyeinek és tempójelzéseinek ismerete.

– A társas zenélés művelése különböző összeállítású együttesekben, vagy zenekarban.

– A teljes légzés elsajátítása, a kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, a könnyed fúvástechnika megalapozása.

– A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása a technikai jellegű gyakorlatok segítségével.

– A legato játékmód gyakorlása a természetes kvint-, kvart- és nagy terc-kötésekkel.

A dinamikai határok tágítása (*p-mf-f*).

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.

Davidson: Befűjési gyakorlatok

Arban: Díszítés- és trillaelőkészítő gyakorlatok

Bach: Ária

Fitzgerald: Angol szvit

Telemann: Szvit (1. és 2.)
Albinoni: F–dúr concerto (FAM)
Tornyos: Scherzo
Tornyos: Változatok
Scselekov: Ballada
Scselekov: Gyermekkoncert

Követelmény

A növendék legyen képes melodikus jellegű és igényes ritmikájú gyakorlatok eljátszására.
A hangterjedelem kibővítése a kis *fisz*-től a kétvonalas *f*-ig.
Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.
A növendék legyen képes egy barokk szonáta–tételpár (lassú–gyors) és két különböző karakterű előadási darab stílusos eljátszására;
Egyszerű díszítések és trillák;
Kvint–, kvart– és terckötések összekapcsolása, oktávkötések;
A hangterjedelem kialakítása a kis *fisz*-től a kétvonalas *a*-ig;
Ismerkedés a pedálhangokkal;
Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül.
Terclépések, hármashangzat–felbontások (I, IV, V), hangköztanulmányok.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála négy képlete
– Egy gyakorlat,
– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele,
– Egy más stílusú előadási darab.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Egy oktávós skála, tercskála, a főhármassok és a dominánsszeptim–akkord hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- A tonika, szubdomináns, domináns funkciók ismerete.
- A hangszeres és az elméleti órákon szerzett ismereteken alapuló formai és harmóniai elemzés.
- A légzés és a levegővétel terén eddig tanultak következetes alkalmazása a gyakorlatban.
- Az előírt hangterjedelmen belül szép, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb fordulatok megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

Ajánlott tananyag

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.
Peters: Gyakorlatok)
Stamp: Warm Ups+Studies
Collin: Warm Ups, Lip flexibilites
Arban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercices Etűdök I.
Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel
Albinoni: F–dúr concerto I. tétel
Händel: c–moll concerto I. tétel
Händel: B–dúr szonáta
Händel: Asz–dúr szonáta
Telemann: F–dúr szonáta
Telemann: d–moll szonáta
Balay: Adante et allegro
Scselokov: Koncert no. 3
Hanus: Impromptus
Thome: Fantázia

Bogár: Concertino I.
Bogár: Concertino II.
Desportes: Introductions
Hidas: Concerto no. 2, I. tétel
Cimarosa: F–dúr concerto (FAM)

Követelmény

A növendék legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.

Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a természetes kis terc–kötésig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra.

A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas *a*–ig.

Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül, 4#, 4b előjegyzésig.

Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása a pedálhangoktól a természetes kis terc–kötésekig, fokozott figyelemmel a helyes funkciókra, szép hangra;

A hangterjedelem kibővítése a kétvonalas *b*–ig;

Dúr és moll hangsorok egy oktávon keresztül.

A másfél oktávós, ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála négy képlete
- Egy gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele,
- Egy más stílusú előadási darab.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a helyes test– és hangszertartást,
- a helyes légzéstechnikát,
- a hangszere irodalmát a tanult anyag alapján
- a dúr és moll hangnemeket 4 #, 4 b előjegyzésig,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes

- a helyes légzéstechnika alkalmazására, fejlesztésére,
- az alapvető funkciók helyes alkalmazására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével: fúvóka nélkül, csupán ajakrezgéssel, csak fúvókával, hangszerrel,
- az előírt hangterjedelemben belül *g*2–ig kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- a könnyebb technikai problémák elemző gyakorlására,
- a tanult darabok stílushű megszólaltatására,
- folyamatos, mérsékelt tempójú lapról olvasásra,
- a különböző artikulációs előírások (staccato, tenuto, legato, marcato) megszólaltatására,
- skálázni egy oktávon keresztül 4# 4 b –ig.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Ismerje a tanuló

- a dúr és moll hangnemeket 7 #, 7 b előjegyzésig.

Legyen képes

- az előírt hangterjedelemben belül (*b*2–ig) kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- az állóképesség növelésére,
- árnyaltabb zenei megformálásokra.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Trombita főtárgy

„A” tagozat: minimum 8 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy másfél oktávos skála első képlete.

– Egy etűd (Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65. EMB13492, Clodomir: Petits exercices 1–21. Leduc, nehézségi szintjén).

– Egy előadási darab (Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./66–74. EMB13492, Baldassari: Szonáta, Händel: Hallei szonáta, Rangers: Velencei karnevál, Tornynos: Szonatina nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy másfél oktávos skála öt képlettel.

– Egy etűd (Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola III./1–65., IV./1–53. EMB13492, Clodomir: Petits exercices 1–29. Leduc, nehézségi szintjén).

– Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele (Albinoni: Esz–dúr concerto III–IV. tétel, Albinoni: F–dúr concerto I. tétel, Händel: B–dúr szonáta, Telemann: F–dúr szonáta nehézségi szintjén).

– Egy, az előbbtől eltérő stílusú előadási darab (Balay: Andante et allegro, Bogár: I. és II. Concertino nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,

– technikai felkészültség,

– helyes légzés, testtartás, hangszertartás,

– hangképzés,

– intonáció,

– hangszerkezelés,

– artikulációk és díszítések alkalmazása,

– helyes ritmus és tempó,

– előadásmód,

– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

– memória,

– alkalmazkodóképesség,

– állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangterjedelem további bővítése fokozott figyelemmel a szép hangra, és a tiszta intonációra.

– A játszott művek alaposabb ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.

– A ritmusértékek, ütemfajták átfogó, ismerete.

– A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm–ups+studies

Colin: Lip Flexibilities

Clarke: Technical Studies

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Fekvéstágító skálák

Arban: Trombitaiskola

Előkészítő gyakorlatok a trillához
Tripla nyelv előtanulmányok.
Kromatikus skálák
Clodomir: Petits exercices Etűdök I.
Keller: Szonáta
Albinoni: F–dúr Concerto
Esz–dúr Concerto
Barat: Fantázia
Haendel: c–moll Concerto
Vivaldi: d–moll Concerto I.–II. tétel
Richter: Concerto I. tétel
Cimarosa: Concerto

Követelmény

A tanuló legyen képes zeneileg és ritmikailag igényesebb darabok eljátszására.
Dúr és összhangzatos moll skálák tercmenetben és hármashangzat felbontással.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála három képletben
- Egy gyakorlat
- Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg növendék részvételével.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangterjedelem bővítése a – lehetőségek szerint, figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.
- A játszott darabok alapos ismerete.
- A növendék önállóságának fejlesztése a gyakorlás során felmerülő nehézségek megoldására.
- A könnyed játékmód megőrzése, fejlesztése.
- Nagyobb terjedelmű etűdök tanulása – állóképesség javítás

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm–ups + studies
Colin: Lip Flexibilities
Clarke: Technical Studies
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Davidson: Napi Gyakorlatok Fekvéstágító skálák
Arban: Trombitaiskola
Clodomir: Petits exercices Etűdök I.
Purcell: B–dúr szonáta
Neruda: Esz–dúr trombitaverseny I.
Albinoni: g–moll trombitaverseny
Sahov: Scherzo
Bach: Passacaglia
Tartini: Largo és Allegro

Követelmény

Skálák három képletben, kromatikus skála biztos játéka, nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.
Koncert, vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel, kamaramű szólamának előadása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála 3 képletben
- Egy etűd
- Egy előadási darab zongorakísérettel, vagy kamaramű, lehetőleg növendék részvételével

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

hangszeres és zenei ismeretek átadása

- a hangterjedelem bővítése a lehetőségek szerint, az ajánlott napi gyakorlatok közül válogatva.
- a technikai készség megőrzése, továbbfejlesztése (előke és duplanyelv)
- a zenei kifejezőkészség fejlesztése.
- skálák öt képletben.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm-ups + studies
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Davidson: Napi gyakorlatok
Arban: Trombitaiskola
Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.
Corelli: e-moll Szonáta
Albinoni: C-dúr Concerto
Hidas: Concerto no.2
Bozza: Capriccio
Gedike: Koncertetűd
Manfredini: B-dúr Concerto két trombitára

Követelmények

Skálák öt képlettel. Tripla és dupla nyelv ismerete, és egyszerűbb esetekben használata. Szonáta, vagy koncert gyors és lassú tételének ízléses és karakteres eljátszása kísérettel, kamaramű szólamának előadása. A játszott művek zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála öt képlettel
- Egy etűd
- Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg növendék közreműködésével

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A megszerzett hangterjedelem és állóképesség megőrzése, a megtanult technikai elemek összefüggő alkalmazása.
- A zenei kifejezés fejlesztése.
- A tanult darabok zenei és zenetörténeti összefüggéseinek vázlatos ismerete.
- Az önállóan ismerje fel a hangszer problémáit és tudja ezeket kezelni.
- A tripla és a dupla nyelv ismerete, a díszítések, trillák ízléses használata.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm-ups + Studies
Clarke: Technical Studies
Colin: Lip Flexibilities
Maggio: Mindennapi Gyakorlatok
Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode
Davidson: Napi gyakorlatok
Skálák a Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV. kötete alapján.
Arban: Trombitaiskola
Hummel: Trombitaverseny I. tétel
Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel
Arutjunjan: Trombitaverseny
Hindemith: Szonáta I.

Valentino: Szonáta

Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára

Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények

A tanuló legyen képes egy versenymű vagy szonáta gyors és lassú tételének ízléses előadására, a tanult technikai és zenei elemek önálló alkalmazására. Egy kamaramű szólamának eljátszására.

Legyen képes önállóan megtanulni és eljátszani egy előadási darabot.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála öt képlettel

– Egy etűd

– Egy előadási darab, vagy kamaramű, lehetőleg növendék részvételével

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

A hangterjedelem bővítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra. Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelmen keresztül. Skálák öt képlettel másfél oktávos rendszerben.

Díszítés előtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok. A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése. A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete. A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm Ups

Colin: Lip Flexibilities

Clarke: Technical Studies

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Skálagyakorlatok

Arban: Trombitaiskola

Clodomir: Petits exercices Etűdök I.

Keller: Szonáta

Albinoni: F–dúr Concerto

Esz–dúr Concerto

Barat: Fantázia

Haendel: c–moll Concerto

Vivaldi: d–moll Concerto I.–II. tétel

Richter: Concerto I. tétel

Cimarosa: Concerto

Követelmények

A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok előadására. Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben öt képlettel. Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszására. A kromatikus skála biztos ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála öt képlettel

– Egy etűd

– Egy barokk szonáta vagy versenymű két tétele

– Egy más stílusú előadási darab

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangterjedelem további bővítése, a hangminőség fejlesztése, a dinamikai tartomány tágítása.

– Skálák öt képletben, másfél oktávos rendszerben.

- Díszítés tanulmányok, tripla és dupla nyelv tanulmányok.
- A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
- A ritmusértékek ütemfajták átfogó ismerete.
- A kamarazene, és a zenekari játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm Ups

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Skálagyakorlatok

Arban: Trombitaiskola

Clodomir: Petits exercices Etűdök I.

Purcell: B–dúr szonáta

Neruda: Esz–dúr trombitaverseny I.

Albinoni: g–moll trombitaverseny

Sahov: Scherzo

Bach: Passacaglia

Tartini: Largo és Allegro

Veracini: Concerto

Követelmények

A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényesebb darabok előadására.

Dúr és összhangzatos moll skálák másfél oktávos rendszerben öt képlettel.

Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.

A trillák, díszítések biztos és helyes alkalmazására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála öt képlettel

– Egy etűd

– Egy barokk szonáta vagy koncert két tétele

– Egy más stílusú előadási darab

9. évfolyam „B” Tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A hangterjedelem növelése, a hangminőség fejlesztése, a dinamikai tartomány szélesítése.

– Az állóképesség fejlesztése a mindennapi gyakorlatok segítségével.

– Skálák öt képletben, a másfél oktávos rendszer szerint.

– Az eddig tanult technikai elemek biztos alkalmazása.

– A zenei formálás tudatos alakítása.

– A dupla nyelv technika elsajátítása alapszinten.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm–Ups

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Advanced Daily Studies

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Hármashangzat és négyeshangzat tanulmányok

Varasdy – Nagyiván – Sztán Trombitaiskola IV.

Corelli: e–moll Szonáta

Albinoni: C–dúr Concerto

Hidas: Concerto no.2

Bozza: Capriccio

Gedike: Koncertetűd

Manfredini: B–dúr Concerto két trombitára
Charlier: Solo de Concours
Haydn: Trombitaverseny I.–II.–III.
Hummel: Trombitaverseny I.–II.
Telemann: Asz–dúr Concerto

Követelmények

A tanuló legyen képes technikailag és zeneileg igényes darabok ízléses előadására.
Skálák öt képletben.

Nagyobb terjedelmű etűdök eljátszása.

A tripla és a dupla nyelv alkalmazása.

A játszott előadási darabok alapos ismerete.

Az előadási darabok által megkívánt állóképesség elérése.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála öt képlettel 177

– 1 etűd

– 1 barokk vagy klasszikus szonáta vagy versenymű két tétele

– 1 más stílusú előadási darab

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A tökéletes alapfunkciók rögzítése, automatizálása.

– Az összes dúr és moll skála öt képlettel, az előző években megszokott módon.

– Az önállóság fejlesztése a hangszeres játék minden területén: funkcionális, technikai és zenei szempontok szerint.

– A kamarazene és a zenekari játék előtérbe kerülése.

– A trombita szóló, kamara és zenekari irodalmának megismertetése.

Ajánlott tananyag

Stamp: Warm Ups

Clarke: Technical Studies

Colin: Lip Flexibilities

Maggio: Mindennapi Gyakorlatok

Quinque: Atmung Stütze Ansatz Methode

Arban: Etűdök

Tartini: B–dúr Concerto

Enescu: Legenda

Torelli: D–dúr Concerto

Purcell. D–dúr szonáta

Hummel: Trombitaverseny I. tétel

Haydn: Trombitaverseny II.–III. tétel

Arutjunjan: Trombitaverseny

Hindemith: Szonáta I.

Valentino: Szonáta

Vivaldi: B–dúr Concerto két trombitára

Händel: Szonáta két trombitára

Követelmények

A tanuló legyen képes önállóan megtanulni és előadni a szintjén lévő előadási darabokat. Ismerje a hangszerkezelés problémáit, és megoldási módjait. Szép hangon és zeneileg megoldottan adjon elő etűdöket, szóló és kamarazene darabokat. Biztosan tudja a skálákat, a kromatikus skálát, alapszinten tudja a tripla és a dupla nyelv technikát. Rendelkezzen a szintjének megfelelő állóképességgel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála öt képlettel

– Egy etűd

– Egy barokk vagy klasszikus szonáta, vagy versenymű két tétele

– Egy más stílusú előadási darab

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a hangszere múltját, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát,
- a rézfúvós hangszerek közötti azonosságot, különbséget.

Legyen képes a tanuló

- az előforduló légzéstechnikai és funkcionális problémák korrigálására a mindennapi gyakorlatok segítségével,
- a játszott művek hangterjedelmén belül kiegyenlített és kifejező hang elérésére,
- a különböző hangindítások, hangbefejezések megvalósítására,
- a különböző nyelvütések (szimpla, dupla, tripla) gyorsaságának fejlesztésére,
- önálló hangolásra,
- a hosszabb zenei gondolatok egy levegővel történő összefogására,
- skálázni másfél oktávon keresztül valamennyi hangnemben,
- az adott zenei anyagot egyéni képességei, illetve készségei szintjének megfelelően, kotta– és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezéssel megszólaltatni.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló rendelkezék megfelelő állóképességgel.

Ismerje a hangképzés folyamatát.

Legyen képes a tudatos légzéstechnika alkalmazására.

Ismerje a tanuló

- az ajak–, a nyelv– és a manuális technika alapjait,
- az összes dūr és moll skálát a kétoktávós rendszerben, 6 képletben.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Trombita főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy másfél oktávós skála öt képlettel.
- Egy etűd (Clodomir: Petits exercices (Leduc) 22–70., Clodomir: Etűdök (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is (előadási darabok: Albinoni: Esz– dūr, g–moll, C–dūr concerto, Barat: Fantázia (Leduc), Gedicke: Koncertetűd ; kamaraművek: Borst: Trombitaduók (EMB 6870), Mező Imre: Variációk (EMB 4687), Clodomir: Six petits duo és Six duo faciles, Reschofsky: Trió (EMB 6819), Farkas Ferenc: Régi magyar táncok nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsganyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála másfél oktávon, öt képlettel.
- Egy etűd (Clodomir: Petits exercices (Leduc) 22–70., Clodomir: Etűdök (Leduc) II., III., IV., VI., és Arban: Trombitaiskola (Hofmeister) etűdjeinek nehézségi szintjén; kamaraművek: Clodomir: Six duo Faciles, Scheidt: Brass: Quintets I–II., nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele (Albinoni: Esz–dūr, g–moll, C–dūr concerto, Corelli: e–moll szonáta, Purcell: B–dūr szonáta, Vivaldi: d–moll concerto nehézségi szintjén).
- Egy más stílusú előadási darab (Bozza: Capricco (Leduc) nehézségi szintjén).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsganyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,

- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű, trombiták, tartozékokkal (tok, fúvóka).

Jól felhangolt zongora (pianínó).

Legalább 2 db, állítható magasságú kottaállvány

Metronóm

Lehetőleg a teljes alakot visszaadó tükör.

KÜRT

A kürttanítás célja feladatai

Ismertesse meg a tanulókkal (életkoruknak megfelelő szinten)

- a hangszerük történetét, akusztikai sajátosságait,
- a kürtirodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit,
- a kürtcsalád egyéb tagjait és a rokon hangszereket.

Alakítson ki

- megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvósmódot, test–, hangszer– és kéztartást, billentést és tudatosítsa ezeket,
- dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező kúrthangot,
- differenciált hangindítást, elválasztást és hanglezárást,
- megfelelő tempójú repetíciót,
- laza, egyenletes ujjtechnikát,
- pontosan összehangolt nyelv– és ujjmozgást,
- könnyed hangszerkezelést.

Gyakoroltasson rendszeresen

- tartott hangokat állandó és változó dinamikával (pl. *mf*, *ff*, *pp*), az intonáció megtartásával,
- hangsorokat fokozatosan táguló hangterjedelembe,
- a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására,
- a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulókat a hangszer karbantartására.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A gyakorlatban felmérni a növendék hangszeres készségét, zenei érzékét.
- Könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1 (Hresztomatyja Muzgisz, (Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

A fúvóka helyes felhelyezése az ajakra.

Helyes test– és hangszertartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyermekdal,
- Egy szemelvény, vagy előadási darab eljátszása.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Könnyen játszható anyagon keresztül megalapozni a hangszeres továbbtanulást.

Helyesen működő funkciók kialakítása:

- helyes légzés, szájtartás,
- a fúvóka helye az ajkakon,
- testtartás,
- hangszertartás.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1 (Hresztomatyja Muzgisz,(Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

A fúvóka helyes felhelyezése az ajakra.

Helyes test– és hangszertartás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy gyermekdal,
- Egy szemelvény, vagy előadási darab eljátszása.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Az előképzőben megalapozott funkciók továbbfejlesztése:

- helyes test– és hangszertartás,
- szájtartás, a fúvóka helyének kialakítása,
- a helyes légvezetés megalapozása,
- a nyelvtechnika megalapozása,
- a manuális technika megalapozása.

Az intonációs készség fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB Z.13369)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001) Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (válogatva) (Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)
Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre (I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kúrthangon.

Portato hangindítás.

Az ujj-, nyelv- és légzésvezetés-technika összehangolása

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy hangsor – a meglévő hangterjedelem eljátszása negyed és nyolcad értékekben, nyelvvel és legato,

– Egy 1 kantiléna

– Egy 1 gyakorlat

– Egy 1 előadási darab zongorakísérettel, lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Helyes test- és hangszer tartás.

– A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.

– Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése

– Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.

– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.

– Skálák játszása a meglévő hangterjedelmen belül Dúr és összhangzatos moll

– Az intonációs készség fejlesztése.

– Zenei stílusismeret kialakítása szemelvényeken keresztül.

Felhasználható irodalom

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (válogatva) Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (válogatva) (IMC New York),

Poleh: Dal-, darab-, etüdgyűjtemény no. 1, 2 (Hresztomatyja Muzgisz, (Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék kifejező, szép kúrthangon

Különböző hangindítások. 182

Kötés gyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Széles dinamikai skála alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála

– Egy kantiléna kotta nélkül

– Egy gyakorlat

– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A funkciók ellenőrzése, a hibák javítása a mindennapi gyakorlatok segítségével.

– A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.

– Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése

– Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.

– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.

– Dúr és összhangzatos moll

- Skálák játsszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés: kánonok, egyszerűbb duók, triók.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola II. (EMB)
Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)
Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3 (Muzika Moszkva)
Sollár – Usov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
Kling: Kürtiskola (IMC New York)
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék kifejező, szép kúrthangon
Különböző hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
Széles dinamikai skála alkalmazása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
Egy skála, különböző skálaképletekkel,
Egy kantiléna kotta nélkül
Két gyakorlat (különböző karakterű szemelvények,
Egy előadási darab vagy tétel lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazása a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban. 183
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr, és összhangzatos moll skálák játsszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I (EMB)
Szilágyi: Hangpalota
Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3, 4 (Muzika Moszkva)
Sollár – Usov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)
H.Kling: Kürtiskola (IMC New York)
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Szilágyi – Beleznyay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kúrthangon
Különböző hangindítások.
Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála, különböző skálaképletekkel
– Egy kantiléna
– Két különböző karakterű gyakorlat,

– Egy darab vagy tétel lehetőleg kotta nélkül, zongorakísérettel.

5. évfolyam „A” tagozat

A hangszerkezelés fejlesztése

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés-és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Transzponálás esz és d kürtben
- Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal – ,darab– ,etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4 (Muzika Moszkva)

Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H. Kling: Kürtiskola (IMC New York) 184

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök (A.Leduc Paris)

Bordogni–Gabler: Vokalsen (Doblinger)

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán

Transzponálás esz–kürtben

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála skálaképletekkel
- Egy kantiléna
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés-és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.

– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.

– Az intonációs készség fejlesztése.

– Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.

– Transzponálás esz, d, és c kürtben

– Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4, ((Muzika Moszkva)

Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök I (A.Leduc Paris)

Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Játék szép kürt hangon

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán

Transzponálás esz–és d kürtben

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála skálaképletekkel

– Egy kantiléna

– Két különböző karakterű gyakorlat

– Egy darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

„B” tagozatra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Helyes test– és hangszer tartás.

– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más–más tempóban.

– Kötés– és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.

– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.

– Dúr, és összhangzatos moll skálák, különböző skálaképletekkel.

– Az intonációs készség fejlesztése.

– Zenei stílusismeret kialakítása szemelvényeken keresztül.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I. (EMB)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Sollar – Uszov: Kürtiskola Hresztomatyja Muzgisz, Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (IMC New York),

Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1, 2 (Hresztomatyja Muzgisz, Muzika Moszkva)

Szilágyi – Beleznay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kúrthangon

Portato, tenuto hangindítás.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és 1 gyors előadási darab, melyeket kotta nélkül (kivéve kortárs zene), zongorakísérettel kell előadni,

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A funkciók ellenőrzése, a hibák javítása a mindennapi gyakorlatok segítségével.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika fejlesztése, összehangolása, különböző hangindítások elsajátítása más-más tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése a kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés: kánonok, egyszerűbb duók, triók.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola II. (EMB)

Szilágyi: Hangpalota (EB 51001)

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3 (Muzika Moszkva)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Szilágyi – Beleznay: Előadási darabok kürtre I. (EB 53002)

Követelmény

Játék kifejező, szép kúrthangon Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

Széles dinamikai skála alkalmazása.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül,
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,
- Egy lassú és 1 gyors előadási darab, melyeket kotta nélkül (kivéve kortárs zene), zongorakísérettel kell előadni,

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazása a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Kifejező, szép kúrthang kialakítása
- Kötés- és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Társas zenélés.

Ajánlott tananyag

Szilágyi – Kökényessy: Kürtiskola I (EMB)

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal–, darab–, etűdgyűjtemény no. 1, 2, 3, 4 (Muzika Moszkva)

Sollár – Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H.Kling: Kürtiskola IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Szilágyi – Beleznay: Előadási darabok kürtre (I. (EB 53002)

Követelmény

Játék szép kürt hangon

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy kantiléna kotta nélkül,

– Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat,

– Egy lassú és 1 gyors előadási darab vagy versenymű tétel (az egyik kortárszene legyen), melyeket kotta nélkül (kivéve kortárszene), zongorakísérettel kell előadni,

5 évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.

– A könnyed fúvástechnika megalapozása

– A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.

– A helyes légvezetés, nyelv– és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.

– Kifejező szép kürt hang kialakítása

– Kötés–és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.

– A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.

– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.

– Az intonációs készség fejlesztése.

– Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.

– Transzponálás esz és d kürtben

– Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal –, darab– ,etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4, ((Muzika Moszkva)

Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H. Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök I (A.Leduc Paris)

Bordogni–Gabler: Vokalisieren (Doblinger)

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Játék szép kürt hangon

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán

Transzponálás esz–kürtben

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy kantiléna kotta nélkül (

- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel előadni

6 évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A teljes légzés alkalmazás a hangszeres játék minden helyzetében.
- A könnyed fúvástechnika megalapozása
- A bordaközi légzéssel kibővített rekeszlégzés gyakorlása hangszer nélkül és hangszerrel: a levegőoszlop megtámasztása.
- A helyes légvezetés, nyelv- és manuális technika továbbfejlesztése a technikai jellegű gyakorlatok segítségével, különböző tempóban.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Kötés-és nyelvgyakorlatok a kürt természetes felhangjain, különböző ritmusképletekkel is.
- A széles dinamikai skálán történő játék fejlesztése kantilénákon keresztül.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben, a meglévő hangterjedelmen belül.
- Az intonációs készség fejlesztése.
- Zenei stílusismeret kialakítása különböző szemelvényeken keresztül.
- Transzponálás esz, d, és c kürtben
- Társas zenélés

Ajánlott tananyag

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II

Szilágyi: Hangpalota

Poleh: Dal-, darab-, etűdgyűjtemény no. 1,2,3,4 (Muzika Moszkva)

Sollar–Uszov: Kürtiskola (Zimmermann Frankfurt)

H.Kling: Kürtiskola (IMC New York)

O.Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök I (A.Leduc Paris)

Bordogni–Gabler: Vokalisen (Doblinger)

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre II

Követelmény

Játék szép kürt hangon

Különböző hangindítások.

Kötésgyakorlatok a kürt természetes felhangjain.

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán

Transzponálás esz-és d kürtben

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna kotta nélkül
- Két különböző technikai és zenei feladatot feldolgozó gyakorlat
- Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel kotta nélkül (kivéve kortárszene) zongorakísérettel előadni

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezzen a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséssel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot, billentést stb.,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására a klasszikus hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező kúrthangot képezni,

- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra,
- rendelkezzen az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a kürt történetét, rokon hangszereit,
- ismerje a kürt szerepét különböző zenei korszakokban.

Legyen képes

- Egy kantiléna,
- Egy gyakorlat,
- Egy darab, vagy tétel előadására.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak:

- egy skála a tanuló meglévő hangterjedelmében (alap, terc és I. fokú hármashangzat, nyelvvel és kötve, negyed és nyolcad értékekben),
- egy kantiléna,
- két etűd,
- egy előadási darab – ajánlott: J.Skroup: B–dúr koncert (rövid kadenciával), L.v.Beethoven: Románc, J.Concone: Téma és variáció, vagy ehhez hasonló nehézségű darab – előadására kotta nélkül

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy kantiléna (Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/31., II/47., II/52., II/73. nehézségi szintjén (EMB13370).
- Két különböző karakterű etűd (Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/9., II/15., II/16., II/37., II/42., II/68., II/90. nehézségi szintjén (EMB13370); az egyik etűd helyett lehet kamaramű is (Tarjáni Ferenc: Muzsikáljunk c. gyűjteményéből G.F.Händel: Sándor–ünnep nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (J. Mattheson: Ária, A.J.Varlamov: Orosz népdal, J.A.Hasse: Két tánc, G.F.Händel: Bourrée (Z6902), Mező I: Tánc, F.Schubert: A tavaszhoz nehézségi szintjén), Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála különböző képletekkel, a meglévő hangterjedelemben.
  - Egy kantiléna (Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/110., II/116., II/142., II/155. (EMB13370) nehézségi szintjén).
  - Két etűd (Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II/119., II/150., II/167., II/209. (EMB13370) nehézségi szintjén; az egyik etűd helyett lehet kamaramű is.
  - Egy előadási darab (L.v.Beethoven: Románc, J.Loillet: Szonáta, J.S.kroup: B–dúr koncert, A.Frehse: Andante, Székely: Szonatina II–III. tétel (EMB5990) nehézségi szintjén).
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,

- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes növendékek tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján, ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

A továbbképző évfolyamok fő célja a zenei műveltség elmélyítése és a zenélési kedv ébrentartása.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A zeneiskolai osztályokban elért színvonal eredményes megőrzése.
- A zenei műveltség megőrzése, bővítése, a zenélési kedv ébrentartása.
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c)
- Társas zenélés.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f-kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.

Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)

Kofron: Etűdök

Ónozó: Kürtiskola I–II.

Bujanovszkij: Válogatott etűdök

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.

Macello: a–moll szonáta

Grieg: Tavasz

Mozart: Larghetto

Schubert: Ave Maria

Franz Danzi: Esz–dúr szonáta

Bach: Air

Vivaldi: Concerto 2 kürtre

Követelmény

Játék szép kürthangon

Különböző hangindítások

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán

Transzponálás (esz, d, c)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kantiléna

- Egy gyakorlat
- Egy lassú és 1 gyors előadási darab vagy versenymű tétel

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Hangminőség, hangterjedelem fejlesztése
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Nyilvános szereplés félévente egy alkalommal.
- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c, g, fisz)
- Társas zenélés.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.

Panseron: 20 cantilena

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)

Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)

Kofron: Etűdök

Bujanovszkij: Válogatott etűdök

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.

Loeillet: Szonáta

Wagner: Walter dala

Vlaszov: Melódia

Händel: Larghetto

Franz Danzi: Esz–dúr szonáta

C. Saint–Saens: A hattyú

Saint–Saens : Koncert

Matis: Koncert

Maxim Alfonz: Eűdök II.

Franz Strauss: Notturmo

Dvorak: X. szláv tánc

Rachmaninoff: Vocalise

Követelmény

Játék szép kűrthangon

Kűlűnbűzű hangindítások

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán

Transzponálás (e, esz, d, c, g)

Az év vűgi vizsga ajánlott anyaga

– Egy kantilena

– Egy gyakorlat

– Egy lassű és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel lehetűleg kotta nélkül

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.

A dinamikai skála határainak kiszélesítése.

A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.

Kifejező szép kúrthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.

Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)

Társas zenélés.

Zenekari szólamismeret.

Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)

Panseron: 20 cantilena

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)

Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)

Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)

Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)

Kofron: Etűdök

Bujanovszkij: Válogatott etűdök

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.

Bozza: En Irlande

Mendelssohn: Tavaszi dal

Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)

Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)

Franz Danzi: Esz–dúr szonáta

C. Saint–Saens: A hattyú

O. Franz: Dal szöveg nélkül

Kofron: Sonatina

Saint–Saens : Koncert

Matis: Koncert

Hidas: Concerto per corno

Bordogni–Gabler: Canilenák

Franz Strauss: Koncert

B.Kroll: Laudatio

Lorenz: Elegia

J. Haydn: D–dúr kürtverseny II.

Követelmény

Játék szép kúrthangon Különböző hangindítások

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán

Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy kantiléna

– Egy gyakorlat

– Egy lassú és 1 gyors előadási darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.

– A dinamikai skála határainak kiszélesítése.

– A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.

– Kifejező szép kúrthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.

– Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)

– Társas zenélés.

– Zenekari szólamismeret.

– Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
Kofron: Etűdök
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Glazunov: Álom
Pergolesi: Siciliana
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Jan Vaclav Stich: Concerto No.7.
S. R. Mercadante: Concerto
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Koetsier. Romance
Saint– Saens : Koncert
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 2
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 4
Mozart: Kürtkvintett
Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Cantilenák
R. Strauss: Kürtverseny op. 11.
R. Strauss: Andante
F., Strauss: Téma és variációk
Ravel: Pavane

Követelmény

Játék szép kúrthangon
Különböző hangindítások
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán
Transzponálás (minden transzpozíció)
Az év végi vizsgaajánlott anyaga
– Egy kantiléna
– Egy gyakorlat
– Egy lassú és 1 gyors előadási darab vagy versenymű tétel lehetőleg kotta nélkül

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos növendékei nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, hogy elkerüljék a korai pályaválasztást.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
- Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
- Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.

- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c)
- Társas zenélés.
- A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
- A művek harmóniai és formai elemzése
- A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése
- A kortárs zene értő befogadása és művelése.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.

Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)

Kofron: Etűdök

Ónozó: Kürtiskola I–II.

Bujanovszkij: Válogatott etűdök

Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.

Macello: a–moll szonáta

Grieg: Tavasz

Mozart: Larghetto

Schubert: Ave Maria

Franz Danzi: Esz–dúr szonáta

Bach: Air

Vivaldi: Concerto 2 kürtre

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy kantiléna

– Egy gyakorlat

– Egy lassú és 1 gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása

– Tudatos nyelv–technikák alkalmazása

– Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.

– A dinamikai skála határainak kiszélesítése.

– A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.

– Kifejező szép kúrthang

– Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.

– Könnyű transzpozíciók (e, esz, d, c, g, fisz)

– Társas zenélés.

– Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Zenei ismeretek

– a különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása

– a művek harmóniai és formai elemzése

– a zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.

– a növendéket a kortárs zene befogadására és művelésére.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)

Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II.

Panseron: 20 cantilena

O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)

Maxim–Alphonse: Etűdök I. (A. Leduc)

Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)
Kofron: Etűdök
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Szilágyi– Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
Loeillet: Szonáta
Wagner: Walter dala
Vlaszov: Melódia
Händel: Larghetto
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
Saint– Saens : Koncert
Matis: Koncert
Maxim Alfonz: Etűdök II.
Franz Strauss: Notturmo
Dvorak: X. szláv tánc
Rachmaninoff: Vocalise

Követelmény

Játék szép kúrthangon kis
Különböző hangindítások
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán
Transzponálás (e, esz, d, c, g)
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna
– Egy gyakorlat
– Egy lassú és egy gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
- Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
- Kifejező szép kúrthang Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)
- Társas zenélés.
- Zenekari szólamismeret.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)

Zenei ismeretek

- A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
- A művek harmóniai és formai elemzése
- A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
- A növendéket a kortárs zene befogadására és művelésére.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)
Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
Geisler: Kürtiskola (Hofmeister)

Kofron: Etűdök
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Szilágyi–Beleznay: Előadási darabok kürtre I, II.
Bozza: En Irlande
Mendelssohn: Tavaszi dal
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Franz Danzi: Esz–dúr szonáta
C. Saint–Saens: A hattyú
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Saint–Saens : Koncert
Matis: Koncert
Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Canilenák
Franz Strauss: Koncert
B.Kroll: Laudatio
Lorenz: Elegia
J. Haydn: D–dúr kürtverseny II.

Követelmény

Játék szép kúrthangon
Különböző hangindítások
A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán
Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz)
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy kantiléna
– Egy gyakorlat
– Egy lassú és 1 gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Természetes, oldott hangszerkezelés, tudatos légzéstechnika elsajátítása
- Tudatos nyelv–technikák alkalmazása
- Az akadálytalan, teljes légzés gazdaságos alkalmazása.
- A dinamikai skála határainak kiszélesítése.
- A tananyagban előforduló tempójelzések és játékmódok ismerete.
- Kiegyenlített, dinamikailag árnyalt hang képzése
- Kifejező szép kúrthang
- Dúr és összhangzatos moll skálák játszása különböző képletekben a megfelelő hangterjedelmen belül.
- Könnyű transzpozíciók (összes transzpozícióban)
- Társas zenélés.
- Zenekari szólamismeret.
- Különböző játéktechnikák megismerése (fojtás, szordínó használat, ajaktrilla, f–kürt fogások)
- A különböző zenei stílusok jellemző vonásai ismeretében a művek stílushű előadása
- A művek harmóniai és formai elemzése
- A zenei memória, hallás, és képzelőerő, valamint az előadói készség fejlesztése.
- A kortárs zene értő befogadása és művelése.

Ajánlott tananyag

Kling: Etűdök (IMC New York)

Panseron: 20 cantilena
O. Franz: Kürtiskola (Carl Fischer New York)
Kopprasch: Etűdök I. (Hofmeister)
Maxim–Alphonse: Etűdök II. (A. Leduc)
Thevet: 60 Etűd I. (A. Leduc)
Kofron: Etűdök
Bujanovszkij: Válogatott etűdök
Glazunov: Álom
Pergolesi: Siciliana
Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf & Hartel)
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 3. (Breitkopf & Hartel)
Jan Vaclav Stich: Concerto No.7.
S. R. Mercadante: Concerto
O. Franz: Dal szöveg nélkül
Kofron: Sonatina
Koetsier. Ramance
Saint– Saens : Koncert
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 2
Mozart: Esz–dúr kürtverseny no. 4
Mozart: Kürtkvintett
Hidas: Concerto per corno
Bordogni–Gabler: Cantilenák
R. Strauss: Kürtverseny op. 11.
R. Strauss: Andante
F., Strauss: Téma és variációk
Ravel: Pavane

Követelmény

Játék szép kúrthangon

Különböző hangindítások

A gyakorlatok előadása széles dinamikai skálán

Transzponálás (e, esz, d, c, g, fisz)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

Egy kantiléna

Egy gyakorlat

Egy lassú és 1 gyors előadási darab vagy versenymű tétel előadása kotta nélkül

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló ismerje hangszerre múltját, irodalmát, a jelentősebb alkotó– és előadóművészek munkásságát.

Legyen képes

– természetes, oldott hangszerkezelésre, helyes testtartásra, hangszertartásra, a tudatos légzéstechnika alkalmazására,

– C–g2 hangterjedelemben kiegyenlítetten, különböző dinamikai árnyalattal, tiszta intonációval játszani, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával,

– életkorának és képességeinek megfelelő zenei anyag kottahű, stílusos, a zenei összefüggéseket visszaadó, értelmesen tagolt, árnyalt előadására, szép kifejező kúrthangon,

– az előadási darabokat fejből játszani,

– technikai szempontból tudatos, elemző gyakorlásra,

– igényesebb kamarazenei művek előadásában közreműködni.

Rendelkezzék

– a zenei kifejezést lehetővé tevő képzelőerővel, technikával, formálókészséggel,

– koncentrálóképeséggel,

– lapról olvasási készséggel, amely a mindenkori darab megszólaltatásához, illetve a kamarazenéléshez szükséges.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

– F–c3 között kiegyenlített, tiszta intonációval, a nyelvtechnika tudatos alkalmazásával játszani,
– az ajaktrilla megvalósítására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy kantiléna transzponálása Esz–kürtben (Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/110., II/161., II/203. nehézségi szintjén).

– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, ill. versenymű, vagy szonáta lassú és gyors tétele; az egyik előadási darab helyett kamaramű játszható; (Schubert: Szerenád, Telemann: Allegretto, Mozart: D–dúr kürtverseny (Breitkopf), Händel: Ária, Skroup: B–dúr koncert, Csajkovszkij: Édes álmom, Glinka: Északi fény, Martini: Gavotte, Székely: Szonatina (EMB 5990 kötetben), Szervánszky: Kis szvit (EMB 5990 kötetben) nehézségi szintjén). 199

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Transzponálás Esz–, vagy D–kürtben (Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/136., II/187. nehézségi szintjén).

– Egy etűd (Szilágyi–Kökényessy: Kürtiskola II (EMB 13370) II/182., II/193., II/210. nehézségi szintjén).

– Egy kamaramű (Mozart–kürtduók (Hofmeister), Haydn: Divertimento, Farkas F.: Régi magyar táncok – fúvósötös (EMB 14056) – nehézségi szintjén).

– Egy előadási darab, vagy 2 különböző karakterű tétel zongorakísérettel felsorolni néhányat (Bogár: Változó felhők, Zempléni: Rapszódia).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő számú, jó minőségű hangszer és tartozék.

Jól felhangolt zongora (pianínó)

Legalább 2 db kottatartó

Metronóm

HARSONA–TENORKÜRT–BARITONKÜRT

A harsona és rokon hangszerei, a tenorkürt és a baritonkürt tanítás szakirányú feladatai

A képzés legeredményesebb módjának az tekinthető, ha a tanuló 8–9 éves korában tenoron vagy baritonon kezdi a mélyrézfúvós hangszerek tanulását és csak a tanulmányok során amikor erre alkalmassá válik, tér át a harsona tanulására. A tenoron vagy baritonon megszerzett készségek birtokában a továbbtanulást megelőző két évben elegendő a harsonatanulást megkezdeni a zeneművészeti szakközépiskolai felvételi követelmény eléréséhez.

A harsonatanítás szakirányú feladatai:

– ismertesse meg a tanulóval (életkoruknak megfelelő szinten) a hangszerek lehetőségeit, irodalmát; történetét, akusztikai sajátosságait, az irodalom legkiemelkedőbb alkotó– és előadóművészeit.

Alakítson ki könnyed hangszerkezelést:

– megfelelő légzéstechnikát, helyes befúvósmódot, test–, száj–, hangszer– és kéztartást, tolókezelést és tudatosítsa ezeket,

– dinamikailag árnyalt, telt, színes, kifejező zenei hangot,

– differenciált hangindítást és hanglezárást,

– megfelelő tempójú repetíciót,

– laza, egyenletes kartechnikát,

– pontosan összehangolt nyelv– és karmozgást.

A fentiek eléréséhez gyakoroltasson rendszeresen

– tartott hangokat állandó és változó dinamikával, az intonáció lehetőség szerinti megtartásával,

– hangsorokat, fokozatosan táguló hangterjedelemben, különböző figurációkkal,

– a felmerülő technikai problémáknak megfelelő mozdulatsorokat, ujjgyakorlatokat.

Fordítson figyelmet

– a helyes légzés kialakítására, gyakorlására, fejlesztésére intenzív légzésfejlesztési gyakorlatokkal,
– a helyes szájtartás kialakítására, a szájizomzat fejlesztésére a mindennapi gyakorlatok segítségével:

– fúvóka és hangszer nélkül csupán ajakkal,

– csak fúvókával,

– hangszerrel,

– mindezek ellenőrzése fúvóka karikával,

– a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,

– a lapról olvasási készség fejlesztésére,

– a tudatos zenei memorizálásra,

– a művek zeneileg igényes kidolgozására,

– a rendszeres társas muzsikálásra.

Tanítsa meg a tanulót a hangszer karbantartására.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A hangszer felépítése, részei.

– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.

– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.

– A 4/4-es, 2/4-es és 3/4-es ütemek.

– Az előforduló hangok fogásai.

– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.

– A rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.

– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.

– A hangindítás megalapozása.

Követelmény

Az egészséges, szép hang kialakítása.

Hangterjedelem: maximum B–g–ig (hangzó).

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsona ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.

Steiner: Bariton ABC

Steiner: Harsona ABC

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita–

Előadási darabok gordonkára I,

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.

Gyerekdalok, népdalok

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 2 gyakorlat,

– 1 előadási darab.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A hangszer felépítése, részei.

– A kottaolvasás alapfogalmai, illetve kulcs.

– Az egész, fél, negyed, nyolcad hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.

– A 4/4–es, 2/4–es és 3/4–es ütemek.

– Az előforduló hangok fogásai.

– A helyes test– és hangszertartás kialakítása.

– A rekeszleghzés alapjainak elsajátítása, a levegővezetés megalapozása.

– A helyes szájtartás kialakítása ajakrezgés és fúvókázás segítségével.

– A hangindítás megalapozása.

– A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Követelmény

Az egészséges, szép hang kialakítása.

Hangterjedelem: maximum G–b–ig (hangzó).

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsona ABC

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. vagy a növendék képességeinek ismeretében a tanár belátása és tapasztalata szerinti gyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Steiner–Völgyi–Zilcz: Harsonaiskola I.

Steiner: Bariton ABC

Steiner: Harsona ABC

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita–

Előadási darabok gordonkára I,

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 2 gyakorlat,

– 1 előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangszer felépítése, részei.
- Az egész, fél, negyed és nyolcad hangérték és a megfelelő szünetjelek.
- Nyújtópont a félkotta mellett.
- A módosítójelek.
- A 4/4-es, 2/4-es, 3/4-es ütem.
- Az előforduló hangok fogásai.
- Memóriafejlesztés: gyermekdalok, népdalok, és az előadási darabok kotta nélkül.
- Motívumok, dallamok azonosságának, különbözőségének megismerése.
- A helyes test- és hangszer tartás kialakítása.
- A rekeszleghzés alapjainak gyakorlása, a levegővezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás fejlesztése ajakrezgés és fúvókázás segítségével.
- A hangindítás megalapozása.
- A legato játék alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.

Ajánlott tananyag

Steiner: Bariton ABC

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I.

Steiner: Bariton ABC-ből válogatva

Perényi Péter: 347 etűd-ből válogatva

Krumpfer: Trompeten schule für anfangen-ből válogatva

Colin: Trombitaiskola kezdőknek

Colin: Modern Method for Trombon

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola I. (zongorakíséretes darabok)

Steiner: Harsonaiskola (a zongorakíséretes darabokból)

Ujfalussy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita

Manfred Schmitz Trompeten spiele 1.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.

Csáth: Előadási darabok gordonkára I.

Követelmény

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belül a tanult ritmusértékeket tartalmazó gyakorlat előadására egészséges, szép hangon.

Hangterjedelem: G–b–ig (hangzó).

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 2 gyakorlat,
- 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.
- A 3/8-os, 6/8-os, ütem és alla breve.
- Ritmusképlet: a triola és a 6/8-os ütem különböző képletei.
- A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).
- Dinamika: a pianótól a fortéig.
- Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok (3–4) kotta nélkül.

- Hangterjedelem: G– d’–ig.
- Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka– és hangképző gyakorlatokon keresztül.
- A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.
- Hangsorok *a növendék hangterjedelmi képességeinek függvényében*

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak– és fúvókagyakorlatok)

Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)

Colin: Kötésgyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Steiner: Bariton ABC

Perényi Péter: 347 etűd

Steiner: Harsona ABC

Lubik: Kantilénák

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola

Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)

Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra

Sztán: Repertoire – Trombita,

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika I.

Csáth: Előadási darabok gordonkára I.

Steiner: Repertoire – Rézfúvók

Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)

Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)

Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.

Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.

Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.

Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála kotta nélkül,
- 2 gyakorlat,
- 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és moll hangsor szerkezete.
- A 9/8–os, 12/8–os ütem.
- Ritmusképletek: az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
- A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
- A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
- A manuális készség továbbfejlesztése.
- A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.

Követelmény

A tanuló legyen képes a tanult ritmusokra épülő gyorsabb technikai gyakorlat eljátszására.

Felhangkötéseket tartalmazó gyakorlatok.

Barokk vagy klasszikus szonátatétel előadása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC (ajak- és fúvókagyakorlatok)

Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)

Colin: Kötésgyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola (63–118)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Steiner: Bariton ABC

Perényi Péter: 347 etűd

Steiner: Harsona ABC

Lubik: Kantilénák

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola

Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)

Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvosokra

Sztán: Repertoire – Trombita,

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.

Csáth: Előadási darabok gordonkára I.

Steiner: Repertoire – Rézfúvók

Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)

Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)

Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga

– 1 skála,

– 2 gyakorlat,

– 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Ütemfajták: váltakozó ütemek.

– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.

– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.

– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.

– A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.

– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

– Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)

Lubik: Kantiléna

Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet

Colin: Kötésgyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (1–51)

Clodomier: Petits Exercices.

Robert Müller: Technische studien I.

Steiner: Harsona ABC

Perényi Péter: 347 etűd

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Arban: gyakorlatok válogatva a hangterjedelemnek megfelelően

Előadási darabok

Steiner: Harsona ABC

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita

Előadási darabok gordonkára I

Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II

Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II

Steiner: Repertoire Rézfúvók

Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára

Sugár: Dal és tánc

Hasse: Két tánc

Purcell: Szvit

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.

Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 skála,

– 2 gyakorlat,

– 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Ütemfajták: váltakozó ütemek.

– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.

– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.

– Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.

– A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.

– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

– Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Lubik: Kantiléna

Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (skálatanulmányok)

Arban: Skálagyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II. (52–116)

Clodomir: Petits Exercices.

Robert Müller: Technische studien I.

Steiner: Harsona ABC

Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Arban: gyakorlatok válogatva

Steiner: Harsona ABC

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita

Előadási darabok gordonkára I

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfűvők
Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára
Sugár: Dal és tánc
Hasse: Két tánc
Purcell: Szvit
Diabelli: Sonatina

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.
Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.
Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 1 skála,
– 2 gyakorlat,
– 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Steiner: Harsona ABC
Arban: Vollständige Schule für Trompete – válogatott gyakorlatok
Lubik: Kantiléna
Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet
Borst: Skálagyakorlatok trombitára
Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint) 207
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Clodomir: Petits Exercices.
Robert Müller: Technische Studien I–II
Kopprasch: Technikai etűdök I.
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Makovecz: Válogatott etűdök I.
Arban: gyakorlatok válogatva
Steiner: Harsona ABC
Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfűvókra,
Sztán: Repertoire Trombita–
Előadási darabok gordonkára I,
Manfred Schmitz Trompeten spiele 1–2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II
Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II
Steiner: Repertoire Rézfűvők

Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára

Sugár: Dal és tánc

Hasse: Két tánc

Diabelli: Szonatina

Händel: B–dúr sonata

Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva

Purcell: Szvit

Telemann: F–dúr sonata

Fitzgerald: Angol szvit

Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.

Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi beszámoló ajánlott anyaga

– 1 skála

– 2 gyakorlat,

– 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

„B” tagozatos oktatásra irányítható az a tanuló, aki az átlagot meghaladó zenei tehetséggel és hangszeres adottságokkal rendelkezik, valamint érdeklődése és szorgalma alkalmassá teszi arra, hogy megfeleljen a „B” tagozatos oktatás minőségben és mennyiségben magasabb követelményeinek.

A tanulók legkorábban az „A” tagozat 2. évfolyam elvégzése után kerülhetnek „B” tagozatra.

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– A kottaolvasás továbbfejlesztése: szinkópa, nagy és kis nyújtott és éles ritmusok ismertetése, a tizenhatod érték és szünetjele.

– A 3/8–os, 6/8–os, ütem és alla breve.

– Ritmusképlet: a triola és a 6/8–os ütem különböző képletei.

– A játékmód további differenciálása (staccato nyolcad mozgásban).

– Dinamika: a pianótól a fortéig.

– Memóriafejlesztés: hangsorok és előadási darabok kotta nélkül.

– Hangterjedelem: G– d’–ig.

– Hangképzés: tiszta szép intonáció kialakítása fúvóka– és hangképző gyakorlatokon keresztül.

– A légvezetés, nyelvtechnika továbbfejlesztése.

– Hangsorok a növendék hangterjedelmi képességeinek függvényében.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Colin: Kötésgyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola

Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Steiner: Bariton ABC

Perényi Péter: 347 etűd

Steiner: Harsona ABC

Lubik: Kantilénák

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola

Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)

Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra

Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára
Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

A tanuló legyen képes nyolcadokat, tizenhatodokat, tartalmazó darabok lejátszására.
Egy dúr skála és párhuzamos mollja kotta nélkül.
Különböző karakterű és ritmikájú gyakorlatok.
Évfolyamának megfelelő hangterjedelmű előadási darab előadása kotta nélkül
Hangsorok hármashangzat–felbontással a megadott hangterjedelmen belül.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála kotta nélkül,
- 1 gyakorlat,
- 2 előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A dúr és moll hangsor szerkezete.
- A 9/8–os, 12/8–os ütem.
- Ritmusképletek: Az eddig elsajátított ritmusképletek kombinációi.
- A zenei anyagban szereplő előadási darabok stílusjegyeinek ismerete.
- A társas zenélés alapjai, két–háromszólamú gyakorlatok eljátszása.
- A funkciók ellenőrzése, a hibák korrigálása a mindennapi gyakorlatokon keresztül.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása.
- A manuális készség továbbfejlesztése.
- A legato játék kifejlesztése, kvart– és kvintkötések lefelé és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC
Steiner: Mindennapi gyakorlatok (felhangkötések)
Colin: Kötésgyakorlatok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.
Steiner: Bariton ABC
Perényi Péter: 347 etűd
Steiner: Harsona ABC
Lubik: Kantilénák
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola
Steiner: Harsona ABC (a zongorakíséretes darabokból)
Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra
Sztán: Repertoire – Trombita,
Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.
Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.
Csáth: Előadási darabok gordonkára I.
Steiner: Repertoire – Rézfúvók
Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)
Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)
Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

Az „A” tagozat követelményén felül:

Kvint– és kvartkötések és összekapcsolásuk nagy és kis terckötésekkel;

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok egy oktávon keresztül, 2#, 2b előjegyzésig.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 skála,

– 1 gyakorlat,

– 2 előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Ütemfajták: váltakozó ütemek.

– Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.

– Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni.

– Hangképzés: a használt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.

– A nyelv– és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.

– A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.

– Kötéstanulmányok: kis terc–, nagy terc–, kvint–, kvart– le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Harsonaiskola ABC 210

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Colin: Kötésgyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola

Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Steiner: Bariton ABC

Perényi Péter: 347 etűd

Steiner: Harsona ABC

Lubik: Kantilénák

Előadási darabok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola

Steiner: Harsona ABC

Ujfalusy–Steiner: Előadási darabok rézfúvosokra

Sztán: Repertoire – Trombita,

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1 –2.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I.

Csáth: Előadási darabok gordonkára I.

Steiner: Repertoire – Rézfúvók

Charpentier: Te Deum (Edition Simonffy)

Négy régi olasz dal (Edition Simonffy)

Borst – Bogár: Trombitamuzsika kezdők számára

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára

Követelmény

ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása;

a természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terckötések;

hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 gyakorlat,
- 2 előadási darab kotta nélkül.

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Lubik: Kantiléna

Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola II.

Arban: Skálagyakorlatok

Clodomir: Petits Exercices.

Robert Müller: Technische studien I.

Steiner: Harsona ABC

Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Arban: gyakorlatok válogatva

Steiner: Harsona ABC

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita

Előadási darabok gordonkára I

Manfred Schmitz: Trompeten spiele 1–2.

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II

Csáth: Előadási darabok gordonkára I–II

Steiner: Repertoire Rézfúvók

Sugár: Dal és tánc

Hasse: Két tánc

Purcell: Szvit

Diabelli: Sonatina

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.

Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása;

A természetes kvint-, kvart-, nagy és kis terckötések;

Hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,

- 1 gyakorlat,
- 2 előadási darab kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Ütemfajták: váltakozó ütemek.
- Ritmusképletek: különböző kevert ritmusok.
- Kottaolvasás: a tanuló legyen képes az évfolyamának megfelelő szinten lapról olvasni. Vegye figyelembe a dinamikai és artikulációs előírásokat. Sajátítsa el a tenorkulcs olvasását és használatát.
- Hangképzés: az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül kiegyenlített hanganyag és tiszta intonáció kialakítása, könnyed fúvástechnika birtoklása.
- A nyelv- és ujjtechnika továbbfejlesztése, a manuális készség kialakítása technikai gyakorlatok segítségével.
- A technikai jellegű gyakorlatok és nehezebb zenei fordulatok virtuóz megoldása, az előírt tempójelzések következetes betartása.
- Kötéstanulmányok: kis terc-, nagy terc-, kvint-, kvart- oktáv kötések le és felfelé.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Steiner: Harsona ABC (mindennapi gyakorlatok)

Lubik: Kantiléna

Colin: Complete Modern Method for Trumpet or Cornet

Borst: Skálagyakorlatok trombitára

Arban: Technikai gyakorlatok – skálagyakorlatok (violin és basszuskulcsban, szükség szerint)

Clodomir: Petits Exercices.

Robert Müller: Technische studien I–II

Kopprasch: Technikai etűdök I.

Ujfalusy – Pehl – Perlaki: Harsonaiskola II.

Makovecz: Válogatott etűdök I.

Arban: gyakorlatok válogatva

Steiner: Harsona ABC

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok rézfúvókra,

Sztán: Repertoire Trombita–

Előadási darabok gordonkára I,

Lengyel–Pejtsik: Gordonkamuzsika I–II

Steiner: Repertoire Rézfúvók

Magyar szerzők előadási darabjai trombitára és zongorára

Sugár: Dal és tánc

Diabelli: Szonatina

Vivaldi: Sechs violoncello sonaten – válogatva

Telemann: F–dúr sonata

Marcello: Hat szonáta csellóra

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes ritmikájú etűd eljátszása.

Kantiléna jellegű nagy íveket átfogó etűd előadása.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Ujjgyakorlatok, a díszítések megalapozása;

a természetes kvint–, kvart–, nagy és kis terc-kötések;

hangsorok, terclépések, hármashangzatok másfél oktávon keresztül 4#, 4b előjegyzésig; a teljes kvintkör ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 gyakorlat,
- 2 előadási darab kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A tanuló

- a zenei anyagot életkorának, egyéni képességeinek és készségeinek megfelelő hangszerkezeléssel, kotta- és stílushűen, értelmesen tagolva, kifejezően szólaltassa meg,
- rendelkezék a játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges koncentrációképeséssel,
- legyen tisztában a hangszerkezelés alapvető tudnivalóival, alkalmazza tudatosan a helyes légzéstechnikát, befúvásmódot,
- sajátítsa el az ajak és a kéz összehangolt munkáját; harsonánál a helyes tolokakezelést,
- legyen képes a hangok biztonságos megszólaltatására az előírt hangterjedelemben,
- tudjon dinamikailag árnyalt, kulturált, kifejező hangot képezni,
- alkalmazza játékában a hangindítás, elválasztás és hangbefejezés különböző módjait,
- törekedjék játékában a tiszta intonációra,
- rendelkezék az alapfokon játszott zenei anyag megszólaltatásához szükséges technikával,
- tudjon önállóan hangolni,
- ismerje a hangszer karbantartásának alapvető feladatait, és végezze ezeket önállóan,
- ismerje a tanult anyagban előforduló tempó- és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.),
- a tanár útmutatásai alapján legyen képes az új darabok egyszerűbb dallami díszítésére,
- ismerje a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,
- ismerje a használt hangszer történetét, rokon hangszereit,
- ismerje az adott hangszer szerepét különböző zenei korszakokban.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes tudásáról számot adni az alábbiak pódiumon történő bemutatásával:

- egy szabadon választott skála és hármashangzat–felbontás két oktávon keresztül,
- két, lehetőleg különböző jellegű gyakorlat
- egy előadási darab zongorakísérettel, kotta nélkül (minimum Pergolesi: Ária című mű nehézségi szintjén).

Legyen képes

- a használt hangterjedelmen belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- az állóképesség növelésére
- árnyaltabb zenei megformálásra.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Harsona–tenorkürt–baritonkürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 8 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

Harsona

„A” tagozat

- Egy dúr hangsor másfél oktávon keresztül, a hozzá tartozó hármashangzat–felbontással.
- Egy etűd (Steiner: Harsona–ABC 16/2. Andante, 17/1. Andantino, 18/2. Allegretto, 19/2. Allegretto (EMB Z 14144)nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Steiner: Előadási darabok rézfúvosokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) F. Schubert: Bölcsődal [20.], L. Mozart: Trombitászó [22.], Anonymus: Hornpipe [24.], H. Purcell: Induló [26.], Corelli: Gavotta [28.], Rimsky–Korsakov: Mazurka [35.], vagy hasonló nehézségű előadási darabok).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy dúr hangsor és párhuzamos mollja másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel (pl.: hármashangzat–felbontás, tercmenet,).
  - Egy etűd, Makovecz: Válogatott etűdök harsonára (EMB Z 14143) I./4. Poco Allegro, 6. Allegro, 12. Allegretto nehézségi szintjén).
  - Egy előadási darab (Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB Z 13114) J. S. Bach: Menüett [27.], Nagy Olivér: Chorea Hungarica [31.], G. Giordani: Arietta [33.], G. B. Pergolesi: Ária [34.], Bogár István: 4 bagatell [36.]; Harsona–ABC 69. (EMB Z 14144) o. Hasse: Két tánc a Repertoire album gordonkára és zongorára gyűjteményben (EMB Z 5958), Marcello szonátatételek a 6 szonáta gordonkára és basso continuóra kötetben (EMB Z 13547), vagy hasonló nehézségű előadási darabok).
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt

„A” tagozat

- Egy másfél oktávós skála első képlete.
  - Egy etűd (Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén).
  - Egy előadási darab (Dr. Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114). Schubert: Bölcsődal [20.], L. Mozart: Trombitaszó [22.], Anonymus: Hornpipe [24.], H. Purcell: Induló [26.], Corelli: Gavotta [28.], Rimsky–Korsakov: Mazurka [35.], vagy hasonló nehézségű előadási darabok).
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávós skála három képlettel.
  - Egy etűd (Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. [51–116.] (EMB12657) Clodomir: Etűdök I–II. nehézségi szintjén). 214
  - Egy előadási darab (Dr. Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114). J. S. Bach: Menüett [27.], Nagy Olivér: Chorea Hungarica [31.], G. Giordani: Arietta [33.], G. B. Pergolesi: Aria [34.], Bogár István: 4 bagatell [36.]; Harsona–ABC 69. o. (EMB114) Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok).
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt

„A” tagozat

- Egy másfél oktávós skála első képlete.
  - Egy etűd (Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola II. 51–116. (EMB12657) nehézségi szintjén).
  - Egy előadási darab (Dr. Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114) F. Schubert: Bölcsődal [20.], L. Mozart: Trombitaszó [22.], Anonymus: Hornpipe [24.], H. Purcell: Induló [26.], Corelli: Gavotta [28.], Rimsky–Korsakov: Mazurka [35.], vagy hasonló nehézségű előadási darabok).
  - Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy másfél oktávós skála három képlettel.
  - Egy etűd (Steiner: Bariton–ABC (EMB14284) 70–86; Perényi: 347 etűd harsonára (EMB 14452) 130–137. nehézségi szintjén).
  - Egy előadási darab (Dr. Ujfalusi–Steiner: Előadási darabok rézfúvósokra c. gyűjteményből (EMB13114) J. S. Bach: Menüett [27.], Nagy Olivér: Chorea Hungarica [31.], G. Giordani: Arietta [33.], G. B. Pergolesi: Aria [34.], Bogár István: 4 bagatell [36.]; Harsona–ABC (EMB14144) 69. o. Hasse: Két tánc, Marcello szonátatételek, vagy hasonló nehézségű előadási darabok).
  - Egy periódusnyi zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.
- Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
- Díszítések és trillák.
- Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
- Gyors táncjátékok karakterisztikus megoldása.
- Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
- Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés- és intervallumgyakorlatokkal.
- A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
- Az előforduló tempójelzések ismerete.
- A kamara- és zenekari játék előtérbe helyezése.
- Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp–ff*-ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Colin: Kötésgyakorlatok

Arban: Gyakorlatok

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.

Arban: Skálatanulmányok

Clodomir: Etűdök I–II.

Arban: Ritmustanulmányok, díszítés- és trilla-előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok

Kopprasch: Technikai etűdök I.

Makovecz: Válogatott etűdök I

Müller: Technikai gyakorlatok II–III.

Couillaud: 20 etűd

Marcello: Szonáták

Paudert: Berühmte Arien

Kurpiński: Kavatina

Baldassari: Szonáta

Barat: Orientale

Händel: Hallei szonáta

Telemann: B–dúr szonáta

Rouger: Velencei karnevál

Követelmény

A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.
Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal.
Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.
Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 gyakorlat,
- 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Két oktávós skála, tercskála; a főhármások, a dominánsszeptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.
- Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.
- A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.
- Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Colin: Lip flexibilites (válogatva)

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.

Clodomir: Etűdök II.

Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések

Kopprasch: Technikai etűdök I.

Makovecz: Válogatott etűdök

Bordogni: Vocalises

Müller: Technikai etűdök III

Blazevich: Etűdök harsonára

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok

Marcello: Szonáták

Vivaldi: Szonáták

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.

Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (*pp–ff*–ig) az egész hangterjedelemben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála,
- 1 gyakorlat,
- 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.

A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.

A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.

A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Slokar: Hangképző gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone
Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etűdök III
Kopprasch: Technikai etűdök I–II
Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etűd
Vobaron: Etűdök I–II.
Clodomier: Etűdök II–III.
Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
A trombita– és harsonairodalom szólóművei

Követelmény

Az eddig tanultakon kívül
– díszítések,
– tripla– és/vagy duplanyelv előkészítés
– rövid előke, dupla előke,
– trilla előkével, utókével
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– 1 skála
– 1 gyakorlat,
– 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

10. évfolyam, „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Az eddig elsajátított készségek megőrzése, fejlesztése.
- A légzés és levegővezetés terén eddig tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.
- A további hangszeres fejlődés mellett a zenei műveltség elmélyítése, a zenélési kedv ébrentartása.
- A kamarazenélés és a zenekarban való játék előtérbe helyezése.
- A záróvizsga sikeres letétele érdekében a lehető legtöbb egyéni szereplési lehetőség kihasználása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Slokar: Hangképző gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Stamp: Warm Ups
Colin: Warm Ups
Maggio: Befúvási gyakorlatok
Colin: Skálatanulmányok
Arban: Skálatanulmányok
Arban: Famous Method for Trombone
Colin: Modern Method for Trombone
Müller: Technikai etűdök III
Kopprasch: Technikai etűdök I–II

Bordogni: Vocalises
Lafosse: Complete Method III
Couillaud: 20 etűd
Vobaron: Etűdök I–II.
Clodomier: Etűdök II–III.
Makovecz: Válogatott etűdök I–II.
Corelli: Szonáták
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták

Követelmény

Az eddig tanultakon kívül

- díszítések,
- tripla és duplanyelv gyakorlatok
- rövid előke, dupla előke,
- trilla előkével, utókéval

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála
- 1 gyakorlat,
- 1 előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Kottaolvasás: baritonkürtön a tenorkulcs használatának megismerése, elsajátítása és gyakorlása.
- Díszítések és trillák.
- Az előadott művek levegővel való önálló tagolása.
- Gyors tánctételek karakterisztikus megoldása.
- Közepesen nehéz etűdök és előadási darabok lapról játszása.
- Az ajkak rugalmasságának és erejének fejlesztése, különböző kötés- és intervallumgyakorlatokkal.
- A zenei anyagban szereplő művek formai elemzése, hangnemi kitérések felismerése.
- Az előforduló tempójelzések ismerete.
- A kamara- és zenekari játék előtérbe helyezése.
- Törekvés a teljes dinamikai skála megvalósítására (*pp–ff*-ig), különös figyelemmel a szép hangra.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok
Rolf Quinque: ASA method
Colin: Kötésgyakorlatok
Arban: Gyakorlatok
Arban: Skálatanulmányok
Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola III.
Clodomir: Etűdök I–II.
Arban: Ritmustanulmányok, díszítés- és trilla-előkészítő tanulmányok, intervallumgyakorlatok

Kopprasch: Technikai etűdök I.
Makovecz: Válogatott etűdök I
Müller: Technikai gyakorlatok II–III.
Couillaud: 20 etűd
Marcello: Szonáták
Paudert: Berühmte Arien
Kurpiński: Kavatina
Baldassari: Szonáta
Barat: Orientale
Händel: Hallei szonáta
Teleman: B–dúr szonáta
Rouger: Velencei karnevál

Követelmény

A díszítések stílusos alkalmazása a gyakorlatokban és előadási darabokban.

Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, hármashangzat–felbontásokkal

Intervallumgyakorlatok másfél oktávon keresztül.

Barokk, klasszikus vagy romantikus darab stílusos előadása díszítésekkel.

Egyszerű díszítések és trillák;

Kvint–, kvart– és terckötések összekapcsolása, oktávkötések;

Dúr és moll hangsorok másfél oktávon keresztül, terclépések, hármashangzat–felbontások (I–IV–V), hangköztanulmányok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– 1 skála,

– 1 gyakorlat,

– 1 barokk szonáta lassú és gyors tétel kotta nélkül,

– 1 más stílusú előadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

– Kétoktávós skála, tercskála; a főhármasok, a dominánsseptim hangjainak ismerete és összehasonlításuk.

– Az ütemfajták, hangjegyértékek és ritmusképletek átfogó és rendszerezett ismerete.

– A teljes hangterjedelem birtoklása, kiegyenlített hangerővel és hangszínnel.

– Az ajkak rugalmasságának és erejének fokozása.

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Colin: Lip flexibilites (válogatva)

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Arban: Skálatanulmányok, kromatikus gyakorlatok, hármashangzat–felbontások

Varasdy – Nagyiván – Sztán: Trombitaiskola IV.

Clodomir: Etűdök II.

Arban: Ritmustanulmányok, trillák, díszítések

Kopprasch: Technikai etűdök I.

Makovecz: Válogatott Etűdök

Bordogni: Vocalises

Müller: Technikai etűdök III

Blazevich: Etűdök harsonára

Ujfalusy – Steiner: Előadási darabok

Marcello: Szonáták

Vivaldi: Szonáták

Követelmény

A tanuló legyen képes egy nagyobb terjedelmű, zeneileg és technikailag igényesebb darab eljátszására.

Tudja megvalósítani az előírt dinamikát (*pp–ff–ig*) az egész hangterjedelemben.

Az ajakizomzat rugalmasságának és erejének fokozása, a pedálhangoktól a magas regiszterig fokozott figyelemmel a helyes funkciókra és a szép hangra;

A kétoktávós ötképletes skálatanulmányokból egy dúr és egy moll hangsor.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála
- 1 gyakorlat,
- 1 barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- 1 más stílusú előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- A hangterjedelem bővítése, figyelemmel a szép hangra, a tiszta intonációra.
- Kiegyenlített hangzásra törekvés a teljes hangterjedelmen keresztül.
- Skálák két oktávós hangterjedelemben.
- Diszítés előtanulmányok, tripla nyelv tanulmányok.
- A játszott művek alapos ismerete, a zenei műveltség elmélyítése.
- A ritmusértékek, ütemfajták átfogó ismerete.
- A kamarazene és a zenekari játék előtérbe helyezése.
- Technikai virtuozitás és a tenorkulcsban való tájékozódás fejlesztése
- A tanuló eddig megszerzett tudását elsősorban a társas zenélés különböző formációiban (kamara, zenekar) tudja kamatoztatni

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Stamp: Warm Ups

Colin: Warm Ups

Maggio: Befúvási gyakorlatok

Colin: Skálatanulmányok

Arban: Skálatanulmányok

Arban: Famous Method for Trombone

Colin: Modern Method for Trombone

Müller: Technikai etűdök III

Kopprasch: Technikai etűdök I–II

Bordogni: Vocalises

Lafosse: Complete Method III

Couillaud: 20 etűd

Vobaron: Etűdök I–II.

Clodomir: Etűdök II–III.

Makovecz: Válogatott etűdök I–II.

Clodomir: Etűdök II–III–IV.

Bhöme: Etűdök

Brandt: Etűdök

Corelli: Szonáták

Marcello: Szonáták

Vivaldi: Szonáták

Követelmény

Az eddig tanultakon kívül

- díszítések,
- tripla- és/vagy duplanyelv előkészítés

- rövid előke, dupla előke,
  - fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban
- Az év végi vizsga ajánlott anyaga*
- 1 skála
  - 1 gyakorlat,
  - 2 előadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek, a hangszerkezelés fejlesztése

- Technikai virtuozitás
- A tenor- és altkulcsban való tájékozódás

Ajánlott tananyag

Steiner: Mindennapi gyakorlatok

Slokar: Hangképző gyakorlatok

Rolf Quinque: ASA method

Stamp: Warm Ups

Colin: Warm Ups

Maggio: Befúvási gyakorlatok

Colin: Skálatanulmányok

Arban: Skálatanulmányok

Arban: Famous Method for Trombone

Colin: Modern Method for Trombone

Müller: Technikai etűdök III

Kopprasch: Technikai etűdök I–II

Bordogni: Vocalises

Lafosse: Complete Method III

Couillaud: 20 etűd

Vobaron: Etűdök I–II.

Clodomir: Etűdök II–III.

Makovecz: Válogatott etűdök I–II.

Clodomir: Etűdök II–III–IV.

Bhöme: Etűdök

Brandt: Etűdök

Corelli: Szonáták

Marcello: Szonáták

Vivaldi: Szonáták

Követelmény

Az eddig tanultakon kívül

- díszítések,
- tripla és duplanyelv gyakorlatok
- rövid előke, dupla előke,
- trilla előkével, utókével,
- fejlessze a színpadi biztonságot egyéni és társas zenei produkciókban

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- 1 skála
- 1 gyakorlat,
- 2 előadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

A légzés, levegővezetés terén tanultak elmélyítése, következetes alkalmazása, az előforduló hibák korrigálása.

A hangterjedelem további bővítése, fokozott figyelemmel a szép hangra és a tiszta intonációra.

A kamarazenélés és a zenekari játék előtérbe helyezése.

A tanuló ismerjen különböző

- díszítéseket,
- trillákat,
- előkéket, tripla– és duplanyelves megoldásokat.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- hangszere múltját, irodalmát,
- a kiművelt hangszeres technika alapjait.

Legyen képes

- minden regiszterben kiművelt hang megszólaltatására,
- biztonságos, pontos, hibátlan hangindításra,
- jó legato–technikára,
- dupla– és triplanyelv alkalmazására

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Harsona–Tenorkürt–Baritonkürt főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

Harsona

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy etűd (Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I.: (EMB14143) 20. Andante con moto, 27. Allegretto, 28. Mazurka, 30. Allegro moderato, 31. Allegretto, 32. Allegro moderato nehézségi szintjén).

– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab (

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) (Makovecz: Válogatott etűdök harsonára I. EMB14143: 33–35., 37., 38., 44., 46–50. gyakorlatok nehézségi szintjén).

– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors), és egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Tenorkürt

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel

– egy etűd (Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493)1–30. nehézségi szintjén).

– Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab (az ajánlott darabok: Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták, valamint a trombitairodalom szólóművei).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel

– egy etűd (Varasdy–Nagyiván–Sztán: Trombitaiskola IV. (EMB13493) 30–53. nehézségi szintjén).

– Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors), és egy más stílusú előadási darab

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

Baritonkürt

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel

- Egy etűd (Kopprasch: Technikai etűdök I füzet (Hofmeister) nehézségi szintjén).
- Két különböző karakterű zongorakíséretes előadási darab, melyből az egyik lehet kamaramű is: barokk szonáta két tétele, vagy egy versenymű két tétele, vagy egy gyors és egy lassú tempójú előadási darab (az ajánlott darabok: Corelli: Szonáták, Marcello: Szonáták, Vivaldi: Szonáták, valamint a trombitairodalom szólóművei).

Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála másfél oktávon keresztül, különböző képletekkel.
  - Két etűd (az egyik etűd helyett duó, vagy egyéb kamaramű is választható) (Kopprasch: Technikai etűdök 7–22. I füzet (Hofmeister) Perényi: 347 etűd harsonára 250–270 (EMB14452); Bordogni: Vocalises nehézségi szintjén).
  - Egy barokk szonáta két tétele (lassú–gyors), és egy más stílusú előadási darab zongorakísérettel
- Az etűd és a kamaramű kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő mennyiségű és minőségű hangszer.

Jó minőségű zongora, vagy pianínó

Lehetőleg teljes alakot visszaadó tükör.

Metronóm,

Legalább 2 darab állítható magasságú kottatartó.

TUBA

A tubatanítás célja feladatai:

- a tanuló egyéni adottságához, képességéhez igazodó módszerek kialakítása – kiemelt figyelmet fordítva az egyéni hangszeroztatásban rejlő pedagógiai lehetőségek kihasználására,
- a helyes légzés, befúvás, testtartás, hangszertartás beállítása, kialakítása,
- a hangszeres játékhoz szükséges motorikus reflexek, motivációs bázis, a naponkénti gyakorlás szükségletének kialakítása,
- a hangszeres játék megvalósításában részt vevő izmok lazaságának, terhelhetőségének tartósabb igénybevétel teljesítéséhez szükséges készségek kialakítása,
- a zenei elképzelések fejlesztése, a zenei előrelátás, a folyamatos kottaolvasás kialakítása,
- a zenei hallás átfogó fejlesztése,
- zenei memória fejlesztése, gyakorlati alkalmazásához szükséges jártasságok kialakítása,
- az egyéni hangszeres tanórákra, kamarazenei, zenekari foglalkozásokra történő önálló felkészülés képességének kialakítása.

Ismertesse meg a tanulókkal

- a tuba történetét, legalább elméletben a különböző hangolású hangszereket
- a tuba a mélyrézfúvósok családjában és különféle együttesekben betöltött szerepét, szakmai lehetőségeit,

- a hangszer irodalmát, a hangszer zenekari–, kamarazenei– és szóló–irodalmának legalább a tananyagban megjelenő részét,
- a tananyagon keresztül a főbb zenei stílusokat,
- a segédfogásokat, alkalmazásuk lehetőségeit a tiszta intonáció és az előforduló díszítések könnyebb megvalósítása érdekében,
- a tuba hazai és külföldi művészeinek munkásságát.

Tudatosítsa

- a helyesen beállított légzéstechnika állandó ellenőrzésének fontosságát,
- a helyes szájtartás, mint a jó befúvási mód (ansatz) alapfeltételének fontosságát,
- a mindennapi gyakorlás – didaktikai és fiziológiai szempontok szerinti – szükségességét,
- a könnyed, felszabadult hangszeres játékmód kialakításának fontosságát.

Fejlessze a tanuló

- hallását, belső hallását, intonációs képességét,
- hangszertechnikai tudását,
- megformáló– és előadói képességét.

Tegye képessé a tanulókat

- a gyakorlás során felmerülő hibák önálló kijavítására,
- a beállított alapfunkciók önellenőrzésére, szinten tartására és javítására
- a tiszta intonációra,
- folyamatos hangszerjátékra, árnyalt és stílusos előadásra,
- a pontos kottaolvasásra, a ritmus, valamint a zenei kifejezések előadásmódjára, illetve a tempóra vonatkozó utasításainak megvalósítására.
- társas muzsikálásra.

Fejlessze és ellenőrizze a különböző funkcionális készségek kialakítását

- a helyes légzést intenzív légzésfejlesztő gyakorlatokkal (hangszerrel és hangszer nélkül);
- a szájizomzatot

Előkészítő évfolyamok

A tuba oktatásának megkezdésekor kiemelt figyelmet kell fordítani a tanulók fizikai, alkati fejlettségére, alkalmasságára. Általában 9–10 éves korban éri el testi fejlődésük a hangszeroktatás elkezdéséhez kívánatos szintet.

A hangszeres előkészítő évfolyamok az általános zenei érzék és a hangszeres készségek felmérését, a képességek kibontakoztatását szolgálják.

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A törzshangok olvasása basszuskulcsban.
- Az egész, fél, negyed hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
- A helyes test– és hangszerartás kialakítása.
- A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Követelmény

Az ideális tubahang igényének kialakítása

Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.

A kottaolvasás basszuskulcsban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A törzshangok olvasása violin– és basszuskulcsban.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad, tizenhatod hangjegyértékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek ismerete.
- Az ismétlőjel, záróvonal, korona, a dinamikai jelek, módosítójelek ismerete.
- A rézfúvós hangszerek – ezen belül a tuba – felépítésének, megszólaltatási módjának ismerete.
- A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
- A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Követelmény

Az ideális tubahang igényének kialakítása.

Hangterjedelem: E–f–ig a hangok fogásai.

A biztos, folyamatos kottaolvasás basszuskulcsban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A 4/4–es, 2/4–es és 3/4es ütem
- Az előjegyzések ismerete.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad értékek és az ezeknek megfelelő szünetjelek.
- A tananyagban előforduló tempójelek, zenei műszavak ismerete.
- A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.
- Memóriafejlesztés: népdalok és előadási darabok kotta nélkül játssza.
- A hangszer felépítése, részei, a megszólaltatás módja.
- A helyes test– és hangszertartás kialakítása.
- A helyes légzés beállítása, a rekeszlégzés alapjainak elsajátítása, a légvezetés megalapozása.
- A helyes szájtartás beállítása, a fúvóka helyének kialakítása, fúvóka–gyakorlatokkal.
- A hangindítás megalapozása.
- A nyelvtechnika megalapozása.
- A legato játékmód alapjainak elsajátítása ajakrezgéssel, fúvókával, hangszerrel.
- A nyújtópont alkalmazásának ismerete.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára József: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Brodszky: Régi zene gordonkára (előadási darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény

A megadott hangterjedelmen belül tanult hangszeres gyakorlatok, előadási darabok egyenletes, folyamatos előadása, helyesen kialakított légzés és szájtartás mellett.

A tananyagban előforduló tempójelzések, zenei műszavak ismerete.

A jó gyakorlási módszer és emlékezőkészség megalapozása.

Hangterjedelem: D–a–ig.

Skála: 2#, 2b előjegyzésig, két variációval.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
- A helyes test és hangszertartás önellenőrzésének kialakítása.
- A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
- A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
- A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
- Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
- A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.
- A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára József: Tubaiskola (10)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Brodzky: Régi zene gordonkára (előadási darabok) (EMB Z 2452)

Követelmény

Skálák 2#, 2b előjegyzésig dúrban és mollban, legalább 2 variációval.

Hangterjedelem C–b–ig

A tanuló legyen képes a tanult etűdöket és előadási darabokat jó szájartással, jó légzéstechnikával, egyenletes és folyamatos játékkal előadni, elvárható alapvető dinamikai árnyalással.

A végzett tananyagban előforduló tempó,– dinamikai jelzések, zenei műszavak ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Egy gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések
- A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
- A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).
- A játékmód további differenciálása.
- A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
- A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
- Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játszása.
- A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
- A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
- A manuális technika továbbfejlesztése.
- Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára J.: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)

Előadási darabok gordonkára .1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Skálák 3#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.

Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.

Hangterjedelem: kontra B–b–ig.

Előadási darabok.

Különböző játékmódok megvalósítása.

A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála kotta nélkül,

– Két különböző karakterű gyakorlat,

– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).

– A dúr és moll hangsorok 5variációval.

– Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.

– Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4, 7/8, marcia, meno, mosso, largo, alla breve, stb.)

– Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).

– A zeneművek szerkezeti tagolása (Da capo, triós forma).

– A hangterjedelem bővítése kontra B–től 1 vonalas d–ig.

– A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)

– A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása..

– Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.

– Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.

– A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korrigálása.

– Alapvető hangszerkarbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahű előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.

Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig 5 variációval

Előadási darabok kotta nélküli játéka.

A társas zenélés követelményeinek ismerete.

A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Egy skála legalább öt képlettel,

– Két gyakorlat (különböző karakterű),

– Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).
- A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.
- Az előadási darabok formai elemzése.
- A lapról olvasási készség fejlesztése.
- A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékaival).
- A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.
- Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.
- A hangterjedelem továbbfejlesztése.
- A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.
- A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).
- A legato játékmód tökéletesítése a kötőgyakorlatok növelésével.
- A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,
- Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.
- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékaival.
- A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.

Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
- A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
- A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
- Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
- Hangterjedelem bővítése.
- A legato játékmód tökéletesítése a kötőgyakorlatok növelésével.

- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékaival.
- A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)

Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.

Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban 4#, 4b–ig dúrban, mollban, hat variációval Magabiztos színpadi fellépés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála
- Két különböző karakterű gyakorlat
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

2. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A folyamatos, pontos kottaolvasás kialakítása.
- A dúr és moll hangsor szerkezete, kromatika.
- A 3/8, 6/8, –os ütemek.
- A tananyagban előforduló tempójelzések, dinamikai előírások, zenei műszavak ismerete.
- A helyes test és hangszertartás önellenőrzésének kialakítása.
- Nyújtópont az egész, fél, negyed értékek mellett.
- A helyes légzés folyamatos ellenőrzése.
- A befúvás, hangindítás mindennapi feladatainak kialakítása.
- A legato játékmód igényes kialakításának elősegítése: ajakrezegetés fúvóka nélkül, fúvókával, valamint zongorával közösen.
- A zenei memória fejlesztése, a tananyagból kiválasztott darabok kotta nélküli játéka.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára József: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Lengyel – Pejtsik: Gordonkamuzsika kezdők számára (EMB Z 6312)

Követelmény

Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.

Egyenletes tempójú skálázás dúrban, mollban.

Magabiztos színpadi fellépés Az „A” tagozat anyagán túl a skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kibővített képletekkel, variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése.
- Újabb ütemfajták és tempójelzések
- A ritmikai ismeretek bővítése (szinkópa, éles és nyújtott ritmus).
- A hangérték tagolásának szélesítése (tizenhatod értékű hangjegyek és szünetjelek).
- A játékmód további differenciálása.
- A szerkezeti tagolás, da capo, triós forma, a magyar népdal jellemző formái.
- A hangterjedelem bővítése: kontra B–b–ig.
- Memóriafejlesztés: skálák, népdalok, előadási darabok kotta nélküli játszása.
- A dinamikai árnyalások továbbfejlesztése.
- A tanult művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten (azonosság, hasonlóság, szekvencia, különbség felismerése; a periódus).
- A hangképzés, hangindítás, légvezetési technika továbbfejlesztése.
- A manuális technika továbbfejlesztése.
- Az intonáció fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Sára J.: Tubaiskola

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola I. (EMB Z 2550)

Lebegyev: Tubaiskola (Muzika Moszkva)

Előadási darabok gordonkára 1. kötet (EMB Z 2417), 2. kötet (EMB Z 4480)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Skálák 2#, 2b előjegyzésig, 4 variációval.

Különböző karakterű és ritmikájú etűdök.

Hangterjedelem: kontra B–b–ig.

Előadási darabok.

Különböző játékmódok megvalósítása.

A tanuló legyen képes nyolcadokat és tizenhatodokat, különféle kötéseket tartalmazó gyakorlatok tiszta interpretálására, előadására.

Skálaformációk, skálatanulmányok kibővített alkalmazása, valamint a gyakorlatok könnyített változata helyett a nehezebb megoldás.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála kibővített képletekkel, variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Két előadási darab kotta nélkül.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek egyéb tagolásának további szélesítése (triola, kvintola, duola).
- A dúr és moll hangsorok 5 variációval.
- Az előadási darabok legfőbb stílusjegyeinek ismerete.
- Újabb ütem fajták és tempójelzések (5/4,7/8, marcia, meno, mosso, largo, alla breve, stb.)
- Dinamikai differenciálás (pp–ff–ig).

A hangterjedelem bővítése.

– A tanult zeneművek elemzése (azonosság, hasonlóság, szekvencia, periódus, különbség felismerése.)

– A társas zenélés megalapozása, két–háromszólamú gyakorlatok játszása..

– Memóriafejlesztés: előadási darabok kotta nélküli játszása.

– Hangképzés, az előírt hangterjedelmen és dinamikán belül a magabiztos, kiegyenlített hanganyag és a tiszta intonáció kialakítása.

– A kialakított intonáció állandó ellenőrzése, a hibák korigálása.

– Alapvető hangszerkarbantartási ismeretek elsajátítása, kisebb hibák kijavítására történő felkészítés.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Sára J.: Tubaiskola

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister, F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelmen belül a tanult ritmusok kottahű előadása az előírt tempóban, tiszta intonációval és árnyalt dinamikával.

Dúr és moll skálák 3#, 3b előjegyzésig 5 variációval

Előadási darabok kotta nélküli játéka.

A társas zenélés követelményeinek ismerete.

A minimális, legalapvetőbb hangszerápolási, karbantartási ismeretek.

A legato, staccato, játékmód telt, folyamatos, szép tónusú előadása, kottahű tolmácsolása, valamint tercmenetes variáció.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

– Egy skála három képlettel,

– Két gyakorlat (különböző karakterű),

– Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül .

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

– A kottaolvasás továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (kvartola, szextola).

– A dinamikai árnyalás továbbfejlesztése.

– Az előadási darabok formai elemzése.

– A lapról olvasási készség fejlesztése.

– A memória továbbfejlesztése (előadási darabok, egyes koncert etűdök kotta nélküli játékaival).

– A társas zenélés (kamara, illetve zenekari) elmélyítése.

– Belső igény kialakítása a folyamatos, hibátlan hangszerjáték iránt.

– A hangterjedelem továbbfejlesztése.

– A telt, kiegyensúlyozott, plasztikus hangszerhang kialakítása, a tiszta intonáció állandósítása, valamint könnyed hangszeres játékmód és fúvóstechnika birtoklása.

– A manuális készség továbbfejlesztése (virtuóz etűdök, ujjgyakorlatok segítségével).

– A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.

– A zenei megformáló, kifejező készség fejlesztése,

– Alapvető megjelenési, viselkedési ismeretek, szólista szerepkörben, színpadi körülmények között.

– A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás fejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékaival.

– A zenei megformálás igényének fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek, nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

A kialakított hangterjedelemhez igazodó nagyobb terjedelmű, többféle technikai és zenei feladatot tartalmazó etűdök előadása.

Folyamatos, egyenletes tempójú skálázás dúrban és mollban.

Barokk vagy klasszikus előadási darab stílusos előadása.

A díszítés és a trilla megalapozása, a skálák tempójának fokozása.

A tanuló tudja korrigálni hangszerének intonációs hibáit, valamint hangszerét önállóan behangolni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála három képlettel,
- Két gyakorlat (különböző karakterű),
- Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasási készség továbbfejlesztése, változó ütemek, a hangértékek továbbtagolása (tizenhatod triolák).
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalás kiszélesítése.
- A hangnemi kitérés, moduláció felismerése.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- A szólista feladatok, ismeretek elmélyítése, a színpadi magatartás tökéletesítése.
- A társas zenélés (kamara, zenekar) fejlesztése, gyakoroltatása.
- Belső igény kialakítása az igényes, pontos hangszerjátékra.
- Hangterjedelem bővítése kontra.
- A legato játékmód tökéletesítése a kötésgyakorlatok növelésével.
- A légzéstechnika, valamint a vitálkapacitás továbbfejlesztése széles dallamívek, kitartott hangok játékaival.
- A zenei megformálás igényének állandó fejlesztése, az előadási módok, utasítások kottahű betartása.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola I.(Ed.Simonffy)

Ujfalusi–Pehl–Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

D.Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)

Kis kezek nagy mesterek (Hofmeister F–Tuba: FH2091, B–Tuba: FH2092)

Követelmény

Színvonalas „művészi” megformálást igénylő nagyobb terjedelmű, sokféle zenei feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok játszása.

Magabiztos színpadi fellépés.

A díszítés és a trilla játékanak ismerete

Fokozott tempójú skálázás

A tanuló ismerje saját hangszerének technikai és intonációs hiányosságait, azt legyen képes korrigálni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála három képlettel,
- Két különböző karakterű gyakorlat,
- Két előadási darab különböző zenei korszakból, kotta nélkül.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

- a helyes szájtartást, légzéstechnikát, befűvást, hangszertartást, a könnyed hangszeres játékmódot,
- a rokon rézfűvós hangszereket,
- a tuba szerkezeti felépítését, és felhangrendszerét a tanult hangterjedelemben (lehetőleg a 10. felhangig), alkalmazási területeit,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- ideális tubahang kialakítására, megszólaltatására,

- különböző artikulációs előírások (tenuto, staccato, legato, marcato) és játékmódok megvalósítására,
- a zenei mondanivaló megformálására
- az ajak és a kéz összehangolt munkájának kialakítására,
- a helyes befúvás és légzéstechnika alkalmazására,
- a zenei gyakorlatok, előadási darabok pontos, kottahű előadására,
- az előadási darabok kotta nélküli játszására,
- a gyakorlás során előforduló hibák felismerésére, azok önálló kijavítására,
- a hangszer építéséből fakadó intonációs problémák korrigálására,
- a hangszer önálló behangolására,
- a hangszer szakszerű karbantartására.
- skálázni 4# – 4b előjegyzésig

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes

- az tanult anyagban előforduló hangterjedelemben belül kiegyenlített, szép hang elérésére a tiszta intonáció megtartásával,
- az állóképesség növelésére,
- árnyaltabb zenei megformálásokra.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Tuba főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy skála legalább három variációval.
- Egy gyakorlat (Kietzer: I. kötet (Zimmermann), Sára: Tubaiskola, Jakab Gedeon: Tubaiskola I. kötet 172., 183., 187., 192., gyakorlatainak nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (F. Schubert: Bölcsődal (EMB13114) (169), H. Purcell: Rigaudon (166) nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála dúr és moll változata, legalább három variációval.
- Egy gyakorlat (Kietzer: I. kötet, Sára: Tubaiskola, Jakab G.: Tubaiskola 1 kötet 161., 163., 179., 186. gyakorlatainak nehézségi szintjén).
- Egy előadási darab (Vivaldi: Tél, Händel: Bourrée, Corelli: Sarabande és Gavotte nehézségi szintjén).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangképzés,
- intonáció,
- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes növendékek tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dinamikai szélsőségek (*pp–ff*), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
- A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
- A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
- Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
- A lapról olvasás fejlesztése.
- Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
- Csoportos együttműködés (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény

A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etűdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.

Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab lehetőleg kotta nélkül.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
- A hangterjedelem fokozása egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
- A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
- Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
- A formáló– és kifejezőkészség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
Skálatanulmányok 6#, 6b előjegyzésig.

Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
- A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
- Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
- A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
- A formálóképesség, zenei kifejezőképesség továbbfejlesztése.
- A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)

Lachman: 10 etűd (Hofmeister)

Gordon Jacob: Szvit tubára (Boosey & Hawke)

Marcello: Szonáták

Vivaldi: szonáták és egyéb átiratok a mély rézfúvós irodalomból, előadási darabokból.

Követelmény

Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.

A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.

Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy előadási darab.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
- A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
- A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.

Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)

Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)

Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: Etüdök (Hofmeister)
J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)
Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
Don Haddad: Szvit tubára (Shawnee Press Inc.)
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)
Az év végi vizsga ajánlott anyaga
– Egy skála variációkkal,
– Két gyakorlat,
– Egy előadási darab.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A dinamikai szélsőségek (*pp–ff*), valamint a köztes árnyalások tudatos alkalmazása.
- A zenei díszítések, trillák tökéletesítése.
- A zenei formák elemzése, modulációk, hangnemi kitérések felismerése, tudatosítása.
- Az előforduló zenei műszavak ismerete, tudatos alkalmazása.
- A zenei memória továbbfejlesztése.
- Különböző karakterek megformálása, stílusos előadása.
- A lapról olvasás fejlesztése.
- Hangszeres játék megvalósításában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének, a tartós igénybevétel képességének kialakítása.
- Csoportos együttműködés (kamara, zenekar) szükségességének elmélyítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Pejstik – Lengyel: Gordonkamuzsika II. (EMB Z 6748).

Követelmény

A tanuló zenei, technikai felkészültségének megfelelő etüdök, előadási darabok pontos, stílusos előadása.

Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig.

Barokk, klasszikus, vagy romantikus darabok, stílusok előadása.

A tanuló egyéni képességéhez igazodva kiválasztott különböző zenei stílusú, technikailag és zeneileg igényesebb, nehezebb előadási darabok stílusos, karakterisztikus előadása.

A skálagyakorlatok variációkkal bővített előadása.

Művészileg igényesebb kamarazenei, vagy zenekari feladat ellátása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kottaolvasás továbbfejlesztése, a hangértékek tagolása és a ritmusformulák átfogó, rendszerezett ismerete.
- Az ismert hangterjedelem egyenletes hangerővel és változatlan hangszínnel.
- A skálatanulmányok bővítése, az alapfunkciók (T–S–D, I–IV–V) beépítésével, alkalmazásával.
- Kromatikus skálagyakorlatok mérsékelt tempóban.
- A formáló– és kifejezőképesség továbbfejlesztése.
- A dinamikai árnyalási képesség fejlesztése.
- A lapról olvasási készség továbbfejlesztése.
- A kamarazenei és zenekari feladatok bővítése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola II. (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola I. (Zimmermann)
D. Meschke: Tubaiskola (Hofmeister FH8070)
Barokk szonáták (Marcello, Vivaldi).

Követelmény

Nagyobb terjedelmű, igényes zenedarabok stílusos, színvonalas eljátszása (kotta nélkül is).
Skálatanulmányok 6#, 6b előjegyzésig.
Igényes kamarazenei, zenekari közreműködésre való alkalmasság.
Szólisztikus feladatok ellátása kamara–, szimfonikus–, illetve fúvós zenekarban.
Skálatanulmányok játszása fokozottabb tempóban.
A hang megszólaltatásában résztvevő izmok lazaságának, terhelhetőségének fokozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- A kialakult készségek, képességek továbbfejlesztése.
- A kialakult hangszeres intonációk továbbfejlesztése.
- Skálatanulmányok tovább bővítve nehezebb kötésgyakorlatokkal.
- A zeneelméleti, zeneirodalmi ismeretek elmélyítése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- A hangszerhang minőségi továbbfejlesztése.
- A formálóképesség, zenei kifejezőképesség továbbfejlesztése.
- A társas zenélési feladatok növelése, minőségi fejlesztése.

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
Gordon Jacob: Szvit tubára
Marcello: Szonáták
Vivaldi: szonáták és egyéb átiratok a mély rézfúvós irodalomból, előadási darabokból.

Követelmény

Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.
A zenei díszítések, előkék, trillák ismerete.
Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.
A zenei díszítések eszköztárának bővítése;
A dupla– és triplanyelv megalapozása;
A nehezebb, bonyolultabb ritmusképletek ismerete, elsajátítása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

- egy skála variációkkal,
- Két gyakorlat,
- egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- egy előadási darab kotta nélkül.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Hangszeres és zenei ismeretek átadása

- Az eddig tanult ismeretek összegzése és elmélyítése.
- A mindennapi zenélés életszükségletté válásának kialakítása, az értelmi, érzelmi kapcsolat elmélyítésével.
- A lapról játék továbbfejlesztése, a zenemű első látásra történő eljátszása megfelelő zenei és technikai szinten, folyamatos tempóban.
- Az intonáció tökéletesítése a társas zenélés alkalmával, más hangszerekkel való játszás során.
- A zenei előadásmódok, tempójelzések, zenei műszavak bővebb ismerete;
- A zeneirodalom néhány híres tubaszólójának megismertetése

Ajánlott tananyag

Jakab G.: Tubaiskola II. (Ed. Simonffy)
Ujfalusi – Pehl – Perlaki: Tubaiskola (EMB Z 2550)
Kietzer: Tubaiskola (Zimmermann)
Lachman: 10 etűd (Hofmeister)
J. Ringleben: „The Storm King” (Carl Fischer Music)
Allan Street: Rondino (Boosey & Hawkes)
Don Haddad: Szvit tubára Shawnee Press Inc.)
Marcello: Szonáták
Vivaldi: Szonáták
Gordon Jacob: Hat rövid darab (Emerson Edition Ltd)

Követelmény

A tanuló a zenei anyagot életkorának, évfolyamának, egyéni készségeinek, képességeinek megfelelő szinten, kottahűen és stílusosan, értelmesen tagolva, a zene folyamatát és összefüggéseit érzékeltetve, kifejezően szólaltassa meg.

Skálatanulmányok 7#, 7b előjegyzésig.

Szólisztikus feladat ellátása kamaracsoportban zenekarban.

A zenei díszítések eszköztárának bővítése;

A dupla- és triplanyelv használata;

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy dúr vagy moll skála minimum 4 képlettel (kotta nélkül)
- Két különböző karakterű etűd
- Egy barokk szonáta lassú és gyors tétele kotta nélkül,
- Egy előadási darab kotta nélkül.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

Az „A” tagozat végén

Ismerje meg a tanuló

- a tuba és a rézfúvós hangszerek rokon vonásait
- a tuba irodalmát,
- a zeneirodalom híres tubaszólóit.

Legyen képes a tanuló

- a technikailag és művészileg igényesebb előadási darabok, kamarazenei és zenekari művek interpretálására,
- a skálaformációkat élénk tempóban, kiegyenlítően, különböző dinamikai árnyalatokkal 7 #, 7 b előjegyzésig játszani dúrban és mollban egyaránt,
- az általa képzett hangszerhang szépségét, teltségét, plasztikusságát folyamatosan fejleszteni,

- a megtanult előadási darabok közönség előtti színvonalas bemutatására,
- tiszta intonációra, tiszta hangszeres játékra,
- az önálló munkára.

Tudja alkalmazni a tanuló

- a hangszerhang képzésének fizikai sajátosságait,
- a különböző zenei utasításokat az előadás módjára, tempójára, dinamikájára vonatkozóan.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló legyen képes

- természetes, oldott hangszerkezelésre,
- helyes test- és hangszerartásra,
- a tudatos légzéstechnika alkalmazására.
- a tanár útmutatásai alapján a különböző zenei kifejezőeszközök alkalmazására (artikuláció, agogika, díszítés, lassítás, hangsúlyozás stb.)
- játékában a hangindítás, hangelválasztás és hangbefejezés a stílus és a zenei karakter megkívánta különböző módjait,
- árnyaltabb artikulációra (portato, sfz, martellato),
- a tananyagban szereplő és előadott művekhez szükséges mértékű virtuozításra.

Tudjon kontra F és fl között

- kiegyenlítően,
- különböző dinamikai árnyalatokkal,
- tiszta intonációval,
- megfelelő nyelvtechnikával játszani.
- ismerje az alapvető díszítéseket (trilla, mordent, előke),
- alapszinten a dupla- és tripla nyelv-technikát,
- ismerje fel alkalmazásának lehetőségét a zenekari, a kamarazenei és a szóló művekben.

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Tuba főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

„B” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Egy skála, legalább 3 képlettel,
- Egy etűd (Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Simonffy) 291., 297. gyakorlatok nehézségi szintjén).
- Két előadási darab (G. F. Händel: Siciliana, W. A. Mozart: Menuet nehézségi szintjén vagy egy könnyebb barokk szonáta két tétele és egy, az előbbtől eltérő stílusú előadási darab.).

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

- Egy skála, legalább 4 képlettel, mely szekvenciát is tartalmaz
- Egy gyakorlat (Kietzer: Tubaiskola I–II. kötet, Jakab G.: Tubaiskola II. kötet (Simonffy) 291, 297 Kopprasch: I. kötet: (Hofmeister FH6045) 3., 8.. gyakorlatok nehézségi szintjén).
- Egy barokk szonáta két tétele (B. Marcello: F–dúr szonáta, C–dúr szonáta nehézségi szintjén).
- Egy, az előbbtől eltérő stílusú darab (minimum Hidas F.: Három kis tétel tubára nehézségi szintjén)

Az etűd kivételével a vizsgaanyagot kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- technikai felkészültség,
- helyes légzés, testtartás, hangszerartás,
- hangképzés,
- intonáció,

- hangszerkezelés,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- előadásmód,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tanulók létszámának megfelelő, jó minőségű hangszer.

Jól hangolt zongora.

Egész alakot visszaadó tükör

Minimum 2 darab kottaállvány.

Metronóm

ÜTŐS

Az ütőhangszertanítás feladatai

Az ütőhangszerek sokszínűségéből és zeneirodalmi sajátosságaiából eredően a kamarazenélés lehetőségeinek megteremtése a hangszertanulás kezdetén.

A társas muzsikálás elősegítése.

Az egymáshoz való alkalmazkodásra és egymásra figyelésre nevelés.

Ismertesse meg a tanulókkal

- az ütőhangszercsalád leggyakrabban használatos tagjait,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját,
- a helyes ütéstechnikákat,

Fordítson figyelmet

- a helyes test-, és kéztartás kialakítására,
- pontos tempótartásra,
- a különböző hangszerek speciális technikai elemeinek alkalmazására,
- a precíz, pontos ritmikai megoldásokra, külön figyelemmel a legáltalánosabb ütőhangszeres elemekre,
- az eltérő kézrendi megoldásokra,
- a biztonságos hangszerkezelés kialakítására,
- a céltudatos gyakorlási módszer kialakítására,
- a lapról olvasási készség fejlesztésére,
- a tudatos zenei memorizálásra,
- a művek zeneileg igényes kidolgozására.

Végeztessen az egyes zenei kíséret–formákhoz szükséges improvizációs gyakorlatokat.

Előképző évfolyamok

1. évfolyam

Az általános iskola 1–2. évfolyamába járó gyermekek számára. Az egyéni foglalkozás mellett célszerű az együttes játékot is elkezdeni.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek, hangszerkezelés, technika.

- Dallamhangszeren 2–3 hang hangkészletű gyermekdalok.
- Ritmushangszereken a negyed érték, a nyolcad pár és a negyed szünet.
- Bevezetés a 4/4-es számolásba.
- A kottaolvasás gyakorlása a fenti ritmusokkal.
- Kamarazene–jellegű együttes játék a szaktanár ötletei alapján.

Követelmény

Ritmusgyakorlat

Ritmus–duó.

Egyszerű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

Nagyon könnyű szólam megszólaltatása kamaraegyüttesben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kisdob gyakorlat, vagy duó.
- Egy kis hangkészletű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A leggyakrabban használt hangszerek ismerete.
- Az egész, fél, negyed, nyolcad, pontozott fél és negyed érték és a megfelelő szünetek.
- Metrum: páros és páratlan lüktetésű metrumok (4/4 és 12/8 stb.), egyszerű váltakozó ütem.
- Záróvonal, ismétlőjel, *f*, *mf*, *mp*, *p* dinamika, és crescendo, decrescendo, marcato.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Helyes testtartás.
- „Szimmetrikus” verőfogás.
- Váltott kézzel való játék.
- Három dobon való játék (Technikai gyakorlatok).
- Különböző menzúrájú dallamhangszereken való játék.
- Különböző verők használata.

Követelmény

Ritmusgyakorlat (a tanult anyagból).

Ritmus–duó.

Egyszerű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.
Nagyon könnyű szólam megszólaltatása kamaraegyüttesben.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kisdob gyakorlat, vagy duó.
- Egy kis hangkészletű gyermekdal eljátszása dallamhangszeren.

Alapfokú évfolyamok „A” tagozat

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az együttes játékban előforduló hangszerek ismerete.
- A tizenhatod, a pontozott nyolcad érték és szünet.
- Aszimmetrikus metrumok (5/8, 7/8).
- Dinamika: *ff*, *pp*, *sf*.
- Prima és seconda volta, da capo, dal segno, fermata.
- A játszott művekben előforduló tempójelzések ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A kisdob megfelelő magasságának beállítása.
- Helyes verőfogás.
- Kar és csukló használat.
- Ejtegetés.
- Nyolcados technikai gyakorlatok.
- Az együttes játékban előforduló hangszerek megszólaltatása.
- Hangszerek és verők váltása az együttes játékban.
- Egyszerűbb kézrendi problémák ismerete és megoldása.
- Különböző hangszínek előállításának és felismerése a hangszerek különböző verőkkel való megszólaltatása révén.

Követelmény

Ritmusgyakorlat és duó előadása a tanult anyagból.

Dallamhangszeren népdal vagy egyszerű előadási darab eljátszása zongorakísérettel vagy együttesben.

Egyszerű szólam megszólaltatása kamaraegyüttesben (hangszerváltás, verőváltás).

Mozgáskoordináció: kéz-lábmozgások összehangolása (lábmérőhöz felezés, harmadolás, negyedelés)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kisdob gyakorlat.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az együttes játékban előforduló hangszerek ismerete.
- A triola (nyolcad– és tizenhatod–triola).
- Hangsorok (dallamhangszeren), 2#, 2b előjegyzésig.
- Azonosságok és hasonlóságok felismerése a tanult darabokban.
- A periódus értelmezése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az együttes játékban előforduló hangszerek megszólaltatása.
- Szélsőséges dinamikák alkalmazása.
- A kisdob–tremolo előkészítése.
- Pattintott dupla ütések kisdobon.
- Paradiddle kézrendek.
- Tizenhatodos technikai gyakorlatok.
- Hangsúlyozás.
- Open Stroke Rolls.

Követelmény

Ritmusgyakorlat és duó előadása a tanult anyagból.

Dallamhangszeren megszólaltatott előadási darabok zongorakíséréssel vagy együttesben.

Nehezebb szólamok megszólaltatása kamaraegyüttesben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy kisdob gyakorlat vagy duó.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakíséréssel, – vagy lehet kamaramű is.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Bonyolultabb ritmuskombinációk felismerése és megoldása.
- Harmincketted, „nagy–triola”, alla breve.
- Hangsorok (dallamhangszeren), 4#, 4b előjegyzésig.
- Tanult dallamhangszeres művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten; zenehallgatás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Nyitott és zárt ütés.
- Closed Stroke Rolls.
- Előkék (egyes–, kettes–, hármas–, négyes előke kötve).
- Rövid tremolo, hangsúlyos tremolo, egyenletes tremolo, indítás, lezárás.
- Skála–gyakorlatok megszólaltatása dallamhangszeren.
- Dallamhangszeren egyszerű kétszólamú játék.

– A vibrafon–pedál kezelése (lehetőség szerint).

Követelmény

Előkéket tartalmazó gyakorlatok eljátszása.

Hosszabb lélegzetű előadási darabok megszólaltatása dallamhangszeren.

Nehezebb szólások eljátszása kamaraegyüttesben.

Rövid rudimental szóló kisdobon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Előkéket, tremolokat tartalmazó kisdob szólógyakorlat vagy duó.

– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

– A basszuskulcs ismerete.

– Az „egy ütésben” való gondolkodás elsajátítása.

– Változó tempók alkalmazása.

– Egyszerűbb díszítések ismerete és alkalmazása dallamhangszeren.

– A játszott anyag formai elemzése.

– Zenehallgatás, hangverseny–látogatás.

– Ismerkedés zeneszerzők életével, munkásságával.

A hangszerkezelés fejlesztése

– A tremolo gyakorlati tökéletesítése.

– Különböző dinamikák alkalmazása tremolóval.

– Hármashangzat–felbontások dallamhangszeren, kiütött tremolo.

– Változó tempók megvalósítása önállóan és együttesben.

– Az üstdob kezelése, hangolása.

– Kézrendek az üstdobokon.

– Az üstdob kicsengésének megfelelő időben és módon történő lefogása.

– Üstdobtremolo (kiütött tremolo).

Követelmény

Tremolós gyakorlatok megszólaltatása.

Hangszerváltások együttesben.

Üstdob–gyakorlatok megszólaltatása.

Az üstdob pontos hangolása, együttesben való alkalmazása.

Tremolós üstdob–gyakorlatok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Előkéket, tremolokat tartalmazó üstdob gyakorlat.

– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongorakísérettel, – vagy lehet kamaramű is.

5. évfolyam „A” tagozat

Az első négy évfolyam alapozó időszakának elvégzése után, a tanszak speciális státuszából; sokrétűségéből, összetettségéből fakadóan lehetőséget kell biztosítani a növendékeknek a differenciálódásra. Az 5. évfolyamtól vagy a dobolást preferálja a növendék, (pl. drum set) vagy a dallamhangszereken való játékot (pl. vibrafon, marimba). Ezen a szinten már nem lehet elvárni, hogy valaki a különböző technikai, intonációs és zenei felkészültséget igénylő, több ezer féle ütőhangszer mindegyikén kimagasló teljesítményt nyújtson. Ennek megfelelően kell értelmezni az alábbi követelmények – és a hangszerkezelés meghatározását, tekintettel a jelentős egyéni különbségekre.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Kétszer pontozott ritmusok, kvintola, szeptola.
- A különböző ütemfajták és ritmuskombinációk átfogó ismerete.
- A megfelelő kézrend kialakításának készsége a zenei és technikai követelmények szerint.
- Dobszerelés ismerete.
- A „kétszólamú” hangsúly-játék.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Drum Set játék:
- Helyes test- és verőtartás.
- Ütésterületek meghatározása.
- Paradiddle kézrendek alkalmazása a dobszerelésen.
- Egyszerűbb függetlenítések.

Követelmény

Játék dobszerelésen:

- hangsúlyok kiosztva,
- kisdob–nagydobjáték: parallel –, ill. komplementer szólamok

A szerzett készségeknek megfelelő szintű művek előadása dallamhangszereken.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kisdob–nagydobjáték, vagy hangsúly-játék dobszerelésen kiosztva.
- Egyszerűbb függetlenítési gyakorlat dobszerelésen.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel. vagy
- Hosszabb lélegzetű előadási darabok megszólaltatása dallamhangszereken, zongorakísérettel, vagy lehet kamaramű is. (Pl. 2 tétel vagy 1 kamaramű és 1 zongorakíséretes előadási darab.)
- Egy kisdob, vagy egy üstdob gyakorlat.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A rendelkezésre álló összes hangszer ismerete.
- Hangsorok (dallamhangszeren) 5#, 5b előjegyzésig.
- Tájékozódás az ütőhangszeres irodalomban.
- Alapfokú zenetörténeti ismeretek, a társművészetekkel való kapcsolatok.
- A dobszerelés szerepe a könnyűzenében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Egyszerűbb 3–4 verős feladatok megoldása dallamhangszeren.
- Egyszerűbb tánczenei alaprítmusok megszólaltatása dobszerelésen.
- Bonyolultabb mozgáskoordinációt igénylő feladatok megoldása (pl. kíséretjáték lábcin–szólammal, szólisztikus játék kétlábás kíséretszólammal)
- Kiütött előkék.

Követelmény

A szerzett készségeknek megfelelő nehézségű, hosszabb lélegzetű mű stílushű megszólaltatása dallamhangszeren (pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon).

Dobszerelésen tánczenei– vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal. (periodikus tagolás)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Dobszerelésen tánczenei–, vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal. Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.

- Függetlenítési gyakorlat dobszerelésen.
- Egy dallamhangszeres mű, vagy kisdob szólódarab.

vagy

- 1 hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren, (Pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon)
- 1 kamaramű vagy 1 zongorakíséretes előadási darab.
- Egy kisdob, vagy egy üstdob gyakorlat.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

A „B” tagozaton tanuló növendékek átlagosnál jobb képességei, és a rendelkezésre álló magasabb óraszám lehetővé teszi számukra a zenei ismeretek megszerzése és hangszerkezelés fejlesztése terén, hogy az „A” tagozatos növendékekhez képest nagyobb mennyiségű anyagot sajátítsanak el, magasabb szinten.

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Bonyolultabb ritmuskombinációk felismerése és megoldása.
- Harmincketted, „nagy–triola”, alla breve.
- Hangsorok (dallamhangszeren), 4#, 4b előjegyzésig.
- Tanult dallamhangszeres művek formai elemzése az életkornak megfelelő szinten; zenehallgatás.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Nyitott és zárt ütés
- Closed Stroke Roll
- Előkéek (egyes-, kettes-, hármass-, négyes előke kötve).
- Rövid tremolo, hangsúlyos tremolo, egyenletes tremolo, indítás, lezárás.
- Nehezebb skála-gyakorlatok megszólaltatása dallamhangszeren.
- Különböző hangszer-kombinációk kezelése, gyors hangszerváltások és gyors verőváltások alkalmazása.
- Dallamhangszeren egyszerű kétszólamú játék.
- A vibrafon-pedál kezelése (lehetőség szerint).

Követelmény

Előkéket tartalmazó gyakorlatok eljátszása.

Hosszabb lélegzetű előadási darabok megszólaltatása dallamhangszeren.

Nehezebb szólamok eljátszása kamaraegyüttesben.

Rövid rudimental szóló kisdobon.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Előkéket, tremolokat tartalmazó kisdob szólógyakorlat vagy duó.
- Egy rövid rudimental szóló kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora kísérettel.
- Egy kamaramű.
- Dúr és moll skálák 4#, 4b előjegyzésig, tercmenetekkel is.

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A basszuskulcs ismerete, olvasása.
- Az „egy ütésben” való gondolkodás elsajátítása.
- Változó tempók alkalmazása.
- Egyszerűbb díszítések ismerete és alkalmazása dallamhangszeren.
- A játszott anyag formai elemzése.
- Zenehallgatás, hangverseny-látogatás.
- Ismerkedés zeneszerzők életével, munkásságával.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A tremolo gyakorlati tökéletesítése.
- Különböző dinamikák alkalmazása tremolóval.
- Hármashangzat-felbontások dallamhangszeren, kiütött tremolo alkalmazása, hangok lefogása.
- Változó tempók megvalósítása önállóan és együttesben.
- Árnyalt dinamika alkalmazása.
- Az üstdob kezelése, hangolása.
- Kézrendek az üstdobokon.

- Az üstdob kicsengésének megfelelő időben és módon történő lefogása.
- Üstdobtremoló (kiütött tremoló).

Követelmény

Tremolós gyakorlatok megszólaltatása.

Bonyolultabb hangszerváltások együttesben.

Üstdob–gyakorlatok megszólaltatása (lehetőség szerint 3–4 hangszeren is).

Az üstdob pontos hangolása, együttesben való alkalmazása.

Tremolós üstdob–gyakorlatok.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Egy tremolós üstdob–gyakorlat (lehetőség szerint 3–4 hangszeren).
- Számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon. (pl. Wilcoxon 150–ből az 1.–20.)
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora kísérettel.
- Egy kamaramű.

5. évfolyam „B” tagozat

Az első négy évfolyam alapozó időszakának elvégzése után, a tanszak speciális státuszából; sokrétűségéből, összetettségéből fakadóan

lehetőséget kell biztosítani a növendékeknek a differenciálódásra. Az 5. évfolyamtól vagy a dobolást preferálja a növendék, (pl. drum set) vagy a dallamhangszereken való játékot (pl. vibrafon, marimba). Ezen a szinten már nem lehet elvárni, hogy valaki a különböző technikai, intonációs és zenei felkészültséget igénylő, több ezer féle ütőhangszer mindegyikén kimagasló teljesítményt nyújtson. Ennek megfelelően kell értelmezni az alábbi követelmények – és a hangszerkezelés meghatározását, tekintettel a jelentős egyéni különbségekre.

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Kétszer pontozott ritmusok, kvintola, szeptola.
- A különböző ütemfajták és ritmuskombinációk átfogó ismerete.
- A megfelelő kézrend kialakításának készsége a zenei és technikai követelmények szerint.
- Dobszerelés ismerete.
- A „kétszólamú” hangsúly–játék.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Drum Set játék:
- Helyes test– és verőtartás.
- Ütésterületek meghatározása.
- Paradiddle kézrendek alkalmazása a dobszerelésen.
- Egyszerűbb függetlenítések.

Követelmény

Játék dobszerelésen:

- hangsúlyok kiosztva
- kisdob–nagydobjáték: paralel –, ill. komplementer szólások Kétszólamú játék dallamhangszeren.

A szerzett készségeknek megfelelő szintű művek előadása dallamhangszeren. Rudimental szóló dobszerelésen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kisdob–nagydobjáték, vagy hangsúly–játék dobszerelésen kiosztva.
- Egyszerűbb függetlenítési gyakorlat dobszerelésen.
- Rudimental szóló dobszerelésen.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora–vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű vagy
- 1 hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren, zongora kísérettel.
- 1 kamaramű.
- 1 tremolós üstdob–gyakorlat (lehetőség szerint 3–4 hangszeren), vagy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.
(pl. Wilcoxon 150–ből a 20.–40.)

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A rendelkezésre álló összes hangszer ismerete.
- Hangsorok (dallamhangszeren) 5#, 5b előjegyzésig.
- Tájékozódás az ütőhangszeres irodalomban.
- Alapfokú zenetörténeti ismeretek, a társművészetekkel való kapcsolatok.
- A dobszerelés szerepe a könnyűzenében.

A hangszerkezelés fejlesztése

- 3–4 verős feladatok megoldása dallamhangszeren.
- Egyszerűbb tánczenei alaprítmusok megszólaltatása dobszerelésen.
- Bonyolultabb mozgáskoordinációt igénylő feladatok megoldása (pl. kíséretjáték lábcin–szólammal, szólisztikus játék kétlábás kíséretszólammal)
- Kiütött előkék.

Követelmény

A szerzett készségeknek megfelelő nehézségű, hosszabb lélegzetű mű stílushű megszólaltatása dallamhangszeren, kotta nélkül. (Pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon)

Dobszerelésen tánczenei–, vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal. (periodikus tagolás)

Szólójáték dobszerelésen.

z év végi vizsga ajánlott anyaga

- Dobszerelésen tánczenei–, vagy rock kíséret zárlat improvizációkkal. (Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.)
- Függetlenítési gyakorlat dobszerelésen.
- Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora–vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.
- Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, tercmenetekkel is. (Célszerű az előadott darabok hangnemében.)

Vagy

- 1 Hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren, zongorakísérettel. (Pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele vibrafonon.)
- Egy kamaramű.
- 1 Dúr és moll skálák 5#, 5b előjegyzésig, tercmenetekkel is. (Célszerű az előadott darabok hangnemében.)
- 1 tremolós üstdob–gyakorlat (lehetőség szerint 3–4 hangszeren).
- 1 számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon. (pl. Wilcoxon 150–ből a 30.–50.)

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

Az "A" tagozat végén

Ismerje a tanuló

- az alapfokú művészetoktatási intézményben használatos ütőhangszereket, ezek magyar és leggyakrabban használt idegen nyelvű elnevezéseit,
- a különböző ütőhangszerek megszólaltatásának módját, a helyes ütéstechnikákat,
- a tanult anyagban előforduló tempó– és karakterjelzéseket, egyéb előadási jeleket, zenei műszavakat és ezek jelentését,
- a tanult előadási darabok zeneszerzőinek nevét, a művek címét, és tudja helyesen kiejteni és leírni azokat.

Legyen képes a tanuló

- kottahű játéokra és lapról olvasásra folyamatos, mérsékelt tempóban,
- árnyalt dinamikák alkalmazására, a hangszínbeli különbségek felismerésére és megvalósítására,
- különböző végtagjainak összehangolt mozgására, illetve függetlenítésére
- a speciális technikai elemek alkalmazására a különböző hangszereken (tremolo, előkék, egyszerű függetlenítés),
- hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására,
- az üstdob önálló hangolására,
- a különböző ütőhangszerek eltérő kézrendi problémáinak megoldására,
- rugalmas beilleszkedésre kamarazenei együttesbe,
- céltudatos, módszeres gyakorlásra
- pontos tempótartásra.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

- legyen képes a tanuló hosszabb zenei gondolatok összefogására, a művek értelmes, tagolt előadására
- legyen képes a tudásáról pódiumon is számot adni.

Művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Ütő főtárgy

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

– Két dobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola (Hofmeister) 10., 16., 18., 29., 36., II. rész 11., 17., 27.; Keune: Kisdobiskola (Breitkopf) 48., 69., 127., 145., 173. nehézségi szintjén).

– Egy dallamhangszeres mű (Vivaldi: Largo; Bononcini: Allegro; Haydn: Szerenád nehézségi szintjén).

– Egy kamaramű (Krell–Holzmann: Cake Walk Parádé; Camidge: Sonatina; Gebauer: Duó; Pleyel: Menuetto; Larson: Mexikói szvit; Zempléni L.:

Párok; Váray L.: Gukhe/low drums szólam; Jack McKenzie: Három tánc, Bartók Béla: Gyermekeknek 1.,2.,3., Mikrokozmosz nehézségi szintjén).

– Egy periódusnyi könnyebb zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

„B” tagozat

– Két kisdobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola (Hofmeister) 19., 20., 22., 24. (4/8), 31., 37., II. rész 2., 5., 14.; Keune: Kisdobiskola (Breitkopf) 67., 75., 108., 150., 153., 146. nehézségi szintjén).

– Egy skála hármashangzat–felbontással.

– Egy dallamhangszeres mű (Bach: h–moll szvit/1 tétel; Hacsaturján: Rózsálányok tánca; Rameau: Gavotte; Händel: a–moll menüett (EMB 13379) HWV 602, 603 nehézségi szintjén).

– Egy kamaramű (J. S. Bach: Kétszólamú invenciók, Zempléni L.: Üzenetek (EMB 14569) – Hét SMS–tanulmány dobokra/1 tétel; Váray L.:

Gukhe/high drum szólam; Balázs O.: Nyolc trió (EMB 6063) 5., 6. nehézségi szintjén).

– Egy periódusnyi zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat kotta nélkül kell játszani.

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,

– technikai felkészültség (pl. ütődobon keresztütések és kerülések jobbról–balról),

– hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előkék),

– több verővel való játék dallamhangszeren,

- különböző hangszer–kombinációk kezelése, hangszer– és verőváltások alkalmazása,
- előadásmód,
- árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- memória,
- alkalmazkodóképesség,
- állóképesség.

Továbbképző évfolyamok „A” tagozat

A továbbképző évfolyamok eléréséig az egyes növendékek tudásszintje között jelentős különbség alakulhat ki képességeik, teherbírásuk és szorgalmuk alapján. Ezt a különbséget a továbbképző osztályokban növelheti a közismereti iskolákban jelentkező eltérő mértékű terheléstől és az iskolán kívüli más elfoglaltság (pl. sport) mértékétől függő gyakorlási idő, valamint a zenetanulás eltérő iránya és célja. Vagy az egyéni hangszertudás fejlesztése, vagy a kamarazenei illetve a zenekari játék fejlesztése kerül előtérbe. Ezért elsősorban a fejlesztés lehetséges irányait és céljait fogalmazzuk meg.

7. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló–, kamarazene– és zenekari irodalmában.
- Az ütőhangszerek népes családjának minél szélesebb körű ismerete.
- A Drum Set szerepe a zenekarokban.
- A leggyakoribb Drum Set notációk.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes ülés mód és verőtartás megtalálása.
- A laza ütéstechika kialakítása. (A kar, csukló és az ujjak szerepe)
- Nyomott és pattintott előkék alkalmazása (2–3–4–es).
- Double Paradiddle.
- Egykezes hangsúlyvezetés (jobb, – ill. bal kézzel) mint építkezési forma a Drum Set szólójátékban.
- Pedálok használata dobszerelésen.

Követelmény

Az alapfokú zeneiskolai tanulmányok során szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.

A növendék képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása. Kisdob darabok előadása rudimental technikával.

Egykezes hangsúlyozás dobszerelésen kiosztva, kétlábos ostinato szólammal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kiséret, illetve szólójáték dobszerelésen. (Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.)
- Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.
- Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, tercmenetekkel is.

vagy

- 1 Hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren. (Pl. barokk szonáta, versenymű.)
- 1 kamaramű.
- Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, tercmenetekkel is.
- 1 Set–up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.
- 1 Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló–, kamarazene– és zenekari irodalmában.
- Újabb és újabb ütőhangszerek megismerése a több ezres kínálatból, megszólaltatásuk módjának megismerése (intonáció).
- Eligazodás az ütőhangszerek irodalmában gyakrabban előforduló különböző notációkban.
- A Double Stroke Roll és a Press Roll fogalma.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Az úgynevezett összetett darabok esetén a különböző hangszerek összeállításának megtervezése, bonyolultabb kézrendek alkalmazása.
- 3 – 4 verővel való játék dallamhangszereken.
- A dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.
- Ritmusjáték három különböző hangszeren (pl. Bass Drum – Hi Hat ütve – Snare Drum) páros – és páratlan osztásban. (Nesztor: Skálagyakorlatok)
- A Double Stroke Roll és a Press Roll alkalmazása.
- Charley Wilcoxon: Finger Stroke Control

Követelmény

A szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.

A növendék képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

Előadási darab értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.

Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darabok előadása kisdobon.

Megfelelő hangtónus kialakítása dobszerelésen.

Komplementer játék három eltérő dinamikájú hangszeren, páros vagy páratlan osztásban, periodikus tagolással. (Bass Drum – Hi Hat ütve – Snare Drum)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kiséret illetve szólójáték dobszerelésen. (Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.)

- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora–vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű, vagy
- 1 Hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren. (Pl. 4 verős Musser–etűdök, versenyművek.)
- 1 kamaramű.
- 1 Set–up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős – elsősorban üstdob – szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló-, kamarazene- és zenekari irodalmában.
- Latin ütőhangszerek ismerete.
- Polimetria ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- 3–4 timpanis játék technika fejlesztése.
- Stabil tempótartás metronómmal.
- Speciális ütőfajták intonálása latin hangszereken. (Conga, Bongó)
- Poliritmikus függetlenítések dobszerelésen. (lábak páros, kezek páratlan osztásban játszanak és viszont: pl. 2 a 3–hoz, stb.)
- A seprűjáték alapjai: speciális ütéstechika.
- Módszeres gyakorlási stratégiák önálló alkalmazása.
- A dobszerelés hangolása.

Követelmény

Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.

A növendék képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

Magabiztos kottaolvasás basszuskulcsban.

Bonyolultabb etűd vagy szólam előadása 3 vagy 4 timpanin.

Autentikus latin ritmusok 2 congán, alapszinten.

Seprűvel való játék dobszerelésen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kíséret illetve szólójáték dobszerelésen, seprűvel is. (Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.)
- Autentikus latin ritmusok 2 congán, ill. szólójáték rögtönzése.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora–vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű, vagy
- 1 Hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren.
- 1 kamaramű.

- 1 Set–up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló–, kamarazene– és zenekari irodalmában.
- A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.
- A bartóki zene hangrendszere, ütőhangszerekre írt műveinek ismerete.
- Ismerkedés a jazz–szel és az értékes könnyűzenével.
- Improvizáció.
- Az előadott zeneművek formai és harmóniai szerkezetének ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Szóló és akkordjáték dallamhangszeren 4 verővel.
- Stabil tempótartás „belső metronóm”–mal.
- Esztétikus cintányér „sound” kidolgozása megfelelő ütésttechnikával.
- A seprűjáték különböző mozgásformáinak (körzés – ütés, húzás – ütés) összehangolása egymással, illetve a nagydob – lábcin szólamokkal.
- Improvizációs készségfejlesztés különböző ütőhangszereken.
- Társas zenélés különböző formációkban: kamarazene, szimfonikus zenekar, fúvószenekar, stb.

Követelmény

A szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.

A növendék képességeihez mért zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

Négyverős előadási darab értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása dallamhangszeren.

Különböző zenekarokban önálló kíséret – ill. szólójáték dobszerelésen.

„Ad Libitum” – dobszóló szerelésen.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Különböző zenekarokban önállóan kidolgozott kíséret – ill. szólójáték dobszerelésen, seprűvel.
- „Ad Libitum” – dobszóló szerelésen.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű. vagy:
  - 1 Négyverős előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren.
  - 1 kamaramű.
  - 1 Set–up szólódarab, vagy üstdob darab 3–4 timpanin.
  - Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

A továbbképző évfolyamok „B” tagozatos növendékei nem zenei jellegű közismereti tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét. Ebből következik, hogy az „A” tagozatnál bővebb, átfogóbb tananyagot kell elvégezniük magasabb szinten. Itt nyílik igazán lehetőség arra is, hogy megismertessük a legkorszerűbb játékmódokat, mint pl. a Moeller-féle ütéstechnikát, az ujjmozgások kidolgozását, a kar –, a csukló –, és az ujjak mozdulatainak összehangolását, hogy elsajátítsunk modern gyakorlási metodikákat; pl. playback „minus one”-os felvételekhez, számítógépes zenei programok alkalmazása, hogy megfelelően kiválasztott zenei anyagok hallgatásával elmélyedjünk az improvizációk gyakorlásában, stílusok elemzésében.

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az eddig tanult zenei ismeretek rendszerezése, összegzése.
- Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.
- Korszerű gyakorlási módok megismerése.
- Az ütőhangszerek népes családjának minél szélesebb körű ismerete.
- Dúr és moll hangnemek 7#, 7b előjegyzésig.
- A leggyakoribb Drum Set notációk.
- A Drum Set szerepe a zenekarokban.
- Sajátos stílusjegyek felismerése, ezek megvalósítása az előadásban.
- Különböző, korhű díszítésfajták megismerése.

A hangszerkezelés fejlesztése

- A helyes ülés mód és verőtartás megtalálása.
- A laza ütéstechnika kialakítása.
- Ujjmozgások kidolgozása, a kar, a csukló és az ujjak mozdulatainak összehangolása.
- Stabil tempótartás metronómmal.
- Az előkék és a főhang megfelelő arányának megtalálása.
- Nyomott és pattintott előkék alkalmazása (2–3–4-es).
- Egykezes hangsúlyvezetés (jobb-, ill. bal kézzel) mint építkezési forma a Drum Set szólójátékban.
- Pedálhasználat dobszerelésen felemelt és fektetett sarokkal.

Követelmény

Az alapfokú zeneiskolai tanulmányok során szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.

A kiválasztott zenei anyag (kamaramű) igényes előadása.

Különböző díszítések korhű és stílusos alkalmazása minden hangszercsoportban.

Többféle – nyomott és pattintott – előkéket tartalmazó kisdob darab előadása.

Egykezes hangsúlyozás dobszerelésen kiosztva, kétlábás ostinato szólammal – improvizálva is.

Kidolgozott pedáljáték lábcintányéron, felemelt sarokkal.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kiséret, illetve szólójáték dobszerelésen. (Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.)
- Egy számozott tremolót tartalmazó, komolyabb rudimental szóló kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű.
- Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, tercmenetekkel is, vagy
- 1 Hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren. (Pl. barokk szonáta, versenymű.)
- 1 kamaramű.
- Dúr és moll skálák 7#, 7b előjegyzésig, tercmenetekkel is.
- 1 Set–up szólódarab.
- Üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó szóló darab előadása kisdobon

8. évfolyam „B”tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Kitekintés a kortárs zenei irányzatok irányába.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló–, kamarazene– és zenekari irodalmában.
- Újabb és újabb ütőhangszerek megismerése a több ezres kínálatból, megszólaltatásuk módjának megismerése (intonáció)
- Eligazodás az ütőhangszerek irodalmában gyakrabban előforduló különböző notációkban.
- A kortárs zene notációs sajátosságai.
- A Double Stroke Roll és a Press Roll fogalma.

A hangszerkezelés fejlesztése

- 3 – 4 verővel való játék dallamhangszereken.
- A vibrafon–pedál, és a hangok verővel történő lefogásának alkalmazása a magas szintű zenei kifejezés szolgálatában.
- A Double Stroke Roll és a Press Roll alkalmazása.
- Korszerű gyakorlási metodikák elsajátítása: pl. playback „minus one”–os felvételekhez.
- Az úgynevezett összetett darabok esetén a különböző hangszerek összeállításának megtervezése, bonyolultabb kézrendek alkalmazása.
- Aszimmetrikus ütésmagasságok megtalálása a különböző hangszerek hangerejéhez alkalmazkodva.
- Ritmusjáték szerkesztése és improvizálása három különböző hangszeren (pl. Bass Drum – Hi Hat ütve – Snare Drum) páros – és páratlan osztásban. (Nesztor: Skálagyakorlatok)
- Dinamikai és hangszínbeli érzékenység és igényesség kialakítása.

Követelmény

A szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.

Magabiztos lapról olvasási készség.

Előadási darab értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása.

Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darabok előadása kisdobon.

Megfelelő hangtónus kialakítása dobszerelésen.

Komplementer játék három eltérő dinamikájú hangszeren, páros és páratlan osztásban, periodikus tagolással, improvizálva is. (Bass Drum – Hi Hat ütve – Snare Drum)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kiséret, illetve szólójáték dobszerelésen. (Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.)
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű. vagy
- 1 hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren. (Pl. 4 verős Musser–etűdök, versenyművek.)
- 1 kamaramű.
- 1 Set–up szólódarab.
- Üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó szóló darab előadása kisdobon.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Zenei stílusok és improvizációk elemzése megfelelően kiválasztott zenei anyagok meghallgatásával.
- A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős – elsősorban üstdob– – szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.
- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló–, kamarazene– és zenekari irodalmában.
- Latin ütőhangszerek elmélyültebb ismerete, különféle lejegyzések.
- Polimetria ismerete.
- A „relax” és „drive” érzet fogalma és megvalósítása a ritmusjátékban.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Moeller–féle ütéstechika.
- 3–4 timpanis játéktechnika.
- Speciális ütőfajták intonálása latin hangszereken. (Conga, Bongó)
- A dobszerelés hangolása.
- Poliritmikus és polimetrikus függetlenítések dobszerelésen. (lábak páros, kezek páratlan osztásban játszanak és viszont: pl. 2 a 3–hoz, 3/8 – 4/4 egy időben, stb.)
- A seprűjáték alapjai: speciális ütéstechika.
- Módszeres gyakorlási stratégiák önálló alkalmazása

Követelmény

Az eddig megszerzett készségek állandó karbantartása és tökéletesítése.

Magabiztos kottaolvasás basszuskulcsban.

Bonyolultabb etűd vagy szólam előadása 3 vagy 4 timpanin.

Autentikus latin ritmusok 2 congán, alapszinten. (esetleg szólójáték)

Seprűvel való játék dobszerelésen.

Poliritmikus – és polimetrikus függetlenítési gyakorlatok dobszerelésen. (lábak páros, kezek páratlan osztásban játszanak és viszont: pl. 2 a 3-hoz, 3/8 – 4/4 egy időben, stb.)

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- Kiséret illetve szólójáték dobszerelésen, seprűvel is. (Lehet élő– vagy rögzített zenéhez is.)
- Autentikus latin ritmusok 2 congán.
- Szólójáték rögtönzése latin ütőhangszereken.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.
- Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű, vagy
- 1 hosszabb lélegzetű előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren.
- 1 kamaramű.
- 1 Set–up szólódarab.
- 1 Üstdob darab 3–4 timpanin.
- Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó szóló darab előadása kisdobon.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

Ismeretek

- Az önálló muzsikáláshoz szükséges tájékozottság fejlesztése a hangszer szóló,– kamarazene– és zenekari irodalmában.
- A zeneirodalom jelentős zenekari műveinek ismerete, az ütős szólamok megszólaltatásához szükséges tájékozottság.
- A bartóki zene hangrendszer, ütőhangszerekre írt műveinek ismerete.
- Ismerkedés a jazz–szel és az értékes könnyűzenével.
- Improvizáció.
- Az előadott zeneművek formai és harmóniai szerkezetének ismerete.

A hangszerkezelés fejlesztése

- Szóló– és akkordjáték dallamhangszeren 4 verővel.
- Stabil tempótartás „belső metronóm”–mal.
- Többszörös piano játék megvalósítása.
- Az összes ismert kisdob–tremoló alkalmazása; nyomott, pattintott, számozott.
- Különböző modern technikák ismerete és alkalmazása dobfelszerelésen.
- Esztétikus cintányér „sound” kidolgozása megfelelő ütésttechnikával.
- Swinges, ill. latinos frazeálás.
- A seprűjáték különböző mozgásformáinak (körzés – ütés, húzás – ütés) összehangolása egymással, illetve a nagydob – lábcin szólamokkal.
- Improvizációs készségfejlesztés különböző ütőhangszereken.
- Társas zenélés különböző formációkban: kamarazene, szimfonikus zenekar, fúvószenekar, stb.

Követelmény

Színvonalas pódiumi szereplés, zenekari – és szólójáték. A választott zenei anyag stílushű, értelmesen tagolt előadása.

A szerzett ismeretek és készségek továbbfejlesztése és elmélyítése.

Igényes intonáció, magas szintű pedálkezeléssel.

Négyverős előadási darabok értelmes, tagolt, árnyalt megszólaltatása dallamhangszeren.

Virtuóz szólódarab kisdobon.

Különböző zenekarokban önálló kíséret – ill. szólójáték dobszereléssel.

Seprűvel való játék, különböző stílusokban.

„Ad Libitum” – dobszólo szereléssel.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– Különböző zenekarokban önállóan kidolgozott kíséret, ill. szólójáték dobszereléssel, seprűvel, „Ad Libitum” – dobszólo szereléssel.

– Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó darab előadása kisdobon.

– Egy dallamhangszeres mű kotta nélkül, zongora– vagy rögzített zenei kísérettel, ill. kamaramű, vagy

– 1 négyverős előadási darab megszólaltatása dallamhangszeren.

– 1 kamaramű.

– 1 Set–up szólódarab.

– 1 üstdob darab 3–4 timpanin.

– Különböző tremolókat (nyomott, pattintott, számozott) tartalmazó, virtuóz szóló darab előadása kisdobon. (pl. Markovich: Tornado, Stamina,

Novotny: Minutes of News)

További követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat végén

Ismerje a tanuló

– a legfontosabb ütőhangszerek múltját, származását, fejlődését,

– az ütőhangszerek irodalmát.

Legyen képes a tanuló

– szép és kifejező hang képzésére a különféle ütőhangszereken,

– nagyobb lélegzetű, összetett feladatot tartalmazó etűdök és előadási darabok megszólaltatására,

– sűrű, egyenletes, árnyalt dinamikájú tremolo alkalmazására a különböző hangszereken,

– zeneileg és technikailag tudatos, módszeres gyakorlásra, a művek önálló megtanulására,

– értelmes, tagolt, kifejező előadásmódra.

– stílushű előadásmódok alkalmazására kíséret, illetve szóló funkcióban

– poliritmikus, illetve polimetrikus játéokra

Rendelkezzék a tanuló

– megfelelő technikai felkészültséggel, előadói és formáló készséggel,

- egyszerű improvizációhoz szükséges képzelőerővel,
- biztos zenei memóriával és koncentrálóképességgel,
- kamarazenéléshez és zenekari játékhöz szükséges lapról olvasási készséggel,
- megfelelő gyakorlási módszerekkel, amelyekkel a megfelelő technikai készenlét gyorsan elérhető,
- tudásszintjének megfelelő önállósággal a játszandó művek kiválasztásánál.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

Legyen képes a tanuló

- stílushű előadásmódok alkalmazására zenekarban kíséret-, ill. szóló funkcióban
- poliritmikus, ill. polimetrikus játéokra
- a tanuló legyen képes tudását pódiumon is bemutatni közreműködőként, vagy önálló koncertet adni. Rendelkezzék
- olyan biztos hangszertudással, előadói készséggel, zenei ismeretekkel, amelyek birtokában zenei pályára is irányítható

Művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati részből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Ütőhangszerek

„A” tagozat minimum 10 perc

„B” tagozat minimum 15 perc

A vizsga tartalma

„A” tagozat

- Két kisdobgyakorlat, vagy 1 kisdob- és 1 ütődobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola/II. (Hofmeister) rész 16., 18., 35.; Keune: Kisdobiskola (Breitkopf) 84., 135., 148., 161., 176.; Knauer: Ütődobgyakorlatok (Hofmeister) 6., 11., 15., 20. gyakorlat nehézségi szintjén).
- Egy dallamhangszeres mű (Dvořák: Humoreszk, Mozart: Török induló, Weiner: Rókatánc, Haydn: Magyaros rondo nehézségi szintjén).
- Egy kamaramű (Bartók Béla: Gyermekeknek, Mikrokosmosz, Evelyn Glennie: Kis imádság, Joplin: Ragtime (Hofmeister) – Percherine, Entertrainer, John O’Reilly: Három epizód, G. d. Monica: Movi-rock, Steve Reich: Zene fadarabokra, Balázs O.: Nyolc trió (EMB 6063)/1 tétel, Siegfried Fink: Trommeltanz/Junior’s beat nehézségi szintjén).
- Rövid zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A megszólaltatott gyakorlatok száma változtatható, de a vizsgázó ritmus- és dallamhangszeres műveket is szólaltasson meg. A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével lehetőleg kotta nélkül kell játszani.

– Dobszerelésen tánczenei,– latin,– swing,– vagy rock kíséret, zárlat improvizációkkal, élő vagy rögzített zenei alapra. (A zenemű formájának megfelelő periodikus tagolással.)

„B” tagozat

– Két kisdobgyakorlat vagy 1 kisdob- és 1 üstdobgyakorlat (Knauer: Kisdobiskola/II. (Hofmeister) rész 20., 21., 26., 29., 30.; Keune: Kisdobiskola (Breitkopf) 83., 97., 138., 147., 158.; Knauer: Üstdobgyakorlatok (Hofmeister): 14., 19., 24., 27., 33., 46.; S. Fink: Kisdobszvit (Zimmermann–

Marcia nehézségi szintjén).

– Egy skála hármashangzat–felbontással (4#, 4b-től).

– Egy hosszabb lélegzetű mű megszólaltatása dallamhangszeren (pl. barokk szonáta lassú és gyors tétele: J. S. Bach: a–moll partita, Rimszkij–

Korszakov: Dongó (Hofmeister), Gounod: Faust/Tánc no.6, Vivaldi: a–moll hegedűverseny, Musser: Etűdök/1 tétel, Bach: Seven chorales/1 korál,

Luis Milan: Pavana, Händel: Spanish Royal Marsh, Haydn: Sonata no. 9. Hob XVI/4, W. Kraft: Francia szvit, M. Getano: Multiple Episode,

Cserepnynin: Szonatina, S. Fink: Etudes in Jazz nehézségi szintjén).

– Zenei anyag lapról játszása mérsékelt tempóban.

A dallamhangszeren megszólaltatott darabokat a kamaramű kivételével kotta nélkül kell játszani.

– Dobszerelésen bármilyen stílusú leírt, vagy rögtönzött szóló (minimum 32 ütem terjedelemben),

A vizsga értékelése

– megfelelés az előírt követelményeknek,

– technikai felkészültség (pl. üstdobon keresztütések és kerülések jobbról–balról),

– hangszerkezelés, speciális technikai elemek alkalmazása különböző hangszereken (tremoló, előkék),

– több verővel való játék dallamhangszeren,

– különböző hangszer–kombinációk kezelése, hangszer– és verőváltások alkalmazása,

– előadásmód,

– árnyalt dinamikák alkalmazása, pontos ritmikai megoldások,

– változó tempók önállóan és együttesben,

– a zenei stílus és az előírások megvalósítása,

– memória,

– alkalmazkodóképesség,

– állóképesség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő méretű és akusztikájú, hangszigetelt, szellőztethető tanterem, jól hangolt zongorával (pianínóval).

Hangszerállomány:

- egy pár üstdob,
- 2 xilofon (kétsoros, háromoktávos),
- harangjáték,
- vibrafon,
- marimba vagy basszus metallofon
- 1 nagydob (zenekari), 2 kisdob (húros),
- 5–6 tom–tom, 3–4 bongo,
- 3–4 függesztett réztányér, 1 pár összeüthető réztányér,
- tam–tam vagy/és gong,
- dobfelszerelés,
- „apró” hangszerek: triangulumok, kasztanyett, csörgődobok, claves (több), temple–block–sor, kolompok, fadobok, csörgők, ostor, kereplő stb.,
- lehetőség szerint Orff–hangszergarnitúra (kromatikus dallamhangszerek).

Verők: valamennyi hangszerhez, többféle keménységű, különböző anyagból készült verők. Megfelelő hangszerállványok, kottatartó (legalább 6 db a kamarázáshoz). Szerszámok, eszközök a hangszerek javításához, karbantartásához. Metronóm,

Minimális hangszerállomány ütőtanszak indításához:

- 2 dallamhangszer (zenekari méret),
- dobfelszerelés,
- külön húros kisdob,
- „apró” hangszerek (lehetőség szerint)

SZOLFÉZS

A szolfézstanítás – a hangszeritanítással szerves egységben – a zene megszerettetését, megértését, valamint a későbbi öntevékeny muzsikálás és zenehallgatás iránti igény kialakulását kívánja megalapozni.

A zeneművek élményt nyújtó megismerésén és megértésén túl a tantárgy sajátosságából adódóan a hangsúly a tanítás folyamatában a zenei ismeretek elsajátíttatására, a képesség– és készségfejlesztésre, a kreativitás és a tudás alkalmazásának kimunkálására kerül.

A végső cél a globális zenei látásmód és gondolkozás alapjainak kialakítása, elindítása az alapfokú szolfézstanításban is: „A tanuló, hallja, amit lát és lássa, amit hall!”

A tantervi program e cél elérését kívánja segíteni azzal, hogy az általános zenei képességek fejlesztését és a zenei alapismeretek elsajátítását pedagógiai folyamattá szervezi.

Külön figyelmet fordít arra, hogy e tevékenység gazdagítsa a tanulót a zene megszólaltatásának és befogadásának örömeivel.

A szolfézstanítás célja, feladata:

A tanulók zenei készségeinek kiművelése, képességeik fejlesztése és ismereteik bővítése az alábbi területeken:

- belső hallás
- ritmus–metrum
- tiszta intonáció
- tájékozódás a magassági viszonyokban (relációk, hangközök)
- dallamhallás
- többszólamúság
- harmónia azonosítás
- zenei olvasás – írás
- zenei szerkezet (forma)
- zenei memória
- zenehallgatás (zeneértés)
- a kreativitás fejlesztése, – rögtönzés
- a megszerzett tudás alkalmazása
- a hangszertanulás segítése
- a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseinek megismertetése
- a zenei műveltség igényének kialakítása
- a társművészetek iránti nyitottság megalapozása
- A zenei pályára készülő tanulók felkészítése a továbbtanulásra
- A tanulók személyiségének erkölcsi és szellemi formálása; nemzeti identitástudatuk megerősítése, érzelmviláguk kibontakoztatása.

Rendelkezzék a tanuló

- olyan készetéssel, mely a választott – eddig tanult – muzsikálási formát élete szerves részévé teszi,
- a tanulmányai során elsajátított készség–, jártasság–, ismeret–repertoárral, melyek eszközt biztosítanak a zene belső elképzeléséhez, értelmezéséhez, stílusos megszólaltatásához,
- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség–készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- biztos zenei ízléssel és ítélő képességgel
- a zene iránti elkötelezettséggel.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel és játékkal.
- A zene megszerettetése, örömteli művelése.
- A figyelmes zenehallgatás kezdeti lépéseinek kimunkálása.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel.
- Kezdőhang átvétele.
- Megfelelő tempóválasztás és tempótartás.
- Éneklés játékkal.
- Éneklés szöveggel emlékezetből.
- Ismert dallami fordulatok éneklése kézjelekkel.
- Önálló dalkezdés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Egyenletes járással ritmusmotívumok megszólaltatása.
- A ritmusértékek neveinek, jeleinek és gyakorlóneveinek elsajátítása.
- Negyed, nyolcad és negyed szünet értékekkel.
- 2/4-es ütem.
- Ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.

- Az egyenletes lüktetés és a dalok ritmusának érzékelése, megszólaltatása gyakorlónevekkel, mérővel.
- A „belső mérés” kialakítása.
- Ritmusmotívumok hangoztatása, visszatapsolása, olvasása, ütemekbe helyezése.
- Dalfelismerés ritmusról, ritmusfelismerés dallamról.
- A különböző tempók közötti különbségek érzékelése.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt.
- A belső hallás kialakításának kezdeti lépései.
- Hangmagasság–megfigyelés, magas és mély képzet kialakítása.
- A relatív szolmizáció bevezetése (pentaton, pentachord hangkészletben).
- A dallami jelrendszerek: kéz-, betűjel, hangjegy.
- Hanglépcső, vonalrendszer.
- Az elsajátított hangkészleteken belüli rövid dallamfordulatok kiemelése, gyakorlása.
- Motívumok éneklése, felismerése belső énekléssel, kirakása a vonalrendszeren.
- Dalfelismerés, dallambújtás.

A kétszólamúság előkészítése

- Felelgetős játékok, dal és mérő (ritmososztinátók, ritmuskíséretetek, egyszerű dallamosztinátók).

Rögtönzés

- Ritmussorok kiegészítése.
- Kérdés, felelet.
- Mondókák, versek, ritmusok megszólaltatása énekléssel.
- Mozgás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- A zeneértő és –érző képesség fejlesztése.
- Aktív (előkészített) zenehallgatás.
- Alapvető tempó különbségek megfigyelése (gyors–lassú).
- Zajok– zörejek, zenei hang.

- Hangszínek (hangerő) megfigyelése és megkülönböztetése, hangszerek hangjainak felismerése.
- Zenei hangulatok – karakterek hallás utáni megfigyelése.
- A többször hallgatott zeneművek felismerése.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekversek, gyermekjátékok, gyermekdalok

Zeneszerzők kicsinyeknek írt dalai

Rokon népek dalai

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő 1.(tankönyv, munkafüzet és útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Jár a baba

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai I. – Haider E.: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar gyermekdalok és népdalok, népdalfeldolgozások, más népek gyermekdalai szóló-, kíséretes- vagy kórusfeldolgozásban.

Hangszeres szemelvények (karakter-, mesedarabok) lehetőleg élő előadásban.

Követelmények

A „belső” lüktetés fejlesztése.

Az egyenletes lüktetés és a dalritmus összekapcsolása.

A negyed, páros nyolcad és a negyed szünet ritmusjeleinek folyamatos olvasása gyakorlónevekkel.

A törzshangok szolmizációs nevének, kézjeleinek ismerete.

A zenére figyelés valamint együttműködési képesség a játékban, éneklésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése énekléssel, játékkal.
- A magyar gyermekjátékok, dalok és népdalok – mint zenei anyanyelvünk és néphagyományunk – megismerése.
- A zenei készségek megalapozása a 7–9 éves korú gyermekek hangszer tanulásához.
- Felkészítés a hangszerválasztásra, a zenére figyelés, a zenehallgatási élmény megteremtése.

Az éneklési készség fejlesztése

- A tiszta intonáció, a helyes zenei hangsúlyok kialakítása.
- A kifejező éneklés igényének felkeltése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az egyenletes lüktetés és az ütempárok megéreztetése mozgással (ütemezéssel).
- A negyed, nyolcad, fél, egész, pontozott negyed és fél és egész értékek, szünetjeleik.
- Valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmus elsajátítása gyakorló és zenei nevekkel, jelekkel.
- 2/4-es ütem.

- Szövegek ritmusának megfejtése.
- Ritmusmotívumok olvasása, felismerése.
- Az ütemhangsúlyok érzékeltetése.
- Metrum és ritmus egyidejű megfigyelése.
- Osztinató, majd ritmuskíséret ismert dalokhoz.
- Ritmusgyakorlatok.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás játékkal együtt, illetve hallás után.
- A magas és mély képzet kialakítása.
- A szolmizációs relációk elsajátítása (hétfokúság).
- A dallami jelrendszerek ismerete.
- A szolmizációs hangok kézjele, betűjele és helye a vonalrendszeren.
- Dallamfordulatok gyakorlása a pentaton és hétfokú hangkészletekben.
- Éneklés kézjel után, olvasás betűkottáról és ötvonalas rendszerben kulcs nélkül.
- Dallamfordulatok visszaéneklése.
- Memorizálás hallás után.
- A belső hallás fejlesztése.

A kétszólamúság előkészítése

- Dal és mérő.
- Felelgetős játékok.
- Ritmososztinátók, ritmuskíséret.
- Egyszerű dallamosztinátók (dudakíséret).
- Kétszólamú (igen könnyű) gyakorlatok kézjelekről.
- Igen könnyű kánonok – az évfolyam képességei szerint.
- Kétszólamú ritmusok, ének–kopogós „játékok”.
- Ének, járás, taps, ütőhangszerek kíséretével, változatos csoportosításban.

Zenei ismeretek:

- Hangközök fogalmának bevezetése, kis– és nagy szekund, tiszta oktáv, tiszta kvint.

Formai ismeretek:

- Motívum
- Azonosság, hasonlóság, különbözőség.

Zenei olvasás, írás

- Az íráskészség kialakítása (írás technika, zenei helyesírás).
- Rövid ritmusmotívumok, könnyű dalok ritmusának lejegyzése ritmusjelekkel (2–4–8 ütem).
- A dó helyének változtatása.
- Kulcsok, ábécés nevek bevezetése.
- Dallamok, olvasógyakorlatok éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal betűkottáról és hangjegyekről.
- Memorizálás.
- Könnyű dalok, dalrészletek, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással vagy emlékezetből, betűkottával, majd hangjegyekkel (2–4–8 ütem).

Rögtönzés

- Zárások megkeresése ritmusokban, dallamokban.
- Hiányos dallamok kiegészítése egy–két hanggal.
- Ritmusfelelgetős, dallamfelelgetős.
- Ütempárhoz ütempár rögtönzése.
- Mondókák, versek megszólaltatása énekléssel.
- Mozdás és játék rögtönzése.

Zenehallgatás

- Hangszínek megfigyelése, megkülönböztetése.
- Emberi hangfajták (gyermek–, női–, férfi).
- Zenei együttesek: énekkar, zenekar.
- Dinamika, előadási módok.
- Különböző karakterek megfigyelése.
- Hangszerek hangja: zongora, hegedű, cselló, furulya (réz– és fafúvósok).
- A dallami azonosság, különbözőség felismerése a zenehallgatási anyagban is.

Zenei kifejezések:

- Ritmus, dallam.

- Ütem, ütemmutató, ütemvonal, záróvonal, ismétlőjel.
- A megismert ritmusértékek nevei.
- Tempó, mérőütés.
- Osztinató.
- Hangmagasság, hangköz, hangkészlet, hangsor.
- Pentaton, pentachord.
- A G–kulcs, F–kulcs.
- A törzshangsor.
- A megismert hangközök nevei, jelentésük.
- Motívum, dallamsor.
- Kánon.
- Piano–forte.

Ajánlott tananyag

Magyar népi mondókák, gyermekjátékok, népszokások

Magyar gyermekdalok, népdalok

Gyermekversek.

Rokon népek dalai

Magyar zeneszerzők gyermekeknek komponált dalai

Más népek dallamai

Horváth Istvánné Smid Anna: Csicsergő 2.(tankönyv és munkafüzet, útmutató)

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, útmutató)

József Andrásné – Szmezsányi Magda: Zenei előképző (tankönyv és munkafüzet, Útmutató)

P. Vesztróczy Judit: Zenei előképző (Ifjúsági Lapkiadó: Muzsikáljunk együtt I.)

P. Vesztróczy Judit: Zenei ABC kicsinyeknek

Kodály Zoltán: Kis emberek dalai

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Forrai Katalin: Ének az óvodában

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Törzsök Béla: Zenehallgatás az óvodában

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I. kötet

Rimóczy Gáborné: Fecske mese (Debrecen, Művelődési Központ kiadványa)

Dobszay László: A magyar dal könyve

Bárdos Lajos: 70 kánon

Weöres Sándor: Magyar etűdök

Weöres Sándor: Ha a világ rigó lenne

Cini–cini muzsika (Óvodások verseskönyve)

Szabó Helga – Réber László: Te is tudsz énekelni

Szabó Helga: Irány a zene birodalma (MR kiadványa)

Lajtha László: Játékkország (a Lajtha László Zeneiskola reprint kiadványa)

Borsai Ilona – Haider Edit: Magyar népi gyermekjátékok

Kiss Áron: Gyermekjáték gyűjtemény

Dimény Judit: Hang–játék

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás a néphagyomány zenei anyagából. Gyermekdal feldolgozások.

A hangszeres műzene karakterdarabjai. Mesedarabok.

Rövid darabok a hangszeres iskolákból (különböző hangszereken).

Követelmények az előképző évfolyamok elvégzése után

Rendelkezzék a növendék a zenetanuláshoz szükséges alapvető magatartásformákkal: tudjon zenére figyelni, tudjon együttműködni társaival, tanárával a csoportos éneklésben, játékban.

Tudjon az egyenletes lüktetéshez járni, énekelni, önállóan dalt kezdeni.

Ismerje fel kottáról a negyed, nyolcad, fél, egész, pontozottnegyed értékű hangokat, a megfelelő szüneteket, valamint a szinkópa, éles és nyújtott ritmust.

Legyen képes 4–8 ütemes ritmust folyamatosan olvasni és hangoztatni.

Tudja alkalmazni a ritmuselemeket 2/4-es ütemekben.

Tudjon lejegyezni rövid ritmusmotívumokat.

Ismerje a szolmizációs neveket, kézjeleket és a hangok viszonyított helyét a vonalrendszeren.

Tudjon 10 dalt szöveggel és szolmizálva – a zenei tartalomnak megfelelő tempóban, pontos ritmusban, helyes frazeálással – emlékezetből énekelni.

Tudjon rövid zenei egységet (a tanult dallami fordulatok köréből) visszaénekelni.

Ismerje a G–és F–kulcs hangjait, legyen tájékozott a vonalrendszeren.

Ismerje a kis és nagy szekund, tiszta kvint, tiszta oktáv hangközöket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A magyar népzene régi stílusú dallamainak megismerése.
- Betekintés a műzene kis formáiba. A zenei értelmezés kezdeti lépéseinek kimunkálása.
- Az előképzőben tanult zenei ismeretanyag ismételése.
- A készségek megalapozása, fejlesztése a tananyaghoz kapcsolódóan.
- Az abszolút rendszer további gyakorlása.
- A szolfézs és a hangszerjáték kapcsolatának kialakítása.
- A zenehallgatási élmény elmélyítése.

Az éneklési készség fejlesztése

- Helyes testtartás, levegővétel, tiszta intonáció, tempótartás.
- Artikuláció, szövegmondás.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- Az igényes, szép éneklés kialakítása.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előképzőben tanult ritmikai elemek alapos ismételése.
- A korona, az átkötés, az értéknújtó pont ismerete.
- A legegyszerűbb ütemek: 2/4, 4/4, 3/4.
- Ütemsúlyok. (ütemezés).
- A szinkópa, az éles és a nyújtott ritmus ismételése, elmélyítése.
- A tizenhatodok páros formációi.
- Negyed felütés.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után, kézjelről, betűkottáról.

- Az új szolmizációs hangok (relációk) elsajátítása.
- A régi stílusú magyar népdalok jellemzői.
- A tonalitásérzék fejlesztése. a dallamzáró alaphang: lá, és dó.
- A hétfokúság dallamfordulatainak gyakorlása.
- Dó–váltás.
- Periodizáló műzenei szemelvények éneklése, memorizálása.
- A belső hallás további kimunkálása: memorizálás belső hallás alapján kézjelről, kottaképről.

A kétszólamúság előkészítő gyakorlatai

- Dallamhoz ritmusosztinató vagy önálló ritmusszólam megszólaltatása.
- Könnyű kétszólamú művek éneklése (a csoport képességeinek megfelelően válogatott könnyű kánonok, biciniumok).

Hangközök:

- Tszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, tiszta oktáv.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban, építés megadott hangokra.
- Felismerés kottakép és hallás után (hallás után: szekundok, tercek, kvint, oktáv).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok szerkezete.
- Éneklés szolmizálva mindkét irányban.
- Felismerés hallás után együtthangzásban vagy felbontásban.
- Építés megadott ábécés hangokra a tanult hangnemek alapján.

Hangkészlet, hangsorok, hangnemek

- Alaphang fogalma.
- Tiszta- és pien hangos pentatónia.
- Pienhangok (fá, ti, fi), díszítőhangok.
- Módosító jelek, előjegyzések.
- Hétfokúság: dúrok és mollok (eol) 2#, 1b előjegyzésig.
- A párhuzamos hangsorok fogalma.
- A tanult hangnemek előjegyzéseinek sorrendje írásban is, mindkét kulcsban.

– A zeneművek hangnemének megállapítása kottakép alapján az eddigi ismeretek felhasználásával.

A formaérzék fejlesztése:

- Részletek, egységek megfigyeltetése: hasonlóság, azonosság, különbözőség, variáns, sorszerkezet.
- A kvintváltás megfigyeltetése.
- A5A5vAAv, illetve A5B5A B sorszerkezetek.
- A helyes frazeálás.

Zenei olvasás – írás

- A helyes kottaírás.
- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusfordulatok lejegyzése hallás és memorizálás alapján.
- Éneklés betűkottáról, majd ötvonalas rendszerben hangjegyekről, G–és F–kulcsban, abszolút magasságban ábécés nevekkkel 2#, 1b előjegyzéssel.
- Dallamok átírása betűkottáról hangjegyekre, illetve G–kulcsból F–kulcsba (és fordítva).
- Igen könnyű diktálási feladatok.
- Könnyű dalok, dallamok lejegyzése hangonkénti folyóírással, betűkottával G– és F–kulcsban (2–4–8 ütem).
- Transzponálás írásban.

Rögtönzés

- Ritmussorok rögtönzése.
- Megadott ritmikái, dallami fordulatok variálása (szaporítás – ritkítás stb.).
- Megadott több ritmussorból, dallamsorból teljes zenei forma kialakítása.
- Ritmus kiegészítések megadott ütemmutatók alapján.
- Párbeszéd, kérdés–felelet.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- Hiányos dallam kiegészítése.

Zenehallgatás

- Különféle kórushangzások.

- Dallam és kíséret, szólások megfigyelése.
- A hangszerek hangszínének felismerése.
- Dinamikai különbségek megismerése.
- A népzene és műzene.
- A különféle hangulatok, előadásmódok (pl. parlando) megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- A szolfézs előképzőben tanultakhoz.
- Ütemmutató, ütem súly, ütempár.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Kulcsok. előjegyzések, módosító jelek.
- Pentatónia. díszítőhang, vendéghang (pienhang).
- Hangkészlet, hangsor, hangnem.
- Pentachord, hexachord, dúr és moll (eol).
- A párhuzamos hangsor fogalma.
- Dallamsorok, alaphang, kvintváltás, szolmizációváltás.
- Ereszkedő dallamvonal.
- Azonosság, variáns, sorszerkezet.
- Szekvencia.
- Períódus.
- Transzponálás.
- Prima volta, seconda volta.
- Solo, tutti.
- Szoprán, alt, tenor, basszus.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- Staccato, legato.

Ajánlott tananyag

Régi stílusú magyar népdalok, énekelhető műzenei szemelvények a hangszeres iskolák anyagából is (könnyű barokk és klasszikus táncok).

Könnyű kánonok, biciniumok.

Horváth Istvánné – Smid Anna: Csicsergő II (tankönyv, munkafüzet és Útmutató)

Dobszay László: A hangok világa I. és Útmutató

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok I.

Kodály Zoltán: 333 olvasógyakorlat

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Péter József: 165 kánon

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában

Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Az 1. évfolyamok hangszeres iskolái

Dalkíséreték I. Szőlő érik (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Eredeti népzenei felvételek gyermekdalok, népdalok.

Gyermekeknek komponált művek Bartók Béla, Kodály Zoltán Bárdos Lajos kórusműveiből.

Szemelvények a tanulók hangszeres anyagából: barokk, klasszikus táncok (különböző hangszereken).

Mese– és karakterdarabok.

Követelmény

Tudjon a növendék 10 dalt szöveggel, zeneileg igényesen énekelni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F–kulcsban ábécés névvel olvasni.

Ismerje a módosítójeleket, az előjegyzések sorrendjét írásban is mindkét kulcsban 2#, 1b előjegyzésig.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 2#, 1b előjegyzésig, tudja a hangnemeket – ebben a keretben – kottakép alapján megállapítani.

Ismerje fel és tudja ritmusolvasásban folyamatosan hangoztatni a szinkópát, az éles és nyújtott ritmust, valamint a tizenhatodok páros formációit. Legyen képes egyszerű, rövid (a tanult zenei

anyagnál könnyebb) dallamfordulatokat hallás után szolmizálva visszaénekelni, memorizálni, lejegyezni.

Ismerje a tiszta prím, kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközök fogalmát, tudja ezeket kottakép alapján azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, a kis és nagy terc, a tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben.

Ismerje az alaphelyzetű dúr és moll hármashangzatok felépítését, ismerje fel azokat hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.

Ismerje a régi stílusú népdalok jellemző vonásait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult dalok, gyermekjátékok, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

2. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei ismeret- és élményanyag bővítése.
- A zenei képességek, készségek fejlesztése a szolfézs illetve hangszeres anyaghoz kapcsolódóan.
- Az új stílusú magyar népdalok jellemzőinek elsajátítása.
- A műzene kis formáinak megismerése: elsősorban barokk táncjátékok megszólaltatásával.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben.
- Az aktív, a figyelmes zenehallgatás további kimunkálása, fejlesztése.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.

Az éneklési és intonációs készség fejlesztése

- A népdalok kifejező megszólaltatása.
- A tanulók hangterjedelmének fokozatos bővítése.
- A kétszólamú éneklés kimunkálása.
- Intonációs gyakorlatok.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Az előző évfolyamokban elsajátított ritmusok ismétlése, további gyakorlása, alkalmazása.

- A „nagy” szinkópa ritmus variánsa.
- A „kis nyújtott” és „kis éles” ritmus, a negyed triola.
- Felütés.
- 3/8-os ütem.
- Váltakozó ütem.
- A 4/4 – 2/4 és a 3/4 – 2/4 váltás megéreztetése.
- Alla breve.
- Az új stílusú magyar népdalok néhány ritmikai jellegzetessége.
- Alkalmazkodó ritmus.
- Erős és gyenge zárás.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás hallás után valamint kottaképről.
- A fi, szi és ta hang valamint dallamfordulataik.
- A népdalanyagon belül: dó, lá, ré (mi) és szó alaphangú dalok éneklése.
- A dór, (a fríg) és a mixolíd hangkészlet megfigyelése.
- A tanult zenei anyag jellegzetes dallamfordulatainak gyakorlása, olvasása és hallás utáni felismerése.
- Az alap és kvint szerepe, kvintváltás felfelé.
- Régi és új stílusú népdalok stílusjegyeinek rendszerezése, összefoglalása.
- A dúr és moll tonalitás megfigyelése műzenei anyagon.
- A műzene dallamfordulatainak megfigyelése, éneklése, gyakorlása (hármashangzat felbontások, skálamenetek, terclépések, szekvenciák).

A többszólamúság fejlesztése

- Hangközök megszólaltatása két szólamban.
- Intonációs gyakorlatok.
- Kánonok, biciniumok éneklése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak énekes megszólaltatása (párhuzamos mozgás, ellenmozgás).

Hangközök:

- Az előző években tanult hangközök további gyakorlása.

- Éneklés szolmizálva, ábécés–s nevekkel mindkét irányban.
- Felismerés hallás után és kottaképről.
- A szext hangköz és a szűkített – bővített kvint elsajátítása.
- A bővített szekund megfigyelése.
- Hangközláncok építése, éneklése.

Hangzatok:

- Az előző évben tanult hármashangzatok további gyakorlása.
- A szűkített és bővített hármashangzatok felépítése– hangoztatása oldással.
- A négyféle hármashangzat felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- A tanult hangnemek alap–hármashangzatai.

Hangsorok:

- A háromféle moll hangsor elsajátítása, a vezetőhang.
- Dúrok és mollok 3#, 3b előjegyzésig.

A formaérzék fejlesztése

- AA5A5vA, AA5BA, ABBvA, AABA formaszervezetek.
- A periódus felépítése (előtag, utótag, nyitás, zárás).
- Formai elemzések az elsajátított ismeretek alapján.

Zenei olvasás, írás

- Ritmusgyakorlatok olvasása.
- Ritmusírás énekelt népdalok alapján.
- Hangszeren megszólaltatott egyszerű ritmusú barokk táncjátékok ritmusának lejegyzése.
- Könnyű dallamok olvasása (mérővel), memorizálás, lejegyzés.
- Egyszerű periodizáló dallamok memorizálása, lejegyzése.
- Hangközök, hangközláncok lejegyzése betűvel és számmal.
- Hármashangzatok lejegyzése együtthangzás vagy felbontás alapján.
- Új stílusú népdalok lapról éneklése szolmizálva, szöveggel.
- Műzenei szemelvények éneklése szolmizálva és ábécés nevekkel, alkalmi hangzókkal, szöveggel

Rögtönzés

- Megadott ritmikai, dallami fordulatok variálása.
- Hiányos dallam kiegészítése.
- Megadott dallamsorokból a tanult népdalformák kialakítása.
- Adott dallamhoz ritmuskíséret.
- A tanult népdalokhoz hasonló dallamok rögtönzése.
- AA5A5vA, A5BA, ABBvA formákban, megadott egy vagy több sor alapján.
- Rögtönzés szövegre is.
- Megadott periodizáló dallamrészletek kiegészítése.
- Előtagra utótag rögtönzése.

Zenehallgatás

- A tanult népdalok felismerése népdalfeldolgozásokban.
- Mozgás, gesztus a zenében.
- Népdalok, népi táncdallamok feldolgozásai, régi magyar táncok.
- Műzenei táncok (elsősorban menüett) megismerése.
- A barokk tánctételek jellemzőinek megfigyelése hallás alapján is.
- A zenekari hangzás megfigyelése, hangszerek hangszínének felismerése.
- A többszólamú művek szólammozgásainak követése: párhuzamos mozgás, ellenmozgás, „pont”, „vonal” stb.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Triola. „kis” nyújtott, „kis” éles ritmus.
- Felütés.
- Váltakozó ütem.
- Eol, összhangzatos, dallamos moll, vezetőhang fogalma.
- Dór, (fríg), mixolíd hangkészlet.
- Az eddigi hangközökön kívül a kis és nagy szext, bővített szekund, bővített és szűkített kvint fogalma.
- Parlando, rubato, tempo giusto.
- A régi és új stílusú népdalok.
- Motívum, periódus, szekvencia.
- Hangnemváltás.

- Kvintoszlop.
- Párhuzamos és ellenmozgás.
- Barokk táncok: menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte.
- A metronómjelzés.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések valamint a megismert zeneszerzők nevének helyes kiejtése, leírása.

Ajánlott tananyag

A magyar népdalok újabb rétege: pentaton, dúr, háromféle moll, valamint dór (fríg) és mixolid hangkészletű dallamok.

Néhány táncjáték a barokk korból – elsősorban a növendékek hangszeres anyagából (menüett, bourrée, sarabande, rigaudon, gavotte).

Válogatás Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből énekes megszólaltatáshoz (a népdalanyagban megismert zenei jelenségek valamint a többszólamú komponálási technikák megfigyelésére).

Könnyű kétszólamúság: kánonok, biciniumok.

Dobszay László: A hangok világa II. és III. kötet és Útmutatók

Horváth Guidóné: Utazás a zene birodalmába (könyv és munkafüzet, tanmenet)

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár, Alsófok II.

Kodály Zoltán: Ötfokú zene I–II.

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–II.

Bárdos Lajos: 70 kánon

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Péter József: 165 kánon

Sulyok Gizella: Pillétánc I. és II. kötet.

Kocsárné Herboly Ildikó: Többszólamúság, harmónia és forma tanítása az általános iskolában

Szabó Helga: Énekes improvizáció az iskolában

Brukner Adrienn: Énekelni jó!

Kezdők zongoramuzsikája sorozat (Purcell, J. S. Bach, Händel stb.)

Kezdők hangszeres kottagyűjteményei, előadási darabjai

Komjáthyiné: Zongoraiskola II.

Fantóné – Komjáthyiné – Hernádiné: Régi táncok gyermekeknek

Balázs Oszkár – Zempléni László: Ritmusgyakorlatok kezdőknek

Ajánlott zenehallgatási anyag

Népdalfeldolgozások (elsősorban a tanult dalokhoz kapcsolódóan).

Szemelvények Bartók Béla Gyermekeknek és Mikrokozmosz című műveiből.

Válogatás Bartók Béla és Kodály Zoltán kórusműveiből.

Barokk táncok. (hangszeres táncok, zenekari tételek).

Mesealakok a zenében.

Követelmény

Tudjon a növendék 10 dalt – ezen belül műzenei szemelvényeket – szöveggel, zeneileg igényesen előadni.

Legyen tájékozott a vonalrendszeren, tudjon G– és F– kulcsban folyamatosan ábécés névvel olvasni.

Ismerje fel kottaképről a tanult ritmusképleteket, tudja folyamatosan olvasni, hangoztatni mérőütéssel vagy belső méréssel.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb, rövid dallamokat szolmizálva visszaénekelni, hallás után lejegyezni, memorizálni.

Ismerje fel a népdalok jellegzetességeit, sorszerkezetét, stílusát.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 3#, 3b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja ezeket felépíteni, illetve kottaképről azonosítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint és tiszta oktáv hangközöket tonális keretben. Ismerje a dúr, moll, szűkített és bővített alaphelyzetű hármashangzatok felépítését. Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatokat felbontásban vagy együtthangzásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

3. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Bevezetés a bécsi klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok és műzenei szemelvények alapján.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – elsősorban a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok, a nyolcad triola további gyakorlása, alkalmazása.
- A nyújtott és szinkópa ritmusok variánsai.
- Nyolcad és páros tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban.
- A siciliano és a mazurka ritmus jellegzetessége.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- Daltanulás elsősorban kottaképről.
- Módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási anyagon (szolmizálva és ábécés névvel).
- Dallami ismeretek bővítése, hármashangzat felbontás.

A többszólamú éneklés készségfejlesztése

- Más népek zenéjének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok.
- Kánonok.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok megfigyelése.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- A belső hallás és memória fejlesztése.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről.
- A szűkített, bővített kvint (oldással) ismétlő gyakorlása.
- Új hangközök: a kis és nagy szeptim, (oldással), bővített kvart (oldással) fogalma, építése.

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban, építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításainak elve, a dúr és moll hármások megfordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.

Hangsorok:

- Dúrok és mollok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése

- A periódus részeinek, zenei anyagának elemzése, értelmezése. Nyitás –zárás.
- Kis kéttagú–, háromtagú forma. Triós forma.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Igen könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése memorizálás, hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről lejegyzés memorizálás vagy hallás után egy szövegszóban.
- Igen könnyű funkciós kísérőszólamok megfigyelése, éneklése, lejegyzése betűkottával a dallamhangok alá.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: adott előtaghoz utótag (A–Av).

- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a növendékek hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- Dinamika a barokk korban.
- A barokk és bécsi klasszikus zenekar hangszerei.
- A tanult formák, dallami elemek megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Augmentálás, diminuálás.
- Siciliano és mazurka ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció.
- Períódus.
- Kéttagú-, háromtagú forma. Triós forma. Da Capo forma.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes dalok kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel (lengyel, francia, német, olasz népdalok).

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két–három–négyzólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, Útmutatók

Bárdos Lajos: Írások népzenei kről

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok
Forrai Katalin: Európai gyermekdalok
Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Szőnyi Erzsébet: Biciniumok
Péter József: 165 kánon
Bárdos Lajos: 70 kánon
Bárdos Lajos: Európa peremén
Kerényi M. György: Százszínű csokor
Sulyok Gizella: Pilletánc II.–III.
Laczó Zoltán: Zenehallgatás az általános iskola alsó tagozatában
Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)
Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)
Szemelvények a növendékek hangszeres darabjaiból
Dalkíséreték II. Érik a szőlő (Tankönyvkiadó)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (pl. bécsi klasszikus táncok, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I. Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).
Balett részletek (nemzeti karakter–táncok: mazurka, csárdás stb.).
Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera– és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudjon a növendék 10 dallamot, kánont, más népek zenéjéből dalokat, illetve a bécsi klasszikus korból műveket, részleteket stílusosan előadni.

Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni.

Egyszerű 4–8 ütemnyi dallamot lejegyezni, memorizálni.

A tanult anyagnál könnyebb dallamfordulatokat kottából szolmizálva, alkalmi hangzókkal, szöveggel megszólaltatni.

Tudja a dúr és moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje az eddig tanult hangközöket, tudja kottaképről azonosítani és felépíteni.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat. Tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni (a tanult hangnemek körében). Ismerje a dúr és moll hármashangzatok fordításainak nevét, felépítését, a funkciókat. Ismerje a periódus és a kisformák felépítését.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

A tanult zenei anyag, a ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

4. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag gyűjtése a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből.
- A periodizáló és funkciós zenei ismeretek elmélyítése.
- Betekintés a romantika és a XX. század zenéjébe.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése aszimmetrikus dalokkal.
- Az eddig tanultak rendszerező ismétlése.
- A zenei elemzési képesség fejlesztése.

Hallásfejlesztés és zenei ismeretek

- Átkötés, pontozás gyakorlása.
- Harminckettedek.
- Alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- A módosított szolmizációs hangok további gyakorlása.
- Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnembváltás eszközei.
- A kromatika megfigyelése, kromatikus fordulatok éneklése.
- Késleltetés.
- A hangközök rendszerezése.
- A hangközfördítés elve.
- A tiszta, kis– és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkel is.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés nevekkel; a hangközök megnevezésével, zenei szerepük megfigyelésével.

- A dúr és moll hármashangzatok fordításai illetve az alaphelyzetű szűkített, bővített hármashangzat gyakorlása oldással.
- Felismerésük hallás és kottakép alapján, építés.
- A dominánsszeptim dúrban és mollban.
- Éneklése oldással szolmizálva, a könnyebb hangnemekben ábécés névvel is (3#, 3b).
- A nyolcütemes bécsi klasszikus periódusforma ritmus– és dallamfordulatainak megfigyelése, kiemelése, gyakorlása.
- Dallami variánsok, figuráció.
- A bécsi klasszikus zene funkciós rendjének gyakorlása.
- T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok, funkciós jelző basszus hangok.
- Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.
- Műdalok olvasása zongorakísérettel (tanár, esetleg növendék közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése a tanult zenei ismeretek megfigyeltetésével.
- Két– és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesek előadásában.
- Kánonok éneklése.

A formaérzék fejlesztése

- Zárlatok: fél– és egész–zárlat, álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal.
- Két– és háromtagú kisformák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma formai megismerése.

Zenei olvasás, írás

- könnyű periódusok lapról éneklése
- periódus terjedelmű bécsi klasszikus anyag lejegyzése a tanult hangnemekben
- könnyű hangközmenetek éneklése, írása
- a kétszólamú írás bevezetése: a kísérő szólamban funkciós főhangok
- könnyű népdalok lejegyzése (szöveggel is)

Zenehallgatás

- A zenei kifejezés eszközei a bécsi klasszikus korban (stílusjegyek összegyűjtése).

- Hangszín – hangszerelés.
- Aa ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepének hallás utáni megfigyelése: (alteráció, kromatika, késleltetés, hangzatfelbontások, funkciók, zárlatok, feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- Két- és háromtagú kisformák, visszatérési típusok, egy rondó, egy variáció és egy szonátaforma megismerése zenehallgatás alapján is.
- A bécsi klasszikus zene stílusjegyeinek, jellegzetes műfajainak, előadói apparátusainak megfigyelése a meghallgatott művekben.
- A romantika kifejezési eszközeinek és a XX. század új hangzásvilágának megfigyelése.
- A homofon és polifon szerkesztési mód felismerése hallás után is.

Rögtönzés

- Ritmuskíséreték rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz. Osztinátók.
- Períódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av).
- Períódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

Zenei elemzési képesség

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Bécsi klasszikusok. Köchel–jegyzék. Opusz.
- Kvintkör.
- Hangnemi rokonságok, maggiore–minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- A hangközfordítás elve.
- Tritonusz.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás.
- Késleltetés.
- Kadencia, álzárlat, fél- és egész-zárlat.

- Előjáték, utójáték, visszatérés, Coda.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, ária, opera.
- Szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.
- Az eddig megismert zenei korok rövid áttekintő ismételése, kronológiai rendezése, a legfontosabb stílusjegyek kiemelése.

Ajánlott tananyag

Elsősorban bécsi klasszikus (romantikus) hangszerkíséretes dalok, duettek Szimfónia tételek, hangszeres szonáta, variáció, rondó

Néhány könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy énekelhető hangszeres darab

Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatás a kötetekből)

Kodály Zoltán: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Virágos sorozat népdalfüzetei

Péter József: 165 kánon

W. A. Mozart: 30 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Györffy István: Dallamírási feladatok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Szemelvények a bécsi klasszikusok műveiből a szonátaforma, a szimfónia (Menüett tétel), az opera megismeréséhez.

Romantikus dalok, karakterdarabok.

A XX. század zenéjéből néhány vokális és hangszeres mű.

Néhány darab Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából (aszimmetria).

Követelmény

Tudjon a növendék emlékezetből 5 bécsi klasszikus, romantikus művet, szemelvényt (dal, kánon, műrészlet) zeneileg igényesen előadni.

Tudjon leolvasni, lejegyezni egyszerű, könnyű klasszikus periódust.

Ismerje a dúr és moll hangsorokat 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje az oktávon belüli hangközöket.

Ismerje a négy alaphelyzetű hármashangzatot, a dúr és moll hangzatok fordításait, valamint a dominánsszeptim akkordot.

Tudja ezeket szolmizálva énekelni, felismerni hallás után, ábécés hangokkal megnevezni a könnyebb hangnemekben (3#, 3b.).

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Ismerje a klasszikus zene alapvető stílusjegyeit, a tanult formáit és műfajait.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- a tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással
- a műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával
- klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással)

5. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű zenei formákban.
- A romantikus zeneirodalom alaposabb megismerése.
- Ismerkedés a XX. századi zene néhány alkotásával.

- A tanult magyar népdalkincs bővítése.
- A többszólamú éneklés hangsúlyosabb megjelenése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa és tizenhatod triola és változataik.
- Augmentálás– diminuálás.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek megszólaltatása kottakép alapján.
- Az alterált fordulatok megfigyelése.
- Az alterációk díszítő vagy hangnemi szerepe.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek megszólaltatása.
- A tonalitás felbomlásának megfigyelése.

Hangközök:

- Az előző évfolyamokban tanult hangközök ismétlése, gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció lassú, fokozatos elhagyására.
- A szűkített szeptim hangköz, a nóna és decima hangköz fogalma.
- Hangközmenetek éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok, a dúr és moll fordítások valamint az alaphelyzetű dominánsseptim hangzat (oldással dúrban, mollban) további gyakorlása, hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításainak felépítése, éneklése oldással dúrban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, éneklése oldással.
- A dúr és moll hangsor fokaira épített hármashangzatok.
- A funkciós alaphangokra építhető hármashangzatok.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 6#, 6b előjegyzésig.
- A modális hangsorok elnevezésének, alaphangjainak ismerete.

formaérzék fejlesztése:

- Rendhagyó periódusok.
- Álzárlat.
- Egyszerű, két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése (domináns vagy párhuzamos hangnemek).
- A szonáta-, a variációs és a rondóforma ismétlése, további megfigyelése nagyobb lélegzetű zeneművek tételeként.
- A formai ismeretek mélyítése.

Zenei olvasás, írás

- Klasszikus periódusok, egyszerű modulációs zenei részletek éneklése szolmizálva, dó váltással, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Alterált fordulatok gyakorlása: lapról olvasással, lejegyzéssel.
- Könnyű romantikus és XX. századi dallamok éneklése, memorizálása, (pl. témák a zenehallgatással feldolgozott művekből).
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg növendék közreműködésével).
- Két- vagy többszólamú vokális művek különféle hangszeres együttesekkel is.
- Hangközmenetek lejegyzése 1–1 könnyebb alterációval.
- Könnyű periódusok lejegyzése funkciós alsó szólammal, a felső szólamban egy-egy alterált hanggal.
- Egyszerű, rövid XX. századi tonális dallamok, dallamrészletek írása emlékezetből.
- Hangzatok lejegyzése hallás után, felépítés, felismerés kottaképről.
- Kánonok éneklése a klasszikus és romantikus korból.

Rögtönzés

- Dallamokhoz funkciójelző alsó szólam éneklése.
- Egyszerű periódusok zenei anyagának variálása a klasszikus művekben előforduló zenei elemekkel (késleltetés, figuráció, kromatika stb.).
- Periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.

Zenehallgatás

- A zenei kifejezőeszközök megfigyelése a romantikus zenében.
- Új hangnemi rokonságok, harmóniakapcsolatok, formai bővítések.

- A programzene eszközeinek felismerése: a hangulati elemek előtérbe kerülése, a zenekari hangzás bővülése.
- Új hangszerek, hangszínek megjelenése.
- A programzene és a társművészetek kapcsolata.
- A tonalitás felbomlása.
- A XX. századi zene hangzásvilágának megfigyelése (pl. impresszionizmus).
- A zenei formák változásainak megfigyelése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

A zenei elemzési képesség fejlesztése

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése a bécsi klasszikus zenében.
- Az alapvető zenei összefüggések felismertetése (ritmika, dallam, harmónia, funkció, forma).
- A kisformák és a triós forma önálló elemzése kottakép (és hallás) alapján.
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, moll és dúr bitonalitása stb.).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Komplementer, osztinató ritmus.
- Modális hangsorok.
- A hangnemek rokonsága, tercrokonság, enharmónia.
- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- A bővült periódusok külső és belső bővülés.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb), álzárlat.
- A szonáta– és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia tételrendje.
- Az opera dramaturgiai felépítése, zenei részei.
- A szimfonikus költemény.
- Tempó– és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetek

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

L. Bernstein: Hangverseny fiataloknak

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet

Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Schubert dalok

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Klasszikus szonáták, szimfóniák, versenyművek tételeinek elemző feldolgozása zenehallgatással.

A zenei kifejező eszközök megfigyelése a programzene alkotásaiban: válogatás a romantikus dalokból, kis formákból (F. Schubert: dalok, táncok,

Moments musicaux darabjai, részletek R. Schumann: Jugendalbum című művéből)

Egy dalciklus (pl. Schubert: Die schöne Müllerin) vagy egy szimfonikus költemény meghallgatása, feldolgozása (pl. Muszorgszkij: Egy kiállítás képei)

Romantikus opera részletek.

A XX. századi művek hangzásvilágának bemutatása (pl. Bartók Béla kórusművei, válogatott szemelvények a Mikrokozmosz-ból, Kodály Zoltán:

Epigrammák c. műve, B. Britten népdalfeldolgozásai) alapján.

Követelmény

Tudjon a növendék 5 bécsi klasszikus és romantikus dallamot kotta nélkül stílusosan énekelni, szöveggel előadni (a tanár, a csoporttárs vagy saját zongorakíséretével).

Ismerje a kvintoszlopot 6#, 6b előjegyzésig.

Ismerje a hangközöket a tiszta prímától a nagy decimáig.

Tudja a hármashangzatokat és fordításait (a bővített hármashangzatot alaphelyzetben), valamint a dominánsszeptim–akkordokat 3#, 3b hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel hallás után a dúr és moll hármashangzatok megfordításait, valamint a dominánsszeptim–akkordot.

Ismerje a szűkített septyim– hangzat felépítését.

Tudjon – a tanultaknál jóval könnyebb dallamot – lapról olvasni.

Legyen képes a tanult anyagnál könnyebb – esetleg 1–2 alterált hangot tartalmazó – periódus terjedelmű dallamot lejegyezni funkciót jelző basszussal.

Tudjon megadott könnyű, periódusterjedelmű dallamot befejezni.

Ismerje a klasszikus, romantikus kor zenei stílusjegyeit.

Tudjon felsorolni a megismert zenei korokból zeneszerzőket, műveket.

Ismerje a megtanult zenei formák jellemzőit.

Tudja ismereteit a hangszeres repertoárja elemzésére is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.
- Egy klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).
- Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

6. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- Betekintés a reneszánsz zene művészetébe.
- A barokk zene stílusjegyeinek, főbb műfajainak, zeneszerzőinek alaposabb megismerése.
- További ismerkedés a XX. századi zene hangzás– és formavilágával, elsősorban a folklórismus és a neoklasszicizmus törekvéseivel (valamint a dodekafónia és más irányzatokkal a csoport képességeitől függően).
- A hat évfolyam műzenei és népzenei ismeretanyagának ismétlése, rendszerezése.
- Az önálló elemzői munka készségének fejlesztése.

Ismeretanyag és hallásfejlesztés

- Reneszánsz vokális és hangszeres művek, barokk áriák, táncformák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények, énekes megszólaltatása kottakép alapján.
- A jellegzetes barokk fordulatok (komplementer ritmika, hemiola – imitáció, szekvencia, ellenmozgás) megfigyeltetése, felismerése.
- A művek harmóniai vázának megszólaltatása hangközmenetek, hangzatmenetek éneklésével.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság éneklése és kamarazene–szerű megszólaltatása (a tanulók hangszeres előadásában).
- Kánonok éneklése, megszólaltatása hangszerekkel is.
- A XX. századi művek éneklése, hangszeres megszólaltatása, feldolgozása során a pentatónia, a modális hangsorok, egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, bitonalitás, tizenkétfokúság, cluster megfigyelése, felfedezése.

Hangközök:

- A hangközök további gyakorlása, hallási elmélyítése. a hangközök rendszerezése.
- A szűkített kvart fogalma.
- Az enharmónia.

Hangzatok:

- Az eddigiiek gyakorlásán túl a bővített hármashangzat fordításai oldással.

Zenei olvasás, írás

- Reneszánsz zenei szemelvények, moduláló barokk és bécsi klasszikus dallamok olvasása.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése.
- A zenei íráskészség segítése hallás utáni elemzésekkel.
- Könnyű barokk és klasszikus kétszólamúság lejegyzése hallás után.
- Memorizálás kottakép valamint hallás után.

Rögtönzés

- Dallam– és ritmus kiegészítés.
- Adott dallamhoz funkciós basszus éneklése.
- Dodekafon dallamok szerkesztése, komponálása hangszeren.
- XX. századi effektusok kipróbálása hangszeren.

Zenehallgatás

- A reneszánsz zene harmóniáinak, szerkesztésmódjának megfigyelése, hangszereinek bemutatása, felismerése a hallgatott művekben.
- A régi barokk hangszerek jellegzetes hangzásának megismerése.
- A barokk zenekar hangszerei. Continuo.
- A zenekar concertáló szólamcsoportjainak megfigyelése hallás után.
- A zenei dramaturgia az oratórikus művekben.
- A barokk táncok a szvitekben.
- A barokk variáció megfigyelése zenehallgatással.
- A XX. század néhány kiemelkedő magyar alkotásának elemző megismerése, a magyar népzenei elemek megfigyelése e művekben.
- A zeneművészet korszakainak összefoglaló rendszerezése.
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hemiola, komplementer ritmus.
- Számozott basszus, continuo.
- Imitáció, tonális és reális válasz. Fuga.
- Motetta, madrigál, mise.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság, cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A barokk versenymű. concerto grosso, concertálás.
- A szvit és a barokk táncok (allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, gavotte).
- Barokk variáció (passacaglia, chaconne, folia).
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Zenei elemzési képesség

- Az alapvető zenei összefüggések felismerése, (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), a zenei gondolkodás és elemzési képesség alakítása hallás és kottaképi megfigyelés alapján.
- Önálló elemzés (pl. klasszikus kis formák elemzése lehetőleg hallás után, nagyobb lélegzetű formák elemzése kottakép alapján, tanári irányítással).

Ajánlott tananyag

Magyar népdalok.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres táncok énekelhető szemelvényei.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Bartók Béla: Gyermekeknek

Bartók Béla: 27 egyeneműkar

Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok

Máriássy István: Bevezetés a barokk zene világába

Agócsy László: Bach olvasókönyv

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába

Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a növendékek repertoárjából

Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I–II.

Nógrádi László – P. Vesztróczi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Barokk hangszeres és oratórikus művek, áriák, színpadi betétdalok, opera részletek. (Válogatva J. S. Bach, H. Purcell, G. F. Händel, A. Vivaldi műveiből)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Barokk zene régi hangszereken.

XX. századi nagyobb lélegzetű mű illetve műrészlet feldolgozása.

(pl. C. Debussy: A tenger, Bartók Béla: Concerto, Kodály Zoltán: Psalmus Hungaricus, I. Sztravinszkij: Petruska).

Követelmény

Tudjon a növendék kotta nélkül

– 5 magyar népdalt,

– 5 reneszánsz, barokk vagy klasszikus dallamot és

– 1 művet a XX. század könnyen énekelhető szemelvényeiből, a megismert művek témáiból (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből). A megszólaltatás legyen zeneileg pontos, stílusos, muzikális.

Ismerje a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig. Tudjon olvasni, írni, tájékozódni 5#, 5b előjegyzésig.

Tudjon egyszerű barokk vagy klasszikus periódust lapról énekelni, kottakép, vagy hallás után memorizálni és lejegyezni. Ismerje a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait.

Legyen alapvető stílusismerete a zenetörténeti korokról. Legyen képes önállóan gyakorolni és tanulni.

Megszerzett tudását tudja alkalmazni a hangszerstanulásban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.

– A műzenei szemelvények, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával.

– Klasszikus kisforma elemzése (csoportos és egyéni munkával, tanári irányítással).

– Stílusfelismerés hangzó anyag alapján.

Alapfokú évfolyamok „B” tagozat

3. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

– A zenei élményanyag bővítése.

- Bevezetés a klasszikus zene forma– és harmóniavilágába európai többszólamú népdalok, majd műzenei szemelvények megismerése.
- Tájékozódás és gyakorlás az abszolút rendszerben – főképpen a dúr és moll tonalitáson belül.
- A többszólamúság, társas zenélés készségének fejlesztése funkciós művek alapján.
- A zenei kifejezőkészség és ízlés formálása.
- A zenei pályára készülők intenzív felkészítése.

Ritmikai ismeretek, készségfejlesztés

- Kis éles, kis nyújtott ritmusok és a nyolcad triola további gyakorlása.
- Nyolcad és tizenhatod felütés.
- 3/8, 6/8. Pontozás, átkötés 6/8–ban is.
- Ritmusmotívumok írása emlékezetből, hallás után 6/8–ban is.
- A mazurka és siciliano ritmus jellemzőinek megfigyelése.
- Ritmusgyakorlatok egy és két szólamban.

Dallami ismeretek, készségfejlesztés

- A módosított hangok: fi, szi, di, ri és ta gyakorlása népzenei és műzenei olvasási (vagy memoriter) anyagon.
- Az alterált hangokkal dallamfordulatok visszaéneklése hallás után.
- Más népek népzenejének többszólamú megszólaltatása.
- Hangszerkíséretes dalok (tanári kísérettel).
- Kánonok éneklése.
- Kürtmenetek, hangközmenetek, kétszólamú funkciós részletek megszólaltatása énekléssel és egyéni hangszerjátékkal is.
- T–D–T, T–S–D–T kapcsolatok.
- Funkciós főhangok éneklése a dallamhoz szolmizálva és ábécés nevekkal.

Hangközök:

- Az előző évben tanult hangközök gyakorlása, felismerés hallás után és kottaképről. Építés.
- Új ismeretek: a kis és nagy szeptim, oldással.
- Bővített kvart, szűkített, bővített kvint, oldással.
- A hangközök megfordításai.
- Könnyű hangközmenetek feldolgozása énekléssel.

Hangzatok:

- Az alaphelyzetű hármashangzatok felismerése hallás után felbontásban vagy együtthangzásban.
- Építésük, felismerésük kottaképről.
- A hármashangzatok megfordításának elve, a dúr és moll hangzat fordításai.
- Hallásgyakorlatok felbontásban, együtthangzásban.
- A dominánsszeptim hangzat megfigyelése .

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 4#, 4b előjegyzésig.
- Azonos alapú dúr és moll.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyeltetése.

A formaérzék fejlesztése:

- A periódus részeinek, zenei anyagának értelmezése, nyitás – zárás.
- Kis kéttagú-, háromtagú forma, triós forma.
- A kisformák hallás utáni felismerése.

Zenei olvasás, írás

- Olvasógyakorlatok szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Könnyű régi stílusú és új stílusú magyar népdalok lejegyzése.
- Hangközök, hármashangzatok felismerése, lejegyzése együtthangzásban vagy felbontásban.
- Hangközmenetek éneklése felbontással is, lejegyzése hallás után.
- Könnyű periódusok olvasása, memorizálása kottaképről, – írás emlékezetből vagy hallás után.
- A helyes kétszólamú kottairás.

Rögtönzés

- Adott dallamhoz tercmenet, kürtmenet szerkesztése.
- Periódusok kiegészítése: zárások, adott előtaghoz utótag (A–Av, A–B).
- Periodizáló dallamokhoz egy–egy kísérőhang éneklése.

Zenehallgatás

- Magyar és más népek táncai a műzenében.
- Barokk, klasszikus táncok – elsősorban a növendékek hangszeres darabjaiból.
- A hangszerelés, a dinamika – mint a zenei kifejezés eszközei.
- A kamarazenekar, a szimfonikus zenekar a bécsi klasszikus korban.

Zenei szakkifejezések

- Augmentálás, diminuálás.
- Mazurka és siciliano ritmus.
- Azonos alapú dúr és moll hangsor.
- Kvintoszlop.
- Kürtmenet.
- Funkciók.
- Hangnemi kitérés, moduláció, orgonapont.
- Periódus, kéttagú–, háromtagú forma, triós forma, Da Capo.
- Duett, duó, tercett, trió.
- Partitúra.
- A régi stílusú és új stílusú népdalok.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Más népek funkciós népzeneje: egyszerű tercelő, kürtmenetes stb. kísérőszólammal vagy hangszerkísérettel.

Könnyű szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből, darabok a tanulók hangszeres anyagából is.

Két–három–négszólamú könnyű kánonok.

Dobszay László: A hangok világa III. és IV. kötet, ÚtmutatóK

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I. II.

Bárdos Lajos: Írások népzeneiről

J. Irsai Vera: Szolfézs példatár II.

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Forrai Katalin: Európai gyermekdalok

Kodály Zoltán: Válogatott biciniumok

Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei– olvasás írás gyakorlófüzetei

Péter József: 165 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Bárdos Lajos: Európa peremén

Németh– Nógrádi– Puster: Szolfézs antológia

Kerényi M. György: Százszínű csokor

Sulyok Gizella: Pillelánc II.–III.

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. (Aelia Sabina Alapítvány, Budapest)

Györffy István: Dallamdiktálás

Kezdők zongoramuzsikája (J. S. Bach, Haydn, Mozart, Beethoven, Schubert, Weber)

Ajánlott zenehallgatási anyag:

Magyar és más népek táncai a műzenében (elsősorban a bécsi klasszikusok hangszeres táncai, valamint F. Chopin, A. Dvořák, B. Smetana, P. I.

Csajkovszkij, J. Brahms, M. Ravel művei).

Szemelvények a bécsi klasszikus zeneszerzők műveiből: dalok, opera és szimfónia részletek.

Követelmény

Tudjon a növendék 10 dallamot, kánont, dalokat más népek zenéjéből, illetve a bécsi klasszikus korból előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Tudjon folyamatosan 6/8–os ütemben ritmust olvasni, egyszerű 4–8 ütem terjedelmű dallamot lejegyezni, könnyű 4–8 ütem terjedelmű dallamot memorizálni.

Dalokat, dallamfordulatokat kottából énekelni szolmizálva, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel a tanult hangnemekben.

Tudjon magyar népdalokat szöveggel lejegyezni.

Tudja a dúr, moll hangsorokat (vezetőhangokat) 4#, 4b előjegyzésig, tudja a hangnemeket kottakép alapján megállapítani.

Ismerje fel hallás után a kis és nagy szekund, kis és nagy terc, tiszta kvart, tiszta kvint, kis és nagy szext, kis és nagy szeptim és tiszta oktáv hangközöket.

Tudja kottaképről azonosítani és felépíteni a kis és nagy szeptim, a bővített kvart, a szűkített és bővített kvint hangközöket.

Ismerje fel hallás után az alaphelyzetű dúr, moll, szűkített és bővített hármashangzatokat; tudja kottaképről azonosítani és adott hangra szerkeszteni.

Ismerje a funkciókat, a periódus és a kisformák felépítését.

Ismerje a bécsi klasszikus zeneszerzőket.

Tudja ismereteit alkalmazni hangszer tanulása során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A tanult zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

4. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyag bővítése.
- A periodizáló és funkciós zenei gondolkodás megismertetése a bécsi klasszikusok művei alapján.
- A többszólamú éneklési készség fejlesztése.
- A tanult magyar népzenei anyag bővítése modális és a dunántúli pentaton hangkészletű dalokkal.
- A zenei elemző képesség fejlesztése.
- A zenei pályára készülők emeltszintű felkészítése.

Zenei ismeretek és hallásfejlesztés

- Az előző évek készségfejlesztési eredményeinek átfogó (globális) alkalmazása.
- A belső hallás és a zenei memória további intenzív fejlesztése.
- Átkötés, pontozás, harminckettedek elsajátítása, gyakorlása.
- Az alla breve további gyakorlása.
- A népzenei anyagban arányok, szimmetriák, aszimmetriák megfigyelése.
- 5/8, 8/8 (3+3+2) gyakorlása ritmusfeladatokkal.
- Műdalok éneklése zongorakísérettel (tanár, esetleg növendék közreműködésével).
- Kétszólamú vagy hangszerkíséretes klasszikus művek éneklése, megfigyeltetése, elemzése.

- A módosított szolmizációs hangok gyakorlása (di, ri, fi, szi, ta, ma) hangok énekléssel, különböző fordulatokban.
  - Alterált hangok, mint a díszítés, és mint a hangnemváltás eszközei.
  - A kromatika megfigyelése.
  - Kromatikus fordulatok gyakorlása énekléssel: lapról olvasási anyagban és hallás után.
  - A késleltetés megismertetése.
  - A nyolcütemes klasszikus periódusforma dallam- és ritmusfordulatai.
  - Dallami variánsok, figuráció.
  - Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva és ábécés névvel.
  - Hangközmenetek megszólaltatása egyéni éneklés és zongora együtthangzásával is.
- Transzponálás a tanult hangnemekbe.
- A klasszikus dúr és moll zene funkciós rendjének gyakorlása.
  - T–D–T; T–S–D–T kapcsolatok.
  - T–D funkcióváltás felismerése hallás után.
  - Funkciós kísérszólam éneklése a dallamhoz, szolmizálva és ábécés nevekkal.
  - A funkciójelző basszus árnyaltabb használata.
  - Maggiore– minore kapcsolatok, dallamok transzformálása.
  - Kitérés, moduláció a domináns hangnembe.
  - Két- és többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
  - A hangközök rendszerezése.
  - A tiszta, kis és nagy hangközök éneklése, felismerése és megnevezése ábécés nevekkal az eddigi hangnemekben.
  - A bővített kvart és szűkített kvint éneklése oldással a tanult hangnemekben.
  - Könnyű hangközmenetek éneklése szolmizálva, megnevezése ábécés nevekkal, lapról olvasása, írása hallás után.
  - A dúr és moll hármashangzatok alaphelyzetben és fordításokban.
  - A szűkített és bővített hármashangzatok alaphelyzetben, oldással.
  - A dominánsszeptim oldással dúrban és mollban; éneklés szolmizálva és ábécés nevekkal, felismerés felbontásban vagy együtthangzásban, felismerés kottakép alapján is, építés.
  - A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
  - Dúr és moll hangsorok 5#, 5b előjegyzésig.
  - Modális hangsorok elsajátítása, felismerése kottakép alapján.

A formaérzék fejlesztése:

- Zárlatok: fél- és egész-zárlat. álzárlat.
- A klasszikus (és romantikus) dal, a két- és háromtagú kis formák, visszatérési típusok megfigyelése.
- Triós forma, rondó-, szonátaforma megismerése (könnyű szonatinákon keresztül).

Zenei olvasás, írás

- Könnyű periódusok lapról éneklése.
- Könnyű hangközmenetek lejegyzése hallás után.
- A kétszólamú írás bevezetése (a kísérő szólamban funkciós főhangokkal).
- Könnyű periódusok lejegyzése (funkciót jelző basszussal).
- Népdalok lejegyzése szöveggel, énekes diktálás után.
- A kétszólamú művek megszólaltatása ének-hangszer előadásban is.

Zenehallgatás

- A ritmikai, dallami és harmóniai elemek szerepe a zenei kifejezésben (alteráció, késleltetés, hangzatfelbontások, kromatika, funkciók, zárlatok: feszültség – oldás, hangnemi kitérés, moduláció).
- A bécsi klasszikus zene előadói gyakorlatának megfigyelése.
- A szonátaforma megismerése, elemzése zenehallgatással is.
- A kis formák felismerése hallás után.

Rögtönzés

- Ritmuskíséret rögtönzése aszimmetrikus népdalokhoz.
- Osztinátók.
- Periódus kiegészítése: megadott előtaghoz utótag rögtönzése (A–Av, A–B).
- Periódusok zenei anyagának variálása a megismert ritmikai és dallami elemekkel (hangzatfelbontás, kromatika, késleltetés stb.).
- Funkciójelző basszus szólam rögtönzése ismert periódushoz dúrban, mollban.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.

- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).

Zenei szakkifejezések ismerete

- Hangnemi rokonságok, maggiore– minore, a hangnemi kitérés, moduláció.
- Hangközfordítások, hangzatfordítások.
- Tritonusz.
- Figuráció.
- Alteráció, kromatika.
- Funkciók, funkciós vonzás, funkciós főhangok.
- Késleltetés.
- Kadencia, fél– és egész–zárlat, álzárlat.
- Előjáték, utójáték, visszatérés, coda.
- Homofon, polifon szerkesztési mód.
- Imitáció.
- Orgonapont.
- Hangszeres és vokális zene.
- Dal, opera, ária, szimfónia.
- Kamarazene, duó, duett, trió, tercett, kvartett, kvintett.
- Kisformák.
- Triós forma, szonátaforma, rondóforma, variáció.
- Bécsi klasszikusok, Köchel–jegyzék, opus.
- A tanult zenei anyagban előforduló előadási jelek és tempójelzések.

Ajánlott tananyag

Bécsi klasszikus hangszerkíséretes dalok, duettek.

Jól énekelhető szemelvények (témák) a szonátaforma, a szimfónia menüett tételének (triós forma) és az opera és a kamarazene megismeréséhez.

Könnyű XX. századi dal, kórusmű vagy éneklésre alkalmas hangszeres darab.

Kodály Zoltán: Biciniumok

Darabok Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatából.

Dobszay László: A hangok világa IV. és V. kötet, Útmutatók

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Tegzes György: Hétfokú olvasógyakorlatok

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Kodály Zoltán: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: Biciniumok

Szőnyi Erzsébet: A zenei olvasás írás gyakorlófüzetei

Német–Nógrádi–Puster: Szolfézs antológia

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Péter József: 165 kánon

W. A. Mozart: 30 kánon

Bárdos Lajos: 70 kánon

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I.

Ajánlott zenehallgatási anyag:

J. Haydn, W. A. Mozart, L. Beethoven dalok, hangszeres táncok. Kamaraművek. Opera részletek.

Hangszeres szonáta és rondó megfigyelése hallás után is.

Követelmény

Tudjon a növendék 10 bécsi klasszikus dallamot, 5 magyar népdalt és 2 Kodály biciniumot énekelni.

A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintoszlopot 5#, 5b előjegyzésig.

Ismerje fel hallás után a tanult hangközöket, tudja azokat felépíteni a tanult hangnemekben.

Tudjon lejegyezni egyszerű hangközmenetet.

Ismerje fel hallás után a négyféle hármashangzatot, a dúr és moll hármashangzatok fordításait valamint a dominánsszeptim hangzatot.

Tudja megadott hangnemben énekelni ábécés nevekkkel és felismerni kottaképről is.

Ismerje a funkciós főhangokat dúrban és mollban.

Tudja az ezekre építhető hármashangzatokat.

Ismerje fel a T–D funkcióváltást hallás után.

Tudjon könnyű, funkciós főhangokkal kísért kétszólamú dallamot lejegyezni,

Tudjon könnyű dallamot lapról olvasni szolmizálva és ábécés nevekkal,

Tudjon könnyű periódusnyi dallamot memorizálni kottakép vagy hallás alapján.

Tudja használni a zenei szakkifejezéseket.

Ismereteit tudja alkalmazni hangszeres tanulmányai során is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyag egyéni bemutatással.
- A műzenei szemelvények, ritmus– és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

5. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene periodizáló és funkciós gondolkodásának elmélyítése nagyobb lélegzetű formákkal.
- Betekintés a romantikus zeneirodalomba.
- Ismerkedés a XX. századi zene hangzásvilágával.
- Az eddig elsajátított magyar népdalkincs bővítése.
- Tudatos zenehallgatásra nevelés.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Az előző évfolyamban tanult ritmusok további gyakorlása, alkalmazása.
- Nyolcad szinkópa, tizenhatod triola és változataik, szinkópaláncok, ritmusgyakorlatok.
- Augmentálás, diminuálás.
- Aszimmetrikus ritmusok megfigyelése, gyakorlása, elsajátítása.
- Klasszikus és romantikus dalok, duettek, megszólaltatása.
- Klasszikus kánonok éneklése.
- Alterált fordulatok gyakorlása lapról olvasással, memorizálással.

- Az alterációk szerepének megfigyelése, enharmónia.
- Könnyű klasszikus, romantikus és XX. századi dalok, énekelhető szemelvények, kórusművek elsajátítása olvasással, énekléssel, memorizálással.
- Két- vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.

Hangközök:

- A szűkített szeptim, a nóna és decima hangköz fogalma, gyakorlása.
- A belső hangközhallás intenzív fejlesztése, törekvés a szolmizáció, fokozatos elhagyására.
- Hangközmenetek (hangnemi kitéréses is) éneklése, szolmizálva, ábécés névvel.
- A hangközök zenei szerepének megfigyelése (alterációk és funkciók).
- A dallam és funkciós kíséret megfigyeltetése, éneklése.

Hangzatok:

- Az eddig tanultak hallási elmélyítése.
- A szűkített hármashangzat megfordításai. Oldás dúrban és mollban.
- A szűkített szeptimhangzat felépítése, oldása.
- A dúr és moll hangsor minden fokára (kiemelten a funkciós főhangokra épített hármashangzatok).
- A fá mint domináns basszushang (az V2 – I6 kapcsolat megfigyeltetése a fokszám tudatosítása nélkül).
- Egyszerű hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- A hangközök és hangzatok funkciós jelentőségének megfigyelése.

Hangsorok:

- Dúrok, mollok, vezetőhangok 7#, 7b előjegyzésig, a kvintkör.
- A modális hangsorok jellemzőinek elsajátítása, éneklés, felismerés, gyakorlása 5#, 5b előjegyzésig.
- Hangnemi rokonságok.

A formaérzék fejlesztése

- Rendhagyó periódusok egyszerű két- és háromtagú klasszikus formák éneklése, elemzése.
- Az álzárlat, mint a bővítés eszköze.
- A szonátaforma.alaposabb ismerete.

Zenei olvasás, írás

- Könnyű, klasszikus, alterációs fordulatokat tartalmazó, moduláló periódusok lapról éneklése szolmizálva, alkalmi hangzóval (szöveggel) és ábécés névvel.
- Hangköz-, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Műdalok olvasása hangszerkísérettel (tanár, esetleg növendék közreműködésével).
- Részletek éneklése, elemzése Bartók Béla Mikrokozmosz c. művéből.
- Könnyű alterációs fordulatokat tartalmazó nyolcütemes klasszikus periódusok lejegyzése (funkciós basszussal).
- Memorizálás kottakép, valamint hallás után.
- Hangközmenetek, hangzatmenetek, könnyű kétszólamú szemelvények ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása.

Rögtönzés

- Teljes periódusok rögtönzése megadott támpontok alapján.
- Változatosabb funkciójelző basszus–szólam éneklése dallamhoz.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megismert klasszikus zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- Hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése a domináns és párhuzamos hangnembe.
- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenehallgatás

- A klasszikus szonáták, szimfóniák versenyművek tételeinek formai megfigyelése hallás után is.
- Variációk, variációs tételek – későbbi korokból is.

- Kamarazenei együttesek megismerése: duó, trió, kvartett, kvintett.
- Romantikus dalok és kis formák zenei (hangszeres karakterdarabok) kifejezőeszközeinek megfigyelése.
- Válogatás XX. századi művekből (pl. Bartók Béla: Concerto).
- Stílusfelismerések zenehallgatás alapján.

Zenei szakkifejezések

- A hangnemi rokonság.
- Főhang, váltóhang, átmenőhang, figuráció, körülírás, késleltetés, előlegezés.
- Bővült periódusok, külső és belső bővülés, nagy- és kisütemes írásmód.
- Zárlatok (gyenge, erős, stb. álzárlat).
- Klasszikus táncok.
- A szonáta- és a variációs forma.
- A klasszikus szimfónia, versenymű.
- Az opera, nyitány, ária, recitativo.
- Prozódia.
- Tempó- és előadási jelzések: az elsajátított zenei anyag szerint.

Ajánlott tananyag

Klasszikus dalok, duettek, tercettek, kórusrészletek válogatása énekes megszólaltatáshoz.

A klasszikus stílushoz közelálló romantikus műdalok és szemelvények.

Könnyű, első sorban vokális XX. századi művek.

Aszimmetrikus metrumú magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa V. kötet és Útmutató

Agócsy László: Zenei olvasókönyv

J. Irsai Vera: Énekeljünk, muzsikáljunk

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Molnár Antal: Klasszikus kánonok

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Péter József: 165 kánon

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás-olvasás gyakorló füzetei

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanár–képzés Kodály Zoltán pedagógiai művei alapján

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Frank Oszkár: Alapfokú zeneelmélet

Frank Oszkár: Hangzó zeneelmélet

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében.

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Schubert dalok

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok I. II. kötet.

Követelmény

Tudjon a növendék 10 bécsi klasszikus és romantikus dallamot énekelni és szöveggel előadni. A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje a kvintkört.

Ismerje fel a hangközöket a tiszta prímtől a nagy decimáig, hallás után, együtthangzásban és kottaképről.

Tudja a hármashangzatokat, fordításait és a tanult négyeshangzatokat 5#, 5b előjegyzésig a dúr és moll hangsorokban.

Ismerje fel hallás után a dúr, moll és szűkített hármashangzatokat és megfordításait; az alaphelyzetű bővített hármashangzatot, valamint a dominánsszeptim– és a szűkített septicimhangzatot együtthangzásban vagy felbontásban. Tudjon hallás után lejegyezni:

- alterációt tartalmazó hangközmenetet,
- egyszerű hangzatmenetet,
- bécsi klasszikus periódus funkciót jelző, változatos alsó szólammal.

Tudjon

– lapról énekelni (stílusosan, muzikálisan) a tanult anyagnál könnyebb dallamot (4#, 4b előjegyzésig) szolmizálva, vagy alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkal

- a tanult anyagnál könnyebb periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után memorizálni,
- adott periódus előtagjához utótagot rögtönözni,

- ismerje fel hallás után a funkcióváltozásokat,
- ismerjen fel hallás után egyszerű műzenei formákat (kis két- és háromtagúság, da capo stb.),
- legyen képes önálló elemzésre hallás után a tanult formákban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

6. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A barokk zene alapvető stílusjegyeinek megismerése.
- A zenei pályára készülő növendékek zenei készségeinek fejlesztése.
- A továbbtanuláshoz szükséges ismeretek rendszerezése.
- Az önálló gyakorlás – tanulás, elemzés képességének kialakítása.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A hallás utáni megfigyelőképesség fejlesztése.
- Klasszikus és barokk áriák, színpadi betétdalok, vokális és énekelhető hangszeres művek, szemelvények megszólaltatása kottakép alapján.
- A hangnemi kitérés és moduláció megfigyelése.
- A klasszikus zárlatok megfigyelése, éneklése.
- Rendhagyó klasszikus periódusok elemzése.
- Kisütemes és nagyütemes periódusok, „fordított” periódusok.
- Imitáció, tonális és reális válasz.
- Jellegzetes barokk fordulatok (szekvencia, ellenmozgás, komplementer ritmus) megfigyelése, hangoztatása, éneklése.
- Betekintés a XX. századi zene formavilágába: dalok, művek témáinak, memorizálása.
- A XX. századi művek feldolgozása: egészhangú skála, akusztikus skála, kvartépítkezés, tizenkétfokúság, cluster fogalmainak megismerése.
- Az eddig tanult hangközök rendszerezése, gyakorlása.

- Hangköz– és hangzatmenetek további gyakorlása.
- Könnyű Reihe megszólaltatása hangszeren.
- Intenzív hangközhallás fejlesztés a szolmizáció fokozatos elhagyása érdekében.
- A hármashangzatok és fordításai gyakorlása, abszolút rendszerbe helyezése.
- A bővített hármashangzat fordításai (oldással).
- A dominánsszeptim– és szűkített szeptimhangzat gyakorlása oldással.
- A fentiek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel tonalításban, tonalításon kívül, azonos alsó hangokra is.

Zenei olvasás, írás

- Alterációt, hangnemi kitérést, modulációt tartalmazó klasszikus periódusok, barokk dallamok lapról olvasása, éneklése szolmizálva, alkalmi hangzókkal (szöveggel) és ábécés nevekkel.
- Könnyű XX. századi szemelvények éneklése, lehetőleg ábécés nevekkel.
- Hangköz– és hangzatmenetek éneklése szolmizálva, ábécés nevekkel, lejegyzése hallás után.
- Kétszólamú, bővülést, hangnemi kitérést, esetleg modulációt tartalmazó klasszikus periódusok lejegyzése.
- Népdalok lejegyzése énekes diktálás után szöveggel.
- Memorizálási feladatok kottakép, valamint hallás után.
- Funkciójelzéses dallamok, egyenletes ritmusú – hangnemi kitérést tartalmazó – kétszólamú menetek ének–zongorás megszólaltatása egyénileg is.
- Homofon és könnyű polifon többszólamúság énekelve és hangszereken előadva is.
  - Hangszerkíséretes műdalok, áriák két– vagy többszólamú vokális művek megszólaltatása különféle hangszeres együttesekkel is.
- Könnyű XX. századi kórusművek, énekelhető szemelvények megszólaltatása, memorizálása.

Rögtönzés

- Periódus előtagjához moduláló utótag rögtönzése.
- Dallamhoz basszus rögtönzés.
- Egyszerű, megadott periódusok zenei anyagának variálása a megfigyelt, elsajátított klasszikus fordulatokkal.
- Improvizáció Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert zenei elemekkel.

A zenei elemző képesség fejlesztése:

- A tanult ismeretek alkalmazása a zeneművek feldolgozása során.
- A hangközök, hangzatok funkciós jelentősége, zenei értelmezése.
- A stílusjegyek felismerése és az alapvető zenei összefüggések megfigyeltetése (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma).
- Bartók Béla Mikrokozmosz sorozatból megismert fordulatok megfigyelése (pl. növekedés, fogyás, pont, vonal, dúr, moll bitonalitása).

Zenei szakkifejezések

- Aautentikus, összetett zárlat.
- Poliritmika, hemiola.
- Számozott basszus.
- Tonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus skála, egészhangú skála, tizenkétfokúság.
- Cluster.
- Szvit, opera, kantáta, oratórium, korál, recitativo, ária.
- A szvit jellegzetes táncjátékei.
- A barokk versenymű, concertálás.
- Fuga, reális és tonális válasz.
- Opera, recitativo, ária, betétdal.
- Szonátaforma, rondóforma, variációs forma.
- A klasszikus versenymű, kadencia.
- Tempó– és előadási jelek a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Klasszikus zenei szemelvények. Dalok, áriák, duettek, kánonok.

Barokk dalok, könnyű áriák, két– és háromszólamú vokális művek.

Reneszánsz kórusművek, táncok. Kodály Zoltán könnyebb kórusművei.

Néhány XX. századi énekes és hangszeres mű.

Magyar népdalok.

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Németh Rudolf – Nógrádi László – Puster János: Szolfézs antológia

Kodály Zoltán: 15 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I.

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret II.

Kodály Zoltán – Vargyas Lajos: Magyar népzene

Dobszay László: A magyar dal könyve

Járdányi Pál: Magyar népdaltípusok I–II.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Bartók Béla: Mikrokozmosz

Bartók Béla: Gyermekeknek

Bartók Béla: 27 egyneműkar

Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok

Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába

Agócsy László: Bach olvasókönyv

Frank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében

Frank Oszkár: A funkciós zene harmónia– és formavilága

Frank Oszkár: A klasszikus moduláció

Frank Oszkár: Bevezetés a Mikrokozmosz világába

Kortárs zeneszerzők hangszeres darabjai a növendékek repertoárjából

Párkai István: Modern kórusművek (Népművelési Intézet)

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Nógrádi László – Papp Károlyné – Spiegel Marianna: Dallamírási feladatok II– III. kötet.

Nógrádi László – P. Vesztróczi Judit – Szatmári Judit: Muzsikáljunk együtt, Szolfézs 8 (kazetta és munkafüzet)

Ajánlott zenehallgatási anyag

– Reneszánsz kórusművek

– Szvit, korál, kantáta–, passió–, oratórium–, versenymű–, operarészletek, hangszeres darabok

(H. Purcell, G. F. Händel és J. S. Bach művei)

– Válogatás Bartók Béla, Kodály Zoltán kórusműveiből, hangszeres darabjaiból, I. Sztravinszkij, C. Orff műveiből, valamint magyar kortárs zeneszerzők (pl. Kurtág György) darabjaiból.

Követelmény

Tudjon a növendék

- 10 periódus terjedelmű barokk és klasszikus dallamot
- 10 népdalt szöveggel emlékezetből,
- 5 művet a XX. századi könnyen énekelhető szemelvényekből (elsősorban Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből). A megszólaltatás legyen stílusos és muzikális.

Ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig,
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkkel 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja énekelni ábécés nevekkkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- alterációt, hangnemi kitérést tartalmazó hangközmenetet,
- kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni hasonló nehézségi fokú dallamot szolmizálva, alkalmi hangzókkal és ábécés nevekkkel.

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Tudjon rögtönözni

- periódus előtaghoz utótagot,
- funkciós dallamhoz funkciójelző második szólamot. Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat. Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit. Ismerje a szonáta-, rondó- és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatás.
- A műzenei szemelvények, ritmus- és dallami elemek, zenei ismeretek elsajátításának bemutatása csoportos és egyéni munkával

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje fel hallás után is kottaképről a tanult ritmusképleteket, metrumokat.

Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben (könnyebb alterációkban is) 4#, 4b előjegyzésig.

Ismerje a

- pentaton hangsorokat.
- a dúr és moll hangsorokat 5#, 5b előjegyzésig,
- a háromféle moll hangsort,
- a kvintkört.

Ismerje fel a művek hangnemeit hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Legyen tájékozott a hangmagassági viszonyokban:

Tudja azonosítani a hangszeres tanulmányaihoz kapcsolódóan a tanult hangközöket, hármashangzatokat és a domináns szeptim hangzatot, ismerje fel ezeket kottakép és hallás alapján.

Ismerje a funkciós főakkordokat 4#, 4b előjegyzésig.

Tudja ezeket kottaképről azonosítani hangszeres anyagához kapcsolódóan is.

Ismerje a funkciós vonzást, a hangnemi kitérés és moduláció fogalmát.

Tudjon lejegyezni:

- rövid szótagszámú, tempo giusto magyar népdalt szöveggel,
- igen könnyű műzenei periódust funkciót jelző basszussal.

Legyen képes a fentieknek megfelelő nehézségi fokú dallamot lapról olvasni.

Ismerje és tudja kottaképről is azonosítani (hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni):

- a magyar népzene stílusjegyeit,

- a periódus fogalmát,
- a kis formákat,
- a triós formát,
- a klasszikus szonátaformát,
- a rondót.

Rendelkezzék alapvető zenetörténeti tájékozottsággal: a tanulmányai során érintett zenetörténeti korok, kiemelkedő zeneszerzők, műfajok ismeretével (elsősorban a barokk és a bécsi klasszikus zenében).

Ismerje a leggyakrabban előforduló zenei kifejezéseket.

A „B” tagozat végén (az „A” tagozat követelményein felül)

A tanuló ismerje

- a kvintkört, tudja a hangsorokat 7#, 7b előjegyzésig;
- a modális hangsorokat, tudja énekelni azokat ábécés nevekkel 4#, 4b előjegyzésig. Tudja énekelni
- ábécés nevekkel a hangközöket, hármashangzatokat és fordításait, valamint a tanult négyeshangzatokat dúr és moll hangsorokban. Ismerje fel a fentieket együtthangzásban hallás után.

Tudjon lejegyezni

- hangközmenetet, kétszólamú klasszikus vagy barokk dallamot

Tudjon lapról énekelni könnyebb dallamot

Tudjon memorizálni a tanult anyagnál könnyebb, periódusnyi dallamot kottaképről vagy hallás után.

Ismerje fel hallás után az egyszerű műzenei formákat.

Ismerje a magyar népdalok stílusköreit és stílusjegyeit.

Ismerje a szonáta–, rondó– és variációs formák felépítését.

Legyen képes az alapvető zenei összefüggések felismerésére (ritmika, dallam, funkció, harmónia, forma), önálló elemzésre

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola választja ki az A) és B) feladatsor közül vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

„A” tagozat

Írásbeli vizsga

A/ Feladatsor

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

Könnyű klasszikus periódus mindkét szólamának lejegyzése „keretes” diktálás alapján.

Az idézet 3/4 vagy 4/4-es lüktetésű, nem moduláló, nehezebb hangközlépéseket nem tartalmaz, a felső szólamban könnyebb alteráció előfordulhat.

A tanulók számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum, a kezdőhangok értékkel és néhány „támpont”-hang.

Az idézet zongorán tizszer hangozhat el.

Klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény (vagy mű) kis kéttagú, vagy háromtagú forma legyen. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

B) feladatsor

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből; 4–5 kérdés a megismert, hangsorokra, hangközökre, hangzatokra, formai ismeretekre, stílusokra vonatkozóan

Egy magyar népdal dallamának lejegyzése. A népdal új stílusú, négysoros, legfeljebb 8–10-es szótagszámú, tempo giusto, izometrikus.

A tanulók számára adott a violinkulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

A népdal tízszer hangozhat el a megadott abszolút magasságban, énekes előadásban.

Könnyű klasszikus zenei szemelvény elemzése hallás– és kottakép alapján. A tanuló számára adott a mű kottaképe. A szemelvény vagy teljes mű: kis kéttagú, vagy háromtagú forma. Az elemzés szempontjai: hangnem, forma megállapítása, dallami, ritmikai, funkciós zenei történések jelölése illetve felsorolása. A művet a tanár zongorán bemutathatja.

Mindkét feladatsorhoz ajánlott feladatlap készítése.

2. Szóbeli vizsga

Memoriter anyag:

A vizsgáló

- tudjon előadni 5 népdalt,
- ismerje a dalok legfontosabb stílusjegyeit;
- tudjon megszólaltatni 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy hangszerkísérettel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

A gyakorlati vizsgán a tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga tartalma

„B”-tagozat („B”-tagozaton a vizsga mindkét része kötelező.)

Írásbeli vizsga

Hangközmenet: 11 hangközből álló tonális hangközmenet lejegyzése, a hangközök megnevezésével. A tanuló számára adott a violinkulcs, előjegyzés és a kezdő hangköz, elnevezéssel együtt. A hangközmenet zongorán hatszor hangozhat el.

Hangzatilejegyzés

10 akkord felismerése és lejegyzése adott hang(ok)ra, oldással együtt

A tanuló számára adott a violinkulcs és a hangzatok alsó hangja. A feladat zongorán hatszor hangozhat el.

3. Kétszólamú klasszikus periódus lejegyzése funkciós basszussal

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

A tanuló számára adott: a kulcsok, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang értékkel.

Az idézet zongorán tízszer hangozhat el.

A feladatsorhoz ajánlott feladatlapot készíteni.

Szóbeli vizsga

Egyszólamú klasszikus dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva és hangnévvel.

Az idézet metruma 2/4, 3/4, 4/4 vagy 6/8 – változatos ritmikai, dallami fordulatokat tartalmazhat.

Memoriter anyag:

A vizsgázó

- tudjon élményszerűen előadni 10 népdalt,
- ismerje azok legfontosabb jellemzőit;
- tudjon megszólaltatni 5 műzenei szemelvényt szóló énekléssel vagy éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező),
- ismerje az énekelt darabok legfontosabb zenei jellegzetességeit.

A tanuló elemezzen egy választott hangszeres darabot, amellyel kapcsolatban a vizsgabizottság kérdéseket tehet fel a hatodik évfolyam elvégzése utáni követelmények alapján. Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése

- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

Továbbképző évfolyamok „A”- tagozat

7. évfolyam „A”- tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése, a zenei készségek további fejlesztése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetén keresztül a kora barokkig.
- A középkor világi zenéje.
- A reneszánsz zene fénykora.
- Az opera keletkezése.
- A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés.

- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők).
- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal.
- Trubadur, Minnesänger dalok, chansonok.
- Könnyű két- és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása.

- A reneszánsz stílusjegyek megfigyelése.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése.
- Modális dallamok transzformálása.
- A hangközök ismétlése, hallási elmélyítése.
- Új hangközök elsajátítása: duo– és tredecima.
- A modális hangsorok megismerése. a jellegzetes hangközök kiemelése.
- Modális fordulatok megfigyelése, éneklése.
- Plagális zárlatok megszólaltatása.
- Memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése, memorizálása, írása emlékezetből.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések

- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál, korál, zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei.
- Recitatívó, ária, continuo.
- Plagális zárlat.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének, trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L.

Marenzio és más szerzők művei).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregorián

Lassus: 24 kétszólamú motetta

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.

A középkor világi zenéje.

A mise állandó részeinek megfigyelése.

A korabarokk opera,

C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, és más szerzők művei.

Reneszánsz hangszerek hangzásának megismerése.

Követelmény

Tudjon a növendék 3 gregorián dallamot önállóan, 2 reneszánsz kórusművet és

2 művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Ismerje a kvintkört.

Tudjon könnyű egy– vagy kétszólamú modális részletet hallás után leírni.

Tudjon harmóniai fordulatokat elemezni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszak legfontosabb stílusjegyeit, műfajait és zeneszerzőit.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Zenei élményanyaggyűjtés a barokk kor zenéjéből.
- A stílus alapos megismerése, elsősorban J. S. Bach és G. F. Händel alkotásai alapján.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- A barokk hangszeres műfajok áttekintése.
- A barokk variáció (folia, chaconne, passacaglia).
- Az oratórium.
- Barokk áriák, dalok hangszerkísérettel, duettek, kórusrészletek, korálok megszólaltatása énekléssel, memorizálással.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, elemzése.
- Téma, szömbelépések, ellentéma. Hangnemváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz.
- Zenei részletek éneklése, memorizálása, megszólaltatása hangszerekkel is.
- Kánonok.
- Többszólamú énekgyakorlatok.
- Könnyű barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkal.
- Zenei írás (hallás vagy kottakép memorizálása alapján) igen könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészletek lejegyzése.

Rögtönzés

- Imitáció, reális, tonális válasz szerkesztése, rögtönzése.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése.
- Oratórikus művekben a szereplők dramaturgiai megfigyelése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Barokk táncok, a szvit tételei.
- Variációk: chaconne, folia, passacaglia.
- Concertálás, concerto grosso, continuo.
- Korál.
- Mise, oratórium, kantáta, opera.
- Fuga.
- Ellentéma.
- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriási István: Bevezetés a barokk zene világába

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

C. V. Palisca: Barokk zene.

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár II.

J. S. Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján

Györffy István: Korál elemzések

Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

A zenehallgatási anyag partitúrái

Ajánlott zenehallgatási anyag

Válogatás C. Monteverdi (pl. operarészlet), H. Schütz (motetta), H. Purcell, F. Couperin, J. Ph. Rameau (hangszeres művek), A. Corelli (pl. La folia), A. Vivaldi (Négy évszak), A. Scarlatti, (dalok), D. Scarlatti (hangszeres) műveiből énekes megszólaltatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái : Vízizene)

J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fuga, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit).

Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Követelmény

Tudjon a növendék 5 barokk dallamot (témát) énekelni zeneileg igényes megszólaltatással.

Tudjon 2 kétszólamú barokk művet, vagy barokk jellegű énekgyakorlatot éneklőtársakkal előadni (pl. Kodály: 15 kétszólamú énekgyakorlataiból).

Tudja a barokk concertálás, imitáció, fúga, tonális és reális válasz fogalmát.

Tudjon egyszerű barokk dallamot lapról énekelni, memorizálni.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet kottaképről elemezni.

Tudja helyesen írni és kiejteni a zeneszerzők nevét, műveik címét.

Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Legyen képes ismereteit hangszeres tanulmányaiban is alkalmazni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- A klasszikus zene stílusjegyeiről, műfajairól, a zeneszerzők munkásságáról tanultak összefoglaló ismétlése.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.

- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással.
- A hármashangzatok és a dominánsseptim fordításainak éneklése és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkkel, hangnemekben.
- A zárlattípusok éneklése felbontva memorizálása, hallás utáni felismerése.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- A váltóhangok, kromatika. Késleltetés, előlegezés.
- Jellegzetes alterált akkordok hangzási megfigyelése (a csoport képességei szerint).
- Jellegzetes hangközök a harmóniakban (pl. bővített szext).
- A dallam és harmónia szerves összefüggéseinek megfigyeltetése.
- Klasszikus (főként moduláló) periódusok lapról olvasása, ábécés nevekkkel is.
- Könnyű hangközmenetek, hangzatmenetek éneklése, lejegyzése.
- Romantikus fordulatok, oldások hangközmenet–, illetve hangzatmenetszerű megszólaltatása – énekléssel, elsősorban ábécés nevekkkel, alkalmi hangzókkal és lehetőség szerint zongorával is.
- Romantikus műdalok, duettek, tercettek, könnyű kórusművek szimfóniarészletek megszólaltatása hangszeres és énekes előadásban.(tanári közreműködéssel).
- A tercron fordulatok, az enharmonikus moduláció, a lebegő tonalitás hallási és kottaképi megfigyelése, éneklése, megszólaltatása kottakép alapján (hangszeren is).
- A belső hallás fejlesztése, törekvés a szolmizáció fokozatos elhagyására.
- Könnyű egy– és kétszólamú dallamok lejegyzése – mindkét stílusból – a dallamírás különböző lehetőségeivel (pl. keretes írás).
- Periódus (bővült, esetleg moduláló) lejegyzése könnyű funkciójelző basszussal (a csoport képességétől függően).
- A romantikus műfajok jellemzői.
- Zenei formák ismerete: a kiválasztott, hallgatott, feldolgozott zeneművek alapján (szimfonikus költemény, rapszódia, versenymű, nyitány, karakterdarabok jellegzetességei)

Rögtönzés:

- Periódus–előtagra utótag, esetleg moduláló utótag rögtönzése.
- Moduláló periódusok alszószólamának szerkesztése, rögtönzése.
- Hiányos dallamok kiegészítése.
- Dallamhoz kíséret szerkesztése.

Zenehallgatás

- Egy bécsi klasszikus szimfónia és egy opera (vagy oratórikus mű) feldolgozása.
- A funkció forma– és harmóniavilág fokozatos fellazulásának megfigyelése hallás után is.
- A nemzeti romantikus zene sajátos zenei kifejezőeszközeinek megfigyelése hallás után.
- Hangszerelés, új hangszerek. A romantikus zenekar.
- Hangulatok, érzelmek kifejezése a hangszeres művekben
- Az új zenei formák megfigyelése hallás után.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Zárlattípusok.
- Előlegezés, késleltetés.
- Álzárlatok.
- Lebegő tonalitás.
- Dalciklus.
- Szimfonikus költemény.
- Rapszódia.
- Programzene.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag:

Bécsi klasszikus vokális, hangszeres, szimfonikus művek, drámai műfajok, dalok, változatos feldolgozása.

Válogatás romantikus vokális, hangszeres és szimfonikus művekből (dalok, duettek, hangszeres szólók, kamaraművek, versenyművek, szimfónia, szimfonikus költemény, opera és oratórikus művek).

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése

Frank Oszkár: Chopin

Frank Oszkár: Liszt

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyenműkar

Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák

Győrffy István: Dallamírási feladatok

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),

F. Schubert (dalok, szimfóniák),

F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny), J. Brahms (dalok, versenyművek),

F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények), R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),

M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány), B. Smetana (Moldva),

A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R. Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a növendék 5 bécsi klasszikus és romantikus dallamot stílusosan, zeneileg igényesen előadni.

Tudjon 2 romantikus duettet vagy kórusrészletet éneklőtársakkal megszólaltatni.

Ismerje a romantikus stílus főbb műfajait és azok jellemzőit

Ismerje fel kottakép alapján a modulációs irányokat.

Ismerje a szeptimakkordokat alaphelyzetben, valamint a dominánsseptim fordításait.

Tudjon igen könnyű romantikus dallamot lapról olvasni, memorizálni és lejegyezni.

Ismerje és tudja helyesen írni és kiejteni a romantikus zeneszerzők nevét és főbb műveik címét.

Legyen képes elmélyíteni, alkalmazni új ismereteit a zenei összefüggések, formák, stílusjegyek felismeréséhez.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „A” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. század zenéjének főbb irányzataival, stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásával.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Az „értő” zenehallgatás kialakítása.

Ismeretanyag és készségfejlesztés

- Énekelhető egy és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzetéből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése.
- A tonalitás fogalmának változásai.
- A kitüntetett szerepű funkciók elhalványulása és megszűnése.
- Bitonalitás, politonalitás.
- Néhány XX. századi skála és akkordformáció megfigyelése, éneklése, ismerete a csoport képességei szerint)
- Az egészhangúság, az akusztikus skála, a dodekafónia, a skálamodellek fogalmának elsajátítása.
- Az aleatória, a hangfürt (cluster) fogalma.

- Clusterek megszólaltatása énekléssel, hangszerekkel.
- Az arany metszés megfigyelése.
- Könnnyű Bartók– és Kodály–dallamok lejegyzése keretes vagy folyóírással (vagy memorizálás alapján).
- A belső hallás folyamatos továbbfejlesztése: a hangköz és hangzathallás erősítése a XX. századi művek megszólaltatásához.

Rögtönzés

- A XX. századi komponálási technikák kipróbálása énekléssel és hangszerek bevonásával.
- Reihe, hangfürtök komponálása.
- Skála modellek szerkesztése.

Zenehallgatás

- A különböző irányzatok főbb zenei jegyeinek megfigyelése.
- A XX. századi zene partitúráinak megismerése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás,
- Akusztikus és egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Téma. Fordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás, értelmezés a kvintkörön.
- Arany metszés.
- Komplementer technika.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi, a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij, az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten,
valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből. Szőnyi

Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések

Párkai István: Modern kórusművek

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Nógrádi László– Papp Károlyné– Spiegel Marianna: Dallamírás III. kötet

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Frank Oszkár: Debussy harmóniák

Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében

Lendvai Ernő: Bartók stílusa

Kroó György: Miért szép századunk zenéje?

Kroó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábrián Imre: Századunk zenéje

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

Debussy: Gyermekkkuckó, Noktürnök,

M. de Falla: Háromszögletű kalap,

Kodály Zoltán: Galántai táncok, Páva variációk,

Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára
Kórusművek (pl. Tavasz), Mikrokozmosz,
A. Honegger: Pacific 236, vagy Johanna a máglyán,
C. Orff: Carmina Burana,
Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,
I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps, A tűzmadár, A katona története
B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások,
A. Schönberg: Egy varsói menekült.
Gershwin, Bernstein, Kurtág, Ligeti stb. művei.

Követelmény

Tudjon a növendék 10 művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből (önálló énekléssel),
kórusműveiből, énekgyakorlatiból (éneklő társal, társakkal) zeneileg igényesen előadni.
Tudjon 3 zenei részletet más XX. századi vagy kortárs zeneszerzők műveiből.
Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát,
képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.
Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.
Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak
megfogalmazásához.
Ismerje a legfontosabb tempó és előadási jeleket.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek,
stílusjegyek alapján.

Továbbképző évfolyamok „B” tagozat

7. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A zenei élményanyag bővítése.
- A régi európai műzene megismerése a gregoriántól a XVI. század vokális művészetéig.

- A reneszánsz zene fénykora.
- A zenei készségek további fejlesztése, automatizálása.
- A két – (és több) szólamú éneklés zenei élményének megteremtése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Gregorián dallamok éneklése szolmizálás nélkül, hangzókkal (zsoltárok, himnuszok, alleluja–dallamok).
- A gregorián mise állandó részeinek megismerése.
- Könnyű két– és háromszólamú reneszánsz kórusművek éneklése, szólamainak memorizálása belső hallás alapján
- A modális hangsorok fogalmának, jellemzőinek ismételése. Gyakorlás: énekléssel, hallás utáni megfigyeléssel, felismeréssel. Felépítés 4#, 4b előjegyzésig.
- A gregorián és reneszánsz kottakép (kulcsok, ütemjelzők, brevis)
- A szopránkulcs bevezetése.
- Modális többszólamúság. Kvintpárhuzam. Alaphármas párhuzamok éneklése.
- A homofon és polifon szerkesztésmód megfigyelése.
- Az imitáció, a reális és tonális válasz fogalmainak elsajátítása.
- Kodály Zoltán reneszánsz stílusban komponált pedagógiai műveinek megszólaltatása, elsajátítása.
- A reneszánsz (modális) stílusjegyek megfigyelése Kodály műveiben is: modális hangsorok alkalmazása, harmóniai jellegzetességek, formaépítkezés, a reneszánsz és a népzenei elemek összekapcsolása.
- Dallamok transzformálása különböző módusokba.
- A hangközök hallási elmélyítése. A belső hallás további fejlesztése.
- A hangközök ismeretének bővítése az oktávon túli hangközökkel.
- Építés megadott hangokra.
- Új hangzatok: a szeptimhangzatok elsajátítása. Gyakorlása: éneklés különféle hangnemekben ábécés nevekkkel, építés, felismerése kottakép alapján
- Plagális zárlatok megfigyelése, éneklése, megszólaltatása több hangnemben.

Zenei olvasás, írás

- Modális dallamok lapról olvasása, memorizálása.
- Olvasás szoprán kulcsban. Egyszerű dallamok átírása szoprán kulcsba.
- Kvintpárhuzamok, alaphármashangzat sorozatok éneklése (lejegyzése hallás után).
- Barokk idézetek lejegyzése egy– és két szólamban.
- Két– és háromszólamú reneszánsz műrészletek leírása.
- Intenzív memóriafejlesztés: témák, rövidebb zenei egységek éneklése emlékezetből.
- Jellemző hangközmenetek (oktávon túli hangközökkel is) és harmóniasorok éneklése ábécével, lejegyzés és transzponálás.
- Szeptimhangzatok és fordításaik éneklése és lejegyzése az alsó hang vagy az alaphang megadásával.

Zenehallgatás

- A gregorián és reneszánsz műfajok megismerése zenehallgatással.
- Partitúra használata.
- Gregorián mise meghallgatása, a mise állandó részeinek megfigyelése.
- Jellemző hangzások, szólammozgások követése hallás után is.
- Reneszánsz kórusművek szerkesztésmódjának megfigyelése.
- Stílusjegyek összegyűjtése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- C– kulcsok.
- Módusz. Modális hangsorok.
- Modális harmóniai fordulatok.
- Melizma.
- Motetta, mise, carol, anthem.
- Madrigál. Korál. Zsoltár.
- A gregorián mise állandó részei: Kyrie eleison, Gloria, Credo, Sanctus és Agnus Dei.
- Plagális zárlat.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Zenei szemelvények válogatása énekléshez a középkor egyszólamú egyházi és világi zeneműveiből.

Gregorián ének és trubadúr dallam, valamint régi modális zenei szemelvények.

Válogatás az európai többszólamúság XV–XVI. századi műveiből.

Reneszánsz kórusművek, hangszeres művek.

(Válogatás Clemens non Papa, Josquin des Prés, A. Willaert, O. Lassus, G. P. Palestrina, G. Gastoldi, L. Marenzio és más szerzők műveiből).

Néhány mű Kodály Zoltán reneszánsz kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Fodor Ákos: Schola cantorum I–XIII.

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián?

Rajeczky Benjamin: Magyarország zenetörténete

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szendrey Janka – Dobszay László – Rajeczky Benjamin: Magyar gregoriánium

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Követelmény

Tudjon a növendék

2 gregorián dallamot,

5 művet a XIV – XVI. századi vokális polifónia különböző műfajaiból,

1 Bertalotti solfeggiót ének – zongora előadással, valamint

2 művet Kodály Zoltán zenepedagógiai műveiből előadni.

Az előadás legyen stílusos, muzikális, zeneileg pontos.

Ismerje a kvintkört. Ismerje a modális hangsorokat (éneklés, felépítés, hallás utáni felismerés).
Ismerje a szeptimhangzatok felépítését, tudja ábécés névvel énekelni azokat hangnemekben.
Tudjon könnyű egyszólamú modális dallamot, hangköz-, könnyű harmóniamenetet lejegyezni.
Tudjon szopránkulcsban olvasni.

Ismerje a feldolgozott zenei korszakok legfontosabb stílusjegyeit és műfajait.

Tudjon önállóan (kevés tanári irányítással) elemezni az eddig elsajátított zenei formákban.

Alkalmazza tudását hangszeres tanulmányaiban is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

8. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok.

- A barokk zene mélyebb megismerése. A korszak legfontosabb stílusjegyei, műfajai a korszak kiemelkedő zeneszerzőinek alkotásaiban.
- A zenei áttekintőképesség fejlesztése. A készségek automatizálása.
- Felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, hallásfejlesztés

- Barokk vokális és hangszeres szemelvények éneklése szolmizálva, ábécés névvel, chiavetta használatával. Mezzo- és tenorkulcs bevezetése, elsajátítása.
- Barokk dalok, áriák, megszólaltatása hangszerkísérettel is.
- A jellegzetes barokk ritmusok kiemelése, hangoztatása, feldolgozása.
- Dominánsseptim-fordítások, szeptimhangzatok megfordításinak elsajátítása.
- Nápolyi szext, mollból kölcsönzött akkordok megfigyelése, éneklése.
- A barokk harmóniafordulatok ismerete, elemzése, felismerése kottáról és hallás után.
- Egyszerűbb Bach-korálok harmóniai elemzése, megszólaltatása énekléssel és zongorával.
- Számozott basszus.
- A barokk műfajok jellegzetes stílusjegyeinek megismerése, kiemelése, megszólaltatása (komplementer ritmika és dallam; szekvencia, motorizmus, dinamika stb.).

- Duettek, kórusok, kánonok éneklése, memorizálása. Kétszólamú énekgyakorlatok.
- Jellegzetes barokk ritmikai és dallami fordulatok, harmóniák, formák felismerése hallás és kottakép alapján.
- A barokk szvit-tételek: allemande, courante, sarabande, gigue, menüett, polonaise, gavotte, bourrée jellegzetességei.
- Barokk variációs formák: chaconne, passacaglia, folia elemzése, témák éneklése.
- Az invenció és a fuga felépítésének megfigyelése, megismerése (elemzése).
- Téma, szölambelépések, ellentéma. Hangnembváltások.
- Imitáció, reális, tonális válasz, dux, comes fogalmi, felismerés kottaképről.
- Barokk díszítés.

Zenei olvasás, írás

- Barokk dallamok lapról olvasása alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkel is.
- Zenei írás hallás után vagy memorizálás alapján: könnyű kétszólamú barokk homofon és polifon műrészetek lejegyzése.
- Barokk hangköz- és harmóniasor éneklése, írása, transzponálása.

Zenehallgatás

- Válogatás az ajánlott zenehallgatási anyagból a jellegzetes ritmikai, dallami, harmóniai fordulatok– műfajok, stílusjegyek hallási megfigyeléséhez.
- A barokk billentyűs hangszerek hangszínének megismerése.
- Barokk zene meghallgatása eredeti hangszerek megszólaltatásával is.
- A fuga témák belépésének megfigyelése zenehallgatással is.
- Oratorikus művekben a szereplők, a dramaturgia megfigyelése.
- Egy Bach-szvit feldolgozása
- Invenció elemzése hallás után.
- Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a-moll hegedűverseny) feldolgozása.

Zenei szakkifejezések

- Barokk variációk: Chaconne, Folia, Passacaglia.

- Concertálás. Concerto grosso. Continuo.
- Korál.
- Mise. Oratórium. Kantáta. Opera.
- Fúga.
- Ellentéma.

- Dux, comes.
- Modulációs irányok.
- Rokon hangnemek.
- Számozott basszus.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás J. S. Bach, G. F. Händel és más barokk szerzők vokális és hangszeres műveiből énekes megszólaltatáshoz és zenehallgatáshoz.

G. F. Händel: áriák, recitativók, duettek, kórusrészletek vallásos és történelmi oratóriumokból (pl. Júdás Makkabeus, Messiás), zenekari művek témái (Vízizene).

J. S. Bach: motetta–, kantáta részletek, énekelhető hangszeres művek szemelvényei, versenyművek invenciók, fúgák, szvittételek témái. (Jesu meine Freude, Parasztkantáta, Brandenburgi versenyek, d–moll zongoraverseny, a–moll hegedűverseny, egy kétszólamú invenció, Preludium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból, d–moll preludium és fuga, h–moll szvit). Néhány mű Kodály Zoltán barokk kétszólamú énekgyakorlataiból.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Győrffy István: Korál elemzések

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Máriássi István: Bevezetés a barokk zene világába

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

C. V. Palisca: Barokk zene.

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Bartha Dénes: A zenetörténet antológiája

Nagy Olivér: Partitúraolvasás

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Bertalotti: 56 solfeggio

Legányné Hegyi Erzsébet: Bach példatár I–II.

J. S Bach: Négyszólamú korálfeldolgozások

Dobszay László: A hangok világa VI. kötet és Útmutató

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret I–II.

Legányné Hegyi Erzsébet: Énektanítás Kodály Zoltán művei alapján

Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

- Prelúdium és fuga a Wohltemperiertes Klavier sorozatból.
- A barokk concertáló stílus megismerése (válogatás G. F. Händel vagy A. Corelli concerto grosso sorozataiból).
- Egy barokk versenymű (J. S. Bach: a–moll hegedűverseny) feldolgozása.

Követelmény

Tudjon a tanuló 10 barokk dallamot,

2 művet Kodály Zoltán pedagógiai műveiből – zeneileg stílusosan, pontosan, muzikálisan megszólaltatni.

Tudjon 1 Bach–korált zongorázni, elemezni.

Ismerje fel a legfontosabb barokk műfajokat hallás és kottakép alapján is.

Tudjon lejegyezni barokk dallamot funkciós basszussal, illetve imitációs kétszólamú barokk idézetet.

Tudjon egyszerű harmóniamenetet lejegyezni, memorizálni, transzponálni, elemezni.

Legyen gyakorlata a szopránkulcs olvasásában.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

9. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- A bécsi klasszikus zene ismereteinek áttekintő ismétlése, elmélyítése.
- Élményanyaggyűjtés a romantikus zene alkotásaiból a jellegzetes stílusjegyek és műfajok, kiemelkedő zeneszerzők munkásságának megismerésével.
- A zenei készségek elmélyítése, automatizmusa.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése.
- Nevelés az értékes zene szeretetére, tudatos zenehallgatásra.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- A klasszicizmus legfontosabb ritmikai, dallami, harmóniai és formai sajátosságai.
- Klasszikus dalok, operarészletek, romantikus dalok, duettek, hangszeres darabok részleteinek éneklése kottaképről.
- A hangnemi kitérés, moduláció hallási elmélyítése: éneklése, gyakorlása szolmizálva dó–váltással, majd ábécés nevekkal.
- A hármashangzatok és a dominánsseptim fordításainak éneklése (hangnemekbe helyezve) és a hallás utáni felismerés gyakorlása.
- A szeptimhangzatok éneklése ábécés nevekkal, hangnemekben.
- A szabályoktól eltérő felépítésű periódusok elemzése.
- A klasszikus zenére jellemző hangköz-, hangzatmenetek éneklése és lejegyzése.
- Két- és háromtagúság, da capo forma, rondóforma, variációs forma, szonátaforma ismétlése, az ismeretek elmélyítése.
- Könnyebb Bartók- és Sztravinszkij-dallamok és egyéb XX. századi műrészletek éneklése, írása.
- Tájékozódás 7#, 7b előjegyzésig, hangnemek, hangnemi rokonságok.

- Moduláció a domináns, szubdomináns és párhuzamos hangnembe, éneklése megfelelő dó-váltással és ábécés névvel.
- Az összetett autentikus zárlat megfigyelése.
- Kadenciák éneklése ábécés névvel, zongorázása, transzponálása.
- Funkciós kísérszólam improvizálása.
- Hármashangzatok, szeptimhangzatok, dominánsseptim, szűkített szeptim – ezek fordításai, éneklése, hangnembe helyezése.
- Fentiek megfigyelése, használata a funkciós akkordok, harmóniai menetek árnyaltabbá tételében.
- A klasszikus zene funkciós rendje.
- Klasszikus periódusok (a szabályostól eltérő felépítésű, moduláló) éneklése, lejegyzése funkciós basszussal.
- A klasszikus zene harmónia-, funkció- és formarendjének fellazulása.
- Az alteráció, kromatika, enharmónia, távolabbi modulációk megfigyelése éneklése, értelmezése.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.
- Tercron hangnemek.
- Mellékdominánsok, nónakkordok.
- Az alt és baritonkulcs bevezetése.
- Az új, jellegzetes romantikus dallami, harmóniai fordulatok megfigyelése, éneklése, felismerése.
- Szemelvények a romantikus zeneszerzők vokális és hangszeres darabjaiból, éneklés szolmizálva, ábécével, alkalmi hangzóval, megszólaltatás zongorán is.
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Duettek, kórusművek.
- Romantikus dallamok lejegyzése.
- A romantikus zene műfajainak megismerése (szimfonikus költemény, ballada, fantázia, impromptu, scherzo, capriccio, romantikus szonáta, versenymű, dalciklus).

Zenei szakkifejezések

Zárlattípusok.

Mellékdomináns. Nónakkord.

Előlegezés, késleltetés.

Álzárlatok.

Lebegő tonalitás.

Dalciklus.

Szimfonikus költemény.

Ballada, fantázia, impromptu,
scherzo, capriccio, rapszódia.

Programzene.

Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Válogatás a romantika mestereinek vokális, hangszeres és szimfonikus műveiből.

Válogatás Schubert dalaiból, kamaraműveiből.

A nemzeti romantika képviselőinek zenéje, műfajainak gazdag változatossága (Liszt Ferenc, G.

Verdi, R. Wagner, J. Brahms, R. Schumann, F.

Chopin, A. Dvořák, M. Muszorgszkij és mások).

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Forrai Miklós: Duettek II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Frank Oszkár: Schubert–dalok elemzése

Frank Oszkár: Chopin

Frank Oszkár: Liszt

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Szabolcsi Bence: Zenetörténet

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Legányné Hegyi Erzsébet: Stílusismeret III.

Forrai Miklós: Duettek I–II.

Forrai Miklós: Ezer év kórusa

Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa

Agócsy László: Énekeljünk, muzsikáljunk!

Ádám Jenő: A dal mesterei (válogatva a kötetekből)

Nógrádi László – Németh Rudolf – Puster János: Szolfézs antológia

Szónyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorlófüzetei

Agócsy László: Szállj szép énekszó – 16 egyneműkar

Póczonyi Mária: Romantikus harmóniák

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

L. Beethoven (zongoraszonáták, versenyművek),

F. Schubert (dalok, szimfóniák),

F. Mendelssohn (dalok, duettek, Lieder ohne Worte), R. Schumann (dalok, duettek, zongoraverseny), J. Brahms (dalok, versenyművek),

F. Chopin (zongoraművek), H. Berlioz (Fantasztikus szimfónia), Liszt Ferenc (zongoraversenyek, rapszódia, szimfonikus költemények), R. Wagner, G. Verdi, Erkel Ferenc (operarészletek),

M. Muszorgszkij (Egy kiállítás képei), P. I. Csajkovszkij (1812 nyitány),

B. Smetana (Moldva), A. Dvořák (Új világ szimfónia), G. Mahler (egy szimfónia tétel), R.

Strauss (Till Eulenspiegel).

Követelmény

Tudjon a tanuló

5 romantikus és XX. századi dallamot (téma, idézet),

2–2 romantikus és XX. századi többszólamú művet stílusosan, muzikálisan megszólaltatni.

Tudjon 2–3 Bertalotti solfeggiót ének – zongorás előadással megszólaltatni,

2–3 Bach–korált zongorázni, elemezni.

Ismerje a romantikus zene legfontosabb stílusjegyeit, műfajait, irányzatait.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

- A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.
- A memoriter anyagból egyéni bemutatások.
- A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

10. évfolyam „B” tagozat

Fejlesztési feladatok

- Élményanyaggyűjtés a XX. Század zenéjéből.
- Ismerkedés a XX. Század zenéjének főbb irányzataival (impresszionizmus, expresszionizmus, folklorizmus, neoklasszicizmus), stílusjegyeivel, néhány kiemelkedő zeneszerző alkotásaival.
- A zenei áttekintési képesség fejlesztése
- Emeltszintű felkészítés zenei pályára.

Ismeretanyag, készségfejlesztés

- Énekelhető egy- és többszólamú szemelvények feldolgozása kottakép alapján énekléssel, alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel (különös figyelemmel Kodály Zoltán többszólamú énekgyakorlataira és Bartók Béla Mikrokozmosz füzetéből néhány darab (részlet) megszólaltatására).
- Dallamvariánsok, dallamfordítások megfigyelése, éneklése. Tükör, rák és ráktükör fordítások.
- Énekelhető szemelvények a XX. Század többszólamú műveiből. (A könnyebb művek éneklése alkalmi hangzókkal, ábécés nevekkkel.)
- Dalok éneklése saját zongorakísérettel.
- Könnyű kórusművek megszólaltatása.
- XX. Századi művekből ritmusok megszólaltatása memorizálása, leírása
- A tenorkulcs bevezetése.
- Alteráció, kromatika, enharmónia megfigyelése a művekben.
- Moduláció távolabbi hangnemekbe.
- Lebegő tonalitás, atonalitás.

- Egészhangú skála. Akusztikus hangsor.
- Modellskálák és egyéb skálaformációk.
- Modális sorok, pentaton és egészhangú hangsorok, akusztikus skála,
- 1:2, 1:3, 1:5 modellskála éneklése.
- Polimodális alterációk.
- Dodekafónia.
- Szeptimakkordok fordításai, alterált akkordok: mellékdominánsok, szűkített szeptim– és bővített szextes akkordok, nónakkordok megfigyelése kottakép alapján művekben, hangzatfűzésekben. Gyakorlása különböző hangnemekben.
- Alfa–akkordok.
- Tengelyrendszer, polaritás, aranymetszés megfigyelése, fogalmai.
- Jellegzetes dallami, harmóniai fordulatok felismerése a XIX. és a XX. századi zeneszerzők alkotásaiban.
- Romantikus, valamint XX. századi dallamrészletek olvasása, memorizálása.
- Reihe sorok megszólaltatása. Lejegyzése hallás után.
- Romantikus és XX. századi dallamok lejegyzése.

Zenei szakkifejezések ismerete

- Tonalitás, atonalitás, bitonalitás, politonalitás.
- Akusztikus hangsor, egészhangú skála. Dodekafónia. Reihe.
- Skálamodellek.
- Témafordítások: tükör, rák, ráktükör.
- Tengely, polaritás.
- Aranymetszés.
- Komplementer technika.
- Tempó– és előadási jelek: a zenei anyaghoz kapcsolódóan.

Ajánlott tananyag

Énekes megszólaltatásra, elemzésre alkalmas szemelvények válogatása a XX. század különféle irányzatainak zenéjéből az impresszionizmus : C. Debussy, M. Ravel, O. Respighi, a folkloristák: Bartók Béla, Kodály Zoltán, M. de Falla, I. Sztravinszkij, az expresszionizmus és a dodekafónia: A. Schönberg és iskolája, I. Sztravinszkij,

a neoklasszicizmus: A. Honegger, P. Hindemith, Sz. Prokofjev, I. Sztravinszkij, B. Britten
valamint más irányzatok (C. Orff, D. Sosztakovics stb.) képviselőinek műveiből.

Kiegészítőanyag: J.S.Bach korálok, Bertalotti solfeggiok, Kodály Zoltán pedagógiai művei.

Szőnyi Erzsébet: A zenei írás–olvasás gyakorló füzetei

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–VI.

Bartók Béla: Kórusművek

Kodály Zoltán: 66 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: 77 kétszólamú énekgyakorlat

Kodály Zoltán: Kórusművek

Párkai István: Modern kórusművek

Simonné Sármási Ágnes – Szigetiné Horváth Zsuzsa: Zenei készségfejlesztő feladatgyűjtemény

Pécsi Géza: Kulcs a muzsikához

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Kroó György: Miért szép századunk zenéje?

Kroó György: Miért szép századunk operája?

Kókai Rezső – Fábrián Imre: Századunk zenéje

Pándi Marianne: Hangversenykalauz I–III.

Várnai Péter: Oratóriumok könyve

A hét zeneműve sorozat (Szerkesztő: Kroó György)

Lendvai Ernő: Szimmetria a zenében

Lendvai Ernő: Bartók stílusa

Orfeusz Hangzó zenetörténet– sorozat

Frank Oszkár: Debussy harmóniák

Frank Oszkár: Mikrokozmosz elemzések

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai

Szabó Csaba: Hogyan tanítsuk századunk zenéjét

Sárosi Bálint: Zenei anyanyelvünk

Szabolcsi Bence: Magyar zenetörténet

A zenehallgatási anyag partitúrái.

Ajánlott zenehallgatási anyag

C. Debussy: Gyermekkuckó, Noktürnök,

Kodály Zoltán: Galántai táncok,

Bartók Béla: Cantata profana, Zene húros-, ütős hangszerekre és cselesztára, Kórusművek,
Mikrokozmosz,

A. Honegger: Pacific 236, Johanna a máglyán,

C. Orff: Carmina Burana,

Sz. Prokofjev: Klasszikus szimfónia,

I. Sztravinszkij: Le Sacre du Printemps,

B. Britten: Ceremony of Carols, Népdalfeldolgozások.

Követelmény

Tudjon a növendék 5 művet Bartók Béla és Kodály Zoltán műveiből önállóan – kórusműveiből, énekgyakorlataiból éneklőtársakkal zeneileg igényesen előadni.

Tudjon 2 zenei részletet a XX. század vagy kortárs zeneszerzők műveiből.

Ismerje az impresszionizmus, a folklorizmus, a dodekafónia és a neoklasszicizmus irányzatát, képviselőit és jelentősebb alkotásaikat.

Tudjon könnyű XX. századi dallamot lejegyezni.

Legyen gyakorlata a C–kulcsok olvasásában.

Ismerje a könnyebb XX. századi skála– és akkordformációkat.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Legyen igényes, nyitott az értékes zene befogadására.

Legyen képes ismereteit, készségeit alkalmazni zenei olvasásban, írásban, elemzésben. Zenei ismereteit tudja alkalmazni zenehallgatáshoz, hangszeres darabjainak megfogalmazásához is.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga

– A tanult zenei anyag megszólaltatása szép énekléssel, helyes frazeálással egyénileg és csoportosan.

– A memoriter anyagból egyéni bemutatások.

– A műzenei szemelvények elemzése csoportos és egyéni munkával az elsajátított ismeretek, stílusjegyek alapján.

Követelmények a továbbképző évfolyamainak elvégzése után

„A” tagozat

Ismerje és tudja alkalmazni – az alapfokon tanultakon túl – a zenehallgatási anyagban, hangszeres darabjaiban és a tanult készségfejlesztési anyagban előforduló ritmuselemeket és – képleteket.

Ismerje a dallamhangok szerepét, tudja ezeket zeneileg értelmezni (melizma, főhang, váltóhang, átmenőhang– késleltetés stb.)

Rendelkezzék biztos tájékozódó képességgel a relatív és abszolút rendszerben 7#, 7b–előjegyzésig.

Tudja a művek hangnemét megállapítani.

Ismerje

- a kvintkört,
- a hétfokú hangsorokat.

Ismerje

- az egészhangú skálát,
- az akusztikus hangsort,
- a modellskálákat.
- a hármashangzatok és fordításai valamint a négyeshangzatok felépítését
- a dominánsszeptim hangzat fordításait (oldásokkal).

Ismerje fel a funkciókat hallás után,

- a hangnemi kitérést és modulációt – kottakép alapján.
- a romantika hangzásvilágának jellegzetességeit: alterációk, tercrokonság.

Ismerje

- a tonalitás felbomlásának elvét,
- a bi- és a politonalitást,
- a Reihe-t.

Tudja

- a dodekafónia,

- az aranymetszés,
- a cluster fogalmát.

Legyen ismerete a legfontosabb zenei szerkesztésmódokról.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintő képességgel.

Ismerje a zenei korokhoz kapcsolódó legfontosabb zenei formákat és műfajokat.

Ismerje fel a főbb zenetörténeti korok stílusjegyeit, jellemző műfajait, formáit.

Tudja ezeket néhány társművészeti alkotással összekapcsolni.

Tudjon hallás után lejegyezni

- könnyű klasszikus periódust, funkciót jelző basszussal,
- könnyű romantikus dallamot, vagy szemelvényt.
- lapról olvasni a fentiek nehézségi fokának megfelelő dallamot. Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb kifejezéseit.

Az általános követelményeken túl Rendelkezzék a tanuló

- olyan zenei áttekintőképességgel, melynek birtokában önállóan meg tudja oldani a képesség-készség szintjének megfelelő zenei feladatokat,
- kialakult zenei ízléssel és ítélő képességgel.

Tudja a tanuló a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

„B” – tagozat

Rendelkezzék a tanuló az általános követelményeken túl:

- a zenei tanulmányok folytatásához szükséges kiművelt hallással, zenei ismeretekkel és biztos zenei memóriával,
- olyan szintű tudással, mely zenei képességeivel együtt alkalmassá teszi szakirányú továbbtanulásra,
- a zenei tanulmányok folytatásához zenei elkötelezettséggel, megfelelő igényes, elmélyült, aktív tanulási, gyakorlási képességgel.

Legyen képes a tanuló

- a tanult különböző stílusok ritmikai, dallami, harmóniai és formai jelenségeiben tájékozódni,
- a megszerzett tudását mind a zeneművek elemzésében, mind hangszeres előadásában önállóan, tudatosan alkalmazni.

Zenei anyag:

Tudjon a tanuló

- 30 népdalt stílusosan énekelni és elemezni,
- 5 műdalt – különböző zenetörténeti stíluskorszakokból – saját zongorakíséretével előadni. A zenei anyag megszólaltatása, előadása legyen muzikális, igényes és stílusos.

Ismerjen minden zenetörténeti korszakból 2–2 jelentős művet, tudja azokat formailag és harmóniailag elemezni; tudjon ezekből zenei idézetet előadni.

Tudjon éneklőtársakkal többszólamú énekgyakorlatokat, műveket előadni. Tudjon zongora–ének előadásban C–kulcsos műveket megszólaltatni.

Tudjon biztosan tájékozódni az alap– és középfokon megismert ütemfajtákban. Legyen biztos tájékozottsága a relatív és abszolút rendszerben.

Ismerje az ötfokú, a hétfokú hangsorokat, tudja ezeket az abszolút rendszerben elhelyezni és énekelni. Tudja a hármas– és négyeshangzatokat felépíteni és adott hangnemekben elhelyezni.

Ismerje fel ezek fordításait, tudja megnevezni ábécés nevekkkel.

Tudjon lejegyezni

- barokk kétszólamú idézetet,
- bécsi klasszikus zenei szemelvényt,
- könnyű XX. századi dallamot.

Rendelkezzék zenetörténeti áttekintőképességgel.

Tudja a zenetörténeti, a történelmi korokat időben összekapcsolni, és társművészeti alkotásokhoz kötni.

Ismerje a zenei szaknyelv legfontosabb zenei kifejezéseit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, és/vagy szóbeli vizsga

A vizsgán az iskola, vagy az alábbi feladatsort használja, vagy helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szolfézs

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga „A” tagozat

Egyszólamú barokk vagy romantikus dallam lejegyzése. Az idézet átlagos zenei mondat/periódus hosszúságú, egyszerűbb hangnemi kitérést tartalmazhat. A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum és a kezdőhang. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

„B” tagozat

Imitációs szerkesztésű kétszólamú barokk vagy egyszólamú romantikus dallam lejegyzése.

A tanuló számára adott a kulcs, az előjegyzés, a metrum, és a kezdőhang értékkel. Az idézet nyolcszor hangozhat el.

2 Egy rövid terjedelmű barokk vagy romantikus mű elemzése.

A tanuló számára adott a mű kottaképe. Az elemzés szempontjai: a formai felépítés és a stílusra jellemző jegyek ismertetése.

Szóbeli vizsga „A” tagozat

– Periódus terjedelmű dallam lapról éneklése rövid átnézés után, szolmizálva vagy hangnévvel; az idézet tartalmazzon változatos ritmikai és dallami fordulatokat, hangnemi kitérést, esetleg modulációt.

– A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 5 műzenei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

„B” tagozat

- Periódusnyi dallam lapról éneklése – rövid átnézés után – szolmizálva vagy hangnévvel; a dallamban legyenek változatos dallami és ritmikai fordulatok, hangnemi kitérés vagy moduláció előfordulhat benne.
- A vizsgázó tudjon énekelni kotta nélkül 15 népdalt, és ismerje azok legfontosabb jellemzőit; tudjon énekelni 6 műzei szemelvényt (társasének, hangszerkíséretes darabok a reneszánsztól a XX. századig) éneklőtársakkal, ill. hangszerkíséréssel (saját kíséret nem kötelező), ebből hármat kotta nélkül, és ismerje az énekelt darabok legfontosabb jellemzőit.

Kottáról a tanulónak kell gondoskodnia.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- A feladat helyes megoldása, a válaszok pontos, világos jelölése
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.
- Az elemzési szempontokra adott válaszok teljessége, helytállósága, a jelölések pontossága.

A szóbeli vizsga értékelése

- a választott zenei anyag élményszerű megszólaltatása
- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

ZENEELMÉLET

A zeneelmélet-tanítás akkor töltheti be feladatát, akkor fejlesztheti a növendék zenei készségét (hallás, formaérzék stb.) ha szemléletében mindig egységet képviselve, egyszerre nevezi meg a harmóniai és formatani ismereteket.

Az analízis célja a műalkotás egységének bemutatása. Rá kell mutatni olyan zenei összefüggésekre – a funkciós zenei renden belül –, melyek egyszerre vonatkoztathatók harmóniai vagy a legkisebb formai egységre, de az egész mű egészére is. Ezeknek az összefüggéseknek meglátása, illetve megérzése szolgálja azt az élményt, melynek birtokában a növendék – függetlenül tanulása céljától – a zeneművészetet értő, érző és őrző személyiséggé válik.

A tanult – hangnemi, formai, funkciós – ismeretanyag elmélyülésével, a hangzó zenei példák növekvő mennyiségével fejlődik a növendék zenei készsége, s ez az, ami fejleszti íráskészségét is. A megismerés, elemzés különböző fázisainak megfelelően – a „tudatos utánpótlásra készítve”, a tanuló érdeklődését szem előtt tartva, személyiségének és zenei készségének fejlődését figyelembe véve – lehet íráskészségét alakítani. Nem cél, hogy a még személyiségében is fejlődés alatt álló növendék zenei tanulmányainak ezen a fokon (pl. 13–14 évesen) „stílustizsita” kompozíciókat írjon. A cél az, hogy a tanult anyagban – lehetőség szerint – biztos formai és hangnemi (hangrendszerbeli) érzékkel rendelkezzen. Ennek kimunkálása az egyik legfontosabb feladat. A „cezúrák” érzékeltetése, a két „megállás” közti összefüggésekre való rámutatás (pl. félzárlat, egészszárlat) irányítja és vezeti a növendék formaérzékének fejlődését

A program célja, hogy

- biztosítsa a zene iránt érdeklődő tanuló számára, hogy műveit, zeneértő emberré válhasson,
- érje el sajátos eszközeivel, hogy a megszerzett ismereteket önállóan is alkalmazó tanulókat neveljen,
- mutasson rá az egyes művészeti stíluskorszakokban a zene és a társművészetek kapcsolatára,
- adjon alapos elméleti felkészülést a főiskolai felvételi vizsgához,
- tegye alkalmassá a tanulót, hogy speciális felkészítéssel felvételi vizsgát tehessen a zeneművészeti szakközépiskola zeneszerzés tanszakára.

A zeneelmélet-tanítás szakirányú feladatai:

- fejlessze a zenei összefüggésekben való eligazodó-, elvonatkoztató- és rendszerezőképeséget,
- a tanuló szerezzon jártasságot a funkciós zene összetevőinek ismeretében (harmónia, dallam, ritmika, forma stb.),
- ismertesse meg a tanulót – zenei és általános tanulmányait, érdeklődését is figyelembe véve – az európai zenetörténet más korszakaival is,
- alakítsa ki azt a látásmódot, mellyel a zenei összefüggéseket – egy-egy tanulmányi időszaknak megfelelően – a tanuló önállóan is meg tudja közelíteni,

- ösztönözze a tanulót, hogy az elsajátított ismeretek alapján, tanulmányaiból kiinduló zenei gondolatokat fogalmazzon meg (reproduktívból produktív tevékenység),
- segítse a tanulót a hangszeres tanulmányaiban felmerülő problémák megoldásában (dallamvezetés, forma, harmónia, hangnem stb.).

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a funkciós zenei hallás kialakítása,
- a bécsi klasszikus zene formatani feldolgozása
- a zeneelmélet általános szabályainak elsajátítása

Tananyag

Felhangok, felhangsor.

Hármashangzatok:

- felépítésük (alphanag – terchang – kvinthang),
- elhelyezkedésük a skálában,
- skálafokok, tonális funkciók 7#, 7b előjegyzésig, dúrban, mollban.

Hármashangzat-fordítások (alap – szext – kvartszext). Négyszólamúság:

- szűk fekvés,
- tág fekvés,
- alphanag–kettőzés,
- szólamok megnevezése.

A szólamvezetés alapszabályai.

Kadenciális lépések (7#, 7b előjegyzésig, dúrban és mollban):

- autentikus (I–IV, V–I),
- plagális (I–V, IV–I),
- összetett autentikus (I–IV–V–I),
- kibővített összetett (I–V–I–IV–V–I). Zárlati domináns: I⁶₄ (V, V⁷, V⁸₇). Alapfogalmak:

- hang, zöreij,
- motivum, frázis.

Szekvencia, variálás.

A zenei mondat.

A periódus (előtag–utótag, egész zárlat–félzárlat).

Rendhagyó periódus és zenei mondat (terjedelmi, tagoltsági és hangnemi változatok).
A két- és háromtagúság főbb változatai.

Követelmény

Tudjon a növendék a négyszólamúságban tájékozódni, egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.

Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.

Összetett autentikus kadencia zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.

A tanult zenei formák felismerése hallás után.

Részletes harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előző évre épülve a funkciós zenei hallás tovább fejlesztése.
- A bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának további megismerése. (menüett, variáció)
- Tájékozódás az adott zenei anyagban diktálás után. (írás, hallás, zongorázás)

Tananyag

- a mellékhármasok,
- a dominánsseptim (D⁷);
- triós forma (menüett),
- variációs forma.

Funkciórend a bécsi klasszikus zenében (autentikus és plagális lépések; kadenciális, szomszédos, tercrokon, kadenciális féllépés).

- A mellékhármasok funkciói.
- Az V–VI. és a VI–V. fok kötése.
- Alphármasok fűzése (dúrban és mollban, 7#, 7b előjegyzésig).

Szekvenciák:

- autentikus: I–IV–II–V–III–VI + kadencia,
- plagális: I–V–VI–III–IV–I–II–VI + kadencia.

A négyeshangzat: a dominánsseptim:

- teljes D⁷ (oldás I-re vagy VI-ra),

- hiányos D⁷ (S funkció után).
- A triós forma a bécsi klasszikus zenében (menüett).
- A variáció (kötött, karakter, figurális, szabad).

Követelmény

Tudjon a növendék egyszerűbb mintapéldákat diktálás után zongorázni, vagy diktálás után lejegyezni.

Ismerje fel hallás után a tanult zenei formákat.

Tudja részletesen elemezni a tanult zenei anyaghoz kapcsolódó zeneművet kottaképről.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.

Mintapéldák (pl. autentikus és plagális szekvenciák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.

A tanult zenei formák felismerése hallás után.

Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
- fel hallás után a tanult zenei formákat,
- fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.

A tanuló legyen képes

- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
- a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
- egyszerűbb zenei anyagban ének–zongora együtt–játékra,
- diktálás után a tanult harmóniai

fordulatokat zongorázni. A tanuló

tudja

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4#, 4b előjegyzésig).

A művészeti alapvizsga követelményei

vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az alábbiak alapján az iskola állítja össze, vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

Az alapvizsga tartalma

Írásbeli vizsga

– Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.

– Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk fekvésben.

Szóbeli vizsga

– minta példa zongorázása diktálás után

– Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése

Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.

A tanult formai ismeretek alkalmazása.

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

A továbbképző osztályok növendékei egyéb irányú tanulmányaik mellett is meg akarják őrizni a zenei pálya választásának lehetőségét, vagy olyan műfajban (pl. jazz zene) tanulják hangszerüket, melynek tanulását hatékonyan egészíti ki a zeneelmélet.

Fejlesztési feladatok:

– A reneszánsz modális harmóniai fordulatok (motetták alapján), a barokk polifon szerkesztésmódok (Bach–invenciók és –fűgák alapján) megismerése, feldolgozása.

– A zenei alkotóképesség és szintetizáló képesség fejlesztése.

Tananyag

– alaphármasok szext és kvart–szext fordításai dúrban–mollban, lehetséges kötéseik, kapcsolataik

– négyes hangzatok (II⁷, V⁷)

– a reneszánsz és barokk stíluskörhöz tartozó szerkesztési formák: homofon, polifon (kánon, imitáció, fűga) stb.

– a tanult stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres műfajok ismerete: gregorián, orgánium, kánon, trubadúr ének, motetta, zsoltár, korál, madrigál, kantáta, mise, oratórium, opera, passió,

concerto grosso, prelúdium, fuga, szvit – Josquin, Palestrina, Lassus, Purcell, Lully, Monteverdi, Corelli, Vivaldi, D. Scarlatti, J.S. Bach, G.F. Händel művein keresztül

Követelmény

Tudjon a tanuló tájékozódni hallás után a reneszánsz és barokk stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.

Tudjon a tanuló kottából modális harmóniakat, reneszánsz és barokk zenei formákat részletesen elemezni.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákon zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.

Mintapéldák (plagális szekvenciák, modális példák) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.

A tanult zenei formák felismerése hallás után.

Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- a diatonikus összhangzattan,
- egy–egy jellegzetes alteráció a stílus körön belül,
- a bécsi klasszikus stílus körhöz tartozó formatani ismeretek

Tananyag

- négyeshangzatok és fordításaik, szeptim szekvenciák,
- szubdomináns alterációk (nápolyi szext, mollbeli IV. fok, stb)
- a szűkített IV. fokú szeptim
- a szubdomináns alterációk helye és feladata a zárlatban
- mellékdomináns: I⁷, II⁷
- hangnemi kitérés, moduláció, +1, –1 kivítkör, a váltódomináns
- a késleltetés helye és szerepe a bécsi klasszikus zenében
- a bécsi klasszikus stílus körhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek: motívum, frázis, zenei mondat, periódus (előtag–utótag, fél és egész zárlat), két és háromtagú formák, strófikus dal, dalforma, szonáta, variáció, szimfónia pl. Haydn, Mozart, Beethoven művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódni a bécsi klasszikus stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.

Kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.

Mintapéldák (szeptim és alterált hangzatokkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.

A tanult zenei formák felismerése hallás után.

Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– a romantikus kis formák feldolgozása elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül

Tananyag

– további alterációk a szubdominánsokon (bö – terckvart, bö – szext, bö – kvintszext,) a bö kvintes akkordok és vonzataik

– mellékdominánsok valamennyi fokon és vonzataik

– modulációk távolabbi hangnemekben (diatonikus, enharmónikus stb.)

– a romantikus stíluskörhöz tartozó vokális és hangszeres formatani ismeretek pl. Schubert, Schumann, Liszt, művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódni a romantikus (korai és késői) stílus harmóniai és formatani jelenségeiben hallás után.

Részletesen elemezni, kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.

Mintapéldák (szeptim hangzatokkal, alterált is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.

A tanult zenei formák felismerése hallás után.

Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok:

– A XX. század alapvető zenei irányzatainak megismerése.

– Az eddig tanult zenei anyag készség szintű alkalmazása

Tananyag

– a nónakkordok

– a moduláció és a hangnemek kezelése a XX. sz. elején

– késleltetések, alterációk szokatlan módjai

- a harmóniai vonzások átalakulása, átalakítása
- az eddig tanult zenei anyag készségszintű alkalmazása
- a XX. századi stíluskörhöz tartozó formatani és harmóniai ismeretek pl. Debussy, Liszt, Puccini, a 2. bécsi iskola, Bartók és Kodály művein keresztül.

Követelmény

Tájékozódjon a tanult XX. századi stílus harmóniai és formatani jelenségeiben.

Tudja részletesen elemezni kottából a tanult harmóniákat, zenei formákat.

A tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákkal zongorázni és/vagy lejegyezni

Az év végi vizsga ajánlott anyaga:

Két példa lejegyzése számozott basszussal, négy szólamban.

Mintapéldák (késleltetésekkel, alterációkkal is) zongorázása 4#, 4b előjegyzésig.

A tanult zenei formák felismerése hallás után.

Harmóniai és formai elemzés készítése egy addig még nem tanult mű részletéről (kottából).

További ajánlott tananyag évfolyambontás nélkül

Bárdos L.: Hangzatgyakorló I–II. EMB Z. 60095/1–2.

Dobszay L.: A hangok világa V–VI. EMB Z. 6458–6459

Dobszay L.: Mozart–album hegedűsöknek EMB Z. 4726, 5946

Frank O.: Hangzó zeneelmélet TK ISBN 963 18, 2378 4

Gárdonyi Z.: Elemző formatan EMB Z. 3995

Kesztyer L.: Összhangzattan EMB Z. 1184

Ligeti Gy.: Klasszikus összhangzattan Zeneműkiadó Bp. 1954.

Ligeti Gy.: A klasszikus harmóniarend I–II. Zeneműkiadó Bp. (Hármas-, négyeshangzatok) 1956.

Pálfalvi J.: Bach Brandenburgi versenyek EMB Z. 5971

A. Schönberg: A zeneszerzés alapjai EMB Z. 6248

Weiner L.: A hangszeres zene formái EMB Z. 1082

Weiner L.: Az összhangzattan előkészítő Iskolája EMB Z. 1104

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

- a bécsi klasszikus funkciós zene harmónia- és formavilágának alapvető jelenségeit,
  - fel hallás után a tanult zenei formákat,
  - fel hallás után és nevezze meg a tanult harmóniai fordulatokat.
-
- az általa tanult hangszeres darabokban a tanult zenei formákat felismerni, az elméleti ismereteket az előadásban tudatosan alkalmazni,
  - a tanult zenei formákat részletesen elemezni kottából,
  - egyszerűbb zenei anyagban ének–zongora együtt-játékra,

- diktálás után a tanult harmóniai fordulatokat zongorázni.

- diktálás után a feldolgozott harmóniai fordulatokat fokszámokkal, számozott basszussal vagy négyszólamúságban lejegyezni (szűk fekvésben),
- egyszeri hallás után a tipikus zenei formákat vázlatosan, illetve többszöri hallás után részletesen elemezni,
- az összetett autentikus kadenciát (4 #, 4 b előjegyzési g) emlékezetből, illetve példákat játszani, diktálás után zongorázni (4 #, 4 b előjegyzésig). A tanuló ismerje meg
- a reneszánsz modális harmóniai fordulatokat (motetták alapján),
- a barokk polifon szerkesztésmódokat (Bach–invenciók és –fűgák alapján),
- a diatonikus összhangzattant, s egy–egy jellegzetes alterációt a stíluskörön belül,
- a romantikus kis formákat, elsősorban dalokon és zongoradarabokon keresztül,
- a XX. század alapvető zenei irányzatait.

- a különböző tanult stílusok harmóniai és formatani jelenségeiben tájékozódni,
- kottából a tanult harmóniakat, zenei formákat részletesen elemezni,
- a tanult harmóniai fordulatokat diktálás után, illetve fejből mintapéldákat zongorázni. A tanuló tudja
- alkalmazni az általa tanult hangszeres darabok elemzése során – vagy új mű esetében – a zeneelmélet tárgyban szerzett ismereteit (formai, harmóniai, dallami

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli és szóbeli vizsga

A vizsga feladatait az iskola állítja össze a feladatok alapján vagy a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

A vizsga tantárgya és időtartama

Zeneelmélet tárgy

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

- Négyszólamú példa számozott basszusának lejegyzése 4#, 4b előjegyzésig.
- Számozott basszus kidolgozása négy szólamban, szűk és tág fekvésben.

Szóbeli vizsga

- minta példa zongorázása diktálás után
- Formatani elemzés kottakép után.

A vizsga értékelése

Általános zeneelméleti ismeretek alkalmazása (felhangok, hangközök, akkordok, a négyszólamúság szabályai)

Zenetörténeti tájékozottság, stílusismeret.

A tanult formai ismeretek alkalmazása.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

jól hangolt zongora,

tábla (ötvonalas és sima),

jó minőségű audio– és videoberendezés,

ZENETÖRTÉNET–ZENEIRODALOM

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának a célja, hogy a zene iránt érdeklődő, művelt embereket neveljen, akik zenei tanulmányaik során képessé válnak a további önművelésre, valamint a zene aktív művelésére, és ajátos eszközeivel, minél szélesebb körű zenei műveltséget biztosítson.

A zenetörténet–zeneirodalom tanításának szakirányú feladatai

– a zene iránti fogékonyság elmélyítése, a zenei ismeretek bővítése, az eddig megszerzett készségekre építve,

– hosszú távon a teljes zenetörténet átfogó megismertetése.

Az egyes zenetörténeti stíluskorszakok mestereinek, műfajainak, alkotásainak részletesebb megismertetése, elemzése, széles körű kitekintéssel az adott kor főbb tendenciáira, stílusjegyeire, társművészeteire, mestereire, alkotásaira.

Neveljen az értékes zene szeretetére, ösztönözze a tanulókat

– rendszeres hangverseny– és operalátogatásra,

– a rádió és a televízió zenei műsorainak meghallgatására,

– a zenei élet eseményei iránti érdeklődésre,

– értékes hangfelvételek és videofelvételek gyűjtésére és meghallgatására,

– aktív társas muzsikálásra.

Alakítson ki szilárd értékrendet a tanulóban, melynek segítségével a későbbiekben a zene bármely műfajában és korszakában biztosan tájékozódni tud.

Tegye nyitottá és érdeklődővé a tanulót minden újdonság iránt, a kortárs zenében (és társművészetekben).

Fejlessze a tanulók esztétikai érzékét és érzelmi fogékonyságát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladat

Tájékozódás a zene eredetétől a reneszánsz végéig (korai barokk kezdetéig).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Bevezetés a zenetörténetbe

A zene eredete a fizikai, a biológiai és az emberi lét szintjén:

- a rezgő anyag zenei tulajdonsága, a felhangok fogalma;
- fizikai környezetünk és a természet zeneszerű jelenségei;
- a biológiai zeneiség szerepe a társas élőlények kommunikációjában;
- a madarak lassított mikro–dallamainak sajátos „zeneisége”, a zene alapelemeinek megfigyelése (hangköz, ritmus, motívum, motívumlánc, pentaton hangkészlet, transzpozíciós technika, népdalszerű, „tengelyváltós” mikro–dallamok);
- az emberi zene eredethipotézisei, esztétikai–művészeti funkciója.

A természeti népek zenéje:

- a zene szerepe az ősi társadalmak életében és kultúrájában; zenélési alkalmak (mágia, munka stb.);
- az ősi dallamosság (gyermekdalokra, ősi siratókra), a legegyszerűbb zenei formák;
- a többszólamúság legősibb formái (párhuzamos éneklésmód, heterofónia, dallam+osztinató stb.);
- az ősi hangszerek.

Szakkifejezések, fogalmak definiálása, tudatosítása, összekapcsolása az élőzenével.

3. A hangrendszerek kialakulása:

- a pentatónia és diatónia jellemzői, önálló stíluskörei, élőzenei megnyilvánulásai.

Az ókori és ókori eredetű zenekultúrák:

- a mezopotámiai, egyiptomi, kínai, japán, indiai, indonéziai, zsidó és görög zenekultúra.

Az európai középkor zenekultúrája:

- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe;
- a szolmizáció keletkezése;
- a világi műzenestílus megszületése: trubadúrok, trouvèrek;
- a többszólamúság kezdeti formái (az organum típusai);
- ars antiqua (13. század).

A reneszánsz zenéje:

- a reneszánsz kezdetei: az ars nova művészete (Machaut, Landini – 14. század);
- a homofónia és polifónia fogalma;
- egyházi műfajok: mise, motetta;

- Németalföld művészete (Dufay, Ockeghem, Josquin és kortársaik – 15. század);
- a klasszikus vokálpolyfónia (Palestrina és Lassus – 16. század);
- világi vokális műfajok: frottola, villanella, madrigál, chanson, históriás ének;
- hangszeres zene: táncok, táncpárok, vokális művek hangszeres átiratai, az önálló hangszeres műfajok kialakulása (prelúdium, fantázia, toccata);
- a kor magyar műzenéje (Tinódi és Bakfark – 16. század).

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Szőke Péter: A zene eredete és három világa. Budapest: Magvető, 1982.

Művészetismeret – Zenetörténet. Őskor, ókor. A szöveggyűjteményt szerkesztette: Kovács Brigitta. Az Alternatív Közgazdasági Gimnázium tankönyve. Budapest, 1991.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.

Orselli, Cesare: A madrigál és a velencei iskola. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Követelmény

- Az ókori, középkori, és reneszánsz zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Tájékozódás a barokk kor művészetében, főbb műfajaiban.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A barokk stílus kialakulása, jellemzői:

- a monódia; a firenzei Camerata; az opera születése; a görög és római mitológia szerepe a barokk operákban és más világi műfajokban;
- Monteverdi – opera és madrigál;
- Schütz – német egyházi zene a 17. században;
- Lully, Couperin, Rameau: a francia opera és billentyűs zene a felvilágosodás korában;

- Purcell – az angol opera (Dido és Aeneas);
- Corelli, Vivaldi, – concerto és concerto grosso Itáliában, illusztratív jelenségek a hangszeres zenében: a programzene a barokkban (pl. Vivaldi program–versenyművei: Négy évszak stb.);
- Domenico Scarlatti szonátái – a „virtuóz” billentyűs zene a barokk korszakban;
- Telemann – „Tafelmusik” – szórakoztató zene a 18. század első évtizedeiben.

A főbb vokális és hangszeres műfajok bemutatása a korszak zeneszerzőinél: opera, oratórium, kantáta, passió, szonáta-típusok (sonata da camera, sonata da chiesa), concerto grosso, concerto, fuga, rondó, variáció (passacaglia, chaconne), szvit stb.

Bach és Händel művészete

1. Bach életútja, az életének főbb állomásaihoz kapcsolódó műfajok:

- vokális művek: egyházi és világi kantáták, passiók, a különböző vokális formátípusok részletes megismerése (recitativo secco és accompagnato, ária, arioso, korál, turba stb.);
- a korál szerepe Bach műveiben;
- hangszeres művek: billentyűs hangszerre írt polifon műformák (prelúdium, toccata, fantázia és fuga, korárelőjáték, passacaglia), zenekari szvittek (táncformák), versenyművek, ciklikus alkotások.

2. Händel művészete, életútja, főbb műfajai:

- operák, oratóriumok (egyik kompozíciójának részletes megismerése),
- szvittek, concerto grossók, orgonaversenyek.

A korszak általános stílusjegyeinek, főbb tendenciáinak tudatosítása a két nagy mester művészetében.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750-ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Lise, G. – E. Rescigno: A 18. századi opera Scarlattitól Mozartig. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Barna István: Georg Friedrich Händel életének krónikája. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Wolff, Christoph: A Bach-család. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1989.

Követelmény

A barokk korszakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a feldolgozott zenetörténet stíluskorszakok időrendjében.

Ismerjék fel az az adott zenei korszak jellemző zenei példáit, a feldolgozott művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

1. Írásbeli vizsga

A). Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a feldolgozott tematika / korstílus / zenetörténeti korszak főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában.

Felsorolás elsősorban a reneszansz és a barokk zene és a korszak társművészeti alkotásainak köréből választódjon..

Az írásbeli vizsgához ajánlott feladatlap készítése.

B.) A barokk zeneszerzők felsorolása, a korszak vokális és hangszeres műfajai. Néhány hangszeres műfaj bemutatása részletesebben (pl.

concerto, concerto grosso, szvit (táncok, táncpárok), fűga). Domenico Scarlatti és a barokk szonáta jellemzése.

– Egy – a tanuló által ismert, meghallgatott – mű bemutatása (pl. Händel: Vizizene, Vivaldi: Négy évszak, Bach: hangszeres vagy vokális mű elemzése).

A vizsga feladatait (A, vagy B) az iskola választhatja ki, illetve a helyi pedagógiai programja alapján hasonló követelményszintű feladatsort állít össze.

Szóbeli vizsga

A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy az aktuális tanév feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A bécsi klasszika, valamint a korai romantika művészetének megismerése.

Tájékozódás a bécsi klasszikus zene legfontosabb műfajaiban, a kis– és nagyformák világában, valamint a korai romantika főbb stílusjegyei, élményanyaga, mestereinek művészete. (Elsősorban Gluck, Haydn, Mozart, Beethoven és Schubert művei).

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Átmenet a barokk és klasszika között:

- az „érzelmes” (C.Ph.E.Bach), a „gáláns” (J.Chr.Bach) stílus;
- a mannheimi–iskola (Johann Stamitz) – a zenekari hangzás átalakulása.

A műfajok, a formák és a zenei nyelv átalakulása a barokk és klasszika határán.

A bécsi klasszika főbb stílárís, formái, szerkezeti, hangnemi, harmóniai sajátosságai, a korszak legnagyobb mestereinek művészetét elsőrendűen reprezentáló műfajok alapján:

- Gluck (a barokk opera műfaji tradícióinak továbbélése és átalakulása a 18. század második felében, a gluck-i „operareform”);
- Haydn (szimfónia, vonósnégyes, oratórium);
- Mozart (szimfónia, zongoraverseny, divertimento, szerenád, opera);
- Beethoven (szimfónia, nyitány, versenymű, vonósnégyes, zongoraszonáta); életmű két korszak határán: a „klasszikus” és a „romantikus” Beethoven.

Formatani összegzés:

- periódus, bővített periódus, kétagú forma, háromtagú forma, triós forma, rondó, variáció, szonáta, szonátarondó;
  - vokális tételtípusok: recitativo (secco, accompagnato), ária, együttesek, kórus stb.
- A klasszikus zene stílárís egységén belül az egyes mesterek műveinek stílárís vonásai.

A korai romantika főbb stíluselemei

Schubert művei alapján: dal, dalciklus, szimfónia, zongoraművek, kamarazene.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Kelemen Imre: A zene története 1750–ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.

Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Régi muzsika kertje. Kétezer év irodalmából összeválogatta Szabolcsi Bence. Budapest: Zeneműkiadó, 1957.

Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.

Somfai László: Joseph Haydn zongoraszonátái. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.

Sadie, Stanley: Mozart. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1987.

Parouty, Michel: Mozart, az Isten kegyeltje. Budapest: Park Könyvkiadó, 1991.

Kerman, Joseph – Alan Tyson: Beethoven. (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Szabolcsi Bence: Beethoven. Művész és műalkotás két korszak határán. Budapest: Gondolat, 1960

Bartha Dénes: Beethoven és kilenc szimfóniája. Budapest: Zeneműkiadó, 1975.

Követelmény

A bécsi klasszikához, valamint a korai romantikához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A romantika zenéje:

- a klasszicizmus formavilágának továbbélése, átalakulása, felbomlása;
- stílári és esztétikai változások, új műfajok a 19. század zenéjében;
- a zeneszerzők egyéni hangja, egyes műfajok megkülönböztetett szerepe a különböző mesterek életművében.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

A romantika élményanyaga: új témák (történelem, mítosz, irracionális, népiesség stb.) a 19. században;

- természeti élmények a romantikus zenében;
- az irodalom, a képzőművészet, a filozófia és zene kapcsolódási pontjai a romantika korában (Goethe, Schiller, Heine, E. T. A. Hoffmann, Hugo stb. művei a dal-, az opera- és a hangszeres zenében);

Új műfajok:

- a romantikus „karakterdarab”,
- a dal 19. századi virágzása,
- a programszimfónia, szimfonikus költemény;

A történelmi szemlélet kialakulása (Schumann, Mendelssohn, Liszt – a barokk korszak zenéjének újrafelfedezése);

Nemzeti stílusok kialakulása:

- Chopin, Liszt, Grieg, Smetana, Dvořák, Csajkovszkij művészetének nemzeti vonásai,
- a német és francia romantika;
- a magyar nemzeti stílus: a verbunkos;

– a hangszeres fejlődése, a zenekar létszámának megnövekedése, a hangzási igény átalakulása; A

zongorairodalom átalakulásának főbb vonásai:

- a virtuozitás,
- rövid lélegzetű karakterdarabok és nagyformák (a „romantikus” szonáta) Schubert, Schumann, Liszt, Chopin és Brahms műveiben;

A klasszikus formavilág fokozatos felbomlása, új formai alapelvek kialakulása, a szonátaforma romantikus felfogása, improvizatív jellegű formálás; Az egyes formák, műfajok szerepe az egyes mesterek életművében, stílusában.

Zeneszerzői életművek:

Schumann fiatalkori zongoradarab-sorozatok, 1840 után: a dal, szimfonikus művek, és kamarazene;

Weber: a romantikus német opera kezdetei: A bűvös vadász;

Mendelssohn: klasszikus formatisztele és romantikus zenei nyelv: Hegedűverseny, szimfóniák, mesevilág a zenében: Szentivánéji álom;

Berlioz: programzene megteremtője: Fantasztikus szimfónia;

Chopin: a kisformák mestere (etűdök, nocturne-ök, prelűdök, balladák, polonézok, mazurkák);
Liszt: zongoradarabok, szimfonikus költemények, egyházi művek;
Brahms: dalok, zongoradarabok, szimfóniák;
Csajkovszkij: szimfóniák, színpadi művek;
Dvořák: szláv táncok, szimfóniák;
Grieg: zongoradarabok, zongoraverseny, Peer Gynt-szvit.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.
Kelemen Imre: A zene története 1750-ig. Budapest: Nemzeti Tankönyvkiadó, 1995.
Darvas Gábor: A totemzenétől a hegedűversenyig. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
Erdélyi Miklós: Schubert. Budapest: Gondolat, 1979.
Schubert kalauz. (Szerkesztette Gábor Ágnes) Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
Fischer-Dieskau, Dietrich: A Schubert-dalok nyomában. Budapest: Gondolat, 1975.
Frank Oszkár: A romantikus zene műhelytitkai. Schubert-dalok. Budapest: Akkord Kiadó, 1994.
Walker, Alan: Liszt Ferenc 1. A virtuóz évek. 1811–1847. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.
Walker, Alan: Liszt Ferenc 2. A weimari évek. 1848–1861. Editio Musica, Budapest 1994.
Hamburger Klára: Liszt kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1986.

Deathridge, John – Carl Dahlhaus: Wagner (Grove monográfiák) Budapest: Zeneműkiadó, 1988.
Rappl, Erich: Wagner operakalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Követelmény

A romantika zenéjéhez és zeneszerzői életutakhoz kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott zeneművek és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

A 19. századi olasz, német, magyar és orosz opera.
Stílusirányzatok és alkotók a századfordulón Európában.

Zenei ismeretek átadása – Tananyag

Operatörténet a 19. században és a 19–20. század fordulóján:
– a 19. századi olasz opera;

- jelenetszerkesztés, ária– és egyéb zártszám–típusok, irodalmi témaválasztás, műfaji jellegzetességek a 19. századi olasz operában; a verizmus;
- Verdi és Puccini művészete;
- Wagner művészetének jelentősége a 19. század zenéjében; az új zenedráma–koncepció: harmóniai és formai újítások, a vezérmotívum– technika, történelem és mitológia egy–egy opera tükrében;
- Muszorgszkij operái: az orosz történelem az operaszínpadon, népzenei hatások és zenedráma;
- a 19. századi magyar opera: Erkel.

Ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival, jelentősebb mestereivel:

- A különböző stílusirányzatok (impresszionizmus neoklasszicizmus, expresszionizmus, szerializmus) sajátosságai, zenei eszközei, az ezeket képviselő mesterek alkotókorszakai, orientációinak fő vonásai a következő mesterek életművében:
- Debussy, Ravel, Satie,
- Mahler, Schönberg, Webern, Berg,
- Stravinsky, Prokofjev, Sosztakovics,
- Janáček;
- a népzene mint stíluselem a 20. század első felében;
- a jazz mint stíluselem a 20. század első felében (a jazz történelmi és stílári gyökerei);
- a hagyományos tonalitás felbomlása (pentatónia, modális hangsorok, egészhangú skála, modell–skálák, bitonalitás, politonalitás, dodekafónia);
- az egyes zenei stílusirányzatok jellemző sajátosságait komplexen reprezentáló művek részletesebb elemzése, megismerése.

Ajánlott tananyag

Szabolcsi Bence: A zene története. Az őskortól a 19. század végéig. Budapest: Zeneműkiadó, 1974.

Walter, Bruno: Mahler. Budapest: Gondolat, 1981.

Batta András: Richard Strauss. Budapest: Gondolat, 1984.

Debussy, Claude: Croche úr, a műkedvelők réme. Budapest: Zeneműkiadó, 1959.

Petrovics Emil: Ravel. Budapest: Gondolat, 1982.

Követelmény

A A 19. századi olasz, német, magyar és orosz operához kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Bartók és Kodály életművének megismerése.

Kortárs zene főbb irányzatainak megismerése

Zenei ismeretek átadása – tananyag

Bartók és Kodály művészete:

- életpályáik ismertetése;
- a népzene Bartók és Kodály életművében; a népzene kutatás; a népdalfeldolgozások különböző formái;
- legkiemelkedőbb alkotásaik részletesebb megismertetése.

Bartók és Kodály kortársai és az utánuk következő generáció:

- Dohnányi Ernő, Weiner Leó, Lajtha László, Szervánszky Endre, Veress Sándor, Járdányi Pál, Kósa György.

Bevezetés a magyar, az európai és az amerikai kortárs zenébe:

- Kurtág György, Ligeti György, Szőllősy András, Ránki György, Farkas Ferenc, Durkó Zsolt, Balassa Sándor, Bozay Attila;
- a 70–80-as évek magyar avantgarde zeneszerzői: Jeney Zoltán, Sály László, Vidovszky László, Dukay Barnabás;
- John Cage, Pierre Boulez, Karlheinz Stockhausen, Steve Reich, Philip Glass;
- a háború utáni zene stílusirányzatainak (szerializmus, elekt–ronikus zene, minimal–zene, posztmodern, computer–zene) szemléltetése a kiválasztott zeneműveken.

Tájékozódás a mai jazz, a rock, a filmzene és az alternatív zenei irányzatok (performance, world music stb.) világában.

Ajánlott tananyag

Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.

Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.

Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.

Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.

Miért szép századunk operája? Szerkesztette Várnai Péter. Budapest: Gondolat, 1979.

Kroó György: Bartók–kalauz. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.

Somfai László: 18 Bartók tanulmány. Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Breuer János: Fejezetek Lajtha Lászlóról. Budapest: Editio Musica, 1992.

Kovács Sándor: Bartók Béla. Budapest: Mágus Kiadó, 1995.

Kecskeméti István: A zeneszerző Kodály. Kecskemét: Kodály Intézet, 1986.

White, Eric Walter: Benjamin Britten élete és operái. Budapest: Zeneműkiadó, 1978.

White, Eric Walter: Stravinsky: A zeneszerző és művei. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Szőllősy András: Honegger. Budapest: Gondolat, 1980.

Követelmény

Bartók és Kodály művészetéhez és a kortárs zenéhez kapcsolódó lexikális és műfaji ismeretek, a meghallgatott és elemzett zenei szemelvények aktív ismerete (felismerés, elemzés).

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra, az évfolyam követelménye alapján

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanulók mutassanak kellő tájékozottságot a zenetörténet stíluskorszakainak kronologikus időrendjében.

Ismerjék fel az órákon bemutatott, meghallgatott zenei példák, elemzett művek jellegzetes tematikus részleteit.

Tudják definiálni és konkrét példákkal megvilágítani az adott stíluskorszakokhoz, műfajokhoz, művekhez, formaegységekhez szorosan kapcsolódó szakkifejezéseket.

Tudjanak eligazodni a megismert korszakok szerteágazó zenei sajátosságaiiban, a társművészetek idevonatkozó legfőbb stiláris jelenségeiben.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

Írásbeli, vagy szóbeli vizsga

A vizsga tantárgya és időtartama

Zenetörténet–zeneirodalom

Az írásbeli vizsga időtartama minimum 45 perc.

A szóbeli vizsga időtartama minimum 10 perc.

A vizsga tartalma

Írásbeli vizsga

Teszt kérdések a zenei ismeretek köréből a képzés során feldolgozott tematikák zenetörténeti korszakok főbb tendenciáinak, stiláris jelenségeinek, mestereinek, műfajainak, alkotásainak ismeretére, elemzésére vonatkozó témában. A tesztlap az alábbi témakörökből tartalmaz kérdéseket:

– Gregorián elnevezése, általános jellemzői, műfajai. Egy műfaj részletes bemutatása. A többszólamúság kialakulása (orgánum típusai). Világi zene a középkorban (trubadúr, trouvère, Minnesänger). Reneszánsz (szó jelentése, ideje, általános jellemzése, jellegzetes műfajainak ismerete.) Korareneszánsz, reneszánsz fénykora, későreneszánsz zeneszerzőinek felsorolása. Homofónia, polifónia fogalma. Mise típusai, mise részei, (Ordinarium, Proprium), motetta és madrigál összehasonlítása. Világi vokális műfajok felsorolása.

- A barokk korszak általános stílusjegyei és zenei jellemzése, vokális és hangszeres műfajok sorolása. Egy vokális műfaj (pl. kantáta) tételeinek bemutatása, két hangszeres műfaj (pl. concerto, fuga) részletesebb magyarázata zenei példát hozva. A szvit (táncok és táncpárok), egy tánc bemutatása (pl. menüett). Barokk zeneszerzők felsorolása.
- A bécsi klasszika sajátosságai (formák, szerkezet, hangnem). Főbb műfajok sorolása, szonáta vagy szimfónia tételeinek általános jellemzése, pl. szonátaforma bemutatása. Haydn vagy Mozart művészete, (egy mű bemutatása alapján).
- Romantika – új műfajai, élményanyaga (témái). Chopin zongorazeneje (kisformák), Schumann zongoradarab-ciklusai (címek). Az opera műfajának, kiemelkedő mestereinek és alkotásainak ismerete a tanult szemelvények elemzésével.
- A programzene (példával). A századforduló zenéje – Debussy művészete, impresszionista művei (zenéje, jellemzői). Egészhangú skála, politonalitás, dodekafónia magyarázata zenei példa alapján. Bartók életműve, jelentősége, népdalgyűjtő útjai. Kodály egy művének részletes bemutatása (pl. Psalmus Hungaricus, Hány-szvit, Felszállott a páva – variációk).

A szóbeli vizsga

- A tanuló által a gyakorlati vizsgán játszott darabokkal kapcsolatban, vagy a 6 éves képzési időkeretben feldolgozott zenetörténet–zeneirodalom anyagából a vizsgabizottság zenetörténeti, stílusjegyekre vonatkozó, műfaji, formai és egyéb általános zenei kérdéseket tesz fel, gyakorlati feladatokat ad.

A tanuló által játszott zenemű kottájáról maga gondoskodik, a további célfeladatok megoldásához szükséges szemelvényanyagot (kottát, hangfelvételt, audio–vizuális eszközt) a vizsgát szervező intézmény biztosítja.

A vizsga értékelése

Az írásbeli vizsga értékelése

- teszt: a kérdésekre adott rövid, lényegi, a megértésre utaló egyszerű válasz; fogalmazásmód, helyesírás;
- fogalmazás (műelemzés): információtartalom, a műről, illetve a szerzőről és a korról szóló információk megfelelő aránya, felhasznált irodalom színvonala, mennyisége, eredetiség, objektív és szubjektív tartalom megfelelő aránya, felépítés, fogalmazás, helyesírás,
- dallamírás: dallami, metrikai/ritmikai korrektség, kottairási készség, külalak.

A szóbeli vizsga értékelése

- általános zenei ismeretek (hangnemek, hangközök, akkordok, előadásmód, zenei szakkifejezések ismerete),
- zenetörténeti tájékozottság,
- stílusismeret,
- formai ismeretek,
- tájékozódás a zenei műfajok között.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jó minőségű és felhangolt zongora vagy pianínó. Hangjegytábla, szemléltető anyagok, ritmushangszerek

Megfelelő minőségű audio–vizuális berendezés (magnetofon, DVD, CD–lejátszó)

A stíluskorszakokat megfelelően bemutató, kellő számú és minőségű hangfelvétel, kotta, zenei szakkönyv.

EGYHÁZZENE

Az egyházzene komplex tárgy, mely több műveltségterületet – Bibliaismeret, Liturgikus ismeretek, Népelek, Gregorián, Egyházzene–irodalom és zenei ismeretek – foglal magába.

A program célja az európai egyházzene megismertetése, illetve olyan elméleti és gyakorlati ismeretek tanítása, amelyek felkészítik a növendéket egy liturgikus alkalmon, vagy egyházzenei hangversenyen való részvételre, szélesítik látókörét, bővítik zenei ismereteit.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladat

Bevezetés az egyházzenebe, a gregorián, a középkor, reneszánsz és kora–barokk egyházi zene vázlatos története az egyházzene–irodalom szemelvényein keresztül. Vázlatos népelek–történet a felsorolt korszakokból. Bibliaismereti tanulmányok az előforduló zenei részletek szövegeinek tükrében.

Ajánlott tananyag

Gregorián:

- a gregorián ének kialakulása, elnevezése, jellemzői, lejegyzése, énekfajtái, liturgiában betöltött szerepe. Egyházzene–irodalom:
  - szolmizáció keletkezése,
  - a többszólamúság kezdeti formái,
  - Ars Antiqua (13. század),
  - a reneszánsz zenéje: a reneszánsz kezdetei: az Ars Nova művészete (14. század),
- Németalföld művészete (15. század), a klasszikus vokálpolyfónia (16. század), – barokk stílus kialakulása, jellemzői (17. század)

Liturgikus ismeretek:

- a liturgia alapvető formái, annak elemei,

- az egyházi év felépítése, szerkezete, a főbb ünnepek,
- a mise felépítése,
- a protestáns istentiszteletek,
- a liturgikus alkalmakon való részvétel és viselkedés alapvető szabályai.

Népének:

- Az egyházzene–irodalomhoz, ill. az egyházi évhez kapcsolódó felekezeti anyag.

Követelmény

- Az egyházzene–irodalom alapvető fogalmainak ismerete,
- 4 népének elsajátítása a saját felekezet repertoárjának ajánlott énekei közül,
- Az egyházi év saját felekezet szerinti felépítésének ismerete,
- Az év közben előforduló zenei szemelvények hallás utáni műfaji felismerése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra az éves anyagból

2. évfolyam

Fejlesztési feladat

Az egyházzene történetéből az érett barokk, a klasszika, a romantika, a XX. század és a kortárs korszakok vázlatos története az egyházzene– irodalom szemelvényein keresztül. Vázlatos népének–történet a felsorolt korszakokból. Bibliaismereti tanulmányok az előforduló zenei részletek szövegeinek tükrében.

Ajánlott tananyag

Egyházzene–irodalom:

- Bach és Händel művészete (kitekintés néhány kortárs szerzőre),
- a bécsi klasszika egyházzenei jelentősége,
- a romantika zenéje,
- ismerkedés a századforduló és a 20. század első felének főbb zenei stílusirányzataival,
- kortárs zene.

Liturgikus ismeretek:

- a liturgikus öltözékek,
- a liturgikus színek,
- a zsoltosma imaórái.

Népének:

- Az egyházzene–irodalomhoz, ill. az egyházi évhez kapcsolódó felekezeti anyag.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.

- Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.
- Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.
- Wilson, Andrew – Dickson: Cantate Domino. A kereszténység zenéje. A gregoriántól a gospelig. A magyarországi nagyegyházak zenéjének története. Budapest: Gemini, 1992.
- Gülke, Peter: Szerzetesek, polgárok, trubadúrok. A középkor zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.
- Brown, Howard M.: A reneszánsz zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
- Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.
- Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó, 1977.
- Dobák Pál: A romantikus zene története. Budapest: Tankönyvkiadó, 1983.
- Salzman, Eric: A 20. század zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.
- Fábián Imre: A huszadik század zenéje. Budapest: Gondolat, 1966.
- Kókai Rezső – Fábián Imre: Századunk zenéje. Budapest: Gondolat, 1967.
- Miért szép századunk zenéje? Szerkesztette Kroó György. Budapest: Gondolat, 1974.
- Várnai Péter: Oratóriumok könyve. Budapest: Zeneműkiadó, 1972.

Követelmény

- Az egyházzene–irodalom alapvető fogalmainak ismerete,
- 4 népének elsajátítása a saját felekezet repertoárjának ajánlott énekei közül,
- A liturgikus öltözékeinek, színeinek ismerete.
- Az év közben előforduló zenei szemelvények hallás utáni műfaji felismerése.

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra az éves anyagból

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után:

A növendék ismerje:

- a liturgia alapvető formáit, annak elemeit
- az egyházi év felépítését, szerkezetét, a főbb ünnepeket, a liturgikus színeket
- a liturgikus öltözékeket
- a mise felépítését
- a zsoltosima imaóráit
- a protestáns istentiszteleteket
- a liturgikus alkalmakon való részvétel és viselkedés alapvető szabályait
- a történelmi egyházak által meghatározott, ún. műveltségi népénekanyagot
- az énekeskönyvben szereplő gregorián tételeket, illetve párhuzamokat
- népénekeket,
- a kvadrát kottát olvasni, az alapvető neumákat
- az egyházzene történetéből a gregorián, reneszánsz és barokk történetét

Továbbképző évfolyamok

Javasolt az elvégzett anyag elmélyítése érdekében egyházzenei hangversenyek, liturgikus alkalmak látogatása, valamint a körzetben található iskolák működő egyházzene csoportjaival közös órák szervezése. A Bibliaismeret és Liturgikus ismeretek óráira szakemberek (pap, lelkész, hittan tanár) meghívása lehet indokolt.

A továbbképző négy évfolyama során a növendék kottából ismerje a műveltségi anyagból az alább felsorolt énekeket. Egyéb felekezet esetében a tanár mérlegelje saját ismeretei alapján a népének követelményeket.

Népénekek:

Evangélikus: 40, 42, 44, 47, 52, 54, 57, 58, 72, 76, 80, 96, 101, 108, 109, 113, 115, 116, 121, 131, 132, 136, 150, 151, 152, 157, 158, 161, 185, 188, 189, 198, 200, 208, 213, 215, 222, 229, 231, 232, 233, 235, 254, 255, 260, 263, 266, 274, 276, 279, 280, 286, 291, 308, 331, 336, 337, 346, 357, 359, 361, 365, 369, 371, 378, 379, 388, 389, 402, 405, 412, 417, 422, 423, 431, 443, 493, 503, 512.

Katolikus: 3, 6, 7, 22, 25, 26, 28, 30, 37, 41, 43, 54, 59, 63, 67, 82, 98, 100, 105, 126, 128, 142, 149, 157, 161, 162, 165, 168, 169, 189, 190, 219, 221, 222, 224, 226, 234, 287, 352, 358.

Református: 6, 8, 23, 25, 32, 33, 34, 38, 40, 42, 47, 50, 65, 66, 68, 77, 80, 84, 89, 90, 96, 99, 105, 130, 134, 135, 138, 150, 151, 161, 165, 167, 171, 174, 185, 192, 205, 215, 217, 220, 225, 226, 234, 241, 251, 254, 255, 256, 263, 265, 272, 274, 276, 294, 296, 299, 301, 303, 312, 315, 316, 318, 326, 329, 337, 341, 342, 343, 345, 370, 373, 380, 390, 434, 447, 459, 475, 483, 485, 500, 503, 511, 512.

B. Műveltségi anyag:

Evangélikus: 40, 57, 131, 150, 161, 188, 200, 254, 291, 361.

Katolikus: 6, 8, 28, 41, 67, 100, 105, 130, 190, 191.

Református: 42, 68, 90, 150, 161, 225, 254, 256, 286, 380.

3. évfolyam

Fejlesztési feladat

A gregorián és a középkori egyházzene 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- Zsoltártónusok,
- egyszerűbb gregorián misetételek (Missa Mundi),
- a gregorián hangjegyzés vázlatos története,
- a gregorián ének műfajai,

- zsidó liturgikus dallamok,
- bizánci énekek,
- homofónia és polifónia, vokális és instrumentális zene fogalma,
- a középkori többszólamúság egyszerűbb darabjai,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése, darabok elemzése,
- a felekezetek alapvető istentiszteleti anyaga,
- 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv) és könnyű gregorián tételek kvadrát kottából,
- népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan.

Dobszay László: A gregorián ének kézikönyve. Budapest: Editio Musica, 1993.

Rajeczky Benjamin: Mi a gregorián? Budapest: Zeneműkiadó, 1981.

Escigno, E. – Garavaglia, R.: A keresztény és világi ének a középkorban. Budapest: Zeneműkiadó, 1987.

Wilson, Andrew – Dickson: Cantate Domino. A kereszténység zenéje. A gregoriántól a gospelig. A magyarországi nagyegyházak zenéjének története. Budapest: Gemini, 1992.

Gülke, Peter: Szerzetesek, polgárok, trubadúrok. A középkor zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1979.

Brown, Howard M.: A reneszánsz zenéje. Budapest: Zeneműkiadó, 1980.

Palisca, Claude V.: Barokk zene. Budapest: Zeneműkiadó, 1976.

Fank Oszkár: Formák, műfajok a barokk és klasszikus zenében. A szerző magánkiadása. Budapest 1996. (Megrendelhető: Continuo Alapítvány 1124 Budapest, Stromfeld Aurél u. 27. (Tel/Fax: 175– 8872))

Rosen, Charles: A klasszikus stílus. Haydn, Mozart, Beethoven. Budapest: Zeneműkiadó,

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra az éves anyagból

4. évfolyam

Fejlesztési feladat

A reneszánsz és kora–barokk egyházzene, a 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- Recitált Magnificat (magyar nyelven, tetszés szerinti zsoltártónuson),
- egyházi műfajok: mise, motetta,
- kétszólamú reneszánsz és kora–barokk vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése, darabok elemzése,
- a kereszténység története a Reformációig,

- a keresztyén/keresztyén liturgia alapvető elemei,
- 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
- népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
- az orgona liturgikus funkciója.

Dobszay László: A zsoltosma

Barsi Balázs: A liturgikus év

Dobszay László: Bevezetés a gregorián énekbe (középfokra)

Dobszay László: A magyar egyházzene–történet forrásai

Szendrei Janka: A himnusz

Dobszay László: Latin–magyar himnárium

Papp Anette: A graduál–antifónák középkori kapcsolatai

Dobszay László: A római mise énekrendje

Schmelowsky Ágoston: Rövid bevezetés a zsidó liturgiába

Dobszay László: Ólatin liturgiák énekei

Szendrei Janka: Az alleluja

Dobszay László: Az antifona

Szendrei Janka: A responsorium

Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár

Dobszay László: Psalmorum Melodia

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra az éves anyagból

5. évfolyam

Fejlesztési feladat

Az érett barokk és klasszikus korszak egyházzenejének 3. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- A graduál műfaja,
- kétszólamú érett barokk és klasszikus vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
- kánonok és quodlibetek éneklése,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése,
- a keresztyénység története a Reformációtól,
- az istentiszteleten, misén kívüli egyéb szertartások liturgiáinak jellemzői,
- a hazai énekeskönyvek tartalma, használata (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv)
- 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,

- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
- népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
- az orgona fő részei.

Dobszay László: A zsoltosma

Barsi Balázs: A liturgikus év

Dobszay László: Bevezetés a gregorián énekbe (középfokra)

Dobszay László: A magyar egyházzene–történet forrásai

Szendrei Janka: A himnusz

Dobszay László: Latin–magyar himnárium

Papp Anette: A graduál–antifónák középkori kapcsolatai

Dobszay László: A római mise énekrendje

Schmelowsky Ágoston: Rövid bevezetés a zsidó liturgiába

Dobszay László: Ólatin liturgiák énekei

Szendrei Janka: Az alleluja

Dobszay László: Az antifona

Szendrei Janka: A responsorium

Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár

Dobszay László: Psalmorum Melodia

Év végi vizsga ajánlott anyaga

Összefoglaló óra az éves anyagból

6. évfolyam

Fejlesztési feladat

A romantikus, XX. századi és kortárs egyházzene 2. évfolyamon megszerzett ismereteinek bővítése, főként a gyakorlati zenei részre helyezve a hangsúlyt.

Ajánlott tananyag

- Az egyház jelképei,
- zenei műfajok, formák, művek hallás utáni felismerése,
- kétszólamú romantikus, XX. századi, kortárs vokális és instrumentális művek megismerése, előadása,
- a hazai énekeskönyvek tartalma, használata (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv)
- 10 népének elsajátítása az ajánlott énekek közül, 2 az ún. műveltségi anyagból,
- lapról olvasás: az énekeskönyvek dallamaiból (Éneklő Egyház, Evangélikus Énekeskönyv, Református Énekeskönyv),
- népének történet – az évfolyami egyházzene–irodalom anyag korszakához kapcsolódóan,
- az orgona felépítésére és ápolására vonatkozó alapvető tudnivalók.

Dobszay László: Az antifona
Szendrei Janka: A responsorium
Dobszay László (szerk.): Gregorián példatár
Dobszay László: Psalmorum Melodia
Dobszay László: Responsoria de Psalmista
Szendrei Janka: A Verbum caro responzóriumtípus
O. Lassus: (Közz.: Soós András) Nyolc Magnificat
J. J. Fux: (Közz.: Soós András) Ádventi Offertoriumok
A. Lotti: (Közz.: Soós András) Mise-tételek
B. Resinarius: (Közz.: Soós András) Responzóriumok
(Közz.: Soós András) Polifón vesperás-zsoltárok és antifonák a Rhau-gyűjteményből
G. Dufay: (Közz.: Szendrei Janka) 15 himnusz
(Közz.: Soós András) Középkori angol carolok
G. P. Palestrina: (Közz.: Soós András) Himnuszok
(Közz.: Mezei János) Korai polifónia I. –
Cl. Goudimel: (Közz.: Bódis Tamás) Négyszólamú zsoltárok I–II.
J. H. Schein: (Közz.: Dobszay László) 18 karácsonyi korál
(Közz.: Soós András) Kétszólamú reneszánsz kórustételek
(Közz.: Dobszay L. és Mezei J.) Bicinia sacra
T. L. de Victoria: (Közz.: Kovács A.) Motetták
J. H. Schein: (Közz.: Dobszay László) Korálok az egész évre
G. J. Werner: (Közz.: Dobszay Ágnes) Polifon himnuszok
(Közz.: Dobszay László) Vademecum. Egyházzeneszek útikönyve
(Közz.: Kamp S. és Kovács A.) Romantikus egyházi kórusművek – Liszt és Reger
G. P. da Palestrina (Közz.: Kovács A.) Hús motetta
(Közz.: Dobszay László és Németh István) A magyar népének népzenei felvételeken (8 kazetta, kísérfüzet)

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után:

Az alapfok követelményein túl:

A növendék tudja:

- a zsoltártónusokat
- az egyszerűbb gregorián misetételeket (Missa Mundit)
- az egyházzene történetének legfontosabb stílusait
- az orgona fő részeit és liturgikus funkcióját

A növendék tudjon:

- zongorán, orgonán népéneket kísérni

- a szköla, illetve énekkar tagjaként nyilvánosan szerepelni, A növendék ismerje:
  - a keresztyén/keresztyén a liturgia alapvető elemeit
  - a felekezetek énekrepertoár fő műfajait
  - a felekezetek alapvető istentiszteleti énekanyagot
  - az egyház jelképeit
  - a keresztyénség történetének jelentősebb fordulópontjait évszámmal
  - egyéb szertartások liturgiáinak jellemzőit
  - a hazai énekeskönyvek tartalmát és használatát
  - az alapfokon meghatározott népénekeket,
  - a népének történetet vázlatosan
  - a gregorián ének műfajait
- a gregorián hangjegyzírás vázlatos történetét A növendék tudjon:
  - 1 zsidó liturgikus éneket
  - 3 rövid gregorián tételt latinul
  - 3 magyar graduál–dallamot
  - lapról olvasni az Éneklő Egyház, az Evangélikus, illetve Református Énekeskönyv dallamaiból
  - lapról olvasni könnyű gregorián tételeket kvadrát kottából
  - az instrumentális és vokális egyházi zene legjellegzetesebb műfajait
  - 2 könnyű egyházzenei művet énekes, illetve hangszeres együttesben előadni
  - további 3 egyházzenei művet elemezni
  - az egyházzene történetének legfontosabb stílusait (klasszika, romantika, XX. század, kortárs)
  - tanórai keretben zongorán, orgonán népéneket kísélni, illetve saját hangszerén közreműködni

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Jól hangolt zongora (pianinó), zongoraszék.

Megfelelő méretű ötvonalas tábla, írásvetítő, projektor, vetítővászon.

A zenehallgatáshoz, elemzéshez, az egyes zeneművek részletkiemeléséhez szükséges Hi–Fi–berendezés.

A követelmények elsajátításához szükséges bemutató anyag, CD–k, DVD–k, kották, szakkönyvek.

IMPROVIZÁCIÓ

Az improvizáció spontán szerkesztés, gyors reagálás egy zenei problémára, amelynek az azonnalóság ad különös izgalmat; a kompozíció hosszabb ideig tartó szerkesztés eredménye, melyben a gondolat finomítására, csiszolására nyílik lehetőség.

A kétféle tevékenység folyamatos és egyidejű jelenléte segíti a kreatív, problémamegoldó gondolkodás kialakítását, felkelti és fokozza a figyelmet, döntésre készítet és kialakítja a gyors reagáló készséget.

Az improvizáció tantárgy feladatai:

- az improvizációs készség kialakításának és fejlesztésének módszeres megvalósítása, kiegészítve kompozíciós feladatokkal, esetleg vizuális – és egyéb – analógiákkal, különös tekintettel az interdiszciplináris kapcsolatokra,
- az improvizációnak a zeneművek interpretációs feladataival párhuzamosan és azokkal összhangban – kölcsönhatás formájában – szerepet kell kapnia a képzés teljes folyamatában,
- a zenei nyelv spontán, önálló elsajátításának és alkalmazásának segítése,
- a zenei hallás és ritmusérzék fejlesztése,
- bizonyos általános képességek (memória, önkontroll, döntési készség, szuggesztivitás) fejlesztése,
- a zenei szerkesztés (összhangzattan, ellenponttan, formatan stb. elemeinek) zeneművekben való felismerése és kreatív alkalmazása,
- tájékozódás a különböző zenei stílusokban, az egyes stílusok mélyebb ismerete és a stílusokban való önálló rögtönzőkészség megszerzése,
- az interpretációs készség fejlesztése,
- a zenei fantázia és a zenei érzékenység fejlesztése,
- a zenei kreativitás és általában a kreatív gondolkodás kialakítása és fejlesztése.

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Zenei elem: hang (erő, idő, magasság, szín).
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet.
- Ismerkedés a hangokkal (természeti hangok, emberi hangok, tárgyak-, hangszerek hangjai).
- Ismerkedés a hangkeltő eszközökkel és a hangszerekkel.
- Hangzáskarakterek, hangkarakterek, – hangképzés, artikuláció – („pontszerű” – „vonalszerű”
- „foltszerű” hangzások: egymástól elválasztott hangok, egymással összekötött hangok, hosszan szóló hangcsoportok).
- Ismerkedés az ABC-s hangokkal (törzshangok, oktávok)

– Hangok a hangszeren.

Ritmika

- A hangok és a szünetek értéke.
- Egyenletes – nem egyenletes.
- Páros – páratlan metrum.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Választható improvizációs feladatok

- Egyszerű improvizációk a hangok különböző megszólaltatási lehetőségeire építve, kapcsolatban az erővel, idővel, magassággal és hangszínnel
- ellentétek, átmenetek – fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- Hangok és szünetek kapcsolata.
- „Pontszerű” – „vonalszerű” – „foltszerű” hangzások és ezek különböző kombinációi.
- Különféle hangulatok, történések stb. hangzásai.
- Improvizáció egy adott hangmagasságon – ellentétek, átmenetek.
- Improvizáció meghatározott metrumú ritmussorra, a hangok szabadon választhatók.
- Kötött és kötetlen formák.
- Párbeszéd a fentiekre építve (tanár és növendék, növendék és növendék játéka).
- Szóló–tutti játékok.

Kompozíciós feladatok

- Egyszerű ritmuskompozíció írása, megadott értékek, megadott szünetek használata, megadott metrum és ütemszám.

Ajánlott tananyag

Sáry László: Társasjáték

Hunyadi Zsuzsanna: A zeneértés alapjai– Zongoraiskola I.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illetve

Apagyai Mária: Zongorálom

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása:

- a törzshangok hangszeren történő megszólaltatása a hangok tulajdonságai alapján;
- a legegyszerűbb hang– és szünetértékek ismerete és alkalmazása; a 2/4-es, ütem felismerése és alkalmazása. A növendék legyen képes zenei eszközökkel ellentéteket, átmeneteket létrehozni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- egy improvizáció,

– egy megírt és előadott ritmuskompozíció.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előképző 1. évfolyam anyagának összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet.
- Ismerkedés a hangokkal, a hangkeltő eszközökkel és a hangszerekkel.
- Hangzaskarakterek, hangkarakterek – hangképzés, artikuláció.
- Kottaolvasás, kottairás (vonalrendszer, kulcsok).
- Kottairás: a hagyományos és a mai zene notációja.
- Hangközök.
- Bichord, trichord, tetrachord, pentachord.
- Pentatónia.
- Kromatikus hangsor (különböző szelvények).
- Egészhangú skála (különböző szelvények).
- Felhangok.

Ritmika

- A hangok és a szünetek értéke.
- Egyenletes – nem egyenletes.
- Páros – páratlan metrum.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Négyütemes zenei egységek (2+2 ütemek).

Választható improvizációs feladatok

- Egyszerű improvizációk a hangok különböző megszólaltatási lehetőségeire építve, kapcsolatban az erővel, idővel, magassággal és hangszínnel
- ellentétek, átmenetek – fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- A hangszer megszólaltatási lehetőségeinek széles skálája.
- Hangok és szünetek kapcsolata.
- „Pontszerű” – „vonalszerű” – „foltszerű” hangzások és ezek különböző kombinációi.
- Különméretű hangulatok, történések stb. hangzásai.
- Improvizáció egy adott hangmagasságon – ellentétek, átmenetek, meghatározott hangközzel, 2 – 3 – 4 – 5 egymás melletti hangra építve, pentaton improvizációk, kromatikus hangsor néhány hangjával, egészhangú hangsorral (vagy néhány hangjával).

- Felhangjáték improvizáció.
- Improvizációk meghatározott értékű hangokkal (páros, páratlan metrumban).
- Meghatározott metrumú ritmussorra történő improvizáció, a hangok szabadon választhatók.
- Kötött és kötetlen formák.
- Négyütemes zenei egységekből álló improvizáció.
- Négyesoros improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Szóló–tutti játékok.

Kompozíciós feladatok

- Egyszerű ritmuskompozíció írása, megadott értékek, megadott szünetek használata, megadott metrum és ütemszám.
- Egy, vagy néhány hangból álló kompozíció.

Ajánlott tananyag

Sáry László: Társasjáték

Hunyadi Zsuzsanna: A zeneértés alapjai– Zongoraiskola I.

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például Kurtág György: Játékok I. kötet, Sári József: Bicinien (két hegedűre), Gonda

János: A rögtönzés világa I.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása:

A törzshangok és oktávok ismerete, egyszólamú kottairás violin– vagy basszuskulcsban; az egész–, fél–, negyed–, nyolcadhang és szünetértékek ismerete és alkalmazása;

A 2 /4–es, 3/4–es, ütemek felismerése és alkalmazása.

A növendék legyen képes zenei eszközökkel ellentéteket, átmeneteket létrehozni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- a tanult anyaghoz kapcsolódó improvizáció;
- egy megírt és előadott ritmuskompozíció, vagy néhány hangra épített egyszólamú kompozíció.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előkészítő évfolyamok anyagának összefoglalása, kiegészítése és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, tükrökép.

- Kottaolvasás, kottairás (vonalrendszer, kulcsok, módosítójelek).
- Kottairás: a hagyományos és mai zene notációja.
- Bichord, trichord, tetrachord, pentachord.
- Pentatónia.
- Variációk, variáns.
- Dallamépítkezés (lépés, ugrás, hangismétlés). Legato – staccato játékmód.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Felhangok.
- Dallam–kiséret–viszonyok (orgonapont, dudakiséret, ostinato, kettősfogás, akkord).
- Dallam – dallam viszonyok (unisono, párhuzam, ellenmozgás, tükörkép).

Ritmika

- Átkötött hang.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Négyütemes zenei egységek (2+2 ütemek, kérdés–válasz–viszonyok).
- Nyolcütemes periódus (4+4 ütemes tagolódás).

Választható improvizációs feladatok

- Hangszerbemutató improvizáció (a hangszeren létrehozható hangok és hangzások széles skálán történő megszólaltatása).
- Hangzások és színek a hangszeren.
- Különböző hangzások egymáshoz való viszonyítása.
- Adott hang más–más környezetben.
- Improvizáció meghatározott hangközzel, meghatározott metrumban, meghatározott ütemszámmal, vagy szabadon.
- Egyszólamú játék (legato, staccato, vagy legato és staccato) 2, 3 vagy 4 egymás melletti hanggal.
- Pentachord (dúr vagy moll) dallamok páros (páratlan) metrumban, meghatározott ütemszámmal, egy szólamban vagy egyszerű többszólamú szerkesztésben. (Egy növendék játéka, vagy tanár és növendék játéka)..
- Pentaton improvizáció.
- Improvizáció néhány hangos motívumra építve, figyelve a motívum– és ritmusvariálás különböző lehetőségeire és az adott motívum más–más hangon való megjelenésére (transzponálás).
- Improvizációk egy kiválasztott zenei elvre és annak variációira építve.
- Unisono improvizációk – párhuzamos szerkesztésű improvizációk (megadott vagy szabadon választott hangkészlet).
- Tükörkép–improvizációk (ritmus–tükörképek, dallam–tükörképek; megadott vagy szabadon választott hangkészlet).
- Improvizációk meghatározott ritmikai problémára építve.
- Improvizációk kétszólamú ritmussorra építve. A hangkészlet szabadon választható.

- Improvizációk négyütemes egységekre építve, 2+2 ütem, kérdés–válasz viszony. (A tanár kérdez, a növendék válaszol vagy fordítva).
- Improvizációk nyolcütemes egységekre építve, 4+4 ütem, kérdés–válasz viszony.
- Négyesoros dallam improvizációk.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, legalább egyszólamú szerkesztésben, violin– vagy basszuskulcsban.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokozmosz I. kötet

Kurtág György: Játékok I. kötet

Hunyadi Zsuzsanna: A zeneértés alapjai– Zongoraiskola I.

Papp Lajos: 27 kis zongoradarab

Sári József: Bicinien

Sári József: Lépésről lépésre...

Sári József: Sul Tasto

Gonda János: A rögtönzés világa I. kötet

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása:

kottaolvasás–kottairás violin– és/vagy basszuskulcsban;

módosítójelek ismerete és alkalmazása;

A növendék legyen képes zenei eszközökkel variánsokat, párhuzamokat, tükörképeket létrehozni.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- két különböző jellegű improvizáció;
- egy megírt és előadott kompozíció.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évfolyamok anyagának összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.

- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, tükörkép, ismétlés, visszatérés.
- Ritmusvariációk.
- Dúr és moll hármashangzatok felépítése.
- Tonika, domináns, szubdomináns jelentése. Vezetőhang, szeptimhang.

Ritmus improvizáció, pontozott ritmusok

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Az ismétlés és visszatérés szerepe a zenei formaépítkezésben.
- Kottairás: a hagyományos és mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évfolyamok improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció egy hangközzel (megadható: metrum, ütemszám).
- Egyszólamú etűd-improvizáció (T–D, I–V) funkciókra építve, csak a hármashangzatok hangjainak használatával, különböző metrumokban. Improvizációk megadott ritmikai problémákra építve (pl. legyen benne triola stb.).
- Improvizáció kétszólamú ritmussorra építve. A hangkészlet szabadon választható.
- Improvizáció néhány hangos motívumra építve, ritmusvariálás és transzponálás lehetőségeivel.
- Kétütemes egységekből álló ritmus-, vagy egyszerű dallam improvizáció az ismétlésre vagy a visszatérésre építve. (A kétütemes egységeket betűvel jelölve: AA BB CC stb., vagy ABACAD stb.)
- Improvizációk a mai zenére jellemző hangkészletekkel (pl. kromatika, egészhangú hangsor, a modellek valamelyike, pl. 1:5 modell stb.)
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások (a szerves zenei építkezés, a meggyőző és élményszerű interpretálás érdekében).
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Improvizációk kromatikus hangkészlettel

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, legalább egyszólamú szerkesztésben, violin- vagy basszuskulcsban.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokozmosz I–II. kötet

Kurtág György: Játékok I–II. kötet

Tarka-barka (Teöke Mariann)

Sári József: Bicinien

Sári József: Sul Tasto

Sári József: Die Neun Zwerge
Gonda János: A rögtönzés világa I.
Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.
A dúr és az összhangzatos moll hangsor ismerete 2#, 2b előjegyzésig.
V–I fokok a kíséretben.
Kromatika, egészhangú hangsor,
Pontozott ritmusok és egyszerű szinkópák felismerése és alkalmazása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- két különböző jellegű improvizáció;
- egy megírt és előadott egyszerű kompozíció.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának magasabb szintű összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.
- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, tükörkép, ismétlés, visszatérés, variáns, variáció
- Kvintkör, előjegyzések. Dúr és moll hangsorok felépítése, kapcsolata.
- Tonika, domináns, szubdomináns. Vezetőhang, szeptimhang. I, IV, V. fokok egyszerű akkordokban.
- Hangközök, alap hármashangzatok (négyféle), dúr, moll hármashangzatok fordításai.

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

–

Kéttag

ú

forma.

Artikul

áció:

- hangpár és staccato különböző kapcsolási lehetőségei;
- tenuto és legato különböző kapcsolási lehetőségei.

Kottairás: a hagyományos és
mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció meghatározott hangközökre építve.
- Hármashangzat–improvizációk (különböző hangulati szempontok, karakterek megadhatók).
- Hangpár– improvizációk.
- Improvizációk hangpár és staccato különböző kapcsolataira, különböző artikulációs lehetőségekre. (bármilyen hangkészlettel).
- Egyszólamú etűd improvizáció funkciókra építve, csak a hármashangzat hangjait használva.
- Improvizáció adott hármashangzattal és a hangzat váltóhangjainak alkalmazásával.
- Modell improvizáció a hangszer adottságaihoz mérten.
- Különböző technikai problémákat segítő improvizációk, bármilyen hangkészlettel (pl. gyors pergőjáték, trilla stb.).
- Ritmus improvizáció: triola, felütés.
- Improvizációk dúr jellegű blues–sémával, egyszerű tritonus kísérettel.
- Kétszólamú improvizációk.
- Improvizációk a mai zenére jellemző hangkészletekkel (különböző tempók, karakterek).
- Improvizáció adott motívumra építve.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra egyszólamú szerkesztésben, vagy egyszerű kétszólamúsággal.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokozmosz I– III. kötet

Kurtág György: Játékok I., II., IV. kötet

Hunyadi Zsuzsanna: A didergő király

Károlyi Pál: Négy etűd

Papp Lajos: Első játékok a zongorán

Sári József: Die Neun Zwerge

Sári József: Kilenc miniatűr

Kocsár Miklós: 15 zongoradarab (Tarka–barka)

Kocsár Miklós: Nyolc könnyű karakterdarab gitárra

Takács Jenő: Sounds and Colours

Samuel Adler: Gradus I. (New York Oxford University Press, 1971. Printed in USA)

Jaroslav Vodrážka: Die Orgel improvisation (Editio Supraphon Praha, 1988.)

Gonda János: A rögtönzés világa I.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.

Az eddig tanult hang- és szünetérték ismerete, használata. Az eddig tanult hangközök ismerete.

A dúr és az összhangzatos moll hangsorok ismerete

A rendezőelvek szerinti zenei építkezés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

– egy funkciókra épülő és egy mai hangzású improvizáció;

– egy megírt és előadott egyszerű kompozíció.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek összefoglalása és szerves folytatása.

– Zenei elem: hang.

– Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, ismétlés, visszatérés.

– Dúr és moll hangsorok felépítése, kapcsolata. Vezetőhang, szeptimhang.

– Tonika, domináns, szubdomináns. I–IV–I, I–V–I, I–IV–V–I fokok kapcsolása.

– Egyszerű összhangzattani alapismeretek.

– Hangközök, hármashangzatok és fordításaik.

– Szekvencia, kánon.

– Pentaton blues hangsor

– Háromtagú formák

– Kvintkör

Ritmika

– Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.

Forma

– Kötött és kötetlen formák.

– Két- és háromtagú formák.

– Négyesoros dallamépítkezés

(népdalszerkezet) Artikuláció:

– hangpár és staccato különböző kapcsolási lehetőségei;

– tenuto és legato különböző kapcsolási lehetőségei.

– Ornamentika.

– Kottairás: a hagyományos és mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása. Improvizáció meghatározott hangközökre építve.
- Hármashangzat–improvizációk.
- Improvizáció adott hármashangzattal és a hangzat váltóhangjainak (átmenőhangjainak) alkalmazásával.
- Egyszólamú dallam improvizáció meghatározott hangnemben (dúr vagy moll).
- Dallam improvizáció szekvenciákkal.
- Kétszólamú improvizáció imitációkra építve.
- Egyszerű kánon–improvizációk (ritmus, dallam).
- Improvizáció T–D–D–T funkciókra (keringő, klasszikus, lassú barokk).
- Improvizáció a jazz S–D–T (II–V–I) funkciós sémájával (két– és négyütemes egységek, különböző hangnemekben).
- Kétszólamú etűd improvizáció T–T–D–T, T–D–D–T, T–S–D–T funkciókra építve, a dallamban váltó– és átmenőhangok.
- Kétszólamú improvizáció, komplementer lehetőségek, hangpár, staccato alkalmazásával, bármely hang használható.
- Kétszólamú improvizáció, komplementer lehetőségek, hangpár, staccato alkalmazásával, T–D–D–T funkciókra építve.
- Hangpár, staccato improvizáció T–D–D–T, T–D–D–T, T–D–D–T funkciókra építve. A négyütemes egységeket ismételni, a középső egységet más hangnemben játszani – ismétlés, visszatérés.
- Improvizációk különböző artikulációs lehetőségekre építve.
- Egyszólamú improvizáció valamelyik modális hangsorra építve.
- Improvizáció egyszerű, nem modulatorikus jazz–standardek harmóniasoraira.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk, elsősorban egyszerű klasszikus stílusú darabokhoz, klasszikus menüettekhez.
- Párbeszéd a fentiekre építve.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, egyszólamú szerkesztésben, vagy egyszerű kétszólamúsággal.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult bármely mű, például:

Bartók Béla: Mikrokozmosz III–IV. kötet

Károlyi Pál: Négy etűd

Kurtág György: Játékok II–IV. kötet

Durkó Zsolt: Törpék és óriások

Hunyadi Zsuzsanna: A didergő király

Sári József: Hat epigramma

Sári József: Nyolc könnyű karakterdarab gitárra
Sári József: 6 Paragramma
Sári József: Zeitmühle
Samuel Adler: Gradus II.
Jaroslav Vodrážka: Die Orgelimprovisation
Klasszikus stílusú zenedarabok, pl. Haydn–táncok, Mozart–menüettek
Kocsár Miklós: Hang–köz–játékok
Kocsár Miklós: 15 zongoradarab (Tarka–barka)
Gonda János: A rögtönzés világa II. és III. (első rész)
Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása..
Az eddig tanult hang és szünet értékek használata
Páros és páratlan metrum
Egyszerű funkciós alapismeretek
A rendezőelvek szerinti zenei építkezés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- egy funkciókra épülő és egy mai hangzású improvizáció;
- három funkcióra épülő, esetleg jazz–jellegű improvizáció;
- egy megírt és előadott kompozíció.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának magasabb szintű összefoglalása és szerves folytatása.
- Zenei elem: hang.

- Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, ismétlés, visszatérés, szimmetria, aszimmetria.
- Variáció.
- Hangközök, hármashangzatok, és azok váltóhangjai, négyeshangzatok.
- Dúr és moll hangsorok.
- Összhangzattani alapismeretek; alteráció, moduláció.
- Modális hangsorok.
- Kromatikus hangsor, egészhangú hangsor, modellek.
- Blues hangsor
- Dodekatónia.
- Minimal zene.
- Homofónia, polifónia.
- Szekvencia, imitáció, kánon.

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.
- A jazz swinges, lüktető ritmikája; beat – off beat gyakorlatok.
- Változó metrumok.
- Ornamentika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.
- Két- és háromtagú formák.
- A háromtagú blues forma A1 A1 B

Stílus

- Kortárs zene, jazz, 20. századi stílusok, romantikus, klasszikus, barokk zene.
- Népdalfeldolgozások.
- Kottairás: régi zene, mai zene notációja.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció különböző hangközökre építve (különböző karakterek).
- Hármashangzat-improvizációk váltóhangokkal. Négyeshangzat-improvizációk.
- Etűdimprovizációk különböző technikai problémákra építve.
- Szimmetriák és aszimmetriák létrehozása különböző zenei eszközökkel.
- 20. századi szerzők műveihez kapcsolódó improvizációk (Bartók, Kodály, Kurtág, Sári József, Debussy, Ravel, Szkrjabin, Webern, Sztravinszkij, Lutosławski, Messiaen stb.). Improvizáció egészhangú hangsorral.
- Klasszikus stílusú művekhez kapcsolódó improvizációk (Haydn, Mozart stb.).
- Klasszikus menüett-improvizációk.
- Barokk stílusú művekhez kapcsolódó improvizációk (Bach, Händel, Couperin stb.).
- Barokk menüett-improvizációk.
- Egyszólamú dallam improvizáció megadott hangnemben, meghatározott hangnemkitéréssel.
- Keringő-improvizáció (Schubert–keringők elemzése).
- Romantikus improvizáció
- Improvizáció adott témára.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Népdal improvizációk és variációk.
- Improvizációk a dúr és moll jellegű, 12 ütemes blues-sémára, a két- és négyütemes, dúr és moll jellegű, II–V–I alapú funkció sémára,
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Szóló – tutti improvizációk, kamariformában.
- Saját, szabad stílusú improvizációk.

Kompozíciós feladatok

– Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra, egyszólamú, többszólamú szerkesztésben.

Ajánlott tananyag

A hangszeres és szolfézsórákon tanult kortárs zenei művek, pl.:

Kurtág György: Játékok II–V. kötet

Sári József: Hat epigramma

Sári József: Variazioni Immaginarie

Sári József: 6 Paragramma

Sári József: Zeitmühle

Sári József: Ghiribizzi

századi szerzők művei, romantikus, klasszikus és barokk darabok,

Bartók és Kodály népdalfeldolgozásai Gonda János: A rögtönzés világa II. és III. (első rész)

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.

A stílusokban való eligazodás, és egyszerű zenei gondolatok létrehozása.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

– két különböző stílusú improvizáció;

– két különböző stílusú kompozíció.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

– Az előző évek anyagának magasabb szintű összefoglalása és szerves folytatása.

– Zenei elem: hang.

– Szerkezeti elv: ellentét, átmenet, párhuzam, ismétlés, visszatérés, szimmetria, aszimmetria.

– Variáció.

– Hangközök, hármes-, négyes-, ötöshangzatok és fordításai.

– Dúr és moll hangsorok.

– Összhangzattani ismeretek; alteráció, moduláció. (Moll szubdomináns, váltódomináns, nápolyi akkord).

– Modális hangnemek, néhány harmónia.

– Kromatikus hangsor, egészhangú hangsor, modellek.

– Akusztikus hangsor.

– Pentaton és összetett blues-hangsorok.

– Homofónia, polifónia.

- Szekvencia, imitáció, kánon.
- Váltóhang és átmenőhang

Ritmika

- Bonyolultabb ritmusképletek és szinkópák.
- Változó metrumok.
- Ornamentika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Kortárs zene, jazz, 20. századi stílusok, romantikus, klasszikus, barokk, reneszánsz zene.
- Népdal improvizációk és variációk.

Választható improvizációs feladatok

- Az előző évek improvizációs feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Improvizáció különböző hangközökre építve.
- Hármashang-, négyeshang-, ötöshangzat improvizációk.
- Etűdimprovizációk különböző technikai és artikulációs problémára építve.
- Szimmetriák és aszimmetriák létrehozása különböző zenei eszközökkel.
- Improvizációk a 20. század különböző stílusaihoz kapcsolódva.
- Romantikus stílusú improvizáció.
- Klasszikus stílusú improvizáció.
- Barokk stílusú improvizáció.
- Reneszánsz stílusú improvizáció.
- Improvizáció adott témára.
- Különböző hangulatokra, történésekre épített improvizációk.
- Fokozások – feszültségek – feloldások.
- Népdal-improvizációk és –variációk.
- Improvizációk egyszerű jazz–standardek harmóniasoraira, valamint a dúr és moll jellegű 12 ütemes blues funkciós sémájára.
- Mesterek kompozícióihoz kapcsolódó improvizációk.
- Párbeszéd a fentiekre építve.
- Szóló – tutti improvizációk.
- Saját, szabad stílusú improvizációk.

Kompozíciós feladatok

- Az év folyamán lehetőleg minél több improvizációs szempont kompozícióban is kerüljön feldolgozásra.

Ajánlott tananyag

A hangszeres, illetve szolfézsórákon tanult, különböző stílusú művek, például:

Sári József: Pillanatképek
Sári József: Könnyű Trió
Kurtág György: Átiratok
Palestrina, Pierre de la Rue, Ockeghem, Dufay művei
Gonda János: A rögtönzés világa II. és III.
Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az évfolyam zenei ismereteinek legalább minimális szintű elsajátítása és kreatív alkalmazása.
Mindenfajta hangérték, szünetérték, metrum ismerete, használata.
Minden hangköz ismerete.
A dúr és a moll hangsorok ismerete.
Eligazodás a stílusokban és egyszerű zenei gondolatok létrehozása.
Rendező elvek szerinti zenei építkezés.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- két különböző stílusú improvizáció;
- két különböző stílusú kompozíció.

Követelmények az alapfok évfolyamainak elvégzése után

A tanuló

- ismerje a zene alapelemeit és ezek tulajdonságait,
- ismerje a legfontosabb zenei szerkesztési módokat,
- sajátítsa el a különböző képzési szintek zenei ismeretanyagát, amelyet a szolfézs és a hangszeres tárgyakkal szinkronban tanul,
- ismerje mindazokat a hangszertechnikai problémákat, amelyek nélkülözhetetlenek a meggyőző és hiteles zenei megnyilatkozáshoz,
- ismerje az egyes zenei stílusok lényegét, a jazz– és a népzene sajátos nyelvezetének alapjait,
- legyen képes a közös improvizációkban egymásra figyelve, kreatív módon részt venni,
- ismerje a régi és a mai kottairás különböző lehetőségeit,
- az ismeretek birtokában – a hétköznapi beszédhez hasonlóan – tudjon önállóan zenei gondolatokat megfogalmazni, törekedve az érzékeny, kifejező zenei megszólaltatásra,
- legyen képes felfedezni zenei tanulmányain keresztül a világban lévő összefüggéseket és törvényszerűségeket, gazdagítva ez által saját személyiségét.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Hangközök, hármashangzatok és fordításai.
- Dúr és moll hangsorok
- Összhangzattani ismeretek.
- Kromatikus hangsor,
- Homofónia,

Ritmika

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó ismerete.
- Változó metrumok.
- Klasszikus ornamentika – korhű, stílusos alkalmazás.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Reneszánsz
- Klasszikus
- Kottairás: A hagyományos és mai zene notációja

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Hangközök és hármashangzatok.
- Klasszikus táncok.
- Reneszánsz.
- Dúr és moll jellegű blues-témák, jazz standardek, ezekre való improvizációk.
- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- két különböző stílusú improvizáció;

– egy saját stílusú kompozíció.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Hangközök, hármashangzatok és fordításaik.
- Dúr- és moll hangsorok
- Összhangzattani alapismeretek
- Akusztikus hangsor
- Polifónia
- Barokk díszítés és notáció
- Romantikus felütések, díszítések

Ritmika

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó ismerete.
- Poliritmika, polimetrika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Barokk, klasszikus, romantikus és impresszionista stílus

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Hangközök: –egy hangköz, – több hangköz,
- Hármashangzatok: – egy hármashangzat, – több hármashangzat
- Négyes hangzatok.
- Romantikus karakterek (táncok, fantázia stb.)
- Alterált akkordok
- Barokk stílusú improvizációk (ária, fantázia, menüett, koráll, imitáció, Chaconne)
- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- két különböző stílusú improvizáció;
- egy saját stílusú kompozíció.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

- Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.
- Négyes-, ötös hangzatok és fordításaik
- népdal és kísérete
- Bartóki modellek
- Dodekatónia, dodekafónia
- Minimál zene
- Modális hangsorok

Ritmika

- A ritmusértékek, ritmusképletek, ütemfajták átfogó ismerete.
- Poliritmika, polimetrika.

Forma

- Kötött és kötetlen formák.

Stílus

- Kortárs zene, 20. századi stílusok, jazz, népzene.
- Népdal–improvizációk– és variációk.

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

- Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.
- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Azonos hangközökből álló hangköztornyok.
- Négyes-, ötös hangzatok, harmóniak egyszerű jazzes átalakítása.
- A 20. század különböző stílusaihoz kapcsolódó feladatok (minimál zene, dodekafónia, impresszionizmus stb.)
- Népdal improvizációk és feladatok

- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

- két különböző stílusú improvizáció;
- egy saját stílusú kompozíció.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

Zenei ismeretek

– Az előző évek anyagának összefoglalása és szerves folytatása, különös tekintettel a szakmaközi kapcsolatokra.

- Cadencia
- A szerkezeti elemek átfogó ismerete

Forma

– Kötött és kötetlen formák.

Stílus

– A stílusok összefoglalása, a stílusjegyek összehasonlítása

Választható improvizációs és kompozíciós feladatok

– Az előző évek improvizációs/kompozíciós feladatainak összefoglalása, kiegészítése és folytatása.

- Szerkezeti elvekkel kapcsolatos feladatok.
- Etűd–improvizáció (egyres technikai– és artikulációs problémák feldolgozása)
- Improvizáció adott ritmusra, adott témára, adott stílusban
- Saját, szabad stílus.
- Mesterek műveihez kapcsolódó improvizációk, kompozíciók.

Ajánlott tananyag

Az adott év zenei stílusának megfelelő művek.

Gonda János: A rögtönzés világa II., III.

Zenehallgatás az aktuális tematikához illesztve

Követelmények

Az adott életkori szinten történő egyéni zenei megnyilatkozás, igényes interpretálás.

Az éves anyagból kiemelt legfontosabb feladatkör mélyebb ismerete.

Egyszerű zenei megfogalmazások a különböző zenei stílusokban.

Az év végi vizsga ajánlott anyaga (szóló, kamarazene)

– két különböző stílusú improvizáció;

– egy saját stílusú kompozíció.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló az alapfok követelményeire építve legyen képes életkorának megfelelő szintű, sajátos zenei megnyilatkozásra és igényes interpretálásra.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő minőségű zongora (vagy 2 zongora).

Hangszerek a növendékek létszámának megfelelő mennyiségben.

CD–DVD lejátszó, magnetofon, esetleg videokamera és lejátszó, elsősorban a növendékek órai munkájának, illetve bemutatóinak elemzéséhez, értékeléséhez.

KAMARAZENE

Az alapfokú művészetoktatási intézményben folyó kamarazene/társasének–tanítás – különösen a nem zenei pályára készülő tanulók esetében – az oktató–nevelő munka egyik legfontosabb tevékenysége.

A kamarazenei attitűd elsajátításához szükséges, hogy a növendék rendelkezzen olyan személyes (fizikai és érzelmi), hangszeres és vokális kompetenciákkal, melyek nélkül a közösségi zenélés hatékony elsajátítása nem képzelhető el.

A kamarazene tárgy alá tartozik a 2 fő feletti, tetszőleges összeállítású hangszeres és/vagy vokális szólamokból álló együttes.

A kamarazene főtárgyként az alapfokú hangszeres vagy vokális évfolyamok elvégzése után, de kötelezően választható, vagy választható tárgyként is tanulható.

A kamarazene tanítás célja feladatai

Adjon lehetőséget a zene aktív művelésére és a kamarazene–irodalom megismerésére.

Képezzen a közösségi együttműködésre érzékeny, önálló zenei elgondolással bíró, alkotó muzikusokat.

A kamarazenéléshez nélkülözhetetlen figyelemmegosztó és alkalmazkodóképesség fejlesztésével járuljon hozzá a tanulók személyiségének, egyéniségének formálásához. Használja ki az együttműködés közösségformáló erejét, növelje a tanulók egymás iránti felelősségérzetét, használja ki a társas muzsikálás által nyújtott biztonságérzetet a szorongó tanulók gátlásainak feloldására.

Fejlessze a zenei hallást, az intonációs készséget, alakítsa és tudatosítsa a kamarazenei hallás fontosságát.

Gyakoroltassa rendszeresen a laprólolvasást, törekedjék a zenei anyag folyamatos, kottahű, zeneileg igényes megszólaltatására.

Tanítsa meg a tanulókat tájékozódni a partitúrában.

A tananyag megválasztásával a lehetőségekhez mérten igyekezzék sokoldalú képet adni az eltérő létszámú és hangszerösszeállítású együttesekről. Törekedjen a művek által a kamarairodalomban fellelhető zenei stílusok, műfajok lehető legszélesebb spektrumából választani. Készítse fel a tanulókat amatőr kamaraegyüttesben való közreműködésre, tegye képessé őket a kamarazene önálló művelésére, a szólamok önálló, technikailag és zeneileg igényes elsajátítására és megszólaltatására.

Fejlesztési feladatok

A kamarazene-oktatásban az évfolyamok fejlesztési követelményei a résztvevők egyéni tudásszintjétől, a hangszeres / vokális szólamok adott tanévre vonatkozó összeállításától függenek ezért minden kamaracsoportra érvényes, éves szintekre lebontott fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

Az alábbiakban a fejlesztési feladatokat a kamarazenélésre jellemző ismeretek és készségek szerint csoportosítva soroljuk fel, avval, hogy a képzés során ezek kialakítása és szintjének fejlesztése a képzés célja.

A társas muzsikálás gyakorlati ismeretei

- Beintés–leintés.
- Közös levegővétel és intés.
- Az „avizó” fogalma, sebességének tempó–meghatározó szerepe.
- Intés felütéssel való kezdésre.
- Lassítás, gyorsítás jelzése az intések sűrítésével, ritkításával, az alapegység megváltoztatásával.
- A kamaraegyüttes elhelyezkedésének szempontjai.
- A kottaállványok megfelelő magassága.

A kottaképre vonatkozó ismeretek

- Tájékozódási pontok: zifferek, ütemszámozás, betűjelzések.
- Generál szünet, tacet, több ütemes szünetek jelzése.
- Vi–de jel.
- A másik szólam apró kottával történő megjelenése.

– Játék partitúrából.

A hangolással, intonációval összefüggő ismeretek

- A hangolás módja az adott hangszer sajátosságaiból kiindulva
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének hangolása. (C–hangolású illetve transzponáló jellege.)
- Transzponálás, a transzpozíció fogalma.
- A saját hangszer és a kamarapartnerek hangszerének intonációs és egyéb jellemzői.
- A saját hangszer intonációs hibáinak javítási lehetőségei (levegőmennyiség, szájtartás, kéztartás, vonótartás–módosítás, segéd– illetve tisztítófogások).
- A vokális intonációban a temperált hangszerekhez való alkalmazkodás elsajátítása
- A vokális intonáció és az adott előadóterem akusztikai kapcsolata
- Az akusztikus intonáció alapvető tudnivalói.
- A hangológép jelzései.

Ritmikai tudnivalók

- Izo és hetero ritmikus játék szólamon belül és a szólamok között A hemiola értelmezése, játékmódja.
- Ütemmutató nélküli kotta, bonyolult átkötött ritmusok, komplementer ritmusok.

A zenei stílusokra, műfajokra vonatkozó ismeretek

- A játszott művek formája, harmóniai világa
- A játszott művek elhelyezése a zenetörténetben.
- A disszonancia–konszonancia fogalma, felismerése, megvalósítása.
- Homofon zene.
- Polifon zene.
- Izoritmikus zene.
- Kánon, imitáció, fuga.
- Cantus firmus.
- Consort–muzsika.
- A leggyakoribb reneszánsz, barokk és klasszikus táncjátékok, táncpárok (pavane–gaillarde, gavotte, saltarello, intrada, rigaudon, sarabande, musette, bourrée, menüett stb.).
- Ellenszólam.
- Basso continuo.
- A kamarazene–irodalom leggyakoribb műfajai: triószonáta, fúvósötös, vonósnégyes, stb.
- A kortárs zene által használt kottagrafikus jelek zenei jelentése

A kamarazenei játékkal összefüggő képességek, készségek fejlesztése

- Lapról olvasás.
- A belső hallás fejlesztése.
- intonációs készség.
- Az improvizációs készség fejlesztése (reneszánsz és barokk művekben, jazz–zenében).

- A figyelem megosztása a saját és a többi szólam, illetve az összhangzás közt.
- Alkalmazkodás a hangképzés, dinamika, karakter, stílus stb. terén.

1. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- a tanár jelzései alapján hangerőben alkalmazkodni,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatalálni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemsúlyaival,
- a disszonancia–konzonancia súlyviszonyaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Legalább két, rövid, különböző tempójú, karakterű műből (tételből) álló 6–8 percnyi zenei anyag

2. évfolyam

Ajánlott tananyag

Homofon, izoritmikus táncok, korálok, egyszerű kánonok, kezdőknek szánt pedagógiai célú művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,

- szükség esetén lebegésmentesen hangot képezni,
- legalább a hosszan álló harmóniákban, záróakkordokban önállóan intonálni a basszushoz vagy a stabil hangolású hangszerhez,
- disszonanciákat kiemelni a tanár kérésére,
- a tanár jelzése alapján szólamát – szerepének megfelelően – kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- eltolt ritmusokat, hemiolákat stb. helyesen hangsúlyozni.

A tanuló legyen tisztában

- az együttesben szereplő hangszerek hangolásával (C–hangolású vagy transzponáló jellegével),
- a saját hangszerére jellemző intonációs hibák javítási lehetőségeivel,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Koncertszerű, 6–8 perces, különböző tempójú és karakterű művekből (tételekből) álló műsor.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- megadott hangra önállóan hangolni,
- hangolni, intonálni a hangológép jelzéseinek megfelelően,
- be– illetve leintésre játékát pontosan megkezdeni (felütésre is), és befejezni,
- be– és leinteni,
- az avizó, a beintés alapján a helyes tempót azonnal felvenni,
- biztosan tempót tartani,
- játék közben új tempót felvenni a partner jelzése alapján,
- lassítani–gyorsítani a partner jelzése alapján,
- tempóváltozásokat ő maga is jelezni,
- intonációs hibáit javítani a tanár jelzései alapján,
- homofon műben tájékozódni, hiba esetén visszatárolni.

A tanuló legyen tisztában

- saját hangszere intonációs jellemzőivel,
- a különböző ütemfajták ütemszámaival,
- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Ismerje

- a játszott kamarazenei anyag szerzőinek nevét, a művek címét, valamint tudja helyesen kiejteni és leírni azokat,

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű vagy tétel koncertszerű bemutatása. (Máriássy–Varasdy–Zilcz: Bevezetés a társas zenélés gyakorlatába I–II. (EMB), W. A. Mozart: Kürtduók (EMB), Kratochvil, J. K. Triók (Supraphon), Máriássy I. R. Reneszánsz művek (EMB 6974) Németalföldi mesterek művei három vagy négy hangszerre (Czidra L.) (EMB 8367 EMB 8368), Táncok és kontratáncok (Bali János szerk.) EMB14160, Kamaraének–mesterei (EMB 14058/A) nehézségi szintjén

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség,
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és díszítések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

Továbbképző évfolyamok

3. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- segéd– illetve tisztítófogásokat önállóan alkalmazni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- a tanár útmutatásainak megfelelően hangképzésben, dinamikában, artikulációban stb. alkalmazkodni,
- a disszonanciákat önállóan felismerni, kiemelni és feloldani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Koncertszerű, legalább 8 perces, változatos, lehetőleg ciklikus művet is tartalmazó műsor.

4. évfolyam

Ajánlott tananyag

Bonyolultabb ritmikájú táncok, többszólamú kánonok, egyszerű polifon művek, népdalfeldolgozások megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- együttesével önállóan elhelyezkedni a próba illetve a koncert színhelyén, az akusztikai és egyéb körülményeket is szem előtt tartva,
- folyamatosan, kottahűen lapról olvasni,
- ütemmutató nélküli szólamban ritmikailag tájékozódni,
- minimális mértékben díszítéseket improvizálni (reneszánsz, barokk művekben, jazzben),
- polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatalálni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- saját hangszerén önállóan tisztítófogásokat keresni és alkalmazni,
- önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával.

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor.

5. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- készségszinten használni az elmúlt négy évben tanult ismereteket.
- irányítani a kamaracsoport játékát ill. alkalmazkodni az irányításhoz
- önállóan kijavítani ill. kijavíttatni a felmerülő intonációs problémákat
- meghallani, felismerni a tempóvétel következtében kialakuló pozitív és negatív zenei folyamatokat
- a lapról olvasott anyagban is elhelyezni a helyes artikulációt
- az adott zenemű stílusához igazodó artikuláció, hangképzés megvalósítására
- önállóan olvasni a XX.sz.– i kottaképet
- önállóan kialakítani a barokk díszítéseket
- önállóan improvizálni megadott zenei anyagra a társai szólamához alkalmazkodva

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból álló legalább 8–10 perces műsor

6. évfolyam

Ajánlott tananyag

Szonáták, divertimentók, nehezebb polifon művek megszólaltatása.

Követelmények

A tanuló legyen képes

- teljesen önállóan alkalmazkodni a hangképzés, dinamika, stílus, artikuláció stb. terén,
- teljesen önállóan kialakítani az adott zenemű stílushű előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.
- az előző évek ismeretanyagának teljesen önálló alkalmazására „koncertszerű” lapróljátékra
- kb. félórányi műsort koncentráltan, koncertszerűen végigjátszani

A tanuló legyen tisztában

– a játszott művek stílusával, műfajával, formájával

Az év végi vizsga javasolt anyaga

Koncertszerű, különböző stílusú művekből vagy egy hosszabb előadási darabból minimum 10 perces műsor.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló legyen képes

- bonyolultabb átkötött ritmusokat, komplementer ritmusokat gond nélkül eljátszani,
- partitúrából játszani,
- a helyes intonációt crescendo–decrescendo során is megőrizni,
- figyelmét megosztani a saját és a többiek szólama közt,
- saját szólamának szerepét önállóan felismerni, annak megfelelően szólamát kiemelni vagy háttérbe helyezni,
- figyelemmel kísérni az összhangzást is,
- polifon műben „elúszás” esetén – partitúrából játszva – visszatárolni,
- saját szólamán belül és a partnerekhez is önállóan intonálni,
- önállóan kialakítani az adott zenemű stílusú előadásához illő hangképzést, dinamikát, artikulációt stb.

A tanuló legyen tisztában

- a játszott művek stílusával, műfajával, formájával,
- az együttjátszó hangszerek intonációs és egyéb jellemzőivel,
- az akusztikus intonáció alapvető tudnivalóival.

Ismerje

- az egyes tételtípusok jellegzetességeit.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Kamarazene főtárgy

„A” tagozat: minimum 10 perc

A vizsga tartalma

Két különböző stílusú és karakterű kamaramű koncertszerű bemutatása. A játszott művek tükrözzék a 6. évfolyamon elvárható nehézségi szintet. (Devienne, F. Triók Op.21, Buxtehude: Laude Sion – kantáta, Gabrielli: Five Ricercar, Mihály A.: Kis toronyzene, Scheidt, Brass

quintets I–II, Locatelli Triószonáták Op.5, Haydn Divertimentók, Mozart Négykezes szonáták, Brahms: Waltzer, Kerényi: Társasének, nehézségi szintjén) A vizsgaanyagot lehet kottából játszani.

A vizsga értékelése

- megfelelés az előírt követelményeknek,
- helyes légzés, testtartás, hangszertartás,
- hangszerkezelés,
- technikai felkészültség,
- állóképesség.
- hangképzés,
- intonáció,
- a zenei stílus és az előírások megvalósítása,
- artikulációk és diszitések alkalmazása,
- helyes ritmus és tempó,
- speciális technikai elemek alkalmazása
- árnyalt dinamikák alkalmazása,
- változó tempók önállóan és együttesben,
- a vibrato helyes alkalmazása,
- előadásmód,
- alkalmazkodóképesség,
- szép, érthető szövegmondás (vokális kamarazene)

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

A tanulandó művek stílusának, műfajának megfelelő, jól hangolt billentyűs hangszer (zongora, csembaló, spinét, esetleg elektromos hangszer).

Kottaállványok

Hangológép

Metronóm

ZENEKAR

A zenekari foglalkozások célja, hogy sajátos eszközeivel teremtsen lehetőséget az alapfokú és a továbbképző évfolyamok tanulói számára, hogy – az egyéni foglalkozásokon elsajátított tudás felhasználásával – érzelmileg gazdag, harmonikus személyiséggé válhassanak.

Ösztönözze a tanulókat, hogy a zenekari játék közben megszerzett zenei kifejezőkészséget és technikai eszközöket használják fel az egyéni hangszeres játékban is.

Hozzon létre együttműködést a tanulók tudásának különbözőségéből.

Mutasson utat a közösség erejével a toleráns magatartásra.
Alakítsa ki a kultúra iránti nyitottságot.
Hangsúlyozza a művészetek aktív művelésének fontosságát.

A zenekari foglalkozások feladatai

A tanulók megismertetése az alapvető zenekari játékmódokkal.
A különböző zenei stílusokban használt előadói hagyományok bemutatása.
A „zenekari hallás” fontosságának alakítása, tudatosítása.
A figyelem időtartamának és elmélyítésének (vertikális–horizontális) fejlesztése.
Az egységes zenekari ritmusjáték kialakítása, tudatosítása.
Az arra alkalmas tanulók felkészítése professzionális együttesben való játéokra.
A különböző hangszercsoportoknak megfelelő – a zenekari ülésből adódó – helyes hangszerkezelés kialakítása, egységesítése.

A zenekari munkában a fejlesztési cél és feladat az együttes fajtájától, az adott hangszer–összeállításra íródott/átírt repertoártól, valamint az együttesben résztvevők egyéni tudásszintjétől függ.

A játszandó művek kiválasztásánál fokozott figyelmet kíván az egyes részfeladatok (szólamok) megfelelő szintű megvalósítása, gondosan mérlegelve a befektetett időt, energiát, s a munka közben megőrzendő játékkedvet, mert ez alapvető feltétele az egész mű minőségi megszólaltatásának, a magasabb értékű esztétikai szint elérésének

A „klasszikus” összeállítások (vonós–, fúvószenekar) mellett a helyi igényeknek, lehetőségeknek megfelelően számtalan hangszeres összeállítás működhet eredményesen, e miatt éves szintre lebontott egységes fejlesztési követelményeket nem lehet megadni.

A megjelölt fejlesztési követelményeket elsősorban a közös zenekari játék kialakítására és fejlesztésére jellemző ismeretek és készségek szerint három csoportra bontva (összevont évfolyamok) soroljuk fel.

Kezdő	1–2. évfolyam	(– éves 14 korig)
Középhaladó	3–4. évfolyam	(12– éves 18 kor)
Haladó	2–6. évfolyam	(16– éves 22 kor)

Kezdő csoport

Fejlesztési feladatok

- A helyes zenekari ülés kialakítása.
- Egymásra figyelés, alkalmazkodás.
- Hosszú és rövid hangok.

- A szólamon belüli frazeálás betartása.
- Zenekari hallásfejlesztés, többszólamúság.
- Tempóvétel, tempótartás.
- Dinamikai folyamatok kialakítása.
- A zenekari kommunikáció kialakítása (a karnagy és a zenekar, illetve a zenekari szólamok között).

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Apáthy: Fúvószenekari iskola I. (Baranya Megyei Művelődési Központ)

Barnes: Kis virtuóz

Csajkovszkij: Chanson triste (Népművelési Intézet, Budapest)

Csajkovszkij: Diótörő – részlet (Carl Fischer New York)

Czidra: XVII. századi magyar táncok

Gyermekdalok (Apáthy feld.)

Lijnshooten: Suit uit het Antwerpse Dansboek (Molenaar)

Orosz album: Első lépések (Pervie Sagi) (Moszkva)

Purcell: Air & Marsch (Bourne Co. New York, USA)

Susato: Pavane

Wagner: Das Blasorchester I. (Pro musica Verlag Leipzig – Berlin)

Watz: Acht Bläzersetze alter Meister (Rundel)

Watz: Premier (Rundel)

Vonószzenekar

Decsényi: Kati dalai ((EMB Z. 8279)

Decsényi: Népdal (EMB 12362)

Zempléni: Zenés utazás (YFE 002)

Vivaldi: C–dúr csellóverseny (EMB Z. 12048, Z. 12049/szólamok)

Vivaldi: d–moll concerto (EMB Z. 6538, Z. 6539/szólamok)

Renaissance és barokk táncok, kórusok, korálok

Gitáregyüttesek

Gitárduók kezdők számára (Mosóczi M.) „Kezdők muzsikája” (EMB 8805)

44 Könnyű duett két gitárra (Benkő D.) „Régi kamarazene” (EMB 8819)

Staak, P. van der: 9 Easy Guitar Quartets (Broekman und Peppel Amsterdam Nr. 873)

Követelmény

A különböző hangszercsoportoknak megfelelő hangszerkezelés egységesítése, a zenekari ülésmódból adódó helyes hangszertechnikai mozgások kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

- Év végi meghallgatás: 10–12 perces nyilvános bemutató.

Középhaladó csoport

Fejlesztési feladatok

- Az eddig tanult ismeretek, készségek fejlesztése, adott esetben önálló használata
- A zenekari hangzás iránti igényesség kialakítása, alkalmazása.
- Dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalása, fejlesztése.
- A tempóvétel és –tartás differenciálódása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatosításának elkezdése.

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Apáthy: Fúvószenekari iskola II–III. évfolyam (Baranya Megyei Művelődési Központ)

J. S. Bach: 6 Choral (Molenaar)

Balázs: Gyermekrajzok (EMB)

Balázs: Négy kép (EMB)

Bartók: Gyermekeknek (Népművelési Propaganda Iroda, illetve Boosey & Hawkes)

Bizet – Scsedrin: „Carmen” – az átirat egyes tételei

Cser: Csongrádi dalok

Händel: Largo (Rundel)

Händel: Lascia ch'io piango

Haydn: Szent Antal Choral (Ph. Grosch Verlag München)

Lully: Balletto (Wilhelm Halter Verlag Karlsruhe)

Orosz album: Első lépések II. (Moszkva)

Susato: Renaissance suite (Rundel)

Purcell: Trombitaszó és ária (Boosey & Hawkes)

Purcell: Győzelmi ének az Arthur király című operából (Bourne Co. New York, USA)

Wagner: Das Blasorchester II. (Pro musica Leipzig – Berlin)

Vonószzenekar

J. S. Bach: Bauern–Kantate (Parasztkantáta) (Peters 11693)

Bartók: Erdélyi táncok (Darvas feldolg.) (EMB Z. 4329)

Beethoven: 12 kontratánc (Breitkopf B. 253)

Csajkovszkij – Weiner: Chanson triste (EMB Z. 3202)

Farkas F.: Musica Serena (EMB Z. 12615)

Farkas F.: Négy tánc a Vietórisz–kódexből (EMB Z. 5834)

Händel – Maros: Kis szvit (EMB Z. 3105)

Mozart: Sinfonietta (EMB Z. 2409)

Rózsavölgyi: Első magyar társastánc (Doblinger D. 11316, 11317/szólamok)

Sugár: Rondó zongorára és ifjúsági zenekarra (EMB Z. 1784)

Gitáregyüttesek

Hume, T: Két trió (EMB 13721)

Régi angol muzsika két gitárra (Mosóczi M) „Musica per chitarra” (EMB 8564)

Régi francia muzsika két gitárra (Mosóczi M.) „Musica per chitarra” (EMB 8900)

Követelmény

A közös alkalmazkodás képességének kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

– Év végi meghallgatás: 15–30 perces nyilvános hangverseny.

Haladó csoport

Fejlesztési feladatok

- Az eddig tanult ismeretek, készségek további fejlesztése.
- A zenekari rubato játékmód elsajátítása.
- A zenekari kommunikációs lánc tudatos alkalmazása.

Ajánlott tananyag

Fúvószenekar

Albinoni: Adagio (Molenaar)

J. S. Bach: Prelúdium és fuga, B–dúr (Warner Bros New York)

J. S. Bach: Fantázia (William Allen Music, USA)

J. S. Bach: Sinfonia (Molenaar)

Bartók: Este a székelyeknél (Kliment)

Bartók: Erdélyi táncok (Népművelési Intézet)

Bogár: Székely legényes (Népművelési Intézet)

Balázs: Musica piccola (EMB)

Balázs: Előjáték (EMB)

Corelli: Adagio (Studio P/R Indiana, USA)

Debussy: A kis néger

Debussy: Kis szvit

Eördögh J.: Kis nyitány (Népművelési Intézet)

Eördögh J.: Magyar nyitány (Népművelési Intézet)

Hidas: Capriccio (EMB)

Hidas: Vidám zene (EMB)

Hidas: Concertino

Hidas: Szvit (EMB)

Hidas: Fantázia és fuga (EMB)

Hidas: Népdal szvit III. (EMB)

Händel: Tűzijáték szvit (különbféle tételek más–más feldolgozása)

Händel: Vízi zene (különbéféle tételek más–más feldolgozása)
Erkel: Fegyvertánc (Népművelési Intézet, Pécs)
Kodály: Intermezzo a Háy–szvitből (Népművelési Intézet)
Kodály: Toborzó (Népművelési Intézet)
Kodály: Kállai kettős (Népművelési Intézet)
Ujj Viktor G.: Két zenekari etűd (Népművelési Intézet)
Zempléni: Változatok egy Stravinsky–téma nyomán (kézirat)

Vonószekerek

Albinoni: Sonata à Cinque (Boosey & Hawkes B&H 17393, 11663/szólamok)
J. S. Bach: Andante (Rózsavölgyi 6103, 6104)
Bartók: Két román tánc op. 5 (Rózsavölgyi 6376)
Corelli: Karácsonyi concerto grosso (Peters 11351)
Händel: Concerto grosso op. 6 no. 8 (Peters 938 HW 30)
Händel: Vizizene (Dvfm 4207)

Gitáregyüttesek

Domeniceni, C.: 4 darab 4 gitárra (Edition margaux em. 4005)
Farkas F.: Musique de Ugrócz (Ed. musicali Ancona, Milano)
Joplin, S.: Ragtime – Két darab két gitárra (Fodor F.) „Musica per chitarra” (EMB 12496)

Követelmény

Önálló kamarazenekari játék kialakítása.

Az év végi meghallgatás anyaga

– Év végi meghallgatás: 25–40 perces nyilvános hangverseny

Követelmények a program elvégzése után

A tanuló ismerje meg

- a zenekar/együttes egyes részeinek különböző funkcióit,
- az alapvető zenekari játékmódokat,
- az egyes zenetörténeti stílusok és

hangszerek előadói hagyományait. Legyen

képes

- szólamát helyes tempóban, dinamikában, stílusban, az adott műben a zenekar egészében betöltött funkciója szerint eljátszani,
- a szólamon belüli és a szólamok közötti harmonikus együtt–játékokra irányítani figyelmét,
- a szólambeosztáshoz igazodó új zenei anyagot lapról játszva is megszólaltatni.

Tudja alkalmazni

- az alapvető egységes zenekari játékmódhoz tartozó hangszertechnikai ismereteket,

- a zenekari hallásfejlesztés közben kialakuló figyelmet, a többszólamúságra, a dinamikai és ritmikai folyamatok árnyalására, a tempóvétel és – tartás differenciálására,
- a zenekari kommunikációs lánc (karnagy–zenekar, zenekari szólamok között) folyamatát.

Továbbá

A tanuló legyen képes

- felnőtt amatőr zenekarban játszani,
- részt venni önálló kamarazenekari produkcióban.

Alkalmazza tudatosan

- a zenekari kommunikációs láncot,
- a zenekari rubato játékot.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Az együttes működéséhez szükséges hangszerek

A létszámhoz igazodva kottapultok, karfa nélküli székek.

Felvételek készítéséhez (a produkció értékeléséhez) audio– és videofelvevő és –lejátszó.

KÓRUS

A kórus tantárgy oktatásának célja, olyan pozitív élménynyújtás, amely a tanulók zenei és közösségi élményhez juttatásával hat az emberi kapcsolatokra és ezen keresztül az egyén személyiségfejlődésére .

A kórusfoglalkozás feladatai

Ösztönözze a tanulót a kórusirodalom, illetve a zeneirodalom megismerésére.

Fejlessze a tanulók

- hallását,
- ritmusérzékét,
- tempó– és dinamikai érzékenységét,
- hangszínek iránti igényét,
- kottaolvasási készségét,
- zenei memóriáját,
- zenei ízlését,
- stílusérzékét,
- formaérzékét,
- hangképző– és intonációs gyakorlatok

segítségével a harmonikus hallását. Ismertesse

meg a kórustagokat

- az emberi hang sajátosságaival, kifejezési lehetőségeivel a csoportos hangképzés által,
- a kórusműveken keresztül a zeneirodalom különböző stíluskorszakaival.

Tudatosítsa a tanulóknak az alkalmazkodóképesség fontosságát zenei és emberi szempontból is.

A zeneiskolai kórus tantervben az egyedi személyi, korosztályi összetétel és a különböző tudásszintek miatt nem lehet egységes, évfolyamokra lebontott követelményeket meghatározni.

A felsorolt feladatok a fejlesztési területeket spirálisan jelölik avval, hogy az eredmények mindig a konkrét művek előadásában teljesülnek.

Fejlesztési feladatok

- az aktív éneklési kedv felkeltése, az éneklési kultúra kialakítása, továbbfejlesztése.
- a együtthangzás megvalósítása, a harmonikus hallás és formaérzék fejlesztése,
- a résztvevők korosztályától, egyéni tudásától függően kánonok, két-, háromszólamú egynemű karok igényesebb három és négyszólamú művek, vegyeskari művek megszólaltatása
- hangképző és intonációs gyakorlatok a kórus tiszta, egységes, szép hangzásának kialakítására
- a szólamok ritmikailag pontos, dallamilag hibátlan megtanulása megfelelő formálással, szövegejtéssel,
- a zene akusztikai összefüggéseinek ismeretében a tiszta intonáció énekkari gyakorlatának megvalósítása.
- kiegyenlítettség az egyes szólamok és a kórus egésze között:
- hangszín–kultúra fejlesztése, az intonációs különbségek felismerése, javítása
- az egységes, kultúrált énekkari hangzás megteremtése.

Követelmény

A kórus

- tudjon a kórusvezetővel együttműködni
- a dallamot a vezényléssel kapott instrukcióknak megfelelően formálni
- tudjon, tisztán, pontos szövegmondással, a mű érzelmi tartalmának megfelelő kifejező előadással énekelni.
- szereplés során az énekkar valamennyi tagja legyen képes képességei legjavát nyújtani

Ajánlott tananyag

Agócsy – Irsai: Énekeljünk–muzsikáljunk

Ars musica kötetek (Möseler Verlag Wolfenbüttel und Zürich) M52031–52035

Bartók Béla kórusművei (27 egyneműkar)

Bárdos Lajos: 20 és 40 egyneműkar

Bárdos Lajos: Kicsinyek kórusa I–IV.

Bárdos Lajos: Vegyeskarok

B. Horváth Andrea: Ünnepelejünk! (Nemzeti Tankönyvkiadó)

Botka Valéria – Csányi László: Gyermekkarok I–IV.

Chor Aktuell – Ein Chorbuch für Gymnasien (Gustav Bosse Verlag 1983)

Csányi László: Gyermekkarok kótáskönyve

Egyházi karénekeskönyv I–II. (Kiadja: Magyarországi Evangélikus Egyház Sajtóosztálya)

Eszterházy Pál: Harmonia Caelestis

Forrai Miklós: Duettek I–II.
Forrai Miklós: Ezer év kórusa
Forrai Miklós: Öt évszázad kórusa
Gastoldi: 3 balletti
Kánongyűjtemények: 25 angol kánon
Bárdos: 77 kánon
Haydn: Kánonok
Mozart: 30 kánon
Péter József: 165 kánon
Kerényi M. György: Énekiskola – Társasének IV.
Kodály Zoltán: Bicinia Hungarica I–IV.
Kodály Zoltán: Gyermek– és nőikarok
Kodály Zoltán: Vegyeskarok
Liber usualis (gregorián dallamok gyűjteménye)
Mozart: 6 noktürn
Nádasdy Kálmán: Társas énekek
Schola cantorum I–XIII. (Fodor Ákos)
Szőnyi E.: Biciniumok

Kardos Pál: Kórusnevelés, kórushangzás
Kodály Zoltán: Énekeljünk tisztán
Párkai István: Modern kórusetűdök

Követelmények a program elvégzése után

A *kórus* legyen képes önálló, élményt adó szereplésre.

Tudjon

- fegyelmetten viselkedni úgy a próbákon, mint a hangversenyeken,
- „vezénylésre” énekelni.

A *tanuló* ismerkedjék meg a kórusirodalom számos remekművével.

Tudjon jól tájékozódni a különböző stíluskorszakokban.

Tudja

- helyes légzéstechnikával,
- tiszta intonációval,
- pontos ritmusban,

- érthető szövegmondással,
- helyes tempó– és dinamikai választással,
- művészileg kidolgozottan – stílushű formálással, szuggesztivitással – elénekelni szólamát.

Rendelkezzék

- jó kottaolvasási kézséggel,
- zenei memóriával.

Hallgassa a többi szólamot és hangszíneivel alkalmazkodjék hozzá, ezáltal segítve az egységes kórushangzás megteremtését.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Megfelelő akusztikájú, hangszigetelt, szellőztethető, csoportos oktatásra alkalmas tanterem, jó minőségű, jól hangolt zongorával.

Ötvonalas tábla.

Felvételek készítéséhez és lejátszásához használható audióvizuális eszközök.

Metronóm, hangvilla, kottaállvány.

Ajánlott a kórus színpadi megjelenését emelő egységes formaruha.

KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI ÁG

I. FEJEZET

AZ ALAPFOKÚ KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

Az alapfokú művészetoktatás célja, hogy hozzásegítse a tanulókat a külvilág tudatos érzékeléséhez, tanulmányozásához, valamint a belső látás és a képzelet finomításához, tudatosításához. A tanulók belső világának gazdagítása teszi lehetővé, hogy egész személyiségük használni és hasznosítani tudja az összegyűjtött és egyre tudatosabban szelektált vizuális információkat. Az élményszerű tapasztalások és képzetek teremtik meg az önmeghatározások és önkifejezések egyre differenciáltabb formáit.

Az alapfokú művészetoktatás alapprogramja lehetőséget nyújt az esztétikai érzékenység - nyitottság, igényesség, ízlés, erkölcsi fogékonyság - alakítására, a látás kiművelésére és tudatosítására. A követelmény és tantervi program bővíti a képi műveltséget, a képi emlékezetet és képzeletet. A tervező, konstruáló, anyagformáló, eszközhasználó, tárgykészítő és környezetalakító tevékenységek gyakorlata finomítja a kéz ügyességet, technikai érzékenységet, valamint erős érzelmi-motivációs bázist teremt, mely fejleszti a gondolatok, érzések, elképzelések, tapasztalatok vizuális eszközökkel való megjelenítésének képességét is.

A program keretében folyó vizuális nevelés alkalmat ad a képző- és iparművészeti tevékenységek iránt érdeklődő tanulók szellemi és gyakorlati képességeinek fejlesztésére, biztosítja a különböző művészeti szakterületeken való jártasságok megszerzését. A képzés nagymértékben elősegíti a tanulók személyiségfejlődését és biztosítja a tehetséggondozás lehetőségét. Figyelembe veszi az életkori sajátosságokat; a tanulók érdeklődésére, a kézműves hagyományokra, valamint a klasszikus és kortárs képző- és iparművészeti, médiaművészeti értékekre építve gyarapítja ismereteiket, s alakítja készségeiket. Az alapfokú és továbbképző évfolyamokon fejleszthetik vizuális műveltségüket, és különféle szakirányú területeken szerezhetnek jártasságot.

A vizuális művészeti oktatás megismerteti a tanulókkal az adott művészeti ág műfaji sajátosságait, a művészi kommunikáció megjelenítési módjait. A képzés célja az is, hogy a múlt értékeit megszerettesse és tovább éltesse, segítsen a hagyománytisztelet megteremtésében.

A képző- és iparművészeti ág sajátosságai:

- tevékenység központúság - a tanulók a vizuális tananyagtartalmakat, feladatokat gyakorlati, tapasztalati módon, különböző tevékenységek által, komplex témákba ágyazottan dolgozzák fel, amelyben a cselekvésből származó tapasztalat adja a tanulás alapját,
- feladattudatosság - egy témával, témakörrel való hosszabb idejű elmélyült foglalkozás, mely elősegíti a tanulók türelmének, kitartásának fejlődését,
- alkotói magatartás - amelyben fontos szerepet kap a nyitottság, az egyéni látásmód, a lényegkiemelés, a problémaérzékenység és problémamegoldás képessége,
- komplexitás - amely átjárhatóságot biztosít a képző- és iparművészeti, a népművészeti és médiaművészeti területek között, illetve az egyéb művészeti ágak között,
- folyamatszerűség az egyes feladatok végig vitelében és a szervesen kapcsolódó, egymásra épülő feladatsorokban, projekteken,
- kreatív cselekvőképesség, melynek fontos részterülete a kísérletező kedv, bátorság, lényeglátás, szituativitás, döntésképesség, nézőpontváltás, sorrendmódosítás,
- interaktivitás és együttműködési készség, mely feltételezi a személyközi kapcsolatok aktivitását, a kooperációt és innovációt,
- tanulók önkifejezési készségének kialakítása és mélyítése a személyre szabott feladatok, egyéni korrekció megvalósulása révén,
- szociális érzékenység és empátia, az én-tudatosság, önszabályozás és önállóság fejlesztése.

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tanszakok és tantárgyak

Képzőművészeti tanszak (előképző 1-2. évfolyam + 1-3. alapfokú évfolyam)

Főtárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyam)

Grafika és festészet alapjai (1-3. alapfokú évfolyam)

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Választható tantárgy:

Vizuális alapozó gyakorlatok (előképző 1-2. évfolyama)

Népművészet (1-10. évfolyam)

Művészettörténet (3-10. évfolyam)

Tanszakok és főtárgyaik a 4. alapfokú évfolyamtól a továbbképző 10. évfolyamáig

Fém- és zománcműves tanszak - Fém- és zománcműves műhelygyakorlat

Fotó és film tanszak - Fotó és film műhelygyakorlat

Grafika és festészet tanszak - Grafika és festészet műhelygyakorlat

Környezet- és kézműves kultúra tanszak - Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat

Szobrászat és kerámia tanszak - Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

Textil- és bőrműves tanszak - Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

Kötelező tantárgy:

Vizuális alkotó gyakorlat (1-10. évfolyam)

Választható tantárgyak:
Népművészet (1-10. évfolyam)
Művészettörténet (3-10 évfolyam)

A tantárgyak tartalma

Moduláris rendszer szerint alapmodul a vizuális alkotó gyakorlat, a grafika és festészet alapjai, egyedi szakmai modul a műhelygyakorlat.

A vizuális alapozó gyakorlatok az előképző első két évfolyamának komplex művészeti tantárgya. Sokszínű alkotó játékokra ad lehetőséget. A legkülönbözőbb anyagok, eszközök, technikák megismerése segíti a gyermekek kreativitásának kibontakozását és a tradicionális kézművesség értékeinek továbbadását.

A vizuális alkotó gyakorlat a képző- és iparművészeti ág, az ősi és kézműves tárgyformálás, a médiaművészet sokféle tevékenységének megismertetésére szolgál. Feladata a vizuális eszköztár bővítése, a művészi kifejezési formanyelv kialakítása, gazdagítása, változatos kreatív feladatsorokon keresztül.

A grafika és festészet alapjai tantárgy a képi kifejezés változatos módjainak elsajátítását és alkalmazását teremti meg.

Előkészíti és megalapozza a művészi igényű szakmai munkát.

A műhelygyakorlat lehetővé teszi az ősi, a hagyományos és a kortárs képző- és iparművészeti, valamint médiaművészeti szakirányú tevékenységek elsajátítását. A tanuló a helyi lehetőségektől függően a műhelygyakorlatok közül érdeklődésének és képességének megfelelően választ.

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	(1.)	(2.)	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	(2)	(2)	2	2	2	2	2	2	2	2	2	2
Kötelező tantárgy			2	2	2							
Kötelezően választható tantárgy						2	2	2	2	2	2	2
Választható tantárgy	(2)	(2)	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2	1-2
Összes óra:	(2-4)	(2-4)	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6	4-6

A fenti táblázat „Összes óra” rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak. Az előképző évfolyamokat nem kötelező elvégezni.

A vizuális alkotó gyakorlat és a műhelygyakorlatok óraszama 1-3 vagy 3-1 arányban átcsoportosítható.

A főtárgyak képzési ideje:

2 előképző évfolyam: Vizuális alapozó gyakorlatok

3 alapfokú évfolyam: Grafika és festészet alapjai

3 alapfokú + 4 továbbképző évfolyam: Fém- és zománcműves műhelygyakorlat, Fotó és film műhelygyakorlat, Grafika és festészet műhelygyakorlat, Környezet- és kézműves kultúra műhelygyakorlat, Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat, Textil- és bőrműves műhelygyakorlat

A tanítási órák ideje: 45 perc

A KÉPZŐ- ÉS IPARMŰVÉSZETI OKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

Kiemelt kompetenciák a képző- és iparművészeti oktatás területén

A kiemelt kompetencia területek a vizuális művészeti alkotótevékenység által a személyiség fejlesztését, az önkifejezés kibontakoztatását segítik.

Olyan tulajdonság-együttest alakítanak ki, amely lehetővé teszi a változó élethelyzetekhez való rugalmas alkalmazkodást, a probléma felismerést, a probléma megoldást.

Bemeneti kompetenciák: iskolai előképzettség nem szükséges

Szakmai kompetenciák

A környezet által közvetített üzenetek befogadása

A környezet által közvetített üzenetek értelmezése

Tervezési készség

Alkotói magatartás

Kreativitás

Vizuális gondolkodás

Vizuális kifejezőkészség

Eszközhasználati készség

Anyaghasználati készség

Komplex szemlélet

Tudatos környezetformálás igénye

Biztonságos munkavégzés képessége

Az esztétikum iránti igény és befogadóképesség

Problémaérzékenység

Véleményformálási képesség

Személyes kompetenciák:

Nyitottság

Fejlődőképesség

Önállóság

Önkifejezés

Rugalmasság

Érzékenység

Kísérletező kedv

Interaktivitás (személyközi kapcsolatok aktivitása, kooperáció).

Társas kompetenciák:

Motiválhatóság

Empatikus készség

Együttműködési készség

Kezdeményezőkézség

Segítőkézség

Módszerkompetenciák:

Figyelemösszpontosítás

Gyakorlatias feladatértelmezés

Ismeretek helyénvaló alkalmazása

Következtetési képesség

Kreativitás, ötletgazdagság
Módszeres munkavégzés
Nyitott hozzáállás
Probléma felismerés, -megoldás
Tervezési készség
Új ötletek, megoldások kipróbálása
A munkakörnyezet tisztántartása

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészeti iskola utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte, és a vizsgára jelentkezett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait - valamennyi vizsga tantárgy tekintetében - az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és gyakorlati tudása.

Az alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá. Amennyiben az nem, felel meg a követelményeknek, átdolgoztathatja.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga vizsgatantárgyak

- Műhelygyakorlat
- Vizuális alkotó gyakorlat

A fentiekben felül szabadon választható vizsgatantárgy:

- Művészettörténet
- Népművészet

A szabadon választható vizsgatantárgyak esetén a művészeti alapvizsga és záróvizsga írásbeli és szóbeli vizsgarészekből áll. A szabadon választható tantárgyak közül vizsgatantárgynak csak az a tantárgy választható, amelyet az intézmény pedagógiai programja szerint biztosít, valamint amely esetében a tanuló a tantárgy tanításának utolsó évfolyamán az előírt tantárgyi követelményeknek eleget tett.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet (részlegesen vagy teljes mértékben) az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen - egyéni versenyzőként - helyezést ért el vagy a versenyfelhívásban meghatározott teljesítményi szintet teljesítette.

Ha a tanuló már rendelkezik a képző- és iparművészeti ág valamelyik tanszakán megszerzett alapvizsga- vagy záróvizsga-bizonyítvánnyal, akkor felmentés adható a vizuális alkotógyakorlat főtárgyból. A műhelygyakorlat vizsgarész alól felmentés nem adható.

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsga tantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni.

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsga tantárgyából kapott osztályzatok számtani közepe adja. Ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a vizsga tantárgy végső eredményének a meghatározásában a műhelygyakorlat tantárgyból kapott osztályzat a döntő.

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsga tantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette.

Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsga tantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette.

II. FEJEZET

KÉPZŐMŰVÉSZETI TANSZAK

VIZUÁLIS ALAPOZÓ GYAKORLATOK

A vizuális alapozó gyakorlatok célja az érzékelés, a befogadó készségek fejlesztése. A művészettel való játékos ismerkedésen keresztül a pozitív lelki tulajdonságok gyarapítása, az esztétikai érzékenység, a nyitottság kialakítása. A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek fejlesztése.

Az alapozó gyakorlatok feladata az alkotói képességek fejlődéséhez való hozzájárulás komplex, játékos, élményszerű művészeti tevékenységek által.

Előképző évfolyamok

1-2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A közvetlen érzéki tapasztalás (hallás, látás, tapintás) útján megszerzett élmények képi, plasztikai feldolgozási képességének fejlesztése.
  - A természeti és tárgyi környezet szépségeinek felfedeztetése.
  - A hagyományok élményszerű megismertetése.
  - Egyszerű kézműves tevékenységek iránti nyitottság kialakítása:
  - Az arányok, színek, formák, felületek, tömegek és a tér felfedeztetése játékos tevékenységeken keresztül.
  - Az önkifejezés változatos formáinak megismertetése.
  - Az egyéni és csoportos alkotómunka alapelemeinek elsajátíttatása.
  - Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív munkára és gondolkodásra nevelés.

Tananyag

Feladatcsoportok

Érzékszervi tapasztalások

- Színek, formák, hangok megfigyelése, hasonlóságaik észrevétele
- Hangokkal, mozgással, látvánnyal való analogikus játékok
- Dramatizálással, mozgással, hanggal érzelmek, élmények kifejezése
- A ritmus és a megélt mozgás vizuális megjelenítése

Vonal, forma

- A vonal és a folt megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben
- A forma gazdasága
- Pont-, vonal-, folt- és formaképző játékok

Felületek

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok biztosításával
- Felületképzési játékok síkban és plasztikában változatos anyagokkal

Méreték és arányok

A méretek és arányok érzékletes megtapasztalása (kisebb, nagyobb; hosszabb, rövidebb, sovány, kövér)

- Játékos arányváltó feladatok

A színek világa

- A színek hangulati hatásának átélése, alkalmazása
- Színkeverési játékok

Téri élmények

- A sík és a tér megtapasztalása
- Térjátékok (kinn, benn fent, lent). Zárt és nyitott terek
- Téri élmények rajzi, plasztikai megjelenítése

Idő élmények

- Az idő múlásának és a változás megtapasztalása
- Eseménysort kifejező képsorozat, leporelló készítése
- Egyszerű animációs játékok

Mese és valóság

- A mesebeli világok, lények, történések síkban és plasztikában
- Környezetünk formái, szereplői sík és plasztikus formában

Tárgykészítés

- Játékok, használati és ajándéktárgyak létrehozása (mézeskalács, textilfonatok, papírhajtogatások, papírdombormű, agyag- vagy gipszfigurák)
- Hagyománytárgyak készítése

VIZUÁLIS ALKOTÓ GYAKORLAT

A vizuális alkotó gyakorlat célja a tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése, a pozitív lelki tulajdonságok megerősítése a képi emlékezet és képzelet gazdagításával, a vizuális gondolkodás és kifejezőkészség fejlesztésével, valamint az esztétikai érzékenység és befogadó készség kialakításával.

A tantárgy feladata a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, erős belső motivációra épülő, változatos alkotó folyamatok biztosítása, melyek lehetővé teszik a csoportos és egyéni kreatív tevékenységformák megismerését, feltárják az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségeit, kialakítják a formák, színek használatában való jártasságot. Az egyes témák, témacsoportok változatos feldolgozása, a különféle képzőművészeti technikák gyakorlásához szükséges eszközök és anyagok használatának megismertetése, a népművészeti és művészettörténeti ismeretek aktív beépítése az alkotó tevékenységbe. A baleset-, munka- környezet és tűzvédelmi szabályok betartatása.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az alapvető képzőművészeti technikák segítségével a látvány és jelenségek befogadására, értelmezésére való ösztönözés, gondolatainak, terveinek képi vagy plasztikai megoldásán keresztül.
- A művészeti tevékenységekhez szükséges eszközhasználat, anyagalakítás megismertetése kép és tárgykészítés vagy egyéb alkotófolyamat végigvitelével.
- A tanuló figyelmes, kitartó munkavégzésének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Kézműves és népművészeti technikák

Mesék jellegzetes történetvezetése

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Mesék, kalandos történetek

- Egyéni fantáziára épülő illusztratív mesefeldolgozások
- Elbeszélés vonalakkal, különböző vonalminőségek keresése
- Vonalrajzos kompozíciók különböző alapformákban, hangsúlyos kontúrok alkalmazásával (ceruza, filctoll, zsírkréta és vízfesték)

Színes világok megelevenítése

- Kitalált történetek feldolgozása színes kompozícióban
- A színek hatása, érzelmi ereje
- Színkontrasztok, színharmóniák (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák

- A szereplők megjelenítése - mesehősök, állatfigurák (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Figurateremtés, jellegzetes arányok, karakterjegyek- bábfigurák készítése

Megszemélyesítés

- Síkfigurák kialakítása (papírtépés, ragasztás, kivágás, festés)
- Álarcok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Mesék birodalma

- A kiválasztott mesehősök környezetének feldolgozása különböző technikákkal (ceruzák, tollak, tusrajz)
- A természeti és ember alkotta környezet modellezése, újraterejtése a fénymásolt elemek, motívumok segítségével
- Hangulati elemek megjelenítése (vidám, mozgalmas, kopár, félelmetes)

Varázslatos tárgyak, különös eszközök

- Edények, eszközök kialakítása (agyagból, karcolt díszítéssel)

- Az adott történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- A gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságai, felhasználási lehetőségei
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt

Figura és mozgás

- A történet szereplőinek megjelenítése ecsetvázlattal, színfoltokkal (álló-, guggoló, többkevesebb figura, árnyképek)
- Mozgás, mozdulat, mozdulatsor megjelenítése egyszerű animációs eszközökkel
- Emberi figurák és állatfigurák mintázása - különféle mozdulatok megjelenítése

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai
- Megőrzött nyomok az agyaglapon (üzenetek, lenyomatok készítése különböző eszközökkel)
- A törzsi művészet mintakincse, motívumgyűjtés (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- Fonások papírcsíkokkal, színes fonalakkal, zsinórokkal
- Szám-, állati és növényi szimbólumok a mesék világában
- Pecsétek, szerencsét hozó tárgyak, amulettek készítése (agyag, gipsz, talált, gyűjtött tárgyak)

Időkerék - évszakváltások

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat. Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vizuális művészetek műfaji sajátosságainak, anyagainak és eszközeinek megismertetése a kézműves tárgyformálás egyes elemeinek, technikai fázisainak kipróbálásán keresztül.
- Az alkotási folyamat során a képzelet, a tapasztalat és az emlékezet élményanyagának mozgósítása, az önkifejezés lehetőségeinek felfedeztetése.
- A környezet által közvetített üzenetek befogadása, értelmezése.
- A tanuló egyéni, kreatív személyiségjegyeinek előhívása, az ismeretek, élmények feldolgozásának segítése.
- A tanuló érdeklődésének felkeltése, fenntartása, kitartó munkavégzés képességének fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolás és tárgyalakotás az életkori sajátosságoknak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba illesztve

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok, eszközök csoportos és egyéni kreatív használata

Az értékmegőrzés, értékteremtés lehetőségei

A formák, színek használatában való jártasság

Kézműves és képzőművészeti technikák

Az egyes témák, témacsoportok többirányú feldolgozása

A különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Népművészeti hagyományok, művészettörténeti érdekességek

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Elbeszélés vonalakkal

- Hétköznapi történetek fő motívumainak megjelenítése

- Feldolgozása különféle vonalrajzos kompozíciókban

- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)

- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Saját élmények feldolgozása színes kompozíciókban

- Színkontrasztok, színharmóniák alkalmazása (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Kedvenc állatok - állatfigurák és figurális dombormű mintázása

- Sosemvolt lények életre keltése (mintázás agyagból, gipszfaragás, papírmásé)

- Agyagplasztikák, figurák készítése, díszítésük földfestékekkel

Szabadon formálható anyag

- Ünnepek régen és ma

- Személyes tárgyak, ünnepi ajándékok készítése különféle anyagokból

- Az ünnep díszletei

Tér és idő feldolgozása

- Adott történet, valamilyen folyamat megjelenítése képsorozattal vagy egyszerű fázisrajzokkal (tempera, tollrajz)

- Eseménynaptár - képsorozatok készítése monokróm és színes technikákkal

- Az otthoni környezet modellezése agyagból. A tér átalakítása

- A mi városunk - nagyméretű, színes kompozíciók, csoportmunkában (plasztikus megjelenítés papír, papírmásé és más anyagokkal)

Minta, jel, jelkép

- A mintaképzés síkbeli és plasztikus módjai

- A magyar népművészet mintakincse - motívumgyűjtés

- Fonások hánccsal, színes fonalakkal, zsinórokkal

- Növények stilizált megjelenítése (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba)

- Geometriai szimbólumok (négyzet, kör, felfelé - lefelé mutató háromszög, csillag, egymásba kapcsolódó körök)
- Pecsét faragása, idolk, amulettek készítése (agyag, gipsz)

A tárgykészítés folyamata

- Ismerkedés a gyapjú-, a textilanyagok tulajdonságaival, felhasználási lehetőségeivel
- Ünnepi jelkép megjelenítése nemezen (tarsolyfedőlap)
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák megismerése
- Ékszerkészítés gyönggyel és más természetes anyagokkal

Évszakváltás

- Az ünnepekhez fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Változások az ünnepi szokások körében - páros képek készítése

Megszemélyesítés

- Én és a külvilág - Önarckép, jellegzetes arányok, karakterjegyek
- Az önismeret útjai - az emberi arc arányai, a karakter, a mimika megjelenítése
- Meglévő portréfotók felhasználása, nagyítása (ismétlődések, átírások, fénymásolatok segítségével)
- Alakoskodások - szimbolikus tartalmak megjelenítése az arcábrázoláson keresztül
- Maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmásé)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat.

Legyen képes:

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- vázlatok készítésére,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az ismeretek, élmények befogadásának, feldolgozásának segítése, a tanulók életkori sajátosságainak megfelelő, változatos alkotó folyamatokba való bevonásával.
- A csoportos és egyéni alkotótevékenységek formáinak megismertetésével a tanuló kreatív személyiségjegyeinek, pozitív lelki tulajdonságainak előhívása, megerősítése.
- A képi emlékezet és képzelet gazdagítása, az esztétikai érzékenység, nyitottság kialakítása.
- A népművészeti és művészettörténeti ismeretek alkotó tevékenységhez kapcsolódó aktív beépítése.
- A vizuális kifejezéshez, alkotáshoz szükséges készségek fejlesztése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Ábrázolási és tárgyalkotási ismeretek

A síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különböző képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Népművészeti ismeretek, művészettörténeti érdekességek

Kézműves és népművészeti technikák

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Elbeszélés vonalakkal

- Legendás történetek megjelenítése, feldolgozása különböző vonalrajzos kompozíciókban
- Hangsúlyos kontúrok alkalmazása (ceruzák, tollak, tusrajz)
- Leporelló készítése az egyes jelenetek összeállításával

A színek érzelmi ereje

- Természeti erők megelevenítése színekkel, az adott jelenségek saját élményekre épülő (vagy színházra, táncra, mesékre támaszkodó) feldolgozása színes kompozícióban
- Színkontrasztok, színharmóniak alkalmazása
- A színek és alkalmazott technikák megjelenítő és hangulatközvetítő képessége (színes ceruza, pasztell, tempera, kevert technikák)

Plasztikus figurák - formai felfedezések

- Figuraterepítés, jellegzetes arányok, karakterjegyek felfedezése
- Táltosok, paripák, félelmetes szörnyállatok - képzelet és előtanulmányok alapján (figurális dombormű mintázása agyagból, gipszfaragás, papírmásé)
- Növények, termések formája, szerkezete, színei (színes ceruza, kréta, akvarell)

Szabadon formálható anyag

- Agyagedény formálása felrakással
- Agyagplasztikák, állatfigurák készítése, díszítésük földfestékekkel, bekarcolt mintákkal
- Állatok ábrázolása emlékképek vagy közvetlen látvány alapján - tömeg, arányok, mozgás érzékeltetése

Tér és idő feldolgozása

- Természeti erők, különleges és félelmetes természeti jelenségek felidézése, megjelenítése képsorozattal (tempera, tollrajz)
- Különböző kompozíciók készítése spirál- és hullámmotívum felhasználásával
- A természet körforgása (olajpasztell, tempera, fotó, montázs, kollázs)

Minta, jel, jelkép

- Életfa motívum, varázslatos növények megjelenítése népmesék, legendák alapján, (sgraffito jellegű viaszos technika, festés, karcolás agyagba, gipszbe)
- Papírkivágások - szimmetria, pozitív-negatív formák, ritmusok, sorminták
- A varrás, hímzés alapfogásai, formaalkotó és dekoratív szerepük
- Egyéni fantáziára épülő illusztratív feldolgozások
- Az elvonatkoztatás útja és célja - anyaggyűjtés
- A tűz, víz, föld, levegő - szimbólumok a különböző kultúrákban

- Sárga, narancs, piros, barna, lila, zöld, fehér, arany. Színszimbólumok használata (papírragasztás kivágott színes motívumok kompozícióba rendezésével)

A tárgykészítés folyamata

- Az adott témakörhöz, történethez kapcsolódó valós tárgyak, varázseszközök készítése
- Különböző hagyományos kézműves technikák, díszítési módok alkalmazása
- Állat alakú és antropomorf edény készítése agyagból
- A textilanyagok, a gyapjú alkalmazási lehetőségei
- Nemezfígura készítése
- Tárgykészítés népi hagyományok alapján, a keleti és a mai kultúra esztétikája szerint
- Természetes anyagok, ágak, termések alakítása, felhasználásuk más anyagokkal együtt
- Ragasztóanyagok, ragasztási technikák használata
- Ékszerkészítés gyöngyfűzéssel

Évszakváltás

- Az évszakokhoz fűződő népi hagyományok képi, plasztikai feldolgozása
- Mézeskalácsformák rajzolása, tervezése
- A népi kézművesség néhány jellegzetes eleme, technikája
- Megszemélyesítés
- Mozgatható bábfigurák készítése. Karakterábrázolás és a mozgatás lehetőségei
- Zsineggel mozgatható figurák, pálcára vagy lécre szerelt bábok (papírkivágás, mozgatható elemek összeállítása, festés)
- Álarok, maszkok, készítése (papír, gipsz, agyag, papírmasé)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a témához kapcsolódó formákat, színeket, motívumokat,
- az alapvető ábrázolási technikákat,
- a kézművesség, a hagyományos népi kultúra egyes szokásait, tárgyait és technikáit,
- az egyszerű kézműves technikai fogásokat, plasztikus megoldásokat,
- a vizuális művészetek formáit, sajátosságait, anyagait és eszközeit. Legyen képes:
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra,
- a látvány és jelenségek értelmezésére,
- vázlatok készítésére, átírásra,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és sokszínű alkalmazására,
- ügyelni a képek kidolgozottságára, technikai következetességére.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, fejlesztése.
- A kézműves tárgyalakítás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek megalapozása.
  - A látvány utáni ábrázolás alapvető törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alapjainak elsajátíttatása.
  - A kifejezéshez, alkotáshoz szükséges képességek továbbfejlesztése, a képi műveltség bővítése.
  - A tanuló kitartó, feladattudatos munkavégzésének segítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, értelmezése, rögzítése

Síkbeli és plasztikus munkákhoz szükséges anyagok és eszközök

Különféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

A középkor művészettörténeti érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formák, színek tudatos használata és a térábrázolás kérdései

A tárgyalakítás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetész - történetábrázolás

- Képzeltbeli utazás (egy középkori városban - illusztrációk különféle rajzeszközökkel, vagy képregényszerűen elmesélve)

- A kor hétköznapjainak megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével. A tervek nagyítása, megfestése (képi, fotó, videó - vagy számítógépes feldolgozások)

Környezetábrázolás - hangulatteremtés

- A környezet épített elemeinek rajza (homlokzatok)

- kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal - makett készítése egyes technikával

- Makettkészítés (házak, lakótornyok, várak) különféle anyagok felhasználásával

Színharmonikák

- A monokróm színhasználattól a komplementer színpárokig

- Egy főszínre hangolás, főszín és elsődleges keverékszínei

- Tiszta színekből és szürkékből építkező képek

Rész és egész

- Papírmozaiak készítése (ókori vagy bizánci minták alapján)

- Üvegablakok

- Rózsaablak - színes kép készítése

- Királyfejek, egészalakos figurák rajza viaszolt, festett alapról visszakaparásos technikával

Képeskönyv

- A mai életünk kódexe

- Cél és célszerűség, a könyvkötés alapfogásai

- A papír tulajdonságai

- Betűkép, iniciálé készítése, szövegírás (temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- Az adott korra jellemző minták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása

- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)

- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Plasztika

- Oszlopszobrok. Szoborfaragás (egyszerűen formált emberfigurák gipszből, ytong téglából, purhabból)

- Vízköpők. Fantasztikus figurák, állatalakok (gótikus templomokról; mintázás agyagból)

- Figurateremtés valódi állatok és képzeletbeli szörnyek megformálásával

Öltözképzés

- Sisak készítése. A viselhetőség és a méretek figyelembe vétele

- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Arcképtár

- Önarckép különböző elképzelt szerepben, jelmezben és korban való ábrázolása

- Önarckép gyűjtemény mai környezetben (ceruza, krétarajzok, tempera)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a választott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,

- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,

- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,

- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,

- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,

- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,

- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,

- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,

- változatos - forma - faktúra és felületminőségek létrehozására,

- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók-tárgyak létrehozására,

- egyéni eszközhasználatra,

- a műalkotások értő befogadására,

- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,

- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az emberi és a természeti környezet esztétikumának felismertetése, a művészetek, alkotási tevékenységek iránti érdeklődés megerősítése.

- A látás és a látványértelmező képesség pontosítása, fejlesztése.

- A kézműves tárgyalkotás, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek körének bővítése.

- A látvány utáni ábrázolás törvényszerűségeinek felismertetése, a vizuális nyelvrendszer alkalmazásának fejlesztése a különböző feladatok során.

- A manuális tudás és az alkotóképesség továbbfejlesztése, a stílusérzék megalapozása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A látvány megfigyelése, perspektivikus ábrázolása

Rajzeszközök, plasztikus és modellező anyagok és eszközök

Különbféle képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák

Az egyes műfajokra jellemző előadásmódok

Az ókori antik világ és a reneszánsz művészettörténet érdekességei

Az egyes népművészeti tájegységekre jellemző stílusjegyek, technikák

A formai, szintani alapismeretek

A tárgyalkotás, a tárgykészítéshez kapcsolódó anyagok, egyes eljárások, technikák

Hagyományos és új médiumok

Az előképek megismerése, feldolgozása - tanulmányrajzok, vázlatok, makettek, modellek

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Életképek (reneszánsz palotában; illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)

- A kor ünnepeinek megjelenítése a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületábrázolás tusrajzzal

- Struktúra - textúra, formaszervezet és felületi megjelenés (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

- Makettkészítés különféle anyagok felhasználásával csoportmunkában

Színharmóniák

- Tájképek különböző fényviszonyok között - csak színfoltokkal festve - hajnalban, délben, szürkületben, éjszaka (gyűjtés elektronikus formában is, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)

- Telt és tört színek, komplementer színek és különböző árnyalataik (festés akvarellal, krétával, kevert eljárással)

Környezetábrázolás - kép és valóság

- A tárgyak és a természeti környezet megfigyelése

- Az ablakon át látható világ (ábrázolás pitt-krétával, festéssel)

- A vonalperspektíva, levegő és színperspektíva felfedezése

- Előtér - középtér - háttér (tusrajzok, szénrajzok)

- Öltözéktervezés

- A szín- és az anyagválasztás szerepe

- Fejfedők (bohócsipka) készítése a viselhetőség és a méretek figyelembe vétele (papír és textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Képeskönyv

- A természet törvényeinek, jelenségeinek megfigyelése, összegyűjtése, lejegyzése

- Növények, állatok minél pontosabb megfigyelés alapján készült illusztrációi

- Magyarázó rajz, részletek és leírások a tervlapon (aprólékos ceruza és tusrajzok, temperafestés, kézírás vágott hegyű tollal)

Mintakincs

- A korra jellemző textilminták, díszítések gyűjtése, vázlatfüzetbe rajzolása
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok,)
- Egyszerű díszítőelemek szimmetrikus, pozitív-negatív formákká, ritmussá rendezése
- Természetes formák redukálása, egyszerűsítése, stilizálása, szín- és forma-variációk létrehozása (papírmetszet létrehozása)

Arcképtár

- Hétköznapi tömeg (piaci sokadalom) összeállítása nagyméretű kartonra (saját, választott figurákkal)
- Különböző korú és karakterű emberek portréja. (Csoportmunka. Ceruza, krétarajzok, tempera)

Fény- árnyék jelenségek

- Titokzatos terek létrehozása, a fény-árnyék hatások felhasználásával
- Vázlatok készítése jellegzetes fény-árnyék viszonyok bemutatására
- Térkonstrukció talált, gyűjtött tárgyakból, lepedőkből, zsinórokból, kartonokból többféle bevilágítással (közös, csoportos alkotás)
- Fényképek, videó készítése a terek bejárásával, a korábbi munkák térbe helyezése, „helyzetbe hozása”

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- szintani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és a tanult ábrázolás összhangba hozása a személyes mondanivalóval.
- A természet- és emberábrázolás különböző formáinak megismertetése.
- A stílus- és arányérzék továbbfejlesztése.

- Az önálló kézműves tárgyalakotás technikájának megválasztására, a képző- és iparművészeti, médiaművészeti tevékenységek eszköztárának biztonságos használatára való képesség fejlesztése.
- A látvány utáni ábrázolás árnyaltabbá tétele, a kompozíció, a szín és az előadásmód finomítása.
- A képi műveltség bővítése.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Rajzeszközök, vizes bázisú festékek és plasztikus anyagok

A képző- és iparművészeti, népművészeti, médiaművészeti technikák A barokk művészettörténeti korszakára jellemző stílusjegyek, technikák A stíluskorszakra jellemző előadásmódok

Témavariációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Történetábrázolás

- Mozgalmas jelenetek (Álarcosbál egy barokk kastélyban. Illusztrációk különféle színes eszközökkel vagy képregényszerűen elmesélve)
- Grotteszk, vígjátéki történetelemek illusztratív feldolgozása a megismert ábrázolási formák, stílusjegyek felidézésével (képi, fotó, videó vagy számítógépes feldolgozások)

Tornyok, várak, paloták

- Épületek belseje, bútorai
- Épületábrázolás tusrajzzal, vegyes technikával (kollázs különböző felületű, struktúrájú, textúrájú anyagokkal, tussal, páccal)

Színharmóniák

- Öltözetek pasztellszínekkel (gyűjtés elektronikus formában, kísérletek a számítógépes grafikai programok használatával)
- Színhangulatok festése zenei hangzásokra (akvarell, kréta kevert eljárások)

Öltözék

- Legyező és maszk készítése a működés és a méretek figyelembe vétele
- A szín- és az anyagválasztás szerepe (papír, textilanyagok felhasználása, karcolás, hajtás, ragasztás, festés, varrás)

Kép és valóság

- A térábrázolási konvenciók, optikai csalódások, illúziókeltés
- A perspektíva és az axonometria fíntorai (Escher rajzai, térformái. Gyűjtések)
- Tárgyak ábrázolása eltérő, végletes nézőpontokból - alulnézet, felülnézet, közletről - és messzire távolodva (grafit, szén, pittkréta)

Mintakincs

- Épületdíszítések, minták gyűjtése, rajzolásuk vázlatfüzetbe
- Gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése (vízfestés, ecsetrajz, különböző léptékben - páros munka)
- Ornamentika szerkesztése, rajzolása természeti motívumok, növények, csiga, kagylómotívumok felhasználásával (akvarell ceruza, vízfestékek, sablonok)

Arcképtár

- Arcképek díszes keretben

- Különböző korú és karakterű emberek portréja (ceruza, krétarajzok, tempera)

A tárgyak egyedi vonásai

- Lakomák gazdag tárgyi világa. Gyűjtés a németalföldi festmények és mai fotók, installációk körében
- Hasonlóság és különbözőség. Azonos funkciójú tárgyak megfigyelése, egyedi vonásaik, különbözőségeik felfedezése (ceruza, vízfesték)

A tárgyak összhangja

- Hangszerek
  - Klasszikus és saját megoldások
  - Csendélet, drapériák, hangszerek beállításával (összefogott kompozíciók, finom részletmegoldások. Pasztell kréta)
- Vizsgamunka készítése
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az adott kor művészetét, kézműves kultúráját, tárgyait,
- a vizuális kifejezés formáit, eszközeit, elemeit és nyelvezetét,
- a tervezéstől a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a legfontosabb baleset és munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek értelmezésére, rögzítésére,
- egy gondolat, téma kibontására, sík és plasztikus variációinak létrehozására,
- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás alapszabályai szerint tárgycsoportok, figurák ábrázolására,
- színtani alapismereteinek felhasználásával önálló képek készítésére,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- változatos forma-, faktúra- és felületminőségek létrehozására,
- különböző anyagokkal és eszközökkel, változatos konstrukciók, tárgyak létrehozására,
- egyéni eszközhasználatra,
- a műalkotások értő befogadására,
- vizuális eszköztárának, folyamatos bővítésére és alkalmazására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek eszköztárát,
- a tárgytervezés és tárgykészítés fázisait,
- a rajzolás, festés, terművészet műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a különböző ábrázolási és tárgyalkotó technikákat,
- a legjelentősebb művészettörténeti korszakok művészetének jellegzetességeit, kultúráját, tárgyait,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az alkotói munka végigvitelére,
- a látvány és jelenségek megragadására, visszaadására,

- motívumgyűjtésre, feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- a perspektivikus ábrázolás szabályainak alkalmazására,
- szintani ismereteinek felhasználására,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- sokféle eszköz- és anyaghasználatra a kifejezés érdekében,
- konzekvens munkák elkészítésére,
- a művészettörténeti korok, stílusok megkülönböztetésére, értő befogadására,
- a legfontosabb baleset- és munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama: Vizuális alkotó gyakorlat

- vizsgamunka bemutatása 15 perc
- helyszíni feladat megoldása 105 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Felkészítés a tanult művészeti kifejezőeszközök önálló alkalmazására.
- A vizuális érzékelés és visszatükrözés képességének finomítása.
- A konstruáló, plasztikai és a síkművészeti technikák készségszintű elsajátíttatása.
- Az elvont gondolkodás, az analízáló-szintetizáló képesség kialakítása, a látás kiművelése és tudatosítása.
- Az ábrázolási konvenciók megismertetése, elsajátíttatása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

Az egyetemes emberi kultúra, az európai műveltség, a nemzeti hagyományok értékeinek megismerése

A látvány pontos megfigyelésére, leképezése

A vizuális információk megértésére, átírására, felhasználására

A képi gondolkodás, vizuális absztrakció

Tanulmányok, szabadkézi vázlatok, makettek, modellek készítésére

A gondolat, téma kibontása, variációk, sorozatok, tárgyegyüttesek létrehozása

A jelentés, az esztétikum felismerésére, értelmezésére

A sűrítés, és felbontás mint alkotói (komponálási) eszköz

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

A beállítás

- A geometrikus testek arányai, térbeli elhelyezkedése
- A népi tárgykultúra tárgyai egyszerű műtermi környezetben
- A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli állapot minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A szerkezettől a formáig

- Drapéria vonalas ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Drapéria mozgásban. Fotók készítése szálló, lengő drapériáról, és azok megfestése
- A drapéria mint plasztikai elem és jel. Fríz mintázása, gipszfaragás drapériamotívum után, gipszöntések

A térről - síkban

- Rajzolt és festett belső terek - a perspektíva törvényei szerint
- Szobasarak, lépcsőház rajzolása festése
- A formák változatos megjelenítése. Szerkezeti kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal (szerkezeti rajz, ceruza, pittkréta)
- A tanulmányok feldolgozása (tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet)

Rajzi - plasztikai előtanulmányok

- Testrészek, fejrészetek. Vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben

- A külső és belső tér érzékeltetése természeti formák alapján (csigaház, metszet készítése mintázással)
- Agyagszobor, agyag plakett készítése a formaépítés, arányok térbeliség pozitív-negatív formák megjelenítésével

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók és felhasználásuk a művészi ábrázolásban
- Gyakorlatok a kétpontos perspektíva, a kavallier axonometria megismerésére
- Vonal a térben. Fém-, spárga- és üveglasztikák

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, tanulmányok egyéni vagy csoportos módon történő megfestése, megrajzolása nagy méretben (csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Önarckép készítése fénykép és tükör segítségével
- Az elkészült munkák összehasonlítása, elemzése
- A festett pasztell jellemzői, a pasztell technika megismerése
- A színek keverése

Szokatlan megjelenés

- Plasztikai munkák talált anyagokkal, meglepő formatársításokkal
  - Gömb térbeli problémaköre: osztott gömb, gömbszeletek egymásra mintázása
  - Portré gipsszel való mintázása, a fej rajza és mintázása különböző túlzásokkal, torzításokkal
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A geometrikus és természeti formák ábrázolása, tárgycsoportok, portrék, figurák ábrázolása a perspektíva és az anatómia és szabályai szerint.
- Különböző illusztrációk készítése.
- A kiadott feladatok önálló megoldása, biztos eszközhasználattal.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek
Az ábrázolás arányrendszere, szerkezete
Tónusos ábrázolás
A természeti formák átírása
Az anyagszerűség ábrázolása
A tér különböző léptékű megjelenítése
A konstruktivizmusra jellemző stílusjegyek, technikák
Anatómiai ismeretek
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- A beállítás
- Tárgyak, térelemek a szabadban
  - A tárgyak, tárgyegyüttesek feldolgozása, az arányok, a térbeli átlapot, a természetes fényviszonyok minél pontosabb visszaadása (ceruzarajz, színes munkák)

A beállítás átformálása

- A tárgyegyüttes képének feldolgozása, átírása más anyagokkal, technikákkal, különböző művészeti stílusokkal (barokk, impresszionista, expresszionista stílusgyakorlatok)

A szerkezettől a formáig

- Állat- és emberi koponya szerkezetének különböző rajzeszközökkel való ábrázolása (ceruza, pittkréta, szén)
- Koponya és változó környezete. Fotók készítése és azok megfestése
- A koponya bonyolult plasztikai problémái. Reliefmintázás, mintázás 1:1 méretben

A térről - síkban

- Rajzolt és festett épületek, terek, utcaképek a perspektíva törvényei szerint
- A felületek és formák változatos megjelenítése. Kiemelések
- A perspektíva érzékeltetése vonalakkal, tónusokkal, színfoltokkal (szerkezeti rajz, tónusos rajz - szén, pittkréta, pasztell, akvarell)
- A tanulmányok feldolgozása tollrajz, színespapír-kollázs és grafikai lapok, linó-, papírmetszet formájában

Rajzi - plasztikai előtanulmányok

- Szobrok, portrék - vázlatok, krokik készítése (nagyítás és kicsinyítés rajz segítségével)
- A vonallal való rajzolás módozatai pontozott, rácsozott, satírozott rajz és foltképzés, vonalhálós rajzolás, faktúrák megjelenítése
- Rajzolás és mintázás élő modell vagy gipszöntvény alapján
- Fotóhitelességű és expresszív feldolgozások

A térről - térben

- Termékek titokzatos szerkezete, pozitív-negatív formái
- A természeti formák szerepe a formatervezésben
- A formaelemzések módszere a célirányos megfigyelés: a karakter
- Formakövető vonal: a plaszticitás
- Folyamatábra, fázisrajzok a mozgásváltozás kifejezésében

Ábrázolás és szerkesztés

- A perspektíva és egyéb ábrázolási konvenciók alkalmazása a művészi ábrázolásban
- Művészettörténeti példák tanulmányozása
- Gyakorlatok a perspektíva, és a Monge-szerkesztés megismerésére

Nagyságrend

- A korábbiakban feldolgozott témák, konstruktív tanulmányok egyéni vagy csoportos módon továbbfejlesztése, megrajzolása, megfestése óriás és kisméretben (falfelület, csomagolópapír, A/0 rajzlap, illetve kisméretű karton A/4 méret)
- A méretváltásból adódó kompozíciós problémák elemzése

Portré

- Rajzok élő modell után
- A formák felismerése az árnyék változásakor az arcon, bevilágítási feladatok
- Fej rekonstrukció koponya alapján
- Az emberi arc titkai. A látvány és a rajzi szabályok együttes érvényesítése
- A portrérajzolás és -festés fejlődése a különböző művészettörténeti korszakokban
- Portré. Plasztikus megjelenítések (vésett, mintázott relief és körplasztika)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalgó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látás és a látványértelmező képesség tudatosítása, az önkifejezés eszköztárának gazdagítása.
- Az esztétikus környezet iránti igény kialakítása, amelyen keresztül a tanuló képes lesz azt alakítani, formálni, megőrizni.
- A vizuális ismeretek, jártasságok kialakítása, elmélyítése.
- A kritikai véleményformálás igényének és képességének kialakítása.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A környezet- és tárgykultúra

Tónusos ábrázolás újabb technikái

A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései

A bábkészítés hagyományai

A plein air festészet legismertebb alakjai

Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

- Alakrajz
- Csontváz rajza
- Krokik, vázlatok álló, fekvő és mozgó figurákról (ceruzarajz, tus és pácvázlatok)
- Körberajzolások, tükrorajzok, fotók egymásról, azok rajzban történő átdolgozása
- Kollázsok és montázsok emberi alakok átalakításával, emberi alak részletrajzainak összeillesztése, fotószekvenciák emberek mozgásáról

Átváltozások

- A modell után elkészített munkák feldolgozása más eszközökkel, technikákkal, más méretben
- A mozdulatok értelmezése, újrarajzolása a figura testhelyzeteinek jellemző jegyeinek, térbeliségének kiemelése, torzítása
- Új beállítások új nézőpontokkal

Bábfigura

- Wayang-báb készítése finom faragással fából vagy habanyagból, a bábu festése
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu hangja és beszéde, játéktere

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Másolatok készítése a kép egyes elemeiről hagyományos festészeti és grafikai eljárásokkal (belerajzolások, átfestések, stílusparódiák, méret- és elemváltatások)

A természetben

- Vázlatok és festmények készítése a természetben
- A plain air-ben való munka megismerése (pác, lavírozott tus, aquarell és a gouache)
- Fotóséták - fotózás a természetben - fotósorozatok kialakítása

Karakterkeresés

- A portrérajzolás, a karakter kiemelése
- Karikatúrák és illusztratív képek készítése modell alapján, vonalas és színes képek.

Önarcképek

- Az elkészített rajzok alapján végletes torzítások keresése a karakter teljes megváltoztatásával
- Portré vázlatok készítése, 1:1 portré mintázása

Népművészet és természet

- Betekintés a magyar népi viseletkultúrába
- Természeti népek technikái. Gyűjtés szakirodalomból, és azok anyagainak feldolgozása (fazekasság, hímzés, faragás, szövés, fonás)
- A népművészet előadásmódjának felidéződése a kortárs alkotók munkáiban

Érzelmi hatások

- Fogalompárok szerinti képkeltetés (vidám-szomorú, haragos-megbocsátó, nyomasztó-feloldó)
- Érzelmi állapotok színben való kifejezése
- A színek sztereotip kapcsolata érzelmi állapotokkal, fogalmakkal
- Realisztikus és absztrakt megközelítés

Emlékmás

- Rövid portréfilm készítése egy kortárs képzőművészeiről, annak alkotási módszereiről, műveiről, személyes beszélgetés vagy bemutatás formájában

- Forgatókönyv, fotódokumentáció

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalakító technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A látvány és az absztrakció kölcsönhatásának megismertetése a figuraábrázoláson keresztül.
- A látványértelmező képesség tudatosítása, a figura és környezetének kialakításával.
- A vizuális ismeretek, jártasságok elmélyítése, összegzése az ismétlődő és fokozatosan nehezedő feladatok mentén.
- Ismerkedés a kortárs művészet törekvéseivel.

Tananyag

Vizuális alkotó gyakorlat - ismeretek

A környezet- és tárgykultúra
Tónusos ábrázolás újabb technikái
A rendeltetés, a szerkezet, a tartalom és a forma összefüggései
A bábkészítés hagyományai
A plein air festészet legismertebb alakjai
A nonfiguratív ábrázolás eszköztára
Eszközhasználati és munkavédelmi szabályok

Feladatcsoportok

Alakrajz

- Vázlatrajzok, krokik csoporttársakról, álló és mozgó alakokról. A vonal ereje, hangsúlyai (ceruzarajz, tus és pácvázlatok, agyag- és viaszrokik)

Figura a térben

- Figura épített térben, ülő és álló figurák külső és belső térben
- Plein air és embercsoport rajza

Átváltozások

- Ülő, fekvő figura rajza
- Egy feladat többféle feldolgozása, variációk anyagokra, technikákra
- A kompozíciós elemek kiegyensúlyozott arányait felborító változatok létrehozása

Bábfigura

- Marionett báb készítése vegyes anyaghasználattal
- A fej, a törzs, a mellkas, a mozgó végtagok kialakítása, a bábu összeszerelése
- A bábu mozgathatósága, játéktere

Szín-tér

- Színes vázlatok készítése a színpadi tér színdinamikai megoldásához

Változatok művészettörténeti alkotásokra

- Gyűjtés a különböző stílusú figuraábrázolások körében
- Montázsok, anakronisztikus részletek beépítése a műalkotásokba
- Stíluskeresés
- Karakterkeresés
- A teljes figura mint karakter. Karikatúrák és krokik készítése modell alapján, vonalas rajzok, szoborvázlatok készítése

Érzelmi hatások

- Eseménysor ábrázolása figurális és nonfiguratív képsorozatokban
- Kollázs grafikai kiegészítéssel
- Fogalompárok szerinti képalkotás (mozgalmas - unalmas, harsány - szelíd, haragos - vidám)
- Érzelmi állapotok kifejezése színekkel

Emlékmás

- Gyerekkori történet
- Videofelvétel készítésére alkalmas színes figurák és díszlet jellegű tér megalkotása (papír, gipsz, faszerkezet). Csoportos feladat
- A film rajzos forgatókönyvének megtervezése, elkészítése Vizsgamunka készítése
Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a különféle vizuális művészetek jel- és jelképrendszerét,
- a tervezéstől a megvalósításig, vagy a tárgyalkotásig tartó kreatív folyamat részeit,
- a sík- és térművészet törvényszerűségeit, műfaji sajátosságait, anyagait és eszközeit,
- a rajzi, festészeti, plasztikai, konstruáló és tárgyalkotó technikákat,
- a térábrázolás alapelemeit,
- a vetületi, axonometrikus és perspektivikus ábrázolás alapelemeit,
- a kompozíció jelentéshordozó elemeit,
- az alapvető szintani törvényszerűségeket,
- a jellegzetes vagy híres képző- és iparművészeti, médiaművészeti és népművészeti alkotásokat,
- a legfontosabb munkavédelmi előírásokat.

Legyen képes:

- a látvány és jelenségek árnyalt értelmezésére,
- motívumok feldolgozásra, vázlatok készítésére, átírásra,
- kompozíciós ismereteinek alkalmazására,
- egy gondolat, téma kibontására, variációinak létrehozására,
- a munkafázisok, részfeladatok megoldására és összehangolására,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- geometrikus és természeti formák ábrázolására,
- a perspektíva szabályai szerint tárgycsoportokat, figurákat ábrázolni,
- illusztrációkat készíteni.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a vizuális művészetek területén létrejött értékeket,
- a népi kultúra jellegzetes szokásait, tárgyait,
- a sík- és térbeli művek, alkotás-sorozatok létrehozásának módjait,
- pontos arányokat és karaktereket rögzítő rajzok, plasztikák készítési módszereit,
- a fény-árnyék viszonyok törvényszerűségeit,
- a művészeti anatómia alapvető törvényszerűségeit,
- az alapvető munkabiztonsági, környezetvédelmi előírásokat.

A tanuló legyen képes:

- eligazodni a művészettörténet korstílusai között,
- az adott témák önálló feldolgozására,
- művészeti ismereteinek alkotó felhasználására,
- A témák elemző értelmezésére, sokrétű technikai feldolgozására,
- konkrét és elvont gondolatok képi-plasztikai megjelenítésére,
- portré, figura rajzolására, festésére vagy mintázására,
- a saját és mások alkotásainak elemző értékelésére.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgyai és időtartama

Vizuális alkotó gyakorlat

- a vizsgamunka bemutatása 10 perc
- helyszíni feladat megoldása 180 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, alkotó, konstruáló, tárgykészítő képessége. A feladatmegoldás tükrözze a tanulónak a vizuális alkotó gyakorlatok során megszerzett tudását a művészeti ág anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett ismeretét. A megvalósított vizsgamunka mutassa be a tanuló technikai jártasságát, tudását.

A vizuális alkotó gyakorlat alapvizsga két részből tevődik össze:

A) Dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képsorozat vagy tárgy, tárgycsoport.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy, tárgyegyüttes,
- festészeti, grafikai alkotás-sorozat,
- szobor, térkonstrukció és variációi

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kész kép vagy tárgy.

Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott anyaggal és technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- tárgy,
- festészeti, grafikai alkotás,
- szobor, térkonstrukció

A vizsga értékelése

A vizuális alkotó gyakorlat vizsga értékelésének általános szempontjai:

- esztétikai érzékenység, művészeti ismeretek jelenléte,
- a vizuális nyelv kifejezőeszközeinek használata,
- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,
- sík és térbeli ábrázolási képesség,
- a kísérletező kedv és kreativitás megjelenése,
- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,
- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,
- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, szín, technika és kifejezőmód használata,
- az elkészült munka egyedisége, összhangja.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Munkaasztalok, székek

Tároló polcok, szekrények, dobozok

Vizes blokk

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Rajzbakok

Festő állványok

Mintázó állványok

Kéziszerszámok

Rajztechnikai eszközök

Rajz-, festő és mintázó eszközök (színes ceruzák, akvarell, tempera akril, kréta, filc, vékony, vastag, és széles-lapos ecsetek, szivacsok, rajztábla, olló, ragasztó)

Számítógépes munkaállomások grafikai szoftverekkel
Fényképező, filmfelvevő eszközök
Modell tárgyak: geometrikus testek, drapériák, tükrök, csontváz, koponya
Munkabiztonsági berendezések

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET ALAPJAI

A grafika és festészet alapjai tantárgy célja a képi világ, a képi kifejezés különböző módjainak megismertetése. A fantázia kibontakoztatása, a valósággal való összekapcsolása. Változatos felfedező és alkotó folyamatokon keresztül hozzásegíteni a tanulókat az önálló, kreatív tevékenységekhez. A tantárgy feladata előkészíteni és megalapozni a művészi igényű szakmai munkát.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet esztétikumára érzékeny nyitott szemlélet kialakítása.
- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok játékos gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal megjelenési formái

A szín szerepe az érzelmek, hangulat kifejezésében

A forma, folt, felület és textúra jelentése és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

Részlet és nagyítás

A díszítés sajátosságai

A nyomhagyás egyszerű technikái

Kompozíciós alapismeretek

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- A vonal megjelenési formái a valóságban és a képzőművészetben. Játékos felfedezések
- A vonal mint mozgásnyom
- Eltérő célú és irányú mozgások megfigyelése, létrehozása
- Változatos mozdulatokkal, mozgással hagyott nyomok más-más felületeken és anyagokon

A szín

- Szín és mozgás
- Különböző mozgások, mozdulatok (simogatás, dobolás) által keltett érzelmek kifejezése színekkel

- Mozdulatok, mozdulatsorok színes lenyomatai nagyméretű felületeken kézzel, szivaccsal, széles ecsettel
- Színek és élmények közti asszociatív kapcsolat
- Érzelmek, hangulatok megjelenítése különböző formájú és anyagú felületeken absztrakt színfoltokkal
- A kedvenc tárgy, lény jellemének kifejező ábrázolása színekkel szokatlan formájú felületeken
- A tárgy, lény hangulatváltozásainak megjelenítése színek segítségével

Felület és forma

- Különféle felületek és formák által kiváltott érzelmek
- Játékos forma- és felületalakítási kísérletek
- Gesztusok által létrehozott foltok, felületek
- Különböző érzelmi állapotok lenyomata

Felület és textúra

- A környezet felületeinek megismerése élményszerű tapasztalatok által
- Vizuális és taktilis érzékelés közti kapcsolat
- Különböző felületű, textúrájú anyagok gyűjtése, meghatározott szempontok szerinti csoportosításai
- A gyűjtött anyagok kollázsként való felhasználása
- Különböző anyagok felületének tapintással való érzékelése (bekötött szemmel)
- A tapintási élmények megfogalmazása, megjelenítése, tapintási napló, térkép készítése

Minta a környezetben

- Környezetünkben levő tárgyakon található mintákból gyűjtemény létrehozása
- A gyűjtött minták egy-egy részletének nagyítása, új kontextusba helyezése

Díszítés, díszítmények

- Lapok felületek díszítése grafikai és festészeti technikákkal, jelentést hordozó motívumokkal

Nyomhagyás

- Különböző formájú, felületű tárgyakkal foltok, rajzolatok létrehozása
- Az elkészített nyomatok kiegészítése, továbbfejlesztése jelentést hordozó illusztratív alkotássá tussal, filctollal, festékekkel

Kompozíció

- Képi elemek rendezése
- Ugyanazon elemekből eltérő hatású, egyensúlyú kompozíciók összeállítása monokróm festéssel, kollázssal, egyszerű nyomhagyással

Képalkotás

- Illusztrációk készítése mesék, események szereplőinek nagyméretű ábrázolásával
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív megfogalmazása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal (grafit, toll, kréta, vízfesték, kollázs)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a vonal megjelenési formáit,
- a szín szerepét az érzelmek, hangulat kifejezésében,
- a forma, folt, felület és textúra jelentését és létrehozásának lehetőségeit,

- a díszítés sajátosságait,
- a nyomhagyás egyszerű technikáit,
- a kompozíciós alapismereteket,
- az illusztratív ábrázolás alapjait.

Legyen képes:

- mozgásnyomok vonallal történő rögzítésére,
- az érzelmek vonallal, színnel történő ábrázolása,
- forma, folt, felület és textúra létrehozására,
- a nyomhagyás egyszerű technikáinak alkalmazására,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz- és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Vonal a térben

A szín szerepe és hatása a tárgyakon és a térben

A színek és lelki minőségek

Felület és textúra kontrasztok és létrehozásának lehetőségei

A gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjai

A díszítés sajátosságai

A tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolat

Egyszerű nyomatok

A kiemelés

Az illusztratív ábrázolás

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Vonalak a térben
- Vonalszerű anyagokkal (kötél, szalag) térjátékok, installációk létrehozása
- A létrehozott vonalterek megjelenítése különböző grafikai eszközökkel
- Az elkészült grafika továbbfejlesztése, alakítása variációk, sorozatok formájában

A szín

- A színek és térbeli formák kapcsolata a mesékben és a valóságban
- Színes terek, téri formák létrehozása, térátalakítások
- Különböző színű vagy különböző színűre festett talált tárgyak (textilek, dobozok, fonalak) segítségével eltérő funkciójú és hangulatú színes terek megépítése
- A létrehozott terek által nyújtott élmények megjelenítése festéssel, kollázssal

- Tulajdonságok, fogalmak rokonítása, összekapcsolása színekkel és egyszerű térbeli formákkal, tárgyakkal
- Térbeli formák, tárgyak felületének átalakítása festéssel, tárgymesék létrehozása
- Egy konstruált tér hangulatának, jelentésének módosítása színcserével

Felület és forma

- Ellentétek, felületi kontrasztok
- Semleges, nyugodt felületeken markáns ellentétek, felületi kontrasztok létrehozása
- A gesztusokkal létrehozott foltok, felületek által közvetített információk

Felület és textúra

- Különböző felületeket, textúrákat ábrázoló képek, fotók gyűjtése, csoportosítási lehetőségek
- A gyűjtött fotók, fénymásolatok grafikai kiegészítései, átalakításai
- Az elkészült lapokból illetve a gyűjtött fotókból kollázsok, képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Növények, állatok fotóin, illetve mikroszkopikus felvételeken található minták, mintázatok gyűjtése
- A gyűjtött mintakincs szabad felhasználása méret és léptékváltással

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró plasztikus tárgyak felületének megmunkálása, díszítése grafikai és festészeti technikákkal

Egyszerű nyomatok

- Képi üzenetek létrehozása egyszerű sokszorosítási technikákkal (papírdúc, papír- vagy műanyagkarc, sablon átfújással)

Kompozíció

- A kiemelés szerepe és lehetőségei a valóságban, a mesékben és a különböző művészeti ágakban
- A kép egyes szereplőinek, elemeinek hangsúlyozása (formával, mérettel, színnel, aránnyal, nézőponttal, felülettel, kontraszt alkalmazásával, elhelyezéssel)

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása grafikai és festészeti eszközökkel, anyagokkal, valamint ezek kombinált megoldásaival (festett ceruzarajz, színezett tollrajz, kollázs, vegyes technika)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- vonal a térképző szerepét,
- a szín szerepét, hatását a tárgyakon és a térben,
- felület és textúra kontrasztok létrehozásának lehetőségeit,
- a gyűjtés, gyűjtemény létrehozásának módjait,
- a díszítés sajátosságait,
- a tárgyak funkciója és díszítése közti kapcsolatot,
- a kiemelés módjait,
- az illusztratív ábrázolás sajátosságait.

Legyen képes:

- vonalvariációk létrehozására,
- a lelki minőségek kifejezésére,
- felület és textúra kontrasztok létrehozására,
- egyszerű nyomatok készítésére,
- képalkotásra,
- gyűjtemény létrehozására,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vonallal, színnel, felülettel, díszítménnyel, kompozícióval kapcsolatos tapasztalatok gazdagítása.
- A képalkotáshoz szükséges érzéki tapasztalások és technikai ismeretek átadása.
- Örömteli munkával a személyes megnyilvánulásnak teret adó alkotótevékenység motiválása.
- Kreatív gondolkodásra, alkotásra nevelés.
- Az önkifejezés változatos formáinak alkalmazása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A vonal és a mozgás-változás

A színek egymáshoz való viszonya

A színek érzelmi minősége

Színharmóniák, szíkontrasztok

A forma, folt, felület és textúra kifejező használata

A gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségei

A funkció és díszítés

Egyedi motívumok, motívumrendszer

Dombornyomat

Kompozíciós variációk

Illusztratív sorozatok

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A vonal

- Változások vizuális nyomai
- A valóságos és képzeletbeli változások nyomainak megjelenítése különböző grafikai és festészeti technikákkal
- Improvizatív és tudatos vonal- és hangjátékok
- Különböző hatású, karakterű hangok, zajok, zenék inspiráló hatására különböző karakterű vonalak, rajzos vonalszövetek készítése

A szín

- Színfoltok festése zene hangulatára
- A színek egymáshoz való viszonya, a színek érzelmi minősége
- Természeti jelenségek színekkel és színárnyalatokkal való kifejezése
- Egy-egy szín más színekkel való kapcsolatának mesén, dramatikus játékon keresztül történő átélése, az élmények megfestése

- Árnyalt vizuális minőségek, színharmóniák
- Fogalmakkal, hangokkal, mozdulatokkal leírható tartalmak megjelenítése színek, színharmóniák által
- Színkontrasztok, tartalmi ellentétek
- Színkontrasztok, színellentétek festése - melyek tartalmi ellentéteket és belső élményeket juttatnak felszínre - különös tekintettel a sötét-világos kontrasztra

A felület

- Felület és ábrázolási szándék
- Különböző érzelmi, hangulati állapotok megjelenítése a megismert technikákkal, felületalakítási lehetőségekkel változatos műfaji kísérletek során
- Foltok, folthatárok
- A valóságban látható éles és elmosódott kontúrok megfigyelése és megjelenítésük
- Transzparencia, ellenfény, a részletek láthatósága

Textúra képzés

- Különböző anyagok segítségével, felhasználásával (homok, gipsz, fonal, drót, szögek) változatos textúrájú felületek létrehozása
- Az elkészült lapokból képtárgyak készítése

Minta a környezetben

- Műalkotásokról, építményekről, fotókról minták, ornamentikák gyűjtése
- A gyűjtött és továbbgondolt mintakincs felhasználása tárgyakon

Díszítés, díszítmények

- Funkcióval, jelentéssel bíró mikroterek külső-belső elemeinek díszítése grafikai és festészeti technikákkal
- A mikroterek lakóinak, lényeiének egyedi megjelenítése

Sablon nyomatok

- Meghívó, plakát, képregény készítése sablonnyomat segítségével (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal)

Dombornyomatok

- Különböző anyagok, tárgyak segítségével plasztikus papírnyomatok készítése

Kompozíció

- Komponálási módok
- Játékos kísérletek, variációk egy saját alkotás, illetve különböző reprodukciók képi elemeinek, szereplőinek átrendezésére

Képalkotás

- Illusztrációk készítése
- Történetek, mesék jeleneteinek illusztratív ábrázolása sorozatokban grafikai és festészeti technikákkal (monotípiák és kollázs-technika vonalas, festett kiegészítéssel, krétarajzzal, karcnyomatokkal)

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a mozgás-változás vonallal történő kifejezésének lehetőségeit,

- a színek egymáshoz való viszonyát,
- a színek érzelmi minőségét,
- a színharmóniakat, színekontrasztokat,
- a gyűjtés, gyűjtemény felhasználásának lehetőségeit,
- a funkció és díszítés kapcsolatát,
- a dombornyomat készítésének technikáját.

Legyen képes:

- a vonal, forma, folt, felület, szín és textúra kifejező használatára,
- egyedi motívumok, motívumrendszer alkalmazására,
- dombornyomat készítésére,
- a kompozíciós variációk, illusztratív sorozatok készítésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET TANSZAK

GRAFIKA ÉS FESTÉSZET MŰHELYGYAKORLAT

A grafika és festészet műhelygyakorlat célja olyan általános és speciális ismeretek átadása, melyek képessé teszik a tanulót önálló, színvonalas grafikai és festészeti alkotások létrehozására. Célja továbbá, hogy a tanulókat önmaguk megismeréséhez és a valóság törvényszerűségeinek egyre pontosabb és mélyebb megértéséhez juttassa a kritikus megfigyelés és gyakorlati tevékenységek segítségével.

A műhelygyakorlat feladata a tanulói képzelet, a belső képek és a valóság törvényszerűségeiből fakadó vizuális látványelemek összekapcsolásának elősegítése. Feladata továbbá kreatív alkotói tevékenységen keresztül az emberi, társadalmi és művészeti problémákra való érzékenység és véleménynyilvánítási igény kialakítása.

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafikai és festészeti munkához szükséges eszköz és anyaghasználati készség fejlesztése.
- A vizuális kifejezés elemeinek eszközeinek felismerése, egyre tudatosabb alkalmazása.
- A motívumgyűjtés és vázlatkészítés gyakorlatában való jártasság kialakítása.
- A tanult grafikai és festészeti technikák alkalmazási képességének gyakorlása.
- Az esztétikai érzékenység és kifejezőkészség fejlesztése.
- Az önállóság kialakítása.
- A fegyelmezett munkavégzés szabályainak elsajátíttatása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Grafika és festészet technikai, műfaji sajátosságai

Vizuális kifejezés alapvető eszközei, szerepük

A vonal megjelenési lehetőségei, kifejezőereje

A fekete-fehér kontraszt hatása, használatának lehetőségei

A tónus szerepe

A színek érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatása

A sötét-világos, a hideg-meleg színekontraszt

A faktúra és textúra alakítás lehetőségei

Képépítési és kompozíciós lehetőségek (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)

Téma variációk és különböző méretű alkotások készítésének sajátosságai

A ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz technikája

Az anyag nyomatok, a monotypia, a magas nyomás műveletei

Kollázs és vegyes technikájú alkotások készítésének lehetőségei

Az akvarell- és temperafestés eltérő technikai sajátosságai

A pasztellkép készítés technikája

Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságainak megfelelő betű, monogram, embléma, piktogram tervezése

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Vonal

- A vonal ritmust kifejező hatása
- A vonal karaktermegjelenítő szerepe
- A vonal pszichikai kifejezőereje
- Sorsok, korok, egyéniségek kifejezése különböző vonalhasználattal
- Vonal a festészetben és a grafikában
- Vonal a térben és képtárgyakon
- Vonal a tájban, természetben, (monumentális) szabadtéri installációk, land art

Szín

- Színes fonalak, drapériák - színes terek, színkontrasztok
- A színek hatása (érzelmi, hő és figyelemfelhívó hatás)
- A színek analogikus kapcsolata az érzetekkel, a különböző kifejezési nyelvekkel és szellemi tartalmakkal

A fény és a sötét differenciálódása

- A fény és a sötét által közvetített tartalmak (mesék, mítoszok, legendák)
- Játék a fényvel (lámpákkal, vetítőkkal)
- Tárgyak, terek és a fény kapcsolata
- Külső-belső élmények átélése, megtapasztalása és megjelenítése (zenei, akusztikai analógiák felismerése, létrehozása)
- A fekete szín használata, a fekete-fehér kontraszt (fekete tér, fekete tárgy)
- A szürkétől a feketéig - grafikában és festészetben

Felületképzés

- Faktúra és textúra alakítás a grafika és festés eszközeivel
- Felületkontrasztok létrehozása (különböző anyagok nyomataival, kollázssal)
- Lavírozott tus, pác és akvarell rajzok
- A gyors, könnyed festés technikája
- Festett ceruzarajzok. Különböző technikák vegyítése, kísérletezések

Kifejezés, képalakítás

- Organikus képalakítás (szerves elrendezés, kiemelés-elhagyás, pozitív-negatív formák, szabályosság-szabálytalanság)
- Képi elemek átrendezése, variációk, kompozíciós lehetőségek

Képalkotás

- Illusztráció készítése
- Tusrajzzal a monokromitás, a foltképzés és a vonalrendszerek szerepének hangsúlyozása
- Egyedi nyomtatással monotypia készítése

Tér - környezet

- A körülvevő környezet elemei által létrehozott különböző méretű, nyitott és zárt terek
- Térépítések és térjátékok a különböző érzékelési területek bekapcsolásával
- Hagyományos és rendhagyó térképek készítése (hang-, taktilis-, hőterképek)
- Eltérő hangulatú, méretű, arányú és szerkezetű terekben, (labirintusokban) átélt tapasztalások, élmények megjelenítése grafika, festészet és kevert technikák segítségével

A betű és kép

- Jel (egyedi, saját jel)
- Betűkarakter, monogram
- Az alkalmazott grafika műfaji sajátosságaival embléma, piktogram tervezése
- A kódextől a könyvnyomtatásig
- A nyomtatott írás és a kép használhatósága
- Miniaturák, óriásképek

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet alapvető technikai és műfaji sajátosságait,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a grafika és festészet néhány kiemelkedő hazai és külföldi képviselőjét, kortárs alkotóit,
- a vizuális kifejezés, képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

Legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a vizuális kifejezőeszközök és módok (vonalak, színek, formák, felületek és kompozíciós lehetőségek) kifejezési szándék szerinti használatára,
- a tanult grafikai és festészeti technikákkal (ceruza-, tus-, pác-, akvarell- és krétarajz, anyag nyomatok, monotypia, kollázs, akvarellfestés, temperafestés, pasztell és vegyes technika) alkotásokat létrehozni,
- egy téma kapcsán variációkat és különböző méretű alkotásokat készíteni,
- képzőművészeti alkotásokon a színek, vonalak felületek sajátosságait felismerni,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A környezet által közvetített üzenetek befogadásának és értelmezésének mélyítése.
- A formák, színek változatos, gazdag használatának kialakítása.

- A külső látvány és a lelki tartalmak érzékeny megjelenítésének fejlesztése.
- A véleményformálás finomítása saját és mások műveivel kapcsolatban.
- A tanulók tervezési készségének és problémamegoldó képességének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A megvilágítás szerepe

A fény és árnyék grafikai és festészeti eszközökkel való megjelenítésének lehetőségei

A forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztok

A redukció, a sűrítés, a fokozás és a kiemelés szerepe

A felületgazdagítás lehetőségei

A szín perspektíva szerepe

A különböző színviszonyok hatása, kifejezőereje

Variációk, sorozatok készítése

Nagyítások, méret és léptékváltások alkalmazása

Eltérő képkivágások hatásainak megtapasztalása és alkalmazása

A sablonnyomat, dombornyomat technikája

A linómetszés technikája

Alkalmazott vagy tervezőgrafika sajátosságainak megfelelő tipográfia, könyvborító, plakát tervezése Jelmezek, maszkok, díszletek készítésének sajátosságai Egyszerű akció, performance létrehozása Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A fény és a sötét

- Karakteresen eltérő erejű, irányú megvilágítású tárgyak és terek létrehozása, megjelenítése
- A fény és árnyék grafikai eszközökkel való kifejezése
- Színes kompozíciók, és variációk készítése a látvány inspiráló hatására

Kontrasztok

- Forma, méret, felület, szín és kompozíciós kontrasztokra épített kép, képtárgy sorozatok, variációk létrehozása, a zene-hang, mozgás-tapintás, az irodalom és a képzőművészet inspiráló hatására

- További lehetőségek, variációk és kísérletezések új médiumok, műfajok segítségével

Kifejezés - karakterek

- Emberi és mitikus karakterek vizuális kifejezése

- Emberek, hősök, tárgyak jellege, hangulatváltozásaik megjelenítése a festészet és grafika eszközeivel

- Portrék, maszkok, jelmezek készítése

- Kifejező karakterek létrehozásának inspirálása játékokkal és akciókkal

- A kifejezés lehetőségei a redukció, a sűrítés, a fokozás, és a kiemelés eszközeivel

- Egy téma feldolgozása a sablonnyomat (kivágott papír vagy műanyag motívumokkal), dombornyomat, tus- és a temperatechnika lehetőségeit felhasználva

- Felületgazdagítási lehetőségek

- Dramatikus játék a kész alkotásokkal

Tér - környezet

- A közvetlen környezet tárgyai, tárgykarakterek szembeállítás, csoportosítások

- Tárgyátalakítások, átfestéssel, zavarófestéssel

- Tárgyak idegen, megszokottól eltérő környezetbe helyezése

- Léptékváltás adta lehetőségek felhasználása
- Egy tárgy részletének felnagyítása, változatos képkivágások
- A látvány és fantázia képi elemeinek összekapcsolása egy tárgy, szerkezet belső terének ábrázolása során

Írás - kép

- Alkalmazott vagy tervezőgrafikai ismeretek segítségével könyvborító, plakát készítése
- A képhez felirat tervezése (számítógép segítségével). Betű, tipográfia
- A betű, írás és kép szabad műfajú felhasználása

Szín

- „Szín-tér”, külső-belső terek színviszonyai
- Az illúziókeltés lehetőségei
- Színperspektíva
- Kompozíciós változatok a szíkontrasztra
- A szín kifejezőereje, mélysége, mozgása a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során
- Terek berendezése, benépesítése eltérő méretű és színű figurákkal, szalagokkal, textilekkel, lámpákkal
- Doboz szín-házak - azonos motívumok más-más színviszonyok között

Képalkotás

- A gouache technikájának ismerete
- A linómetszés technikájának elsajátítása, sajátosságai, műfaji követelményei, az anyag- és eszközhasználat specifikumai
- Egydúcos linómetszet
- Színes linómetszet kialakítása a dúctovábbvívásával
- Különböző méretű illusztráció, illusztráció sorozat készítése zenei, irodalmi alkotáshoz
- Illusztráció készítése egyedi és sokszorosítási technikákkal (ecset- és tollrajz, gouache, linómetszet)

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stíláriis jegyek a különböző korokban
- A feladatokhoz kapcsolódó műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a szín kifejezőerejét, a színperspektíva szerepét,
- a különböző színviszonyok hatását,
- a sablonnyomat, dombornyomat, linómetszés technikáját.

Legyen képes:

- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban alkalmazni,
- a fény-árnyék-szín összefüggéseit felhasználni a külső látvány és a lelki tartalmak megjelenítése során,
- alkalmazni a léptékváltás adta lehetőségeket,
- véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A személyes kifejezési eszközök megtalálásának ösztönzése.
- A kísérletező kedv, a döntésképeség és az alkotói magatartás fejlesztése.
- A képépítési és kompozíciós törvényszerűségek tudatos használatának ösztönzése.
- A tudatos környezetformálás igényének kialakítása.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színmodulációk, lokál és valór színek

A szín-önkontraszt és komplementer kontraszt hatásai

A túlzás, fokozás szerepe

Az egyensúly feltételei

Az átírás módjai

A dekoratív festészet sajátosságai

A különböző stílusjegyek felismerésének szempontjai

Többdúcú linómetszet létrehozása

Hidegtű vagy pusztatű technikája

Az improvizatív és a tervezett művek közti különbségek

Látványterv létrehozása

Akrilfestés gyakorlata

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Képkalkotás

- Személyes jelentéssel bíró fogalmak, tartalmak, tárgyak grafikus megjelenítése (változás, kapcsolat, szembenállás)
  - Színes sokszorosítás. A színek felhasználásának lehetősége a sokszorosított grafikában
  - Többdúcú linómetszet készítése
  - Alapszín keveredések, átfedések, új szín létrehozása, alányomás
  - Sorozat készítése amorf keretű linódúcokkal
  - Hidegtű
  - A hidegtű vagy pusztatű technika elsajátítása, a mélynyomás alapjai
  - Alapozatlan, pusztta, felfényesített lemezre karcolás tüvel, a felületek megdolgozása jelet hagyó eszközökkel
  - A vonalkarakter lehetőségeinek kiaknázása a dúc felnagyításával
  - A magas- és a mélynyomás variálásának lehetőségei

Stílusvariációk, átiratok

- Különböző korok eltérő stílusú, témájú alkotásainak átfestése, összekeverése és egybeépítésük variációi
  - Stílusjegyek átváltoztatása, méret- és léptékváltások
  - Nagyméretű dekoratív, díszletjellegű megoldások. Tervek készítése
  - Fotókból képsorozatok összeállítása, eltérő képkapcsolási lehetőségek tudatos használata
  - Művek összehasonlítása

Egyéni vizuális kifejezés

- Személyes kifejezőeszközök és módok megtalálása az egyéniség, a technikai lehetőségek és a műfaji sajátosságok összehangolása által, önálló kísérletezések segítségével

- Folyamat - karakter - személyes idő kifejezési lehetőségei
- Személyes képnapló készítése, lelki tartalmak, történések és változások vizuális rögzítése
- Improvizációk és tervezett művek
- Zenei vagy egyéb inspiráció segítségével túlzások, fokozások, egyensúly veszteségek megjelenítése festészeti és vegyes technikájú alkotásokon, képtárgy sorozatokon

Vizsgamunka

- Az eddigi ismeretek felhasználásával, egyéni kifejezési szándék szerinti kép, képtárgy, képsorozat készítése választott technikával és dokumentálása.

Műalkotások

- A feladatokhoz kapcsolódó grafikai, festészeti és egyéb alkotások inspirációs felhasználása
- Anyagok, eszközök, megoldások és stíliserkények a különböző korokban
- Elemzések a grafika és festés módszereiről, a színhasználatról és az anyagokról
- Művészeti, művészettörténeti ismeretek beépítése az alkotó tevékenységbe
- A feladatokhoz kapcsolódó kortárs műalkotások folyóiratokban, könyvtárban, interneten
- Műalkotások a környezetünkben, galériákban

Értékelés és kiállítás- rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a tanult vizuális kifejezőeszközöket és módokat a képalkotási gyakorlatban,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit.

Legyen képes:

- különbséget tenni a magas- és mélynyomás között,
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló koncepciók alapján különböző méretű variációkat, kép-, képtárgy sorozatokat, illusztrációkat készíteni,
- munkáját esztétikusan összeállítani, bemutatni,
- műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
- véleményformálásra műalkotásokkal kapcsolatban,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a grafika és festészet történetét, korszakait, jellemző alkotásait,
- a grafika és festészet kiemelkedő hazai és külföldi képviselőit, kortárs alkotóit,
- a grafika és festészet technikai és műfaji sajátosságait,
- a képgrafikai, alkalmazott grafikai és a festészeti tevékenységeket, eljárásokat
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök szakszerű használatát,
- a képépítés törvényszerűségeit, kompozíciós lehetőségeit,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- munkájához motívumokat gyűjteni és vázlatokat, színvázlatokat készíteni,
- a tanszak tanult műfaji sajátosságainak megfelelő átírásra, absztrakcióra,
- az egyedi- és sokszorosított grafikai eljárások, festészeti technikák alkalmazására,
- a grafikai és festészeti anyagok helyes használatára,

- a színek, formák és kompozíciós lehetőségek kifejezési szándék szerinti használatára
- grafikai és festészeti elméleti és gyakorlati tudásának alkalmazásával önálló alkotások, variációk és illusztrációk készítésére,
- a tanult grafikai és festészeti technikák sokszínű használatára és továbbfejlesztési lehetőségeinek keresésére, kísérletezésre,
  - esztétikus képi megjelenítésre,
  - műalkotás és környezet kapcsolatának, összefüggéseinek felismerésére,
  - önálló véleményformálásra saját és mások műveivel kapcsolatban,
  - a munkavédelmi szabályok betartására.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

A grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

A grafika és festészet műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely

lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás, sorozat vagy variáció,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített képi alkotás, alkotássorozat vagy variáció.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv - sorozat.

A vizsga értékelése

A grafika és festészet műhelygyakorlat alapvizsga értékelésének általános szempontjai:

- tervezési, képalkotási készség,
- színhasználat, kompozíciós készség,
- alapvető anyag- és eszközismeret, jártasság,

- a grafikai és festészeti ismeretek gyakorlati alkalmazása,
- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő átíró és kifejezőképesség,
- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A hagyományos és az új médiumok iránti nyitott szemlélet kialakítása.
- Munkáinak esztétikus dokumentálásának és installálásának ösztönözése.
- A tanuló átíró képességének, kreativitásának, komplex szemléletének és kísérletező kedvének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

A színek reklámpszichológiai törvényszerűségei és összefüggései

A látvány átírásának lehetőségei

A pszeudo, a transzparencia fogalma és jelensége a művészetben

Az intermédia, az akcióművészet, az installáció és az environment műfaji sajátosságai

Rézkarc készítése

A különböző műfajok, technikák határait kitágító lehetőségek

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- Megvilágítási problémák, fény- és színviszonyok elemzése, megállapítások alkalmazása
- A szintani ismeretek: színek derítése, ösztönös és tudatos színhasználat
- Vázlatok, variációk és nagyméretű festmény készítése

Láttatás - képi közlés

- A látvány (tárgy, portré) feldolgozása, átírása különböző művészeti stílusokban
- Képi látványelemek felhasználása például a képregény vagy storyboard műfajában

Képkalkotás

- Rézkarc készítése
- Az anyag-előkészítés műveletei (fazettálás, polírozás, alapozás, kormozás, kitakarás)
- A maratás; a marófolyadék, az idő, a vonalháló és a karakter pontos megismerése
- Festékkeverési gyakorlatok, próbalemezek, próbanyomatok készítése
- A művészettörténetből vett példa tanulmányozása, másolása, egy-egy részletének kiemelése

Intermédia - kísérletek

- Installáció, environment és akcióművészet sajátos jegyei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (pszeudo, transzparencia, kontraszt, mélység, zárt-nyitott)
  - A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése
  - Kísérletek, próbálkozások olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek,

multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)

- A munkafolyamatok, kísérletek dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével

Alkalmazott művészet

- Tervezőgrafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány)
- Tetszőleges reklámtéma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeivel
- A színdinamikai szempontok figyelembevétele
- A színek hatása, a színek információsegítő szerepe
- Színek a különböző médiumokban
- Számítógép kínálta lehetőségek felhasználása
- Tipográfiai ismeretek felhasználása

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a hidegtű és a rézkarc közti különbségeket, ismerje fel ezeket a nyomatokon,
- a színek érzelmeket alakító hatását saját festményein,
- az alkalmazott grafika és a szín reklámpszichológiai törvényeit és összefüggéseit,
- az intermédia egyes műformáit,
- a kortárs hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket.

Legyen képes:

- klasszikus sokszorosított grafikai lapok készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- nyitott szemlélettel közeledni a hagyományos és az új médiumok felé,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló koncepciójú kísérletek, alkotói folyamatok végigvitelének elősegítése.
- A kísérletezési kedv ösztönzése a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empatikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Az arányok szerepe, jelentősége

Árnyékok, reflexek a téri illúziókeltésben

A látvány átértelmezésének lehetőségei

A kiemelés - elhagyás szerepe, hatása

A térbeliség - síkra feszítettség szabályai, kifejezőeszközei

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Az olajfestés alapjai

A filmnyelv és az elektronikus művészetek kommunikációs technikái

Az intermédia, a posztmodern formanyelve

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- A figura arányainak, sajátos, egyedi jellemzőinek rögzítése a grafika és a festészet eszközeivel
- A figura és környezetének viszonya
- Megvilágítás, árnyékok és reflexek
- Táj festése a szabadban akvarellal, temperával
- A térillúzió festésének lehetőségei

Láttatás - képi közlés

- A látvány (táj) befejezése, újrakomponálása, feldolgozása és átírása a helyszínen készített saját fotók, vázlatok alapján
- A látvány átértelmezése, megfogalmazása különböző művészeti stílusok átírataiban, játék egyes mesterek sajátos vizuális hatáselemeivel
- A kiemelés - elhagyás, térbeliség - síkra feszítettség vizuális kifejezőeszközeinek alkalmazása

Tematikus képalkotás

- Variációk a tér megfogalmazására a grafika és a festészet nyelvén
- Olajfestés
- Az olajfestés technikájának alapjai
- A festés története, a vászon, a vakkeret, az ecsetek, az alapozás megismerése
- Grafikai megoldások, rézkarc nyomatok a tér megjelenítésében
- Az önálló vonal- és formakialakítás, a hozzáadás - elvétel fejlesztési lehetőségeit felhasználva

Intermédia - kísérletek

- A film, média képi nyelve
- A színek játéka, a színek bizonyos irányokba történő eltorzítása, megváltoztatása
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (illúzió, szemérem - szégyen, csend - zaj, rés - szilánk)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Variációk olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok (plakát, CD, kiadvány, írás-kép, névjegy, web-lap)
- Tetszőleges téma feldolgozása a grafika és a festészet eszközeit felhasználva
- Az egyéni formanyelv
- Az önkifejezés korlátai, lehetőségei az alkalmazott művészetben
- Önálló forma és karaktervilág, vonal- és folthasználat
- Klasszicitás - modernség, posztmodern, kortárs - eredetiség

Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- az olajfestés technikájának alapjait,
- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét.

A tanuló legyen képes:

- különböző anyagokkal, stílusjegyekkel alkotásokat létrehozni,
- tájkép festésére természetben, vázlatok alapján műteremben,
- önálló alkotó tevékenységre a festészet határterületein,
- alkalmazni a grafikai sorozatok ismétlődő műfaji, stílári eszközeit,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A grafika és festészet szaknyelvének árnyalt használatának fejlesztése.
- Önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A kísérletezési kedv bátorítása a grafika és festészet határterületein.
- A felelősségtudat, a döntésképeség, az empátikus és a kommunikációs készség fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek

Belső tartalmak és karakterek megjelenítési lehetőségei

Anatómiai törvényszerűségek

Általános és egyedi jegyek

Téri illúzió a különböző műfajokban

Stíluskontraszt

Látvány átértelmezése a különböző műfajokban

A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői

Technikák, műfajok elméleti és gyakorlati ismeretei

Díszlet és látványterv

Interaktív tér

Az intermédia kifejezési lehetőségei

A filmetűd sajátosságai

Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Arcok, figurák, karakterek
- Önarckép sorozat, a belső változások vizuális rögzítése változatos eszközhasználattal
- Portré, figura különböző környezetbe, térbe helyezése

Láttatás - képi közlés

- Stíluskalandok a kortárs grafika és festészet hazai törekvéseinek inspiráló felhasználásával
- Játék egy klasszikus és egy kortárs stílus elemeivel, koncepcióival
- Azonos témára ellentétes stílusú képek, grafikai lapok készítése

Tematikus képalkotás

- Díszlet és látványtervek
- Szabadon választott mű színpadképének, látvány- és jelmeztervének elkészítése
- Egy jellegzetes részlet kivitelezése

- A valóság szín-terei, filmetűdök, képlenyomatok, rögzített pillanatok
- Kis méretben, egyedi grafikai lapokon sorozat tervezése

Intermédia - kísérletek

- Interaktív tér lehetőségei
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (identitás, individuum, rész - egész, önreflexiók - saját tér, személyes tárgy, valós és szubjektív idő, környezet hatása, titok, magány, pusztulás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések által
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Alkalmazott művészet

- Tervező grafikai feladatok az év során feldolgozott témákhoz kapcsolódóan (plakát, kiadvány, meghívó, web-lap)
  - Az elkészített síkalkotáshoz egy képtárgyi kiegészítés létrehozása a sokszorosítás technikájának felhasználásával
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a képgrafika és az alkalmazott grafika együttes megjelenésének lehetőségeit.

Legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- az általa választott műhöz scenikai tervet, díszlettervet készíteni,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Egyedi képi világgal bíró alkotások, alkotás sorozatok létrehozásának ösztönzése.
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése elősegítése.
- Tudatos környezetformálás igényének fejlesztése.

Tananyag

Grafikai és festészeti ismeretek:

- A forma, szín, tér egymáshoz való viszonya, egyéni, személyes modulációk
- A látvány átértelmezése a nézőpont és képkivágás segítségével
- A valós és virtuális tér
- A filmtér, filmidő sajátosságai
- A legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvések és képviselői
- A személyesség hatása
- Intermédiákísérletek
- A film műfaji lehetősége
- Eszközhasználati és munkavédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

A látvány

- Tárgyak, arcok, terek megjelenítése sajátos nézőpontból és képkivágással
- Formák, színek és terek egymáshoz való viszonyának megfigyelése

Láttatás - képi közlés

- Film készítése egy emlékről, álomról
- Storyboard megrajzolása a valós látvány után készített tanulmányok segítségével
- A kiemelés, az elhagyás, a sajátos nézőpontok és képkivágások vizuális kifejezőerejének felhasználásával
- A forgatókönyv egyes tartalmi és vizuális jeleneteiből önálló festészeti vagy grafikai lapok, variációk készítése
- Egy film elkészítéséhez nagyméretű filmtér, illetve figura megalkotása
- Filmtér és filmidő értelmezése a személyes alkotás során

Intermédiákísérletek

- Saját személyes üzenet-kísérlet
- Klasszikus ismeretek összekapcsolása kortárs eszközökkel és megközelítésekkel
- Személyes, emberi, társadalmi vagy művészeti problémák, témák körüljárása (például: idő, válasz, kérdés, kétség, választás, bizonyosság, változás)
- A különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresése, kísérletezések
- Kísérletek olyan műformák és művészeti technikák segítségével, melyek a 20. század képzőművészetében jelentek meg először (fotó-kinetikus és elektronikus művészetek, multimédia, installáció, environment, performance és akcióművészet, új kommunikációs technikák, interdiszciplinaritás, képzőművészeti határterületek)
- A kísérletek, a munka dokumentálása rajzok, fotók, filmek és feljegyzések segítségével
- Műalkotás igényű dokumentáció készítése

Vizsgamunka

- Szabadon választott témában portfólióval, tervezési dokumentációval elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából
  - A koncepció és tervvázlatok rögzítése
  - A tervezett mű és környezetének kapcsolata és egymásra hatásuk
  - A témának, tartalomnak és az egyénnek megfelelő technikai megoldások kiválasztása
  - A kész mű, műsorozat installálása
- Értékelés és kiállítás-rendezés

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

Legyen képes:

- alkalmazni a kortárs grafikai és festészeti törekvések egyes eredményét,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- eszközhasználati és munkavédelmi szabályok betartására.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a legújabb hazai és nemzetközi festészeti és grafikai törekvéseket és azok képviselőit,
- a grafika és festészet szaknyelvét,
- a grafikai és festészeti munkához szükséges anyagok és technikai eszközök használatát,
- a grafika és festészet műfaji lehetőségeit és korlátait,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- a vizuális kifejezés elemeinek, eszközeinek alkotói szándék szerinti tudatos alkalmazására,
- önálló grafikai és festészeti alkotások, alkotás-sorozatok létrehozására,
- alkalmazott grafikai és dekoratív festészeti alkotások tervezésére, megvalósítására,
- egyedi képi világgal bíró illusztrációk létrehozására,
- klasszikus sokszorosított grafikai lapok és táblaképek, muráliák készítésére,
- technikailag tiszta és kevert technikájú munkák létrehozására,
- műalkotás és környezet összefüggéseiből fakadó ismeretek alkalmazására,
- a különböző műfajok, stílusok, technikák határait átfedő, a lehetőségeket kitágító eljárások keresésére, alkalmazására,
- munkáinak dokumentálására és installálására,
- saját és mások alkotásainak elemzésére és értékelésére,
- a biztonsági és balesetvédelmi előírások betartására.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Grafika és festészet műhelygyakorlat

- tervezés 50 perc

- tárgyalás 190 perc
- A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, képalkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a grafika és festészet anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét. A megvalósított kép, képtárgy, képsorozat mutassa be a tanuló grafikai és festészeti jártasságát, tudását.

1. A grafika és festészet műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- alkalmazott grafikai, sokszorosított grafikai alkotás vagy sorozat,
- grafikai és festészeti illusztráció sorozat,
- szabadodon választott technikákkal készített elbeszélő képi alkotás vagy sorozat,
- díszlet- és jelmeztervek,
- murália vagy annak részlete.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített kép, képtárgy, képsorozat, a grafika és festészet műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, szabadon választott technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- modell alapján készített képi, képtárgyi átírás,
- alkalmazott grafikai vagy dekoratív festészeti vázlatterv vagy sorozat.

2. A grafika és festészet műhelygyakorlat szóbeli vizsga tartalma:

- a grafika és festészet nagy stíluskorszakai,
- a grafika és festészet legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a grafika és festészet anyagai, eszközei, műfajai,
- a grafika és festészet műfajában alkalmazott technikák,
- az elkészített tervek és művek bemutatása,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése:

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, kifejező készség,
- tervezői, kivitelező készség,
- szintani és formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a grafika és festészet technikáinak és eljárásainak alkalmazási szintje,
- a felületalakítás módja,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése:

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,

- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Vizes blokk

Tároló szekrények

Munkaasztalok, székek

Szemléltetésre szolgáló technikai eszközök

Szemléltető anyagok (képek, könyvek, CD, DVD-k)

Gyűjtött tárgyak, drapériák

Fényképezőgép

Filmfelvevő

Számítógép

Szoftverek

Grafikai prés (legalább A/3-as méret lehúzására alkalmas méretben)

Mobil lámpa

Rajztábla (A/3, A/2)

Vonalzók, olló, snitser

Rajzi és grafikai eszközök: ceruza, toll, rajzszén, pasztell, zsírkréta, tus, karctű, linókés, különböző méretű fotós gumihenger, grafikai festékező lap, linó festék, szitafesték szitakeret, spakli, kormozó eszköz, lemezvágó eszköz, lemezfogó

Festő eszköz: ecsetek, festőkések, tálak, paletták, vízfesték, tempera

Festőállvány (továbbképző)

Zárható vegyszertároló (veszélyes anyagok használata esetén)

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA TANSZAK

SZOBRÁSZAT ÉS KERÁMIA MŰHELYGYAKORLAT

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat célja az általános és szakirányú vizuális műveltség megalapozása, fejlesztése, mindazoknak az elméleti és gyakorlati ismereteknek az átadása, melyek képessé teszik a tanulót térbeli szobrászati és kerámia tervek, alkotások létrehozására. Célja továbbá olyan fejlett formakultúra, rajzi, szintani, plasztikai ismeret, technikai tudás átadása és igényesség kialakítása, amely felkészít a művészi igényű alkotómunkára, az igényes plasztikai tárgyalkotásra.

A műhelygyakorlat feladata a szobrászat és kerámia műfaji sajátosságainak megismertetése, a feladatok megtervezéséhez szükséges ismeretek elsajátíttatása, a tárgyalkotáshoz szükséges anyag- és eszközismeret, eszközhasználat biztosítása, a munkaszervező készségek, képességek kialakítása.

A tárgyformálás hagyományos és új anyagainak, az egyes technológiai eljárások kivitelezési módjának és azok alkalmazási területének, valamint a szobrász és kerámia műterem felszerelésének megismertetése.

A munka során használt anyagok és szerszámok takarékos és sokoldalú használatának megtanítása, kéziszerszámok készítése.

A kreatív feladatmegoldások gyakoroltatása a tervtől a kész munkáig.

A klasszikus szobrászat és kerámia formai megoldásainak és az azoktól való elszakadás lehetőségeinek bemutatása.

Alapfokú évfolyamok

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető szobrászati és kerámiatörténeti, valamint technikai tudnivalók megismertetése.
- A szobrász és kerámia tárgykészítési technikák alkalmazásában való jártasság kialakítása
- Egyszerű mintázó szerszámok elkészítése
- Egyszerű felrakott és díszített edények készítése
- Az alapvető mintázási ismeretekhez szükséges készségek kialakítása és fejlesztése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Az agyag felhasználási területei a művészettörténet nagy korszakaiban

Az agyag legfontosabb jellemzői, kezelése, alakítási lehetőségei

Kerámiatárgy készítésének fázisai, formaadás, engobozás, mázazás munkarendje

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Ismerkedés a szobrász és kerámiaműhellyel

- A szerszámok bemutatása, megnevezése
- Agyag, gyurma, tészta, viasz, nemez - mint plasztikus anyagok - összehasonlítása
- Egyszerű organikus formák mintázása
- Állatfigurák mintázása

Pozitív-negatív formák megismerése és formálása

- Faktúragyűjtés, apró természeti formákról (nyomatok készítése) gipsznegatív öntése
- Egyszerű tárgyak lenyomata agyagban, megőrzésük: terrakottában, gipszben
- Monogrampecsét faragása

Felületdíszítés színekkel

- Masszagyúrás, lapsodrás, kerek és négyzetes síkfelület tagolása engobbal
- Színes agyagok
- Színes masszák készítése földfestékekkel,
- Ritmusgyakorlatok - ékszerkészítés

Plasztikai élménygyűjtés

- Múzeumlátogatás

Szabadon formálható kerámia

- Apró agyagplasztikák - ember és állatfigurák - készítése, földfestékekkel való díszítése

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

- Gyakorlatok az arányérzék fejlesztésére: alapformák, rész-egész viszonya, pozitív-negatív formák

- Formaelemzések: természeti és mesterséges tárgyak
- Relief készítése

Állatábrázolás a különböző művészeti korokban

- Múzeum- és könyvtárlátogatás
- Állatrajzolás után mintázás: arányérzék fejlesztő gyakorlat

- Kicsinyítés-nagyítás
- Domborműmintázás agyagból
- Relief és körplasztika készítése állatfigurákkal
- Üregeit körplasztika készítése
- Anyagválasztás - agyag, fa, gipsz
- Mintázófa és szobrászgyűrű készítése
- Mintázás pozitív-negatív plasztikai elemekkel
- Terrakottára égetés. Gipszforma vétel terrakottáról
- Gipszformába préseléssel sokszorosítás
- A relief tagolása festéssel, engobozással

Pozitív, negatív, relief készítése

- Gipszlap öntése, agyagba, gipszbe való karcolás, felületképzés
- Negatív ellenpár készítése

Edénykészítés

- Szabadformálású és felrakott edények készítése
- Különféle marokedény készítése, azok díszítése nyomhagyással
- Formára vagy formába rakott intarziaedény
- Kézi korongon történő edényfelrakás

Értékelés és kiállítás rendezés

- Az év során készített tárgyak közös értékelése, a szaktanár irányításával
- Ismerkedés a kiállítás rendezéssel

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
- egyszerű edényeket felrakással elkészíteni és díszíteni.
- életkorának megfelelő szinten megjeleníteni elképzeléseit, agyagban és gipszben.

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető mintázási és edénykészítési technikák alkalmazása
- A megismert tárgyakotó eljárás gyakoroltatása, hogy ép tárgyat tudjon létrehozni.
- Minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítése és használata
- A plasztilinnel, gipsszel, agyaggal való bánásmód elsajátíttatása
- Kisebb feladatok önálló megoldására való felkészítés.
- Tanári vezetéssel, bonyolultabb feladatok elvégzésére történő felkészítés.

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Relief és körplasztika

A kerámiaégetésben rejlő lehetőségek

A máz, mint védőréteg és színezőanyag
A gipsz, mint átmeneti, és mint végleges anyag
Szögletes formák összeépítése, vetemedés, zsugorodás
Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat és kerámiamintázási gyakorlatok

Pénzérmék, plakettek mintázása

- Múzeumi példák alapján pénzérmék, plakettek mintázása pasztillából
- Gipszforma vétel. Préselés gipszformába, terrakotta égetés
- Gipsz pozitív öntése, retusálása

Az építészet és a társművészetek kapcsolata

- Szobrok a közterületeken
- Makettek készítése
- Nagyobb méretű térforma felrakása samottos agyagból
- Agyagvágó, simító kéziszerszámok készítése

Műterem- és gyárlátogatás

- Szobrászművész munka közben
- Üzemlátogatás kerámiagyárban: gipszműhely, nyersgyártó-formázó műhely, festőműhelyek, különböző hőfokon üzemeltetett kemencék és a kész termékek megtekintése

Felületalakítás

- Nyomhagyásos gyakorlatok síkfelületen
- Síkfelület tagolása engobbal (csíkozás, fröcskölés, ecsettel való festés, írókázás ...)

Edénykészítés

- Síklapokból készített egyszerű fedeles tárgy készítése, díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Korongozás

- Egyszerű alapformák, azok díszítése a ritmusgyakorlatok alkalmazásával

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.

Legyen képes:

- a megismert tárgyalakítási eljárás birtokában ép tárgyat létrehozni.
- minta alapján egyszerű kéziszerszámok készítésére.
- mintázni és formázni pasztillával, gipsszel, agyaggal.
- kisebb feladatok önálló megoldására.
- tanári vezetéssel bonyolultabb feladatok elkészítésére.

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Különböző alapszintű tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- Az önálló megoldási készség kialakítása, különböző plasztikai feladatok (dombormű, körplasztika) megoldásával
- Az alapfogások elsajátíttatása, kisebb hengeres formák korongozásának megtanítása és gyakoroltatása
- Az edényformálás és a mázak használatában való jártasság kialakítása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Képzési lehetőségek megismerése: iskolalátogatás művészeti szakközépiskolában

Szobrászati technikákat felhasználó szakmák megismerése: épületszobrász, szobrászművész, keramikusművész

Műterem látogatás szobrász- és keramikusművésznél Alacsony- és magastűzű masszák és azok mázazása, égetése Oxidáló és redukáló égetés, kemencék Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat-kerámia gyakorlatok

- Egyszerű körplasztikák pozitív-negatív öntése

Portré mintázása

- Vázra épített portré mintázása agyagból
- A kész fejről 2 feles gipszforma vétel-tanári segítséggel
- A kiüregelt, kiszáradt agyagfej égetése terrakottára
- A kiégetett agyagfej patinázása tanári segítséggel

Drót és faelemekkel térkompozíció készítése

- Az anyagok egymást erősítő hatásának, kifejező erejének tudatos felhasználása

Anyaggyűjtés

- Edényformák rajzolása, díszítmények másolása, elemzése

Korongozás

- Egyszerű hengeres formák fölhúzása, a felület tagolása engobbal
- Egyszerű edényformák korongozása különféle peremmegoldással
- Fenékszög esztergálása
- Fedő kialakítása

Fülezés

- Fülhúzás, felragasztás

Mázás edény készítés

- Mázazási, kemencerakási gyakorlatok
- Az égetés figyelemmel kísérése

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.

Legyen képes:

- önállóan megoldani különböző plasztikai feladatokat (dombormű, körplasztika).
- kisebb hengeres formát korongozni

Legyen jártassága az edényformálásban és a mázak használatában

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szobrászat- és a kerámiatörténet fontosabb állomásait, eredményeit,
- a kiemelkedő jelentőségű műveket, alkotásokat, és azok készítőit,
- a szobor- és kerámiakészítés alapjait, a felhasznált anyagok tulajdonságait, felhasználási területét, a készítés technikáját,
- a forma és díszítmény összhangjára vonatkozó esztétikai követelményeket,
- a balesetvédelmi szabályokat,
- a legfontosabb munkavédelmi tudnivalókat.

A tanuló legyen képes:

- az anyagismeret birtokában a célnak legmegfelelőbb eljárást alkalmazni,
- életkorának megfelelően tapasztalatait, ismereteit beépíteni az alkotás folyamatába,
- a tárgyakotás folyamatában a forma és díszítmény összhangját megteremteni,
- a tárgyakat, az anyag-funkció-forma szempontjai szerint értelmezni,
- domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
- különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
- igényesen megoldani a kreatív feladatokat, az elképzeléseket a tervtől a kész munkáig,
- saját munkáit elemző módon értékelni, rendszerezni, dokumentálni,
- a helyes munkamenetet, munkavédelmi szabályokat következetesen betartani,
- együttműködni a munkafolyamat résztvevőivel.

A tanuló rendelkezzen:

- a plasztikai formálás készségével,
- saját és más munkájának szóbeli, közösség előtti értékelésének képességével.

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama

Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

- tervezés 40 perc
- tárgykészítés 140 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, képessége. A terv tükrözze a tanulónak a szobrászat és kerámiaművészet, anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről, megszerzett

ismeretét. A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati-, kerámiatechnikai jártasságát, tudását.

A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján elkészített alkotás, amely lehet:

- mintázott, faragott, applikált dombormű terrakottából, gipszből, fából, vagy bármely más anyagból,

- mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszből - mázazva, festve vagy patinázva,

- drótból, fából, hungarocellből, vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,

- felrakással, korongolással vagy egyéb technikával készült tárgy, tárgycsoport.

A vizsgamunkát az alapfok utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti alapvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) Az alapvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormű,

- korongozott vagy más technikával készített edény,

- a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvöztetésével készült plasztika.

A vizsga értékelése

- tervezési, plasztikai tárgyformáló készség,

- alapvető anyag-, eszköz- és szerszámhasználati ismeret, jártasság,

- a szobrászat és kerámia alapvető technikáinak ismerete, gyakorlati alkalmazása,

- térformálás, konstruáló és kompozíciós készség,

- a tartalomnak megfelelő anyag, forma, technika és kifejezőmód megválasztása és használata,

- az elkészült munka összhangja.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése

- A különböző tárgyalakító eljárások megismertetése és gyakoroltatása alapszinten

- A tanév során megismertett új fogalmak megértetése és elsajátíttatása a tanulóval, hogy azokat a gyakorlatban helyesen tudja alkalmazni.

- Rajzi gyűjtés nyomán vázlat és tervkészítéshez szükséges ismeretek elsajátíttatása

- Felrakással vagy korongolással öblös tárgy elkészítése

- Az egyszerű gipszforma készítés és sokszorosításhoz szükséges készség, képesség kialakítása

- A szobrász-kerámia tevékenységhez kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályok és azok gyakorlati alkalmazásának megismertetése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

A fény és árnyék szerepe a plasztikában

A ritmus

A geometrikus forma

A szín jelentősége a szobrászatban és kerámiában

A stilizálás és a kompozíció fogalma, törvényszerűségei, a jel fogalma

A díszítmények eredete

A monogram, a címer

Könyvtári és múzeumi anyaggyűjtés

Az agyag összetétele, anyagszerkezete

Kerámiatárgy készítésének munkafolyamata - agyaggyúrás, formaadási eljárások, szárítás, mázazás égetés rendje

Égetési alapismeretek

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat-kerámia gyakorlatok

- Kötött és szabad formálás összekapcsolása

- Préselés agyagból

- Engobozás, mázazás, égetés

- Gipszbe vésett monogram tervezése, kivitelezése

- Különböző anyagok viselkedésének vizsgálata: növekedés-zsugorodás, kemény-lágy, kopás-csiszolódás

- Formaalkító természeti erők megfigyelése, rajzi leképzése

- Egyszerű szerkezetek építése: drótból, dróthálóból, papírból

Különböző művészettörténeti korokból való padlólapok másolása

- Gyűjtőmunka alapján padlólap másolás

- Tervrajz átmásolása gipszlapra

- Negatív vésés, pozitív gipszöntés

- Mindkét modellről gipszforma vétel

- Bepréseléssel a sokszorosítás gyakorlása

- Engobozás, zsengelő égetés

Tárgyelemzés

- Az elkészült padlólap elemzése

- A funkció-forma-anyag és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Nagyítás

- Kirándulás során gyűjtött vízkoptatta kavicsok, kövek felnagyításával agyagszobrok alkotása

- Kézzel épített, felrakott formák

- Színezés engobbal és mázakkal, égetés

- A felnagyított természeti formák újraalkotása drótból, dróthálóból, papírból

Szabad és kötött formálás összekapcsolása

- Figurális agyagplasztika kézi korongon felrakott edény részeként való alkalmazása

- Tervezés és anyaggyűjtés látványszerű rajz segítségével

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- a használat során megismert különböző anyagok tulajdonságait, jellegzetességeit.
- a szakmához kapcsolódó baleset-, munka- és környezetvédelmi szabályokat és a gyakorlatban alkalmazza azokat.

Legyen képes:

- alkalmazni alapszinten az elsajátított tárgykészítési technikákat.
- rajzi gyűjtés nyomán tervet, vázlatot készíteni
- felrakással vagy korongolással öblös tárgyat (tárgyakat) elkészíteni.
- a tanév során megismert új fogalmakat a gyakorlatban helyesen alkalmazni.
- gipszformát készíteni, és tárgyakat sokszorosítani.

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- A különböző tárgykészítési technikák megismertetése és gyakoroltatása
- A tárgykészítés során eltérő mintaszervezési megoldások alkalmazásának megismertetése
- A sorolható csempék és reliefek elkészítésénél a különböző módszerek elsajátíttatása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

A stilizálás és kompozíció kapcsolata és törvényszerűségei

A jel fogalma

Az emberi lépték - arányösszefüggések

Az élő test vázszerkezetének egyes részei

Padlólapok és kályhaszemek, készítése

Különböző mázazási eljárások- máz alatti, máz feletti festés, sgraffito

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Szobrászat és kerámia gyakorlatok

- A csontok formáinak vizsgálata, elemzése, mintázása
- Mintázás előtti nagyítás
- Tartóváz készítése fémből, drótból
- Állatkoponya mintázása a plasztika érzékeltetésével
- Gipsznegatív készítése testrészletről
- Festett és mázazott padlócsempe készítése
- Tervezés anyaggyűjtéssel, stilizálás

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó plasztika elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- gyakorlottan alkalmazza az alapvető szobrászati és kerámia technológiai eljárásokat

Legyen képes:

- Műalkotások értő elemzésére a stilizálás érdekében
- A stilizálás érdekében látványszerű rajzok egyszerűsítésére

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az emberi lépték és arányösszefüggései alaposabb megismertetése
- Életnagyságú részlet nagyításának bemutatása és gyakoroltatása
- Koponya és csontváz alaposabb elemzése
- Képi redukció és írott szöveg együttesének elemzése és alkalmazásának gyakoroltatása

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Természetes és mesterséges szerkezetek viszonya

- csontváz rajzolása
- részletkiemelés és nagyítás
- a nagyítás felhasználása mintázáskor
- a megmintázott részlet posztamensen való elhelyezése

Stilizálás, deformálás

- Mozdulatrajzok ruhás alakról
- Ceruzavázlatok, tanulmányrajzok
- Kis méretű agyagvázlatok stilizálva, deformálva

Az emberi lépték

- Gipsznegatív készítése különböző testrészekről - arcról, kézről
- Az arányösszefüggések megbeszélése Emberi koponya mintázása
- koponya rajzolása, a forma és szerkezet értelmezése hangsúlyozása
- koponya mintázása életnagyságban
- a szobor ürege, vagy gipszbe öntése

Gyakorlati feladatok

- Síkfelület és plasztika kapcsolata

Felületkialakítási gyakorlatok

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés
- Tervezés anyagban. Adott felület szabad illetve kötött rendszerű plasztikus tagolása
- Pozitív és negatív viszonylatok kihasználása

Plasztikus padlócsempe

- Tervezés anyaggyűjtéssel
- Mintaszervezés, sorolható és terülő díszítmények
- Tárgykészítés gipsznegatív segítségével

Egyedi relief

- Organikus forma redukált képi megjelenítése és írott szöveg együttes alkalmazása
- Lapos vagy magas plasztikájú egyedi megjelenésű dombormű tervezése és készítése szabadon választható funkcióra

Tárgyelemzés

- A tananyaghoz kapcsolódó szobor vagy kerámiatárgy elemzése történeti, művészettörténeti keretbe foglalva
- A forma, szerkezet, valamint a funkció és díszítmény megjelenési formáinak értelmezése

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- az emberi test fontosabb arányviszonyait

Legyen képes:

- alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat
- organikus formák redukált, jelzésszerű egyszerűsítésére
- műalkotások értő elemzésére

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példák megismertetése
- Az alapvető technológiai és szaktörténeti tudnivalók megismertetése úgy, hogy a tanuló képes legyen azokat szakszerűen alkalmazni
- Az alapvető tervezési ismeretek és tárgykészítési technikák elsajátíttatása
- Az építészeti elemek szobrászati díszítésének és törvényszerűségeinek megismertetése
- A mintázásban való jártasság fejlesztése
- Portré és ember figura mintázási készség fejlesztése
- A használati funkcióra való tárgytervezés alapelveinek a megismertetése

Tananyag

Szobrászat és kerámia ismeretek

A megoldott feladatok során elsajátított plasztikai és kerámiaformáláshoz illeszthető művészettörténeti ismeretek

Az emberi figura, mint a szobrászat tárgya

Az emberi alak megjelenítése a különböző kultúrákban

A figura és környezet összefüggései a plasztikai formálás szempontjából

A töredék, a torzó problémája a művészetekben

Az épített tér és a szobor kapcsolata művészettörténeti példákon

Kőedény- és porcelángyarak

A formatervezés jelentősége

Egyedi kortárs kerámia,

A sorozatgyártással korongon készült edény összehasonlítása forma, anyag, szerkezet, szilárdság szempontjai szerint

Korongolt edény díszítésének lehetőségei: zsinórozás, plasztikus dombormű, csíkozás, sgraffito, fröcskölés, fésűs dísz, holdazás, ecsettel való festés, írókázás

Elektromos, gáz-, koks- és olajtüzelésű kemencék

A redukció különböző formái - feketeedény, porcelánégetés, raku

Baleset-, munka- és környezetvédelmi ismeretek

Feladatcsoportok

Portré mintázás

Rajzi előtanulmányok- fejrajz

Római portré rajzolása

- Vázkészítés, mintázófa, mintázó gyűrű készítése

- Mintázás, római portré másolása

Szobrászati díszek készítése építészeti elemekhez

- Ornamentika rajzolása és mintázása (másolat)

Torzó mintázása agyagból

- Krokizás modell után

- Vázlatok, tanulmányrajzok

- Vázkészítés drótból, vasból, fából

- Mintázás agyagból

- Gipszforma vétel szilikon betéttel

- Pozitív öntése gipszből

- Múzeumi, könyvtári előtanulmányok, aktrajz, kroki modell után

- Vázkészítés vas, fa, drót felhasználásával

- 1/2-es méretben tömeg-szerkezet téri viszonyok figyelembevételével alak mintázása

- Egy kiválasztott részletről gipsz formavétel

- Látogatás kőszobrász műteremben

Felületdíszítési gyakorlat

- Anyaggyűjtés, díszítménymásolás, elemzés

- Az elméletben megismert díszítőtechnikák gyakorlása

- A begyakorolt technikák valamelyikének alkalmazásával önálló vonal-, folt-ritmusok kialakítása síkfelületen

Szögletes edény és díszítménye

- Különböző rendeltetésű és formájú, egymással harmonizáló szögletes edény-együttes kialakítása összeépítéssel, díszítése a fenti technikák alkalmazásával

Korongozott edény és díszítménye

- Különböző profilú korongolt tálféleségek készítése, díszítése festéssel, mázazással

- A tervezést megelőző anyaggyűjtés kapcsán kompozíciós alapesetek rajzos elemzése

Edényrészek kialakítása

- Préselt fül készítése kétféles forma segítségével

- Korongozott csőr összeépítése az edénytesttel, a fül felragasztása

- Értelmező rajzok készítése pl. kiöntőedény esetére

Díszítményvariációs gyakorlat

- Azonos formájú és méretű korongozott tárgysorozat díszítési variációi

Tárgy együttes készítése

- Azonos formavilágú, harmonikus tárgy együttes tervezése, elkészítése kézműves eszközökkel
- Az elképzelt darabok látványos, megjelölés rajzban

Értékelés és kiállítás rendezés

- A tanév során készült munkák közös értékelése, válogatása
- Záró kiállítás rendezése szaktanári irányítással

Követelmény

A tanuló ismerje:

- a plasztikai formáláshoz kapcsolódó művészettörténeti példákat.
- a szobrászat és a kerámia klasszikus műfajait.
- a használati funkcióra tervezett tárgyak formai problémáit
- az építészeti elemek szobrászati díszítésének törvényszerűségeit.

Legyen képes:

- gyakorlottan alkalmazni az elsajátított tárgykészítési technikákat alapszinten.
- Műalkotások értő elemzésére Rendelkezzen alapvető tervezési ismeretekkel.

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

- a szobor- és kerámiakészítés anyagait, azok tulajdonságait és felhasználási területét,
- a szobrászat és kerámiaművészet klasszikus műfajait, történetük fontosabb állomásait,
- a formai jellemzőket a történeti és kortárs tárgyakon,
- egyes tárgytípusok formái és rendeltetése közötti összefüggéseket,
- a forma és díszítmény összhangjának jelentőségét,
- a szobrász és kerámia műterem szükséges berendezését, felszerelését, az anyagok előírás szerű kezelését,
- a műalkotás és a környezet összefüggéseit a megformált tárgy és enteriőr viszonylatában,
- a legfontosabb munkavédelmi teendőket.

A tanuló legyen képes:

- munkájában a szaktárgyi és személyes kompetenciáit felhasználni,
- a műtárgyakat elemezni rendeltetés, forma és díszítmény szempontja szerint,
- ismereteit, pozitív élményeit a tárgykészítés folyamatába beépíteni,
- a szobrászat és kerámia hagyományos anyagait használni,
- a szobrászat és kerámia segédanyagait (gipsz, plasztilin, szilikon ...) alkalmazni,
- a szobrászatban és kerámiában használatos speciális kéziszerszámokat (mintázófa, simító, gipszelő szerszámok ...) előállítani,
- a megmunkáláshoz szükséges kéziszerszámokat és gépeket használni,
- a feladatnak megfelelő váz- és tartószerkezetet összeállítani,
- tervezett, igényes munkát végezni,
- önállóan tervezni az anyag-funkció-forma egységében,
- terveit látványos és formaértelmező műhelyrajzban megjeleníteni,
- a szakmai elméleti és gyakorlati ismeretek birtokában a tervet megvalósítani,
- a feladatokat megfelelő általános műveltsége folytán kreatívan megoldani,
- a természeti és mesterséges formákat megmintázni, átírni,
- domborművet és kisplasztikát mintázni, faragni, építeni, térkonstrukciót készíteni,
- különféle edénykészítési technikákat alkalmazni,
- a célt és az eredményt összevetni,

- biztonsági és balesetvédelmi előírásokat betartani.

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati és szóbeli vizsgarészekből áll.

A vizsga tantárgya és időtartama Szobrászat és kerámia műhelygyakorlat

A gyakorlati vizsga időtartama

- tervezés 50 perc
- tárgyalás 190 perc

A szóbeli vizsga időtartama: max. 10 perc

A vizsga tartalma

A vizsgafeladatot az intézmény úgy határozza meg, hogy a megoldásból mérhető legyen a tanuló tervező, plasztikai alkotó, konstruáló készsége. A terv tükrözze a tanuló gondolati tartalomnak megfelelő elemző, átíró, formaértelmező készségét, a szobrászat és a kerámia anyagairól, műfaji sajátosságairól, esztétikai törvényszerűségeiről megszerzett ismeretét.

A megvalósított tárgy mutassa be a tanuló szobrászati és kerámia technikákban elért jártasságát, tudását, művészi igényességét.

1. A szobrászat és kerámia műhelygyakorlat gyakorlati vizsga két részből tevődik össze:

A) Tervezési dokumentációval együtt benyújtott kész tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából.

A benyújtott vizsgamunka - tanári irányítással megvalósított - tervezési munka alapján létrehozott alkotás, amely lehet:

- mintázott, faragott, applikált dombormű terrakottából, gipszből, fából vagy bármely más anyagból,
- mintázott körplasztika, égetett agyagból, gipszből - mázazva, festve vagy patinázva,
- drótból, fából, hungarocellből vagy egyéb szobrászati anyagból készített plasztika,
- felrakással, korongolással vagy egyéb technikák kombinációjával készített tárgy, tárgycsoport,
- épületkerámia vagy épületszobrászati díszítőelem.

A vizsgamunkát a továbbképző utolsó évfolyamának szorgalmi ideje alatt, a második félévben kell elkészíteni, és a művészeti záróvizsga napját megelőzően tíz nappal kell a tanulónak leadnia a vizsgát szervező intézménynek.

B) A záróvizsga helyszínén, ideje alatt önállóan elkészített tárgy, tárgycsoport a szobrászat vagy kerámia műfajából. Az intézmény által meghatározott vizsgafeladat tervvázlat alapján, agyagból vagy egyéb szobrászati anyagból, szabadon választott mintázási, konstruálási, felületdíszítési technikával létrehozott alkotás, amely lehet:

- figurális vagy nonfiguratív plakett, dombormű,
- korongozott vagy más technikával készített edény,
- a szobrászatban és a kerámiában használatos eljárások valamelyikével, vagy ötvöztetésével készült plasztika,
- mintázott építészi díszítőelem.

2. A szóbeli vizsga tartalma:

- az elkészített tárgy bemutatása,
- a szobrászat és kerámia anyagai, eszközei, műfajai,
- szobrászatban és kerámiában alkalmazott technikák,
- a szobrászat és kerámia művészettörténeti stíluskorszakai,

- a szobrászat és kerámia legjelentősebb alkotásai, alkotói,
- a szobrászat, a kerámia és az építészet kapcsolata,
- egészség- és környezetvédelmi alapismeretek.

A vizsga értékelése

A gyakorlati vizsga értékelése

- a tartalomnak, műfaji sajátosságoknak megfelelő megjelenítő, átíró, absztraháló kifejező
képesség,
- tervezői, plasztikai tárgyformáló, kivitelező készség,
- formatani ismeretekben való jártasság, a kompozíció törvényeinek ismerete,
- műalkotás és környezet összefüggéseinek ismerete,
- a szobrászati és kerámia technikák és eljárások alkalmazásának szintje,
- felületkezelési eljárások ismerete,
- díszítési eljárások ismerete,
- kreativitás, egyediség,
- az elkészült munka összhangja.

A szóbeli vizsga értékelése

- a követelményekben meghatározott elméleti anyag ismerete,
- a megfogalmazás szakszerűsége, pontossága,
- kommunikációs készség.

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszközök

Mintázó állványok

Mintázó szerszámok

Faragó szerszámok (gipszhez, fához, kőhöz)

Kéziszerszámok különböző segédanyagok megmunkálásához

Munkaasztalok

Agyagos láda

Korong (láb-, gépi, kézi korongok)

Kemence (fatüzelésű, elektromos, gáz-, vagy olajfűtésű)

Kemence tartozékok

Hőfokmérő-, szabályozó műszer

Szárítóberendezés vagy szárítópole

Keverő és tároló edények

Kéziszerszámok, festékező, mázazó eszközök

Kisgépek

Tároló szekrények

Mérőeszközök

Gipszműhely-felszerelések, gipszformák Vizes blokk

Egyéni védőfelszerelések Munkabiztonsági berendezések Környezetvédelmi berendezések

NÉPTÁNC TANSZAK

AZ ALAPFOKÚ NÉPTÁNCOKTATÁS CÉLRENDSZERE ÉS FUNKCIÓI

A néptánc közérthetősége révén felbecsülhetetlen mértékű segítséget jelent a kultúrák közti kapcsolatteremtésben és az egészséges emberi kapcsolatok kialakításában. Oktatása elősegíti néphagyományunk megismerését, tovább életését és újraalkotását, kulturális örökségünk megbecsülését. A kárpát–medencei táncgyógyomány sokszínűsége tükröződik vissza az alapfokú művészetoktatás tantervében. A tanórai keretek mellett fontos szerepet játszik a tánc színpadi megjelenítése is, amely egyrészt a művészi megtapasztalás élményét teszi lehetővé a tanulók számára, másrészt kulturális szerepvállalása révén a nagyközönség számára is hozzáférhetővé teszi táncos hagyományainkat. A néptáncoktatás célrendszerében jelentős szemléletmód változás következett be, középpontba került a tanulók technikai felkészültségének megalapozása, amely során alkalmassá válnak a különböző táncok újraalkotására, szabad és kötött formákban történő megjelenítésére. Előtérbe került a helyi táncanyag, táncgyógyomány tanításának elsődlegessége, amely végigkísérheti az egész oktatási folyamatot. Nagyobb szabadságot biztosít a pedagógus számára a képzés megtervezésében, ugyanakkor biztosítja az intézmények közötti átjárhatóságot. A spirális elrendezés elősegíti, hogy a különböző képességű tanulók a képzési szintek végére azonos módon rendelkezzenek az elvárt ismeretekkel, képességekkel, kompetenciákkal, megteremti az összevont osztályokban történő oktatás kereteit, lehetőségét. A néptánc oktatása során a kulturális értékek közvetítése nem elsősorban a képességek függvénye, hanem a képességek fejlesztésének lehetséges színtere. Lehetővé teszi mindenki számára – beleértve a kisebbségeket valamint a hátrányos helyzetű gyermekeket is – az önkifejezés és azonosulás esztétikai útjának elérését, segítve ezzel a személyes kreativitás kibontakozását és az egyéniség fejlődését

A KÉPZÉS STRUKTÚRÁJA

Tantárgyak

Főtárgy

Népi játék (1–2. előképző évfolyamon)

Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelező tantárgy

Folklorismeret (3–6. alapfokú évfolyamon)

Tánc történet (9–10. továbbképző évfolyamon)

Kötelezően választható tantárgyak az összevont osztályokban

Folklorismeret

Tánc történet

Választható tantárgyak

Népi játék (1–2. előképző évfolyamon)

Néptánc (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)

Népzenei alapismeretek (1–6. alapfokú és a 7–10. továbbképző évfolyamon)

Táncjelírás–olvasás (9–10. továbbképző évfolyamon)

Óraterv

Tantárgy	Évfolyamok											
	Előkészítő		Alapfok						Továbbképző			
	1.	2.	1.	2.	3.	4.	5.	6.	7.	8.	9.	10.
Főtárgy	2	2	3–4	3–4	3	3	3	3	3–4	3–4	3	3
Kötelező tantárgy					1	1	1	1			1	1
Kötelezően választható tantárgy			1	1					1	1		
Választható tantárgy	2	2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2	1–2
Összes óra	2–4	2–4	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6	4–6

A fenti táblázat Összes óra rovatában az első számok az ajánlott heti minimális óraszámra, míg a második helyen szereplő számok a szakmai program optimális teljesítéséhez szükséges időre utalnak

A képzés évfolyamainak száma: 12 évfolyam (2+6+4 évfolyam)

Az első számjegy az előképző, a második számjegy az alapfokú, a harmadik számjegy a továbbképző évfolyamainak számát jelenti

A tanszakok kötelezően előírt tantárgyai és azok óraszámai figyelembevételével mellett a tanuló más tanszak vagy művészeti ág képzésébe is bekapcsolódhat illetve azok központilag meghatározott tanítási óráin részt vehet

A tanítási órák időtartama: 45 perc

A NÉPTÁNCOKTATÁS ÁLTALÁNOS FEJLESZTÉSI KÖVETELMÉNYEI

A néptánc tanszak célja a magyar néptánc és népi kultúra iránti érdeklődés kialakítása és elmélyítése, hagyományaink, kulturális örökségünk továbbéltetése, a mozgáskultúra megalapozása és fejlesztése, a tánc, mint a közösségteremtés és közösségformálás lehetséges eszközének értelmezése.

Kiemelt kompetenciák a néptánc területén

Szakmai kompetenciák

A táncos képességek – készségek –

jártasságok kialakítása és fejlesztése A

hagyományos népi játékmód ismerete

Korszerű szemléletmód kialakítása a népi kultúra–népélet összefüggő rendszerének értelmezéséhez

A tánc általánosan jellemző vonásainak ismerete és gyakorlati alkalmazása

A zenéhez igazodó, alkalmazkodó táncos mozgás kialakítása

Az improvizáció és a táncszerkesztés törvényszerűségeinek, szabályainak az életkori sajátosságoknak megfelelő ismerete és tudatos alkalmazása A térforma, stílusérzék és mozgásmemória fejlesztése, az alakzatok, formák gyakorlati alkalmazása

A táncokhoz kapcsolódó énekek, zenei kísérek, jellemző viseletek, szokások és a

társasági táncélet alkalmainak megismerése A színpad általános

törvényszerűségeinek megismertetése

Előadói táncos magatartás kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően

A színpadi táncművészet legfontosabb ágazatainak, korszakainak és művészeti alkotásainak megismerése

Személyes kompetenciák

Az esztétikai érzék fejlesztése

A rendszeres és következetes kitartó munkára nevelés

Nyitottságra, valamint a múlt és a jelen értékeinek befogadására nevelés

Folyamatos ismeretbővítésen keresztül a szintetikus látásmódra való nevelés

A vizuális memória és a képzelőerő fejlesztése

A kreativitás és a testi–lelki állóképesség fejlesztése

A kommunikáció verbális és nonverbális módjainak alkalmazása

Társas kompetenciák

A közösségi alkotás öröme, a közösségi kultúra értékei iránti fogékonyság kialakítása

A másság elfogadásának képessége

Az önálló döntéshozatal képessége

Kezdeményezőkézség, egyéni feladat– és szerepvállalás

A kapcsolatteremtő képesség fejlesztése

A szabálytudat kialakítása

A csoportnorma kialakítása

A segítő életmódra nevelés s a szociális érzékenység fejlesztése

A közösségi szemlélet kialakítása
A környezet megóvásának fontossága
Az egészséges életmód igénye

Módszerkompetenciák

Az ismeretbefogadás képességének fejlesztése
Az intelligens tudás megszerzésére irányuló igény kialakítása
Az összefüggések megértésére, a következtetések levonására irányuló fejlesztések
Az ismeretek alkalmazásának, újrafogalmazásának képessége
A kreatív alkotói folyamatokban való részvétel igényének kialakítása
A hatékony önálló tanulásra nevelés
Az alkalmazott tudás kialakítása, a képzés során elsajátított ismeretek alkalmazása más környezetben is
A tehetség azonosítása, tehetséggondozás, mentorálás, nyomon követés

A MŰVÉSZETI ALAPVIZSGA ÉS ZÁRÓVIZSGA ÁLTALÁNOS KÖVETELMÉNYEI

A művészeti alapvizsgára és záróvizsgára bocsátás feltételei

Művészeti alapvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó alapfokú évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett
Művészeti záróvizsgára az a tanuló bocsátható, aki az alapfokú művészetoktatási intézmény utolsó továbbképző évfolyamát sikeresen elvégezte és a vizsgára jelentkezett

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményei, feladatai meghatározásának módja

A művészeti alapvizsga és záróvizsga követelményeit, vizsgafeladatait – valamennyi vizsgatantárgy tekintetében – az alapfokú művészetoktatás követelményei és tantervi programja figyelembevételével kell meghatározni
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a követelmények alapján a vizsgát szervező intézmény állítja össze oly módon, hogy azokból mérhető és elbírálható legyen a tanuló felkészültsége és tudása
A művészeti alapvizsga és záróvizsga feladatait a vizsgabizottság elnöke hagyja jóvá

Vizsgatantárgyak

Művészeti alapvizsga

Néptánc

Folklórismeret

Művészeti záróvizsga

Néptánc

Tánc történet

A művészeti alapvizsga és záróvizsga egyes részei alóli felmentés

Mentesülhet az adott tantárgyból a művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga letétele alól az a tanuló, aki az országos művészeti tanulmányi versenyen – egyéni versenyzőként, illetve párban – helyezést ért el

A művészeti alapvizsga és záróvizsga minősítése

A tanuló teljesítményét a művészeti alapvizsgán és a záróvizsgán vizsgatantárgyanként külön-külön osztályzattal kell minősíteni

A művészeti alapvizsga, illetve záróvizsga eredményét a vizsgatantárgyakból kapott osztályzatok számtani közepe adja (ha az átlagszámítás eredménye öt tizedre végződik, a végső eredmény meghatározásában a gyakorlati tantárgyból kapott osztályzat a döntő)

Amennyiben az intézmény előrehozott művészeti alapvizsgát vagy záróvizsgát szervez, úgy annak eredményét a tanuló kérésére a művészeti alapvizsgán és záróvizsgán figyelembe kell venni

Eredményes művészeti alapvizsgát, illetve záróvizsgát tett az a tanuló, aki valamennyi előírt vizsgatantárgy vizsgakövetelményeit teljesítette. Sikertelen a művészeti alapvizsga, illetve a záróvizsga, ha a tanuló valamely vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból elégtelen érdemjegyet kapott. Sikertelen vizsga esetén a tanulónak csak abból a vizsgarészből, illetve vizsgatantárgyból kell javítóvizsgát tennie, amelynek vizsgakövetelményét nem teljesítette

NÉPTÁNC TANSZAK

NÉPI JÁTÉK

A képzés elemi szinten járuljon hozzá a tanuló szocializációs, kommunikációs készségének, kezdeményező készségének, kulturális tudatosságának, általános műveltségének fejlesztéséhez. Elsődleges feladat az önfelelt játék megvalósítása, a játékszabály megismerése, a játéköröm megélése

Előkészítő évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Alapvető mozdulattípusok fejlesztése a játéktevékenység során
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak kialakítása
- Az ugrás és forgás technikai előkészítése
- A tanuló mozgáskészségének, önfegyelmének, kommunikációs képességének, éneklési készségének, játékbátorságának, szabálytudatának fejlesztése
- A közösségi érzés, a közösséghez tartozás tudatos kialakítása
- A verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának elősegítése

– A szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

A játékműveltség felmérése

A népi játékokhoz szükséges mozgások, ritmusok,
terek, térformák megismertetése Az alapvető
mozdulattípusok

Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes–táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados
lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)

Írányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal,
szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)

Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, játékfűzéseket

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párvalasztásra, a szerepvállalásra, a játéktevékenységre

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

– A mozgáskészség, alapvető kombinációs képesség fejlesztése a mozgás– és játéktevékenység során

– A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban

– Az ugrás és forgástechnika fejlesztése

– A játékműveltség, játékbátorság, szabálytudat, önfegyelem és kezdeményezőképeség fejlesztése

– A kommunikációs és éneklési képesség fejlesztése, a verbális és nonverbális kommunikáció szinkronjának kialakítása

– A kreatív játékos tevékenység valamint a mozgásos és verbális önkifejezés ösztönzése, a közösségépítés megvalósítása, a szocializációs folyamatok fejlesztése

Tananyag

Az alapvető mozdulattípusok variációs lehetőségeinek valamint
az ugrás típusainak megismertetése Az improvizációs
tevékenység előkészítése, a játékkismeret bővítése

Játéktípusok (sport–küzdő karakterű népi játékok, énekes táncos gyermekjátékok)

Népi mondókák, kiszámolók, szövegek, dallamok

Alapvető zenei ismeretek (egyenletes lüktetés, zenéhez való igazodás, negyedes és nyolcados lüktetés, dallamegységek, a gyermekdalok hangkészlete, ritmusgyakorlatok)
Irányok, alakzatok (előre–hátra, jobbra–balra, lent–fönt, sor, kör, oszlop, félkör, csigavonal, szórt forma, térkitöltés, térváltás, egyén és csoport viszonya az alakzatokban)
Játékfűzések (a helyi vagy régió szerinti néphagyományban fellelhető népi gyermekjátékokból)

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket
A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a fizikai kontaktus kialakítására, a társas együttlétre, a társak előtti kommunikációra, a párválasztásra, a szerepvállalásra és a játéktevékenységre a variációk során is

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart
1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal
Video– vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek
A tanulólétszámnak megfelelő, a tanévzáró bemutatókhoz szükséges, megfelelő népviseletek, lábbelik

NÉPTÁNC

A néptáncoktatás tantervi programja lehetővé teszi a tanulók kompetenciaalapú fejlesztését. Hozzájárul, hogy a tanulók személyisége nyitottá váljon a közösségi alkotó tevékenységek és művészetek iránt, fejleszti a kapcsolatépítést az emberekkel, az időgazdálkodást, fejleszti a tanulók megérző képességét, intuícióját, kreativitásukat, improvizációs képességüket, készségüket. Fejleszti a tanulók szocializációs, kommunikációs készségét, kezdeményező képességét, kulturális tudatosságát, általános műveltségét. Lehetőséget nyújt a tanulók mozgásműveltségének, mozgáskultúrájának sokoldalú fejlesztésére, fizikai állóképességük, ügyességük, cselekvő biztonságuk, ritmusérzékük, hallásuk, tér– és formaérzékenységük fejlesztésére, gazdagítására. Figyelembe veszi az egyéni adottságokat, az életkorra jellemző fizikai és szellemi sajátosságokat. Alkalmazkodik a helyi igényekhez és hagyományokhoz. Rugalmassága révén hozzájárul a speciális képzési rendszerekben, összevont osztályokban történő oktatás megvalósításához, lehetőséget teremt a különböző életkorban a képzésbe bekapcsolódó tanulók számára az életkornak megfelelő szintű képzés megvalósítására. Célja, hogy felkészítse és irányítsa a tehetséges tanulókat a táncművészeti pályára illetve az amatőr táncéletbe való bekapcsolódásra. A múlt és a jelen hagyományainak és táncművészeti értékeinek

megismertetésével, megszerettetésével lehetőséget teremt a tanulók számára az életkoruknak megfelelő táncművészeti kultúra, műveltség megszerzésére

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrástechnikák fejlesztése, a népi játék–ismeret bővítése, az alapvető táncos alakzatok fogalmi rendszerének kialakítása és alkalmazása
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játék központi szerepének megtartása
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség, a ritmuskészség és a mozgáskoordináció fejlesztése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: (szerepjátékok, párválasztó játékok) a páros tánc előkészítése

Táncgyakorlat:

- Az ugrós és a csárdás tanítását előkészítő táncos mozdulatok megismertetése
- Ugrós táncok előkészítése csoportos formában,
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses, tovahaladó) csoportos formában
- Eszközhasználat előkészítése (babzsák, karika, ugrálókötél, bot, üveg)
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga *Koreográfia:* népi gyermekjáték vagy népi gyermekjáték és tánc

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, 2/4–es lüktetés

Népi ének: a választott táncanyaghoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései

Hagyományőrzés: saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a népi játékok cselekményét, szövegét és dallamait, a játékfűzéseket és játékszabályokat, az ugrós és a csárdás technikai elemeit, a tánc közbeni eszközhasználatot

A tanuló legyen képes a játéktevékenységre, együttműködésre, feladatvállalásra, a tánctechnikai elemek alkalmazására, improvizációra, a rövid táncetűd folyamatainak felidezésére, koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ugrások különbözőségeinek, hasonlóságainak összevetése
- A fizikai kontaktus megteremtésének elősegítése
- A csárdás mozgáselemeinek előkészítése
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak felfedezése, alkalmazása
- Ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- A játékbátorság, a kezdeményezőkézség, az improvizációs készség, a ritmusérzék, a hallás, a ruganyosság, a térdhasználat, a kapcsolatteremtő képesség és az eszközhasználat fejlesztése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- Az éneklési kedv, a társak előtti kommunikáció ösztönzése, közösségfejlesztés, a helyi szokások és normák kialakítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly – fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, eszközhasználat, csapások, gesztusok

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékkismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása, (szerepjátékok, párválasztó játékok) kör és páros tánc előkészítése

Táncgyakorlat:

- Az ugrástechnikáknak, a súlyvétel lehetőségeinek, az ugrós táncelemeknek és az összekapaszkodási módoknak a megismertetése
- A Dunai táncdialektus ugrós táncai közül választott, a helyi tantervben meghatározott táncanyag (csoportos, páros)
- A Dunai táncdialektus eszközös táncai közül a helyi tantervben meghatározott táncanyag bevezetése (szóló)
- Csárdás motívumok (egylépéses, kétlépéses) páros formában
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga *Koreográfia:* népi gyermekjáték és tánc és/vagy ugrós–eszközös táncok

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a duda, a hosszúfurulya

Népi ének: a Dunai táncdialektusból választott táncához kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc típus fogalma, formai lehetőségei, összekapaszkodási módok, a tánc típus főbb jellemzői

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok

Hagyományörzés: a saját tánc régió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult tánc anyagot, az énekes táncos gyermekjátékok cselekményét, szövegét és dallamát, a tánc közbeni eszközhasználatot

A tanuló legyen képes a közösségen belüli aktív tevékenységre, a tanult tánc anyag újraalkotására, improvizációra, a tanult koreográfia bemutatására, a ritmikai gyakorlatok megvalósítására, a tanórákon megfelelő fizikai és szellemi erőnléttel való részvételre

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A ritmus – tér – térforma fogalmainak alkalmazása a gyakorlatban
- Az ritmikai, plasztikai, dinamikai fogalmak kialakítása az életkori sajátosságoknak megfelelően
- Az ugrós tánc ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek, a tánc szerkesztés elveinek és a táncok elnevezésének megismertetése az adott tájegység illetve funkció szerint
- A gesztusmozdulat fogalmának kialakítása
- Az eszközhasználat lehetőségeinek bővítése
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlekezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánc technika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, térdhasználat, térben való eligazodás, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás (séta, járás, futás, ridázás) lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros fogás, kargesztusok, térirányok gyakorlatai, csapások, gesztusok

Énekes–táncos népi gyermekjátékok: a játékk ismeret bővítése, a játék központi szerepének megtartása (szerepjátékok, párválasztó játékok) a kör– és páros táncok előkészítése

Táncgyakorlat:

- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése, a tananyag bővítése
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc bevezetése
- A verbunk előkészítése, a választott verbunk és csárdás elemeinek, a jellegzetes összekapaszkodási módoknak a megismerése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából

Zenei ismeretek: dudaritmus, kanásztánc ritmus, ritmusgyakorlatok, strófa, a hangszerek funkciója, játékmódja, jellegzetes hangszer együttesek,

Népi ének: a választott tánchoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: az ugrós tánc fejlődése, formái, a csárdás jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncrégió gyermekjátékai és táncai

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugrós, verbunk és csárdás elemeit, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését

A tanuló legyen képes az ugrós és eszközös ugrós valamint csárdás elemekből csoportosan és párban történő improvizációra, a tánc típus fogalmának meghatározására, a tájegységek, falvak földrajzi meghatározására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A körtáncok technikai előkészítése
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlekezet, a fizikai állóképesség fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerint a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások, gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A Dunai táncdialektus ugrós–eszközös táncai közül választott tánc elmélyítése
- A Tiszai táncdialektus csárdásai közül választott tánc ismeretének bővítése, ritmikai, plasztikai, dinamikai lehetőségeinek megismertetése
- A Tiszai táncdialektus verbunkjai közül választott tánc bevezetése
- Ismerkedés a Déli körtánc dialektussal
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ugrós–eszközös vagy a csárdás táncanyagából

Zenei ismeretek: a Tiszai dialektus jellegzetes hangszerei (cimbalom, klarinét, tekerő) parasztbanda, cigánybanda, a hangszerek funkciói, játékmódja, 4/4-es lüktetés, nyújtott ritmus, éles ritmus

Népi ének: a választott csárdásokhoz és karikázókhoz kapcsolódó népdalok, gyermekjáték dallamok

Táncfolklorisztika: a csárdás fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, a táncos magatartás jellemzői, tánckezdő szokások, a táncok földrajzi, történelmi háttere

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a választott ugróst, verbunkot és csárdást, a tanult népdalok szövegét, dallamát, a tanult hangszerek jellemzőit, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Összefoglaló és rendszerező gondolkodás ösztönzése, összefüggések feltárása a tanult táncdialektus ismeretanyagán keresztül
- A mozgás közbeni éneklési készség fejlesztése

- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- A táncrend fogalmának kialakítása
- A táncszerkesztés elveinek, az összekapaszkodási módok variációs lehetőségeinek megismertetése, a táncos partnerkapcsolat kialakítása
- A táncalkalmak megismerése, a viselkedésmódok, illemszabályok, a megfelelő táncos magatartás elsajátítása
- A zenei lüktetésrendhez történő igazodás hangsúlyainak tudatosítása
- A zenei kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek feltárása
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a dinamikai és stílusérzék fejlesztése
- A közösséghez tartozás, kötődés erősítése, a másságot elfogadó attitűd valamint a férfi és női szerepből adódó viselkedésmódok szerinti táncformálás, a nemi identitás erősítése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrástípusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenthangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- A Dunai–dialektus csárdásai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Tiszai dialektus verbunkjai közül választott tánc ismeretének bővítése
- A Dunai dialektus verbunkjai közül a helyi tantervben választott tánc bevezetése
- A Déli körtánc dialektus ismereteinek bővítése és az Északi körtánc dialektus bevezetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga *Koreográfia:* az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a választott karikázó énekes dallamai és azok jellemzői, sajátosságai, a periódus fogalma, a szinkópa ritmus

Népi ének: a tanult csárdásokhoz és körtáncokhoz kötődő dalok

Táncfolklorisztika: a verbunk fejlődése, formái, jellemző vonásai, a tánc típus meghatározása, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tánc típus, táncrend fogalmát, a Dunai táncdialektus választott táncait, a tanult koreográfiákat, a népdalok szövegét, dallamát, a hangszereket, a tanult táncok földrajzi elhelyezkedését, a jellegzetes falvakat

A tanuló legyen képes a tánc típus fogalmának meghatározására, a tanult táncok földrajzi elhelyezésére, az elsajátított táncokból történő improvizálásra

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az összefoglaló és rendszerező gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú évfolyamok ismeretanyagán keresztül
- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánc technika: alapvető mozdulattípusok, támasztékszerkezet, súlyváltások, ugrás típusok, forgások, térdhasználat, térben való eligazodás, térkitöltő játékok, dinamikai gyakorlatok, pozíciók, körtartás, körív mentén haladás, lenghangsúly–fenthangsúly gyakorlatok, összekapaszkodási módok, tartás–ellentartás gyakorlatai, tempóváltások, páros forgás, térirányok, forgások, csapások gesztusok (kar, láb)

Táncgyakorlat:

- A legényes és a forgós–forgatós táncok előkészítése
- Az ugrós és eszközös ugrós táncok ismétlése, táncismeret bővítése
- A csárdások ismétlése, táncismeret bővítése
- A verbunkok ismétlése, táncismeret bővítése
- A körtáncok ismétlése, táncismeret bővítése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga *Koreográfia:* az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a tanult tájegységek jellegzetes népi hangszerei és zenei együttesei, a *dűvő* és az *esztam* kíséret jellemzői, tánc típusok és kíséret módok

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az ismert táncok jellemző vonásai, a tánc típusok, táncalkalmak, táncos magatartás

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje az alapfokú évfolyamokon elsajátított táncokat, a tanult koreográfiákat, a tanult zenei, folklorisztikai, földrajzi jellemzőket

A tanuló legyen képes a tanult ismeretek megfogalmazására, az önálló táncos megjelenítésre, improvizációra, a megfelelő táncos magatartás színpadi megjelenítésére, az alapfokú művészeti vizsga követelményeinek teljesítésére

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az ugrósok, ügyességi táncok, körtáncok, csárdások és a verbunkok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint

A tájegységek táncaihoz kötődő alapvető földrajzi, történelmi, zenei, táncfolklorisztikai ismeretek összefüggéseit

A táncszerkesztés elveit, a jellemző összekapaszkodási módokat

A tájegységre jellemző öltözködési, viselethordási szabályokat

A ritmikai, plasztikai, dinamikai törvényszerűségeket és

azok alkalmazását a gyakorlat során A színpadi

törvényszerűségeket.

A koreográfiák folyamatait, az alakzatok,

térformák gyakorlati alkalmazását A

táncalkalmaknak megfelelő magatartás– és

viselkedésmódokat

A tanuló legyen képes

Az egyéni és csoportos improvizációra, a testtudat fenntartására, az eszközhasználatra, a tudatos színpadi megjelenésre, a táncfolyamatok mozgásemlékezetére, a viseletek tánc közbeni használatára, viselésére, a táncos magatartás és partnerkapcsolat kialakítására A megszerzett ismeretekről beszélni

A térben történő eligazodásra, a zenei lüktetésrendhez, zenei egységekhez való igazodásra, ismerje és a gyakorlatban is tudja alkalmazni az alakzatokat, térformákat

A képzés során elsajátított ismeretek alkalmazására más környezetben is

A környezet értékeinek megőrzésére, gyarapítására, a

környezettudatos magatartásra A közösségi

szerepvállalásra, önálló feladatvállalásra

A másság elfogadására, a csoport hagyományok kialakításában való aktivitásra

Olyan szokások, tevékenységek kialakítására, amelyek az egészséges életvitelt segítik elő

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgából áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc

Csoportban 5–10 perc

Egyénekenként illetve párban: 2–3 perc

A vizsga tartalma

Koreográfia: a szaktanár által meghatározott egy vagy két tanult koreográfia (koreográfia részlet, folyamat) csoportos bemutatása

Improvizáció: A három táncdialektusból választott, a helyi tantervben szereplő tájegységek tanult táncából a nemének megfelelő szerepben kettő előadása kis csoportban (maximum 3 pár) illetve egyénekenként vagy párban. Az egyiket a vizsgázók, a másikat a vizsgáztatók választják – a két tánc ne legyen ugyanabból a dialektusból

A vizsga értékelése

- Csoportban: a koreográfia ismerete, együttműködés a partnerekkel, színpadi jelenlét
- Egyénekenként: a tanult táncanyag tudatos alkalmazása az improvizáció során, a táncos mozgás és a zene illeszkedése, a partneri kapcsolat, páros viszony kialakítása

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az egyensúlyviszonyok szerepének felismertetése, a tartás–ellentartás jelentőségének tudatosítása
- A forgás technikai megvalósítása a különböző lábfőrészekben
- Az erdélyi táncokra jellemző partnerkapcsolat kialakítása tánc típusonként
- A tánc tétel funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A tánc stílusok jellemző vonásainak megismertetése, a táncosok tánc közbeni alkalmazása, a táncok stílusos megjelenítésének elősegítése
- Az önálló tánc szerkesztési gyakorlat, az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a fizikai erőnlét fejlesztése
- A sajátos egyéni karakter kialakításának ösztönzése, a táncos elemek ritmikai, plasztikai, dinamikai különbségeinek megvalósítása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, táncához való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika

Tánctechnika: magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok kialakítása és fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:

- Az alapfokon tanult táncok ismétlése, a táncismeret bővítése a helyi tanterv alapján
- Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon előkészített legényesre és forgós–forgatós párosra építve
- A pontszerkezet, a táncot kísérő kargesztusok és azok funkcióinak megismertetése
- A forgás és forgatás módozatainak megismertetése
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: ardeleana–kolomejka típusú dallamok, a periódus szerkezete, zárlatok, félzárlatok, a zene és tánc kapcsolata, a „jajnoták” szerkezete és jellemzői, aszimmetrikus lüktetés

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése, táncbéli kiáltások, táncszók

Táncfolklorisztika: az Erdélyi dialektus táncjai, tánc kultúrája, táncalkalmak, a táncrend, a tánc ház szerepe, az *adatközlők* megismerése

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját tánc régió táncjai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat

A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, újraalkotására, a tanult koreográfiák bemutatására, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítására

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábforészekon
- A páros forgás és forgatás technika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló tánc szerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
- A tánc tétel funkcióinak megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein
- A tánc szók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint

- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:

Az Erdélyi dialektus területéről kiválasztott táncrend tananyagának bővítése

A Dunai dialektus területéről kiválasztott táncrend, az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével

Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: az erdélyi táncok kísérő hangszerei, zenekari felállások, jellegzetes éneklési stílusok, hajnalozó dallamok

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánc hagyományok, szokások

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját tánc régió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását

A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- Az ismeret elmélyítése, bővítése
- A forgástechnika fejlesztése különböző lábforészekon
- A páros forgás és forgatástechnika fejlesztése
- A stílusjegyek felismerése, elsajátítása és alkalmazása
- Az önálló táncszerkesztési gyakorlat, improvizációs készség, előadói készség, ritmusérzék, fizikai erőnlét, a sajátos egyéni karakter kialakítása
- A táncos elemek dinamikai különbségeinek megvalósítása, a forgás– és ugrókészség fejlesztése
- A tánc tétel funkcióinak, megismertetése, a megfelelő táncos magatartás kialakítása
- A táncrend fogalmának értelmezése az Erdélyi dialektus különböző területein

- A táncok, stílusok jellemző vonásainak ismerete, a táncszók ismerete és alkalmazása
- A táncok újraalkotási igényének kialakítása a tanuló személyisége, habitusa, tánchoz való viszonyulása szerint
- A zene és tánc összefüggéseinek megfigyeltetése, az összefüggések megfogalmazása, rendszerezése
- Az önálló tanulói tevékenység és egyéni szerepvállalás ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőlkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulat típusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat:

- Az Erdélyi táncdialektus tananyagának bővítése
- A Tiszai táncdialektus területéről kiválasztott táncrend az alapfokon szerzett ismeretek felhasználásával, rendszerezésével
- Az évfolyam célkitűzéseinek, feladatainak, az életkori sajátosságoknak, jellemzőknek megfelelő tánc típus anyaga *Koreográfia*: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: erdélyi jellegzetes hangszerek, hangszer együttesek (hegedű, ütőgardon, koboz), az aszimmetrikus lüktetésű táncok kíséretmódja

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: az erdélyi táncok földrajzi, történelmi háttere, táncalkalmak, tánc hagyományok, szokások

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományörzés: a saját táncregió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult táncokat, újraalkotásuk módját, az erdélyi táncok elsajátításához szükséges technikákat, a zene és tánc összhangjának gyakorlati megvalósítását

A tanuló legyen képes az erdélyi táncok improvizatív megjelenítésére, a tanult koreográfiák bemutatására, a stílusos előadásmód megvalósítására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A test alkalmassá tétele a tananyag szerinti táncos mozgásra
- A tanult táncanyag elmélyítése, bővítése, az egyes táncételek funkciójának megismertetése
- Az összefoglaló és rendszerező, elemző gondolkodás valamint a fogalmi gondolkodás ösztönzése és fejlesztése, az összefüggések feltárása az alapfokú és a továbbképző évfolyamok ismeretanyagán keresztül

- Az improvizációs készség, az előadói készség, a ritmusérzék, a mozgáskoordináció, a mozgásemlékezet, a fizikai állóképesség, a stílusérzék, a dinamikai készség, a partnerkapcsolat fejlesztése
- Az egyéni táncstílus kialakítása, a táncok újraalkotása
- Az eredeti filmekről történő tánctanulás szabályainak megismertetése, gyakorlati alkalmazása
- A vizsgahelyzetre való felkészítés
- Az önálló ismeretszerzés ösztönzése
- A táncos életmód igényének kialakítása, az életminőség javítása

Tananyag

Táncelőlkészítő gimnasztika, az alapfok tananyagának megfelelően

Tánctechnika: a magasabb nehézségi fokú, összetett mozdulattípusok előadásmódjának fejlesztése, térben való használata

Táncgyakorlat: az ismert táncrendek tananyagának bővítése, összegzése, rendszerezése

Koreográfia: az ismert táncanyagból

Zenei ismeretek: a zenei ismeretek összefoglalása, rendszerezése

Népi ének: a tanult táncokhoz kötődő dalok ismétlése, bővítése

Táncfolklorisztika: a Kárpát–medence táncai, tánc kultúrája

Viseletek: jellemző viseletdarabok, azok elnevezései, öltözködési szabályok, a táncos mozgás és a viselet összefüggései

Hagyományőrzés: a saját táncrégió táncai, beleértve az ott élő nemzetiségek tánc hagyományát is

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

Az ugrósok, eszközös táncok, körtáncok, karikázók, páros táncok, férfítáncok táncanyagát a helyi tantervben meghatározott tájegységek szerint A táncdialektusok és tájegységek, tánc típusok és táncrendek fogalmát és összefüggéseit

A stílusjegyek, a színpadi törvényszerűségek, a ritmikai, plasztikai, dinamikai szabályszerűségek alkalmazását a gyakorlatban A tanult koreográfiákat

A tanuló legyen képes

A testtudat fenntartására, a táncok improvizatív bemutatására, a kollektív és az individuális táncok tudatos megformálására, a táncalkalmaknak és a nemzeti identitásnak megfelelő magatartásmód tudatos megjelenítésére, a táncok egyéni, stílusos megjelenítésére, a táncos partnerkapcsolat megvalósítására a tájegységnek, tánc típusnak megfelelően

A szakmai nyelvezet alkalmazására, a képzés során elsajátított szókincs tudatos alkalmazására a mindennapi életben, a kommunikációra, véleménynyilvánításra, az érdeklődés, a szakmai ismeretszerzés fenntartására, az intelligens tudás megszerzésére

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga gyakorlati vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Néptánc, 8–10 perc

A vizsga tartalma

- A helyi tantervben meghatározott tájegységek táncrendjeiből a szaktanár állít össze tételsort
- A tételsor legalább négy táncrendet tartalmaz, melyből a vizsgázó a nemének megfelelő szerepben improvizál
- Először a kihúzott tétel szerint, majd a vizsgázó által szabadon meghatározott táncrend szerint kell a táncokat bemutatni
- A tájegység táncrendjén kívül ismerniük kell még a tánctípusok nevét, a kísérő zenekari felállást, a jellegzetes viseleteket

A vizsga értékelése

- a táncrend ismerete, stílusos előadása,
- a tánc szerkezetének ismerete az improvizáció során,
- a tánc ritmikai, dinamikai, plasztikai megformálása,
- a táncos mozgás és a zene illeszkedése,
- a táncrendhez kapcsolódó táncfolklorisztikai ismeretek

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Hangzóanyag lejátszására alkalmas lejátszó/erősítő, hangfal

Video vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Néprajzi kézikönyvek, lexikonok, videó és/vagy DVD filmek

A tanulólétszámnak megfelelő, a tanulmányi versenyekhez és tanévzáró bemutatókhoz szükséges megfelelő népviseletek, lábbelik

FOLKLÓRISMERET

A konkrét népszokások megismertetésén keresztül a tanulók előtt fel kell tárni a néphagyomány ünnepi rítusainak formai és tartalmi összetevőit, megjelenését. Világítson rá a hagyomány folyamatosan változó természetére, egykori történeti rétegeire, eredetére. Tegye élményszerűvé a jeles napok és ünnepi szokások megismerését. Aktualizálja az emberi élet fordulóihoz fűződő

hagyományokat, szokásokat. A gyermekjátékok és táncok táji és történeti megismertetésével a gyakorlati képzésben elsajátított ismeretek rendszerezéséhez nyújtson segítséget.

Alapfokú évfolyamok

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A játék– és táncalkalmak szerepének megismertetése a faluközösség és az egyén életén keresztül, a kommunikációs képesség, verbális kommunikáció, szocializációs készség, közösségérzet, a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A gyermekkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Gyerekszületés, gyermekkor

- Jósló praktikák a gyermek születése előtt
- Komatál hagyománya
- Keresztelő
- A gyermek befogadása, helye a családban és a falu társadalmában
- Az anya avatása
- Munkára nevelés, gyermekmunka

A gyermekek játékkalmai és táncalkalmai

- A munkavégzéshez kötődő játékkalmai /libalegeltetés, kalákamunkák/
- A játszó helyszíne, időpontja, a falu társadalmi életében betöltött szerepe
- A tánc tanulása
- Gyermeklakodalmak (a felnőttek világának – szokások, táncok, zenei kultúra – tanulása)
- A gyerekek táncalkalmai (kukoricabál, pulyabál, aprók tánca, serketánc)

Az évkör ünnepi gyermekszemmel

- Szent Miklós napja
- Jézus születésének története
- Óévbúcsúztató és évkezdő szokások
- Szent Balázs napja, Balázsjárás
- Szent Gergely napja, Gergelyjárás
- Húsvét vasárnapjának és hétfőjének szokásai
- Pütkösdi királynéjárás

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a gyermekkor jeles eseményeit, játék– és táncalkalmait

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet és a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A legényélethez, leányélethez, párválasztáshoz, lakodalomhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, rituális cselekmények, jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

A táncalkalmak jelentőségének megismertetése a párválasztás során

Legényélet, leányélet, párválasztás, lakodalom

- Munkavégzés a serdülő korban
- Legényavatás, leányavatás
- Udvarlási szokások, szerelmi élet, és azok színterei
- Szokásjogok a paraszti társadalomban
- Leánynéző, háztűznéző, hozomány
- Leánykérés, eljegyzés, jegyajándék
- Lakodalmi előkészületek
- Lakodalmi tisztségviselők, feladatok
- Lakodalmi szokások, rítusok

Legények és lányok játék– és táncalkalmai

- A fonó helyszíne, szerepe a párválasztásban, társas kapcsolatokban
- Fonójátékok, tánc a fonóban (hangszerek, tánckíséret)
- Böjti időszak (tavaszköszöntő játékok és a böjti karikázó)
- Bálok időpontja, helyszíne, bálrendezés

Lányok és legények szerepe a kalendáris szokásokban

- Luca kettős alakja
- Betlehemezés
- Farsangi szokások
- A nagyhét eseményei
- A húsvéti tojás jelentése és díszítésének különböző technikái

- Pünkösdi királyválasztás
- Májusfaállítás
- Nyári napforduló szerepe, Szent Iván napi szokások

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a leányélet, legényélet jeles eseményeit, táncalkalmait, a párválasztás szokásait, a lakodalom menetének, szereplőit

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A táncalkalmak szerepének változásai és a változások okainak feltárása
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér- és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

A tanuló előző évben megszerzett ismereteinek elmélyítése, bővítése

A rituális cselekmények szerepe, a felnőtt- és öregkorhoz kapcsolódó szokások, hiedelmek, a jeles napok és ünnepi szokások megismertetése

Felnőttek, idősek és az elbúcsúztatás szokásai

- Paraszti munka, munkaszervezés
- Az idősek társadalmi szerepe a paraszti társadalomban

- Előjelek, jóslások, hiedelmek
- A haldoklóval, a halottal kapcsolatos szokások
- Virrasztás, temetés, siratás
- A halotti tor
- Fejfák, kereszték
- Mindenszentek napja
- Halottak napja, megemlékezés a halottakról

A házasok táncalkalmai

- Táncalkalmak a családi eseményeken (keresztelő, lakodalom)
- Táncalkalmak a farsangban (házasok bálja, batyusbál)
- Asszonyok multságai (asszonyfarsang, lakodalmi kontyoló)
- Férfiak multságai (pincézés, tejbemérés)

Felnőttek az évkör ünnepein

- Disznótorok ideje (alakoskodás, adománykérés)
- A regölés (időpontja, jelmezek, hangszerek, szereplők)
- Szent György napja
- Virágvasárnap
- A húsvéti ételek jelképrendszere
- Fehérvasárnap
- Aratás és a hozzá kapcsolódó szokások
- Szent István napja, új kenyér ünnepe
- Szüret, szüreti felvonulások, alakoskodás
- Szent Mihály napja
- Dömötör napja, Vendel napja

Követelmények

A tanuló ismerje az év során tanult jeles napok elhelyezkedését a naptárban, a felnőtt– és időskor jeles eseményeit, szokásait, a különböző életkorokhoz kapcsolódó táncalkalmakat, azok szerepét

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az elméleti tananyag és az eddig tanult táncanyagok közötti összefüggések megfogalmazása
- A tananyagban meghatározott régi– és új stílusú táncrétegek jellemzőinek, a táncdialektusok elhelyezkedésének, földrajzi meghatározásának megismertetése
- A kommunikációs képesség, a verbális kommunikáció, a szocializációs készség, a közösségérzet valamint a tér– és időbeli tájékozódás fejlesztése
- A tananyaghoz kapcsolódóan más művészeti ágak alkotásaira való figyelemfelkeltés

Tananyag

Táncfolklorisztika

A régi táncréteg jellemzői

Körtáncok

- Középkori táncgyomány, lánc– és körtáncok
- Énekes női körtáncok helye és szerepe a táncművészetben

Eszközös pásztortáncok

- Kanásztánc, pásztortánc
- Pásztorbotoló, cigánybotoló

Ugrós–legényes tánc típus

- Ugrós táncok (szóló, csoportos és páros formák, helyi sajátosságok)
- Erdélyi legényes táncok

Küzdő karakterű páros táncok

Forgós–forgató páros táncok

- Reneszánsz tánc hagyomány, forgós–forgató páros táncok
- Lassú tempójú páros táncok
- Mérsékelt és gyors tempójú páros táncok
- Az új táncréteg jellemzői
- A reformkor tánc kultúrája, a verbunk és csárdás kialakulása

Verbunk

- A szóló verbunk
- Szabályozott szerkezetű verbunkok

Csárdás

- A csárdás tagolódása (lassú és friss, valamint csendes, csárdás, ugrós)
- Körcsárdás, hármás csárdás

A dialektusok meghatározása, elhelyezkedése, jellemzői

- Dunai dialektus
- Tiszai dialektus
- Erdélyi dialektus

A tanult táncanyagok elhelyezése a nagy dialektusterületekben

Követelmények

A tanuló ismerje a régi és az új táncrétegbe tartozó tánc típusokat, a főbb jellemzőiket, a tanulmányok során megtanult táncok földrajzi elhelyezkedését, dialektusait

A tanuló legyen képes az együttműködésre, alkalmazkodásra, mások elfogadására, a szabályok betartására, a társak előtti kommunikációra, a tanult ismeretek megfogalmazására

Követelmények az alapfokú évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje

A folklór, mint történeti hagyomány sajátosságait, az egyes jeles napok időpontját, a jeles napok vallási, hiedelmi funkcióját, magyarázó történetét

A hagyományos paraszti élet jellegzetes fordulópontjait, a magyar paraszti világkép legfőbb elemeit, eredetüket, s a hozzájuk fűződő mondákat, a parasztság hiedelemvilága főbb szereplőit, funkcióit

A tanuló legyen képes

A rítuscselekmények szövegeinek és tartalmának értelmezésére és használatára, a szakkifejezések, a megszerzett ismeretek alkalmazására, a tér–idő összefüggéseinek felismerésére

A paraszti társadalom erkölcsi és viselkedési normáinak megítélésére, értékeinek elfogadására

Az önálló ismeretszerzésre, az elméleti ismeretek alkalmazására a mindennapi életben

A magyar folklórhagyományokat a nemzettudat részeként értelmezni

Az azonosságok és különbözőségek felismerésére a hazai és egyetemes folklórban

A művészeti alapvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Folklórismeret

Írásbeli: 30 perc

Szóbeli: 5 perc

A vizsga tartalma

– A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított folklórismereti témakörökből áll

– Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző típusú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését, valamint problémamegoldást, néhány mondatos értelmező választ igénylő feladatokat tartalmaz

– A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után önállóan számolnak be tudásukról

Témakörök

Jeles napok

Munkavégző ünnepek

Az emberélet fordulói

Táncdialektusok

A régi és új táncréteg tánc típusai

A vizsga értékelése

Írásbeli vizsga

– A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák

– Az osztályzatra a pontok alapján a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

– A tanuló feleletének tartalmi és formai szempontok alapján történő értékelése

– Az osztályzatra a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

- 1 db tábla vagy flipchart
- 1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép
- Video vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
- A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
- Néprajzi kézikönyvek, lexikonok
- Néprajzi videó és/vagy DVD filmek

TÁNC TÖRTÉNET

A tantárgy járuljon hozzá saját tánckultúránk történetének megismeréséhez, a magyarságtudat erősítéséhez, a tanulók kommunikációs készségeinek fejlődéséhez, a más népek kultúrája iránti érdeklődés felkeltéséhez, a tantárgyhoz tartozó terminológiák használatához, igényes képi és hanganyag megismeréséhez, a táncművészet iránti érdeklődéshez, az arra fogékony közízlés fejlesztéséhez

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az egyetemes tánc történet kronológiai rendjén keresztül a történelmi összefüggések felismertetése.
- A tánc történet szempontjából kiemelkedő események, alkotók megismertetése és meghatározó műveik elemzése során a komplex látásmód kialakítása és fejlesztése.
- Stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység fejlesztése
- Más népek tánc hagyományainak megismerésére, több táncműfaj befogadására, a kulturált szórakozás elsajátítására valamint a saját tapasztalatainak gyarapítására ösztönözze a tanulókat

Tananyag

Tánc történeti alapfogalmak: köznapi és művészi mozgás, közhasznú és művészi tánc

Az őskor táncélete: vallási szertartások, rítusok, ábrázoló táncok

Az ókori kultúrák közül az egyiptomi, a japán és a görög tánckultúra

A középkor tánckultúrája: tánc és a vallás kapcsolata, misztériumjáték, jokulátorok

A reneszánsz embereszménye, a magyarországi reneszánsz, Mátyás király udvartartásának tánckultúrája

A barokk kialakulás és hatása Európa művészetére, XIV. Lajos, a barokk mesterei

A cselekményes balett kialakulása, Noverre munkássága

A jezsuita színházak szerepe a színpadi tánc történetében

A balett megjelenése Magyarországon – „Eszterházy esték”

A romantika hatása Európa táncéletére

A reformkori magyar „színpadi” táncművészet, paraszti táncok – Körmagyar

A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek, a táncos helyszínek és események megismertetése a tanulókkal

Követelmények

A tanuló ismerje az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben illetve önálló gondolatok megfogalmazására egy tánc koreográfia kapcsán

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A XX. századi táncművészet jelentősebb állomásainak, a műfajok közti átjárhatóság lehetőségeinek felismertetése
- A tánc házmozgalom kialakulásának és napjainkban betöltött szerepének felismertetése
- Az egyéni látásmód, stílusérzék, logikus gondolkodás valamint a táncműfajok iránti érzékenység nyitottság, befogadó készség fejlesztése
- A kulturált szórakozás igényének kialakítása, a saját tapasztalatszerzés ösztönzése.

Tananyag

Tánc történeti alapfogalmak: a konkrét és elvont jelleg a művészetben, a művészi mozgás fajtáinak esztétikája

A XX. század elejének táncművészeti újításai Amerikában (Isadora Duncan), hatásuk Európa táncéletére

A XX. századi magyar mozdulatművészet megújítói

A színpadi néptánc kialakulása: Gyöngyösbokréta, Csupajáték

Művészegyüttesek Magyarországon: Néphadsereg Központi Művészegyüttese – Honvéd

Táncszínház (Szabó Iván), Állami Népi Együttes (Rábai Miklós), SZOT – Budapest

Táncegyüttes (Molnár István), BM Duna Művészegyüttes (Náfrádi László) A tánc házmozgalom kialakulása, hatása a mai táncművészetre

A koreográfusnemek jelentősebb alkotói és kiemelkedő műveik a színpadi táncművészetben A művész- és a jelentősebb amatőr együttesek napjaink magyar táncművészetében

A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A legjelentősebb szaklapok, kiadványok, szakkönyvek megismertetése a tanulókkal, melyek nyújtsanak segítséget az év végi vizsgára való felkészüléshez

Követelmények

A tanuló ismerje a XX. századi magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncházmozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánc történet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

Követelmények a továbbképző évfolyamok elvégzése után

A tanuló ismerje:

Az egyetemes tánc történet során a művészeti ág fejlődésében jelentős szerepet betöltött eseményeket, helyszíneket, műveket, a magyar táncművészet jeles képviselőit, meghatározó műveiket, a színpadi néptáncművészet fontos fordulópontjait, a táncházmozgalom legfontosabb eseményeit, az országos rendezvényeket, egyesületeket, szakmai szervezeteket, oktatási intézményeket

A tanuló legyen képes:

Néhány mondatban önállóan kifejezni magát egy adott témakörben, gondolatainak megfogalmazására egy táncmű, koreográfia kapcsán, a tánc történet fordulópontjainak megnevezésére, a tánc műfajainak elkülönítésére, a terminológia helyes használatára

A művészeti záróvizsga követelményei

A vizsga részei

A vizsga írásbeli vagy szóbeli vizsgarészből áll

A vizsga tantárgya és időtartama

Tánc történet

Írásbeli: 30 perc

Szóbeli: 5–10 perc

A vizsga tartalma

A vizsga anyaga a helyi tanterv alapján a szaktanár által összeállított tánc történet témakörökből áll

Az írásbeli vizsga feladatlapja különböző tartalmú, a tanultak felidézését, alkalmazását, értelmezését valamint a problémamegoldást ill. értelmező választ igénylő feladatokat tartalmazza

– A szóbeli vizsgán a tanulók egy tétel kihúzása után

önállóan számolnak be tudásukról Választható

témakörök:

Az őskor táncművészete
A középkor jellemző táncformái
A reneszánsz és barokk kor táncélete
A romantika
A reformkor táncélete A XX.
század táncélete
Gyöngyösbokréta mozgalom
Amatőr és hivatásos együttesek Magyarországon
Hazánk jeles alkotói és műveik
A táncos szakma jelentősebb szervezetei, oktatási intézményei, országos rendezvényei

A vizsga

értékelése Írásbeli

vizsga

- A feladatsort vagy a tesztet az intézmény pedagógusai javítókulcs szerint javítják és pontozzák
- Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

Szóbeli vizsga

- A tananyagtartalom elsajátításának mértéke
- Az összefüggések ismerete
- A szakmai kommunikáció fejlettsége

Az osztályzatra a helyi tantervben meghatározott formák szerint a szaktanár tesz javaslatot, amelyet a vizsga elnöke hagy jóvá

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla vagy flipchart
Video vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor
A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok
Tánc történeti kézikönyvek, lexikonok
Tánc történeti videó és/vagy DVD filmek

NÉPZENEI ALAPISMERETEK

A népzenei alapismeretek az alapfokú és továbbképző évfolyamokon választható tantárgy. Tanításának célja, hogy a néptánc tantárgyon belül elsajátított zenei ismeretek kibővítésével járuljon hozzá a tanulók népzenei neveléséhez. Mutasson rá a tánc a zene az ének egységére, összefüggéseire. Világítson rá a hangszeres népzene és a tánc összefüggéseire, nyújtson élményszerű ismereteket a jellegzetes népi hangszerekről, hangszer–együttesekről, zenekarokról. Segítse elő a komplex látásmód kialakulását, az elemző gondolkodást, az összefüggések

felismerését. Nyújtson bővebb ismereteket a vokális népzene jellemzőiről, segítse elő a népi éneklési technika elsajátítását. A közösségi éneklés élménye és hangulata erősítse az összetartozás érzését. A tantárgy tanítása során a gyakorlati megközelítés, az élményszerzés dominál, amelynek eszközei a hangszerek bemutatása, zenehallgatás, zenefelismerés, bemutatás.

Alapfokú évfolyamok

1. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése.
- Az ének és tánc egységének felismertetése, a tánc közbeni éneklés követelményeinek megismertetése
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése, felismertetése
- Az éneklés közösségi élményének, örömeinek felfedezése, megélése

Tananyag

Negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A 2/4-es zenei lüktetés

D–r–m dallammagú népi játék dallamok, népdalok

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A választott dallamok csoportos megszólaltatása

Népi hangszerek: idiofon hangszerek

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit

A tanuló legyen képes a népdalok csoportos bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, a ritmusértékek, ritmusképletek gyakorlati alkalmazására

2. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az énekhang technikai adottságainak a légzés, a vokális hangzók, hangterjedelem fejlesztése
- A népi éneklési technika kialakítása
- A zenei képességek a hallás, intonálás, ritmusérzék, az egyszerű, érthető és kifejező szövegmondás képességének, a népdalok memorizálási képességének fejlesztése.
- Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő népdalokon keresztül a 2/4-es lüktetésrend hangsúlyainak érzékeltetése ének és tánc közben egyaránt

- A tánc közbeni éneklés kritériumainak, a dallamívek megformálási szabályainak megismertetése, megvalósítása a gyakorlat során. A karikázó dalok éneklésének fejlesztése, bővítése
- Az előéneklés szabályainak, az előénekeshez történő igazodás technikájának elsajátítása, fejlesztése
- A közösségi éneklés élményének, örömeinek felfedezése, nagyobb és kisebb létszámú csoportokban egyaránt

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A 2/4-es zenei lüktetés

A dudaritmus

A kanásztánc ritmus

5–6 hangterjedelmű dallamok

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A választott dallamok csoportos, kiscsoportos megszólaltatása

Az előénekes feladata és funkciói, a bekapcsolódás módja

Népi hangszerek: duda

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszer jellemzőit

A tanuló legyen képes a népdalok csoportos, kiscsoportos bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, a tanult dal előéneklésére, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

3. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadásmód jellemző vonásainak, megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás technikájának megvalósítása
- A hangterjedelem növelése, a magabiztos dalkezdés megvalósítása
- Az intonációs készség és a zenei hallás, hangszín fejlesztése
- A hangképzési technika és a megfelelő légzéstechnika elsajátítása
- A népi éneklési technika fejlesztése
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A nyújtott és éles ritmus

A 4/4-es zenei lüktetés

A hangterjedelem növelés oktáv terjedelemig

A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok
A választott dallamok csoportos, kiscsoportos, egyéni megszólaltatása
Népi hangszerek: tekerő, klarinét

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, a tanult hangszerek jellemzőit
A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen belüli éneklésre, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz történő igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

4. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- Az előadásmód jellemző vonásainak megismertetése, a fokozatos tempónövelés, tempóváltás szabályainak tudatosítása
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása
- Az énekelt népzenei karakterek megformálásához szükséges forma, dallam és tempóérzék fejlesztése
- A népi éneklési technika fejlesztése.
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika és a megfelelő hangszín kialakítása, a hangterjedelem növelése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló, duó, kiscsoportos éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyed, nyolcad, ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok
A nyújtott és éles ritmus
A 4/4-es lüktetés
A hangterjedelem növelése oktávon túlra
A lassú, közepes és gyors tempó dallampéldákon keresztül
A *giusto* előadásmód
Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok
A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok
Népi hangszerek: hegedű, brácsa, bőgő
A dallamhangszerek, kísérő hangszerek, játékmód
Az *esztam* és *dűvő* kíséret

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét és dallamát, az alapvető ritmusértékeket, a *giusto* előadásmód jellemzőit, a hangszereket, kíséretmódokat

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen túl énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra

5. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei egységek érzékelésének elősegítése, zenei zárlatok és félzárlatok felismertetése
- A *giusto* és a *parlando*, *rubato* előadásmód jellegzetes vonásainak megismerése és alkalmazása
- A kíséretmódok és a tánc összefüggéseinek vizsgálata
- A fokozatos tempónövelés, tempóváltás tudatos alkalmazása
- A népdalcsozor szerkesztési elveinek megismertetése
- A magabiztos dalkezdés elsajátítása
- Az intonációs készség, zenei hallás, hangképzési technika, megfelelő légzéstechnika kialakítása, a hangterjedelem és az éneklési kedv növelése
- Az egyéni feladatvállalás, a szóló éneklés ösztönzése

Tananyag

A negyedes, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A periódus, zárlat, félzárlat

A hangterjedelem növelése oktávon túlra

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklórismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

Népi hangszerek: cimbalom, citera, tambura

A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánc típusok szerint

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, az alapvető ritmusértékeket, képleteket, a periódus fogalmát, a *giusto* előadásmódot, a hangszereket, kíséretmódokat

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra, a kíséretmódok felismerésére, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus hallás utáni felismerésére és azonosítására

6. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vokális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek megismertetése
- A dallam díszítéstechnika fejlesztése
- Az ismeretek szintetizálásának elősegítése

- A hangszeres népzene és a tánc típusok összefüggéseinek feltárása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A vizsgahelyzetre való felkészítés

Tananyag

A negyedés, nyolcados ritmusértékek, ritmusképletek, ritmusgyakorlatok

A szinkópa

Az aszimmetrikus zenei lüktetés

Az 5/8–os lüktetésrend

A periódus, a pontszerkezet

A *parlando*, *rubato* és a *giusto* előadásmód

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

A folklór ismeret tantárgy témaköréhez kapcsolódó szokásdalok

A hangszerek, hangszer–együttesek, zenekari felállások tájegységek szerint

A zene és tánc összefüggései tájegységek és tánc típusok szerint

Zenefelismerés

Követelmények

A tanuló ismerje az emberi hang sajátosságait a tanult népdalok szövegét, dallamát, az alapvető ritmusértékeket, képleteket, a periódust, a különböző előadásmódokat, a hangszereket, a kíséretmódokat

A tanuló legyen képes egy oktáv hangterjedelmen felül énekelni, a népdalok csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatására, a kezdőhanghoz való igazodásra, az előénekeshez történő bekapcsolódásra, a kíséretmódok felismerésére, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus hallás utáni felismerésére, azonosítására. Az eddig tanult ismeretek összegzésére, a tananyag összefüggéseinek felismerésére.

Továbbképző évfolyamok

7. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- Az aszimmetrikus zenei lüktetés felismerése, jellemzőinek azonosítása
- A táncszók funkciójának, használatának, szövegeinek (az adott tájegység szerinti) megismertetése. A népzenei kiadványok népszerűsítése
- A stílusismeret, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

A „*jaj-nóták*” jellemzői

Az aszimmetrikus lüktetés

Az erdélyi éneklési stílus és díszítéstechnika

Táncszók, csujogatások

Az periódus és a tánc összefüggései

A *sánta dűvő* kíséret

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők

Követelmények

A tanult népdalok szöveg és dallamismerete, csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatása, díszítése, a táncszók ismerete, gyakorlati alkalmazása A tanuló legyen képes a „*jaj-nóták*” felismerésére, éneklésre, a jellegzetes erdélyi hangszerek, a táncdallamok és tánc típus és kíséret módok felismerésére

8. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséret mód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- A tánc közbeni éneklés és csujogatás készségszintű ismeretének kialakítása
- A szólóéneklés közönség előtti megvalósítása
- A táncszók funkciójának, használatának, szövegeinek (az adott tájegység szerinti) megismertetése
- A táji dialektusokra jellemző hangszín technikájának elsajátítása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

A szinkópás ritmusok az erdélyi népzeneben

Az erdélyi éneklési stílus és díszítéstechnika

Táncszók, csujogatások tájegységnek megfelelően

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők (tájegységnek megfelelően)

A siratók és keservek jellemzői

Táji dialektusokra jellemző hangszertársulások

Alapvető népzenei kiadványok hangzó anyagok ismerte

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, a díszítéseket, a táncszókat, azok gyakorlati alkalmazását

A tanuló legyen képes az önálló, közönség előtti éneklésre, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus felismerésére

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A tánc közbeni énekléstechnikájának fejlesztése
- Egyéni előadói képességek fejlesztése
- A zenei stílusok táji tagolódásának felismertetése
- A zenei dialektusok előadásmódjának, stílusjegyeinek felismertetése
- A kíséretmód és a tánc összefüggéseinek megismertetése, tudatosítása
- A táji dialektusokra jellemző hangszín technikájának elsajátítása
- A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, a légzéstechnika, az előadásmód fejlesztése
- A különböző népzenei dialektusok felismerési képességének, a dialektusok díszítésmódjainak megszólaltatásához szükséges készségek fejlesztése

Tananyag

A szinkópás ritmusok az erdélyi népzeneben

Táncszók, csujogatások tájegységnek megfelelően

Az adott évfolyamon választott táncokhoz kötődő, a helyi tantervben meghatározott népdalok

Az erdélyi zenekari felállások, ismert adatközlők (tájegységnek megfelelően)

Jellegzetes hangszerek: moldvai furulya, dob, koboz, doromb, hangszer–együttesek: hegedű, koboz, dob

Alapvető népzenei kiadványok hangzó anyagok ismerte

Követelmények

A tanuló ismerje a tanult népdalok szövegét, dallamát, díszítését, a táncszókat, azok gyakorlati alkalmazását

A tanuló legyen képes az önálló, közönség előtti éneklésre, a zenekísérettel együtt énekelni, a hangszerek felismerésére, a táncdallamok és tánc típus felismerésére és azonosítására, a csoportos, kiscsoportos, egyéni bemutatásra

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A vokális és instrumentális népzene dialektusterületeinek, az éneklési technikák stílusjegyeinek, a díszítési módoknak, a hangszeres népzene jellemzőinek képességfejlesztése
- A hangszeres népzene és a tánc típusok összefüggéseinek felismertetése

– A stílusismeret, a zenefelismerés, az éneklési készség, a díszítéstechnika, az előadásmód fejlesztése

Tananyag

A vokális és instrumentális népzene jellemzőinek összefoglalása, rendszerezése

A tanult népdalok ismétlése, gyakorlása

A tanult éneklési technikák gyakorlása

Hangszerfelismerés

Tánczene felismerés (tájegység, típus)

Az adatközlők életútja

Neves gyűjtők: Kodály Zoltán, Bartók Béla, Lajtha László, Kallós Zoltán

Követelmények

A tanuló ismerje a néptánc tantárgyon belül választott és a helyi tantervben meghatározott táncokhoz kötődő népdalokat, az alapvető ritmusértékeket, ritmusképleteket, az adott tájegység jellemző hangszereit, hangszer–együtteseit, zenekari felállításait, a periódus fogalmát, jellemzőit és összefüggéseit a táncokkal, a „jaj–nóta”, sirató és keserves fogalmát, ismert adatközlők, gyűjtők életútját

A tanuló legyen képes a tanult népdalok memoriter éneklésére önállóan, a tanult díszítési technikák alkalmazására, alkalmazkodni a csoport hangszínéhez, hangmagasságához, a tanult hangszerek, kíséretmódok felismerésére

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

1 db tábla, vagy flipchart

1 db történelmi Magyarország térkép vagy néprajzi térkép

Video vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Népzenei kézikönyvek, lexikonok, kották

Népzenei hangfelvételek, videó és/vagy DVD filmek

TÁNCJELÍRÁS –OLVASÁS

A képzés járuljon hozzá a mozdulatok tudatos időbeli, (ritmikai) térbeli, (plasztikai) erőfokbeli (dinamikai) elemzéséhez, a testtudat, a mozgáskoordináció kialakításához, a magyar néptánc táncjelírással közölt folyamatainak megismeréséhez, egyszerű motívumok, motívumsorok lejegyzéséhez.

Továbbképző évfolyamok

9. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A mozdulatelemzés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika), összefüggéseinek feltárása
- A mozdulattípusok három leggyakoribb fajtája (lépés, ugrás, gesztusok) valamint a helyzettípusok fogalmának értelmezése
- A mozdulatok elemzésének módjának, a táncjelírás alapfogalmainak (vonalszámrendszer, irányok) rögzítése, a tanult mozdulat- és helyzettípusok jelölési rendszerének megismertetése
- A mozdulatanalizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér-, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése

Tananyag

A tánc tagolódása: fázis, motívum, motívumfűzés

A mozdulatelemzés három alaptényezője (plasztika, ritmika, dinamika) és azok összefüggései A táncjelírás alapfogalmai (vonalszámrendszer, irányok) és alkalmazásuk

A mozdulat típusai (lépés, súlyt hordó láb mozgása, gesztus, ugrás) és jelölése

A helyzet típusai (testpozíció-állás, súlytalan testrészek mozdulatlansága, szünet a testben, térben, helyen) és jelölésük

A táncjelírásban használt kiegészítő jelek (távolság csökkentés, növelés, földhöz közeli lábmozdulatok, kis térdhajlítás, feszítés, a lábfej részei, dinamikai jelek, pozíciójelek, forgatás jele) és alkalmazásuk

Követelmények

A tanuló ismerje a mozdulatelemzés alaptényezőit, a tanult mozdulat és helyzettípusokat, a táncjelírás vonalszámrendszerét és jeleit

A tanuló legyen képes a frontirányok felismerésére és helyes használatára, a gesztusirányok egzakt módon való meghatározására, a motívumok ritmusának pontos eltapcsolására, a motívumokban szereplő mozdulattípusok felismerésére, az egyszerű motívumok, folyamatok pontos leolvasására és előadására

10. évfolyam

Fejlesztési feladatok

- A további mozdulattípusok: forgások, forgatások, keringés fogalmának, jelrendszerének értelmezése
- A mozdulatelemzéshez szükséges kiegészítő fogalmak: páros viszony, fogások, táncos-eszköz viszonyának rögzítése
- A mozdulatelemzésnél tanultak lejegyzése táncjelírással
- A mozdulatanalizáló és szintetizáló képesség, a mozgáskoordináció, a tér, ritmus és dinamikai érzék, a testtudat fejlesztése

Tananyag

A mozdulat további típusai (forgás, forgatás, keringés) jelölése és olvasása
Kiegészítő fogalmak (páros viszony, fogások, táncos–eszköz viszonya) jelölése és olvasása
Táncjelírásnál használt kiegészítő jelek (testrészek, ízületek) jelölése és olvasása

Követelmények

A tanuló ismerje a helyzet– és mozdulattípusokat és azok jelölését a vonalrendszerben

A tanuló legyen képes a különböző tánc típusok motívumainak helyes leolvasására, stílusos előadására, a csapásoló és eszközös motívumok pontos interpretálására, egy motívumsor leolvasására, folyamatos előadására

A tananyag feldolgozásához szükséges kötelező (minimális) taneszköz

db tábla, vagy flipchart

Video vagy DVD lejátszó, televízió vagy monitor

A tananyaghoz kapcsolódó könyvek, kiadványok

Kézikönyvek, lexikonok

6. számú melléklet: Intézményi Digitális Fejlesztési Terv

Bevezetés

Biharkeresztes az Alföld szélén a Budapest-Nagyvárad vasútvonal határállomása, Budapesttől 250 km-re fekvő kis mezőváros. A település hátrányos helyzetű régióban fekszik, a Berettyóújfalui kistérségben, mely leghátrányosabb helyzetű kistérségek közé sorolandó, lakóinak többsége mezőgazdaságból él. Magas a munkanélküliek száma, sok a hátrányos helyzetű, illetve a csonka család. Az iskola Gárdonyi Zoltán Református Zeneiskola néven jött létre 1997-ben. Fő célja a magyar- és egyetemes zenei kultúra, azon belül is kiemelten az egyházi zene ápolása és továbbadása volt. 1998/99. tanévtől néptánc osztály indult. 2009 tavaszán, szülői kezdeményezésre merült föl a művészeti képzés mellett az általános iskolai oktatás bevezetésének lehetősége. A fenntartó Biharkeresztesi Református Egyházközség Presbitériuma átgondolva a szülők kezdeményezését, a város és a református gyülekezet adottságait egyhangúan úgy határozott, hogy a már működő Gárdonyi Zoltán Református Alapfokú Művészetoktatási Intézményét többcélú oktatási intézménnyé alakítja át. Elhatározta, hogy általános iskolai intézmény egységet létesít 1-8. évfolyamon, a biharkeresztesi székhelyén, s felmenő rendszerben a 2009/2010-es tanévben 1. és 2. évfolyamot indított. Intézményünk 2012-től Regisztrált Tehetségpontként működik.

1. Helyzetelemzés, fejlesztési szükségletek bemutatása

1.1 A gyakorlatban alkalmazott digitális pedagógiai eszköztár bemutatása, fejlesztési szükségletek

1.1.1 Az intézmény módszertani felkészültsége a digitális kompetencia fejlesztés területén

Célunk, hogy iskolánk rendelkezzen megfelelő informatikai (IKT) eszközrendszerrel és digitális pedagógiai módszertanok széles tárházával a digitális kompetencia mind szélesebb körben való elterjesztése, a digitális leszakadás megállítása érdekében.

Iskolánk fenntartója és pedagógus gárdájával arra törekszünk, hogy a vegyes oktatási környezet mellett mind szélesebb körben alkalmazni tudjuk az interaktív oktatási környezet előnyeit. Ehhez elsősorban a megfelelő eszközök megléte nélkülözhetetlen, ezen eszközök jelenleg a következőképp épülnek be oktatási rendszerünkbe: 3 darab interaktív megjelenítő felület a **TIOP-1.1.1- 12/1-2012- 0001** pályázatnak köszönhetően került felszerelésre iskolánk két telephelyén. Az intézményben az összes órarendi óra 20%-ban sikerült bevezetni az IKT eszközök használatát az oktatás során. Ez a százalékszám minden tantárgyra vonatkozik, (még testnevelés órán is bevezetésre került az órák 20 %-ban az IKT eszközhasználat).

Az IKT eszközhasználat kiterjed az iskola két telephelyén összességében a 3 interaktív megjelenítő felületet, 3 db projektort és 3db tanulói tablet, 16 db tantermi laptopot, 6 db tanári laptopot, egy tanulói válaszadó rendszer, nyelvi labor rendszert valamint látássérült fogyatékkal élők számára használatos speciális eszközöket és szoftvereket, valamint 20 db 5-8 éves asztali számítógépet magába foglaló teljes eszközfelszereltségre. Ennek ellenére az iskola 8 osztályában folyamatos a pedagógusok közötti versengés az interaktív táblák és egyéb IKT eszközök használatáért. Szükséges az eszközpark bővítése tehát annak érdekében, hogy a tanórák legalább 40-50%-ban használhatóak legyenek a korszerű digitális pedagógiai módszertanok. Az iskolában jelszóval védett Wifi és eduroam lefedettség áll rendelkezésre mindkét telephelyen lévő épületben, oktatás céljából. A pedagógusok több szoftvercsomagot és internetes portált használnak a módszertani kultúrájuk színesítésére, az oktatás során. (E-Animation Zrt., NOB: O+Science Guide kompetenciafejlesztő csomag; pedagogusvilag.hu; ofi.hu; nkp) A digitális eszközhasználat többnyire a pedagógusok által készített tanórai vázlatok szemléltetésére, prezentációk bemutatására, a diákok szorgalmi kiselőadásainak megtartására ad lehetőséget. Intézményünk pedagógusai nyitott szemlélettel állnak az IKT kompetenciák fejlesztéséhez,

melyet különösen fontosnak tartanak. Az informatikai eszközök rendszeres használatával elősegíthetjük, hogy a diákok ezen eszközök által nyújtott lehetőségeket minél jobban megismerjék, azokat egyre biztosabban, biztonsággal kezeljék, alkalmazzák. A számítógép rohamos terjedése sokat segíthet a különböző tananyagok szemléltetésének megoldásában, mivel magában hordozza a szemléltető eszközök elkészítéséhez és használatához szükséges anyagokat, és maga is lehet szemléltető eszköz. Szükséges tehát több, alaposabb ismeretet adó digitális pedagógiai módszertan bevezetése az iskolánkban. Vitathatatlan, hogy diákjaink, mint a digitális nemzedék gyermekei elvárják tőlünk, tanároktól, hogy az eléjük kerülő feladatlapok, felmérő feladatlapok érdekesek, színesek legyenek. Az is természetes a számukra, hogy a hozzá tartozó információk, anyagok, multimédiás tartalommal rendelkezzenek és vizuális élményt is nyújtsanak. Mindez megköveteli nem csak az osztálytermek megfelelő hardver felszereltségét, hanem azt is, hogy az ott oktató pedagógusok rendelkezzenek megfelelő tudással és ezt a tudást magabiztosan és rendszeresen használják, alkalmazzák.

Célunk, hogy digitális pedagógiai módszertani csomagok alkalmazásával, a szükségekre reagálva, beszerzések lebonyolításával növelni tudjuk az oktatás színvonalát oly módon, hogy a digitális eszközök és módszerek több tantárgy tanórai keretek közötti oktatását segítsék magasabb százalékban, tehetségek kiemelt gondozását, BTM-es, SNI-s gyermekek magasabb szintű sajátos nevelését tegyék lehetővé, mindezeket alátámasztva pedagógusaink továbbképzését szorgalmazzuk a digitális pedagógiai módszertanok területén.

1.1.2 Fejlesztési szükségletek

Fejlesztési szükségleteket az alábbi területeken kívánunk kielégíteni:

- a tanulást-tanítást támogató digitális kompetenciák fejlesztését támogató eszközöknek és módszereknek az érintettek általi általános megismerése
- szövegértés, szövegalkotás ismereteinek bővítése alsó tagozatban
- szövegértés, szövegalkotás ismereteinek bővítése felső tagozatban
- a természettudományi ismeretek bővítése felső tagozatosok számára
- matematikai kompetenciák fejlesztése alsó tagozaton

Ezért összesen 10 fő pedagógust kívánunk bevonni a pályázatba:

- 3 fő tanító : Bakné Papp Tünde, Széchenyiné Maár Anikó, Pelle János, Kacsúr Erzsébet
- 1 fő magyar-történelem és nyelv szakos tanár: Kissné Tóth Edit □ 1 fő nyelv szakos tanár: Bene Katalin
- 1 fő vallás tanár: Csizmadia Tibor
- 1 fő rajz szakos tanár: Magyar László
- 1 fő fizika-matematika tanár: Madarász Tünde
- 1 fő természetismeret-biológia- földrajz tanár: Barta Attila Imréné

A három darab interaktív tábla folyamatos használat alatt áll, igény merül fel további darabszámok megvásárlására. A bevonandó pedagógusok mindegyike rendelkezik valamilyen szintű tapasztalattal az interaktív tábla, digitális módszertani eszközök használata terén. Használják többek közt az Animation Zrt., NOB: O+Science Guide kompetenciafejlesztő csomag és szoftverek adtlehetőségeket, valamint interneten elérhető, szakmai oldalakon megjelenő feladatcsomagokat (pedagogusvilag.hu, ofi.hu, nkp.hu). Ezen a területen a lehetőségek és ismeretek bővítése szükséges a pedagógusok továbbképzésével, hogy a felújítandó eszközpark, legfrissebb szoftvercsomagok és mód szertanok kerülhessenek alkalmazásba, a tanórák összességének legalább 40%-50%-ban. Az SNI-s, BTMN-es tanulók szükségleteinek további, megfelelő oktatászoftverek és eszközök beszerzését tervezzük.

1.2 Az intézményi szervezeti és humán feltételek bemutatása, fejlesztési szükségletek

1.2.1 Az intézményi szervezeti struktúra és a rendelkezésre álló humán erőforrás bemutatása

Iskolánk többcélú, közös igazgatású intézmény, általános iskolai és alapfokú művészeti oktatást végez. Az intézmény irányítását a Fenntartó testület és az intézmény vezetősége együttesen végzik.

Az intézmény vezetőségének tagjai:

- az igazgató,
- az igazgatóhelyettes,
- a gazdaságvezető,
- az iskolatitkár,
- a szakmai munkaközösségek vezetői.

Az Intézményben a nevelőtestület 24 főből áll, ebből 7 fő (29%) férfi, és 17 fő (71%) nő. A munkakö zösségek összefogják és rendszerezik a tennivalókat és teret adnak az igazi műhelymunkának is. A vég zettséget illetően a tanáraink főiskolai, egyetemi szakképesítéssel rendelkeznek, illetve többen szakvizsgázott pedagógusok.

Pedagógusaink rendszeresen részt vesznek továbbképzéseken, melyek nagy részét teszik ki az informatika témakörben szervezett képzések, valamint a sajátos nevelési igényű gyermekek együttneveléséről szóló képzések.

- A stresszmentes tanulás módszereinek hatékony elsajátítása (60 ó);
- Az interaktív tábla használata (30 óra);
- ECDL tanfolyam;
- Számítógép a pedagógiai munkában;
- IKT-eszközök használata (5 óra);
- Tanórai differenciálás a gyakorlatban;
- Konfliktuskezelés a pedagógiában (5 óra);
- Hatékony együttnevelés az iskolában (15 ó);
- Sulinet portál tartalmára, szolgáltatásaira épülő óravázlat, foglalkozási terv kidolgozása és bemutatása (30 óra)).

A tantestület kb. 50-60%-a, már részt vett valamilyen IKT eszközöket érintő továbbképzésen.

A projektbe bevonandó pedagógusok 70%-a már vett részt IKT területet érintő továbbképzésen, melyek összességében a következők:

- ECDL tanfolyam
- IKT-eszközök használata (5 óra)
- IKT-eszközök használata- bemutató órák (5 óra)
- Az interaktív tábla használata (30 óra)
- Sulinet portál tartalmára, szolgáltatásaira épülő óravázlat, fogl.terv kidolg. és bemut. (30 óra)
- Alapszintű számítógépező (20 óra)

Ezzel együtt mindegyikük felhasználói szinten ismer és használ IKT eszközöket, melyeket rendszerint bevonnak tanórák megtartásába is (Interaktív tábla, projektor, laptop). Használják többek közt az EAnimation Zrt., NOB: O+Science Guide kompetenciafejlesztő csomag és szoftverek adta lehetőségeket, valamint interneten elérhető, szakmai oldalakon megjelenő feladatcsomagokat (pedagogusvilag.hu,ofi.hu, nkp.hu).

A bevonandó pedagógusok rendelkeznek tehát megfelelő tapasztalattal annak érdekében, hogy a digitális kompetenciafejlesztés kiterjeszhető legyen iskolánk oktatási rendszerében. Meglévő tudásukra építve továbbképzésekre van még szükség, valamint eszközbeszerzésekre, hogy a korszerű digitális pedagógiai módszertanok érdemben beépülhessenek az oktatási, nevelési gyakorlatunkba. Ezen a téren elérendő cél, hogy a tanórák összességében legalább 40-50%-ban alkalmazzanak digitális pedagógiai módszertani eszközöket, csomagokat a kompetenciafejlesztés magasabb szintje érdekében.

A humán erőforrás hiányossága, hogy nem rendelkezünk digitális módszertani asszisztensi feladatokat ellátó munkatársakkal. Ezen a tényező orvoslása tenné lehetővé a különböző digitális technikák, módszertanok magas színvonalú bevezetését és támogatását a tanórai és a tanórán kívüli oktatás során.

Ezen felül rendszergazdai feladatellátásban vélünk felfedezni nehézséget azon a téren, hogy az intézménynek nincs saját rendszergazdája, megbízási szerződés alapján, Szabácsik István Levente informatikus alkalmazásával oldjuk meg a feladat ellátását. A fejlesztés részeként, rendszergazda folyamatos alkalmazása a célunk, aki vállalja a 24 órás rendelkezésre állást, problémamegoldást.

Iskolánk nyolc évfolyamán 8 osztályunk van, mintegy 188 tanulóval. A diákok esetében a nemek arányát tekintve a fiúk rendelkeznek némi többséggel, kb 53-47% arányban. A tanulók között 6 fő SNI-s, 5 fő BTM-s, 35 fő hátrányos helyzetű, valamint 5 fő halmozottan hátrányos helyzetű személy van. Az intézmény jelenlegi tanulólétszámának 75%-a (143 fő) vesz részt a Diákönkormányzat munkájában (3.-8.o.) A diákok aktivitása az intézmény életében nagy, a DÖK szervezésében a 2016/2017-es tanévben 12 nagyobb esemény került megszervezésre (kirándulások, kerékpár túrák, sportesemények, közösségi programok, papírgyűjtés, játékonysági események stb.) A programok a teljes iskolai közösséget érintik, a kisebbek (1-2.o.) kéréseikkel, kérdéseikkel és a programokon való részvételükkel kapcsolódnak be a DÖK munkájába.

Iskolánk külső kapcsolatai:

- Tehetségpont – partneri kapcsolat:
  - Diószegi Kiss István Református Általános Iskola és AMI (Berettyóújfalu)
- Települési kapcsolatok:
  - Biharkeresztesi Szivárvány Óvoda és Bölcsőde (Bihark.)
  - Bocskai István Általános Iskola (Biharkeresztes)
  - Biharkeresztesi Református Egyházközség
  - Gondviselés Háza Református Idősek Otthona
  - Városi Művelődési Ház és Könyvtár (Biharkeresztes)
- Oktatási és közművelődési tevékenységünk kapcsán külső kapcsolatunk:
  - Román és Cigány Kisebbségi Önkormányzatok
  - Gyermekvédelmi Szakszolgálat

1.2.2 Fejlesztési szükségletek

Szükséges fejleszteni a pedagógusok digitális módszertani kultúráját, a digitális eszközök, oktatási tartalmak ismertetését ki kell szélesíteni. Ehhez továbbképzéseken szeretnénk részt venni:

- GEOMATECH - Élményalapú, interaktív, digitális természettudományi feladat- és tananyagrendszer felső tagozatosok számára
- Szövegértés fejlesztése felső tagozaton a LEGO® StoryStarter csomag alkalmazásával
- Szövegértés fejlesztése alsó tagozaton a LEGO® StoryStarter csomag alkalmazásával

- GEOMATECH – Játékos, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer alsó tagozatosok számára

Digitális módszertani asszisztenssel jelenleg nem rendelkezünk, alkalmazása szükséges a digitális pedagógiai módszertani csomagok bevezetésének támogatására. Kiválasztásánál arra törekszünk, hogy rendelkezzen megfelelő előzetes tudással, ismerje és használja a digitális pedagógiai módszertani eszközöket munkája során. Empatikus, segítőkész személy, aki eddig is szívesen segített kollégáinak ezen a téren is.

Az intézményben dolgozó pedagógusok használják a digitális eszközöket, értik látják a módszertan előnyeit, fontosságát. Tanulóink is szívesen használják az eszközöket ismereteik gyarapítására, projektfeladat vagy kiselőadás készítése során, de társaikkal, tanáraikkal történő kapcsolattartásban is egyre nagyobb szerepet tölt be a digitális világ. Elsősorban tehát a szülők érzékenyítésére, tájékoztatására van szükség. Ezért digitális módszertannal támogatott bemutató órákat, workshop-kat szervezünk, melyekre a szülőket is meghívjuk.

A rendszergazdai feladatokat a projekt során végig biztosított személy, Szabácsik István Levente fogja ellátni. 24 órán belüli rendelkezésre állást biztosít a felmerülő technikai akadályok elhárítása érdekében.

Minőségbiztosítás és a megvalósítás koordinálásával, valamint az önértékeléssel kapcsolatos feladatokat Farné Kovács Mónika igazgató látja el előre meghatározott, a fejlesztési tervben is megfogalmazott szempontok szerint.

1.3 A rendelkezésre álló infrastruktúra, eszközpark bemutatása, fejlesztési szükségletek

1.3.1 Az intézmény eszközellátottsága

Az iskolánkban a tantermeink felszereltségéről elmondható, hogy minden tanteremben elérhető internethálózat van. Összesen csupán 3 db tantermünk van felszerelve interaktív megjelenítő felülettel. Egy tantermünkben található 16 db tanulói laptop, valamint tanulói válaszadó rendszer. A nyelvi szaktantermünkben pedig nyelvi labor rendszerrel rendelkezünk. Egy db informatikai szaktanterem is segítségünkre van az oktatás során, ahol 20 tanuló oktatására van lehetőség egyszerre.

Jelenleg az alábbi digitális eszközökkel rendelkezünk: (Eszközök-Darabszám)

Számítógépek - 49

Iskolában használt összes munkaállomás (Asztali munkaállomás és laptop) - 49

Asztali munkaállomás - 20

Laptop - 13

Tantermi laptop - 16

Egyéb digitális eszközök:

projektor - 3

interaktív megjelenítő felület - 3

tablet - 3

nyomtató - 1

tanulói válaszadó rendszert - 1

nyelvi labor rendszer - 1

látássérült fogyatékkal élők számára használatos speciális szoftver - 1

1.3.2 Fejlesztési szükségletek

Az iskolai digitális eszközpark állományának szempontjából és infrastruktúra szempontjából az alábbi fejlesztéseket látjuk szükségesnek:

- IKT eszközök, berendezések beszerzése

- A digitális pedagógiához kapcsolódó, valamint a tanulók nevelését-oktatását támogató digitális eszközök, taneszközök beszerzése.
- Tantermek, szaktantermek alkalmassá tétele a projekt megvalósítására.

Egy természettudományos és matematika szaktantermet tervezünk fejleszteni, a digitális oktatásra alkalmasabb eszközökkel és szoftverekkel (tabletek, tablet Tároló és töltő kocs, aktív tábla, Notebook, tanulói szoftvercsomagok, teremfelügyeleti szoftver), illetve biztosítani szeretnénk a kiemelt figyelmet igénylő tanulók speciális szükségletét. Valamint olyan eszközök beszerzése a szükséglet, melyek a szövegértés fejlesztésének magasabb szintjét teszik lehetővé digitális formájában (Lego story starter csomag eszközei).

Több olyan tanulónk is van, akiknél nincs otthon számítógép és/vagy internet hozzáférés. Számukra biztosítani szeretnénk a megfelelő, tanítási órán kívüli hozzáférést szakkör szervezésével.

1.4 Vízió

Szeretnénk egy korszerű eszközökkel felszerelt, esélyegyenlőséget és egyenlő hozzáférést biztosító intézményt kialakítani, ahol a pedagógusok és a tanulók is szívesen és rutinszerűen használják a digitális eszközöket a tanulás támogatására, az ismereteik bővítésére. A megfelelő eszköz- és szoftverellátottság hozzájárul, a differenciálás, a felzárkóztatás és tehetséggondozás megkönnyítéséhez, az egyéni képességek kibontakoztatásához szükséges feltételek megteremtéséhez.

Azt kívánjuk elérni, hogy tanulóink és oktatóink minél magasabb fokon bírjanak a digitális kompetenciával, mely birtokában a tanulási folyamatok kötöttség nélkül, egyéni haladási ütemben, a tanuló saját tanulási stílusának megfelelően alakíthatóak ki. Ennek következtében növekszik a tanulás eredményessége, a tanulás hatékonysága. A digitális készségek alkalmazásának további tere a hálózatos, együttműködés általi, (collaborative learning), a tanuló társakkal és más oktatási szereplőkkel folytatott egyidejű vélemény-és információcsere révén történő tanulás. Nem utolsósorban növelhető a diákok kreativitása, alkotó gondolkodása, tágítható a látóköriük, nő a megszerzhető tapasztalatok, kompetenciák lehetősége. Diákjaink jobb eredményeket érnek el a különböző megmértetéseken (pl. kompetenciamérés).

2. Intézményi fejlesztési célok meghatározása

2.1 A pedagógiai célok kijelölése a digitális pedagógia területén

A természettudományos kompetenciák fejlesztését intézményünk kiemelt fontosságú feladatként kezeli, hiszen napjaink hiányszakmái e tudományterület tárgyain alapulnak. Ezzel együtt a szövegértés és szövegalkotás képességét, a digitális írástudással ötvözve is kiemelkedő fejlesztendő területnek tartjuk. A szövegértés azon szükséges alapvető készségek egyike, mely elengedhetetlen a hatékony tanulás kialakításához, ide értve bármilyen tudományterületet. Iskolánkban a matematikai kompetenciák fejlesztése is nagy hangsúlyt kap, mivel az összefüggések megértése, a következtetések, következmények látása, a probléma megoldási készség kialakulásához vezet, mely az élet minden területén fontos. A fejlesztések hatására javulnak tanulóink eredményei a matematika, a humán tantárgyak és a természettudományok terén. Továbbá a kompetenciamérésen is jobb eredményeket érünk el, több tanulónk tud részt venni szakkörön, még több tanulónk vesz részt eredményesen versenyeken.

2.2 Az érintett fejlesztési célcsoportok meghatározása

A célcsoportokat 3 szinten határozzuk meg:

1. A közvetlen célcsoport:

- Továbbképzéseken részt vevő pedagógusok száma: 10 fő
- A digitális módszertanok és beszerzések hasznosulásának célcsoportja: digitális támogatással megtartott tanórákon részt vevő diákok 188 fő, melyből közvetlenül bevont csoportok diákjainak száma kb. 86 fő.

2.A közvetett célcsoport

- A tanári kar (jelen projekt keretében továbbképzésen nem résztvevő) tagja, egyéb szakmai dolgozók az intézményben, partnerintézmények pedagógusai, szülők: kb. 200 - 250 fő

3. A projektben érintettek köre

- A szülők, szakmai partnerek, valamint a fenntartó Biharkeresztesi Református Egyházközség: kb. 300 Fő

A diákok osztályainak kiválasztásánál a következőket vettük figyelembe:

Az **alsó tagozatban** 3-4. évfolyamú 1-1 db osztályunkat kívánjuk bevonni jelen projektünk fejlesztéseibe. A 3. évfolyamon a 2017/2018-as leendő tanévben 19 fős osztály lesz, 4. évfolyamon a leendő 2017/2018-as tanévben várhatóan 20 fős. Különös figyelmet fordítanánk a 3. évfolyamon a 2 fő BTM-es és 7 fő HH-s, valamint 2 fő HHH-s tanulóra, a 4. évfolyamon pedig a 2 fő SNI-s, 1 BTM-es és 5 HHs és 1 fő HHH-s tanulóra a kompetenciafejlesztések során. A két évfolyamban a matematikai kompetenciák fejlesztése, valamint a szövegértés fejlesztése szükséges leginkább. Többek között a logikai gondolkodás, számkörök bővítése, alpműveletek elmélyítése, gyakorlása, a szövegértés és a digitális írástudás erősítése terén nyújthat hathatós segítséget a digitális környezet fejlesztése.

Felső tagozatból két osztály a 6. és 7. évfolyamon tanulók kerülnek kiválasztásra. A 6. osztály már megszokta a felső tagozatot, a szaktanárokkal való kommunikációt. A természetismeret tantárgy elsajátítása terén is jártasságok szereztek. A 6. osztályos természetismeret már tartalmazza azokat az alapokat, amelyek nélkülözhetetlenek a 7. osztályban belépő tantárgyak: fizika, kémia, földrajz, biológia elsajátításához. 6. és 7. osztályosok informatikából és matematikából is rendelkeznek már bizonyos a témakörökhöz kapcsolódó ismeretekkel, melyek lehetővé teszik a kompetenciafejlesztés magasabb szintjének megvalósítását digitális módszertanokkal és eszközökkel.

A 6. osztály létszáma várhatóan a 2017/2018-as tanévben 29 fő, melyből 1 fő BTM-es, 1 fő SNI s, 6 fő HH-s és 1 fő HHH-s tanuló, természettudományos tárgyak, valamint szövegértés területeken szükséges leginkább a digitális módszerek alkalmazásával történő készségek javítása.

A 7. osztály várhatóan a 2017/2018-as tanévben 18 fős, melyből 5 fő HH-s és 1 fő HHH-s tanuló. A 7. évfolyamban megjelenő új tantárgyak bevezetése miatt (a 7. osztályban tanulnak először pl. fizikát, biológiát, földrajzot, ekkor rendszerint visszaesést mutatnak a tanulmányi átlagok), legfőképp a természettudományos ismeretek és a szövegértés fejlesztése szükséges. Minden fent megjelölt osztályban igen magas a hátrányos helyzetű tanulók aránya. Az esélyegyenlőség biztosítása szempontjából kiemelten fontos, hogy a digitális készségek fejlesztését olyan diákoknak is biztosítsuk, akiknek a családi és anyagi körülményeik nem teszik azt lehetővé, hogy otthoni körülmények között használjanak digitális eszközöket valamint internetet, így ezen tanulók eleve hátránnyal indulnak, melyek leküzdését segíti jelen projekt is. A diákokról általánosan elmondható, hogy felhasználói szinten használják a számítógépeket, mely során legjobban az internethasználat terén járnak elől.

A SNI-s és BTM-es tanulók számára a fejlesztésükhöz szükséges szoftvereket szerzünk be (koncentráció, szövegértés, számolási készség, kombinatorikus gondolkodás fejlesztésével kapcsolatos oktató programok, szoftverek).

2.3 Az intézmény szervezeti és humán feltételeinek javítására, fejlesztésére vonatkozó célok

Humánerőforrás fejlesztési célunk többek között, egy digitális módszertani asszisztens alkalmazása, aki rendelkezik megfelelő digitális módszertani ismeretekkel, segíti a kollégák munkáját terveik megvalósításában. Kiválasztásánál figyelembe vesszük, hogy megfelelő előképzettségű, megfelelő tapasztalatokkal rendelkező személy legyen.

A digitális eszközök, szoftverek és hardverek karbantartására, üzemben tartására és esetleges javítására 1 fő rendszergazda alkalmazása a cél.

Célunk, hogy az iskola szervezeti kommunikációja javuljon az iskolai pedagógusok digitális kompetenciáinak fejlesztésével.

A bevonandó pedagógusokra vonatkozó fő célunk, hogy mindegyikük részt vegyen a tárgyának megfelelő továbbképzésen, azaz

- 2 fő részt vesz: GEOMATECH - Élményalapú, interaktív, digitális természettudományi feladat- és tananyagrendszer felső tagozatosok számára módszertani csomag képzésin.
- 4 fő vesz részt: Szövegértés fejlesztése alsó tagozaton a LEGO® StoryStarter csomag alkalmazásával módszertani csomag képzésin. □ 3 fő vesz részt: Szövegértés fejlesztése felső tagozaton a LEGO® StoryStarter csomag alkalmazásával módszertani csomag képzésin.
- 1 fő vesz részt: GEOMATECH – Játékos, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer alsó tagozatosok számára módszertani csomag képzésin.

A bevonandó pedagógusok mindegyike vállalja, hogy 10 db/fő/tanév digitális oktatási tartalmat készít, melyet megoszt az NKP-n, továbbá tanóráit legalább 45-50%-ban digitális pedagógiai, módszertani eszközökkel tartja.

2.4 Infrastruktúra és eszközpark fejlesztésére vonatkozó célok

A GEOMATECH - Játékos, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer alsó tagozatosok számára, valamint a GEOMATECH - Élményalapú, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer felső tagozatosok számára, illetve a GEOMATECH - Élményalapú, interaktív, digitális természettudományi feladat- és tananyagrendszer felső tagozatosok számára digitális pedagógiai-módszertani csomag eredményes alkalmazásához az alábbi eszközpark fejlesztés elengedhetetlen:

A portálon megjelenő tartalmak tantermi környezetben való használatához folyamatos és megfelelő sávszélességű internetelérésre, továbbá

- interaktív panelre (kiváltható interaktív tábla és kivetítő alkalmazásával);
- internetkapcsolattal rendelkező tanári számítógépre és tabletre;
- tanulóként egy-egy internetkapcsolattal rendelkező tabletre vagy számítógépre;
- a tabletek/laptopok töltését és használati időn túli tárolását biztosító egységre;
- a tanulók tevékenységét is visszajelző, az órai teljesítmények mérését biztosító szoftverre van szükség.

A Lego Story Starter csomag alkalmazásához az alábbi eszközigény szükséges:

Oktatók számára:

- 1db LEGO StoryStarter csomag
- 1 db tablet (IOS, Android vagy Windows operációs rendszerrel, a tablet rendelkezzen
- hátoldali kamerával, mikrofonnal legalább 16 GB tárhellyel, lehet kombinált típus is billentyűzettel)
- 1 db interaktív panel (vagy interaktív tábla projektorral)
- 1 db tablettartó állvány (specifikus a kiválasztott tablet típushoz, asztalra rögzíthető típusok; vagy tablettartó tok kitámasztási funkcióval)

- Szoftverek: LEGO Story Visualizer (liszensz a csomagok része), LEGO Movie (ingyenes) vagy egyéb gyártók termékei Comics Head, Magisto, Sztorialbum, Photo Comics – Uper Sticker

Tanulók számára:

- 4 tanulónként 1 db LEGO StoryStarter csomag
- 2 tanulónként legalább 1db tablet (iOS, Windows, Android)
- 2 tanulónként 1 db tablettartó állvány
- szoftverek (azonosak a tanár által használttal)

Összhangban céljaink megvalósításával, tervezzük a jelenlegi eszközparkunk bővítéséhez a **következő beszerzéseket:**

- Interaktív kijelző ViewSonic ViewBoard IFP7550 interaktív kijelző + 32-os Oktopus licenz - 2 db
- Teremfelügyeleti szoftver NetSupport School licenz 25-49 - 1 db
- Notebook DELL Latitude 5480 - 3 db
- Tablet Lenovo IdeaTab3 A8 - 30 db
- Tároló és töltő kocsik TabCabby 16H Compact tároló és töltő kocsik 1 db
- Lego Story Starter csomag - 1 db

A csomag tartalma:

- LEGO Education StoryStarter bázis készlet -15 db
- StSt kiegészítő készlet Tündésmese 8 db
- StSt kiegészítő készlet Űrállomás 8db
- StSt kiegészítő készlet Mindennapok 8 db
- Építés élményeket készlet 8 db
- Tároló szekrény LE készletekhez 3 db

2.5 Lehatárolás, szinergia

1. TUD6OD-Tanoda

Támogatott neve: Krétakör Egyesület a Munkaerő-piaci Esélyegyenlőségért

Projektazonosító: TÁMOP-3.3.9.A- 12/2-2012- 0079

Projekt megnevezése: TOD6OD TANODA

A projekt megvalósulásának helyszíne: 4110 Biharkeresztes, Kossuth u. 52.

A projekt időtartama: 2013.11.01. – 2015.10.31. (24 hónap)

A TUD6OD - Tanoda fő célja volt a megvalósítás időtartama alatt, hogy a bevonott diákok megtalálják az érdeklődési körüknek, képességeiknek legmegfelelőbb továbbtanulási lehetőséget; önálló, saját mindennapi életük kérdéseiben felelős döntések meghozására képesek felnőttekké váljanak; személyiségük sokoldalúan fejlődjön; megismerjék kultúrájukat és ápolják hagyományait; szabad idejüket hasznosan töltsék el, illetve ismerjék meg és készség szinten tudják használni a műszaki és informatikai eszközöket, programokat. A projekt megvalósításában szerves feladatokat kapott a Biharkeresztes Református Egyházközség fenntartása alatt álló Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és AMI, valamint a projekt lezárását követően 1 db nyomtatót, 2 db asztali gépet (minden külső perifériával), 1 db projektort és a bútorokat felajánlotta a KRÉTAKÖR Egyesület az intézmény számára.

2. Intézményi informatikai infrastruktúra fejlesztés

Támogatott neve: Educatio Társadalmi Szolgáltató Nonprofit Kft.

Projektazonosító: **TIOP-1.1.1-12/1-2012-0001** (kiemelt projekt)

Projekt megnevezése: Intézményi informatikai infrastruktúra fejlesztés a közoktatásban
A projekt megvalósulásának helyszínei: 4110 Biharkeresztes, Damjanich utca 21. és 4110 Biharkeresztes, Kossuth utca 52.

A projekt alapvető célja a versenyképes tudás megszerzéséhez szükséges kulcskompetenciák fejlesztése és az ismeretek átadása érdekében a szükséges infokommunikációs (IKT) infrastrukturális feltételek megteremtése, a közösségfejlesztést, közösségi együttműködést, tartalomszolgáltatást támogató infrastruktúra.

2013. júniusában a Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és AMI kitöltötte a kiemelt projekt kérdőívét, melyben a közoktatásban aktív feladatellátási helyekre egyesével megfogalmazhatta eszközigényét.

Ennek eredményeként a székhelyen 7db tanári laptopot, 2db interaktív megjelenítő felületet, 2db projektort és 3db tanulói tabletet, míg a Kossuth utcai általános iskolai telephelyén 16 db tantermi laptopot, 6 db tanári laptopot, 1 db interaktív megjelenítő felületet, 1 db projektort, tanulói válaszadó rendszert, nyelvi labor rendszert valamint látássérült fogyatékkal élők számára használatos speciális eszközöket és szoftvereket vehetett igénybe az intézmény.

A projekt megvalósítása nyomán a 2016/2017-es tanévben az intézmény tanóráinak átlag 20%-a IKTs.

3.Református köznevelési intézmények fejlesztése

Támogatott neve: Magyarországi Református Egyház

Projektazonosító: **TÁMOP-3.1.17-15-2015-0004**

Projekt megnevezése: A Magyarországi Református Egyház köznevelési feladatainak támogatása

A projekt megvalósulásának helyszínei: 4110 Biharkeresztes, Damjanich utca 21. és 4110 Biharkeresztes, Kossuth utca 52.

A projekt célja a református egyház köznevelési feladatainak egységesítése, korszerűsítése. A meglévő erőforrásainak átláthatósága és hatékony kezelése. A Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola feladata a négy modul (infrastrukturális erőforrás, humán erőforrás, anyagi erőforrás, hit-és erkölccstan) adatainak feltöltése a rendszerbe, melyről negyedévente felülvizsgálatot készít, és ismételt adatfeltöltéssel tájékoztatja a támogatottat.

A projekt megvalósítása alatt az intézmény és fenntartója 3 db laptopot és irodaszer csomagokat kapott a feladatok ellátására. A fent említett támogatások által beszerzett eszközök alapjául szolgálnak jelen projektben tervezett fejlesztéseknek. Az előzőekben beszerzett eszközparkkal a tanórák 20 %-ban van lehetőség IKT eszközhasználatra az oktatás során, mely százaléértéket 40-50%-ra tervezünk növelni a jelenleg tervezett projektünk eszközbeszerzéseivel. A projektek mindegyike lezárult, egyéb támogatással való kapcsolat nem releváns.

2.6 A fenntarthatóságra vonatkozó cél

Célunk, hogy a projekt során megvalósuló digitális környezetfejlesztés hosszú távon beépüljön az iskola oktatási és nevelési struktúrájába. Éppen ezért a digitális fejlesztéseket beépítjük az intézmény Pedagógiai Programjába, melyet a 2017/2018-as tanév első félévében elfogadtunk a nevelő testülettel, a Munkaközösségekkel és a Fenntartóval.

3. A fejlesztési feladatok, tevékenységek meghatározása

3.1 A digitális pedagógiai-módszertani csomag meghatározása

Célunk a természettudományos kompetenciák fejlesztése felső tagozatban, ezért a természettudományos megismerés támogatására a következő módszertani csomag került meghatározásra:

GEOMATECH - Élményalapú, interaktív, digitális természettudományi feladat- és tananyagrendszer felső tagozatosok számára digitális pedagógiai-módszertani csomag

A GEOMATECH projekt keretében, az általános iskola 5–8. évfolyamán természettudományos tárgyak élmény és tapasztalati alapú oktatására létrehozott digitális tananyagegységek tanórai, illetve tanórán kívüli alkalmazása javítja az oktatás hatékonyságát, növelik az órák játékosságát és élményszerűségét és aktívan hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a gyerekek számára elvont, matematikai feladatok vizualizálása és láthatóvá tétele révén segítséget nyújtson a tananyag gyorsabb és eredményesebb megértéséhez és elsajátításához.

Célunk a szövegértés és szövegalkotás képességének fejlesztése, ezért a következő módszertani csomagok kerültek kiválasztásra alsó és felső tagozatosok számára:

Szövegértés fejlesztése alsó tagozaton a LEGO® StoryStarter csomag alkalmazásával digitális pedagógiai- módszertani csomag

A kidolgozott programcsomag jól illeszkedik a köznevelés céljaihoz, hiszen a kerettantervben, az 1–4. évfolyamon a magyar nyelv és irodalom tantárgy elsődleges célja az anyanyelvi kommunikációs képességek fejlesztése, és az ehhez elengedhetetlen ismeretek elsajátíttatása. További nevelési cél a szóbeli és az írásbeli érintkezések önálló és kreatív, integrált használatának elsajátíttatásához szükséges alapvető képességek intenzív fejlesztése, az olvasás-szövegértés és a helyes beszéd képességének fejlesztése.

Szövegértés fejlesztése felső tagozaton a LEGO® StoryStarter csomag alkalmazásával digitális pedagógiai- módszertani csomag

A program célja, hogy a szövegértés fejlesztése olyan korszerű módszertani elemekkel és IKT eszközökkel valósuljon meg, amely más alapvetően fontos kulcskompetenciákra (kommunikációs, anyanyelvi, IKT multiliterálitás) is kedvező hatást gyakorol, oly módon, hogy tantárgytól függetlenül, keresszintantervi értelemben alkalmazhatóvá válik. Ennek során olyan transzverzális kompetenciafejlesztés valósul meg, amelyben a LEGO-eszközök révén megvalósul a játékosítás; a táblagépekkel és az applikációkkal a digitális környezetben való tartalomfejlesztés, valamint konstruálás során az együtt tanulás élményével a kooperatív együttműködés képessége.

A LEGO StoryStarter csomagról összességében elmondható, hogy támogatja az anyanyelvi kompetenciák, különös tekintettel a szövegértési, szövegalkotási képesség fejlesztését oly módon, hogy a tanulók a LEGO elemek felhasználásával jeleneteket alkothatnak, ezeket korszerű IKT eszközök segítségével rögzíthetik, sorba rendezhetik, és digitális történetté fűzhetik össze: meséket, kiadványokat, filmeket tervezhetnek, melyeket feliratokkal és narrációval láthatnak el. A látványos élményszerű tanulás kiemelten segíti az értelmezés képességét.

Célunk a matematikai kompetenciafejlesztés alsó tagozatban, ezért a matematikai kompetencia fejlesztésének támogatására az alábbi módszertani csomag került kiválasztásra:

GEOMATECH - Játékos, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer alsó tagozatosok számára digitális pedagógiai-módszertani csomag

A GEOMATECH projekt keretében, az egyes tantárgyi ismeretek játékos, digitális oktatására létrehozott digitális tananyagegységek tanórai, illetve tanórán kívüli alkalmazása javítja az oktatás hatékonyságát, növelik az órák játékosságát és élményszerűségét és aktívan hozzájárulhatnak ahhoz, hogy a gyerekek számára elvont, matematikai feladatok vizualizálása és láthatóvá tétele révén segítséget nyújtson a tananyag gyorsabb és eredményesebb megértéséhez és elsajátításához. A digitális tananyagegységek a tanulók életkori sajátosságait figyelembe véve, hozzájárulnak ahhoz, hogy a diákok megszeressék e tantárgyat, szívesen tanulják, és a jövőben nemzetközi összehasonlításban is javuló teszteredményeket mutassanak fel az érintett területeken.

3.2 Adaptáció és felkészítés

Két főt kívánunk delegálni a következő továbbképzési lehetőségre, melyeket 2018. október 31-ig elvégeznek:

GEOMATECH - Élményalapú, interaktív, digitális természettudományi feladat- és tananyagrendszer felső tagozatosok számára digitális pedagógiai-módszertani csomag
A rendszer alkalmazásához és a felhasználás támogatásához szolgáltatott képzés két modulból áll:

GEOMATECH@Élményszerű természettudomány – 60 kredit, 60 kontakt órás képzés a pályázat kezdetét követő első „tanfélévben”, GEOMATECH digitális tanítási gyakorlat - egy teljes tanévre vonatkozó folyamatos szakmai támogatást, mentorálást is magában foglaló 84 órás akkreditált képzés blended learning (12 kontakt és 72 óra online óra) formában. A képzés két tanítási félévben történik 12-12 héten keresztül heti 2 óra elfoglaltságban.

A teljes képzés 3 tanítási féléven keresztül folyik 144 órában, két modulban a bevezetést és a gyakorlatba ültetést is támogató (cselekvés általi tanulás) online személyes és kiscsoportos támogatással. 3 főt kívánunk delegálni a következő továbbképzési lehetőségre, melyeket 2018. október 31-ig elvégeznek:

Szövegértés fejlesztése felső tagozaton a LEGO® StoryStarter csomag alkalmazásával

- LEGO eszközökkel támogatott digitális történetmesélés az oktatásban (30 órás, akkreditáció folyamatban)
- A fejlesztő biblioterápia és a fejlesztő e-biblioterápia alkalmazása adott tematika alapján a köznevelésben (30 órás, Felnőttképzési nyilvántartási szám: 01-0790-04)
- A tanítás és tanulás sikerességének támogatása (BaCuLit). A tanítás és tanulás sikerességének támogatása a tantárgyi szövegek feldolgozásán keresztül. (60 órás akkreditált pedagógus-továbbképzési program, engedélyszám: A/8081/2015, Nyilvántartási szám: 23/218/2015)

4 főt kívánunk delegálni a következő továbbképzési lehetőségre, melyeket 2018. október 31-ig elvégeznek:

Szövegértés fejlesztése alsó tagozaton a LEGO® StoryStarter csomag alkalmazásához:

- A fejlesztő biblioterápia és a fejlesztő e-biblioterápia alkalmazása adott tematika alapján a köznevelésben (30 órás, Felnőttképzési nyilvántartási szám: 01-0790-04)
- LEGO eszközökkel támogatott digitális történetmesélés az oktatásban (30 órás, akkreditáció folyamatban)
- Az olvasásértés eredményességének fokozása a stratégiai szövegértés tanításának eszközeivel az alsó tagozaton (30 órás akkreditált továbbképzés)

Egy főt kívánunk delegálni a következő továbbképzési lehetőségre, melyeket 2018. október 31-ig elvégeznek:

A GEOMATECH - Játékos, interaktív, digitális matematika feladat- és tananyagrendszer alsó tagozatosok számára

A rendszer alkalmazásához és a felhasználás támogatásához szolgáltatott képzés két modulból áll:

GEOMATECH@Velünk játék a tanulás – 60 kredit, 60 kontakt órás képzés a pályázat kezdetét követő első „tanfélévben”

GEOMATECH digitális tanítási gyakorlat - egy teljes tanévre vonatkozó folyamatos szakmai támogatást, mentorálást is magában foglaló 84 órás akkreditált képzés blended learning (12 kontakt és 72 óra online óra) formában. A képzés két tanítási félévben történik 12-12 héten keresztül heti 2 óra elfoglaltságban.

A teljes képzés 3 tanítási féléven keresztül folyik 144 órában, két modulban a bevezetést és a gyakorlatba ültetést is támogató (cselekvés általi tanulás) online személyes és kiscsoportos támogatással.

3.3 Bevezetés és alkalmazás

Implementációt támogató tevékenységek és oktatásszervezés:

Helyi szinten digitális módszertani asszisztens támogatja majd a munkát, aki segít a kollégáknak a digitális módszertani elemek adott témakörre vonatkozó implementációjában. Szintén ezen a téren tud segítséget nyújtani a kollégáknak az Intézmény vezetője, Farné Kovács Mónika, aki a fejlesztési terv megvalósítását felügyeli, elvégzi a folyamatos minőségbiztosítást.

A matematikai kompetenciák fejlesztésében az Országos szaktanácsadói hálózat segítségét kívánjuk igénybe venni.

Az eszközök szakszerű beüzemelésében, használatban pedig a rendszergazda fog folyamatosan szakmai támogatást biztosítani.

A konzorciumi tagok, pedagógusok folyamatos szakmai kapcsolatot fognak fenntartani. Állandó jelleggel elérhető online felületet biztosítunk számukra a tudás- és tapasztalatok megosztására.

Negyedévente 1 alkalommal megrendezésre kerülő workshop-on biztosítjuk számukra a személyes, szakmai kapcsolattartást.

Folyamatos kapcsolatot tartunk a konzorciumi tagokkal, az EFOP-pal és a DPMK-val.

Az oktatásszervezés során az órarend tervezésekor illetve teremcserék esetében biztosítjuk, hogy a bevonott pedagógusok és bevonott tanulócsoporthoz számukra a szükséges eszközök rendelkezésre álljanak megfelelő minőségben, mennyiségben. A bevezetendő módszertani csomagok, valamint beszerzendő eszközök alkalmazása főként tanórai keretek között történik majd.

A bevonandó pedagógusok mindegyike vállalja, hogy 10 db/fő/tanév digitális oktatási tartalmat készít, továbbá tanóráit legalább 45-50%-ban digitális pedagógiai, módszertani eszközökkel tartja. Ilyen oktatási tartalom születik szövegtérítés támogatására magyar, történelem, hittan és rajz (művészettörténet) tanórákhoz (alsó és felső tagozatban is), melyek során a digitális történetmesélés eszközeit is igénybe veszik. Továbbá a matematikai kompetenciák támogatására oktatási tartalom készül alsó és felső tagozatosak számára, melynek eszközeként szolgál a Geomatech rendszer, valamint hasonlóan a természettudományos tárgyak esetében a Geomatech természettudományos tananyagrendszer felhasználásával is készül oktatási tartalom. Ezen tartalmak főként digitális óravázlatok, tanítást-tanulást támogató tartalmak lesznek.

Pedagógusaink vállalják, hogy az általuk összeállított digitális óravázlatokat, tanulást támogató digitális vázlatokat, a Digitális Témahét programjait és tapasztalataikat megosztják az NKP-n.

Az önértékelés folyamata a digitális pedagógiai módszertanok bevezetésében és alkalmazásában. Az alkalmazott digitális pedagógiai módszertani csomagok intézményi bevezetésének előre haladását nyomon követő önértékelés, a digitális pedagógiai gyakorlat pedagógiai folyamatokba történő beépülésének vizsgálata, a minőségbiztosítás és a megvalósítás koordinálása és ellenőrzésének feladatait iskolánk igazgatója látja el előre meghatározott, a fejlesztési tervben is megfogalmazott szempontok szerint. Az önértékelés tehát az alábbi szempontrendszer mutatóin keresztül történik:

- Kompetencia mérések eredményei javulnak-e a bevonott tanulócsoporthoz tekintetében?
- Továbbtanulási mutatók javulnak-e a bevonott tanulócsoporthoz tekintetében?
- Versenyen való részvétel, versenyeredmények javulnak-e a bevonott tanulócsoporthoz tekintetében?
- Tanulmányi eredmények javulnak-e a bevonott tanulócsoporthoz tekintetében?
- A digitális pedagógiai módszerekkel támogatott tantárgyak aránya eléri-e a 40-50 %-ot?

Ha nem megfelelő eredményeket tapasztal az igazgató, koordinálja az intézményi digitális fejlesztési tervvel kapcsolatos javaslatok megfogalmazását.

Az ő feladata továbbá:

- továbbképzéseken való részvétel ütemezése,
- eszközbeszerzés koordinálása
- pedagógiai program átdolgozásának koordinálása

- digitális oktatási tartalmak készítésének, NKP-n történő megjelenítésének koordinálása, ellenőrzése
- digitális módszertannal támogatott tanórák számának, arányának alakulását figyelemmel kíséri.

3.4 Az infrastrukturális feltételek biztosítása

Beszerzésekkel kapcsolatos szempontok és tevékenységek

Beszerzés tárgya Darabszám 2

Egy tanterem felszerelése interaktív megjelenítő eszközzel:

- A megjelenítő felület átmérőjének legalább 70 hüvelyknek kell lennie.
- Az eszköznek rendelkeznie kell legalább két HDMI, egy VGA bemenettel, és legalább 1 mikrofon porttal, valamint audióbemenettel és legalább 1 USB porttal.
- Az eszköz legalább full HD (azaz 1920x1080 pontos) felbontású legyen.
- Az eszköznek rendelkeznie kell hangszóróval.
- Az eszköznek kézzel és tollal is vezérelhetőnek kell lennie.
- Az eszköznek támogatnia kell a multitouch (azaz a többujjas) vezérlést.
- Az eszköznek rendelkeznie kell legalább 5 éves garanciával.
- Az eszköz szállítójának az eszköz folyamatos szoftverfrissítését és szervizelését legalább 5 évre biztosítania kell.
- Az eszköz szoftverének kompatibilisnek kell lennie a legelterjedtebb táblaszoftverekkel, valamint a Windows és/vagy az elterjedt Linux és/vagy iOS operációs rendszerekkel.
- Interaktív kijelző ViewSonic ViewBoard IFP7550 interaktív kijelző + 32-os Oktopus licenz 75" képátló
- 4K UHD felbontás (3840x2160)
- 20 pontos érintési felület
- Tükröződésmentes, 7H keménységű üveg felület
- Android 5.0 OP rendszer, Quad-core CPU, 16GB tárhely
- Qwizdom Oktopus: 2+16 licenz (előadás, együttműködés, szavazás...)
- Oldalfali rögzítő konzol Garancia 5 év - 2 db
- Tanterem menedzsment szolgáltatás biztosítása a tanteremben lévő számítógépek és mobil eszközök kezelésére (képernyőmegosztás, internetelés letiltása, felhasználó kezelése stb.)
- Teremfelügyeleti szoftver NetSupport School licenz 25-49

Amennyiben a bevont pedagógusok számára nem biztosítható a személyes eszközhasználat, akkor legfeljebb 3 db laptop (pedagógusok részére):

- Az eszköznek legalább 13 hüvelyke képernyőátmérőjűnek kell lennie.
- A képernyőnek támogatnia kell az érintéses vezérlést (touch) vagy a ceruza használatát (Pen).
- A képernyőnek elforgathatónak vagy lehathatónak vagy szétválaszthatónak kell lennie.
- Az eszköznek rendelkeznie kell: legalább 2 USB port-al, HDMI kimenettel,
- Notebook DELL Latitude 5480 14.0" HD, Intel Core i3-7100U (2.40GHz), 4GB, 500GB HDD, Win 10 Pro (DLL 5480_229494) 5 év garancia
- beépített wi-fi adapterrel,
- legalább 4 GB RAM-al,
- legalább Intel® Core™ i3 vagy azzal egyenértékű processzorral.
- legalább 5 éves (akár kiterjesztett) garanciával.
- Az eszköznek támogatnia kell egy vezeték nélküli kivetítési szabványt.

- Az eszköznek maximum 1,8 kilogramm tömege lehet.
- A háttértárnak SSD esetén legalább 128 GB-nak, HDD esetén legalább 500 GB-nak kell lennie.
- Az eszköz akkumulátor üzemidejének legalább 6 órának kell lennie.
- Az eszköz szállítójának az eszköz folyamatos szervizelését legalább 5 évre biztosítania kell.
- Az eszköz tetszőleges operációs rendszerrel beszerezhető.

Amennyiben a bevont tanulócsoportok számára más módon nem biztosítható, akkor legalább 16 db tablet és az ezekhez tartozó mobil tároló.

A beszerzésre kerülő eszközöknek meg kell felelnie az alábbi követelményeknek:

- Az eszköz kijelző mérete legalább 7 hüvelyk legyen.
- Az eszköz kijelzője legalább kapacitív legyen.
- Az eszköz szállítójának az eszköz folyamatos szervizelését legalább 3 évre biztosítania kell.

Az eszköz rendelkezzen:

- beépített wifi adapterrel;
- legalább 6 órás akkumulátor üzemidővel;
- legalább 16 GB tárolóval;
- legalább 1 GB RAM-al;
- legalább 3 éves (akár kiterjesztett) garanciával.

A beszerzett tabletek tárolására olyan tárolókat kell beszerezni, amely:

- Az összes beszerzett tablet tárolását megoldja.
- Zárható.
- A tabletek töltését tárolás közben biztosítja.

Tablet Lenovo IdeaTab3 A8 MTK Quad-Core 8161,8", 1280 x 800, 16 GB ROM / 2 GB RAM, Android 6.0, WiFi, Bluetooth, 5 megapixeles hátlapi, 2 megapixeles előlapi kamera
Akkumulátor kapacitás akár 8 óra, 4290 mAh, 125 x 8.9 x 210 mm, 329 g, GPS, Gravitációs szenzor, FM rádió, érintőképernyő, Lenovo SHAREit felhő, Lenovo SYNCit biztonság, Gyermekek Működési módja, Többfelhasználós alkalmazás, Arcfelismeréses feloldás, Kék fény szűrés, Dolby Atmos® technológia 3 év garancia, akkumulátor 1 év

30 db

Tároló és töltő kocsik TabCabby 16H Compact tároló és töltő kocsik

1 db

Cserélhető szenzorokkal felszerelt, dataloggerként is használható, programozható robot beszerzése

Programozható robot csomag LEGO Education StoryStarter bázis készlet 15 db StSt kiegészítő

készlet Tündésmese 8 db StSt kiegészítő készlet Úrállomás 8 db StSt kiegészítő készlet

Mindennapok 8 db Építés élményeket készlet 8 db Tároló szekrény LE készletekhez 3 db

2 db

3.5 A humán erőforrás biztosításának tervezése

Elengedhetetlen a digitális pedagógiai fejlesztések intézményi szintű koordinálása, a digitális módszer

tani asszisztensi illetve rendszergazdai feladatok megszervezése és az ezekhez kapcsolódó fejlesztések tervezése. Éppen ezért Iskolánk a következő személyeket tervezi alkalmazni:

- Digitális módszertani asszisztens

Feladata: gondoskodnia kell a szükséges a digitális eszközök és módszertanok implementálását és alkalmazását támogató asszisztensi feladatok ellátásáról.

- Rendszergazda:

Feladata: Meg kell terveznie, szerveznie és biztosítania a rendszergazdai feladatok ellátását.

Biztosítania kell a 24 órán belüli rendelkezésre állást, hogy a kiválasztott rendszer működésének feltételei fennálljanak.

A digitális módszertani fejlesztések érdekében a programba bevonandó pedagógusok számára biztosítjuk a továbbképzési lehetőségeket, melyeket lehetőség szerint minden bevonandó pedagógus a 2017/2018-as tanévben elvégez.

4. Disszemináció

Digitális tananyagfejlesztésben elért eredmények megosztását tervezzük a következőképp:

A projekt ideje alatt összesen 6 db (félévente 1db) szakmai napot szervezünk, melynek keretében sor kerül az intézményben készített digitális tananyagok bemutatására, megosztására a környékbeli pedagógusokkal.

Pedagógusaink vállalják, hogy az általuk összeállított digitális óravázlatokat, tanulást segítő digitális vázlatokat, a Digitális Témahét programjait és tapasztalataikat meg-osztják az NKP-n.

Szemléletformáló kampányt szervezünk a digitális pedagógia bevezetésének támogatására. Ezen tevékenységünk két részre osztható:

1. Pedagógusok intézményvezetők érzékenyítése, belső képzés keretében.
2. Szülők és tanulók szemléletformálására és érzékenyítésére a projekt egésze alatt 6 alkalommal (félévente 1 alkalommal) tájékoztató napot, nyílt napot szervezünk, melyen sor kerül a digitális pedagógia módszertannal kapcsolatos közérthető előadásokra, a szülőknek lehetőségük nyílik tanórákat meglátogatni, melyeken maguk is meggyőződhetnek arról, hogy gyermekeik milyen szívesen és hatékonyan használják a tanulási folyamatban az IKT eszközöket.

Internetbiztonsággal és fogyasztóvédelemmel kapcsolatos előadásokat is beillesztünk a programba.

A tájékoztató napok keretében internetbiztonsággal és fogyasztóvédelemmel kapcsolatos előadásokra is sor kerül az iskolarendőr bevonásával, melyek érintik a digitális bűnözés veszélyeire, a szociális kapcsolatok személyes formáinak fontosságára való figyelem felhívását, valamint a jogsértésekkel, letöltésekkel, jogdíjak témakörével kapcsolatos tájékoztatást. Ezen tevékenységünket különösen fontosnak tartjuk, hiszen az interneten zajló bűnöző tevékenység a lopott hitelkártyák árusításától, a személyazonosság-lopásig és a gyermekek szexuális zaklatásáig, valamint intézmények és infrastruktúrák elleni súlyos informatikai támadásokig terjedhet, melyre kiemelten fontos mind a szülők, mind a diákok figyelmének felhívása.

Az intézményközi együttműködések támogatására is sor kerül. Iskolánk a pályázat keretében 3 másik oktatási intézménnyel kerül kapcsolatba közvetlenül, ugyanis pályázatot konzorciumi formában valósítjuk meg.

Ezen intézmények a következők:

Móricz Zsigmond Gimnázium, Közgazdasági Szakközépiskola és Kollégium – Kisújszállás

Sulyok István Református Általános Iskola - Komádi

Jókai Mór Református Általános Iskola - Nyíregyháza

A fent bemutatott intézmények pedagógusaival való együttműködés, tapasztalatcsere segítésére online felületet biztosítunk, valamin workshop formájában tesszük lehetővé a személyes kapcsolattartást.

Továbbá széleskörű, nyilvános információkat osztunk meg környezetünkkel a fejlesztésekről, és a fejlesztések hatásairól, eredményeiről. A fejlesztések megvalósításáról, eredményeiről rendszeres beszámolót készítünk a DPMK felé.

5. Fenntarthatóság

A pályázat eredményeit fenntartani kívánjuk, és hosszú távon beépítjük az intézmény életébe. Illeszkedve ezen célkitűzés megvalósításához a következőkkel egészítjük ki Pedagógiai Programunkat:

- Pedagógiai célkitűzéseink, alapelveink:

„Alapvető célja a tanulók egyéni képességeinek, pozitív személyiségjegyeinek kibontakoztatása, állandó fejlesztése a tanórai és azokon kívüli kereteken belül az iskolai közösségek és a társadalmi környezet szoros együttműködésével. A szilárd alapkészségek kialakítása mellett feladatunk, hogy a fejlődő világ és munkakörnyezetbe való beilleszkedésre való képességet is megalapozzuk. Egy korszerű digitális oktatási, pedagógiai-módszertani rendszer kidolgozása, jelenlegi oktatási rendszerünkbe való integrálása és alkalmazása lehetővé teszi tanulóink számára a motiváció, az érdeklődés és az ismeretszerzés iránti vágy folyamatos fenntartását, a digitális pedagógiai módszertanok alkalmazásával adaptálható digitális készségek és kompetenciák fejlesztését. Az eltérő szociokulturális környezetből érkező tanulók hatékony együttnevelése érdekében szem előtt tartjuk a toleranciára, empátiára, megtartásra való nevelést, ez a digitális felkészültség biztosítása során is mérvadó szemlélet. Célunk, hogy korszerű digitális ismeretekkel rendelkező, kiegyensúlyozott, életre felkészült tanulók kerüljenek ki iskolánkából, akik számára lehetőség nyílik a továbbtanulásra, az élethosszig tartó tanulás fontosságának meglátására, a munkaerő –piaci változásokhoz való folyamatos alkalmazkodás képességének megalapozására.”

- A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok:

A számítógép használatával, internethasználatával, annak előnyeivel, veszélyeivel és fogyasztóvédelemmel kapcsolatos ismeretek beépítése.

- Szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység

Biztosítjuk az IKT eszközök és internet használatát hátrányos helyzetű tanulóknak is, akik helyzetüknél fogva nem tudnak otthoni, családi körülmények között a digitális eszközökkel találkozni, számukra biztosítjuk a felzárkózás lehetőségét.

- A Helyi tanterv:

A választott csomagok beépítésre kerülnek, oly módon, hogy a digitális módszertannal támogatott tanórák aránya meghaladja a 40%-ot, a bevont csoportok/tanórák esetén 45-50%-ot

A projekt megvalósulásával a pedagógusok digitális felkészültségének, módszertani kultúrájának növelése megy végbe, a további célcsoportok számára a digitális és egyéb kulcskompetenciák hatékonyabb fejlesztése valósul meg. A fejlesztésekkel járó haszon hosszú távon érinti az élethosszig tartó tanulást és a munkaerő-piaci érvényesülést is.

1.	Az iskola nevelési programja	2
	Az iskola bemutatása	4
	Református iskolánk küldetésnyilatkozata	5
1.1.	A nevelő-oktató munka pedagógiai alapelvei, céljai, feladatai, eszközei, eljárásai	6
1.1.1.	A nevelő oktató munka alapelvei	6
1.1.2.	A nevelő oktató munka céljai, feladatai	6
1.1.3.	A nevelő oktató munka eszközei, eljárásai	7
1.2.	A személyiségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	11
1.3.	A teljeskörű egészségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok	13
1.3.1.	Az egészségfejlesztés általános értelmezése	13
1.3.2.	Az iskolai egészségfejlesztés feladata	13
1.3.3.	Az intézmény egészére vonatkozó egészségnevelési feladatok gyakorlati megvalósítás	13
1.3.4.	Évfolyamokra lebontott egészségnevelési feladataink	15
1.3.5.	Az iskola-egészségügyi tevékenység keretében a védőnő által ellátandó feladatok	17
1.3.6.	Az iskolaorvos feladatai	18
1.3.7.	A teljes körű iskolai egészségfejlesztés az alábbi részterületeken jelentkező hatások révén eredményezi a hatékonyság növekedését (indicator-tényezők)	18
1.3.8.	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek fontossága	19
1.3.8.1.	Az elsősegély-nyújtási alapismeretek elsajátításának céljai	19
1.3.8.2.	Kiemelt feladatai	19
1.3.8.3.	Az elsősegély nyújtási ismeretek kapcsolódása a helyi tantervben szereplő tantárgyak tananyagaihoz	20
1.3.8.4.	Az egészségnevelést szolgáló egyéb (tanórán kívüli) foglalkozások	20
1.4.	A közösségfejlesztéssel kapcsolatos pedagógiai feladatok, az iskola szereplőinek együttműködésével kapcsolatos feladatok	20
1.4.1.	A közösségfejlesztés területei	21
1.4.2.	Közösségfejlesztő rendezvényeink	21
1.4.3.	A tanítási órán megvalósítható közösségfejlesztő feladatok	22
1.4.4.	Az egyéb foglalkozások közösségfejlesztő feladatai	22
1.4.5.	A diákönkormányzati közösségfejlesztési lehetőségei	23
1.4.6.	A szabadidős tevékenység közösségfejlesztő feladatai	23
1.5.	A pedagógusok helyi feladatai	24
1.5.1.	A pedagógusok legfontosabb helyi feladatai	24
1.5.2.	Az osztályfőnöki munka tartalma, az osztályfőnök feladatai és hatásköre	25
1.6.	A kiemelt figyelmet igénylő tanulókkal kapcsolatos pedagógiai tevékenység.....	26
1.6.1.	Feladataink a kiemelt figyelmet igénylő tanulók ellátása érdekében	26
1.6.2.	A tantervi előírásoknak megfelelő sikeres továbbhaladás biztosítása	26
1.6.3.	A kiemelt figyelmet igénylő tanulókat segítő program	27
1.6.4.	A sajátos nevelési igényű tanulók nevelése-oktatása	27
1.6.5.	A tanulási kudarcnak kitett tanulók felzárkóztatásának segítése	28
1.6.5.1.	A felzárkóztatás szükségességének ismérvei	28
1.6.5.2.	A felzárkóztatás célja	29
1.6.5.3.	A felzárkóztatáshoz kapcsolódó tevékenységek és módszerek	29
1.6.6.	A tehetség, képesség kibontakoztatását segítő tevékenységek	31
1.6.6.1.	A tehetség felismerésének lehetőségei	31
1.6.6.2.	A tehetség megnyilvánulási formái	31

1.6.6.3.	A tehetség kibontakoztatását serkentő és gátló tényezők	31
1.6.6.4.	A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán	32
1.6.6.5.	A tehetségfejlesztés lehetőségei tanórán kívül	32
1.6.6.6.	Célok, feladatok, kritériumok a tehetséggondozás terén	32
1.6.7.	Az ifjúságvédelmi feladatok ellátása	34
1.6.7.1.	A védelem módjai, feladatai	34
1.6.7.2.	Intézményi célok	34
1.6.7.3.	Intézményi feladatok	34
1.6.7.4.	A gyermek – és ifjúságvédelmi felelős feladatai	35
1.6.7.5.	Feladatok a szülők körében	36
1.6.7.6.	Feladatok a tantestületben	36
1.6.8.	A szociális hátrányok enyhítését segítő tevékenység	36
1.7.	Az intézményi döntési folyamatban való tanulói részvétel rendje	37
1.8.	Kapcsolattartás a szülőkkel, tanulókkal, az iskola partnereivel	37
1.8.1.	Kapcsolattartás a szülőkkel, a családdal	37
1.8.2.	A tanulók közösségét érintő kapcsolattartási formák	38
1.8.3.	A szülők közösségét érintő együttműködési formák	38
1.8.4.	Az iskola partnereit érintő együttműködési formák	38
1.8.4.1.	Kapcsolattartás a Református Egyházközséggel	38
1.8.4.2.	Kapcsolattartás a város óvodájával, tagóvodájával és iskolájával	39
1.8.4.3.	Kapcsolattartás a Gondviselés Háza Református Idősek Otthonával	39
1.8.4.4.	Kapcsolattartás egyéb intézményekkel, szervezetekkel	39
1.8.5.	Kapcsolattartás formái	40
1.9.	A tanulmányok alatti vizsgák	41
1.10.	A tanulók felvételének és átvételének helyi szabályai.....	42
1.10.1.	Az iskola felvételi eljárásrendje.....	42
1.10.2.	Az iskolaváltás, valamint a tanuló átvételének szabályai	43
1.10.2.1.	Az átvétel feltétele és eljárásrendje	43
1.10.2.2.	Az iskolaváltás elutasítása	44
2.	Az intézmény helyi tanterve.....	45
2.I.	Helyi tanterv az általános iskola 1-8 évfolyamán, érvényes:2020.08.31-ig.....	45
2.I.1.	A kerettanterv adaptálása helyi szinten.....	45
2.I.1.1.	A választott kerettanterv megnevezése	45
2.I.2.	A kerettanterv tantárgyai és óraszámjai	45
2.II.	Új Nemzeti Alaptanterv 2020-2021-től.....	53
2.II.1.	A Helyi tantervhez kapcsolódó óraszámok az általános iskola 1-4 évfolyamán....	53
2.II.2.	A Helyi tantervhez kapcsolódó óraszámok az általános iskola 5-8 évfolyamán....	55
2.III.	Az új Nemzeti Alaptanterv bevezetésének ütemezése az alsó tagozaton.....	57
2.IV.	Az új Nemzeti Alaptanterv bevezetésének ütemezése a felső tagozaton.....	62
2.2.	Az oktatásban alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek és taneszközök kiválasztásának elvei	67
2.3.	A Nemzeti Alaptantervben meghatározott pedagógiai feladatok helyi megvalósítása	67
2.3.1.	Erkölcsei nevelés	68
2.3.2.	Nemzeti öntudat, hazafias nevelés	69
2.3.3.	Állampolgárságra, demokráciára nevelés	70
2.3.4.	Az önismeret és a társas kultúra fejlesztése	71
2.3.5.	A családi életre való nevelés	71
2.3.6.	A testi és leki egészségre való nevelés	72
2.3.7.	Felelősségvállalás másokért, önkéntesség	72

2.3.8.	Fenntarthatóság, környezettudatosság	73
2.3.9.	Pályaorientáció	73
2.3.10.	Gazdasági és pénzügyi nevelés	74
2.3.11.	Médiatudatosságra nevelés	74
2.3.12.	A tanulás tanítása	75
2.3.13.	A NAT kiemelt kompetenciafejlesztési feladatai	76
2.4.	Mindennapos testnevelés célkitűzései és megvalósítása	80
2.5.	Az iskolában alkalmazott sajátos pedagógiai módszerek	81
2.6.	Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	82
2.6.1.	Alapelveink az értékelés során	83
2.6.2.	A tantárgyi értékelés formái, szempontjai	83
2.6.3.	Az értékelés típusai	83
2.6.4.	Értékelési szempontok	84
2.6.5.	Az értékelés fajtái	84
2.6.6.	Értékelés az alsó tagozaton	85
2.6.6.1.	Az 1-2. évfolyamon a szöveges minősítés formája és tartalma	85
2.6.6.2.	A tantárgyi érdemjegyek megállapításának szempontjai az alsó tagozaton	86
2.6.7.	A tantárgyi érdemjegyek megállapításának szempontjai a felső tagozaton	86
2.6.8.	A félévi és év végi tantárgyi osztályzatok megállapításának módja	87
2.6.9.	Mérések az egyes évfolyamokon	87
2.7.	Az otthoni, a napközis és a tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei	88
2.7.1.	Általános elvek házi feladat adásánál	88
2.7.2.	A napközis felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei	89
2.7.3.	A tanulószobai felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei	89
2.7.4.	Az egész napos oktatási formában történő felkészüléshez előírt írásbeli és szóbeli feladatok meghatározásának elvei	89
2.8.	A csoportbontások és egyéb foglalkozások szervezésének elvei	90
2.9.	A településen élő nemzetiségek kultúrájának megismerése	90
2.10.	A tanulók fizikai állapotának, edzettségének méréséhez szükséges módszerek	90
2.11.	Az iskola egészségnevelési és környezeti nevelési elvei	91
2.11.1.	Az iskolai egészségnevelésünk célja	91
2.11.1.1.	Tanórai tevékenység	91
2.11.1.2.	Tanórán kívül szervezett tevékenységek	91
2.11.2.	Az iskola környezeti nevelése	92
2.11.2.1.	Pedagógiai célok	92
2.11.2.2.	Környezeti nevelési tevékenységeink	93
2.11.3.	A különböző tárgyak környezeti neveléséhez kapcsolódó konkrét céljai	93
2.11.4.	Tanórán kívüli keretek	97
2.12.	A tanulók jutalmazásának, magatartásának és szorgalmának értékelési elvei	98
2.12.1.	A magatartás értékelésének elvei	99
2.12.2.	A szorgalomjegyek megállapításának elvei	101
2.12.3.	A jutalmazás elvei	102
2.12.4.	Fegyelmező intézkedések	103
2.13.	A tanuló magasabb évfolyamra lépésének feltételei	103

2.14.	A tanulók esélyegyenlőségét szolgáló intézkedések	104
2.15.	A 16 óráig való benntartózkodás elvei és gyakorlata	104
2.15.1.	Egész napos oktatási forma	105
2.15.2.	Napközi	106
2.15.3.	Tanulószoza	107
2.16.	A nevelőtestület által szükségesnek tartott további elvek és az azokhoz tartozó feladatok, tevékenységek	108
2.16.1.	Boldogiskola Program	108
2.16.2.	Határtalanul Program	109
2.16.3.	Pályaorientációs Program és MTMI nevelés/képzés	109
2.16.3.1.	Pályaorientáció	109
2.16.3.2.	MTMI nevelés / képzés	111
2.16.4.	Projektoktatás – témahetek megszervezése intézményünkben	113
2.16.5.	Erdei iskola szervezése	113
2.16.6.	MindLab 4pont4 Kognitív Tréning	114
2.16.7.	Tudás kertje program	115
3.	Alapfokú művészetoktatás	116
3.1.	Az alapfokú művészetoktatás céljai és feladatai, jövőképünk	116
3.1.1.	Alapelvek	116
3.1.2.	Az alapfokú művészeti nevelés céljai és feladatai, jövőképünk	118
3.2.	Kiemelt kompetenciák a művészetoktatás területén	118
3.3.	A közösségfejlesztéssel kapcsolatos feladatok	119
3.3.1.	A közösségfejlesztés területén kiemelt feladataink	119
3.3.2.	A fejlesztés eszközei	119
3.4.	A tehetség, képesség kibontakozását segítő pedagógiai tevékenység	120
3.4.1.	A tehetségfejlesztés iskolánkban alkalmazott módjai	120
3.4.2.	A tehetségfejlesztés feladatai, eszközei	120
3.5.	A szülő, a tanuló, a pedagógus együttműködésének formái és továbbfejlesztésének lehetőségei	120
3.5.1.	A tanulókkal kapcsolatos feladatok	120
3.5.2.	A szülőkkel kapcsolatos feladatok	120
3.6.	Az iskolai beszámoltatás, az ismeretek számonkérésének követelményei és formái	121
3.6.1.	Követelmények	121
3.6.2.	A beszámoltatás formái	121
3.6.3.	Beszámoltatási formák alkalmazásának szabályai	121
3.7.	Az iskola felvételi rendszere és magasabb évfolyamba lépés feltételei	122
3.7.1.	Felvétel az iskola évfolyamaira	122
3.7.2.	A magasabb évfolyamra lépés feltételei	122
3.8.	A tanulók értékelése, minősítése	123
3.8.1.	A tanuló teljesítményének értékelése, minősítésére vonatkozó általános elvek	123
3.8.1.1.	Az előképző 1-2. évfolyamán	123
3.8.1.2.	Az alapfok és továbbképző évfolyamain	123
3.8.1.3.	Az értékelés szempontjai művészeti áganként	123
3.8.1.3.1.	Táncművészeti ág – néptánc tanszak	124
3.8.1.3.2.	Képző – és iparművészeti ág, képzőművészeti tanszak – szobrászat és kerámia tanszak	125
3.8.1.3.3.	Zeneművészeti ág	126
3.9.	A szorgalom értékelése a művészeti tanszakokon	128

3.10.	Az alkalmazható tankönyvek, tanulmányi segédletek, taneszközök kiválasztásának elvei	128
3.11.	A művészeti alapvizsga	129
3.11.1.	A művészeti alapvizsgára bocsátás feltételei	129
3.11.2.	A művészeti alapvizsga egyes részei alóli felmentés	129
3.11.3.	A művészeti alapvizsga minősítése	129
3.12.	A művészetoktatásra vonatkozó helyi tanterv	130
4.	Továbbképzések	130
4.1.	Helybe vitt továbbképzések számának növelése	130
4.2.	Belső tudásmegosztó fórumok, technikák és módszerek	131
5.	A Pedagógiai Program módosítása	133
6.	Nyilvánosságra hozatal	133
	Legitimációs záradék	134

1. számú melléklet (tanulói átvétel szabályozása)	135
2. számú melléklet (vizsgaszabályzat)	136
3. számú melléklet (önértékelési szempontok)	165
4. számú melléklet (sajátos nevelési igényű tanulók iskolai oktatása intézményünkben a 32/2012.(X.8) EMMI rendelet alapján.....)	178
5. számú melléklet (alapfokú művészetoktatás helyi tanterve)	210
Zeneművészeti ág	211
Zongora	217
Orgona	250
Hegedű	265
Gitár	283
Furulya	301
Fuvola	307
Klarinét	338
Szaxofon	363
Trombita	390
Kürt	408
Harsona, tenorkürt, barotinkürt	427
Tuba	449
Ütős	466
Szolfézs	489
Zeneelmélet	586
Zenetörténet, zeneirodalom	595
Egyházzene	608
Improvizáció	617
Kamarazene	637
Zenekar	646
Kórus	652
Képző-és iparművészeti ág – kerámia tanszak, szobrászat és kerámia tanszak	655
Táncművészeti ág – néptánc tanszak	721
6. számú melléklet (Intézményi Digitális Fejlesztési Terv)	762

Legitimációs záradék

Jelen Pedagógiai Program 2020. szeptember 01-től kerül bevezetésre.

A Pedagógiai programot az iskola Szülői Szervezete megismerte, **véleményezte.**

Biharkeresztes, 2020. május 11.

Tarsoly Orsolya
Szülői Szervezet elnöke

A Pedagógiai programot a Diákönkormányzat megismerte, **véleményezte.**

Biharkeresztes, 2020. május 11.

Gál Blanka
DÖK vezetője

A Pedagógiai programot az intézmény vezetőjének előterjesztése alapján, a Gárdonyi Zoltán Református Általános Iskola és Alapfokú Művészeti Iskola nevelőtestülete **elfogadta.**

Biharkeresztes, 2020. május 12.

Hamarné Hangrád Éva
a nevelőtestület képviselőjében

A Pedagógiai programot **jóváhagyta.**

Biharkeresztes, 2020. május 12.

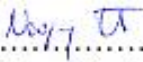

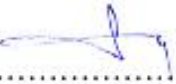

Farné Kovács Mónika
igazgató

A Pedagógiai programot az intézmény fenntartója **17/2020.06.18. számú** határozatával **jóváhagyta.**

Biharkeresztes, 2020. június 18.

Nagy Zsolt
esperes-lelkész

Semlyényi Lajos
főgondnok